

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΧΑΤΖΗΕΜΜΑΝΟΥΗΑ
δ. φ. καθηγητού

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΣΧΑΤΟΣ ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ (1905—1910)

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

‘Η Γεωγραφία αύτη είναι συντεταγμένη μετ’ ἐπινετῆς ἐπιμελείας. Ή θάλασσαί είχει διαιρεθεῖ προσπικόντως, τὰ δὲ διάφορα αὐτῆς τμήματα ἔχουσιν ἔκαστον τὴν προσπικούσαν ἔκτασιν ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν. Αἱ ιστορικαὶ σημειώσεις εἰσίν εὖ τῷ δέοντι μέτρῳ ἔγκατε παραμένονται, αἱ δὲ προειδαγωγικαὶ γνώσεις ἔχουσιν ἀντληθῆ μετὰ τῆς προσπικούσης φειδοῦς καὶ ἔχουσιν ἔκτεθῆ μετά τῆς προσπικούσης σαφηνείας.

‘Η σαφήνεια δ’ αὔτη, ως καὶ η δυμαλδτης τῆς φράσεως δικουσι δι’ ολου σχεδὸν τοῦ βιβλίου καὶ καθιστῶσιν αὐτὸ δικούντως ἐπιτάξειον διδασκαλίας ὅργανον. Διὰ δὲ τοὺς λόγους τούτους ἔγκρίνει η ἐπιτροπεία τὸ βιβλίον τοῦτο.

(ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν κριτῶν τοῦ 1905)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. Γ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

8 — ὁδὸς Πραξιτέλους — 8

1905

ΑΡΙΘ. { Πρωτ. 7170
Διεκπ. 6601

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Μαΐου 1905

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΓΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Δημ. Η. Χατζημανούηλ
Καθηγητὴν

"Ἐχοντες δέ περι τὸν Νόμον ΒΤΓ' τῆς 12ης Ιουλίου 1895
περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαίδεύσεως
καὶ τὸ Β. Λιάταγμα τῆς 10ης Ὁκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν
τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κοιτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων, τῶν
εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὅμητρ ὅτι ἐγκρίνο-
μεν τὴν γράμμην τῆς ἐπιτροπείας ταῦτης, δῆτας τὸ ὄμετερον σύγ-
γραμμα **ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ**

Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων
τὸ κατὰ τὸν εἰδικότερον νόμον ἐγνοιθὲν, εἰσαχθῆ ἐν τοῖς δημο-
σίοις, δημοσιῦντησθούσις καὶ ιδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις, ἐπὶ
πέντε σχολικὰ ἔτη, ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1905--1910.

Ο. Γυπουργὸς
Κ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ

ΣΤΕΦ. Μ. ΠΑΡΙΣΗΣ

Οὐδὲν ἀντίτυπον δύναται νὰ κυκλοφορήσῃ ἀνευ τῆς
ἡμετέρας ὑπογραφῆς.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

§ 1. **Γεωγραφία** είναι η ἐπιστήμη, η της πραγματεύεται περὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς διαφόρων χωρῶν καὶ ὅντων.

§ 2. Η Γεωγραφία συνήθως διαιρεῖται εἰς δύο.

ά.) **Φυσικὴν Γεωγραφίαν**, η τις πραγματεύεται περὶ τῆς γῆς, ὅποις τις ἐκ φύσεως εἶναι· περὶ τῆς περιβαλλούσης πεύτην ἀτμοσφάρας· περὶ τῶν ὄρδατων, φυτῶν καὶ ἐν γένει περὶ πάντων τῶν ἐπ' αὐτῆς διαφόρων ὅργανισμῶν. Καὶ

β') **Πολιτικὴν Γεωγραφίαν**, η τις πραγματεύεται περὶ τῆς εἰς ἔθνη διαιρέσεως τῆς γῆς· περὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου γενομένων διαφόρων μεταβολῶν· περὶ τῶν διαφόρων θρησκευμάτων καὶ τῶν πληθυσμῶν τῶν ἐπ' αὐτῆς ἔθνῶν, καὶ ἐν γένει περὶ παντός, τὸ ὅποιον ἀνήκει εἰς τὸν βίον τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς οἰκοῦντος ἀνθρώπου.

§ 3. Πρὸς πλήρη δὲ διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας συντελοῦσσαν, ἐκτὸς τῶν γνώσεων, τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῆς **Φυσικῆς** καὶ πολιτικῆς γεωγραφίας, καὶ γνώσεις τινες ἐκ τῆς μαθηματικῆς λεγομένης γεωγραφίας, η τις πραγματεύεται περὶ τῆς θέσεως τῆς γῆς ἐν τῷ σύμπαντι, περὶ τοῦ σχήματος

καὶ τοῦ μεγέθους αὐτῆς ἐκ τῆς γεωλογίας, ιστορίας, ἀνθρωπολογίας καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, αἵτινες πραγματεύονται περὶ φυινομένων, ἀναφερομένων εἰς τὴν γῆν τὰς εἰς τὸν ἀνθρώπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΕΚ ΤΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

§ 1

Αὐτῶν Περὶ τῆς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν οὐρανίων σωμάτων.

Ἡ Γῆ, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατοικοῦμεν, εἶναι ἐν ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ ἐκτεταμένῳ σύμπαντι εὑρισκομένων οὐρανίων σωμάτων, εἶναι ἀστέρ.

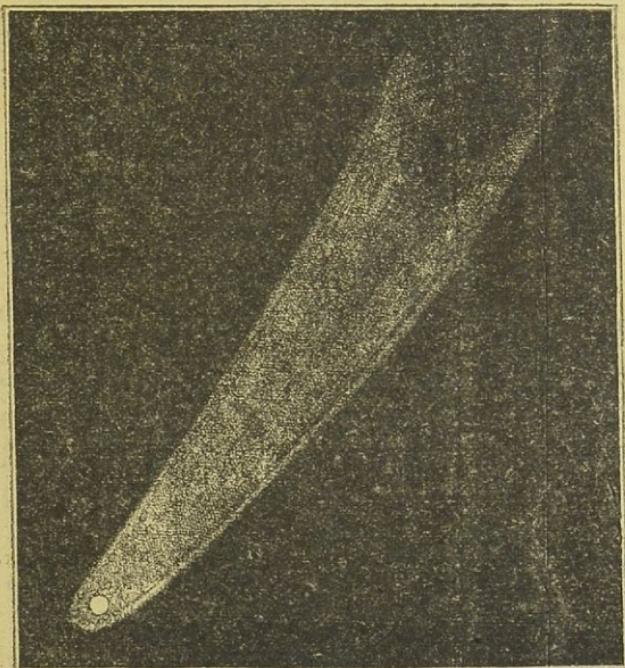
Οἱ ἀστέρες διαιροῦνται εἰς δύο· ἡ.) εἰς ἀπλανεῖς, οἵτινες βραδέως κινοῦνται καὶ φίνονται, ἔνεκκ τῆς μακρᾶς ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεως αὐτῶν, ὡς μὴ μεταβάλλοντες τὴν σχετικὴν αὐτῶν θέσιν· καὶ εἶναι αὐτόφωτα σώματα· καὶ β'.) εἰς πλανήτας· ἐκ τῶν ὅποιων ἄλλοι κινοῦνται περὶ τὸν ἀπλανῆ ἀστέρα "Ἡλιον", καὶ ἄλλοι περὶ ἄλλους, ὅμοίους πρὸς τὸν "Ἡλιον", ἀπλανεῖς· ἀστέρας· καὶ εἶναι ἑτερόφωτα σώματα.

Οἱ περὶ τὸν "Ἡλιον" στρεφόμενοι πλανῆται ἀποτελοῦσι τὸν καλούμενον "Ἡλιακὸν πλανητικὸν δύστομα"· εἶναι δὲ πολλοί, ἀλλ' οἱ περιστότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι μικροί καὶ μόνον διὰ τηλεσκοπίου δρατοί. Ὁκτὼ δρις ἐξ αὐτῶν εἶναι δρατοί καὶ εἰς γηινὸν δρθκλμόν, ὁ Ἐρυνῆς, ἢ Ἀρροδίτην, ἢ Γῆ, οἵτινες ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ "Ἡλίου" 150 ἑκατομμύρια χιλιομέτρων, καὶ ὁ "Ἄρης, ὁ Ζεύς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανός, καὶ ὁ Ποσειδῶν, [οἵτινες ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ "Ἡλίου" 5 δις ἑκατομμύρια χιλιομέτρων.]

"Ἐκαστος τῶν μεγάλων τούτων πλανητῶν, πλὴν τοῦ Ἐρυνοῦ καὶ τῆς Ἀρροδίτης ἀκολουθεῖται ὑπένθιστη πλειόνων ἄλλων πλανητῶν ἀστέρων, οἵτινες καλοῦνται διοφυδόροι· καὶ ἡ Γῆ,

Δοιπόν ώς πλανήτης ἀστήρ ἔχει τὸν δορυφόρον αὐτῆς, δύστις εἶναι
τὸ Σελήνην.

Metaxén δὲ τῶν πλανητῶν, τῶν περὶ τὸν Ἡλιον στρεφομένων ὑπάρχουσι καὶ δύο ἀλλα εἴδη παραδόξων ἀστέρων, αἰφνιδίως ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαῖρας ἐμφανιζομένων· οἱ κομῆται καὶ
τὰ διάττοντες ἀστέρες.

1. Κομήτης.

Καὶ οἱ μὲν κομῆται εἶναι ἀστέρες νεφελοειδεῖς κατὰ τὴν
ἔψιν, οἵτινες ἔχουσι συνήθως οὐράνιφωτεινὴν, ἐμφανίζονται ἐπὶ τινα
ζεύνονταν ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαῖρας καὶ κινοῦνται ἐπὶ ταύτης ώς
οἱ πλανῆται· μετὰ μόνης ὅμως τῆς διαφορᾶς, διτι δὲν περιστρέ-
φονται περὶ τὸν Ἡλιον ώς οἱ πλανῆται σχεδὸν κυκλικῶς, ἀλλ'
αἱ τροχικὶ αὐτῶν εἶναι λίγιν ἀνώμαλοι καὶ διλίγον γνωσταῖς· ἀλ-
λοτε μὲν δηλαδὴ πλησιάζουσιν ὑπερβολλόντως πρὸς τὸν Ἡλιον,
ἀλλοτε δὲ ἀπομακρύνονται ἀπ' αὐτοῦ εἰς τεραστίας ἀποστάσεις καὶ
πλεῦστοι ἐξ αὐτῶν δὲν ἐπανέρχονται πλέον εἰς τὸ Ἡλιακὸν σύστημα.

Οἱ δὲ διάττοντες; τοὺς ὄποίους βλέπομεν ὡς πυραύλους
(=ρουκέτας) μετὰ θαυμασίου φωτὸς καὶ ἀστραπιαίς ταχύτη-
τος εἰς τὸ ἅπειρον φερομένους καὶ σθεννυμένους, εἶναι ἵστας τε-
μάχια κομητῶν. Καὶ ἄλλοι μὲν ἐκ τούτων εἶναι μικροὶ ὅγκοι,
οἵτινες μεταβάλλονται εἰς ἀεριώδη κατάστασιν διὰ τῆς ὁρμητε-
κῆς αὐτῶν διὰ μέσου τῆς ἀτμοσφαίρας διόδου. ἄλλοι δὲ εἴναι
στερεοὶ ὅγκοι, δυνομαζόμενοι βολίδες, μετεωρῖται ἢ ἀερόλιθοι,
τῶν ὄποίων ἡ ἐπιφάνεια πυρακτοῦται διὰ τῆς μετὰ τῆς ἀ-
τμοσφαίρας ἐπαφῆς αὐτῶν, καὶ οἵτινες προχωροῦντες πολὺ εἰς
αὐτὴν πίπτουσι τέλος πάντων ἐπὶ τῆς Γῆς, ήτις ἔλκει αὐτούς.

"Αθροισμα δὲ πολλῶν ἀστέρων καλεῖται ἀστεροίσμος.

§ 2.

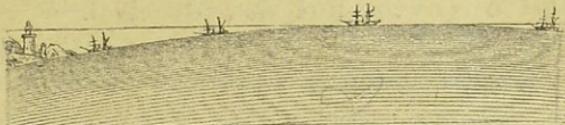
Περὶ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς Γῆς.

Τὸ σχῆμα τῆς Γῆς εἶναι στρογγύλον, οὐχὶ ὅμως ἐντελῶ-
θιότι ἔνεκα τῆς ταχείας περὶ τὸν ἀξοναν αὐτῆς κινήσεως εἶναι
ἔλαφρῶς πεπιεσμένη περὶ τὰ ἀκρα, τὰ ὄποικα καλοῦνται πό-
λοι, βόρειος καὶ νότιος, καὶ ἐξωγκωμένη περὶ τὸ μέσον διὰ
τοῦ ὄποίου διέρχεται ὁ ἴσημερονδος (ἴδε § 5).

Η στρογγυλότης τῆς Γῆς δὲν ἡτο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀρχαί-
ους: διότι ἐκεῖνοι ἐπίστευον ὅτι ἡ Γῆ ἡτο εἰς τεράστιος δίσκος,
περιβρεχόμενος ὑπὸ ὥκεανῶν καὶ ἐπικεκλυμένος διὰ κοίλου
ἡμισφαιρίου, ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ ὄποίου ἦσαν προ-
σηλωμένοι οἱ ἀστέρες. Τιγές ὅμως τῶν ἀρχιών σοφῶν τῆς Ἐλ-
λάδος εἶχον ἔννοήσει, ὅτι ἡ Γῆ ἡτο στρογγύλη· διπερ ὁριστικῶς
ἀπεδείχθη τῷ 1521 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ τολμηροῦ Πορτογάλου
Θαλασσοπόδρου Μαγελάνου, ὃστις ἀποπλεύσκει ἐξ Ἰσπανίας καὶ
διευθυνόμενος πάντοτε πρὸς Δ. ἐπανηλθεν εἰς τὸ μέρος τῆς ἀνα-
χωρήσεως αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους, ἀφ' οὗ διέπλευσε
τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν, τὸν Εἰρηνικὸν ὥκεανὸν καὶ τὸν Ἰν-
δικὸν ὥκεανόν.

Η στρογγυλότης ὅμως τῆς Γῆς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν
ἐξῆς λόγων: α) ὅτι ἡ Γῆ ὡς ἀστήρ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ διάφο-

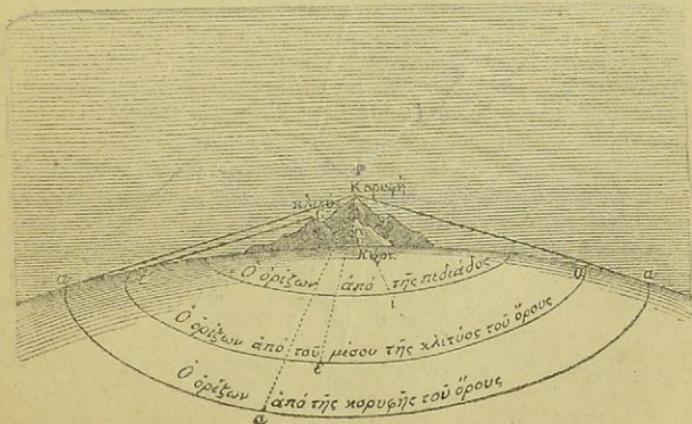
ρον σχῆμα πρὸς τοὺς ἄλλους ἀστέρας, οἵτινες εἶναι στρογγύλοι·
δ') δτὶ κατὰ τὴν ἔκλειψιν τῆς Σελήνης βίπτει ἐπ' αὐτῆς σκιὰν

2. Ἡ στρογγυλότης τῆς γῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ.

στρογγύλην, τὸ ὅποιον δὲν θὰ συνέβαινεν, ἐὰν δὲν εἴχε σχῆμα στρογγύλον· γ') δτὶ δτὰν ἐπὶ τῆς παραστάσεως ἴσταμεθα καὶ βλέπωμεν μακρόθεν πρὸς ἡμᾶς ἐρχόμενον πλοιον διακρίνομεν πκτὰ πρώτον τοὺς ἴστους αὐτοῦ καὶ μετερχόντα βαθμηδὸν, καθ' ὃσον πρὸς ἡμᾶς προχωρεῖ, διακρίνομεν καὶ τὸ σκάφος· τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς, δτε τὸ πλοιον εὑρίσκετο μακράν, δὲν ἦτο εἰς ἡμᾶς ὁρατόν, διότι ἔκρυπτετο δπισθεν τῆς κυρτότητος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς· καὶ δ') δτὶ δτὰν ἴσταμεθα ἐν ἀδένδρῳ πεδιάδι ἢ ἐν γαληνώσῃ θαλάσσῃ ἢ ἐφ' οίουδήποτε νψώματος, βλέπομεν δτὶ διαρρανδός θολοειδῆς ἀπτεται πέριξ ἡμῶν τῆς γῆς καὶ δτὶ ἡ δραστική ἡμῶν φθάνει μέχρι σημείου τινός, πέραν τοῦ ὅποιου δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ. ("Ιδε § 3). ~~Τοιούτων~~

Ἡ Γῆ ἔχει ἔκτασιν 510 ἑκατομμυρίων □ χλμ. καὶ εἶναι 1,400,000, φορᾶς μικροτέρα τοῦ Ἡλίου. ~~καὶ πλανήτων~~

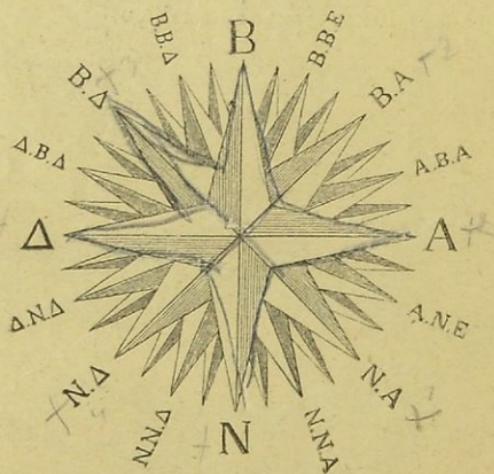
3. Ἡ στρογγυλότης τῆς γῆς ἐν τῇ ξηρᾷ

§ 3.

~~Περὶ ὁρίζοντος καὶ τῶν σημείων αὐτοῦ.~~

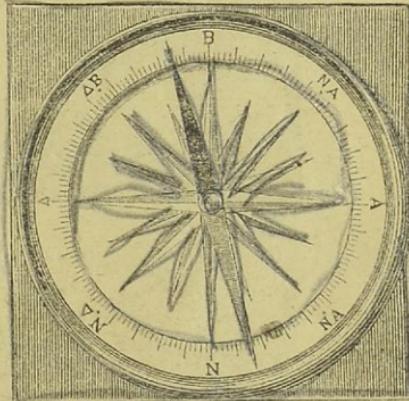
Ο πέριξ ἡμῶν, ἴσταμένων ἐν ἀδένδρῳ πεδιάδι η ἐπὶ ὑψώματός τινος, σχηματιζόμενος κύκλος, ἐπὶ τοῦ ὅποίου φένεται στηριζόμενος ὁ οὐράνιος θόλος καὶ μέχρι τοῦ ὅποίου φθάνει η ἡμετέρα ὥρασις, καλεῖται ὁρίζων· ὅστις εἶναι κατὰ τοσοῦτον μεγαλύτερος, καθ' ὃσον ἐπὶ ὑψηλότερου τόπου ἴσταμεθα (ἰδὲ εἰκόνα 3).

Ἐν τῷ ὁρίζοντι τούτῳ ὥρισαν οἱ μαθηματικοὶ κύρικα σημεῖα, πρὸς τὰ ὅποια ἀποβλέπων τις νὰ δύνηται, ὅταν θέλῃ, νὰ ὁρίζῃ πρὸς ποίαν διεύθυνσιν αὐτοῦ εὑρίσκεται. Ἐκ τῶν κυρίων δὲ τούτων σημείων τέσσαρα εἶναι τὰ κυριώτερα· ὁ Βορρᾶς, ὁ νότος, ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις. Μεταξὺ δὲ τῶν τεσσάρων τούτων σημείων κείνται τὰ λοιπά, ἐξ ὧν πάλιν ἀξιολογώτερα εἶναι τὰ ἔξης τέσσαρα· τὸ Βορειοανατολικόν, κείμενον μεταξὺ Βορρᾶς καὶ ἀνατολῆς· τὸ Βορειοδυτικόν, κείμενον μεταξὺ Βορρᾶς καὶ δύσεως· τὸ νοτιοανατολικόν, κείμενον μεταξὺ νότου καὶ ἀνατολῆς· καὶ τὸ νοτιοδυτικόν, κείμενον μεταξὺ νότου καὶ δύσεως.

4. Τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος.

Ἔνα δὲ πᾶς τις δύνηται νὰ καθορίζῃ εὔκόλως ποῦ κεῖται
ἔκκστον ἐκ τῶν τεσσάρων πρώτων κυρίων σημείων τοῦ ὄρίζοντος,
πρέπει νέ ἀκολουθῇ ὀρισμένον τρόπον ἐνεργείας, δστις καλεῖται
τροισανατολισμός. Διὰ νὰ κατορθώσῃ λοιπόν τις τοῦτο,
πρέπει ἐν καιρῷ μὲν ἡμέρας νὰ στραφῇ πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τοῦ
ὅποιου ἀνατέλλει ὁ Ἡλιος, καὶ τότε θὰ ἔγγη κατὰ μέτωπον
μὲν τὴν ἀνατολήν, δπισθεν δὲ τὴν δύσιν, πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν
νότον, καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸν βορρᾶν. Ἐν καιρῷ δὲ νυκτὸς
πρὸς εὔρεσιν τῶν σημείων τούτων πρέπει, δταν μὲν εὐρίσκηται
τις ἐν τῷ βορρείῳ ἡμισφαῖρᾳ, νὰ ζητῇ τὸν πολικὸν ἀστέρα, δστις
κεῖται σχεδὸν πρὸς βορρᾶν καὶ διὰ τοῦ ὅποιου εὔκόλως πλέον
εὐρίσκονται τὰ λοιπὰ σημεῖα· δταν δὲ εὐρίσκηται ἐν τῷ νοτίῳ
ἡμισφαῖρᾳ νὰ ζητῇ τὸν ἀστερισμὸν τοῦ νοτίου σταυροῦ, δστις
ἔχει διεύθυνσιν σχεδὸν πρὸς νότον. Ἐπι δὲ δυνάμεθα νὰ
εὑρίσκωμεν τὰ σημεῖα τοῦ ὄρίζοντος καὶ διὰ τῆς ναυτικῆς πυ-
ξίδος, ητις μάλιστα εἶναι χρησιμωτάτη πρὸς τοῦτο ἐν νεφελώ-
δει νυκτὶ καὶ ὅμιχλῷδει
ἡμέρᾳ. Εἶναι δὲ ἡ πυξίς
μικρὸν καὶ θυμάσιον ὅργα-
νον, συνιστάμενον ἐξ ὅρι-
ζοντίου χαλυβδίνου δίσκου
καὶ μαγνητικῆς βελόνης,
ἔλευθερῶς στρεφομένης περὶ
τινα ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρ-
χοντα στροφέα καὶ ἔχουστης
τὴν θυμασίαν ἴδιότητα νὰ
ἔχῃ ἐστραμμένον πάντοτε
τὸ ἐν ἄκρων αὐτῆς πρὸς Β
καὶ τὸ ἔτερον πρὸς Ν.
Εἰδὼτα

5. Πυξίς.

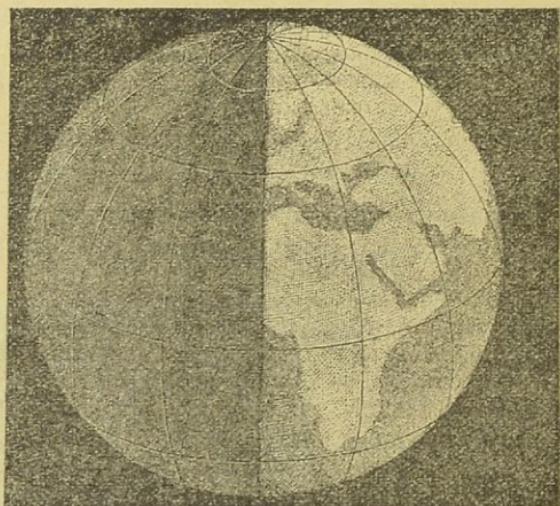
§ 4.

Κινήσεις τῆς Γῆς καὶ ὕδατος τοῦ ἔπους.

⁶ Η γῆνη σφικτὰ δὲν εἶναι ἀκίνητος ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστή-

ματι, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς δύο κινήσεις· μίαν περὶ έκαυτὴν καὶ ἔτεραν περὶ τὸν "Ηλιον.

Καὶ τὴν μὲν περὶ έκαυτὴν κίνησιν ἡ Γῆ ἐκτελεῖ ἐντὸς 24 ὥρῶν ἦτοι ἐντὸς ἑνὸς ἡμερονυκτίου, στρεφομένη περὶ τιναχ^ο φυνταστικὴν γραμμήν, ἦτις διὰ μέσου αὐτῆς διερχομένη ἐνώνει τοὺς δύο αὐτῆς πόλους καὶ καλεῖται **πολικὸς ἄξων** (ἰδὲ καὶ εἰκόνα 7). τὴν δὲ περὶ τὸν "Ηλιον ἐπιτελεῖ ἐντὸς 365 ἡμερῶν καὶ ἔξι ὥρῶν, ἦτοι ἐντὸς ἑνὸς ἔτους.

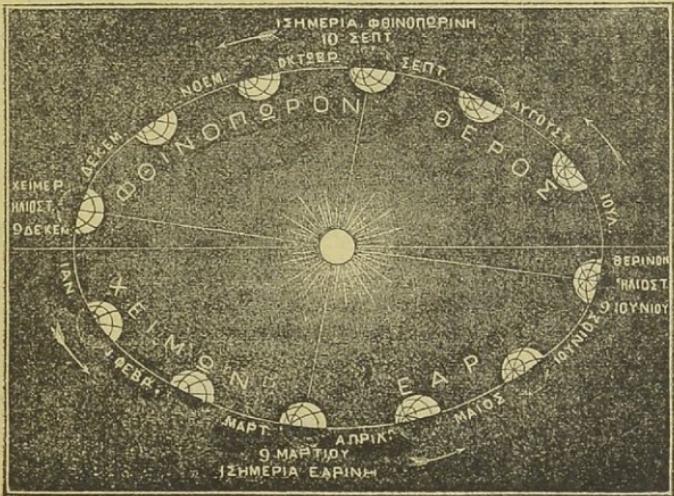
6. Ἡ περὶ έκαυτὴν περιστροφὴ τῆς γῆς.

"Οταν δὲ ἡ Γῆ στρέφηται περὶ τὸν έκαυτῆς ἀξονα τοῖς διαδοχικῶς ἀπέναντι τοῦ 'Ηλίου τὰ διάφορα ἐπ' αὐτῆς μέρη. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περιστροφικὴν ταύτην κίνησιν αὐτῆς ἀπέναντι τοῦ 'Ηλίου μέρη φωτίζονται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἔχουσιν ἡμέραν τὰ δὲ ἀπεστραμμένα ἀπὸ τοῦ 'Ηλίου μέρη δὲν φωτίζονται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἔχουσι νύκτα.

(Τὰ διάφορα μέρη τῆς Γῆς φωτίζονται μὲν καὶ θερμαίνονται ὑπὸ τοῦ 'Ηλίου, οὐχὶ ὅμως ἔξι ἵσου· διότι ὁ ἀξων τῆς Γῆς δὲν εἶναι κάθετος ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχιᾶς αὐτῆς, δπερ ἔχει

συνέβαινε, τὰ ἐπὶ τῆς γῆς γάνης σφρίγας μέρη θὰ ἐλάμβανον τὴν αὐτὴν θερμότητα παρὰ τοῦ Ἡλίου καὶ θὰ εἶχον τὴν αὐτὴν διάρκειαν τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀξῶν τῆς Γῆς εἶναι ἐλαφρῶς κεκλιμένος ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχιᾶς αὐτῆς, ή Γῆ ὅταν στρέφηται περὶ αὐτὸν παρουσιάζει πρὸς τὸν Ἡλιον ὅτε μὲν τὸν ἕνα πόλον, ὅτε δὲ τὸν ἔτερον· δι’ ὃ τὸ πρὸς τὸν Ἡλιον ἐστραχμάνενον μέρος θερμαίνεται περισσότερον καὶ αἱ ἐπ’ αὐτοῦ ἡμέραι εἶναι μακρότεραι τῶν νυκτῶν, ἔχει δῆλα δὴ θέρος· τὸ δὲ ἀντίθετον μέρος θερμαίνεται διλιγώτερον καὶ αἱ νύκτες ἐπ’ αὐτοῦ εἶναι μακρότεραι τῶν ἡμερῶν, ἔχει δῆλα δὴ χειμῶνα.

Τὸ μεταξὺ δὲ χειμῶνος καὶ θέρους χρονικὸν διάστημα καλεῖται **ἔαρ**, τὸ δὲ μεταξὺ θέρους καὶ χειμῶνος **φθινόπωρον**. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ ἔαρος καὶ τοῦ φθινοπώρου συμβαίνει ἡ καλουμένη **ἰσημερία**, συμβαίνει δῆλα δὴ αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες νὰ εἶναι ἴσαι· καὶ τοῦτο, διότι αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἡλίου πίπτουσι καθέτως ἐπὶ τοῦ **ἰσημερινοῦ**.

7. Κινήσεις τῆς γῆς καὶ ὥραι τοῦ ἔτους.

Καθ’ ὃν δὲ χρόνον διακρούσιν αἱ μικρότεραι ἡμέραι ἡ νύκτες, συμβαίνει ὁ Ἡλιος νὰ ἴσταται ἐπὶ τινα χρόνον ἐν τῇ αὐτῇ

Θέσει διὸ νὴ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν προτέραν· ἡ τοιαύτη δὲ τοῦ Ἡλίου στάσις καλεῖται **ἥλιοστάσιον** ή **τροπή**. Καὶ τὸ μὲν συμβαῖνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μικροτέρων ἡμερῶν τοῦ θέρους, ἦτοι κατ' Ἰούνιον, καλεῖται **θερινὸν** **ἥλιοστάσιον** ή **θερινὴ τροπή**· τὸ δὲ συμβαῖνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μικροτέρων νυκτῶν τοῦ χειμῶνος, ἦτοι κατὰ Δεκέμβριον, καλεῖται **χειμερινὸν** **ἥλιοστάσιον** ή **χειμερινὴ τροπή**. Τὸ διὰ τὸ ἐν ὅμιλοις ἡμισφαίριον θερινὸν ἥλιοστάσιον, διὰ τὸ ἔτερον εἶναι χειμερινόν· καὶ τὸν παχὺν.

§ 5.

**Μεσημερινοί, ισημερινός, παράλληλοι κύκλοι
καὶ ζῶνται τῆς Γῆς.**

Πρὸς προσδιορισμὸν τῆς θέσεως τῶν διαφύρων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς μερῶν, ἦτοι πόλεων, χωρίων, δρέων καὶ τῶν τοιούτων ἐπενόησαν οἱ μαθηματικοὶ ἐπὶ τῆς γηίνης σφαίρας φανταστικὰς διαιρέσεις. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ὑπέθεσαν ἡμικύκλικα διερχόμενα διὰ τῶν δύο πόλων καὶ ὡρόμεναν αὐτὰ **μεσημερινούς**, διότι πάντα τὰ μέρη τῆς Γῆς, τὰ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ρεσημβρινοῦ εὐρισκόμενα ἔχουσι κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν μεσημβρίαν. Ὅτερον δὲ ἐφαντάσθησαν ὅτι ἡ Γῆ ἦτο διηρημένη εἰς δύο ἵσα ἡμισφαίρια, **τὸ βόρειον** καὶ **νότιον**, διὰ μιᾶς περὶ τὴν Γῆν ἀγομένης γραμμῆς, τὴν ὄποιαν ἐκάλεσαν **ισημερινόν**, διότι πάντα τὰ ἐπ' αὐτῆς μέρη τῆς Γῆς ἔχουσιν ἵσας ἡμέρας καὶ νύκτας· πρὸς τὴν γραμμὴν δὲ ταύτην ἐφαντάσθησαν ἄλλας ὄμοικας γραμμὰς παραλλήλους, τὰς ὄποιας ἐκάλεσαν **παράλληλους κύκλους**.

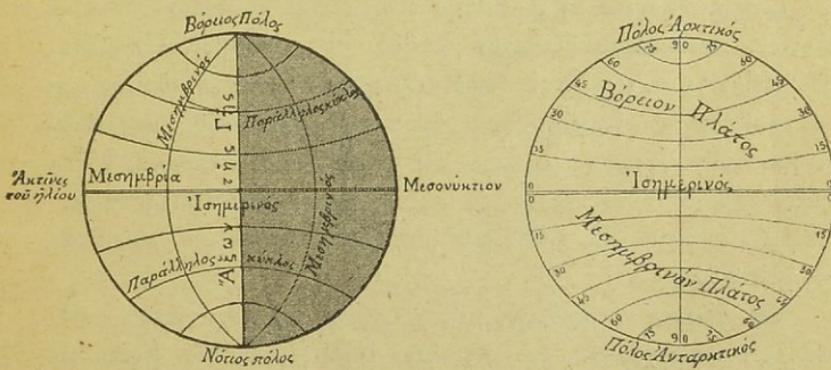
Εἶναι δὲ οἱ παράλληλοι πρὸς τὸν ισημερινὸν κύκλοι ἀναρίθμητοι, οἱ ἀξιολογώτεροι ὅμιλοι ἐξ αὐτῶν εἶναι τέσσαρες, διακρινόμενοι δι' ἴδιαιτέρων ὀνομάτων· **ὁ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου** καὶ **ὁ τροπικὸς τοῦ Αἰγαίου**, διὰ τοὺς πρὸς Β καὶ διὰ τοὺς Ν τοῦ ισημερινοῦ· καὶ οἱ πολικοὶ κύκλοι,

ἀρκτικὸς καὶ ἀνταρκτικός, ἀπέχοντες ἀπὸ τῶν πόλων ὅσον· οἱ τροπικοὶ ἀπὸ τοῦ ἴσημερινοῦ.

Οἱ τέσσαρες δὲ οὗτοι παράλληλοι κύκλοι διαιροῦσι τὴν Γῆν εἰς πέντε ζώνας ἀ) τὴν διακεκαυμένην, ἡτις περιέχεται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν καὶ εἶναι ἐκτεθειμένη ὑπὸ τὰς καθέτους ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου, καὶ παρουσιάζει ὅτε μὲν ἔηρας καὶ κεκαυμένας χώρας, ὅτε δὲ κεκαλυμμένας ἐκ μεγαλοπρεποῦς καὶ πλουσίας βλαστήσεως. Περιλαμβάνει δέ ἡ ζώνη αὕτη τὰς τροπικὰς κακουμένας χώρας, ἐν ταῖς ὄποισις ὑπάρχουσιν οἱ εὐχυμότεροι καρποί, τὰ λαμπρότερα καὶ τεφνότερα ἀνθη, καὶ δάση κεκοσμημένα δι' αἰωνίας χλόης.

6) **Τὰς δύο εὐκράτους ζώνας**: τὴν βόρειον εὔκρατον ζώνην, ἡτις περιέχεται μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Βορείου πολικοῦ κύκλου· καὶ τὴν νότιον εὔκρατον ζώνην, ἡτις περιέχεται μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου.

Ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων εὐκράτων ζώνων ἡ βόρειος εἶναι ἡ σπουδαιοτέρα· διότι περιλαμβάνει μεγάλας ἐκτάσεις τῆς γῆς, ἔξωραίσμένας διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἶναι ἐδρα τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου· πεδιάδες δὲ δημητριακῶν καρ-

8. "Αξων, ισημερινός, παράλληλοι κύκλοι, πρόσφειον καὶ νότιον ἡμισφαίριον.
9. Ζῶναι, τροπικοί, πολικοὶ κύκλοι.

πῶν, ὡραῖοι λειμῶνες, φυτεῖαι ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀμπελῶνες εἶναι τὰ κυριώτερα τῆς ζώνης ταύτης πλούτη.

γ') τὰς δύο κατεψυγμένας· τὴν ἀρκτικὴν καὶ ἀταρκτικὴν, αἵτινες περιέχονται μεταξὺ τῶν πολικῶν κύκλων καὶ τῶν πόλων. Ἐν ταῖς ζώναις παύταις ἡ φύσις εἶναι βεβιθισμένη εἰς βαθυτάτην νάρκην.

§ 6.

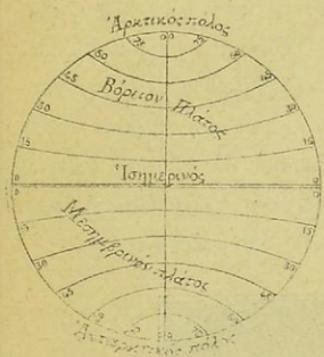
Περὶ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ μήκους.

Πρὸς καθορισμὸν τῆς θέσεως σημείου τινός, ἥτοι τόπου τούτου, ἐπὶ τῆς γητῶν ἐπιφανείας οἱ μαθηματικοὶ παρεδέχονται δύο ποσότητας, αἵτινες καλοῦνται γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος. Καὶ γεωγραφικὸν μὲν πλάτος τόπου τινός καλεῖται ἡ ἀπὸ τοῦ ἴσημερινοῦ ἀπόστασις αὐτοῦ μετρουμένη εἰς μοίρας ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ του· διότι πᾶς κύκλος, εἴτε μεσημβρινὸς εἶναι, εἴτε παράλληλος κύκλος εἶναι, διαιρεῖται εἰς 360 μοίρας, ἐκάστη τῶν ὅποιών ὑποδιαιρεῖται εἰς ὅδας καὶ πρῶτα λεπτά. Τὸ γεωγραφικὸν δὲ πλάτος τόπου τινός εἶναι βόρειον ἢ νότιον, καθ' ὃσον ὁ τόπος οὗτος κεῖται ἐν τῷ βορείῳ ἢ νοτίῳ ἡμισφαῖρῳ.

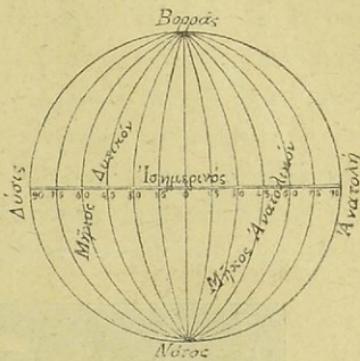
Γεωγραφικὸν δὲ μῆκος τόπου τινός εἶναι τὸ τόξον τοῦ ἴσημερινοῦ, τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ τόπου καὶ ἐνὸς ἀλλού μεσημβρινοῦ ὕρισμένου κατὰ συνθήκην καὶ ἀμεταβλήτου, καὶ καλουμένου πρώτου μεσημβρινοῦ· μετρεῖται δὲ καὶ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος εἰς μοίρας, πρὸς ἀνατολὰς ἢ δυσμὰς, καθ' ὃσον τὸ σημεῖον εὑρίσκεται ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἢ δυτικῷ ἡμισφαῖρῳ, εἰς ἢ διαιρεῖται ἡ γητὴ σφαῖρα ὑπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ.

'Ως πρῶτον μεσημβρινὸν μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαιότεροι γεωγράφοι τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρου, μιᾶς τῶν Καναρίων νήσων· αἵτινες κεῖνται ἀπέναντι τῆς βορειοδυτικῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ νεώτεροι διαιροῦσι γεωγράφους μεταχειρίζονται διαφόρους μεσημβρινοὺς ὡς πρώτους· οἱ μέν Γάλλοι παραδέχονται

ώς πρῶτον μεσημβρινὸν τὸν διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρασίων διερχόμενον, οἱ δέ Γερμανοὶ τὸν διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Βερολίνου διεργόμενον, οἱ δὲ Ρῶσσοι τὸν διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Πετρουπόλεως διερχόμενον, καὶ ἄλλοι ἄλλους.

10. Πλάτος.

11. Μῆκος.

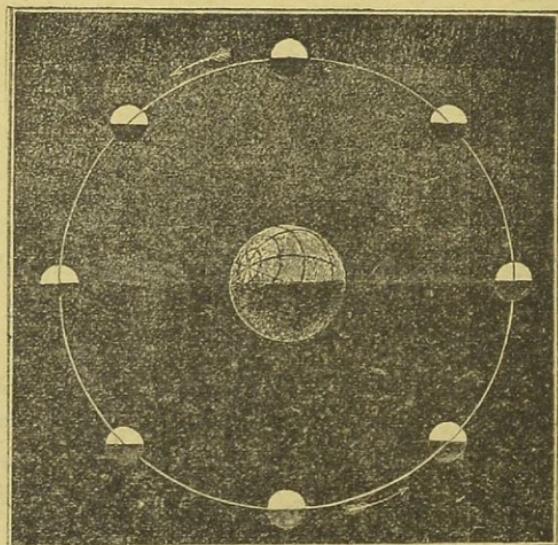
§ 7.

Περὶ Σελήνης καὶ τῶν φάσεων αὐτῆς.

Η Σελήνη, ὡς εἴπομεν, εἶναι πλανήτης ἀστήρ, διορυφόρος τῆς Γῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέχει 377,000 γιλιομέτρων, στρέφεται περὶ τὴν γῆν καὶ μετ' αὐτῆς, ὡς εἶναι ἐπόμενον, περὶ τὸν Ἡλίον. Η Σελήνη δὲν ἔχει δύο κινήσεις, ὡς ἡ Γῆ, ἀλλὰ μίαν στρεφομένη συγχρόνως περὶ ἑκατὸν καὶ περὶ τὴν Γῆν, ἐν διαστηματι 29 ἡμερῶν. Οὕτω δὲ αὐτῆς στρεφομένης περὶ τὸν ἥμετερον πλανήτην βλέπομεν πάντοτε τὸ αὐτὸν μέρος τῆς ἐπιφενείας αὐτῆς, διότι τὸ ἀντίθετον οὐδέποτε παρουσιάζει αὐτῇ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν.

Η Σελήνη, ὡς ἡ Γῆ, εἶναι ἀστήρ ἐτερόφωτος, λαμβάνοντα τὸ φῶς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου· ἔνεκκ δὲ τῆς διαφόρου θέσεως, καθ' ἣν ἐμφανίζεται πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, παρουσιάζει πρὸς ἡμᾶς διαφόρους ὅψεις, αἵτινες κακλοῦνται φάσεις. Οταν δηλαδὴ αὕτη διέρχηται μεταξὺ Γῆς καὶ Ἡλίου, τὸ πρὸς ἡμᾶς

εστραμμένον μέρος αὐτῆς εἶναι σκοτεινὸν καὶ ἔχομεν **Νέαν Σελήνην**. οὗταν δὲ, τυλιγαντίον, εἶναι ἀπέναντι τοῦ Ἡλίου, ὅλον τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐπτραμμένον μέρος αὐτῆς εἶναι φωτεινὸν καὶ ἔχομεν **Πανσέληνον**. Μεταξὺ δὲ νέας; Σελήνης; καὶ Πανσελήνου τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου, κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ διττὸν πλάγιον, φωτίζει κατὰ πρῶτον λεπτὴν λωρίδα τῆς Σελήνης, ἥτις βαθμηδὸν αὔξανει· ἀπὸ δὲ τῆς Πανσελήνου πρὸς τὴν Νέαν Σελήνην, τούτωντίον, τὸ πρὸς ἡμῶν φωτεινὸν μέρος; τῆς Σελήνης, βαίνει βαθμηδὸν ἐλαττούμενον. Ἐκ τῶν μεσολαβουσῶν δὲ τούτων φάσεων ἡ μὲν πρώτη καλεῖται **πρῶτον τέταρτον τῆς Σελήνης**, ἡ δὲ δευτέρα **δεύτερον τέταρτον τῆς Σελήνης**.

12. Ἡ περὶ τὴν γῆν περιστροφὴ τῆς σελήνης.

§ 3.

Περὶ τῶν ἐκλείψεων τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου.

Οταν ἡ Γῆ διέρχηται ἀκριβῶς μεταξὺ Ἡλίου καὶ Σελήνης, τότε φίπτει τὴν σκιὰν αὐτῆς ἐπὶ τῆς Σελήνης, τῆς ὁποίας

τότε συμβαίνει **έκλειψις**. τούναντίον δὲ ὅταν ἡ Σελήνη διέρχηται ἀκριβῶς μεταξὺ Γῆς καὶ Ἡλίου, τότε κρύπτει τὸν Ἡλιον ἀπό τενος μέρους τῆς Γῆς καὶ συμβαίνει ἡ καλουμένη **έκλειψις τοῦ Ἡλίου**.

Διὰ νὰ συμβῇ δὲ ἔκλειψις Σελήνης ἢ Ἡλίου, πρέπει καὶ οἱ τρεῖς οὐραὶ ἀστέρες, ὁ Ἡλιος, ἡ Σελήνη καὶ ἡ Γῆ, νὰ εὑρίσκωνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας γραμμῆς.

Αἱ ἔκλειψεις εἶναι ὀλικαὶ ἢ μερικαὶ, καθὼς ὅσον τὸ ὄλον ἢ μέρος τῆς Σελήνης ἢ τοῦ Ἡλίου ἔκλειπει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

§ 1.

Περὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Ἡ Γῆ κατ' ἀρχὰς μὲν ἥτοι ὁρούση καὶ διάπυρος, ὑστερὸν δὲ ἐστερεοποιήθη βαθμηδὸν καὶ περιεβλήθη διὰ τῆς σημερινῆς στερεᾶς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἡ ἐπιφάνεια δὲ τῆς Γῆς αὕτη ἔχει πολλὰς ἀνωμαλίας· διότι ἀλλαχοῦ μὲν ὑψοῦται καὶ σχηματίζει διάφορα ὑψώματα, λόφους, ἢ ὅρη ἢ ὁροπέδια, ἀλλαχοῦ δὲ κοιλάνεται καὶ σχηματίζει κοιλάδας ἢ πεδιάδας, ἢ καλύπτεται ὑπὸ τὰ ὕδατα θαμνῶν καὶ θαλασσῶν.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ Γῆ συνίσταται ἐκ χέρσου γῆς καὶ θαλασσίων ὑδάτων. Καὶ τὰ μὲν θαλάσσια ὕδατα καταλαμβάνουσι τὰ τρία τέταρτα τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἡ δὲ χέρσος γῆ τὸ ὑπόλοιπον τέταρτον.

§ 2.

Διαίρεσις τῆς χέρδου γῆς καὶ τῆς θαλάσσης.

ΤΟ ΧΕΡΣΑΙΟΝ ΤΜΗΜΑ τῆς γηνῆς σφαίρας διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἡπείρους· α) τὴν **Αρχαίαν Ήπειρον**, ἡτις ὁν-

μάζεται οὕτω, διότι ἡ το γνωστή ὑφ' ὅλης τῆς ἀρχαιότητος· 6')
τὴν Νέαν "Ηπειρον, ἡτις καλεῖται οὕτω, διότι ἀνεκαλύφθη
κατὰ τὸν ΙΕ' μ. χ. αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Γενουΐνσίου Χριστοφόρου
Κολόμβου· καὶ γ') τὴν Νότιον "Ηπειρον, ἡτις ἀνεκαλύφθη
βραδύτερον τῆς Νέας Ἡπείρου καὶ ὀνομάσθη οὕτω διότι κεῖται
ἐν τῷ νοτίῳ ἥμισφακρῷ.

Καὶ ἡ μὲν Ἀρχαία "Ηπειρος περιλαμβάνει τὴν Εὐρώ-
πην, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν· ἡ δὲ Νέα ἀποτελεῖται ἐκ
μόνης τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἡ Νότιος ἐκ μόνης τῆς Αὐστραλίας,
ἡτις καὶ Νέα Ὀλλαδία καλεῖται.

Τὸ περισσότερον μέρος τῆς χερσοῦ γῆς κεῖται ἐν τῷ βορείῳ
ἥμισφακρῷ, διὰ τοῦτο δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ ἡ πειρω-
τικὸν ἥμισφαιρίον.

ΤΟ ΔΕ ΘΑΛΑΣΣΙΟΝ ΤΜΗΜΑ τῆς γηίνης ἐπιφανείας διαι-
ρεῖται εἰς πέντε μεγάλα τμήματα, τὰ δόποια καλοῦνται ὠκε-
ανοὶ καὶ εἶναι οἱ ἔξης· ὁ Βόρειος Παγωμένος ὠκεανὸς,
ὁ Νότιος Παγωμένος ὠκεανὸς, ὁ Εἰρηνικὸς ὠκεα-
νὸς, ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς, καὶ ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανὸς.

Οἱ μὲν δύο πρῶτοι, ὁ Βόρειος Παγωμένος ὠκεανὸς
καὶ ὁ Νότιος Παγωμένος ὠκεανὸς, κατέχουσι τὰ δύο
ἀντίθετα ἄκρα τῆς γηίνης σφρίσας· ὁ μὲν πρῶτος ἔκτείνεται
περὶ τὸν βόρειον πόλον καὶ περιβρέχει τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς
Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς· ὁ δὲ δεύτερος ἔκτείνεται περὶ
τὸν νότιον πόλον καὶ περιβρέχει τὰς νοτίους ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς
Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας. Ἀμφότεροι δὲ οἱ ὠκεανοὶ οὕτοι εἴ-
ναι σχεδὸν πάντοτε κεκαλυμμένοι διὰ πάγων.

Ο δὲ Εἰρηνικὸς ὠκεανὸς, δοτις καλεῖται καὶ Μέγας,
διότι μόνος καταλαμβάνει τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης θαλασσίας ἐκτά-
σεως, ἔκτείνεται μεταξὺ τῆς Νέας Ἡπείρου, κειμένης πρὸς Α.
κύτου καὶ τῆς Ἀρχαίας Ἡπείρου, κειμένης πρὸς Δ. Εἶναι δὲ
ὅ μεγαλύτερος καὶ βαθύτερος ὠκεανός, συγχωνευόμενος πρὸς Ν
μετὰ τοῦ Νοτίου Παγωμένου ὠκεανοῦ καὶ συγκοινωνῶν πρὸς Β
μετὰ τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ διὰ τοῦ Βεριγγείου πορ-

Θμοῦ, ὅστις κεῖται μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς. Οὐ ωκεανὸς
οὗτος ἔχει πολλὰς νήσους.

Ο δὲ Ἀτλαντικὸς ωκεανὸς ἔκτείνεται μεταξὺ τῆς
Ἀρχαίας Ἡπείρου, κειμένης πρὸς Α., καὶ τῆς Νέας κειμένης
πρὸς Δ. Εἶναι δὲ ὁ ωκεανὸς οὗτος μικρότερος τοῦ Εἰρηνικοῦ ωκε-
ανοῦ κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ βάθος, καὶ ἔχει ὀλίγας νήσους.

Ο δὲ Ἰνδικὸς ωκεανὸς ἔκτείνεται μεταξὺ Ἀσίας,
κειμένης πρὸς Β αὐτοῦ, Ἀφρικῆς κειμένης πρὸς Δ, Αὔστραλίας,
κειμένης πρὸς Α, καὶ Νοτίου Ιαγωμένου ωκεανοῦ, μεθ' οὐ καὶ
συγχωνεύεται πρὸς Ν.)

Τὸ περισσότερον μέρος τῆς θαλάσσης κεῖται ἐν τῷ γοτίῳ
τῆμισφειρίῳ, τὸ ὄποιον διὰ τοῦτο δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ **ώκε-
άνειον ήμισφαίριον.**

§ 3.

Περὶ τῆς χρέοσυ γῆς.

ΑΟΦΟΙ ΚΑΙ ΟΡΗ. Η ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἔχει, ὡς εἴπομεν
προηγουμένως, διάφορα ὑψώματα. Τὰ ὑψώματα δὲ ταῦτα ἀπὸ
100-400 μέτρων καλούνται **λόφοι**: ἀπὸ 400 δὲ καὶ ἐπών κα-
λοῦνται **δον**. Τὸ μεγαλύτερον ὑψὸς τῶν δρέων εἶναι 8,840 μέ-
τρων, μέχρι τοῦ ὄποιου ὑψοῦται μόνον τὸ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὑψούμε-
νον δόρος *Γαουρισαγκάρ*.

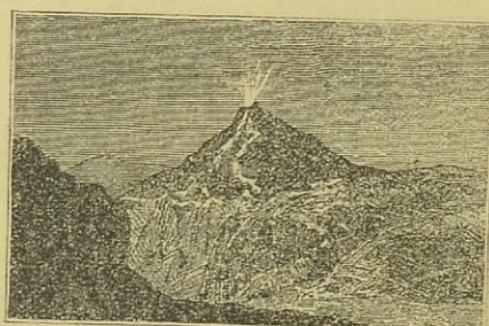
13. Ὅρος.

(Τὰ ὅρη λοιπὸν ἔχουσι διάφορον ὑψος, ἀπὸ 400-8,840 μέτρων, καὶ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς **ὑψηλότατα**, ἔτινα εἰναι τρία· τὸ Γαουρισαγκάρ μετὰ 8,840 μέτρων ὕψους, τὸ ἐν τῇ Χιλῆ τῆς Νοτίου Αμερικῆς ὅρος Ἀκογκάγονα μετὰ 6,970 μ., καὶ ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀλπεων, τὸ Δευκόνιος μετὰ 4,810 μέτρων ὕψους. **Εἰς ὑψηλὰ**, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος ὑπερβαίνει τὰς 2000 μ.. εἰς **μέτρια**, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος κυμαίνεται μεταξὺ 2000-1000 μ.. καὶ εἰς **χθαυματὰ**, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος κυμαίνεται μεταξὺ 400-1000 μέτρων.)

Εἰς πᾶν ὅρος διακρίνομεν τρία τινά· α) **τὴν κορυφὴν**, ἥτις εἶναι τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ ὅρους καὶ ἔχει διάφορα σχήματα καὶ δόνματα, καλουμένη κῶνος, ἐὰν ἔχῃ σχῆμα κώνου, θόλος, ἐὰν ἔχῃ σχῆμα θόλου, κέρας, βελόνη καὶ ἄλλως, κατὰ τὸ σχῆμα πάντοτε τὸ ὅποιον ἔχει· β') **τὰς κλιτῆς** ἥτοι τὰς κεκλιμένας πλευρὰς τοῦ ὅρους· καὶ γ') **τὴν βάσιν**, ἥτις πρόποδες ἢ ἀκρῷσαι καλεῖται.

Τὰ ὅρη εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῦστον μεμονωμένα, ὑψούμενα· μηκρὸν τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ἄλλου; ὑπάρχουσιν ὅμως πολλὰ, τὰ ὁποῖα διαδέχονται ἄλληλα ἐν μηκῷ σειρᾷ, ἥτις καλεῖται **όροσειρά**· ἡ **όροσειρά** ἔτιχία. Ἐὰν ὅμως τὰ ὅρη δὲν διαδέχονται ἄλληλα, ἀλλὰ ὑψῶνται ἐδῶ καὶ ἔκειται τῆς κυτῆς χώρας, τότε τὸ σύνολον αὐτῶν καλεῖται **όροσυστάτας**.

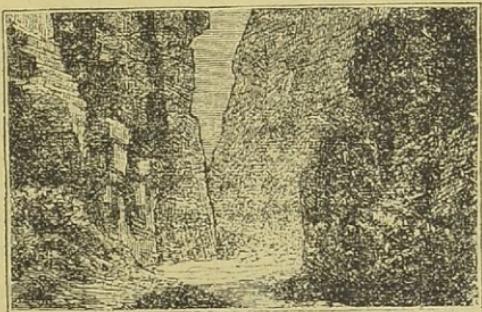
"Ορη τινὰ ἀναπέμπουσιν ἐκ **χεινοειδοῦς** ὀπῆς, ἥτις εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῶν καὶ καλεῖται **κρατήρ**, φλόγας,

14. *Heraion.*

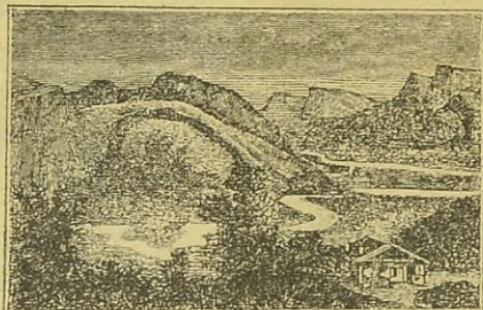
καπνὸν καὶ διάφορα ἀέρια, καὶ ἐκσφενδονίζουσι διαπύρους λιθούς, ἄμμον, τέφραν, λάθαν καὶ ἐνίστε ύδωρ καὶ πηλόν. Τὰ ὅρη ταῦτα καλοῦνται **ἥφαιστεια** καὶ διαιροῦνται εἰς ἐνεργὰ καὶ ἐσβεσμένα, καὶ ἔχουσι πολλάκις πλείονας τοῦ ἐνὸς κρατῆρας. Ἐκ τῶν ἐκρήξεων δὲ τῶν ἥφαιστείων προκαλοῦνται συγκάκις σεισμὸς τῆς Γῆς, καταστρεπτικοὶ πολλάκις διὰ τὰς πλησίον αὐτῶν κειμένας πόλεις.

Πύλαι, αὐγάνη. Τὰ ὅρη εἰς τινα μέρη ταπεινούμενα σχηματίζουσι διόδους, αἵτινες καλοῦνται **πύλαι** ή **στενά**. Μικρὰ δὲ ταπείνωσις ὅρους τινὸς μεταξὺ δύο αὐτοῦ κορυφῶν σχηματίζομένη καὶ παρέχουσα διόδον ἀπὸ μιᾶς κοιλάδος εἰς ἄλλην καλεῖται **αὐγάνη**.

15. Αὐγήνη.

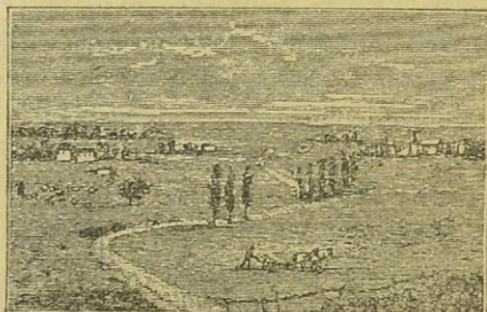
Κοιλάδες, αὐλῶνες, πεδιάδες καὶ ὁροπέδια. Η ἡ μεταξὺ δρέων ἡ λόφων ἐκτεινομένη κατὰ τὸ μῆλλον ἡ ἡττον ὅμαλὴ καὶ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καλεῖται **κοιλάς**. ἐπιφάνεια δὲ τῆς Γῆς μικροτέρᾳ τῆς κοιλάδος καὶ περιεχομένη ώσταύτως μεταξὺ δρέων ἡ λόφων καλεῖται **αὐλών** ή **κλεισθροειδεια**. Ἐκτεταμένη δὲ ὅμαλὴ καὶ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καλεῖται **πεδιάς**, ἣτις ἐὰν ὑψῶται μέχρι 150 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καλεῖται βαθύπεδον, ἐὰν δὲ ὑπερβαίνῃ τὰ 150 μέτρα καλεῖται ὑψίπεδον καὶ ἐὰν εἴναι χθυμαλωτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καλεῖται συνίζημα. Πεδιὰς δὲ ἐπὶ τῶν δρέων σχηματίζομένη καλεῖται **ὁροπέδιον**.

16. Κοιλάς.

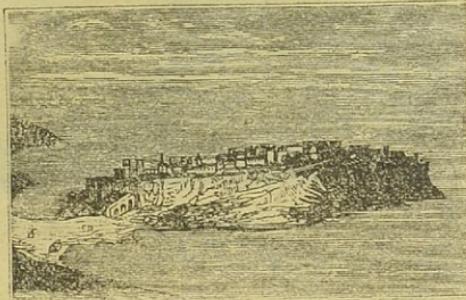
Ἐσούμοι, ὁάσεις, στέππαι, Ἰλάνος, Σαβάναι. Αἱ πεδιάδεις δὲν εἶναι πᾶσαι εὔφοροι· ὑπάρχουσι μεγάλαι· πεδιναὶ ἐκτάσεις, ἀμυώδεις καὶ ἄγονοι, αἵτινες καλοῦνται **ἐσούμοι**, εἰς τὰς ὅποιας ὅμως, ὅπου ῥέει ὕδωρ, ὑπάρχουσι χλοερὰ καὶ εὔφορα μέρη, ἀτιναὶ καλοῦνται **ὁάσεις**. Παρόμοιαι δὲ πεδιάδεις, ἀλλὰ κεκαλυμμέναι διὰ θάμνων καὶ χλόης καλοῦνται ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ Ἀσιατικῇ **Ρωσσίᾳ στέππαι**, ἐν δὲ τῇ βορείῳ **Ἀμερικῇ σαβάναι**, ἐν δὲ τῇ μεσημβρινῇ **Ἀμερικῇ Ἰλάνος**.

Παράλια, ἀκταί, αἰγιαλοί Τὰ μέρη, εἰς τὰ ὅποιας ἡ χέρσος γῆ βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης λέγονται **παράλια**, ἀτιναὶ ἐὰν εἶναι βραχώδη καλοῦνται **ἀκταί**, ἐὰν δὲ εἶναι ἀμώδη καὶ χθαυμαλὰ **αἰγιαλοί**.

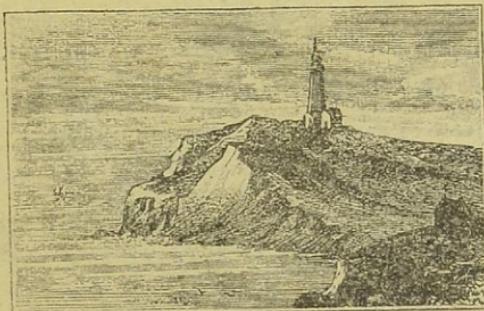
17. Ηεδιάς.

Χερσόνησοι, νησοι, ἀκρωτήρια, Γλάρος, Ισθμός. Χέρσος γῆ μετὰ στερεῆς συνεχομένη καὶ ἐκ τριῶν μερῶν ὑπὸ θαλάσσης βρεχομένη καλεῖται **χερσόνησος**. Χέρσος δὲ γῆ παντα-

18. Χερσόνησος.

χόθεν ὑπὸ θαλάσσης βρεχομένη καλεῖται **νησος**, ἡτις ἐὰν εἴναι μικρός καλεῖται **νησίδιον** ή **νησίς**. Πολλαὶ δὲ νῆσοι πλησίον ἀλλήλων καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πελάγει κείμεναι καλοῦνται **ἀρχιπέλαγος**. Προέκτασις δὲ ὅρους εἰς τὴν θάλασσαν καλεῖται **ἀκρωτήριον** ἐὰν δὲ εἶναι προέκτασις γῆς ὁμαλῆς καὶ

19. Ακρωτήριον.

ἐπιπέδου καλεῖται **γλάρος** στενὸν δὲ μέρος γῆς χωρίζον δύο θαλασσας καλεῖται **Ισθμός**.

20. Ἰσθμός.

§ 4.

ΠΕΡΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

ΓΑΔΩΝ
Ποιότης καὶ χρῶμα τὸν θαλασσίου ὄντας. Τὸ θαλάσσιον ὄδωρ κατὰ ποιότητα μὲν ἐξεταζόμενον εἶναι ἀλμυρὸν καὶ συνίσταται ἐκ διαφόρων συστατικῶν, μεταξὺ τῶν ὅποιων εὑρίσκεται καὶ τὸ μαγειρικὸν ἔλας· κατὰ χρῶμα δὲ ἐξεταζόμενον φαίνεται εἰς μὲν τὰς πολὺ βαθείας θαλάσσας σχεδὸν μέλαν, εἰς εἰς δὲ τὰς διλιγότερον βαθείας κνανοῦν ἢ πράσινον.

Πυθυμὴν τῆς θαλάσσης. Οἱ πυθυμὴν τῆς θαλάσσης κοιλαίνεται περισσότερον καὶ ἡ θάλασσα καθίσταται θαυμτέρᾳ καθ' ὅσον ἀπομακρύνομεθα ἀπὸ τῆς ἔηρας. Οἱ πυθυμὴν τῆς θαλάσσης δὲν εἶναι δημαλός, ἀλλὰ, ὡς ἡ γηῖνη ἐπιφάνεια, ἔχει ποικίλας ἀνωμαλίας, διότι ὅρη ἐν αὐτῇ ὑψοῦνται καὶ ἀμμώδη κινητὰ ὑψώματα ὑπάρχουσι. Καὶ τὰ μὲν ὅρη ἐὰν μὲν ὑψώνται πολὺ καὶ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης σχηματίζονται κατοικήσιμοι χῶροι, **νῆσοι** καλούμενοι· ἐὰν δὲ ὑψώνται διλίγον ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὡς μεμονωμένοι βράχοι, καλοῦνται **σκόπελοι**· ἐὰν δὲ ὑψώνται μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ καλύπτωνται ὑπ' αὐτῆς καλοῦνται **ὔφαλοι**. Τὰ δὲ ἀμμώδη κινητὰ ὑψώματα καλοῦνται **σύριεις**. Εὰν δέ

ό πυθμήν τῆς θαλάσσης δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς
ἡ θάλασσα εἶναι ἀβαθής καὶ καλεῖται **τέναγος**.

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ. Ἡ θάλασσα εἶναι θερμοτέρα ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ καὶ περὶ τὸν
ἰσημερινόν· ψυχροτέρα δὲ ἡ καὶ κεκκλυμένη διὰ πάγων εἰς τὴν
πλησίον τῶν δύο πόλων μέρη. Τὰ θερμὰ δὲ ταῦτα καὶ ψυχρὰ
τῆς θαλάσσης ὅδατα ἀναμιγνύμενα κινοῦνται ἀδιακόπως ἐπὶ τῆς
γηίνης σφράγις καὶ σχηματίζουσι· τὰ θαλάσσια καλούμενα ῥεύ-
ματα.

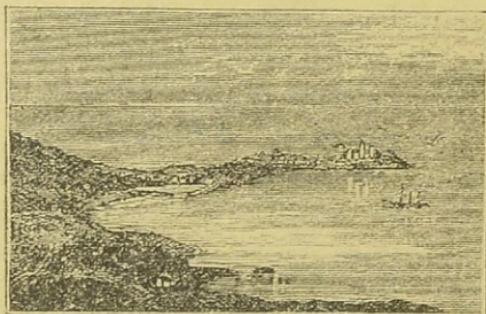
Τὸ περὶ τοὺς πόλους ψυχράτατον ὅδωρ διευθύνεται ἐκ τινῶν
σημείων πρὸς τὸν ισημερινὸν, συμπαρασύρον μεθ' ἑαυτοῦ ὅλο-
κληροῦ ὅρη πάγων, τὰς ὅποια τήκονται βαθυτάτον, καθ' ὃσον προ-
χωροῦσιν εἰς θερμότερα μέρη· τὸ δὲ θερμὸν ὅδωρ τῶν περὶ τὸν
ἰσημερινὸν χωρῶν διευθύνεται πρὸς τοὺς πόλους καὶ ψύχεται
βαθυτάτον, καθ' ὃσον προχωρεῖ εἰς ψυχράτερα μέρη, ἕτι δὲ καὶ
πήγκυται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ.

ΠΑΛΙΡΡΟΙΑ. Ἐκτὸς τῶν κινήσεων νούτων ἡ θάλασσα
ὑφίσταται καὶ ἄλλας κινήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια αὐ-
τῆς ὑψοῦται ἢ ταπεινοῦται· αἱ δὲ κινήσεις αὗται ὀφείλονται εἰς
τὸν Ἡλιον καὶ εἰς τὴν Σελήνην, οἵτινες, δταν εὑρίσκωνται ἀπέ-
ναντι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἔλκουσιν αὐτὴν ἢ προηγουμένως ἐλ-
καυσθεῖσαν ὑπὸ αὐτῶν ἀφήνουσι πάλιν νὸς καταπέση. Τὸ φαινό-
μενον τοῦτο τῆς ἀνυψώσεως καὶ ταπεινώσεως τῆς θαλασσίας ἐπι-
φανείας καλεῖται **παλίρροια**. Δις δὲ τῆς ἡμέρας ἡ θάλασσα
ἀνυψοῦται καὶ δις ταπεινοῦται· καὶ ἡ μὲν ἀνυψωσις αὐτῆς κα-
λεῖται **πλήνυμυροα**, ἡ δὲ ταπεινώσις **ἄμπωτις**.

Αἱ παλίρροιαι εἰς τὰς μικρὰς ἐκτάσεως θαλάσσας εἶναι ἀσθε-
νεῖς· εἰς τινὰ δύμας μέρη τῶν ἀκτῶν τοῦ ὠκεανοῦ αἱ παλίρροιαι
παρουσιάζουσιν ἀνύψωσιν καὶ ταπεινώσιν τῆς θαλασσίας ἐπιφα-
νείας 10—15 καὶ 20 ἐνίστε μέτρων. Αἱ ἵσχυραι δὲ αὗται πα-
λίρροιαι κατατοίβουσιν ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων τὰ βραχώδη
παράλια τοῦ ὠκεανοῦ καὶ σχηματίζουσι τῆς θαλασσίας ἀρχιπελάγη·
εἰς τοῦτο δὲ συντελοῦσι καὶ τὰ **κύματα**, τὰς ὅποια εἶναι με-
γάλοι ὅγκοι ὑδάτων ὑπὸ βιαίων ἀνέμων σχηματίζόμενοι ἐπὶ τῆς

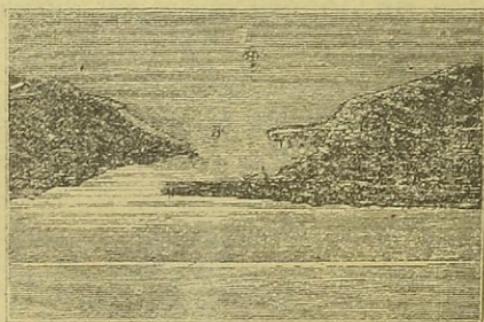
ἐπιφαγείας τῆς θαλάσσης καὶ ὀρμητικώτατων φερόμενοι κατὰ τῶν παραλιῶν.

ΑΚΟΛΠΟΣ, ΛΙΜΗΝ, ΟΡΜΟΣ, ΠΟΡΘΜΟΣ. Ἡ Γῆ περιβρέθειχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης τέμνεται βαθέως εἰς πλεῖστα μέρα ὑπ' αὐτῆς. Ἡ βαθεῖα δὲ εἰσχώρησις τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἔηραν καλεῖται **κόλπος**: δυτικά ἐξαν εἶναι μικρὸς καὶ ἀσφαλής, χρησιμεύει ὡς καταφύγιον τῶν πλοίων καὶ καλεῖται **λιμὴν**: ἐὰν δὲ εἶναι πολὺ μικρὸς καλεῖται **ὅρμος**.

21. Ορμος.

Πλεῖστα δὲ μέρη τῆς Γῆς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ μικρᾶς θαλασσίκης ἀποστάσεως: ἡ μικρὰ δὲ θαλασσίκη ἀπόστασις, ἡ μεσολαβοῦσα μεταξὺ δύο ἔηρῶν καλεῖται **πορθμός**.

22. Πορθμός.

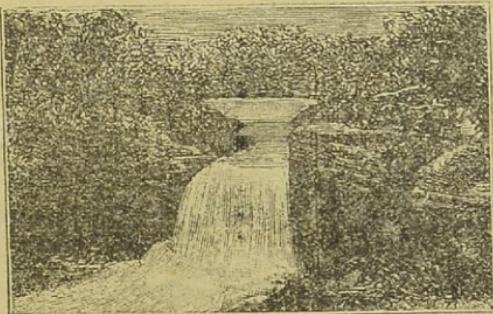
§ 3.

Κυκλοφορία τῶν ὄδάτων.

Αγριός
ΝΕΦΗ, ΒΡΟΧΗ, ΧΙΩΝ. Τὰ ὄδατα τῆς ζηρᾶς προέρχονται ἐκ τῶν ὥκεανείων ὄδάτων, ἐκ τῶν ὅποίων ὁ Ἡλιος μεγάλας ποσότητας διὰ τῆς θερμότητος αὐτοῦ μεταβάλλει εἰς ἀτμούς· οἵτινες συμπυκνοῦνται εἰς λευκάς ή φαιδρές μάζας, καλουμένας **νέφη**. Τὰ νέφη ταῦτα ψυχομένης τῆς ἀτμοσφαίρας μεταβάλλονται εἰς **βροχήν** ή **χιόνα** καὶ πίπτουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΡΥΑΚΕΣ, ΠΟΤΑΜΙΑ, ΠΟΤΑΜΟΙ. Ἐκ τῆς βροχῆς δὲ καὶ τῆς τήξεως τῆς χιόνος σχηματίζονται διάφορα ῥεῖθρα ὄδατα, τὰ ὅποια καλοῦνται **ρύακες**· ἐκ τοῦ ὄδατος δὲ πολλῶν ῥυάκων σχηματίζονται **τὰ ποτάμια**, καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ὄδατος πολλῶν ποταμίων σχηματίζονται **οἱ ποταμοί**, οἵτινες ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

ΚΟΙΤΗ, ΟΧΘΗ, ΕΚΒΟΛΗ, ΔΕΛΤΑ. Η κοιλότης τῆς Γῆς, ἐντὸς τῆς ὅποίας ῥέει ὁ ποταμός, καλεῖται **κοίτη** τοῦ ποταμοῦ· ητις ἐὰν δὲν ἔκτείνηται ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἀλλ' ἐπὶ διαφόρων ἐπιπέδων, κλιμακοειδῶς διαδεχομένων ἄλληλα, τότε σχηματίζει **καταρράκτας**, διέτι τὸ ὄδωρο

22. Καταρράκτης.

πίπτει ἀπὸ ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου εἰς χαμηλότερον μετὰ πατάγου. Τὰ ἐκατέρωθεν δὲ τῆς κοίτης ὑψώματα καλοῦνται **ὄχθαι**.

τοῦ ποταμοῦ· τὸ δὲ μέρος, εἰς τὸ ὄποιον ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς εἰς τὴν θάλασσαν καλεῖται **ἐκβολή**. ήτις, ἐὰν ἀποτελήται ἐκ πολλῶν βραχιόνων αὐτοῦ καλεῖται **δέλτα**, ἔνεκα τοῦ δελτοειδοῦς σχήματος τῆς μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβανομένης ἔηρᾶς.

ΧΕΙΜΑΡΡΟΣ·ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΙ ΣΥΜΒΟΛΗ. Πολλάκις πολλοὶ μικροὶ ποταμοὶ ἐκβάλλουσιν εἰς ἄλλον μέγαν ποταμὸν καὶ καλοῦνται **παραπόταμοι** τοῦ ποταμοῦ αὐτοῦ. Τὸ μέρος δὲ εἰς τὸ ὄποιον ἐκβάλλει εἰς ποταμὸς εἰς τὸν ἄλλον καλεῖται **δυυβολή** τῶν ποταμῶν αὐτῶν.

Ποταμὸς δὲ κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα πολύρροους καὶ ὁρμητικός, κατὰ δὲ τὸ θέρος ὀλίγον ὑδωρ ἔχων ηὔδολως, καλεῖται **χείμαρρος**.

ΠΗΓΗ, ΚΑΤΑΒΟΘΡΑ, ΛΙΜΝΗ, ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ, ΕΛΟΣ.
Εκτὸς τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς ρέοντων ὑδάτων ἄλλα ὕδατα ρέουσιν ἐντὸς χασμάτων τῆς Γῆς, οἵτινα καλοῦνται **καταβόθραι**. ἄλλα δὲ ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῆς Γῆς καὶ ἀναβρύουσιν εἰς ἄλλο μέρος αὐτῆς, τὸ ὄποιον τότε καλεῖται **πηγή** καὶ ἄλλα ρέοντα ἐντὸς λεκκονειδῶν κοιλοτήτων σχηματίζουσι τὰς **λίμνας**, αἵτινες εἶναι ἔκτησις ὕδατος περιστοιχίζομενη πανταχόθεν ὑπὸ ἔηρᾶς. Λίμναι δὲ σχηματίζονται καὶ ἐν τοῖς παραλίοις ὑπὸ τῆς πλημμυρούσης θαλάσσης καὶ καλοῦνται **λιμνοθάλασσαι**. Αἱ λίμναι πολλάκις καταλαμβάνουσι μεγίστας ἐκτάσεις καὶ ὅμοιαζουσι πρὸς θαλάσσας.

"Υδωρ δὲ δικκεχυμένον ἐπὶ ἐπιπέδου ἐδάφους καὶ στάσιμον καλεῖται **ἔδωλος**.

§ 6

Περὶ ἀτυοσφαιρίας.

"Η γηίνη σφαῖρα περιβάλλεται ὑπὸ λεπτοῦ καὶ διαφρκοῦς περικαλύμματος, τὸ ὄποιον σχηματίζεται ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ καλεῖται **ἀτμόσφαιρα**. Η ἀτμόσφαιρα θερμαίνεται εἰς τινα μέρη περισσότερον καὶ τότε ὁ ἀέρας θερμαίνεται εἰς τινα μέρη περισσότερος καὶ ἀγνψοῦται· τὸ δὲ ἐκ τῆς τοικύτης ἀνυψώσεως τοῦ θερμαν-

θέντος ἀέρος σχηματιζόμενον κενὸν ἀμέσως σπεύδει νὰ πληρώσῃ
ὅ ψυχρότερος ἀήρ. Ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ κινήσεως τοῦ ἀέρος πα-
ράγεται ὁ **ἄνεμος**, ὅστις εἶναι ὄρμητικώτερος καθ' ὅσον μεγα-
λυτέρα ταχύτης τοῦ ἀέρος προκαλεῖται νπὸ τοῦ σχηματισθέν-
τος κενοῦ.

Οἱ ἄνεμοι πνέουσιν ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ ὄρίζοντος, οἱ
κυριώτεροι δύος ἔξ αὐτῶν εἶναι ὀκτώ· ὁ **βορρᾶς**, ὁ **καικίας**
(βορειοανατολικός), ὁ **ἀπολιώτης**, (ἀνατολικός), ὁ **εὖρος**
(νοτιοανατολικός), ὁ **νότος**, ὁ **λίψ** (νοτιοδυτικός), ὁ **ζεῦ-γος**
(δυτικός) καὶ ὁ **σκίδων** ὁ **ἀργέστης** (βορειοδυτικός). *Ἄνεμοι*

Οἱ ἄνεμοι ως ἐκ τῆς μᾶλλον ἢ ἡττον σταθερᾶς διευθύνσεως,
καθ' ἣν πνέουσιν, δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρεῖς μεγάλας
τάξεις· εἰς **σταθερούς**, **περιοδικούς**, καὶ **ἀστάτους**.
Καὶ

α') **Σταθεροί** καλοῦνται οἱ ἄνεμοι, οἱ πνέοντες δι' ὅλου
τοῦ ἔτους κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν· οἱ ἄνεμοι δὲ οὗτοι, γνω-
στοι ὑπὸ τῷ ὄνομα **ἐτηδίαι**, πνέουσι διηγεκάς μακρὰν τῶν πα-
ραλίων ἐν ταῖς περὶ τὸν ἴσημερινὸν χώραις, ἀπὸ τῶν βορειοανα-
τολικῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ κατὰ τὸ βόρειον ἥμισφαῖρον, καὶ
ἀπὸ τῶν νοτιοανατολικῶν πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ κατὰ τὸ νότιον
ἥμισφαῖρον.

β') **Περιοδικοί** δὲ καλοῦνται οἱ ἄνεμοι, οἱ πνέοντες τα-
κτικῶς κατὰ τὴν αὐτὴν φορὰν ἐν ταῖς αὐταῖς ὥραις τοῦ ἔτους ἢ
τῆς ἡμέρας· τοιοῦτοι δὲ εἶναι ὁ **μουστών**, ὁ **σαυμοὺν** καὶ ἡ
αὔρα.

Καὶ ὁ μὲν **μουστών**, ὅστις πνέει ἐξ μῆνας (τὸν χειμῶνα)
ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄλλους τόσους (τὸ θέρος)
ἐκ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν ξηράν, εἶναι ἄνεμος πνέων ἐν τῇ Ἀ-
ραβίκῃ, θαλάσσῃ, τῷ Ἀραβικῷ κόλπῳ, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Βεγγά-
λης καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ τῆς Κίνας. Ὁ δὲ **σαυμοὺν** εἶναι καυ-
στικὸς ἄνεμος πνέων ἐκ τῶν ἐρήμων τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς,
καὶ διακρινόμενος ἐκ τῆς μεγάλης αὐτοῦ θερμότητος καὶ τῆς ἀμ-
μού, ἦν ἀνυψοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ μεταφέρει μεθ' ἑαυτοῦ· ὁ
ἄνεμος δὲ οὗτος ἐν μὲν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ Ἀλγερίᾳ, ὅπου πνέει ἐκ

τῆς μεγάλης ἐρήμου Σαχάρας καλεῖται **σιρόκος**, ἐν δὲ τῇ Αλγύπτῳ, ὅπου πνέει ἀπὸ τέλους Ἀπριλίου μέχρι Ιουνίου καλεῖται **χαυψίν**.

Ἡ δὲ **αὔρα** εἶναι ἀήρ πνέων κατὰ τὰ παράλια ἀπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν ξηρὰν κατὰ τὴν ήμέραν, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν νύκταν, δῆλα δὴ πάντοτε ἀπὸ τοῦ ψυχροτέρου μέρους πρὸς τὸ θερμότερον.

γ') "Αδτατοί δὲ ἄνεμοι καλοῦνται οἱ πνέοντες ὅτε μὲν κατὰ διεύθυνσίν τινα, ὅτε δὲ κατ' ἄλλην. Ἐνίστε δὲ διάφοροι ἄνεμοι πνέουσι συγχρόνως καὶ συναντώμενοι προκαλοῦσι τὰς θυέλλας, τοὺς λαίλαπας, τοὺς τυφῶνας καὶ τοὺς κυκλῶνας.

§ 7

Κλίμα

Η θερμότης ἢ τὸ ψύχος καὶ ἡ ύγρασία ἢ ἡ ξηρασία τῆς άτμουσφαίρας χώρας τινὸς καλεῖται **κλίμα** τῆς χώρας ταύτης.

Τὸ κλίμα διαιρεῖται εἰς δύο **ήπειρωτικὸν** καὶ **ώκεανειον**. Καὶ τὸ μεν ἡπειρωτικὸν ἔχει δριμὺν χειμῶνα καὶ θερμὸν θέρος, καὶ εἶναι μᾶλλον ξηρόν· τὸ δὲ ὥκεανειον εἶναι συγκεκριμένον καὶ υγρόν.

Τὸ κλίμα, ὅσῳ πλησιάζει τις πρὸς τὸν Ισημερινὸν εἶναι θερμότερον, ὅσῳ δὲ πλησιάζει πρὸς τοὺς πόλους εἶναι ψυχρότερον. **Τροποποιοιεῖται** δημος τὸ κλίμα χώρας τινος ἐκ τοῦ ὕψους αὐτῆς, ἐκ τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἀποστάσεως αὐτῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἐκ τῶν διαπνεύντων αὐτὴν ἀνέμων· οἵτινες, ἐὰν μὲν διαπνέωσιν αὐτὴν προερχόμενοι ἀπὸ μεγάλων γῆνων ἀποστάσεων εἶναι ξηροί, ἐὰν δὲ προέρχωνται ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἶναι υγροί καὶ μᾶλλον συγκεκριμένοι.)

§ 8

Προϊόντα

Ἡ Γῆ ἔχει διάφορα προϊόντα· **όρυκτά, φυτά, ζῷα**. Καὶ τὰ

μὲν ὄρυκτά, οἷον χρυσός, ἄργυρος, σίδηρος, χαλκός, γαιάνθρα-
κες. ἀδάμαντες καὶ ἄλλα δύνανται νὰ εὑρίσκωνται εἰς πάντα τὰ
μέρη· ἡ βλάστησις δύως καὶ τὰ διάφορα εἴδη τῶν ζῷων ἔξαρ-
τῶνται ἐκ τοῦ κλίματος καὶ διὰ τοῦτο ἐκάστη χώρα ἔχει τὰ
ἰδιαῖς οντα εἰς τὸ κλίμα αὐτῆς ζῷα καὶ φυτά. Καὶ εἰς μὲν τὰς
ψυχρὰς χώρας δύνανται νὰ ζῶσι καὶ πολλαπλασιάζωνται φυτά
τινα ἡ ζῆσ, οἷον τὰ δάση τῶν ἑλατῶν καὶ τῶν σημυδῶν (δέν-
δρων λευκοῦ ξύλου), οἱ τάρανδοι καὶ τὰ σισυροφόρα (γουναρικο-
φόρα) ζῆσ· εἰς δὲ τὰς εὐκράτους, διστοι, ἡ ἄμπελος καὶ τὰ
κατοικίδια ζῆσ· εἰς δὲ τὰς ἔχούσας κλίματα θερμὸν καὶ ξηρὸν ὁ
φοῖνιξ, ἡ ἑλαία, διένων, ἡ ἀτιλόπη, ἡ στρουθοκάμηλος· εἰς δὲ
τὰς ἔχούσας κλίματα θερμὸν καὶ ξηρὸν ὁ ποκκοφοῖνιξ, τὸ
βαοβάβ, ἡ βανανέα, ἡ τίγρις, διπλοπόταμος, διέλεφας καὶ οἱ με-
γάλοι ὄφεις.

Ἐκ τῶν ζῷων δὲ μάνος ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ ζήσῃ εἰς
πάντα τὰ κλίματα.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟ- ΛΙΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

§ 1.

Περὶ τῶν φυλῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄπαντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς ζῶντες ἀνθρώποι ἀνέρχονται εἰς
1540 ἑκατομμύρια καὶ παρουσιάζουσι μεταξύ των μεγάλας διά-
φοράς, κατὰ τὸ χρῆμα, τὴν διάπλασιν τοῦ σώματος, τὰ χα-
ρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς, τὰς τρίχας,
τὴν γλώσσαν καὶ ἄλλα τινά. Κατὰ τὰς κυριωτέρας δὲ διαφοράς
διαιροῦνται εἰς πολλὰς φυλὰς, αἵτινες ὑποδιαιροῦνται εἰς πολλοὺς
κλάδους. Η τοιαύτη δὲ κατὰ φυλὰς ἔξετασις τοῦ ἀνθρώπου
καλεῖται ἔθνογραφία.

Αἱ κυριώτεραι δὲ τῶν φυλῶν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τέσσαρες·
α) ἡ Λευκὴ β) ἡ Κιτρίνη γ) ἡ Αἰθιόπική καὶ
δ) ἡ Έρυθρά.

α') **Η Λευκὴ φυλὴ** καλεῖται καὶ **Καυκασία**, διότι τὸ
μεταξὺ Εὐξείνου Πόντου καὶ Κασπίας θαλάσσης ὄρος Καύκασος
φαίνεται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ κοιτής τῆς φυλῆς ταύτης, τῆς ὁποίας
καὶ σήμερον ἔτι εὑρίσκονται ἐκεῖ οἱ ὥραιότεροι τύποι. Εἶναι δὲ
διεσπαρμένη ἡ φυλὴ αὕτη ἐφ' ὄλοκλήρου σχεδὸν τῆς Εύρωπης,
τοῦ δυτικοῦ ἡμίσεως τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Βρετανίας Ἀφρικῆς, καὶ
πλείστας ἀποικίας ἔχει ιδρύσει εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου
καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἀμερικήν.

Χαρακτηριστικὴ δὲ τῆς φυλῆς ταύτης εἶναι κεφαλὴ φοει-
δής, μέτωπον εὐρὺν καὶ σχεδὸν κάθετον, δφθιλμοὶ μεγάλοι καὶ
συνήθως καστανοὶ ἢ κυανοὶ, τρίχες λεπταὶ καὶ ἐνίστε οὖλαι,
καστανοὶ δὲ κατὰ τὸ χρῶμα ἢ ξανθοί, καὶ μέλαιναι εἰς τὰ
μεσημβρινὰ μέρη· χροιάς ἀλλοτε λευκὴ καὶ ροδίνη, ἀλλοτε με-
λαγχροινή, καὶ εἰς τινας θερμὰς γώρας, ὡς εἰς τὴν Ἀφρικήν καὶ
Ἀσίαν, μέλαινα.

24. Λευκὴ φυλή.

Είναι δὲ ἡ φυλὴ αὕτη δραστηρία, ἐπιχειρηματική, φιλόδο-
δος καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ.

6') Η δὲ Κιπρίνη φυλὴ, ἥτις καλεῖται καὶ **Μογγο-
λικὴ**, ἔνεκα τοῦ Μογγολικοῦ ἔθνους, τὸ ὅποιον παρουσιάζει τὸν
χύριον τύπον αὐτῆς, είναι ἡ πολυαριθμοτέρα φυλὴ καὶ εἶναι διε-
σπαρμένη ἐπὶ τῶν κεντρικῶν καὶ ἀνατολικῶν χωρῶν τῆς Ἀ-
σίας, εἰς τὰς βορείους ἐσχατίας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης,
καὶ εἰς τὰς βορείους χώρας τῆς Ὡκεανίας.

Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσιν οἱ **Κινέζοι**, οἱ **Ἰάπωνες**,
οἱ **Βαρμανοί**, οἱ **Θηβετανοί** καὶ οἱ **Μογγόλοι** συγγενεῖς δὲ πρὸς
τὴν φυλὴν ταύτην είναι καὶ οἱ ἐν Εὐρώπῃ οἰκουμντες **Λάπωνες**,
οἱ **Φίννοι** καὶ οἱ **Οὖγγροι**.

Χαρακτηριστικὰ δὲ τῆς φυλῆς ταύτης εἴναι πρόσωπον εὐ-
ρύ, ῥὶς σιμή, δρθαλμοὶ πολὺ μακροί, ἀλλὰ στενοὶ καὶ ἀνυψω-
μένοι πλαγίως πρὸς τὰ ἔξω, μῆλα τῶν παρειῶν ἔξεχοντα, τρί-
χες μέλαιναι καὶ τραχεῖται, καὶ χροιὰ κιτρίνη καὶ ἐλαιόχρονες.

25. Κιπρίνη.

γ') Η Αἰθιοπικὴ φυλὴ, ἥτις εἶναι διεσκυρπισμένη ἐν ταῖς

κεντρικής καὶ μεσημβριναῖς γέωργαις τῆς Ἀφρικῆς, ἔχει τὰ ἑξῆς
χαρακτηριστικά: μέτωπον πεπλατυσμένον, σιαγόνας καὶ παρειάς
προεχούσας, ῥῖνα πλατεῖαν καὶ σιμήν, στόμα μέγα, χείλη πα-
γέα καὶ προέχοντα, χοινὸν μέλαιναν καὶ τρίχας οὐλας.

Οἱ λαοὶ τῆς φυλῆς ταύτης δὲν εἶναι πεπολιτισμένοι καὶ δὲν
ἔχουσι τὴν νοημοσύνην τῶν λαῶν τῶν δύο προηγουμένων φυλῶν
αἵτινες εἶναι αἱ μικλὸν πεπολιτισμέναι εἶναι. Δὲ οἱ πλεῖστοι
ἀνθρώποι φάγοι καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μετηνέχθησαν ὡς δοῦλοι
ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων εἰς τὰς ἀποικίας τῆς Ἀμερικῆς.

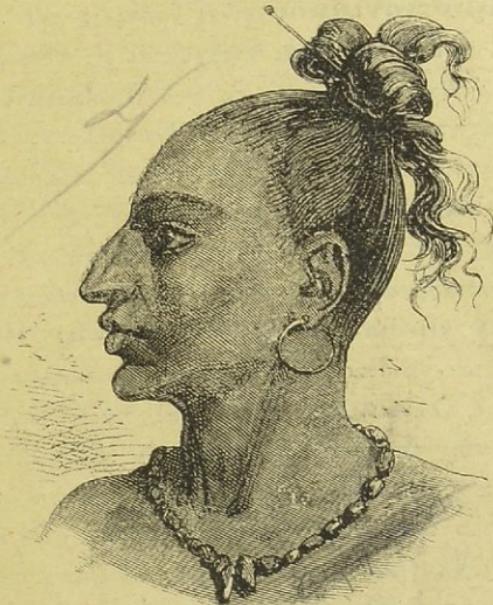

26. Αἰθιοπικὴ φυλὴ.

δ') Η Ἐρυθρὰ φυλὴ ὑπάρχει μόνον ἐν Ἀμερικῇ καὶ
πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Εὐρωπαίων ἡτο ἀρκούντως πολυπληθής
καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν γωρῶν τῆς Περούϊας, τοῦ Με-
ξικοῦ καὶ τῆς Βολιβίας. Κατεδιώχθησαν ὅμως καὶ ἀπεδεκατίσθη-
σαν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν Εὐρωπαίων καὶ βαθμηδὸν ἐλαττούνται
καὶ βαίνουσιν οὔτως εἰς βεβαίαν ἐξαφάνισιν.

Χαρακτηριστικὰ δὲ τῆς φυλῆς ταύτης εἶναι: πρόσωπον εὐρὺ
καὶ ἐπίμηκες, ῥῖς παχεῖαν καὶ προεξέγουσα, στόμα μέγα καὶ παχύ,

πώγωνας ἀραιὸν καὶ χρῆματα χαλκοῦν ἢ φαιόν μετὰ ἐρυθρῶν ἀποχρώσεων ἐνίστε, δι' ὃ καὶ οἱ λαοὶ αὐτῆς καλοῦνται ἐρυθρόδεφμοι.

27. Ἐρυθρὸν φυλή.

§ 2.

Περὶ θρησκειῶν.

Οἱ ἀνθρώποι πατῶν τῶν φυλῶν ἔχουσιν ἔμφυτον τὴν ιδεῖν τῆς ὑπάρξεως ἐνὸς ἀνωτάτου ὄντος, τὸ ὅποιον ἐδημιουργησε καὶ διέπει τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἔξω τερικεύουσιν αὐτὴν κατὰ διαφόρους τρόπους ἐκ τῶν ὅποιων προέκυψαν διάφοροι θρησκεῖαι. Τοεὶς δὲ ἐκ τῶν διαφόρων τούτων θρησκειῶν ἔχουσιν ὡς πρώτην βάσιν τὴν παπαρέξιν ἐνὸς μόνου Θεοῦ καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, καὶ εἶναι ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς ἢ Μωαμεθανισμός.

α') Ὁ Ἰουδαϊσμὸς εἶναι θρησκεία τῶν Ἰουδαίων, Ἰτ-

ραηλιτῶν ἄλλως καλουμένων, οἵτινες σήμερον εἶναι διεσπαρμένοι εἰς πάντα τὰ μέρη τῆς Γῆς καὶ ἀνέρχονται εἰς 8 μόνον ἑκατομμύρια.

β') **Ο Χριστιανισμὸς** εἶναι θρησκεία τῶν πεπολιτισμένων λαῶν καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 480 ἑκατομμύρια. Προέκυψε δὲ ἡ θρησκεία αὕτη ἐκ τοῦ Ιουδαϊσμοῦ καὶ ἔχει ὡς βάσιν τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

'Ο Χριστιανισμὸς διαιρεῖται εἰς τρεῖς κλάδους: 1) **τὴν Ρωμαϊκὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν**, ἣτις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ μεσημβρινῇ καὶ μεσημβρινοδυτικῇ Εὐρώπῃ καὶ ὁ ἀνώτατος αὐτῆς θρησκευτικὸς ἀρχηγός, ὁ καλούμενος πάπας, ἐδρεύει ἐν Ρώμῃ: 2) **τὴν Ορθόδοξον ἡ Ελληνικὴν Ἐκκλησίαν** ἣτις ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων αὐτοκεφάλων ἑκκλησιῶν καὶ ἐπικρατεῖ ἐν τῇ Ελληνικῇ χερσονήσῳ καὶ παρὰ τοῖς Σλαβικοῖς λαοῖς: καὶ 3) **τὴν Διαμαρτυρούμενην Ἐκκλησίαν**, ἣτις ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς Περικυνικοῖς λαοῖς, οἵτινες κατοικοῦσι τὴν Βόρειον καὶ βορειοδυτικὴν Εὐρώπην. Περιλαμβάνει δὲ ὁ κλάδος οὗτος πολλὰς αἱρέσεις, ἐκ τῶν ὅποιων δύο εἶναι αἱ κυριώτεραι: **ὁ Λουθηρανισμὸς καὶ ὁ Καλβινισμός**)

γ') **Ο Ιελαυισμὸς**, δύστις ἀριθμεῖ 170 ἑκατομμύρια: ὀπαδῶν καὶ τοῦ ὅποιου τὸ ὄνομα σημαίνει πίστις σφόδρουσα, συνεστάθη ἐν Αραβίᾳ ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ κατὰ τὸν 7ον μ.Χ. αἰώνα: ἀναγνωρίζει δὲ ἔνα καὶ μόνον Θεόν καὶ τὸν Μωάμεθ ὡς τὸν μεγιστὸν καὶ τελευταῖον ἐξ τῶν προφητῶν.

Ἐκτὸς δὲ τῶν τριῶν τούτων μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, αἵτινες ἔχουσιν ὡς βάσιν τὸν πολυθεϊσμόν. Αἱ ἀξιολογώτεραι δὲ ἐκ τῶν πολυθεϊστικῶν θρησκειῶν εἶναι τρεῖς: α) ὁ Βοαιχμανισμὸς: β') ὁ Βουδισμός: καὶ γ') ὁ Φετιχισμός. *Ἄλλων*

α') **Ο Βοαιχμανισμός**, δύστις ἀριθμεῖ 200 ἑκατομμύρια: ὀπαδῶν, ἀναγνωρίζει ὡς ὑπέρτατον ὃν τὸν Βοάμαν, τοῦ ὅποιου αἱ κυριώτεραι ἴδιοτητες: θεωροῦνται ὡς διακεκριμέναι θεότητες καὶ ἀποτελοῦσι τὴν Ινδικὴν Ιοιάδα, ἥτοι τὸν Βοάμαν, δύστις ἐδημιουργησε τὸν κόσμον: τὸν Βισύνον, δύστις τὸν διαφυλάκτην

τεις καὶ τὸν Σιβᾶ, δστις τὸν καταστρέφει. Υπὸ τὰς θεότητας
δὲ ταύτας ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀλλαι τερατώδεις θεότητες, αἵτι-
νες εἶναι δινεροπολήματα τῆς φυντασίας.

β') **Ο Βουδδισμὸς** εἶναι ἡ περισσοτέρους δπαδοὺς ἦτοι
520 ἐκτομῷρια ἀριθμοῦσα θρησκεία προέκυψε δὲ ἐκ τοῦ
Βραχμανισμοῦ, τοῦ ὁποίου εἶναι τελειοτέρα καὶ καθαρωτέρα,
ἐντελλομένη τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίου καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ
ξένου, θεωροῦσα δὲ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀδελφοὺς καὶ οὐδε-
μίαν εἰς φυλὰς διαίρεσιν ἐπιτρέπουσα.

γ') **Ο Φετιχισμὸς** εἶναι θρησκεία τῶν ἀπολιτίστων καὶ
ἀγρίων λαῶν, συνισταμένη εἰς τὴν λατρείαν ἀντικειμένων τινῶν,
ἃς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀψύχων καὶ ὅλως ἀσημάντων, εἰς τὰ ὄποια
ὅμως ἀποδίδεται ὑπερφυσικὴ δύναμις.

§ 3.

Περὶ πολιτευμάτων

*Πολίτευμα καλεῖται ὁ τρόπος καθ' ὃν διοικεῖται ἐν ἔθνος.
Είναι δὲ τὰ πολιτεύματα τεσσάρων εἰδῶν.*

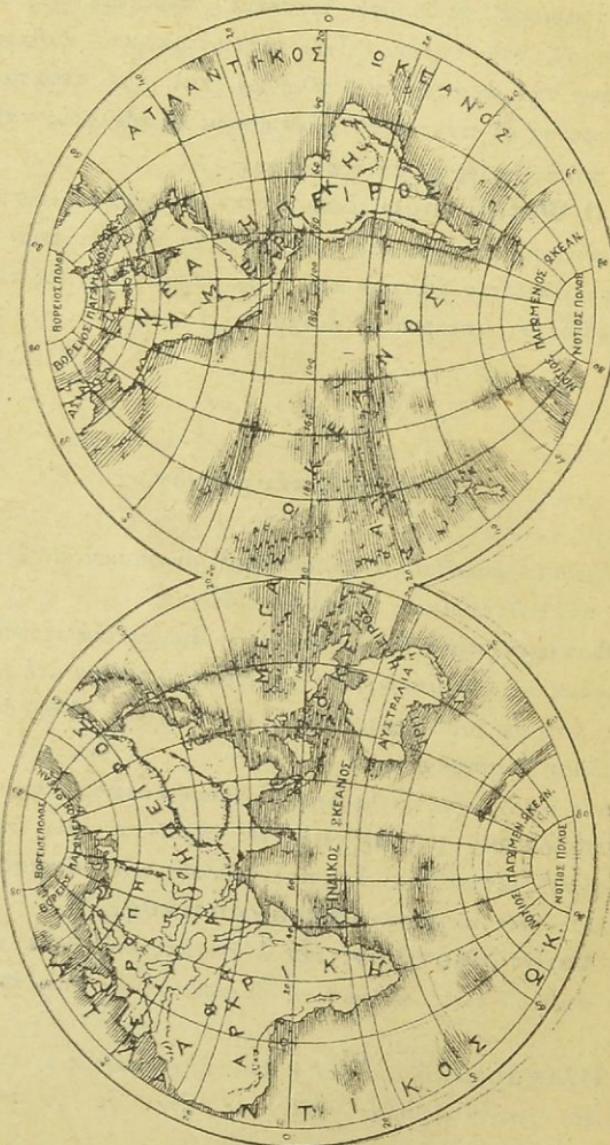
1. Μοναρχικόν, ὅταν ἡ ἀνωτάτη διοικητικὴ ἔξουσία εἶναι
κανατεθειμένη εἰς ἕνα μόνον, δστις φέρει τὸν τίτλον ὃτὲ μὲν τοῦ
βασιλέως, ὃτὲ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἡ χώρα αὐτοῦ ὀνομάζε-
ται βασίλειον ή αὐτοκρατορία.

Ἐνίστε ὁ μονάρχης ὅντος ἔχει ἔξουσίαν ἀπεριόριστον καὶ κα-
λεῖται ἀπόλυτος μονάρχης εἰς πλεῖστα ὅμως κράτη ἡ
ἔξουσία αὐτοῦ μετριάζεται ὑπὸ πολιτειακῶν τινῶν διατάξεων καὶ
Βουλῶν, καὶ τότε καλεῖται **συνταγματικός**.

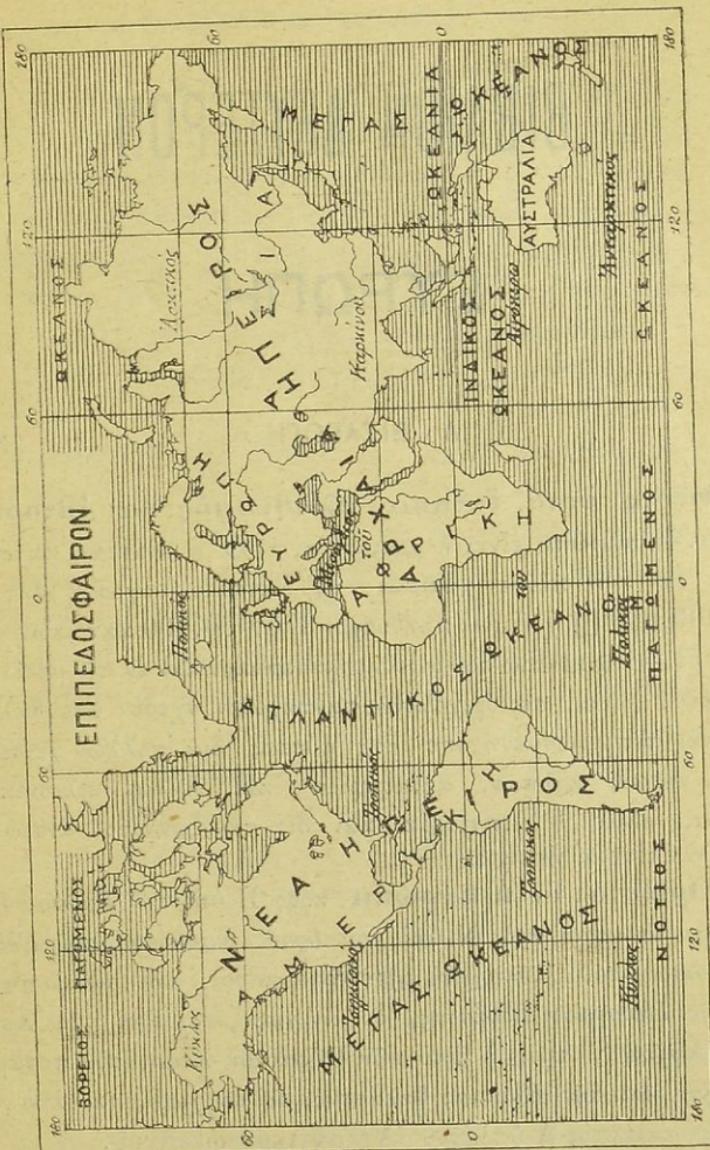
2. Αριστοκρατικόν, ἐὰν ἡ ἀνωτάτη ἔξουσία ἔξασκη-
ται ὑπὸ ἀριθμοῦ τινος ἀνθρώπων, διακρινομένων ἐπὶ ἀρετῇ καὶ
ἀμπετοίᾳ.

3. Ολιγαρχικόν, ὅταν ἡ ἀνωτάτη ἔξουσία εἶναι ἀνατε-
θειμένη εἰς μικρὸν ἀριθμὸν πολιτῶν. Είναι δὲ τὸ πολίτευμα
τοῦτο μικρὸν παραλλαγὴ τοῦ προηγουμένου.

4. Δημοκρατικόν, θταν ὁ λαὸς ἔχῃ τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν τῆς χώρας καὶ ἐξασκῇ αὐτὴν ἐμμέσως δι' ἐκλεκτῶν ἀντεποροσώπων, ἐκ τῶν ὅποιων ὁ ἀνώτατος καλεῖται προεδρος καὶ ἐκλέγεται δι' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα.

28. ³ Επιπεδόσφαιρον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΥΡΩΠΗ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις. ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμός καὶ ιστορικά τινα. Η Εὐρώπη εἶναι ἡ μικροτέρα, ἀλλὰ πυκνότερον κατοικημένη ἐκ τῶν πέντε ἡπείρων τοῦ κόσμου, ἔχουσα ἔκτασιν 10,000,000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 370,000,000 κατοίκων κατέμένη δὲ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Βορείου ἡμισφαῖρου καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐχράτου ζώνης, περιθρεγομένη πανταχόθεν σχεδὸν ὑπὸ θαλάσσης καὶ πεπρωικισμένη ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ πολλῶν χερσονήσων, νήσων, κόλπων, ἀκρωτηρίων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων, εἶναι ἡ ὑγιεινοτέρα καὶ διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καταλληλοτέρα ἡπειρος.

Ορίζεται δὲ ἡ Εὐρώπη πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Βορείου Παρωμέρου ὀκεανοῦ, πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ ὄρους Καυκάσου, τοῦ Εὐξείνου πόντου, τοῦ Βοσπόρου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Ελλησπόντου καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, δι' ὧν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αφρικῆς· πρὸς Α ὑπὸ τῶν Οδραλίων δρέων, τοῦ ποταμοῦ Οδράλου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, δι' ὧν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσίας· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὀκεανοῦ.

Η Εὐρώπη ὡς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶναι ἡ ἐστία τοῦ πολιτισμοῦ, δημιούργησε καὶ διαδίδει καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους, αὔτιτες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς Εὐρωπαϊκαί ἀποικίαι.

Β' ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Οὐδὲν μέρος τοῦ κόσμου ἔχει παραλίχς τόσῳ βαθέως ὑπὸ τῆς θαλάσσης τετμημένας, δσω ἡ Εύρωπη. Ο Βόρειος δηλαδὴ Παγωμένος ωκεανὸς καὶ ὁ Ἀτλαντικὸς βαθέως εἰσγωροῦντες πανταχόθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἡπείρου ταύτης τέμνουσιν αὐτὴν καὶ σχηματίζουσι μέγαν ἀριθμὸν μικροτέρων θαλασσῶν· ἐντὸς τῶν ὅποιών πάλιν σχηματίζονται πολλοὶ κόλποι, πορθμοί, νῆσοι, χερσόνησοι, ἀκρωτήρια καὶ ισθμοί.

Καὶ ὁ γὰν Βόρειος Παγωμένος ωκεανὸς σχηματίζει·

α') **Θαλάσσας τὰς ἔξης** τὴν Λευκὴν θάλασσαν, ἥτις εἶναι εἴδος κόλπου, καὶ τὴν τοῦ Καρᾶ⁶⁾ **Κόλπους** δὲ, ἐντὸς μὲν τῆς Λευκῆς θαλάσσης, τὸν τῆς Κανδαλάσχας, τὸν τοῦ Ὄνεγα καὶ τὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου· ἔκτὸς δὲ αὐτῆς, τὸν Μεζένην καὶ τὸν τῆς Τσεχαΐας· γ') **Πορθμοὺς** δὲ τὸν μεταξὺ τῆς Νέας Ζέμβλης καὶ Βαϊγάτης πορθμὸν τοῦ Καρᾶ καὶ τὸν παρθμὸν Ιούγγονορ· δ') **Χερδονήδους** δὲ τὴν χερσόνησον Κόλα καὶ τὴν Κανίνην· ε') **Ἀκρωτήρια** δὲ τὸ τῆς ὁμωνύμου χερσόνησον Κάνινον ἀκρωτήριον· καὶ στ') **Νύδους** τὴν διπλὴν νῆσον Νέαν Ζέμβλην, τὴν Βαϊγάτην καὶ Καλγούέβην καὶ τὰς βορειότερον κειμένας νήσους, τὰς ἀποτελούσας τὴν γῆν τοῦ Φραγκίσκου Ιωσήφ.

Ο δὲ Ἀτλαντικὸς ωκεανὸς σχηματίζει·

α') **Θαλάσσας τὰς ἔξης** τὴν Βαλτικήν, τὴν Βόρειον ἡ Γεωμανικὴν θάλασσαν, τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης ἡ Βρεττανικὴν θάλασσαν, καὶ τὴν τῆς Βισκαΐας ἡ ἄλλως Γασκωνικὸν κόλπον καλουμένην· β') **Κόλπους** δὲ, ἐν μὲν τῇ Βαλτικῇ, τὸν Βοθικόν, τὸ Φινικόν ἡ τῆς Φιλανδίας, καὶ τὸν τῆς Ρίγας ἡ Αιβωνίας· Ἐν δὲ τῇ Γερμανικῇ, τὸν κόλπον τῆς Ζουϊδερζέης· καὶ ΝΔ τῆς Ισπανίας, τὸν κόλπον τῶν Γαδείρων· γ') **Πορθμοὺς** δὲ ἐνοῦνται τὰ διάφορα μέρη αὗτοῦ ὁ Ἀτλαντικὸς ωκεανὸς σχηματίζει ἐν μὲν τῇ Βαλτικῇ, τὸν μεταξὺ τῆς παραλίας τῆς Ιουλανδίας καὶ τῆς νήσου Φιονίας Μικρὸν Βέλτον, τὸν μεταξὺ

τῶν νήσων Φιονίας καὶ Ζηλανδίας Μέγαρ Βέλτον, τὸν μεταξὺ Ζηλανδίας καὶ Σουηδίας παραλίας Σοῦνδον, καὶ τοὺς ἀποτελοῦντας προέκτασιν τοῦ Σούνδου πορθμοὺς Κατεγάτην καὶ Σκαγοράκην· ἐν δὲ τῇ Βρεττανικῇ θαλάσσῃ σχηματίζει τὸν ἔνουντα τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν μετὰ τῆς Βρεττανικῆς πορθμὸν τοῦ Καλαί· ἐν δὲ τῇ Ισλανδικῇ σχηματίζει τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ισλανδίας πορθμὸν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ τὸν μεταξὺ Ισλανδίας καὶ Σκωτίας Βόρειων πορθμόν. Πρὸς Ν δὲ τῇ Ισπανίᾳ σχηματίζει ὁ Ατλαντικὸς ὥκεινὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Πιβρολιτάρ, διὰ τοῦ ὃποιοῦ εἰσδύων μεταξὺ Εὐρώπης, Αφρικῆς καὶ Ασίας σχηματίζει τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. δ') **Χερσονήσους** δέ, δύο πρὸς Β κειμένας, τὴν ἐκ τῆς Νορβηγίας καὶ Σουηδίας ἀποτελουμένην Σκανδιναντίην χερσάνησον, καὶ τὴν ἐκ τῆς Δακικῆς χώρας Ιουτλανδίας ἀποτελουμένην Κιμβρικὴν χερσάνησον· ε').) **Ακρωτήρια** δέ, τὸ ἐν τῇ βορείῳ ἐσχατιῷ τῆς Νορβηγίας Λινδέσρουν, τὰ ΝΔ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἀκρωτήριαν Λαρσένδον καὶ Λιζάρδον, τὸ ΒΔ τῆς Ισπανίας ἀκρωτήριον Φινιστέρον, τὸ ΝΔ τῆς Πορτογαλίας ἀκρωτήριον τοῦ Ἀγίου Βικεντίου, τὸ ΝΔ τῆς Ισπανίας ἀκρωτήριον Τραφάλγαρον καὶ πολλὰ ἄλλα· θτ') **Νήσους**, ἐν μὲν τῇ Νορβηγικῇ καὶ βορείῳ θαλάσσῃ τὴν Ισλανδίαν, τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, καὶ τὴν Ισλανδίαν· ἐν δὲ τῇ Βαλτικῇ τὴν Ζηλανδίαν, τὴν Φιονίαν, τὴν τὴν Λαλάνδην, Βοργκόλμην, τὴν Ονελάνδην, τὴν Γοιλάνδην, τὴν Οσέλην καὶ ἄλλας τινὰς μικροτέρας νήσους.

Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Ατλαντικοῦ ὥκεινοῦ σχηματιζομένη Μεσόγειος θάλασσα σχηματίζει·

α') **Θαλάσσας**, τὰς ἔξης· τὴν Τυρρηνικήν, τὴν Ἀδριατίκην, τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ τὸ Αίγαῖον· τὸ ὅποιον πάλιν σχηματίζει τὸ Κορινθὸν πέλαγος, τὸ Μυρτῷον, καὶ τὸ Θρακικόν, ὑπὸ τοῦ ὅποιού σχηματίζεται ΒΑ ἡ Προποντίς, ὁ Εὔξεινος Πόντος καὶ ἡ Αζοφικὴ θάλασσα. β') **Κόλπους**, τὸν πρὸς Α τῆς Ισπανίας κόλπον τῆς Βαλεντίας, τὸν πρὸς Ν τῆς Γαλλίας κόλπον τοῦ Λέοντος, τὸν ΒΔ τῆς Ιταλίας κόλπον τῆς Γερούης, τὸν ΝΑ τῆς Ιταλίας κόλπον τοῦ Τάραντος, τὸν Κορινθιακόν καὶ τὸν

ΒΑ τῆς Ἐλλάδος σχηματιζόμενον Θερμαικόν. γ') **Προθυμοὺς** τὸν μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Σικελίας πορθμὸν τῆς Μεσσήνης, τὸν ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πορθμὸν τοῦ Ὄιράνιου, τὸν μεταξὺ Εύβοίας καὶ Ἀττικῆς πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου, τὸν ἐνοῦντα τὸ Αἰγαῖον μετὰ τῆς Προποντίδος Ἑλλήσποντον, τὸν ἐνοῦντα τὴν Προποντίδα μετὰ τοῦ Εὔξείνου Πόντου Θρακικὸν Βόσπορον καὶ τὸν ἐνοῦντα τὸν Εὔξεινον μετὰ τῆς Ἀζεφικῆς Κυμέων Βόσπορον. δ') **Χερδονύδους**, τὴν Ἰσπανικὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον, τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον καὶ τὴν Ἑλληνικήν. ε') **Ἀκρωτήρια** δέ, τὴν Ταρίφαν πρὸς Ν τῆς Ἰθηρικῆς χερσονήσου, τὸ Πάσσαρον πρὸς Ν τῆς Σικελίας, τὸ Σπαρτιβέντον πρὸς Ν τῆς Ἰταλίας καὶ τὸν Μαλέαν πρὸς Ν τῆς Πελοπονήσου. στ') **Ισθμοὺς**, τὸν Κορινθιακὸν, ὅστις συνδέει τὴν Πελοπόννησον μετὰ τῆς Στερεάς Ἐλλάδος καὶ ὅστις ἔχει ἥδη τμιθῇ διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς ὁμώνυμου διώρυχος· καὶ τὸν τῆς Περεκόπης, ὅστις συνδέει τὴν μικρὰν χερσόνησον τῆς Κρητικῆς μετὰ τῆς Ρωσίας· καὶ ζ) **Νήσους**, τὰς πρὸς Α τῆς Ἰσπανίας Βαλεαρίδας, Μαγιόρκαν καὶ Μινόρκαν· τὰς ἐν τῆς Τυρρηνικῇ θαλάσσῃ Κύρον, Σαρδὼν καὶ Σικελίαν· τὰς τοῦ Ἰονίου πελάγους νήσους, τὴν Κορήτην, τὰς Κυκλαδας καὶ τὰς Σποράδας.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ Ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, ἦτις κατὰ τὰ δύο τρίτα καταλαμβάνεται ὑπὸ πεδιάδων, ἐκ τῶν ὅποιων ἔξιολογών ερειπιῶν εἶναι ἢ ἐν Ἰσπανικῇ τῆς Ἀρδαλουσίας, ἢ ἐν τῇ Βορείῳ Ἰταλίᾳ τοῦ Πάδου, ἢ τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἢ μεγίστη πεδιάς, ἢ ἔξαπλουμένη ἐφ' ὄλοκλήφου σχεδὸν τῆς Βορείου Εὐρώπης, μεταξὺ Λευκῆς θαλάσσης καὶ Εὔξείνου Πόντου, ὑψοῦνται τὰ ἔξης ὅρη πρὸς Β μὲν αἱ Σκανδινανικαὶ Ἀλπεις καὶ τὰ ὅρη τῆς Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας· πρὸς Ν δὲ τὰ Ἰβηρικὰ ὅρη τῆς Ἰσπανίας, τὰ χωρίζοντα τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Πυρηναῖα, τὰ κεντρικὰ ὅρη τῆς Γαλλίας, δὲ Ἰόρας, τὰ Βόσγια, αἱ Ἀλπεις, αἴτινες εἶναι τὰ ὑψηλότερα ὅρη τῆς Εὐρώπης, τὰ ἀπὸ Β πρὸς Ν τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου ἐκτεινόμενα Ἀπέννινα, τὰ ἐν Οὐγγαρίᾳ Καρπάθια ὅρη, αἱ μεταξὺ Οὐγγαρίας καὶ Ρουμανίας Τρασουρβανικαὶ Ἀλπεις, τὰ Βαλκανικὰ ἡ ὅρη τοῦ Αἰ-

μου κακλούμενα, ὃ ἀπὸ τοῦ Εὐξένου Πόντου πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐκτεινόμενος Καύκασος καὶ τὰ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ὑψούμενα Ουράλια ὅρη.

Ἐπὶ τῶν δρέων τούτων σχηματίζονται πολλὰ δροπέδια, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερα εἰναι: ἐν μὲν τῷ κέντρῳ τὸ τῆς Βοεμίας ΝΔ δέ, τὸ τῆς Καστιλίας ΝΑ δέ, τὸ κεντρικὸν δροπέδιον τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ Α, ἐν τῇ Ρωσίᾳ, τὰ Βαλδαια δροπέδια.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Η Εὐρώπη διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων ἀνχωροῦσιν ἐκ δύο κυρίων κέντρων, ἐκ τῶν Βαλδαίων δροπεδίων καὶ ἐκ τοῦ μέσου τῶν Ἀλπεων· καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἐκβάλλουσιν ἔξωτερικῶς, εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον ὡκεανόν· εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὡκεανὸν καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτῶν σχηματιζομένας θαλάσσας ἄλλοι δὲ ἐσωτερικῶς, εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, εἰς τὰς ἐξ αὐτῆς σχηματιζομένας θαλάσσας καὶ εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἔξωτερικῶν ἐκβαλλόντων ποταμῶν ἀξιολογώτεροι εἰναι: 1) ὁ Πετσχόρας, ἐκβάλλων ἀμέσως εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον ὡκεανόν· 2) ὁ Δουνίας, ἐκβάλλων εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· 3) ὁ Νέβας, ὁ Δύνας, ὁ Νιέμενος, ὁ Βιστούλας, καὶ ὁ Ὁδερος εἰς τὴν Βαλτικήν, εἰς τὴν ὄποιαν, ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ Σκαγερράκου, ἐκβάλλει καὶ ὁ Γλόμενος, ὁ ἀξιολογώτερος ποταμὸς τῆς Σκανδιναվικῆς χερσονήσου· 4) ὁ Ἀλβις, ὁ Βίσσουργις, ὁ Ἐμσος, ὁ Ρήγνος, ὁ Μόσας, καὶ ὁ Τάμεσις εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν· 5) ὁ Σηκουάνας, εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· 6) ὁ ἀπὸ τῶν κεντρικῶν δρέων τῆς Γαλλίας πηγάζων Αείγηρος, ὁ ἀπὸ τῶν Πυρηναίων πηγάζων Γαρούμιας καὶ οἱ ἐν τοῖς δροπεδίοις τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου σχηματιζόμενοι ποταμοὶ Δούριος, Τάγος, Γουαδάνας καὶ Γουαδαλκούνθερος ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὡκεανόν.

Ἐκ δὲ τῶν ἐσωτερικῶν ἐκβαλλόντων ἀξιολογώτεροι εἰναι:

1) ὁ Ἐβρος ("Ιερός") καὶ Ροδαρός, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· 2) ὁ Πάδος καὶ ὁ Ἀδίγης, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Αδριατικὴν θάλασσαν· 3) ὁ Δούραβις, ὁ Αρείστερος καὶ

δι Λαρίπερος, εἰς τὸν Εὐξείνον Πόντον· 4) δι Λάων ἢ Τάραις, εἰς τὴν Ἀζοφικήν· καὶ 5) δι Οδράλης καὶ δι Βόλγας, δι μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ποταμῶν τούτων, αἴτινες διαρρέουσιν αὐτήν, ἡ Εὐρώπη ἔχει καὶ λίμνας, ἐκ τῶν ὁποίων πηγάζουσιν ἢ διατῶν ὁποίων διέρχονται τινες τῶν ποταμῶν αὐτῆς. Αἱ ἀξιολογώτεραι δὲ ἐκ τῶν λιμνῶν τούτων εἶναι αἱ ἔξης·

1) Ἐν μὲν τῇ Ρωσίᾳ· ἡ Λαδόγα, ἡ Ὄνεγα καὶ ἡ Ἰλμενός, αἴτινες διὰ τοῦ ποταμοῦ Νέεκ ύπερέουσιν εἰς τὴν Βαλτικήν θάλασσαν· καὶ ἡ Πέπος, ἣτις διὰ τινος μικροῦ ποταμοῦ ἔρει εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον· 2) ἐν δὲ τῇ Σκανδιναυτικῇ χερσονήσῳ· ἡ Μαιλάρη καὶ Βέτερ, αἴτινες συγκρινωνοῦσι μετὰ τῆς Βαλτικῆς θαλασσῆς· καὶ ἡ Βένερ, ἣτις ἔρει εἰς τὸν ποταμὸν Καττεγάτην. 3) Ἐν δὲ τῇ Ελβετίᾳ· ἡ Κωνσταντία, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ρήνου ποταμοῦ, εἰς τὸν ὄποιον εἰσρέουσιν αἱ ἐν τῇ αὐτῇ περιοχῇ ὑπάρχουσαι λίμναι Ζυρίχη, Λυκέρνη καὶ Νεοχατέλη· ἡ ὑπὸ τοῦ Ροδαγοῦ σχηματιζομένη λίμνη τῆς Γενεύης καὶ ἄλλαι τινές· 4) Ἐν δὲ τῇ Ιταλίᾳ· ἡ Μείζων, ἡ Κῶμος καὶ ἡ Γάρδα, εἰσρέουσαι εἰς τὸν Πάδον· καὶ 5) μεταξὺ τῶν Ἀλπεων καὶ τῶν Καρπαθίων διέσων ἡ Νεοσιεδέλη καὶ ἡ εἰς τὸν Διόνασιν εἰσρέουσα Βαλατών

ΚΛΙΜΑ. ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Εὐρώπης κειμένης σχεδὸν ὀλοκλήρου ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ διαπνεομένης, ὡς ἐκ τοῦ φυσικοῦ αὐτῆς σχηματισμοῦ, ὑπὸ θαλασσίων ἀνέμων εἶναι γενικῶς ἔξεταζόμενον εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν, διότι μόνον εἰς τὰ βόρεια εἶναι φυχρὸν καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ θερμὸν μέν, ἀλλὰ τερπνόν. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι κατάλληλον, διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ὀφελιμωτέρων εἰς τὸν ἀνθρωπον προϊόντων, οἷον τῶν δημητριακῶν καρπῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ παντὸς εἰδούς διαρροφόρων δέρδρων· καὶ ἔχει ἐκτεταμένους λειμῶνας, οἵτινες εἶναι χρησιμώτατοι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Ἐν τοῖς ἐγκάτοις δ' αὐτοῦ τὸ ἔδαφος τῆς Εὐρώπης ἔγκλειει πλουσια μεταλλεῖα πιδήρους καὶ χαλκοῦ, ἀξιόλογα μεταλλεῖα μολύβδου,

κασσιτέρου, ψευδαιργύρου καὶ ἄλλων μετάλλων, καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρού, ἀλλ' οὐχὶ πολύν. Ἐτι δὲ ἐγκλείει καὶ πλούσια στρώματα γαιανθράκων.

ΖΩΙΑ. Ζώων δὲ ἡ Εὔρωπη δὲν ἔχει πολλά εἰδη, οὐδὲ τόσῳ όγρια καὶ ἐπικινδύνων, ὅσῳ εἶναι τῶν ἄλλων ἡπείρων. Ἐκ τῶν πολὺ ἀγγρίων καὶ ἐπικινδύνων ζῷων μόνον ἡ ἄρκτος εὑρίσκεται ἐν αὐτῇ, ζῶσα ἐν ταῖς βροειοτάταις χώραις αὐτῆς, ἐπὶ τῶν "Αλπεων, τῶν Πυρηναίων καὶ ἐν τοῖς πρὸς Α δρεινοῖς καὶ πυκνοδένδροις τόποις: δὲ λύκος δέ, ἡ ἀλώπηξ καὶ τὰ μικρὰ σαρκοβόρα εὑρίσκονται πανταχοῦ σχεδὸν αὐτῆς, καθὼς καὶ τὰ κκτοικίδια, δὲ λύπος, δὲ βοῦς, δὲ ὄνος, ἡ αἴς, τὸ πρόβατον, δὲ χοῖρος, δὲ κύων, ἡ γαλῆ, πλὴν τοῦ Ταράνδου (εἰδὸς ἐλαφοειδοῦς ζῷου), οἵστις ζῆται μόνον ἐν ταῖς βροειοτάταις χώραις καὶ εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ θηρόπου καὶ τοῦ βούς. Ἐκ δὲ τῶν ἑρπετῶν αὐτῆς τὸ φοβερώτατον πάντων εἶναι ἡ ἔχιδνα.

"Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει καὶ πτηνά, μικρά, ὁραῖα καὶ θελατικῶς ἄδοντα· καὶ μεγάλα, ἀρπακτικὰ καὶ σαρκοβόρα, οἷον ἀετούς, γύπας, ἵέρας καὶ ἄλλα. Ἐν δὲ τοῖς περιθρέχουσιν αὐτὴν ὄχεανοις καὶ ταῖς ὑπὸ αὐτῶν σχηματιζομέναις θαλάσσαις, ἐν ταῖς λίμναις καὶ τοῖς ποταμοῖς, αὐτῆς ἡ Εὔρωπη ἔχει ποικίλα καὶ ὠραῖα εἰδὴ ἰχθύων.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Κάτοικοι καὶ θορυβεῖαι. "Απαντεῖς οἱ τὴν Εὔρωπην οἰκοῦντες λαοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, ἐκτὸς τῶν Λασπόνων, Σαμογεδῶν, Φιννίων καὶ Ούγγρων, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικήν, τῶν Τούρκων, ἀνηκόντων εἰς τὴν Ταταρικήν, καὶ ὀλίγων ἄλλων ἀσήμων λαῶν, ἀνηκόντων εἰς ἄλλας φυλάς.

Οἱ εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν ἀνήκοντες λαοὶ ἀνέρχονται εἰς 355,000,000 καὶ διαιροῦνται εἰς τρεῖς κλάδους.

1) **Τὸν Ελληνορρωμαϊκὸν,** περιλαμβάνοντα τοὺς "Ελληνας, τεὺς Ιταλούς, τοὺς Γάλλους, τοὺς Πορτογάλους, τοὺς Ισπανούς, ἐκ τῶν Βελγῶν τοὺς Γαλλικῆς καταγωγῆς

σόντας καὶ Γάλλωνας καλουμένους, τοὺς Ῥουμάνους (Βλάχους καὶ Μολδαύους) τοὺς Ἀλβανούς ἐν ὅλῳ 125 000 000.

2) **Τὸν Γερμανικόν**, περιλαμβάνοντα τοὺς κυρίως Γερμανούς, τοὺς Ἀγγλους, τοὺς Ὀλλανδούς, τοὺς Ἐλβετούς, τοὺς Φλαμανδούς, τοὺς Σουηδούς, τοὺς Νορβηγούς καὶ τοὺς Δανούς, ἐν ὅλῳ 125 000 000.

3) **Τὸν Σλαυτικόν**, περιλαμβάνοντα τοὺς Ῥώσους, τοὺς Πολωνούς, τοὺς Βοεμούς, τοὺς Σλοβάκους, τοὺς Σλοβήνους, τοὺς Ἐκσλαβόνους, τοὺς Κροάτας, τοὺς Σέρβους, τοὺς Δαλμάτας, τοὺς Βένδους, τοὺς Μοραυούς, τοὺς Ροσνίους, τοὺς Ἐρζεγοβινίους, τοὺς Μαυροβουνίους καὶ τοὺς Βουλγάρους, ἐν ὅλῳ 105 000 000.

Ἐκ τῶν ὄλλων λαῶν, τῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἀνωτέρω τρεῖς κλάδους, πολυπληθέστεροι εἰναιοι οἱ εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν ἀνήκοντες Ἰουδαῖοι, οἵτινες ἀνερχονται εἰς 6 000 000 περίπου καὶ εἰναι διεππαρμένοι ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην· καὶ οἱ Τούρκοι, οἵτινες ἀνέρχονται εἰς 6 500 000 περίπου καὶ κατοικοῦσι τὸ μεσημβρινον κατολικὸν μέρος τῆς Εὐρώπης.

Η παρὰ τοῖς λαοῖς πούτοις ἐπικρατοῦται θρησκεία εἰναι ἡ Χριστιανική, ὑποδικιούμενη εἰς τὴν Δυτικὴν ἢ Κεθολικήν, εἰς τὴν Ὁρθόδοξον καὶ εἰς τὴν πᾶν Δικυροτυροπόμενων. Καὶ εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν ἀνήκουσιν οἱ πλεῖστοι τοῦ Ἑλληνορρωματικοῦ κλάδου καὶ οἱ Πολωνοί, εἰς δὲ τὴν Ὁρθόδοξον οἱ λοιποὶ τοῦ Σλαυτικοῦ κλάδου καὶ οἱ Ἑλληνες· καὶ εἰς τὴν τῶν Δικυροτυρομένων οἱ πλεῖστοι τῶν τοῦ Γερμανικοῦ κλάδου.

Κράτη καὶ πολιτεύματα τῆς Εὐρώπης. Η Ευρώπη περιέχει 20 κράτη καὶ 4 μικρὰς ἀνεξαρτήτους ἐπικρατείας. Τὰ εἴκοσι δὲ ταῦτα τῆς Εὐρώπης κράτη δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς 5 τμῆματα, ἀκολουθοῦστα τὴν τῆς ὅλης Εὐρώπης χωρογραφικὴν διαίρεσιν.

1. **Τὸ τῆς Μεσογεινῆς Εὐρώπης**, ητις περιλαμβάνει τὰ ἔξι κράτη τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου (Ἑλλάδα, Τούρκιαν, Σερβίαν, Μαυροβούνιον, Ρουμανίαν καὶ Βουλγαρίαν), τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν.

2. Τὸ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἡτις περιλαμβάνει δύμεγάλας καὶ ἀποικιακὰς δυνάμεις, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν.

3. Τὸ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ἡτις περιλαμβάνει τὴν Ἐλβετίαν, τὴν Αὐστροουγγαρίαν, τὰς Κάτω-Χώρας (Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Λουξεμβούργον) καὶ τὴν Γερμανίαν.

4. Τὸ τῆς Βορείου Εὐρώπης, ἡτις περιλαμβάνει τὴν Λατίαν καὶ τὰ Σκανδιναվικὰ νόστην Νορβηγίαν καὶ Σουηδίαν.

5. Τὸ τῆς Ανατολικῆς Εὐρώπης, ἡτις περιλαμβάνει ἐν, ἀλλὰ πολὺ μέγα κράτος, τὴν Ρωσίαν.

Αἱ τέσσαρες δὲ μικροὶ ἀνεξάρτητοι ἐπικράτειαι εἰναι· ἡ πρὸς Β τῆς Ἰσπανίκς κειμένη μικρὸς δημοκρατίᾳ τῆς Ἀρδόρρας, ἡ ἐν Ἰταλίᾳ ὑπάρχουσα μικρὰ δημοκρατίᾳ τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, ἡ ΝΑ τῆς Γαλλίας κειμένη μικρὰ ἡγεμονίᾳ τοῦ Μοναχοῦ καὶ τὸ Μέγα δουκάτον Λουξεμβούργον.

Ἐκ τῶν εἴκοσι δὲ μηνημονευθέντων κρατῶν ἐξ εἰναι τὰ μεγάλύτερα καὶ ἴσχυρότερα· 1) Ἡ Ρωσσία, ἔχουσα ὑπὲρ τὰ 100,000,000 κατοίκων· 2) Ἡ Γερμανία 52,000,000 κ.· 3) Ἡ Αὐστροουγγαρία 42,000,000 κ.· 4) Ἡ Γαλλία 38,000,000 κ.· 5) Ἡ Αγγλία 38,000,000 κ. καὶ 6) Ἡ Ιταλία, 31,000,000 κ.

Τὸ ἐπικρατοῦν δὲ ἐν τοῖς εἴκοσι κράτεσι πολίτευμα εἰναι τὸ Συνταγματικὸν πολίτευμα· ἐν τῇ Ρωσίᾳ δὲ καὶ Τουρκίᾳ μόνον ὑπάρχει Μοναρχία ἀπόλυτος καὶ ἐν τῇ Γαλλίᾳ καὶ Ἐλβετίᾳ Δημοκρατία.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Χωρογραφικῶς ἡ Εὐρώπη δύναται γὰρ διαιρεθῆ εἰς πέντε τμήματα· 1) Μεσογεοτινάν· 2) Δυτικάν· 3) Κεντρικάν· 4) Βόρειον· καὶ 5) Ανατολικάν.

Κατὰ τὴν διαιρέσιν δὲ ταύτην προσκίνομεν εἰς τὴν ἴδιαν ἐκάστου ἔθνους ἔξετασιν.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Μεσομερινὴ Εὐρώπη ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μεγάλων
χερσόνησῶν, προεκτεινομένων πρὸς Ν ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ·
1) ἐκ τῆς Ἐδδηνικῆς· 2) ἐκ τῆς Ἰταλικῆς· καὶ 3)
ἐκ τῆς Ιβηρικῆς χερσονήσου.

Α'. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ δριτα. Ἡ Ελληνικὴ
Χερσόνησος ἀποτελεῖ τὸ ΝΑ μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ ἔχει ἔκτα-
σιν μὲν 500,000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 18 – 19,000,000
κατοίκων· δοιάζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Κάτω-Δοννάβεως, τοῦ
παραποτάμου αὐτοῦ Σαύνου καὶ τῶν Τρανσυλβανικῶν "Αλπεων, δι"
ῶν καὶ χωρίζεται ἀπὸ τοῦ κορμοῦ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης· πρὸς
Ν ὑπὸ τῆς Προπονίδος, τοῦ Ἐλλησπόντου, τοῦ Αἰγαίου πελά-
γους καὶ τῆς Μεσογείου ἐν γένει θαλάσσης· πρὸς Α ὑπὸ τοῦ
Εὔξείνου Πόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἰονίου
πελάγους καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ἡ χερσόνησος αὕτη ἔξωτερικῶς μὲν, ἐν τοῖς παρακλίοις αὐ-
τῆς, εἶναι πολυσχιδῆς, ὅσῳ διάλυγαι τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης,
σχηματίζουσα πλείστους καὶ ἀξιολόγους κόλπους, χερσονήσους,

νήσους, ἀκρωτήρια, ίσθμοὺς καὶ πορθμούς· ἐσωτερικῶς δέ, ἐν τοῖς μεσογείοις αὐτῆς, ἔχει ξδαφος πολύμορφον καὶ ἀκανόνιστον, οὗτα δρεινὴ μᾶλλον χώρα, ἀλλ' εὔφορος καὶ μεταλλεῖα ἀξιόλογα ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτῆς περιέχουσα. **Κλίμα** δὲ ἔχει ποικίλον. Φυχρὸν μὲν ἐν ταῖς βορείοις καὶ δρειναῖς αὐτῆς χώραις· εὔκρατον δὲ ἐν ταῖς κεντρικαῖς πεδιάσι καὶ ταῖς μεσογείοις χώραις· καὶ θερμὸν ἐν πάσαις ταῖς μησημέριναῖς χώραις, πεδιναῖς καὶ παραλίοις.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Κάτοικοι καὶ θρησκεῖαι. Ἡ χερσόνησος αὕτη κατοικεῖται ὑπὸ δικρόδιων λαῶν. Ἀλβαρῶν, καταγομένων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυρῶν. Ἐλλήνων, καταγομένων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἐλλήνων. Ρουμάνων καταγομένων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων στρατιωτικῶν ἀποικιῶν, τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ. Τούρκων, οἵτινες ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ, ὡς γνωστόν, ὡς κατακτηταί. Σλαύων (Σέρβων καὶ Βουλγάρων)· καὶ τέλος Ιουδαίων, οἵτινες εἰναι πολυάριθμοι ἐν ταῖς ἐμπορικωτέραις πόλεσιν αὐτῆς.

Αἱ παρὸ τοῖς λαοῖς τούτοις ἐπικρατοῦσαι θρησκεῖαι εἰναι ή Ὁρθόδοξος Χριστιανική, ή Μωαμεθανική καὶ ή Ιουδαϊκή.

Πολιτικὴ διαίρεσις. Ἡ Ἐλληνικὴ Χερσόνησος, ὡς ἔχει σήμερον, διαιρεῖται εἰς ἑξ δικρόδιου σπουδαιότητος κράτη·

1. *Tὸ Βασίλειον τῆς Ἐλλάδος.*

ἐκτασίς 64,679 □ χλμ., πληθ. 2,500,000 κ.

2. *Tὴν κυρίως λεγομένην Τοντζίαν.*

ἐκτασίς 169,300 □ χλμ., πληθ. 6,130,000 κ.

3. *Tὸ Βασίλειον τῆς Ρουμανίας.*

ἐκτασίς 131,020 □ χλμ., πληθ. 5,915,000 κ.

4. *Tὸ Βασίλειον τῆς Σερβίας.*

ἐκτασίς 48,303 □ χλμ., πληθ. 2,535,000 κ.

5. *Tὴν Ἡγεμ. τῆς Βουλγαρίας μετὰ τῆς Ανατολ. Ρωμυλίας.*

ἐκτασίς 96,345 □ χλμ., πληθ. 3,745,000 κ.

• 3. Τὴν Ἡγεμονίαν τοῦ Μαυροβούνιου·

έκτασις 9,080 □ χλμ., πληθ. 230,000 κατ.

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Χερσόνησον ἀνήκουσι πρὸς τούτοις καὶ
αἱ ἀπὸ τοῦ 1878 ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Αὐστρίας ὑπαγόμεναι
Ζάρδαρι, Βοσνία, Ἐρζεγόβίνη καὶ Νοβιπαζάρ.

ΙΕΛΛΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρχέτυπος
Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά
περια. Η πατρὶς ἡμῶν Ήλλὰς καταλαμβάνει τὸ γοτιώτατον
μέρος τῆς διηγῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ δοιάζεται πρὸς Β καὶ
ΒΔ ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Μεσογείου
Θαλάσσης, πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ
Τιρίου πελάγους ἔχει δὲ ἔκτασιν 64,679 □ χλμ. καὶ πλη-
θυσμὸν περὶ τὰ 2,500,000 κατοίκων.

Τόσῳ μικρῷ ἔιναι ἡ ἔκτασις καὶ δίληγος ὁ πληθυσμὸς τοῦ
τάγματος ἐλευθέρου τμήματος τῆς ἐνδόξου καὶ πολυπαθοῦς ἡμῶν
πατρίδος· οἵτις ἀλλοτε περιελάμβανε πρὸς τούτοις δέλταληρον τὴν
Ἡπειρον, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην, τὴν Μικρὰν Ασίαν καὶ
πάτας τὰς ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει διεσκορπισμένας μικρὰς καὶ
μεγάλας νήσους.

Η Ελλὰς ὠνομάζετο εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν Ηελασγία,
ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς κατοίκων Πελασγῶν· ὕστερον δμως ἐκ τι-
νος μικρᾶς θεσσαλικῆς πόλεως, Ἑλλάδος καλούμενης, ἔλαβε τὸ
τημερινὸν ὄνομα· τὸ δροῖον· διεδόθη τὸ πάλαι καὶ εἰς τὴν μεσημ-
βολὴν· Ιταλίαν, οἵτις διὰ τὰς πολλὰς ἐν αὐτῇ Ἑλλητικὸς ἀποικίας
ἀπομάσθη Μεγάλην Ελλὰς πρὸς διάχρισιν ἀπὸ τῆς κυρίως
Ἑλλάδος.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ.

Τύπο φυσικὴν ἔποφιν ἔξεταζομένη ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἔξωτεροί
χῶροι, ἐν τοῖς παραλίοις δηλαδὴ αὐτῆς, πολυσχιδῆς καὶ πολύ-
κολποῦς, ὅσον οὐδεμίᾳ ἀλληλούχωρα τῆς Εύρωπης· ἐσωτερικῶς δέ,
ἐν τοῖς μεσογείοις δηλαδὴ αὐτῆς, εἶναι κατ' ἔξοχὴν χώρα δρεπ-
νή, διατεμνομένη ὑπὸ μεγάλων συνεχῶν ἢ μεμονωμένων δροσετ-
ρῶν ἔχει δὲ καὶ ἀξιολόγους πεδιάδας καὶ κοιλάδας, ἵτι δὲ καὶ λέμανας
καὶ διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (Τοιουτορόπως λοιπόν,
ἐκτὸς τῆς ποιότητος τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ἐδάφους, θάλαττας
σωμεν ἥδη εἰδικῶς τὰς ἀκτάς, τὰ διατέμνοντα αὐτὴν δρόμοι, τὰ ἐν-
αὐτῇ ῥέοντα ἢ λιμνάζοντα ὄρματα καὶ τὰς διαφόρους θερμάς ἴα-
ματικὰς πηγάδας.)

Α'. ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὡς εἴπο-
μεν, πολυσχιδεῖς καὶ πολύκολποι, διότι διατέμνονται πολυει-
δῶς καὶ ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἥτις εἰσ-
χωρεῖ βιθύνεις εἰς πολλὰ μέρη αὐτῆς καὶ σχηματίζει τοιουτο-
τρόπως πολλοὺς καὶ ἀξιολογωτάτους· α') κόλπους· β') κερσονή-
σους· γ') νήσους· δ') πορθμούς· καὶ ε') ἰσθμούς. Έκ τούτων
δὲ ἀξιολογώτεροι εἶναι:

α') Κόλποι. 1—ό μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Εύρυτανίας σχη-
ματιζόμενος Ἀμβρακικὸς κόλπος· 2—ό Πατραικός· 3—ό ἐν τῷ
μέσῳ τῆς ὅλης χώρας καὶ μεταξὺ Στερεοχεῖς καὶ Πελοποννήσου
σχηματιζόμενος μέγχες Κορινθιακὸς κόλπος, ἐντὸς τοῦ ὀποίου
σχηματίζονται τέσσαρες ἀλλοι μικρότεροι κόλποι· δύο μὲν ἐπὶ
τῆς βορείου αὐτοῦ παραλίαι, ἥτοι δὲ Κοισαῖς (νῦν Σάλωνα) καὶ
οἱ τῆς Αντικύρας (νῦν Ἀσπρα σπίτια), δύο δὲ ἐπὶ τῆς ἀνατο-
τοῦ ἥδη τετμημένου ἰσθμοῦ κυρίως κόλπος τῆς Κορίνθου· 4—ό
πρὸς Δ τῆς Πελοποννήσου σχηματιζόμενος Κυπρασιακός· 5—ος
πρὸς Ν τῆς Πελοποννήσου σχηματιζόμενοι, ἥτοι δὲ τῆς Μεθώνης,
οἱ Λακωνικοὶ καὶ δὲ Ἀργολικός· 5—ό μεταξὺ^α
Κορινθίας καὶ Αττικῆς σχηματιζόμενος Σαρωνικός· 7—ό μεταξὺ^α
Αττικῆς, Φθιώτιδος καὶ Εύβοίας σχηματιζόμενος ὥραῖς Εὐβοϊκός.

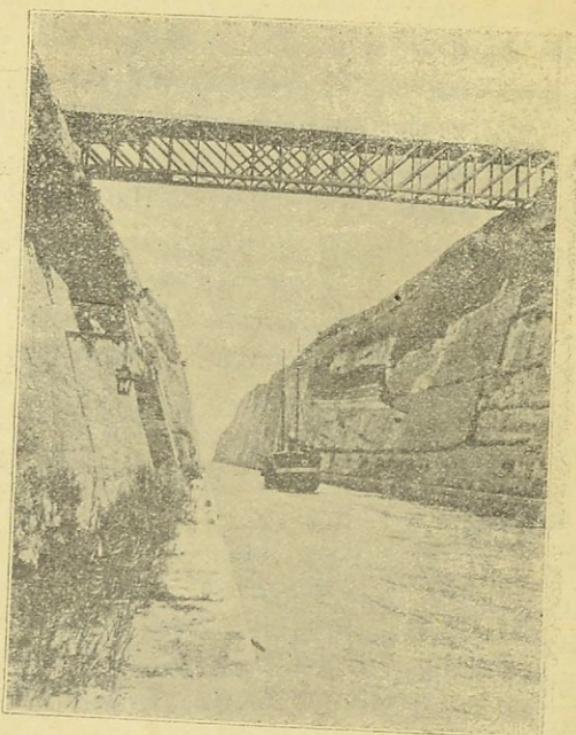
κός κόλπος· 8—ό BA τῆς Φθιώτιδος σχηματιζόμενος Μαλιακός·
9—ό NA τῆς Θεσσαλίας σχηματιζόμενος Παγασητικός· καὶ 10—
ό Θερμαικός, ὁ ὄποιος κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν Εύρωπαϊκὴν Τουρ-
κίαν, διότι μόνον τὸ ιδυτικὸν αὐτοῦ μέρος περιβρέχει τὰ ἀνατο-
λικὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας.

3') Χερσόνησοι. 1—ή πρὸς Α τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου
σχηματιζόμενη χερσόνησος τῆς Μαγνησίας. 2—ή μεταξὺ Εύβοι-
κοῦ καὶ Σαρωνικοῦ κόλπου σχηματιζόμενη χερσόνησος τῆς Ατ-
τικῆς, οἵτις εἶναι ἡ ἐπισημοτέρα πασῶν. 3—ή μεταξὺ Σαρωνι-
κοῦ καὶ Αργολικοῦ κόλπου σχηματιζόμενη Αργολικὴ χερσόνησος.
4—αἱ ἐπικτέρωθεν τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου σχηματιζόμεναι δύο
Λακωνικαὶ χερσόνησοι· καὶ 5—ή μεταξὺ Ιονίου πελάγους καὶ
Μεσσηνιακοῦ κόλπου σχηματιζόμενη Μεσσηνιακὴ χερσόνησος.

γ.) Νησοί δὲ πολλαὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι περιστοιχίζουσι
τὰ πελυσχιδῆ καὶ πολύκολπα παράλια τῆς χώρας, ἐκ τῶν ὅ-
ποιών ἀξιολογώτεραι εἶναι. 1—αἱ τοῦ Ιονίου πελάγους, αἵτινες
καὶ ἐπτάνησος καλοῦνται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεγαλυτέρων 2—
αἱ τοῦ Αιγαίου πελάγους, ἐκ τῶν ὅποιών αἱ μὲν πρὸς Ν, ἐπει-
δὴ σχηματίζουσι τρόπον τινα κύκλον, καλοῦνται Κυκλαδες (κοι-
νῶς Δωδεκάνησα), αἱ δὲ πρὸς Β ἐπειδὴ κεῖνται σποραδικῶς ἐν
τῷ πελάγει, καλοῦνται Σποράδες, ἐκ τῶν ὅποιών ἀξιολογώτερα
εἶναι· ή Εὔβοια.

δ.) Πορθμοί δὲ ἀξιολογώτεροι εἶναι. 1—ό ἐν τῇ εἰσόδῳ
τοῦ Αιμορραικοῦ κόλπου σχηματιζόμενος πορθμὸς τῆς Πρεβέζης.
2—ό τοῦ Pion καὶ Αρτορρίου, διτις ἐνώνει τὸν Πατραϊκὸν μετὰ
τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. 3—ό περίφημος διὰ τὰς παλιοροίνας
πορθμὸς τοῦ Εὐρίπου, διτις σχηματίζεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Εύ-
βοϊκοῦ κόλπου· καὶ 4—ό μεταξὺ Μαγνησίας καὶ Εύβοιας, ΒΑ,
πορθμὸς τοῦ Τρικέρου.

Ἐκτὸς δὲ τούτων πολλοὶ ἄλλοι μικρότεροι σχηματίζονται
εἰς διάφορα ἄλλα μέρη· ισθμὸς δρμῶς εἰς ὑπάρχει ἐν Ελλάδι,
δι τῆς Κορίνθου, ἐπὶ τοῦ ὅποίου ἥδη κατεσκευάσθη διώρυξ, ἐνώ-
νουσα τὸν Σαρωνικὸν κόλπον μετὰ τοῦ Κορινθιακοῦ. *α ω γ θ*

30. Η ἐπὶ τοῦ λαθμοῦ τῆς Κορίνθου διῶρυξ μετὰ τῆς
ἐπ’ αὐτῆς σιδηροδρομικῆς γεφύρας.

Β'. ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐν τῇ κατ' ἔξοχὴν δρεινῇ πατρίδι τῆς
μῶν τὰ διασχίζοντας αὐτὴν ὅρη διευθύνονται κατὰ τὸ πλεῖστον
ἀπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ μέρους τοῦ ὁρίζοντος πρὸς τὸ ΝΑ· ὅλγα
δὲ μόνον διευθύνονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀτιναχ διε-
σταυρούμενα μετὰ τῶν προηγουμένων περικλείουσι πολλὰς ἀξιο-
λόγους κοιλάδας καὶ πεδιάδας, ἐκ τῶν δρόμων ἀξιολογώτερας
εἰναι αἱ ἔξης (α') Ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ· ἡ μεγάλη Θεσσαλική
πεδιάς· ἥτις ὑποδιαιρεῖται εἰς δλλαχς μικροτέρας, οἷον τὴν τῶν
Τρικκάλων, Καρδίσης, τὴν τῶν Φαρσάλων καὶ τὴν τοῦ Βελεστ-
νου-Λαούσης· (β') Ἐν τῇ Στερεάῃ Ελλάδι· ἡ τῆς Ακαρ-
ναίας (Λεπενοῦς), ἡ τοῦ Αγορίου, ἡ τῆς Ναυπάκτου, ἡ τῆς

Λαμίας, ή τῆς Ἀμφίσης, ή τῆς Λεβαδείας, ή τῶν Πλαταιῶν, ή τῆς Χαιρωνείας, ή τῶν Θηρῶν, ή τοῦ Μαραθῶνος καὶ ή τῶν Ἀθηνῶν γ' Ἑν τῇ Πελοποννήσῳ· ή Κορινθιακή, ή Ἀργολική, ή τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος, ή τῆς Τριφυλίας, ή τῆς Μαντινείας καὶ ή τῆς Δακεδαίμονος· καὶ δ') Ἑν τῇ Εύβοιᾳ· ή τῆς Χαλκίδος καὶ ή τοῦ Ξηροχωρίου. Ἀξιολογωτέρα δὲ ἐκ τῶν κοιλάδων εἶναι ή μεταξὺ Ὁλύμπου καὶ Ὅσσης τερπνοτάτη καὶ κατάφυτος κοιλάς τῶν θεσσαλικῶν Τεμπῶν.

Ἐκ τῶν δρέων λοιπὸν τῆς πατρίδος ἡμῶν τὰ μὲν τῆς Βορείου καὶ τῆς Στερεοῦ· Ἐλλάδος εἶναι συνέχεια τῶν Ἀλεξανδρίων δρέων καὶ εἶναι τὰ ἔξης· α') Τὰ ἐν τῇ Ἡπείρῳ ὑψούμενα Τσουμέρκα (ὅρη τῶν Ἀθαμάνων)· β') Ἑν τῇ Θεσσαλίᾳ· πρὸς Βορείου καὶ τὰ Καμβούνα (1880 μ. ὅψους) καὶ δ' Ολυμπός (2985 μ.), δεστις κατὰ τὴν ἀρχαίνην μυθολογίαν ἦτο κατοικία τοῦ Διός καὶ τῶν λοιπῶν ἐπουρανίων θεῶν, πρὸς Α δὲ ή εἰς παναρχαίνην ἐποχὴν. ἀπὸ τοῦ Ὁλύμπου διὰ σεισμοῦ ἀποκοπεῖσα "Οσσα" (νῦν Κίσσαβος, 1950 μ.) καὶ τὸ Πήλιον (νῦν Πλιασσίδι, 1620 μ.). γ') Η ὁροθειρὰ τῆς Πίνδου, ή μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας ὑψούμενη, ἥτις ἀποτελεῖ τὸν μέγαν κεντρικὸν κορμόν, ἐκ τοῦ ὄποιου ἀποσπῶνται κατὰ συνέχειαν διάφοροι διακλαδώσεις, ἔξαπλούμεναι ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς Στερεοῦ Ἐλλάδος. ἀξιολογώτεραι δὲ τῶν διακλαδώσεων τούτων εἶναι· 1 — Τὰ Ἀκαρναῖα ὅρη· 2 — τὰ Αἰτωλικά, τῶν ὄποιων ἀξιολογώτεραι κορυφαὶ εἶναι· δ' Τυμφροηστός (νῦν Βελοῦχο, 2319 μ.), τὸ ὅρος Καλιακούδα (2104 μ.), τὸ Παγατωλικόν (νῦν Ἀραποκέφαλα, 1927 μ.), τὸ Τοίκοβον (1736 μ.) καὶ δ' Αράκυνθος (995 μ.). 3 — Τὰ μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Φθιώτιδος ὑψούμενα Ἀχαιΐα ὅρη καὶ ἡ Οθους (1730 μ.) ἥτις ἐκτείνεται πρὸς Α μέχρι τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου· 4 — Τὰ τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος ὅρη, τὰ ὄποια εἶναι τὰ ἔξης· ή πρὸς Ν τῆς Ὅθρους ὑψούμενη Οὔτη (νῦν Καταβόθρα, 2158 μ.), ἥτις ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, ὃπου σχηματίζει τὸ περίφημον στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν διὰ τοῦ κλάδου αὐτῆς ὅρους Καλλιδρόμου (1874 μ.), τοῦ σποιόνιου προέκτασις εἶναι τὸ ὅρος Κρημίς (976 μ.)· δ' Κόραξ

(νῦν Βαρδούσια, 2495 μ.), ή *Γκιώνα* (2512 μ.), καὶ ὁ *Παρνασός*, ὅστις ἐκ τῆς ὑψηλοτέρας αὐτοῦ κορυφῆς Λυκωρείας (2459 μ.) καλεῖται σήμερον *Διάκονορα* καὶ πάρα τοὺς πρόποδας τοῦ ὄποιου σφύζονται ἔρειπια τοῦ πάλαι περιφήμου μαντείου τῶν Δελφῶν. 5—**Τὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ὅροι**, τὰ ὅποια εἰναι συνέχεια τοῦ Παρνασοῦ καὶ εἰναι τὰ ἔξης· ὁ πολυχόρυφος καὶ δασώδης *Ἐλικὸν* (Παλαιοβοῦνι, 1739 μ.), ὅστις τὸ πάλαι ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὰς Μούσας, τὰς ἐκ τούτου Ἐλικωνιάδας καλουμένας, — τὸ πρὸς Α τούτου ὑψούμενον καὶ εἰς τὸν Εὔβοϊκὸν κόλπον καταληγον ὅρος *Πτῶον* (1000 μ.), — ὁ *Κιθαιρόν* (νῦν Ἐλαττα 1411 μ.), — τὰ μεταξὺ ἵσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ Μεγάρων ὑψούμενα *Γεράνεια* ὅρη (Μακρὺ πλάγιο, 1376 μ.), — ἡ *Πάρνητης* (νῦν Ὁζιᾶς, 1416 μ.), — τὸ *Πεντελικὸν* (νῦν Μεντέλη, 1110 μ.), — ὁ *Υμητὸς* (νῦν Τρελός, 1027 μ.) καὶ τὸ *Λαύριον* (489 μ.).

Τὰ δὲ τῆς Πελοποννήσου ὅρη οὐδεμίκιν συνάφειαν ἔχουσι μετὰ τῶν ὅρέων τῆς Στερεᾶς Ἐλλάδος, εἰναι λίαν συγκεχυμένα καὶ ἀποτελοῦσι τρόπον τινὰ ἀδιέξοδον λαβέντων διακρίνεται ὅμως μεταξὺ αὐτῶν τὸ μέγα *Αρκαδικὸν* δροπέδιον, ἐκ τοῦ ὄποιου φάνονται ὅτι ἀποσπῶνται ταῦτα ὡς κλάδοι. Ἀξιολογώτεροι δὲ ἐκ τῶν ὅρέων τούτων εἰναι α' πρὸς Β μέν, ἐν τῇ *Αχαΐᾳ*, τὸ *Παναχαϊκὸν* (νῦν Βαδιᾶς, 1927 μ.), ὁ πρὸς Ν τούτου *Εσύμωνθος*, (νῦν Ὡλονος, 2220 μ.,) καὶ ἵτα πρὸς Α τούτου *Αροάνια* (νῦν Χελμός, 2350 μ..) ἐν τῇ *Κορινθίᾳ* ἡ *Κυλλήνη* (νῦν Ζήρια, 2370 μ.) καὶ ἐν τῇ *Αργολίδι* τὸ *Αραγγαῖον* (νῦν "Αγιος Ἡλίας, 1200 μ.. β') πρὸς Ν δέ, ἐν τῇ *Μεσσηνίᾳ* τὸ *Λύκαιον* (1340 μ.) καὶ ἡ *Ιθώμη* (1350 μ.), ἐν τῇ *Αρκαδίᾳ* τὸ *Μαίναλον* (1559 μ.), τὰ πρὸς Α τούτου ὑψούμενα ἔρη *Αρτεμίσιον* (1772 μ.) καὶ *Παρθένιον* (1117 μ.), καὶ ὁ πρὸς Ν τούτων καὶ μεταξὺ Λακωνίας καὶ *Αρκαδίκης* ὑψούμενος *Πάρνων* (νῦν Μαλεβός 1606 μ.), καὶ ἐν τῇ *Λακωνίᾳ* ὁ *Ταῦγετος* (νῦν Πενταδάκτυλος 2450 μ.).

Καὶ εἰς τὰς νήσους πρὸς τούτοις ὑπάρχουσιν ὅρη ἀξιόλογα· ὡς ἐν τῇ *Εὐβοίᾳ*, τὸ ΒΑ ὑψούμενον *Τελέθριον* (970 μ.), ὁ

πρὸς Ν τούτου ὑψούμενος *Μάκιστος* (νῦν Κανδῆλι, 1300 μ.),
ἢ ἐν τῷ μέσῳ ὑψούμενη *Διόφυς* (1745 μ.) καὶ ὁ ΝΑ ὑψούμε-
νη *Ορχη* (νῦν "Αγ. Ἡλίας, 1475 μ.) — ἐν τῇ **Κεφαλληνίᾳ**,
ἢ *Αἴνος* (1620 μ.) — ἐν τῇ **Κερκύρᾳ**, τὸ τοῦ *Παντοκράτο-*
ρος ὅρος (ἀρχαῖα *Ιστώνη*, 914 μ.) — ἐν τῇ **Νάξῳ** τὸ ὅρος *Δρίος*
(1003 μ.) καὶ ἀλλα ἀλλαχοῦ.

Ἐκ τῆς προεκτάσεως τούτων εἰς τὴν θάλασσαν σχηματί-
ζονται πολλὰ ἀκρωτήρια, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτερα εἰναι·
α') ἐν τοῖς δυτικοῖς παραλίοις, ἀπὸ Β πρὸς Ν ἀριθμού-
μενα, τὰ ἔξης τὸ *Ακτιον*, ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ *Αμβρακικοῦ κόλ-*
που, — ὁ *Λευκάτας* ΝΔ τῆς Λευκάδος, — τὸ *Αντίορον* (νῦν Κά-
στρο τῆς *Ρούμελης*), ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ *Κορινθιακοῦ κόλπου*, —
ὁ *Αραξος* (νῦν Πάπας), ΒΔ τῆς *Αχαΐας*, — ὁ πρὸς Ν τούτου
Χελωνάτας (νῦν Γλαρέντζα), — καὶ ὁ πρὸς Ν τούτου *Ιχθὺς* (νῦν
Κατάκωλον). — β') ἐν δὲ τοῖς νοτίοις παραλίοις εἰναι τὰ
ἔξης ὁ ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ *Ακρίτας* (νῦν Γάλλο), — τὰ ἐν τῇ Λακω-
νίᾳ, *Ταίναρον* (νῦν Ματαπάς) καὶ *Μαλέας* (νῦν Γκάδο Μαλεγχάς).
— γ') ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς παραλίοις εἰναι τὰ ἔξης τὸ
Σηύλλαιον (νῦν Σπαθί), ΝΑ τῆς *Κορινθίας*, — τὸ *Σούνιον* (νῦν
Γκαθο-Κολώναις), ΝΑ τῆς *Αττικῆς*, — ὁ *Καρφηρεὺς* (νῦν Γκάδο
Ντόρο), ΝΑ τῆς *Εύβοίας*, — τὸ *Αστερίσιον*, ΒΑ τῆς *Εύβοίας*,
— καὶ τὸ *Αλάντιον* (νῦν Τρίκερο), δεξιᾷ τῆς εἰσόδου τοῦ *Παγα-*
τητικοῦ κόλπου.

Γ. **ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ.** Ἐκ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων καὶ τῆς τή-
ξεως τῆς χιόνος, τῆς διατηρουμένης ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων καρυ-
φῶν τῶν ὁρέων, σχηματίζονται πλεῦστοι ποταμοί, οἵτινες δύμας
δὲν εἰναι μεγάλοι ὅσον ἀλλων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ οἱ περισ-
τότεροι ἔξι αὐτῶν εἰναι χείμαρροι. Τέσσαρες δὲ εἰναι οἱ ἀξιολογώ-
τεροι πάντων τῶν ποταμῶν τούτων. α') ὁ πρὸς Β τῆς Θεσσα-
λίας ῥέων *Πηνειός*, δυτικός πηγάζει ἀπὸ τῆς Πίνδου καὶ ἐκβάλ-
λει εἰς τὸν Θερμικὸν κόλπον, ἀφ' οὗ κατὰ τὸν ᾧδην του δεχθῆ
ἔξι ἀμφοτέρων τῶν δύο πολλοὺς παραποτάμους, ἐκ τῶν ὅποιων
ἀξιολογώτεροι εἰναι· τῆς μὲν Βορείου ὄχθης, ὁ *Ληθαῖος* (*Τρικ-*
καληνός) καὶ ὁ *Τιταρήσιος*. τῆς δὲ νοτίου, ὁ *Απιδανός*, ὁ *Ενι-*

πεντά (Τζάναρλης) καὶ ἄλλοι καταρρέοντες ἀπὸ τῆς Πίνδου καὶ τῆς "Οθρυος"—^{β'}) ὁ πρὸς Β τῆς Φθιώτιδος ῥέων **Σπερχειός** ('Αλαμάνα), ὅστις πηγάζει ἀπὸ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ δεχόμενος κατὰ τὸν ῥοῦν του παραποτάμους τινὰς ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαλιάκων κόλπον· γ') ὁ διὰ μέσου τῆς Αἰτωλίας καὶ Ακαρνανίας ῥέων **Αξελώφος** ('Ασπροπόταμος), ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τοῦ Ελληνικοῦ βασιλείου, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τῆς Πίνδου καὶ δεγχύμενος ἔξ αμφοτέρων τῶν δύθην του πολλοὺς παραποτάμους καὶ τὰ ὄδατα τῶν λιμνῶν **Λυσιμαχίας** ('Αγγελοκάστρου) καὶ **Τοιχωνίδος** ἐκβάλλει ΝΔ τῆς Ακαρνανίας εἰς τὸ Ίόνιον πέλαγος.— καὶ δ') ὁ διὰ μέσου Μεσσηνίας, **Αρκαδίας** καὶ "Ηλίδος ῥέων **Αλφειός**, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ δροπεδίου τῆς Μεγαλοπόλεως καὶ δεχόμενος τοὺς παραποτάμους **Καρνίωνα, Γορτύνιον, Λάδωνα** καὶ **Ερύμαρθον** ἐκβάλλει εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον.

"Ἄλλοι δὲ ποταμοὶ μικρότεροι τῶν τεσσάρων τούτων εἰναι πολλοὶ· ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτεροι εἰναι· α') ἐν τῇ Βορείῳ καὶ **Στερεά** **Ελλάδι**. 1—δ **Αραχθός**, ὅστις πηγάζει ἐκ τῆς Ηίνδου καὶ χωρίζων τὸ ἐλεύθερον Ελληνικὸν τμῆμα τῆς Ἡπείρου ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀμβρωνικὸν κόλπον· 2—δ **Εὔηρος** (Φείδαρις), ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Κόρκυρας καὶ ῥέων διὰ τῆς Αἰτωλίας ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν· 3—δ **Μόρφος**, ὅστις πηγάζει ὡσπράτως ἐκ τοῦ Κόρκυρας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, πρὸς Α τῆς Ναυπάκτου· 4—δ **Φωκικὸς Κηφισός**, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Παρασοῦ εἰς εἰσρέων εἰς τὴν Κωπαΐδην λίμνην ἐκβάλλει ὑπογείως ὑπὸ τὸ Πτῷον ὅρος εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον· 5—δ **Βοιωτικὸς Ασωπός**, ὅστις πηγάζει ἐκ τῶν βορείων κλιτύων τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ ἐκβάλλει ὡσπράτως εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον· 6—δ **Βοιωτικὸς Κηφισός** (Σχορανταπόταμος), ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ ἐκβάλλει παρὰ τὴν Ἐλευσῖνα· 6—δ **Αιτικὸς Κηφισός**, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Πεντελικοῦ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ Φάληρον· καὶ 8—δ **Ιλισσός**, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Ύμητοῦ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀττικὸν Κηφισόν. β') **Ἐν τῇ Πεδωποννήσῳ** εἰναι· 1—δ **Ηλειακὸς Πηγειός**, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ ὕδους **Ερυμάρθου**

*

καὶ διὰ μέσω τῆς Ἡλιδος ῥέων ἐκβάλλει εἰς τὸ Ίόνιον πέλαγος· 2—ο Σελινοῦς (Βοστίτσα), δστις πηγάζει ώσαύτως ἐκ τοῦ Ἐρυμάνθου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· 3—ο Αχαικὸς Ἐραστος, δστις καὶ Βουραϊκὸς καλεῖται, πηγάζει ἐκ τῶν Ἀροανίων ὀρέων καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, πρὸς Α τοῦ Σελινοῦς· 4—ο Κοῦθις, δστις πηγάζει ώσαύτως ἐκ τῶν Ἀροανίων ὀρέων καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· 5—ο Κορινθιακὸς Αοωπός, δστις πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Κυλλήνης καὶ ἐκβάλλει ὅπου καὶ οἱ προηγούμενοι, παρὰ τὴν Σικουδινή· 6—ο Πάμισος, δστις πηγάζει ἐκ τῶν Μεσσηνιακῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, πρὸς Δ τῶν Καλαμῶν· 7—ο περίφημος Εύρωτας, δστις πηγάζει ἐκ τοῦ ὄροπεδιου τῆς Μεγαλοπόλεως καὶ ῥέων παρὰ τὴν ίστορικωτάτην Σπάρτην ἐκβάλλει εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· 8—ο Ιναχος, δστις πηγάζει ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου ὄρους καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον· 9—ο Ἀργολικὸς Ἐραστος (Κεφαλάρι), δστις πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Χάου ΝΔ τοῦ Ἀργους, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον.

Εκτὸς τῶν ῥεόντων τούτων ὕδατων ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ὕδατα στάσιμα, ἐντὸς κοιλοτήτων περικλειόμενα καὶ σχηματίζοντα λίμνας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτεραι εἰναι· α') Ἐν τῇ Βορείῳ Εὐλαδί, πρὸς Α τῆς Θεσσαλίας· ή Ασκουρίς (Νεζερός), ή Νεσωνίς καὶ ή ἰχθυοτρόφος Βοιβήνης (νῦν Κάρλα). β') Ἐν τῇ Στερεῷ Εὐλαδί, ἐν μὲν τῇ Ακαρνανίᾳ ή Αμβροσία, δ Οζηρός, ή Μελίτη (νῦν Τρίκαρδο) καὶ ή Κυνία.—ἐν δὲ τῇ Αιτωλίᾳ ή Αυσιμαχίᾳ καὶ ή Τοιχωνίς.—Ἐν δὲ τῇ Φθιώτιδι ή Ξυνίας (Δακουλῆ).—καὶ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ή μεγίστη πασῶν, ἀλλ' ἡδη κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπεξηραμένη Κωπαΐς, πρὸς Α τῆς ὁποίας κεῖνται αἱ μικραὶ λίμναι Υλική (Λίκερι) καὶ Τρεφία (Πικραλίμνη). γ') Ἐν τῇ Ηελοποννήσῳ εἰναι αἱ τῆς Κορινθίας λίμναι Φενεός (Φονᾶ) καὶ ή μικροτέρα ταύτης Στυμφαλία (Ζαρακά), τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα σκέψις γίνεται νὰ διοχετεύθωσι πρὸς ἀρδευσιν καὶ πόσιν τῶν Αθηνῶν καὶ ή παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου Λέρηνη, παρὰ τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν

ἀρχείαν μυθολογίαν, ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευτε τὴν ἐννεκκέφαλον Λερ-
νάιαν ὄδραν.

Εἰς πολλὰ δὲ μέρη τῆς χώρας ὑπάρχουσι καὶ θερμαὶ πηγαί,
ἐκ τῶν ὅποιων ἀναβρύσουσι διάφορα ιαματικὰ ὕδατα, ὡς ἐν Αι-
δηψῷ, Ὑπάτῃ, Λουτρακίῳ, Κυλλήνῃ (Λίντζῃ), Μεθάνοις, Κύθρῳ
καὶ ὄλλαχοι.

Δ'. ΚΛΙΜΑ· ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Ἐλ-
λάδος, συμφώνως πρὸς τὴν ποικίλην τοῦ ἐδάφους μορφήν, εἶναι
ποικίλον, ἐπικρατεῖ δῆμος κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ εὔκρατον καὶ
ὑγιεινόν· διότι μόνον τὰ βόρεια καὶ ὁρίαν κατῆσι μέρη ἔχουσι
κλίμα ψυχρόν, καὶ τὰ μεσημβρινὰ θερμόν. Θάξητο δὲ εὐκρα-
στερον καὶ ὑγιεινότερον, ἐὰν ἡ κακοῦργος χείρ ποιμένων τινῶν
·δὲν κατέστρεψε διὰ συγχῶν πυρκαϊῶν τὰ ἐπὶ τῶν ὥρεων δάση·
·δι' ὃ ἡ φιλόπατρις ἡμῶν πριγκίπισσα Σοφία μεγάλας καταβάλ-
λει φροντίδας πρὸς ἀναδάστωσιν τῆς χώρας. Εἶναι δὲ ἐν γένει
τὸ κλίμα τῆς ὁραίας ἡμῶν πατρίδος ἔξαιρετον διὰ τὸν λαμπρὸν
καὶ αἰθρίον οὐρανόν, ὑπὸ τὸν ὅποιον ἀνεπτύχθη καὶ ποικιλοτέρ-
πως ἐμεγχλούργησε τὸ θαυμάσιον Ἑλληνικὸν πνεῦμα.

Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς, ἐπειδὴ εἶναι ὁρεινὴ κατ' ἔξιγήν χώρα
·δὲν εἶναι ἀξιολόγως εὑφορον, ἐκτὸς τῶν πεδιάδων καὶ τῶν κοι-
λάδων, ἐν ταῖς ὅποιαις καταλλήλως καλλιεργούμενον [εἶναι] λίκη
εὑφορον· εἶναι δὲ πανταχοῦ σεισμογόνον καὶ ὑφαίστειῶδες, πα-
ρουσιάζον εἰς τὰς ἀνατολικὰς αὐτῆς ἀκτὰς πολλὰ ὑφαίστεικ,
οἷον τὸ τῆς Αἰγαίης, τὸ τῶν Μεθάνων, τὸ τοῦ Πόρου, τὰ τῆς
Μήλου καὶ Ἀγιμήλου καὶ ἄλλα, καὶ τὸ μόνον σήμερον ἐνερ-
γὸν ἥφαίστειον τῆς Θήρας. Εγκλείει δὲ ἀξιόλογα μεταλλεῖα ἀρ-
γυρούχου μολύβδου, μαγγανούχου σιδήρου, ἐνθείου ψευδαργύ-
ρου σμύριδος καὶ ἄλλων μεταλλων· τὰ δὲ ἔχει καὶ ἀξιόλογα ποι-
κιλόχροα μάρμαρα, μεταξὺ τῶν ὅποιων ἔξεχει τὸ περίφημον διὰ
τὴν λευκότητα τὸ Περτελήσιον μάρμαρον, ἐκ τοῦ δοποίου κατε-
σκευάσθησαν τὰ διάφορα ἀθάνατα μνημεῖα τῆς εὐκλεοῦς ἀρχαι-
ότητος, πολλὰ ἐκ τῶν ὅποιων καὶ σήμερον ἔτι κοσμοῦσι διάφορα
τῆς Ἐλλάδος μέρον. Εκτὸς δὲ τούτων τὸ ἔδαφος τῆς Ἐλλάδος
παράγει καὶ διάφορα φυτικὰ προϊόντα, οἷον δημιτριακοὺς καρ-

πούς, ἐξαιρετον ἔλαιον, ἐξαιρέτους οἴνους, πάντα τὰ ἐσπεριδοειδῆς,
διαφόρους δημόσιας, σταφίδα, γεώμηλα καὶ διάφορα ἄλλα καὶ προ-
ϊόντα κτηνοτροφίας.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τυπὸς πολιτικὴν ἔποψιν ἔχεταζομένην Ἐλλὰς εἶναι βασίλειον
ἀνεξάρτητον καὶ προχωρεῖ γοργῷ τῷ βήματι πρὸς τὴν πρόοδον
καὶ τὸν πολιτισμόν.

Η ΠΑΙΔΕΙΑ εἰς αὐτὴν εἶναι λίκνι διαδεδομένη· διότι ἔχει 2000·
δημοτικὰ σχολεῖα, 1150 γραμματοδιδασκαλεῖα, 286 Ἐλληνικά,
38 γυμνάσια, ἐν Πρακτικὸν Λύκειον καὶ ἐν Πανεπιστήμιον, ἀρι-
στα κατηγορισμένον. Πρὸς τούτοις ἔχει· Α') τέσσαρας στρατιω-
τικὰς σχολάς, ἥτοι τὴν ἐν Ἀθήναις σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, τὴν
ἐν Ἀθήναις σχολὴν τῶν ὑπαξιωματικῶν, τὴν ἐν Κερκύρᾳ τῶν
ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ τὴν ἐν Πειραιεῖ τῶν ναυτικῶν δοκίμων·
—Β') μίαν ιερατικὴν σχολήν, τὴν ἐν Αθήναις Ριζάρειον σχο-
λήν· —Γ') ἔχει πρὸς παρασκευὴν δημιουργικὰς καὶ
διδασκαλεῖα, ἐν Αθήναις, Τριπόλει, Λαρίσῃ καὶ Κερκύρᾳ· δημο-
διδασκαλιστῶν δὲ τέσσαρα · Αρδάκεια διδασκαλεῖα, ἐν
Αθήναις, Πάτραις, Κερκύρᾳ καὶ Λαρίσῃ· —Δ') δέκα γεωργικοὺς
σταθμούς, ἐν Αθήναις, Πάτραις, Καλάμαις, Μεσολογγίῳ, Γαστούρῃ,
Τύρινθῃ, Βυτίνῃ, Κερκύρᾳ, Λαμίᾳ, Ἀλμυρῷ, ἐνθα δύπλοις καὶ ἡ
Κασσαβέτης γεωργικὴ σχολὴ καὶ πέντε ἀγροκήπια, ἐν Πόρῳ
Κύμη, Νεμέᾳ, Ἀστρει, Ἀγοριώ καὶ Ε') ἐν Πολυτεχνείον ἐν
Αθήναις.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἡ διάδοσις τῆς παιδείας ἐνεργεῖται καὶ
διὰ πολλῶν ἴδιωτικῶν ἐκπαίδευτηρίων καὶ συλλόγων, μεταξὺ τῶν
ὅποιων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ εὐεργειτικώτατος εἰς τὸ ἔ-
θνος σύνλαογος Παρνασσός (ή δὲ τῆς γεωργίας ἀνάπτυξις ἐπι-
διώκεται καὶ ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως οὕτης Γε-
ωργικῆς ἑταιρείας, ἥτις ἔχει ἰδρύσει ἀγροκήπια ἐν Χαλανδρίῳ
Λαμίᾳ καὶ Αίγιῳ)

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ αύτῆς, ἔνεκα τοῦ ἐμπορικοῦ πνεύματος καὶ γχρακτήρος τοῦ Ἐλληνος, εἶναι λίγαν ἀνεπτυγμένον· διότι ἡ ἀξία τῶν διαφόρων βιομηχανικῶν προϊόντων κατ' ἔτος ἀνέρχεται, τῶν μὲν εἰσαγομένων εἰς 135,000,000 δραχμῶν, τῶν δὲ ἐξαγομένων εἰς 95,000,000 περίπου.

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ· Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ Η ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ δὲν εἶναι ώσταύτως ἀνεπτυγμέναι· Η μὲν **Βιομηχανία** εἶναι μικρὸν καὶ ἀσημος, διότι ἡ Ἐλλὰς δὲν ἔχει ἀξιόλογα μεταλλεῖα γκιαν-θράκων καὶ πολλὰ χρηματικὰ κεφάλαια, ἀτινα συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ διότι μέχρι τοῦδε ὁ Ἐλληνικὸς λαός ἐπεδόθη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἐμπόριον. **Η δὲ Γεωργία** καὶ ἡ **κτηνοτροφία** δὲν εἶναι ὡς ἔποεπεν ἀνεπτυγμέναι, καὶ μεγάλαι ἐκτάσεις μένουσι ἀκαλλιέργητοι· δι' ὃ μεγάλη εἰσαγωγὴ γίνεται ἔξωθεν σιτηρῶν καὶ διαφόρων κτηνῶν πρὸς δικτροφὴν τῶν κατοίκων, διότι τὰ ὑπὸ τῆς χώρας παραγόμενα δὲν ἐπαρκοῦσι πρὸς τοῦτο· καταβάλλονται ὅμως σήμερον μεγάλαι προσπάθειαι πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τριῶν τούτων ἐπαγγελματικῶν κλάδων, οἵτινες μετὰ τοῦ ἐμπορίου συντελοῦσιν εἰς τὴν οἰκονομικὴν εὐρωστίαν καὶ εὐημερίαν πάσης χώρας.)

Τὰ δὲ εἰδῆ, εἰς τὰ ὄποια ἡ σημερινὴ μικρὸν Ἐλληνικὴ βιομηχανία ἀσχολεῖται εἶναι· ἡ ἐριουσογία, ἡ βαμβακουογία, ἡ μεταξονογία, ἡ βυζαντινογία, ἡ οἰνοποιία, ἡ οἰνοπνευματοποιία καὶ ἄλλα ταῦτα εἶδη.

Η ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ τῆς Ἐλλάδος εἶναι ἴκανῶς ἀνεπτυγμένη, διότι καὶ ἴκανὸν ἀριθμὸν ἀμάξιτῶν ὁδῶν ἔχει καὶ πολλὰς σιδηροδρομικὰς γραμμάς, διὸ τῶν ὄποιων ἐνεργεῖται ἡ κατὰ ζηρὰν συγκοινωνία διαφόρων πόλεων καὶ χωρίων τῆς βορείου Ἐλλάδος, τῆς Στερεάς Ἐλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου· ἔτι δὲ ἔχει ζωηρὰν ναυτιλίαν ἀτμοκινήτων καὶ ιστιοφόρων πλοίων, διὸ τῶν ὄποιων ἐνεργεῖται ἡ μετὰ τῶν περισταλίων, τῶν νήσων κατῆς καὶ τοῦ ἔξωτεροκοῦ συγκοινωνία.

Σημ. α'. Αἱ σιδηροδρομικὲς γραμμαὶ τῆς Ἐλλάδος εἶναι αἱ ἔξις· Α') ἡ μεγάλη γραμμὴ Πειραιῶς—Αθηνῶν-Πε-

λοποννήσου, ητις ἔχει πολλάς διακλαδώσεις ἐκ **Κορίνθου**, ητοι **Κορίνθου-Αργον-Ναυπλίου**, **Κορίνθου-Αίγαν-Πατρῶν** **Δεκανῶν-Πύργου-Κυανισσίας-Μελιγαλᾶ**, ὡς τοι συναντάται μετά τῆς ἐξ "Αργους ἐρχομένης ἄλλις διακλαδώσεως" **Αργους Τοιπόλεως-Μεγαλούλεως-Καλαμῶν Νησίου**. Ἐκ τῆς μεγάλης δὲ ταύτης γραμμῆς διποσπῶνται καὶ τέσσαρες ἄλλαι μικραὶ διακλαδώσεις· ἡ πρὸ τοῦ Αἰγίου ἀποσπωμένη διακλαδώσις **Διακοφτοῦ-Καλαβρύτων** μετὰ δόντων τοι σιδηροδρόμου, — ἡ μετὰ τὰ **Λευκίνα** διακλαδώσις **Καβάσιλα-Κυλλήνης**, — ἡ **Πύργου Όλυμπίας** καὶ ἡ **Πύργου-Κατακώλου**. **Β')** ἡ γραμμὴ **Αθηνῶν-Λαυρίου** μετὰ διακλαδώσεως, ητις ἐνώνει τὰς **Αθήνας** μετὰ τοῦ **Αμαρουσίου** καὶ τῆς **Κηφισίας**. **Γ')** ἡ ἐν τῇ **Αίτωλίᾳ** γραμμὴ **Κρονερίου-Μεσολογγίου-Αίτωλου** καὶ **Αγρινίου**. **Δ')** αἱ ἐν **Θεσδανίᾳ** γραμμαὶ **Βώλου-Βελεστίνου-Λαρισῆς** — **Βελεστίνου-Φαρσάλων** — **Καρδίτσης** — **Τρικάλων** καὶ ἡ **Βώλου-Δερβείων**.

Καταπιεύασται δὲ ἔτι ἡ μεγάλη, στρατηγικωτάτη καὶ διεθνῆ σημασίαν ἔχουσα γραμμὴ **Πειραιῶς-Αθηνῶν-Λαρισῆς**, ητις οὐκ ἐναθῆ μετὰ τῶν Τουρκικῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλονίκης καὶ δὲ ωτῶν μετὰ τῶν Εύρωπακιῶν ἐν γένει καὶ προεκτείνεται ἡ γραμμὴ **Βώλου-Δερβείων** μέχρι **Μηλεῶν**.

Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ τῆς Ἑλλάδος συνίσταται ἐν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς ἕπος καὶ τῆς θαλάσσης καὶ αἱ μὲν στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῆς ἕπος ἀνέρχονται ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης εἰς 25,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 82,000 ἀνδρῶν τῆς πρώτης γραμμῆς μετὰ 70,000 ἀνδρῶν ἐφεδοεῖσας· αἱ δὲ τῆς θαλάσσης ἀνέρχονται εἰς 72 πλοῖα μετὰ πληρώματος 4198 ἀνδρῶν, αἵτινες εἶναι ἀριστοὶ ναῦται.

Σημ. β'. Ἐκ τῶν 72 πολεμικῶν πλοίων εἶναι· 1) τρεῖς θωρηκτοὶ ἀκταίωροι· ἡ **"Τύρα**, αἱ **Σπέτσαι** καὶ τὰ **Ψαρά**. 2) εἰς θωρηκτὸς δρόμων· ἡ **Βασιλισσα "Ολγα** — 3) μία θωρηκτὴ καρονιοφόρος· ὁ **Βασιλεὺς Γεώργιος** — 4) καταδρομικὸν **ναύαρχονς Μιαούλης** — 5) ἐξ καρονιοφόρου· 6) τριάκοντα καὶ διπλὸν τορπιλλοβόλα μετὰ δύο τορπιλλοθετίδων — 7) ἐν προπαιδευτικὸν πλοῖον τῶν σημαντικόρων, ἡ **Εργάς** —

8) ἐν ὧς ναυτικὸν σχολεῖον χρησιμεῦον πλοῖον ὁ "Αργείς" — 9) ἡ προφυλακὴ Λύρα — 10 ἡ βασιλικὴ θαλαμηγὸς Ἀμφιτρίτη — 11) τὸ σκευοφόρον Κανάρης καὶ δύο ἄλλα τοιαῦτα — καὶ 12) δώδεκα ναυοποφόροι γολέτται = (δύστια πλοῖα).

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ τῆς Ἑλλάδος, ἡτοι τὸ πολίτευμα αὐτῆς εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία, κληρονομικὴ ἐπὶ τῶν πρωτοτόκων ἀρρένων, κατὰ τὴν ὅποιαν διοικεῖ τὴν χώραν συνταγματικὸς βασιλεὺς μετὰ βουλῆς 176 βουλευτῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ὑπερέβησαν τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ δὲν ἀπώλεσαν ἔνεκα ἐγκλημάτων τὰ πολιτικὰ δικαιώματα. Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος σήμερον εἶναι Γεώργιος Ἐ', υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δακίας Χριστιανοῦ τοῦ Θ' διαδεχθεὶς εἰς τὸν θρόνον τῷ 1863 "Οθώνα τὸν Α'", υἱὸν τοῦ φιλέλληνος βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου, βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 1833—1662.

Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ γίνεται ἐν Ἑλλάδει ἵσοις τῶν δικαστῶν οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους βαθμοὺς δικαστήρια, ἃτινα εἶναι τὰ ἔξης: α') **Ειρηνοδικεῖα** μετὰ πταισματοδικείων — β') **Πρωτοδικεῖα** μετὰ πλημμελειοδικείων· τὰ ὅποια ἀμφότερα εἴνειν ἀνώτερα τῶν προηγουμένων — γ') **Ἐφετεῖα**, ἃτινα εἶναι ἀνώτερα τῶν προηγουμένων καὶ εἶναι μόνον πέντε: ἐν Ἀθήναις, Ναυπλίῳ, Πάτραις, Κερούρῳ καὶ Λασίῃ· καὶ δ') ὁ "Αρειος Πάγος", δῆτις εἶναι τὸ ἀνώτατον τῶν ἐν Ἑλλάδι δικαστηρίων καὶ ἰδρεύει ἐν Ἀθήναις.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ τῆς Ἑλλάδος παρουσιάζει ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ κράτους τοῦ ἔτους 1902 ἔσοδα μὲν περὶ τὰ 124,000,000 δρ., ἔξοδα δὲ περὶ τὰ 122,000,000 ἐκ τῶν ὅποιων μέγα ποσὸν διατίθεται διὸ, τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους τὸ ὅποιον ἀνέρχεται εἰς 900,000,000 δραχ.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Οἱ κάτοικοι τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Κυκλασίκην φύλήν· εἶναι δὲ λαὸς λίαν εὐφύης καὶ δραστήριος, φίλος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν, διὸ τῶν ὅποιων κρατεῖ τὰ σκηνήπτρα τοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

ὑπερήφανος δὲ λίαν καὶ δικτίως· διὰ τὴν μεγάλην ἵστορίαν του καὶ τὴν ἑξ εὐκλεῶν προγόνων καταγωγήν του. Ἐκτὸς δὲ τῶν Ἑλλήνων κατοικοῦσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ διάγοι τινὲς Ἐβραῖοι καὶ Μωαμεθανοί, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν διαφόρων ἔθνικοτήτων τῆς Εὐρώπης.

Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχει μεγάλη ἀνεξιθρησκεία· δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως δι προσηλυτισμὸς τῶν κατοίκων της εἰς ἀλλόδοξα θρησκεύματα. Ἡ κρατοῦσα δὲ ἐν Ἑλλάδι θρησκεία εἶναι ή 'Ορθοδοξίος Χριστιανικὴ, τῆς ὁποίας ἡ ἐκκλησία εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοκέφαλος ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινούπολεως, καὶ διοικεῖται· α') ὑπὸ ἀνωτάτου ιερατικοῦ συνεδρίου ἦτοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐδρευόντης ἐν Ἀθήναις καὶ συγκροτουμένης ἐκ τοῦ ἐκάστοτε μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ὃς προέδρους, καὶ ἐκ τεσσάρων ἀρχιερέων, δι; συνέδρων, προσκαλουμένων ὅπὸ τοῦ Γ΄ πιού γείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐτησίως κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων τῆς ἀρχιερατύνης· καὶ β') ὑπὸ 32 ἐπισκόπων, οἵτινες ἐδρεύουσιν ἐν ταῖς πρωτευούσταις τῶν νομῶν καὶ ἐν Καλαβρύτοις, Δημητσάνῃ, Υδρᾳ, Κυθήραις, Νάξῳ καὶ Θήρᾳ καὶ φροντίζουσι περὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν περιφερειῶν.

Η ΓΛΩΣΣΑ, ἡ γραφιμένη καὶ λαλουμένη σήμερον ἐν Ἑλλάδι, εἶναι ή Νεοελληνική, ἥτις εἶναι θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας μετὰ πολλῶν ὅμως παραλλαγῶν καὶ οὐχὶ διάγων ξένων λέξεων, τὰς ὁποίας εἰς αὐτὴν εισήγαγεν ἡ μικροσίαν τοῦ ἔθνους δουλεία καὶ ἡ μετὰ ποικίλων λαῶν ἀνάμιξις τῶν κατοίκων. Τελειοποιεῖται ὅμως εὐτυχῶς καθ' ἐκάστην ἀπαλλασσομένη τῶν βαρβαρισμῶν καὶ πρισγγίζει βαθυτάτων πρὸς τὸ κάλλος τῆς ἀρχαίας προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Ἡ Ἑλλὰς δύνκται νὰ δικιρεθῇ χωρογραφικῶς εἰς τέσσαρα μεγάλα τμήματα· Α') τὴν Βόρειον Ἑλλάδα, ἥτις περιλαμβάνει τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὸ μετ' αὐτῆς συγχρόνως παραγωρήθεν εἰς αὐτὴν τῷ 1878 ὑπὸ τῆς Τουρκίας, δυνάμει τῆς Βερολινείου συνθήκης, τημῆμα τῆς Ἡπείρου· Β') τὴν Μέσην ἡ Στερεάν

Ελλάδα καλομένην· Γ') τὴν Πελοπόννυσον καὶ Δ')
τὰς Νήσους.

Διοικητικῶς δὲ διαιρεῖται σήμερον εἰς 26 νομοὺς, ὑποδικι-
ρουμένους εἰς 69 ἐπαρχίας, αἵτινες σήμερον εἶναι χρήσιμοι μᾶλ-
λον ὡς ἐκλογικαὶ περιφέρειαι ἢ ὡς διοικητικαὶ, καὶ αἵτινες πά-
λιν ὑποδιαιροῦνται εἰς 443 δῆμούς.

Σημ. γ'. Ἐν τῇ γεωγραφικῇ ἔξετάσει ἐκάστου τῶν τεσσά-
ρων μεγάλων τμημάτων, εἰς τὰ ὅποια γωρογραφικῶς διαιροῦμεν
τὴν Ἑλλάδα, προτάσσομεν τὴν Μέσην ἢ Στερεάν Ἑλλά-
δα, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ὁ ἐπισημότατος τῶν νομῶν τοῦ κρή-
τους, ἥτοι ἡ Ἀττική.

A'. ΜΕΣΗ ἢ ΣΤΕΡΕΑ ἙΛΛΑΣ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς κεῖται πρὸς Ν τῆς "Οθρυος καὶ τῆς
Πίνδου καὶ περιβρέχεται πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου,
τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν πρὸς Α ὑπὸ
τοῦ Εὖβοϊκοῦ κόλπου καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ τοῦ
Αμβρακικοῦ κόλπου.

"Ἐχει δὲ ἔκτασιν 19,881 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 650,
000 z. καὶ περιλαμβάνει ἐξ νομούς Ἀττικῆς, Βοιωτίας,
Φθιώτιδος, Φωκίδος, Αιτωλίας καὶ Ακαρνανίας, καὶ
Εύρυτανίας.

1. ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Ἀττικῆς καταλαμβάνει τὴν γοτιονικοτολικε-
τάτην γωνίαν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ δοίς εταῖς: πρὸς Β ὑπὸ
τοῦ Εὖβοϊκοῦ κόλπου καὶ τῶν δροσειδῶν Πάρνηθος καὶ Κιθαιρῶ-
νος· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου· πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Εὖ-
βοϊκοῦ κόλπου καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ νομοῦ Κορινθίας καὶ τοῦ
Κορινθιακοῦ κόλπου.

"Ἐχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος πληθυσμὸν περὶ τὰς 255,000 z.,
սετὲ τῶν κατοίκων τῶν εἰς αὐτὸν ἀνηκουσῶν καὶ πρὸς Δ ἐν τῷ
Σαρωνικῷ κόλπῳ κειμένων νήσων Σαλαμῖνος, Αίγινης, καὶ
Ἀγκιστρίου (πάλαι Κενονφαλείας).

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τπό. φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Ἀττικῆς εἶναι πατὰ τὸ πλεῖστον δρεινὴ χώρα, διέτι οὐφοῦνται ἐν αὐτῇ ἔξ αξιόλογα δροῦ τὰ ΒΔ ὑψούμενα Γεράνεια· τὰ πρὸς Β οὐφοῦμενα κοινὰ εἰς αὐτὴν καὶ τὴν Βοιωτίαν δρη, **Κιθαιρῶν** καὶ **Πάρινες**, οἵτις εἶναι τὸ οὐφολότατον, τὸ μᾶλλον δισσώδες καὶ ὑδροφόρον δροῦ τῆς Ἀττικῆς τὸ ΒΑ οὐφοῦμενον καὶ περίφημον διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά του **Πεντελικὸν δροῦ** τὸ πρὸς Ν τοῦ Ηεντελικοῦ οὐφοῦμενον γυμνὸν μὲν καὶ ἀνυδρὸν, περίφημον δμως διὰ τὰ κυκνόχροα μάρμαρά του καὶ τὸ ἔξαιρετόν του μέλι **δροῦ Φυντὸς** τὸ ΒΔ τοῦ Υμητοῦ οὐφοῦμενον **δροῦ Αἰγάλεως**, τὸ δποτὸν τέμνεται ὑπὸ τῆς ἔξ Αθηνῶν εἰς Ελευσῖνα ἀγούσης οἰρᾶς ὅδοῦ εἰς δύο μέρη· ἐκ τῶν δποίων τὸ μὲν ἄνω ἐκκλεῖτο **Πεντίδον δροῦ** (νῦν Ζάστανο), τὸ δὲ κάτω μέχρι τοῦ στενοῦ τῆς Σαλαμῖνος ἐκτεινόμενον καὶ καταληγον εἰς τὸ ἀκρωτήριον **Αμφιάλην** τὸ πάλκι μὲν ἐκκλεῖτο **Κορυδαλλός**, σήμερον δμως ἔχει δύο διάφορα, πλησίον μὲν τῆς οἰρᾶς ὅδοῦ καλεῖται **Βουνὸ Δαφνίου**, πρὸς τὴν θάλασσαν δὲ καλεῖται **Βουνὸ Σκαρθαμαγκᾶ**.

Τπάρογουσιν δμως μεταξὺ τῶν δρέων τούτων καὶ πέντε λόφου ἀξιαι πεδιάδες· ἡ ΒΑ τοῦ Πεντελικοῦ ἐκτεινομένη **πεδιὰς τοῦ Μαραθῶνος**, ἡ περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῷ γενομένην πῷ 490 π. Χ. νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν· ἡ πρὸς Α τοῦ Υμητοῦ **Μεδογαία** καλουμένη πεδιάς· ἡ μεταξὺ Πάρνηθος, Αἰγάλεω, Πεντελικοῦ καὶ Υμητοῦ ἐκτεινομένη **πεδιὰς τῶν Αθηνῶν**· ἡ μεταξὺ Αἰγάλεω, Πάρνηθος καὶ Κιθαιρῶν ἐκτεινομένη **πεδιὰς τῆς Ελευσίνος** (πάλκι Θριάσιον πεδίον)· καὶ ἡ μεταξὺ Γερακείων καὶ Κιθαιρῶν ἐκτεινομένη **πεδιὰς τῶν Μεγάρων**. Καὶ ἐν ταῖς εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκουσσις νήσους πάροχουσιν ἀξιόλογα πεδιάδα μέρη.

Διαρρέουσι δὲ τὰς πεδιάδας ταύτας· τρεῖς ἀξιόλογοι χείμαρροι· δέκα τοῦ Κιθαιρῶνς πηγάζων **Βοιωτικὸς Κηφισός**, (κοινῶς Σαραγαταπόταμον), δύστις ἐκβάλλει παρὰ τὴν Ἐλευσίνας εἰς τὴν θάλασσαν· δέκα τοῦ Πάρνηθος καὶ τοῦ Πεντελικοῦ πη-

γάζων Ἀττικός Κηφισός, ὅστις μετά τοῦ ἐκ τῶν δύτικῶν κλιτών τοῦ Τυρητοῦ πηγαζοντος Ἰδιαδοῦ ἐνιόμενος ἐχείλιες εἰς τὸ Φάληρον· οἱ δύο δὲ τελευταῖς οὖτοι χείραρροι πλημμυροῦντες πολλάλις κατὰ τὸν χειμῶνα προξενοῦσιν εἰς τὰ περιθυρία αὐτῶν μέρη καὶ τὰ περὶ τὴν ἐλισσήν των μεγάλας καταστροφές, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ὄπιών τοῦ ἐγένοντο ἥδη ἀξιόλγος ἀντεπλημμυρικὰ ἔγα καὶ ἐκανονίσθη καὶ τοτε αὐτῶν.

Δίμυνος ἀξιωλόγους δεν ἔχει ἡ Ἀττική διότι ἡ ἐν τῷ Θεατρίῳ πεδίῳ λιμνοθάλασσα **Ρειτοί** εἶναι μικράς καθηλώσας καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Ζωστήρα κείμενη λίμνη **Βουλιαί** μέντοι, οἵτις δῆμος εἶναι ἀξιόλογος διὰ τὰ θειούχα λαμπτικὰ ὕδατά της.

Νοτιοανατολικῶς ἐδεῦρος ὁ νομὸς Ἀττικῆς σχηματίζει τὴν Ἀττικὴν καλουμένην χερσόνησον, εἰς τὰ περιθύρια τῆς ὀποίας ὑπάγουσι τρίχις λόγου ἀξιαὶ ἀκρωτήρια τὸ ΒΑ κείμενον ἀκρωτήριον **Κυνός οὐρά** τὸ ἐν τῷ νοτιωτάτῃ ἐγγυατικά αὐτῆς κείμενον **Σούνιον** ἀκρωτήριον, ἐπὶ τοῦ δοποίου οφίζονται ἔυρεταις καλλιμαρμάρου γαῦν τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, τῆς ἐντεῦθεν **Σουνιάδος** κλημείσης καὶ τὸ ἀκρωτήριον **Ζωστήρα** τὸ ὄπιον εἶναι ἀκρα τοῦ Τυρητοῦ.

Τὸ πάραχουτι δε ἐν ταῖς περιθύραις τῆς Ἀττικῆς ἐν γένει πολλοὶ δῆμοι, λιμένες ἀξιόλογοι καὶ δύο **όδιτοι** ὁ Σιρωνικός καὶ ὁ ΒΔ ὑπὸ τοῦ Κοριανθιακοῦ σχηματιζόμενος κόλπος τῶν **Αίγαδού**· ων.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀττικῆς εἶναι τὸ εὐκρέστερον καὶ πραδερὸν τῆς Ἑλλάδος. Φημίζεται δὲ ἐν γένει ἡ ἀτραποφυικὰ τῆς Ἀττικῆς διὰ τὴν καθηρότητα καὶ δικύγειχν καὶ τοὺς ποικίλους χρωματισμούς, οὓς τὸ φῦλον δίδει ἐπὶ τῶν δρέων καὶ πεδιαδῶν.

Τὸ δὲ **ἔδαφος** τῆς Ἀττικῆς εἶναι λεπτότερον καὶ ἔνεκας τούτου οὐχὶ πολὺ εὔφορον· τὰ δὲ κυριώτερα αὐτοῦ **πρωΐόντα** εἶναι δημητριακὸν καρπὸν, οἴνος, ἔλαιον, δητίνη, μέλι, προϊόντα κτηνοτροφίας, μάρμαρα καὶ διάφορα μέταλλα.

Γ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρέσις τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς.

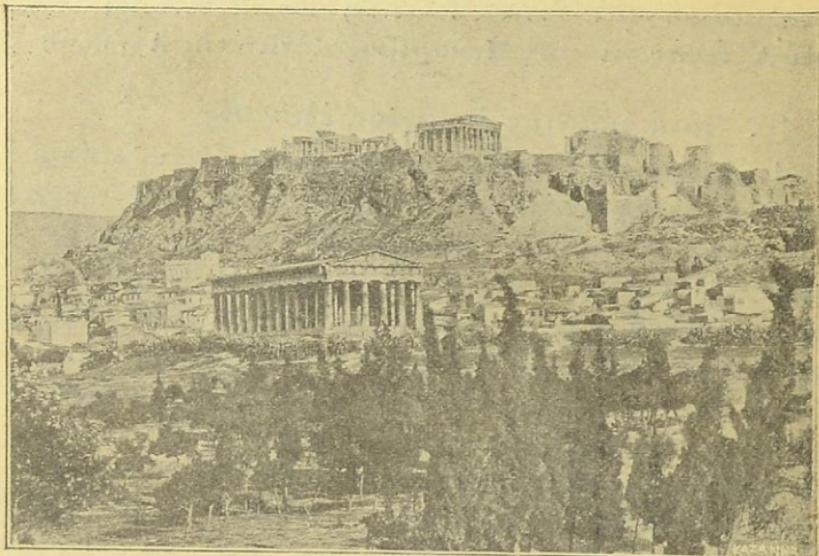
Διοικητικῶς ὁ νομὸς Ἀττικῆς διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας· τὴν —
τὴν Αἰγαίης, τὴν τῆς Μαγνήδος καὶ τὴν τῆς Αἰγαίης.

β'. Ιδία ἐκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη καταλαμβάνει
ἄλλων σχεδὸν τὴν Ἀττικὴν χεισόνησον, ἐκτεινομένη πρὸς
Δμέρχοι τοῦ ἡμίσεος τοῦ Θριασίου πεδίου, καὶ ἔχει πληθυ-
σμὸν 224 125 κ. τὸ πάλαι δῆμος ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνήρ-
χετο εἰς 500000 κ. ἐκ τῶν διοίων μόνον 420000 ἦσαν ἐλεύθε-
ροι, οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν δοῦλοι.

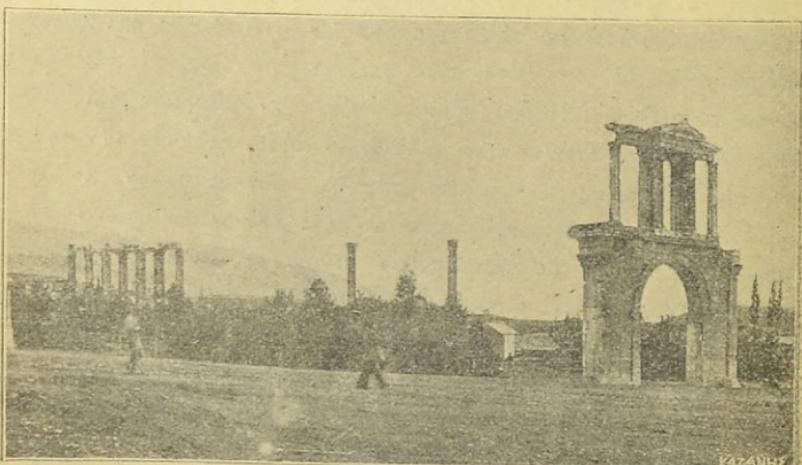
Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταῦτῃ, ἣτις διαιρεῖται εἰς ἐννέα δήμους,
τρεῖς πόλεις ἀξιόλογοι ὑπάρχουσιν· αἱ Ἀθῆναι, ὁ Ηειραιεὺς
καὶ τὸ Λαύριον (τὰ Ἐργαστήρια τοῦ Λαυρίου) Καὶ αἱ μὲν
ΑΘΗΝΑΙ εἶναι πόλις ἀρχικοτάτη καὶ ἀξιόλογω-άτη μετὰ 115
000 κ., πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, τοῦ γομοῦ, τῆς ἐπαρχίας
Ἀττικῆς καὶ τοῦ δήμου Ἀθηναίων· εἶναι δὲ ἡ πόλις ἐκτισμέ-
νη ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Κηφισοῦ καὶ Ἰλισσοῦ χώρου, ὅστις παρου-
σιάζει γραφικωτάτην ποικιλίνην διαφύρων ὑψωμάτων καὶ λόφων,
μεταξὺ τῶν διποίων διακρίνονται· ὁ Λυκαβητός, ὁ Ἀρδητός, ἡ
Ἀκρόπολις, ἡ Πηνύξ, ὁ Λόφος τοῦ Μουσείου, ἐπὶ τοῦ διποίου
ὑπάρχει τὸ μηνημένον τοῦ Τιλοπάππου, ὁ λόφος τῶν Νυμφῶν,
ἐπὶ τοῦ διποίου ὑπάρχει τὸ ἀστερούσκοπετον, ὁ Κολωνός καὶ ἄλλοι
κατέχει δῆλα δὴ τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, αἵτινες ἔκα-
λοῦντο τὸ πάλαι Ἑλλάδος Ἑλλάς, Ἑλλάδος δρθαλμός, καὶ Ἑλ-
λάδος Μουσεῖον, ἔνεκκ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῷ φιλόσοφικῶν σχο-
λῶν, τῆς θεραπείκς τῶν καλῶν τεγχῶν, τῶν διαφύρων καλλι-
μαρμάρων ναῶν, θεάτρων, γυμνασίων καὶ ἄλλων δημοσίων οἰκο-
δεικημάτων, πολλὰ ἐκ τῶν διποίων σφέζομενα ἔτι καὶ σήμερον,
πανταὶ ἐφθιρμένα καὶ ἡκατηριασμένα, μαρτυροῦσι τὴν ἀρχαίνην
εὔκλειαν καὶ λαμπρότητα τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐφελκύουσι τὸν θυ-
ματισμὸν καὶ τὴν λατρείαν σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Ἄλιναι δὲ τὰ σφέζομενα ἐν αὐτῇ σήμερον μηνημέτα τὰ ἔξιτης·
τὰ λαμπρὰ Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως, ἐντὸς τῆς διποίας ὑπ-
άρχουσαν ἡ Πηνακοθήκη, ὁ ταῦτα τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τὸ Ἐρέ-

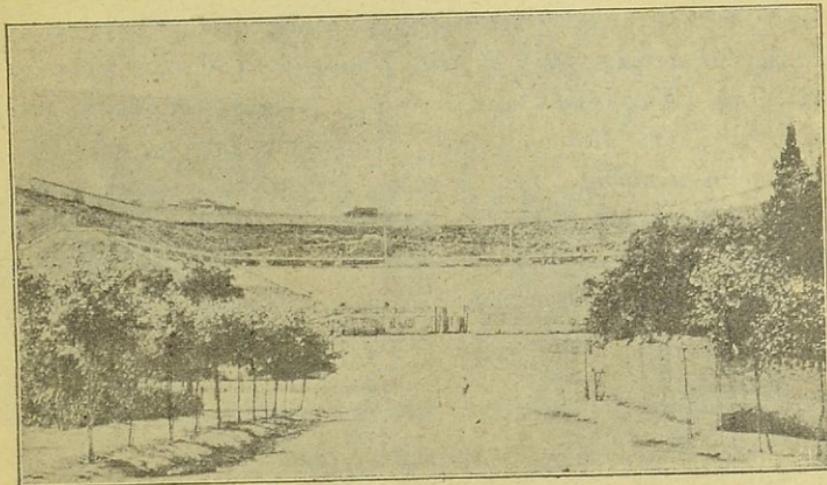
31. Ἀρχόπολις καὶ Θησεῖον.

χθειον καὶ ὁ Παρθενών παξὰ τοὺς νοτίους πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως σώζονται τὸ Διονυσιακὸν θέατρον καὶ τὸ Ωδεῖον τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ τὸ πρὸς Ἀκροπόλεως, Ὁλυμπιεῖον, ἡ πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ, τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσινοφάτους καὶ τὸ δε-

32. Ὁ ραὸς τοῦ Ὁλυμπίου Διὸς καὶ ἡ Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ

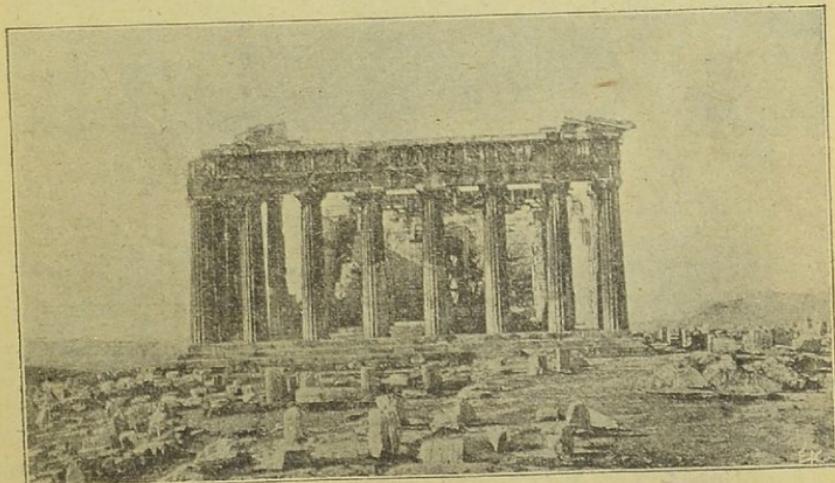
πάντας τοῦ ἔθνικοῦ εὐεργέτου Ἀθέωφ σχεδὸν ἀναμιχμαζωθὲν ἥδη
Παραθηραϊκὸν Στάδιον· τὰ πρὸς Β τῆς Ἀκροπόλεως Θησεῖον,

33. Τὸ Παραθηραϊκὸν Στάδιον.

ἡ πύλη τῆς Ἀγορᾶς, τὸ Ωρολόγιον τοῦ Κυρρήστου, ἡ στοὰ τοῦ Ἀττάλου, ὁ Αρειος Πάγος· πρὸς Δ τῆς πόλεως σώζονται πολλὰ τοῦ Κεραμεικοῦ μνημεῖα καὶ ἄλλα ἀλλαχοῦ.

Καὶ αἱ σημεριναὶ δὲ νέαι Ἀθηναὶ βαίνουσιν ἐπὶ τὰ ἵκυντα τῆς

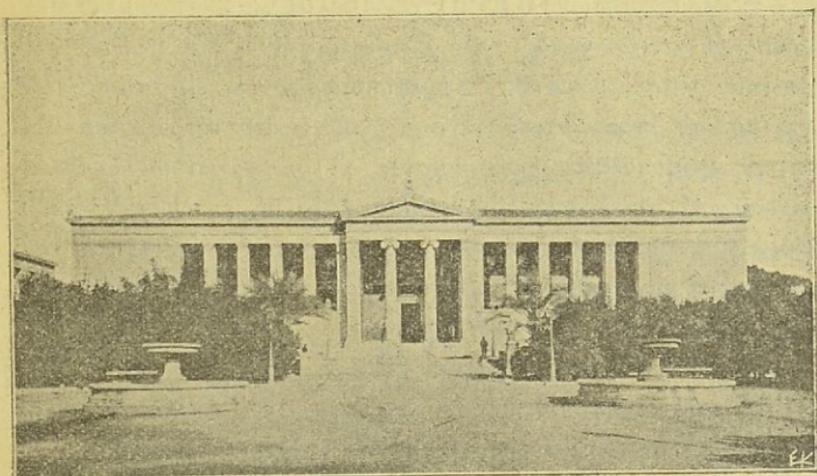
34. Ὁ Παρθενών.

ἀρχαίκς κατῶν λαμπρότητος, ἔχουσιν εὐρείς κατὰ τὸ πλευτὸν ὄδοις, τῶν ὅποιων αἱ ἀξιολογώτεραι φωτίζονται κατὰ τὴν νύκτα δι' ἡλεκτρικοῦ φωτός· ὥραίκς δενδροφύτους πλατείας, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἰναι· ἡ τοῦ Συντάγματος, ἡ τῆς Ὄμοροιας καὶ ἡ τῆς Ἐλευθερίας, ὥραίους νκούς, μεταξὺ τῶν ὅποιων διακρίνονται ὁ τῆς Μητροπόλεως, ὁ τῆς Ἀγίας Ειρήνης καὶ ὁ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσσης, καὶ τέσσαρες ἀρχαῖοι Βυζαντινοὶ ὁ τοῦ Ἀγίου Ἐλευθερίου παρὰ τὴν Μητρόπολιν, ὁ τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου ἡτοι ἡ σήμερον Παστικὴ ἐκκλησία, ὁ τῆς Καπνικαρέας καὶ ὁ τῶν Ἀγίων Θεοδώρων λαμπρὸς καλλιμορφός, οὐκοδομάς· πολλὰ ϕιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ δημόσιαν καὶ ιδιω-

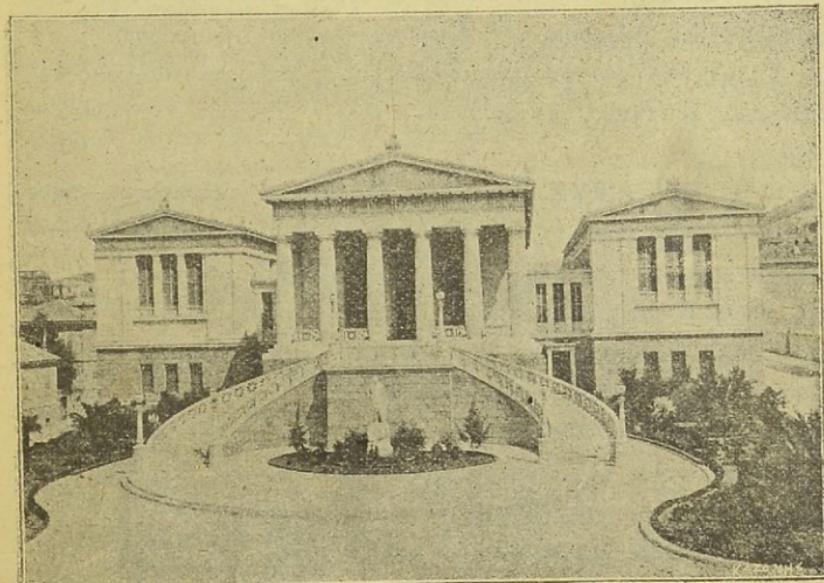
35. Η Σιραία Ἀκαδήμεια.

τικὰ καταστήματα, ἀξιολογώσερα ἐκ τῶν ὅποιων εἰναι τὰ Ἀνάκτορα μετὰ μεγάλου κήπου καὶ τὸ Ζάππειον τῆς ἐκθέσεως μέγαρον μετ' ἀξιολόγου ἀλσους καὶ διὰ τῶν ἀνδριάντων τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν ἀδελφῶν Ζαππέων, τοῦ Βρεβάνη καὶ τοῦ φιλέλληνος λόρδου Βύρωνος κεκοσμημένον, τὸ ἀνάκτορον τοῦ Διαδόχου, ἡ Σιραία Ἀκαδήμεια, τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ Μετοόβειον Πολυτεχνεῖον, ἡ Βαλλιάρειος βιβλιοθήκη, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, ἡ Ἀρεοπάγειος στρατιωτικὴ

36. Τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον

σχολὴ τὸν Εὐελπίδων, τὸ Βαρβάκειον Λύκειον, τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγγεῖον, ἡ Ριζάρειος ιερατικὴ σχολὴ, τὸ Ἀνατομεῖον, τὸ Χημεῖον, τὸ Ὀφθαλματοεῖον, τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον ἡ «ἘΔ-

37. Ἡ Βαλλιάνειος ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη.

πις» τὸ θεραπευτήριον «ό Εὐαγγελισμός», τὸ νοσοκομεῖον τῶν παιδῶν, τὸ πτωχοκομεῖον, τὸ δρφαροτροφεῖον Χατζηκώστα, τὸ Ἀμαλίειον δρφαροτροφεῖον, τὸ βρεφοκομεῖον, ἡ Ἀρεταίειος χειρουργικὴ καὶ γυναικολογικὴ κλινική, ἡ Αἰγινήτειος νευρολογικὴ κλινική, τὸ Δρομοκαΐτειον φρενοκομεῖον, αἱ σωφρονιστικαὶ φυλακαὶ Συγγροῦ, αἱ Ἀβερώφιοι τῶν ἐφήβων φυλακαί, τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, τὸ δημοτικὸν θέατρον, τὸ βασιλικὸν θέατρον, τὸ δημαρχεῖον, τὸ ταχυδρομεῖον, τὸ μέγαρον τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ πολλὰ δημόσια καὶ ἴδιωτικὰ παντὸς εἴδους ἐκπαιδευτήρια, διὰ τῶν ὁποίων αἱ Ἀθηναὶ σήμερον εἶναι ἡ ἑστία τῶν φώτων διὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ παίδευσις (=σχολεῖον) τῆς Ἑλλάδος, καθὼς ὀνόμασεν αὐτὴν τὸ πάλαι ὁ μέγας αὐτῆς ἀρχῶν Περικλῆς.

Τοιαῦται εἶναι αἱ Ἀθηναὶ, αἵτινες ἔχουσι καὶ τερπνὴ προστειαὶ τὰ Πατήσια, τὴν Κολοκυνθοῦν, τὸν Ἀμπελοκήπους καὶ τὸ Βατραχονήσιον, μετὰ τῶν ὁποίων συνδέονται διὰ τροχιοδρόμου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖται καὶ κεντρικῶν τινῶν ὄδῶν αὐτῆς ἡ κυκλοφορία.

Ἐχουσι δὲ αἱ Ἀθηναὶ λαρυπόραχες θερινὰς διαμονὰς οἷον τὸ παλαιὸν καὶ νέον Φάληρον, τὴν Κηφισιάν καὶ τὸ Ἀμαρούσιον μετὰ τῶν ὁποίων συνδέονται διὰ σιδηροδρόμου, καθὼς συνδέονται καὶ μετὰ τοῦ Πειραιῶς, Λαυρίου καὶ πολλῶν πόλεων τῆς Πελοποννήσου.

Ο δὲ ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ, ὅστις ἔχει 45,000 κ. καὶ κεῖται πρὸς Δ τῶν Ἀθηνῶν, τῶν ὁποίων εἶναι ἐπίνειον, εἶναι ἐμπορικωτάτην πόλις καὶ τὸ κέντρον τῆς μικρᾶς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας, διέτι ἔχει πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα οἷον βαμβακουργεῖα, μεταξουργεῖα, νηματοποιεῖα, βυρσοδερεῖα, καθεκλοποιεῖα, ἀγγειοπλαστεῖα καὶ ἄλλα. Εἶναι δὲ πρὸς τούτοις ὁ Πειραιεὺς ὥραίκη πόλις, ἔχουσα ὥραίκες οἰκοδομάς, εὔρείκες ὄδοις, πλατείας, λαρυπόρους περιπάτους καὶ διάφορα φιλανθρωπικά καὶ ἐκπαιδευτικά καταστήματα, οἷον τὸ Χατζηκυριάκειον δρφαροτροφεῖον τῶν θηλέων, τὸ Ζάνειον δρφονοτροφεῖον τῶν ἀρρένων, τὸ Ζάνειον νοσοκομεῖον, Πτωχοκομεῖον, γυμνάσιον, τοία Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ πολλὰ δημοτικὰ ἀρρένων καὶ θηλέων *χειροτελεῖα*.

Τὰ δὲ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ τοῦ Λαυρίου ἔχουσι περὶ τὰς 8,000 κατοίκων, οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ὅποιων ἐργάζονται εἰς τὰ περιφημα τὸ πάλαι μεταλλεῖα τοῦ Λαυρείου.

Ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων πόλεων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀττικῆς ὑπάρχουσι καὶ αἱ ἔξης ἀξιόλογοι κωμοπόλεις καὶ κώμαι πρὸς Β μὲν καὶ ΒΑ τῶν Ἀθηνῶν ἡ ἐξ ὥραίων καὶ πλουσίων ἐπαύλεων συνισταμένη καὶ 1700 κ. ἔχουσα **Κνούσια**, ἣτις κεῖται ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Πεντελικοῦ καὶ εἶναι τερπνὴ θερινὴ διαμονὴ τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὸ δροσερὸν τῆς κλίματος, τὴν φυσικὴν καλλιλογήν καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ὑδάτων της.— τὸ **Αμαρούσιον**, πρὸς Ν τῆς Κηφισίας κείμενον ἔχει 1800 κ. καὶ καλεῖται οὕτω ἐκ τοῦ πάλαι ἐν αὐτῷ ναοῦ τῆς Ἀμαρουσίας Ἀρτέμιδος· τὸ **Χαλάνδριον** μετὰ 1000 κ. τὸ **Ηοάκλειον** ἔχων 200 κ. καὶ συνοικισθὲν ὑπὸ Βουαρῶν ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ὀθωνοῦ· ἡ **Δεκέλεια** (νῦν Τατόιον) ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Πάρνηθος, ἔχει 300 κ. καὶ λαμπρὸν βασιλικὴν ἐπαυλινὴν **Μενίδιον** (*Ἀχαρναί*) μετὰ 3,000 κ. τὰ **Καλύβια** τῆς **Χασιάς** μετὰ 2,100 κ.. ἡ **Χασιά**, χωρίον ἔχον 900 κ. καὶ ἐκτιμένον πλησίον τοῦ ἀρχαίου ὁχυροῦ φρουρίου Φυλῆς, εἰς τὸ δυοῖον κατέφυγε τῷ 403 π. Χ. καὶ ὀψιούμη κατὰ τῶν τριάκοντα τυράννων ὁ γενναῖος τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς Θρασύβουλος. Πρὸς Α δὲ καὶ ΝΑ τῶν Ἀθηνῶν κεῖνται τὸ **Σπάτα** μετὰ 3,400 κ.. τὸ **Λιόπεστι** μετὰ 2,000 κ.. τὸ **Κορωπὶ** μετὰ 3,400 κ.. τὸ **Μαρκόπουλον** μετὰ 2,100 κ.. ἡ **Κερατέα** μετὰ 2,550 κ. καὶ τὸ **Θορικὸν** μετὰ 400 κ.. Βορειοδυτικῶς δὲ καὶ πέραν τοῦ Πεντελικοῦ κεῖνται ὁ **Μαραθών** μετὰ 1100 κ.. ὁ **Ωρωπὸς** μετὰ 300 κ. καὶ ἡ **Σκάλα** τοῦ **Ωρωποῦ** μετὰ 220 κ..

Πρὸς Ν δὲ τῶν Ἀθηνῶν κεῖνται αἱ δύο τερπνάς καὶ λαμπρᾶς ἐπαύλεις ἔχουσαι θερινὴ διαμονὴν Ἀθηναίων καὶ Πειραιῶν, **Παλαιὸν Φάληρον** μετὰ 200 κ. καὶ **Νέον Φάληρον** μετὰ 250 κ.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, διαιρουμένη εἰς πέντε δήμους, ἔκτείνεται ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ μέρους

τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ συνίσταται ἐκ τῆς Μεγαρίδος, Ἐλευθερίος καὶ τῆς ἀπέναντι κειμένης νήσου Σαλαμίνος (100 □ χλμ.). ἔχει δὲ 22,900 κ., ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι τὰ **ΜΕΓΑΡΑ** ἐκτιμένην κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ λόφου καὶ ἔχοντα 6,500 κ. εἶναι δὲ τὰ Μέγαρα περίφημα ὡς πατρὶς τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων Εὐκλείδου καὶ Στίλπωνος, καὶ ὡς μητρόπολις τοῦ Βούλατον (Κ/πόλεως).

Κωμοπόλεις δὲ ἀξιόλογοι τῆς Μεγαρίδος εἶναι ἡ **Ἐλευθερίας**, ἥτις ἔχει 1500 κ. καὶ εἶναι περίφημος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ τὸ πάλαι τελούμενην Ἐλευσίνα μνοσήσια ἐν τῷ ναῷ τῆς Δήμητρος, τοῦ ὄποιου ἀξιόλογα ἐρείπια σώζονται ἔπι καὶ σήμερον. ἡ **Μάνδρα** μετὰ 3,200 κ. τὰ **Βύνθεια** μετὰ 2,250 κ. καὶ τὸ **Κοιτεκούκιον** (χριζεῖ 'Ερυθραὶ μετὰ 2650 κ.).

Ἡ δὲ **Σαλαμίς**, ἡ περίφημος διὰ τὴν ἐν τῷ οτερῷ αὐτῆς τῷ 490 π. Χ. γενομένην τυηφόρον ταυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν, ἔχει 7,000 κ. καὶ **πρωτεύουσα** αὐτῆς εἶναι ἡ ὁμώνυμος κωμόπολις **Σαλαμίς** μετὰ 4,100 κ.

Κάμαι δὲ καὶ **Χωρία** ἐν Σαλαμῖνι εἶναι δὲ **Ναύσταθμος** (κ. Αράπη) μετὰ 1250, τὰ **Αμπελάνια** μετὰ 950 κ. καὶ τὸ **Μούλι** μετὰ 250 κ.

3. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΙΓΑΙΝΗΣ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαιρεῖται εἰς δύο δήμους καὶ ἔχει περὶ τὰς 8,945 κατοίκους, ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, ἀλιείνην ἰχθύων καὶ σπόργγων συνίσταται ἐκ τῆς νήσου **Αἰγίνης** (83 □ χλμ.) καὶ τοῦ νησυδρίου **Αγκιστρίου** (18 □ χλμ. πάλαι Κεκρυφαλιείας).

Καὶ ἡ γένεν **Αἴγινα**, εἶναι δρεινὴ καὶ ἀνυδρὸς νῆστος, ἀλλὰ παράγει διάφορα καὶ καλὰ προϊόντα κρυθῆν, ἔλαιον, οἶνον, σῦκα καὶ ἀμύγδαλα. Ἡτο δὲ τὸ πάλαι ἡ νῆσος αὕτη πολύναθωπος ἔχοντα 470—500 000 κ. ἐμπορικωτίη καὶ πλουσιωτάτη, καὶ ἀντίηλος τῶν Αθηνῶν διὰ τὸ ἵσχυρὸν ταυτικόν της, τὸ δοποῖον κατὰ τὴν τῷ 480 π. Χ. ἐν Σαλαμῖνι γενομένην ταυμαχίαν ἡρίστενεν.

Πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ πολίχνη **ΑΙΓΙΝΑ**, ἥτις ἔχει

4,500 καὶ καὶ ἔχοντις μευσεν ἐπ' ὀλίγον χρόνον ὡς ἕδρα τοῦ πρώτου κινθεονήτου τῆς Ἑλλάδος Καποδιστρίου.

Ἡ δὲ πρὸς Δ τῆς Αἰγίνης κειμένη μικρὸς πευκόφυτος νησίς Ἀγκίστριον ἔχει 800 καὶ πρωτεύουσαν τὸ 250 καὶ ἔχον Μεγαλοχώριον.

2. ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρίστη
Ο νομὸς Βοιωτίας κεῖται πρὸς Β τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρὶς ετεῖχε, διὰ τῶν ὅρέων Κιθαιρῶνος καὶ Πάρνηθος καὶ δορίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Φθιώτιδος καὶ τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου, πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου, καὶ μέρους τῆς Ἀιγαίης καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Φωκίδος καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Ἐχει δὲ πληθυσμὸν ὁ νομὸς σύτος περὶ τὰς 57,100 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τύπο φυσικην ἔπειψιν εξεταζομένη ἡ Βοιωτία εἶναι ἐν γένει χώρᾳ πεδινή, ἀποτελουμένη ἐκ δύο μεγίστων λεκανοπεδίων καταρράτων, διαχωριζομένων ὑπὸ χθυμαλῶν ὁροσειςῶν, πρὸς Δ τῶν ὁποίων ὑψοῦνται τὰ περιώματα ὅρη Ἐλικῶν καὶ Παρνασσοῦ.

Τὸ ἐν ἐκ τῶν λεκανοπεδίων τούτων, τὸ πρὸς Β ἐκτεινόμενον, καταλαμβάνει κατὰ μέγα μέρος ἡ κατὰ τὸ πλεῖστον ξηρᾶ ἥδη ἔκτασις τῆς μεγίστης ἀλλοτε τῶν Ἐλληνικῶν λιμνῶν **Κωπαΐδης**, τῆς ὁποίας τὰ ὅματα διὰ διωρύχων διωχετεύθησαν εἰς δύο ἀλλας ἐν τῷ μεσημβρινῷ λεκανοπεδίῳ καὶ πρὸς Α αὐτῆς κείμενας λίμνης τὴν **Τύλικην** καὶ τὴν **Τρεφίαν** (**Παραλίμνη**) αἱτινες ὑπογείως ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

Διαρρέονται δὲ τὰ λεκανοπέδια ταῦτα ὑπὸ δύο ἀξιολόγων ποταμῶν, τοῦ **Βοιωτικοῦ** **Ἄσφαποῦ** καὶ τοῦ **Φωκικοῦ** **Κνοφίδοῦ**, οἵτινες ἐν κακῷ πολυομβρίας καταπληγματοῦσι τὴν Βοιωτικὴν χώραν, πάντοτε ὅμως ἐν κακῷ θέρους ἐλαττοῦνται κατ-

μόλις ἐπαρκοῦσιν πρὸς ἀρδευσιν τῶν παραποταμίων ἀγρῶν.

Τὰ παράλια τῆς Βοιωτίας, πρὸ πάντων τὰ ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ εἶναι πολυσχιδῆ καὶ σχηματίζουσι πολλοὺς δρμούς καὶ κολπίσκους.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρέσις. Διοικητικὸς ὁ νομὸς Βοιωτίας διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας· τὴν τῶν Θηβῶν καὶ τὴν τῆς Λεβαδείας.

β'. Τίδια ἑκατέορας ἐπαρχίας ἐξέτασις.

1.) ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΘΗΒΩΝ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 7 δήμους καταλαμβάνει δύοκληρον τὸ τμῆμα τοῦ νομοῦ τῆς Βοιωτίας καὶ ἔχει πληθυσμὸν 29750 κ. Πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς καὶ τοῦ ὄμωνύμου δήμου εἶναι: ἡ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βοιωτίας καὶ παρὰ τὸν Ἰσμηνὸν ποταμὸν κειμένη πόλις ΘΗΒΑΙ (πάλαι Θήβη), ἐκτιμένη ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου καὶ ἔχουσα 3600 κ. εἴραι δὲ ἀρχαιοτάτη, ἴστορικωτάτη καὶ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, πατρὸς τῶν περιφήμων σιρατηγῶν Ἐπαμεινώντων καὶ Πελοπίδου καὶ τοῦ ποιητοῦ Πινδάρου, καὶ ἀλλων ἀρχαίων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐπ' δλίγον δὲ χρόνον, ἡτοι ἀπό τὸν 371—363 π. Χ. ἔλαβεν ἡ πόλις αὕτη καὶ τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν, τὴν δποίαν ἀφήρεσεν ἀπὸ τῶν Δακεδαιμονίων ἡπτηθέντων τῷ 371 ὑπὸ τῶν περιφήμων αὐτῆς σιρατηγῶν Ἐπαμεινώντων καὶ Πελοπίδου.

Κῶμαι δὲ ἔξικι λόγου τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι πρὸς Δμὲν τὸ Μανθομάτι μετὰ 1300 κ.—ἡ Βάγα μετὰ 1600 κ.—τὸ 1050 κ. ἔχον Ἐσημόκαστρον, πλησίου τοῦ δποίου ἔκειτο ἡ περίφημος τὸ πάλαι πόλις ΘΕΘΠΙΑΙ, τῆς δποίας 700 κάτοικοι συνηγωνίσατο τῷ 480 π. Χ. ἐν Θεομόπύλαις μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Λεωνίδαν 300 Σπαρτιατῶν κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἡρωῖνῶς ἀπέθανον.—ἡ Δομβραίνα μετὰ 2450 κ.—τὸ Κακόσι μετὰ 1100 κ. Πρὸς Α δὲ εἶναι τὰ ἔξης χωρία· τὰ Μεγάλα Χάλια μετὰ 700 κ.—τὸ παρὸ τὸν Εὔριπον μικρὸν χωρίον Βαθύ, τὸ δποίον εἶναι δ μεγαλύ εος ἐκ τῶν δύο λιμένων τῆς ἀρχαίας Αὐλίδος.

δόποιος ἔχοντα μεν σεν ὡς γαύσταθμος τῶν κατὰ τῆς Τροίας στρατευσάντων Ἑλλήνων — τὸ μετὰ 800 κ. Σχηματάρι, πρὸς Ν τοῦ ὄποίου καὶ παρά τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν ἔκειτο ἡ ἀρχαῖα πόλις Τάραγρα, ἡ περίφημος διὰ τὴν πρώτην μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων μάχην, τὴν γινομένην τῷ 457 π. Χ. καθ' ἦν ἡ τιήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ διὰ τὰ ἐξ δυτῆς γῆς ἀγαλμάτια, ἅτινα καλοῦνται Ταραγραῖαι κόραι, διότι εἰκονίζουσι συνήθως διαφόρους γυναικείας παραστάσεις εἰλημμένας ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου. Πρὸς Ν δὲ τῶν Θηρῶν κεῖται ἡ 1350 κατοίκους ἔχουσα κωδωνὴ Καπαρέλιον, παρός τὴν ὄποιαν ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι ΙΩαταῖαι, αἱ περίφημοι διότι 1000 ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς συνηγγνίσαντο ἐν Μαραθῶνι τῷ 490 π. Χ. μετὰ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν καὶ διότι ἐν τῇ πεδιάδι αὐτῶν τῷ 479 π. Χ. ἡ τιήθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οἱ Πέρσαι πρὸς Β δὲ τοῦ Καπαρέλιου ἔκειτο ἡ ἀρχαῖα κώμη Δευκτρα παρὰ τὴν ὄποιαν ἡ τιήθησαν τῷ 371 π. Χ. οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Θηβαίων καὶ ἀπώλεσαν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

2) ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ. Η ἐπαρχία αὕτη, ἥτις δικιρρεῖται εἰς 6 δήμους, καταλαμβάνει τὸ ΒΔ τμῆμα τοῦ νομοῦ τῆς Βοιωτίας καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 27360 κατοίκων· μόνη δὲ πόλις αὐτῆς εἶναι ἡ ΛΕΒΑΔΕΙΑ, ἥτις ἔχει 6500 κ. καὶ εἶναι πρωτεύουσα αὐτῆς, τοῦ ὁμωνύμου δήμου καὶ ὀλοκλήρου τοῦ νομοῦ· ἡτο δὲ ἡ πόλις αὕτη περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸ παρ' αὐτήν ἐν τοι τοπηλαίῳ μαρτεῖον τοῦ Τροφωνίου Διός· ἐπὶ δὲ Τουρκοκρατίας ἦτο ἐμπορικοπάτη καὶ πρωτεύουσα τῆς Στερεοῖς Ἑλλάδος, ἵνας ἐξ αὐτῆς καὶ Λειβαδὶλα ἐκαλεῖτο ἐν γένει. Βορειοδυτικῶς δὲ τῆς Λεβαδείας κεῖται ἡ κώμη Δαυάλια (πάλαι Λαυάλις) μετὰ 1850 κ.—ἡ Κάπραια, χωρίον μετὰ 300 κ. περίπου, ἀξιονόμως μνείας, διότι κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαῖας Χαιρωνείας, ἵνας εἶναι περίφημος ὡς πατρὸς τοῦ ιστορικοῦ Πλούταρχου καὶ διότι παρ' αὐτὴν τῷ 338 π. Χ. ἡ τιήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων Φιλίππου.—ἡ Αράχωβα, ἥτις εἶναι δραία κωμόπολις, ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου ἐκτισμένη, ἔχει 3300 κ. καὶ εἶναι περίφημος διὰ τὴν

περιφανῆ νίκην τὴν δποίαν ὁ Καραϊσκάκης κατήγαγε κατὰ τὸν Τούρκων τῷ 1826. Πρὸς Δ δὲ τῆς Λεβαδείας κεῖται τὸ Διστόμον, κώμη ἔχουσα 1250 κ., καὶ περίφημος διὰ τὴν τῷ 1827 νίκην τῶν Ἑλλήρων κατὰ τῶν Τούρκων Ν· δὲ τοῦ Διστόμου κεῖται ὁ Ἀγιος Γεώργιος, κώμη μετὰ 1200 κ., παρὰ τὴν δποίαν ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις **Κορώνεια**, ἡ ὀρομαστὴ διὰ τὴν πλησίον αὐτῆς τῷ 337 π. Χ. νίκην τῶν Θηβαίων κατὰ τῶν Αθηνῶν καὶ τὴν τῷ 394 π. Χ. νίκην τοῦ Ἀγησιλάου κατὰ τῶν Βοιωτῶν, Αθηναίων καὶ Αργείων ΒΔ δὲ τῆς Κωπεῖδος ἡ Πετρομαρούλα μετὰ 1200 κ. Πλεὸν τὴν αὐτὴν δὲ λίμνην ἔκειντο δύο τὸ πάλαι ἀξιόλογοι πόλεις ὁ **Οοζούμενός** πρὸς Β αὐτῆς, καὶ ἡ **Αλίαστρος** πρὸς Ν, περίφημος διὰ τὴν τῷ 395 π. Χ. μεταξὺ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων μάχην, καθ' ἣν ἐφορεύθη ὁ Λύσανθρος.

3. ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

* Ο νομὸς Φιώτιδος δριζεται πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν νομῶν Βοιωτίας καὶ Φωκίδος, πρὸς Δ ὑπὸ τῶν νομῶν Αἰτωλίας, καὶ Εὐρυτανίας, πρὸς Β ὑπὸ τῶν νομῶν Καρδίτσης, Λασίτης καὶ Μαγνησίας καὶ πρὸς Α ὑπὸ τῶν κόλπων Παγασητικοῦ, Μαλιακοῦ καὶ Εὐβοϊκοῦ. Εγειρέται δὲ πληθυσμὸν 100000 κ.

B. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Φιώτιδος εἶναι γύρω τὰ δρεινά, διότι ἔντες καὶ πέριξ αὐτοῦ ὑψοῦνται τὰ ἔξης δυνατὰ Ἀκαΐκα, - ἡ **Οθρυζ**, πρὸς Β τῆς δποίας ὑπάρχει ἡ ἴχθυστρόφος **Λίμνη Ξενιάς**, - ἡ **Οἴτη**, - δ **Τυμφρηστός**, - δ **Κόραξ**, - δ **Παρασός**, - τὸ **Καλλίδρομον**, - ἡ **Κημής** καὶ τὸ **Πιῶον**. ἔχει δῆμος καὶ δύο ἀξιόλογους πεδιάδας, τὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ **Σπερχειοῦ** διαρρεομένην **Λαμακήν** πεδιάδα, πρὸς Α τῆς δποίας σχηματίζεται

ύπὸ τῆς θαλάτσης ὁ Μαλιακὸς κόλπος, καὶ τὴν πρὸς Δύπὸ τοῦ Βοιωτικοῦ Κηφισοῦ διαφερομένην πεδιάδαν τῆς Ἀταλάντης, πρὸς Α τῆς ὄποιας σχηματίζεται ὁ Ὁλούντιος κόλπος.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. **ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΝ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ.** Διοικητικῶς ὁ νομὸς τῆς Φθιώτιδος διαιρεῖται εἰς τὰς ἔξης τρεῖς ἐπαρχίας· τὴν ἐπαρχίαν Φθιώτιδος, τὴν τῆς Λοκρίδος καὶ τὴν τοῦ Δομοκοῦ.

β'. **Ίδια ἐκάστης ἐπαρχίας ἔξετασίς.**

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 12 δήμους, κεῖται μεταξὺ "Οθρυος καὶ Οὔτης, καὶ Τυμφρηστοῦ καὶ Μκλικχοῦ κόλπου, καὶ ἔχει 60000 κατοίκων· μόνηδὲ πόλις αὐτῆς εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις **ΛΑΜΙΑ**, ἡτις ἔχει 7000 ~~κατοίκους~~. εἶναι πρωτεύουσα τοῦ δημονύμου νομοῦ, τῆς ἐπαρχίας, καὶ τοῦ δήμου Λαμιέων, καὶ ἔδρα τοπισμού εἶναι δὲ ἐκτιμένη οὐχὶ μακρὰν τοῦ Σπεργειοῦ καὶ ἐπὶ δύο κλάδων τῆς "Οθρυος, ἔχει ἀρχαίαν διχυρὰν ἀκρόπολιν Ἀκρολαχίαν καλουμένην, γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον καὶ ζωηρὸν ἐμπόριον ἔξαιρέτων καπνῶν καὶ σιτηρῶν, προχρονέων ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς ἐκτεινομένῃ Λαμιανῇ πεδιάδι. Ἐκτὸς τῆς πόλεως ταύτης ἄλλη δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, εἰμὴ **κωμοπόλεις** καὶ **κωμαῖ**, ἐκ τῶν ὄποιων ἀξιολογώτεραι εἶναι πρὸς Α μὲν ἡ **Στυλίς**, ἡτις εἶναι τὸ ἐπίνειον τῆς Λαμίας ἐν τῷ Μκλικχῷ κόλπῳ καὶ ἔχει 2000 ~~κατοίκους~~—τὸ **Γαρδίκιον** (Κρεμαστὴ Λάρισα) μετὰ 1250 ~~κατοίκους~~—τὸ **Πτελεόν** μετὰ 1100 ~~κατοίκους~~—ἡ **Σούρπη** μετὰ 1550 ~~κατοίκους~~ καὶ ἡ **Νέα Μιζέλα** μετὰ 800 ~~κατοίκους~~. Πρὸς Δὲ εἶναι τὸ χωρίον **Λιανοκλάδι** μετὰ 750 ~~κατοίκους~~—ἡ περίφημος διὰ τὰ θεομάτικὰ λουτρὰ αὐτῆς **Τύπατη** μετὰ 1650 ~~κατοίκους~~, καὶ τὸ **Γαρδίκιον** μετὰ 1450 ~~κατοίκους~~.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΟΚΡΙΔΟΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 9 δήμους, καταλαμβάνειτο ΝΑ τμῆμα τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος καὶ ἔχει 28000 κατοίκων πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ κωμόπολις **Ἀταλάντη**, ἡτις ἔχει 1800 ~~κατοίκους~~ καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἐν τῷ Ὁπουντίῳ κόλπῳ νήσου **Ἀταλάντης**. Άλλαι ἔ-

ξιόλογοι κώμαι της, ἐπαρχίας ταύτης εἶναι πρὸς Α ἡ Νέα Πέλλη, ἡτις ἔχει 840 κ. καὶ εἶναι ἐπίνειον τῆς Ἀταλάντης. — ἡ πατρὶς τοῦ Ὀδυσσέως Ἀιδρούντου κώμη Λιθανάται μετὰ 1300 κ., — ΒΔ δὲ κεῖται ἡ 1150 κ. ἔχουσα κώμη Μῶλος, πρὸς Β τῆς ὁποίας κεῖται τὸ σιερὸν τῶν Θερμοπυλῶν (ἴδε ἐπαρχίαν Θηβῶν· Θεσπιαί), τὸ περίφημον διὰ τὸν ἐν αὐτῷ ἡρωϊκώτατον θάρατον δύο γενναίων πολεμάρχων τῆς Ἐλλάδος, τοῦ τῷ 580 π. Χ. ἡρωϊκῶς κατὰ τῶν Περσῶν ἀγωνισαμένου καὶ ἀποθανόντος Σπαρτιάτου Δεωνίδου καὶ τοῦ τῇ 13 Ἀπριλίου τοῦ 1826 μ. Χ. ἡρωϊκῶς ώσπατις κατὰ τῶν Τούρκων ἀγωνισαμένου καὶ μαρτυρηκὸν θάρατον ὑποστάτος Ἀθαρασίου Διάκου, εἰς τὸν δποῖον τὸ ζήτησε εὐγνωμονοῦν ὕδρουσεν ἐν Λαμίᾳ ἀνδριάτα τοῦ δποῖον τὰ ἀποκαλυπτήρια ἐγέροντο τῇ 23 Ἀπριλίου τοῦ 1903. — ΝΔ δὲ κεῖται ἡ 3300 κ. ἔχουσα κωμόπολις Δαδίον, — τὸ 1200 κ. ἔχον Δραγκάμπιον, πρὸς Β τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Εράτεια, καὶ ἡ 1700 κ. ἔχουσα κώμη Βελίτσα. — ΝΑ δὲ κεῖται ἡ 1200 κ. ἔχουσα κώμη Μελεσίνα.

ταῦτα 3. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΟΜΟΚΟΥ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 3 δήμους, καταλαμβάνει τὸ βορειότατον τμῆμα τοῦ νομοῦ Φιώτιδος καὶ ἔχει 12000 κ.**πρωτεύοντα** δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ 1800 κ. ἔχουσα κωμόπολις Δομοκός, ἡτις εἶναι ἐλτισμένη ἐφ' ὑψηλοῦ καὶ κρημνώδους λόφου, καὶ ἐκαλεῖτο πάλαι Θαυμακός ἡ Θαυμακία, ἵσως διὰ τὴν θαυμασίκην πρὸς τὴν θεσσαλικὴν πεδιάδα θέσιν· ἐπτὸς δὲ τῆς πρωτευούσης ἀλληλ κώμη Ζεύσιόλογος εἶναι ἡ ΝΑ τῆς Ευπάτριδος λίμνης κειμένη Ομβριακή, ἡτις ἔχει 1000 κ. *ταῦτα*

4. ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΔΟΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομος Φωκίδος δοιζεται πρὸς Α ὑπὸ τῶν νομῶν Βοιωτίας καὶ Φιώτιδος πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ νομοῦ Αιταλίας πρὸς Β ὑπὸ τοῦ νομοῦ Φιώτιδος καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ αόλπου. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 62000 κατοίκων.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πό φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Φωκίδος εἶναι
ἄγρωκ ὀρεινή, διότι ἐντὸς καὶ πέριξ αὐτοῦ ὑψοῦνται τὰ ὄρη Οὔη
Κόραξ, Γκιώνα καὶ Παρνασός διαρρέεται δὲ πέρις Δ μὲν ὑπὸ^{τοῦ} ποταμοῦ Μόρον, ἐκβάλλοντος κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ Κο-
ρινθιακοῦ κόλπου, πέρις Α δὲ ὑπὸ τοῦ Φωκικοῦ Κηφισοῦ καὶ τοῦ
Υλαίδου, πηγάζοντος ἐκ τῆς Γκιώνας καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν
Κρισαῖον κόλπον, δεστὶς μετὰ τοῦ κόλπου τῆς Ἀρικύρας, ("Ασπρα
σπίτια") ἀποτελοῦσι τοὺς μόνους κόλπους τῆς Φωκικῆς παραλίας.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαίρεσις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Φωκίδος
δικιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας· τὴν ἐπαρχίαν Παρνασίδος
καὶ τὴν τῆς Δωριδοῦ.

β'. Τοία ἐκάστης ἐπορχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΡΝΑΣΙΔΟΣ. Η ἐπαρχία αὗτη, ητις δικιρεῖ-
ται εἰς 8 δήμους, κεῖται πέρις Δ τῶν ἐπαρχιῶν Δοκρίδος καὶ
Λεβεδείας, καὶ καταλχμέναι ὅλοι λήρου τὴν περὶ τὸν Παρνα-
σὸν γάρ, ἔξ οὖ ἔλαχε καὶ τὸ ὄνομα· ἔχει δὲ 35 000 κ. καὶ
πόλιν ἀξιόλογον τὴν ΑΜΦΙΣΑΝ (Σάλωρα), ητις εἶναι προ-
τεύοντα αὐτῆς, καθὼς καὶ ὅλοι λήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ ὁμο-
νύμου δήμου, καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, κεῖται δὲ ἐπὶ τερπνοτάτης
καὶ κατεργάτου ἔξ ἔλαιων θέσεως καὶ ἔχει 5500 κατοίκους,
πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον πρὸς Ν δὲ καὶ ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλ-
πῳ κεῖται τὸ ἐπίνειον αὐτῆς Ιτέα μετὰ 800 κ. ΝΑ δὲ τῆς
Αμφίσης καὶ ἐπὶ τῶν νοτίων ὑπωρειῶν τοῦ Παρνασοῦ κεῖνται
οἱ Δελφοὶ (νῦν Καστοὶ), οἵτινες σήμερον εἶναι ἀπλοῦν χωρίον,
τὸ ὄποιον ἔχει ἀξιόλογον ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον καὶ κατοικεῖται
ὑπὸ 1000 κατοίκων περίπου, ἐνῷ τὸ πάλαι ἥτο περιώνυμος πό-
λις διὰ τὸ ἐτ αὐτῇ περίφημον μαντεῖον τοῦ Ηνθίου Ἀπόλλωρος,
τὸν μεγαλοπρεπέστατον αὐτοῦ ναὸν, τὸν βρούμοντα πλούσιον δώρων
καὶ ἀναθημάτων, καὶ διὰ τοὺς πρὸς τημὴν αὐτοῦ κατὰ τετραετίαν
ἐν τῷ Κρισαίῳ πεδίῳ τελουμένους ἀγῶνας, οἵτινες ἐκαλοῦντο
Μέθια.

Έκτος τούτων ἀλλαὶ κωμοπόλεις, κῶμοι καὶ χωρία
ἀξιόλογα εἶναι τὰ ἔξης πρὸς Ν τὸ Γολαξείδιον χωμάπολις
κειμένη ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Κρισαίου κόλπου, ἔχουσα
ἀξιόλογον ἐμπορικὸν νηστικὸν καὶ 4100 κ., σύντινες ὅμιλλωνται
κατὰ τὴν θαλασσίαν ἐμπειρίαν καὶ ἐμπορίαν πρὸς τοὺς κατοί-
κους τῶν νηστικωτέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος.—τὸ Χριστὸς (πάλαι
Κρῖστος) κώμη ἔχουσα 1450 κ. καὶ πρὸ αὐτῆς τὸ προμνημονεύ-
θὲν Κριστῖον πεδίον—καὶ ἡ Δεσφίνα, ἔχουσα 2450 κ. ΒΔ δὲ
κείνηται τὰ Τοπόλια μετὰ 950 κ. περίπου.—ἡ πατρίς τοῦ ἑθνο-
μάρτυρος Ἀθκνασίου Διάκου Μουσουνίτσα μετὰ 1400 κ.—καὶ
τὸ Μαυρολίθαρον μετὰ 1200 κ.—πρὸς Α δὲ κείνηται αἱ κω-
μαι Ἀγόριανη μετὰ 1820 κ.—ἡ Γραβιὰ, χωρίον ἔχον 700 κ.
καὶ ἐκτισμένον ἐπὶ φύσει δλυρᾶς θέσεως, περίφημον δὲ διὰ τὴν
τῷ 1827 ἐνδοξὸν καὶ Τουρκοφάγον μάχην, τὴν δοίαν συνήψε-
κατὰ τῶν Τούρκων δῆμος Οδυσσεὺς Ἀρδοῦτσος καταλαβὼν
μετὰ 117 ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν πελαλαιωμένον πατδοχεῖον, τὸ
ἐκτοτε περίφημον «Χάρη τῆς Γραβιᾶς» διὰ τὰ ἐμποδίση τὸν μετὰ
μνημάνδρου στρατὸς κατὰ τῆς Ἀμφίσης ἐπερχόμενον Όμερο Βρυ-
ώνην· ἐπὶ τῆς θέσεως δὲ ταύτης εἶναι ἰδρυμένον σήμερον μνη-
μεῖον πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΩΡΙΔΟΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥπει διαιρεῖται
εἰς 8 δήμους, καταλαμβάνει ὄλοκληρον τὸ πρὸς Δ ὑπόλοιπον
τμῆμα τοῦ νομοῦ Φωκίδος καὶ ἔχει 27000 κ. καὶ πρωτεύουσαν
τὸ Λιδωρίκιον μετὰ 1100 κ. καὶ ἀλλαὶ ἀξιόλόγους κώμας τὰς
ἔξης πρὸς Β τὴν Ἀριτίνα μετὰ 1600 κ. καὶ τὴν Βοστιτίσαν
μετὰ 700 κ.—ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοὺς Πειταγιοὺς μετὰ 1000 κ.
περίπου· καὶ πρὸς Ν τὸ Παλαιοξάριον μετὰ 810 κ., τὸ Κλῆμα
μετὰ 790 κ. καὶ τὴν Βιτούτισαν μετὰ 700 κ.

ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Αιτωλίας καὶ Ακαρνανίας καταλαμβάνει
τὸ δυτικὸν τμῆμα τῆς Στερεάς Ἑλλάδος καὶ ὁρίζεται πρὸς Β

ὅποι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῶν νομῶν Εὐρυτανίας καὶ Φθιώτιδος· πρὸς Αὐλό τοῦ νομοῦ Φωκίδος· πρὸς Δέλτο τοῦ Ιονίου πελάγους· καὶ πρὸς Νῆστο τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 129000 κατοίκων.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τούτη φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος δὲ **νομὸς Αἰτωλίας** καὶ **Ἀκαρνανίας** εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον δρεινὴ χώρα, διότι ἐν αὐτῷ ὑψοῦνται πρὸς Δέλτα **Ἀκαραντικὰ ὄρη**, πρὸς Βορρᾶ **Μακρυνόρος** καὶ τὸ **Παναιτωλικόν**, καὶ πρὸς Αἴτωλος, δὲ **Ἄρακυνθος** καὶ ἡ **Βαράσοβα**. Ἐχει δῆμος καὶ πρεστὶς ἀξιολόγους **πεδιάδας** α') τὴν πεδιάδα τῆς Λεπενοῦς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχουσιν αἱ λίμναι **Αμβρακία** καὶ **Οξηρός**. β') τὴν πεδιάδα τοῦ **Αγορίου**, ἐν τῇ ὁποίᾳ ῥέει ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Ελλάδος, δὲ **Αχελῶος** (**Ασπροπόταμος**) καὶ ὑπάρχουσιν καὶ **Λίμναι Λυσιμαχία** καὶ **Τριχωρίς**, καὶ πρὸς Νήσια **λιμνοθάλασσα Κυρία** καὶ γ') τὴν πεδιάδα τῆς **Ναυγάκτου**, τὴν ὁποίκην δικροτέουσι δύο ποταμοί, ἐκ δυσμῶν μὲν δὲ **Εὔηρος** (**Φείδης**), ἐξ ἀνατολῶν δὲ δὲ ὁ κοινὸς τῇ **Αἰτωλίᾳ** καὶ **Φωκαΐδι** ποταμὸς **Μόρος**.

Τὰ παράλια δὲ τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι πολὺ σχιδῆ καὶ πῦρα. Ναύτῶν κείνται νησύδριά τινας· ἡ **Οξεῖα** καὶ τὰ τρία περιώνυμα ἐν τῇ νεωτέρῃ ἴστορίᾳ τῆς Ελληνικῆς Πλήλιγγενεσίκς νησύδρια· τὸ **Αἰτωλικόν**, ὡπερ εἶναι ἡνικέμενον μετὰ τῆς ξηρᾶς διὰ λιθίνων γεφυρῶν, τὸ **Βασηλάδι** καὶ ἡ **Κλείσοβα**. Σχηματίζονται δὲ πρὸς Ναύτας παραλίων δὲ κόλπος τῶν **Πατρῶν** καὶ δὲ πορθμὸς τοῦ **Ρίου**, καθὼς ΒΔ μετὰ τῶν ἀπέναντι βορείων Πελοποννησιακῶν παραραλίων δὲ κόλπος τῶν **Αιτωλίων** δὲ **Αμβρακικὸς κόλπος**· ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται τὸ ἀκρωτήριον **Ἄκτιον** (κοινῶς Ποιόντα), τὸ ὁποῖον εἶναι ἀξιόλογον διὰ τὴν παρ' αὐτὸν τῷ 31 π. Χ. γενομένην τυπητόργον ταυμαχίαν τοῦ Αὐγούστου κατὰ τοῦ **Άρτωρίου** καὶ τῆς **Κλεοπάτρας**.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ.

α'. Διοικητικὴ διαιρεσίς. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας διαιρεῖται εἰς πέντε ἐπαρχίας τὴν ἐπαρχίαν Μεσολογγίου, τὴν τῆς Ναυπακτίας, τὴν τῆς Τριχωνίδος, τὴν τοῦ Βάλτου καὶ τὴν τῆς Βοιωτοῦ· Εποιημέρου.

β'. Ιδίᾳ ἐκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις.

γι. ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, καταλαμβάνει πᾶσαν τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἀχελώου καὶ Εὐένου, καὶ πρὸς Ν. τῶν λιμνῶν Λυσσιμαχίας καὶ Τριχωνίδος, ἐκτεινομένην χώραν, καὶ ἔχει 28000 κ. Πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ νομοῦ ὄλοκλήρου καὶ τοῦ ὀμωνύμου δήμου, εἶναι τὸ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ, παράλιος πόλις, κειμένη πρὸς Ν καὶ ἔχουσα 1500 κ. πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον αὐγοταράχον καὶ ἀλιπάσιων ἵζθυσιν, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν κυριώτερὸν πλοῦστον τῆς χώρας; εἶναι δὲ πρὸς τούτοις τὸ Μεσολόγγιον ἔδρα ἐπισκόπου καὶ διοικητὸν διὰ τὰς κατὰ τὰ ἔτη 1822, 1825 καὶ 1826 ὑπὸ τῶν Τούρκων γερομέρας πολιορκίας, κατὰ τὰς ὀποίας οἱ Ἐλληρες διὰ τῆς καρτερίας των καὶ τοῦ ἡρωισμοῦ των ἱερέων καὶ συνεκίησαν σύμπλατα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον "Ἐξῳ δὲ τῆς πύλεως ταύτης καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐκτεταμένου ἐξ ἐλατῶν καὶ δειθαλῶν δένδρων κήπου, ὅστις καλεῖται Ἡορῶν, ὑψοῦται Πολυάνδριον, περικλείεν τὰ ὅστα τῶν κατὰ τὴν τῷ 1826 γενομένην πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου πεσόντων Ἐλλήνων καὶ Φιλελλήνων ἐν τῷ αὐτῷ δὲ κήπῳ ὑπάρχουσι καὶ οἱ τάφοι τοῦ Σουλιώτου ἥρωος Μάρκου Βότσαρη καὶ τοῦ Ἀγγλου· ποιητοῦ καὶ θερμοῦ Φιλελλήνος Λόρδου Βύρωνος, ἀποθανόντος Μεσολογγίῳ τῷ 7. Απριλίου 1824.

Βορειοανατολικῶς δὲ τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἐπὶ τοῦ ὀμωνύμου νησούδρειου κατεῖται ἡ καμπόπολις Αἰτωλικόν, ἡτοις ἔχει περὶ τὰς 3500 κ. καὶ εἶναι διοικητὴ διὰ τὸν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1823 ἡρωισμὸν τῶν κατοίκων τῆς, οἵτινες μετὰ μεγίστης καριερίας ἡτέστησαν καὶ ἐματαίωσαν τὴν ὑπὸ τῶν πασά

δων Μουσταῆς καὶ Ὁμέῳ Βρυνάνῃ μετὰ 16000 σιραιωτῶν γερομένην αὐτοῖς πολιορκίαν. Νοτιοχαντολικῶς δὲ τοῦ Ἀχελώου καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς Δ τῆς λιμνούχαλάσσους Kuriás ξηρᾶς κεῖται τὸ Νεοχώριον μετὰ 1800 κ.—πρὸς Β δὲ τοῦ Νεοχώρου κεῖνται τὰ Σταυρά μετὰ 1400 κ.—τὸ Ἀγγελόκαστρον μετὰ 1100 κ. περίπου—καὶ ἡ Γαβαλοῦ (πάλαι Τριχώνιον) πρὸς Ν τῆς Τριχωνίδος λίμνης μετὰ 800 κ. περίπου.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαιρεῖται εἰς 7 δήμους, καταλαμβάνει ὄλοκληρον τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Εὔήνου καὶ Μόρου, καὶ τῶν νομῶν Φωκίδος, Φθιώτιδος καὶ Εύρυτανίκας περιλαμβανομένην γώραν. Ἐγειρεῖ δὲ πληθυσμὸν 21000 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ ὄμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ παράλιος καὶ ἐπὶ λόφου ἐκτισμένη κωμόπολις Ναύπακτος (κοινῶς Ἐπακτος) ἥτις ἔχει περὶ τὰς 2600 κ. καὶ εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου. Ἐκλήμη δὲ Ναύπακτος διότι, κατὰ τὸν μῦθον, ἐνταῦθα ἐναυπηγήθη ὁ στόλος τῶν κατὰ τῆς Πελοποννήσου εἰς παρασχαλαν ἐποχῇν ἐκπλευσάτων Ἡρακλειδῶν.

Πρὸς Β δὲ τῆς Ναυπάκτου κεῖνται αἱ κῶμαι Πλάτανος μετὰ 1230 κ.—ἡ Αράχωβα μετὰ 1150 κ.—ἡ Κλεπά μετὰ 1200 κ.—ἡ Κορίσκα μετὰ 1000 κ. καὶ τὰ χωρία Μεγάλα Δαμιοτινὰ μετὰ 950 κ. καὶ Βετολίτσα μετὰ 650 κ.

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΧΩΝΙΑΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, καταλαμβάνει ὄλοκληρον τὴν πρὸς Β τῶν λιμνῶν Λυσιμαχίας καὶ Τριχωνίδος ἐκτεινομένην καὶ μεταξὺ τοῦ Πανκιτωλικοῦ καὶ τῶν ποταμῶν Ἀχελώου καὶ Εὔήνου περιλαμβανομένην γώραν· ἔχει δὲ πληθυσμὸν 24000 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ ὄμωνύμου δήμου εἶναι τὸ Ἀγρίνιον ἀρχαιοτάτη πόλις, ἐκτισμένη ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου τῆς εὐφοριωτάτης ὄμωνύμου πεδιάδος καὶ ἔχουσα 6750 κ. πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον. Νοτιοχαντολικῶς δὲ τοῦ Ἀγρινίου κεῖται ἡ κώμη Μουσταφοῦλη, ἔχουσα περὶ τοὺς 1000 κ. πρὸς Β δὲ τῆς Τριχωνίδος λίμνης κεῖται τὸ χωρίον Κεφαλόβρυσσον μετὰ 700 κ. καὶ πρὸς Α τῆς αὐτῆς λίμνης τὸ χωρίον Δερβένιτσα μετὰ 800 κ. Παρὰ τὴν ἀνατολικὴν δὲ ὅχθην τῆς Τριχωνίδος καὶ ἐπὶ θέ-

τεως ὑψηλῆς καὶ πετρώδους ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ μετὰ πολλῶν
υχῶν καὶ ἀγαλμάτων κεκοσμημένη πόλις **Θέριμον**, εἰς τὴν ὅποιαν
συνήρχετο τὸ Παναιτώλιον συνέδριον περὶ τὸ ίερὸν τοῦ Ἀπόλ-
λωνος, ἵνα συσκεφθῇ περὶ τῶν κοινῶν, μέχρις ὅτου κατέστοεψε
τὴν περικαλλῆ ταύτην πόλιν τῷ 218 π. Χ. ὁ κατὰ τῶν Αἰ-
τωλῶν τότε πολεμῶν βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Γ'.

4. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΑΛΤΟΥ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ητις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, κεῖται ΒΔ τοῦ νομοῦ καὶ καταλαμβάνει τὴν μεταξὺ Ἀχελώου ποταμοῦ, Ἀμβρακικοῦ κόλπου, Ἀμβρακίας λίμνης καὶ τοῦ ὄρους Μακρυνόφους γύρων. ἔχει δὲ πληθυσμὸν 18000 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δήμου Ἀμβρακίας, εἶναι ἡ παράλιος ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ κωμόπολις **Καρβασαρᾶς**, ητις ἔχει 2250 κ. καὶ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῃ Πασᾶ, οὗτις ἥμελησε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν κέντρον στρατιωτικόν, ὅπως δεσπόζῃ τῆς Ακαρνανίας. Ὁνομάσθη δὲ τότε **Κερβαροσεράϊ** (= ξενών), ἐξ οὗ ὀνόματος πρόσκυψε κατὰ παραφθορὰν τὸ σημερινὸν ὄνομα **Καρβασαρᾶς**.

Κῶμαι δὲ ἔξικι λόγου εἶναι τὸ **Σύντεκτον** μετὰ 1500 κ., ἡ **Λεπτεροῦ** ἔχουσα 1000 κ. καὶ κειμένη πλησίον τῆς ὁργαίας πολεως **Στράτου**, τὸ **Σαναρέτζον** μετὰ 800 κ. καὶ **Λούντσα** μετὰ 500 κ. περίπου.

1. **ΕΠΑΡΧΙΑ BONITΣΗΣ-ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ητις διαιρεῖται εἰς 5 δήμους, κεῖται πρὸς Δ τοῦ νομοῦ Αιτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, καὶ καταλαμβάνει ὄλοκληρον τὴν μεταξὺ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, Ιονίου πελάγους, Ἀχελώου ποταμοῦ καὶ Ἀμβρακίας λίμνης γύρων. ἔχει δὲ πληθυσμὸν 28,000 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δήμου Ἀνακτορίων, εἶναι **ἡ Βόνιτσα**, ητις εἶναι παράλιος ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ κωμόπολις, ἐκτισμένη κάτωθεν ὑψηλοῦ μετὰ φρουρίου λόφου καὶ ἐν τῷ βορείῳ πέρατι εύφορωτάτης καὶ τερπνοτάτης κοιλάδος, ἔχουσα πληθυσμὸν 1780 κ.

Πρὸς Ν δὲ τῆς Βονίτσης κεῖνται κι ἔξης κῶμαι τὸ **Mora-**
στηράκιον μετὰ 1150 κ., — ἡ **Ζαβέρδα** μετὰ 1750 κ., — ἡ **Αστα-**
κός μετὰ 1400 κ. περίπου, — ἡ **Κατοχή** μετὰ 1400 κ. οὐχὶ δὲ

μακρὸν καὶ πρὸς Δ τῆς Ἀμβρακίας λίμνης κεῖνται αἱ κῶμαι
Μαχαλᾶς μετὰ 1150 κ. περίπου καὶ ἡ Κατούρα μετὰ 1600 κ.

6. ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Εύρυτανίας ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῶν νομῶν "Αρτης καὶ Καρδίσης" πρὸς Δ καὶ Ν ὑπὸ τοῦ νομοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀναγρανίας καὶ πρὸς Α ὑπὸ τῶν νομῶν Φθιώτιδος καὶ Καρδίσης. Εχει δὲ πληθυσμὸν 45,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Εύρυτανίας εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινή, διότι ἔχει ἐντὸς καὶ πέριξ τὰ ἔξης δόρη τὸ Μακρυνόρος, τὰ Ἀγραφα, τὸν Τυμφρηστόν, τὴν Χελιδόρα, τὸν Κόρακα, τὴν Οξιάν καὶ τὸ Παναιτωλικόν. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀχελώου καὶ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ Ἀγραφιώτου καὶ Μιγδόβα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρεσίς. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Εύρυτανίας ἀποτελεῖ μίαν ὅμωνυμην ἔπαρχίαν, ἥτις περιλαμβάνει ἐνέα δήμους.

β'. Κωμοπόλεις, κῶμαι καὶ χωρία.

Πρὸς Α μὲν εἶναι τὸ Καρπενήσιον, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ τὸ δημοτικὸν δήμου, ἐκτισμένη ἐν κοιλάδι καὶ ἐπὶ τῶν νοτίων ὑπαρχειῶν τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ ἔχουσα 2030 κ. εἶνε δὲ ἡ κωμόπολις αὕτη ὄνομαστὴ διότι ἐν αὐτῇ ἐφορεύθη τῷ 1823 δ Σουλιώτης ἥρως Μάρκος Βότσαρης ἥρωικῶς κατὰ τῶν Τούρκων μαχόμενος. Άλλαι κῶμαι πρὸς Α εἶναι τὸ Καροπλέσιον μετὰ

750 π., — τὸ Φουρνά μετὰ 1500 π., — τὸ "Αγραφα μετὰ 820 π., — καὶ τὸ Κρύκελον μετὰ 1230 π.

Πρὸς Δ δὲ εἶναι ἡ Γράνιτσα, ἔχουσα περὶ τοὺς 1000 π., — τὸ Κεράσοβον μετὰ 200 π. περίπου, — ὁ "Αγιος Βλάσιος μετὰ 800 π., — καὶ ὁ Προυσός μετὰ 1230 π.

Β'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΛΛΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

* * * Η Βόρειος Ελλάς περιλαμβάνει πέντε νομούς· οἵτοι τὸν νομὸν "Αρτον, τὸν νομὸν Τρικκάδων, τὸν νομὸν Καρδέτσης, τὸν νομὸν Λαοίσης καὶ τὸν νομὸν Μαγνησίας ἔχει δὲ ἑκταδιν 18,369 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 399,950 π.

7. ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΗΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Αρτης ἔχει τοιγωνικὸν σχῆμα καὶ καταλαμβάνει τὸ δυτικὸν τμῆμα τῆς Βορείου Ελλάδος, καὶ δοιάζεται· ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ 'Αράχθου, βέοντος πρὸς Δ καὶ χωρίζοντος τὴν Ελλάδα ἀπὸ τῆς Τουρκίας· πρὸς Α ὑπὸ τῶν νομῶν Τρικκάλων καὶ Καρδέτσης· καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῶν νομῶν Εύρωντανίας, Αιτωλίας, Αχαρνίας καὶ τοῦ 'Αμβρακικοῦ πόλου. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 40,000 κατοίκων.

Δ'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἐπιψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς "Αρτης εἶναι χώρα ὄχεινή, ἔξαπλουμένων ἐπ' αὐτοῦ τῶν Τσουμέρκων δρέων· διαρρέεται δὲ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ προμνημονεύθεντος ποταμοῦ Ἀράχθου καὶ τὸ νοτιοδυτικὸν αὐτοῦ μέρος ἀποτελεῖ τὴν βορειοσανατολικὴν παραλίαν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαίρεσις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς "Αρτης ἀποτελεῖ μίαν ὅμωνυμον ἐπαρχίαν, ἣτις περιλαμβάνει δκτῶδημους.

β'. Πόλεις, κῶμαι καὶ χωρία τοῦ νομοῦ.

Ηρωτεύματα τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ ὅμωνυμου δήμου εἶναι ἡ ΑΡΤΑ, μεσόγειος πόλις ἐκτισμένη ἐπὶ λόφου καὶ παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ὅχθην τοῦ Ἀράχθου καὶ ἔχουσα 7,600 κ., πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον.

Πέδες Ν. δὲ τῆς "Αρτης κεῖται ἡ κώμη Κομπόνι μετὰ 1300 κ. καὶ νοτιώτερον ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀμβρακικοῦ τὸ ὑπὸ δλίγων κατοίκων κατοικούμενον ἐπίνειον τῆς "Αρτης Κόπραια. Βορειοσανατολικῶς δὲ τῆς "Αρτης ἡ Βρεστερίτσα μετὰ 780 κ. Βορειότερον δὲ καὶ βαθύτερον κεῖνται τὸ Βουργαρέλιον μετὰ 1250 κ., ἡ Σχορέτσαρα μετὰ 1:09 κ., τὰ "Αγρατα μετὰ 1225 κ., τὰ Πράμαρτα μετὰ 2,850 κ. καὶ οἱ Καλαρρόθται μετὰ 1200 κ. Πέδες Α δὲ τῆς "Αρτης κεῖται τὸ ἱστορικὸν Πέτα, τὸ ὀπαῖον ἔχει 1400 κ. καὶ εἶναι ὀνομαστόν, διότι παρ' αὐτῷ κατὰ τὸν Ιούλιον τοῦ 1821 δὲ Ρεπότ πασᾶς ἐτίκησε καὶ κατέστρεψε τοὺς "Ελληνας καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν συμμαχοῦντας Φιλέλληνας καὶ ἡ Σκουληκαριά μετὰ 960 κ. X

8. ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Τρικκάλων καταλαμβάνει τὸ βορειοδυτικὸν τέταρτον τμῆμα τῆς ὅλης Θεσσαλίας καὶ δυίζεται πρὸς Δ καὶ ΝΔ.

ὑπὸ τοῦ νομοῦ "Αρτης· πρὸς Β ὑπὸ τῆς Τουρκίας, δῆλ. τοῦ ὑπὸ τὴν ἔξουσίκν τῆς Τουρκίας Ἡπειρωτικοῦ τμήματος, καὶ τῆς Μακεδονίας· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ νομοῦ Καρδίσης· καὶ πρὸς Α ὑπὸ τοῦ νομοῦ Λαζίσης καὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἔξουσίαν ὑπολόγου μέρους τῆς Θεσαλίας. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 97,000 κ.

Β. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

"Υπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζμενος ὁ νομὸς Τρικκάλων εἶναι χώρα πεδινὴ κατὰ τὸ πλεῖστον· ἔχει δύμας καὶ δορικὸν ἀξιόλογον. Καὶ πρὸς Δ μὲν εἰναὶ ἡ Πίνδος καὶ τὰ Τζουμέρκα, διὰ τῶν ὄποιῶν χωρίζεται ἀπὸ τοῦ νομοῦ "Αρτης, πρὸς Β δὲ τὰ Καμβούνια· διατεμνουσι δὲ αὐτὴν τὰ δρη Κόζακας, τὸ ὄποιον εἶναι παραφυλὲς τῆς Πίνδου, καὶ τὸ "Αρδαμον, τὸ ὄποιον εἶναι παραφυλὲς τῶν Καμβούνιών. Δικρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ Ινάχου, τοῦ Πηνειοῦ καὶ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Ληθαίου.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. **Διοικητικὴ διαιρεσίς.** Διαιρητικῶς διαιρεῖται ὁ νομὸς Τρικκάλων εἰς δύο ἐπαρχίας· τὴν ἐπαρχίαν Τρικκάλων καὶ τὴν Καλαμπάκας.

β'. **Ίδια ἐκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις**

1. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, διαιρουμένη εἰς 7 δήμους καὶ ἔχουσα 68000 κ., καταλαμβάνει τὸ πρὸς Ν ἥμισυ τοῦ δήλου νομοῦ, καὶ **πρωτεύουσα** αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δημονύμου νομοῦ καὶ τοῦ δήμου Τρικκάλων, εἰναι ἡ πόλις ΤΡΙΚΚΑΛΑ (πάλαι Τρικκη), ἐκτισμένη ἐκκτέρῳ θεν τῶν δύο ποταμῶν Ληθίου καὶ ἔχουσα 21,150 κ., πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον καὶ δύο Ελληνικὰ σχολεῖα. Εἶναι δὲ καὶ ἔδρα ἐπισκόπου Καύματος δὲ καὶ **χωρία** τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰναι· πρὸς Β μὲν τὸ Αρδάνι μετὰ 600 κ. περίπου· πρὸς Α δὲ ὁ Ζάρκος μετὰ 1930 κ., τὸ Νεοχώρων, μετὰ 1775 κ. Τὸ Ταϊόνι μετὰ 1105 κ. τὸ Γριζάρο μετὰ 1200 κ. καὶ ἡ Ζαβλάνια μετὰ 500 κ. περίπου· πρὸς Δ δὲ ἡ Βιτσίστα καὶ ἡ Τύρος μετὰ 700 κ. ἐκατέρα, καὶ τὸ Γαρδίκι μετὰ 2420 κ..

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ. Η ἐπαρχία αὕτη, ήτοι διαιρεῖται εἰς 7 δήμους, καταλαμβάνει τὸ πρὸς Βῆμασυ τοῦ ὄλου νομοῦ καὶ ἔχει 29000 κ., πρωτεύουσα δ' αὐτῆς ὡς καὶ τοῦ δήμου Αίγινου, εἰναι ἡ Καλαμπάκα ήτοι ἔχει περὶ τὰς 2500 κ. καὶ εἰναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας καὶ δυσπορθήτου πόλεως Αίγινου καὶ ἐπὶ τῶν μεσημβριῶν ὑπωρειῶν τῶν ἀποτόμων καὶ κολοσσιών βράχων Μετεώρων, στίνες ἔχουσιν ὅψος 300-500 μέτρων καὶ ἐπὶ τῶν ὅποιων ὑπάρχουσιν αἱ περιφημοὶ ἐπτὰ μονάδες, αἱ μόναι σήμερον σωζαμεναι ἐκ τῶν 24, αἵτινες ἰδρύθησαν βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὰς περισσοτέρας δὲ τῶν μονῶν τούτων ἡ ἀνάθασις γίνεται διὰ κρεμαστῶν κλιμάκων, διὰ δικτύων, ἢ διὰ κοφίνων, ἀνασυρομένων διὰ σχοινίων. ~~Κατεληφθή~~ δέ ἡ Καλαμπάκα κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1854 ὑπὸ 500 ἑθελοντῶν Ελλήνων στρατηγουμένων ὑπὸ τοῦ Χατζηπέτρου, Πετροπούλακη, καὶ Λεωτσάκου· ἡ κατεληφθὲς ὅμως αὐτῆς 26 μόνον ἡμέρας διήρκεσεν, διότι οἱ "Ελλήνες προσβληθέντες ἀπροσδεκάτως ὑπὸ τῶν Τούρκων ἡναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσιν αὐτὴν τότε." Αλλαὶ δὲ κῶμαι καὶ χωρίς τῆς ἐπαρχίας εἰναι ἡ ΝΔ τῆς Καλαμπάκης καὶ ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ κείμενη κώμη Κασταγγά μετὰ 1200 κ. ἡ πρὸς Β τῆς Καστανγᾶς κείμενη κώμη Κοραγά μετὰ 1200 κ. τὸ ΒΔ τῆς Καστανγᾶς κείμενον χωρίον Βενδίστα μετὰ 600 κ. περίπου, καὶ ἡ πρὸς Α τῆς Καστανγᾶς κείμενη κώμη Κλεινόβρος μετὰ 1000 κ. καὶ ἄλλαι.

7 ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΗΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Καρδίτης καταλαμβάνει τὸ νοτιοδυτικὸν τέταρτον τῆς ὄλης Θεσσαλίας καὶ δοιάζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ νομοῦ Ιωνικάλων πρὸς Ν ὑπὸ τῶν νομῶν Εὐρωπαίας καὶ Φθιώτιδος πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ νομοῦ Αργητης καὶ πρὸς Α ὑπὸ τῶν νομῶν Δαρείσης καὶ Φθιώτιδος. Εγειρεῖ δὲ πληθυσμὸν 82,000 κατοίκων.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸν φυσικὸν ἔποψιν ἐξετάζόμενος ὁ νομὸς Καρδίτσης εἶναι
χώρα πεδινὴ τῆς δύσοίς ὅμως πρὸς Δ. ύψοσται η δροσειόλα τῆς
Πίριδου καὶ ΝΑ η "Οθρυς" διαρρέουσι δὲ αὐτὴν διάφοροι παρα-
πόταμοι τοῦ πρὸς Β. αὐτῆς ῥέοντος Πινειοῦ, δ Πάμισος, δ
Ευπεύς, δ Απιδάνος, δ Ορόχωρος καὶ ἄλλοι.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρεσίς. Ο νομὸς Καρδίτσης ἀπο-
τελεῖ μίαν δυώνυμον ἐπαρχίαν, ἣντις περιλαμβάνει δέκα τρεῖς
δήμους.

β'. Πόλεις, κῶμαι καὶ χωρία τοῦ νομοῦ.

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τούτου ὡς καὶ τοῦ δυωνύμου δήμου,
εἰνε ἡ πόλις ΚΑΡΔΙΤΣΑ ἣντις κεῖται ἐπὶ τοῦ παραποτάμου Πα-
μίσου καὶ ἔχει 10000 κ., ποσιοδικεῖον, γυμνάσιον, ζωηρὸν ἐμ-
πόριον ἐξαιρέστον καπνοῦ, δημητριακῶν καρπῶν καὶ βάμβακος.

Κωμοπόλεις δὲ κῶμαι καὶ χωρία ἀξιόλογα εἶναι· η ΒΑ
τῆς Καρδίτσης κειμένη κωμόπολις Παλαμᾶς μετὰ 2600 κ. αἱ πρὸς
Β. τῆς Καρδίτσης κῶμαι. Φαράγου μετὰ 1850 κ. καὶ η Παρα-
πάσταιρα μετὰ 1250 κ.—η πρὸς Α. τῆς Καρδίτσης κειμένη
κώμη Σοφάδες μετὰ 1900 κ.—η ΝΔ τῆς Καρδίτσης κειμένη
κώμη Μεσηνόλας μετὰ 1200 κ.—καὶ η εἰς τὸ ΝΔ ἀλόγον τοῦ
νομοῦ καὶ ἐπὶ τῶν βορείων ὑπωρειῶν τῆς "Οθρυς" κειμένη κώμη
Ρενίτρα μετὰ 1400 κ., καὶ ἄλλαι.

10. ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Λαρίσης καταλαμβάνει τὸ τέταρτον τμῆμα τῆς
βόρειας Θεσσαλίας καὶ ὁρίζεται πρὸς Α. ύπολο τοῦ νομοῦ Μαγνησίας

καὶ τοῦ Θεομαϊκοῦ κόλπου· πρὸς Δὲ ὑπὸ τῶν νομῶν Τρικάλων καὶ Καρδίτσης καὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Τουρκικήν ἔξουσίαν ὑπολοίπου Θεσσαλικοῦ τμῆματος· πρὸς Βὲ ὑπὸ τῆς Μακεδονίας· καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος. Ἔχει δὲ πληθυσμὸν 88,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τοπὸς φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Δαρίσης εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινή, ἔχουσα δύο ἀξιολόγους πεδιάδας τὴν τῆς Λαρίσης καὶ τὴν τῆς Φαρσάλων. Ἔχει ὅμως καὶ ὅρη ἀξιόλογα· πρὸς Βὲ μὲν τὰ Καμβαύρια καὶ τὸν "Ολυμπον, πρὸς Δὲ τὴν "Οσσαρ, μεταξὺ τῆς ὁποίας καὶ τοῦ 'Ολύμπου σχηματίζεται ἡ τερπνοτάτη καὶ εὐφοριώτατη κοιλάς τῶν Τεμπῶν. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Πηγειοῦ καὶ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ 'Ειρέως, 'Απιδαοῦ καὶ ἄλλων, καὶ ἔχει καὶ λίμνας ἀξιολόγους, τὴν 'Ασκονορίδα (Νεζερό), τὴν Νεσσωνίδα καὶ τὴν Βουβηῆδα. Η ἀνατολικὴ δὲ πλευρὰ τοῦ νομοῦ τούτου ἀποτελεῖ τὴν δυτικὴν παραχώραν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΝ ΔΙΑΙΓΘΕΩΣΙΣ. Διοικητικῶς δικιρεύεται ὁ νομὸς Δαρίσης εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας· τὴν ἐπαρχίαν Δαρίσης, τὴν τοῦ Τυρνάβου, τὴν τῆς Αγυιᾶς καὶ τὴν τῶν Φαρσάλων.

β'. Ιδία ἐκάστης ἐπαρχίας ἔξετασίς.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ. Η ἐπαρχία αὕτη, ἡτις δικιρεύεται εἰς ὅκτὼ δήμους, κατκλημένη τὸ μέσον τοῦ δόλου νομοῦ. Ἔχει πληθυσμὸν περὶτάς 41,000 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι, ὡς καὶ ὀλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ ὅμωνύμου δήμου, ἡ ΛΑΡΙΣΑ, ἡτις κεῖται ἐν τῷ μέσῳ εὐφοριώτατης πεδιάδος, εἶναι παναρχικοτάτη Πελασγικὴ πόλις καὶ ἔχει 15,400 κ., ἐφετεῖον πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, Αρσάκειον, παρθεναγωγεῖον καὶ διδασκαλεῖον· εἶναι δὲ πρὸς τούτοις καὶ ἔδρα 'Επισκόπου.

Κώμαι δὲ καὶ **Χωρία** τῆς ἐπαρχίας ἀξιόλογα εἶναι· ΒΑ
μέντο Μέγα Κεσερόλη μετὰ 1500 κ. πρὸς Ν δὲ τὸ Τζορμακάλη (Κρα-
νῶν) μετὰ 700 κ. περίπου· ΝΑ δὲ ἡ ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῆς
Οσσης ἐκτισμένη κώμη Αμπελάκια, ἣτις ἔχει 1500 κ. καὶ
ὑπῆρξε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπίσημος διὰ τὴν ὑφαντικὴν βιο-
μηχανίαν της· τὸ Νεμπεγλέρι (Φάκιον) μετὰ 1200 κ. τὸ Μαι-
μοῦλη μετὰ 1200 κ. τὸ Τοπονολάρι μετὰ 1500 κ. περίπου καὶ
τὸ Γκερόλη μετὰ 600 κ.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ. Η ἐπαρχία αὕτη, ἣτις διαιρεῖται
εἰς τρεῖς δήμους, καταλαμβάνει τὸ ΒΔ τμῆμα τοῦ ὄλου νο-
μοῦ, ἔχει 20,000 κ. καὶ **πρωτεύουσα** αὐτῆς ὡς καὶ τοῦ διμω-
νύμου δήμου εἶναι ἡ πόλις **Τύρναβος**, ἣτις ἔχει 5,500 κ. καὶ
ὑπῆρξε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπίσημος διὰ τὴν ὑφαντικὴν βιο-
μηχανίαν της.

Κωμοπόλεις δὲ, **κώμαι** καὶ **Χωρία** ἀξιόλογα τῆς ἐπαρ-
χίας ταύτης εἶναι· ἡ ἐπὶ τῶν νοτίων ὑπωρειῶν τοῦ Ολύμπου κει-
μένη καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπίσημος διὰ τὴν ὑφαντικὴν
βιομηχανίαν της κωμόπολις Ραγάνη μετὰ 2,000 κ. ὁ Νεζερός
μετὰ 1000 κ. περίπου· τὸ Δερέλη μετὰ 1450 κ. τὸ Καζακλάρ
μετὰ 2,080 κ. ὁ Πηργωτός μετὰ 1250 κ. τὸ Καρατσόλη μετὰ
1000 κ. περίπου, καὶ ἄλλαι.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΓΥΙΑΣ Η ἐπαρχία αὕτη, ἣτις διαιρεῖται
εἰς τρεῖς δήμους, καταλαμβάνει τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τοῦ ὄλου
νομοῦ ἔχει πληθυσμὸν 16,000 κ. καὶ **πρωτεύουσα** αὐτῆς, ὡς καὶ
τοῦ διμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπίσημος
διὰ τὴν ὑφαντικὴν βιομηχανίαν της κωμόπολις Άγυια ἔχουσα
περὶ τὰς 2,500 κ. **κώμαι** δὲ ἀξιόλογοι καὶ **Χωρία** αὐτῆς εἶναι
ἡ Σελίτσαρη μετὰ 1100 κ., τὸ Κεραμίδιον μετὰ 1350 κ. περί-
που, ἡ Ρετσάρη μετὰ 1300 κ. περίπου, τὸ χωρίον Καρύσσα μετὰ
900 κ. καὶ τὸ Τσάγεζη μετὰ 400 κ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ Η ἐπαρχία αὕτη, ἣτις διαιρεῖται
εἰς τρεῖς δήμους, καταλαμβάνει τὸ νοτιοδυτικὸν τμῆμα τοῦ ὄλου
νομοῦ, ἔχει πληθυσμὸν 11,000 κ. καὶ **πρωτεύουσα** αὐτῆς, ὡς
καὶ τοῦ διμωνύμου δήμου εἶναι ἡ τὸ πάλαι μὲν ἴσχυρὸν καὶ πλού-

σία πόλις, σήμερον δὲ μηκὸς κωμόπολις. **Φάρσαλος**, ἥτις κεῖται παρὰ τὴν δεξιὰν ὅχθην τοῦ Ἀπιδανοῦ, ἔχει περὶ τὰς 2,300 κ. καὶ εἶναι ἐδρα ἐπισκόπου καὶ ἴστορικῶς ἐπίσημος διὰ τὴν παρὰ αὐτὴν τῷ 48 π. Χ. νίκην τοῦ Καίσαρος κατὰ τοῦ Πομπηίου. **Χωρία** δὲ ἀξιόλογα τῆς ἐπικροτίας ταύτης εἶναι τὸ **Μέγα Κουσγουνίδον** (Εύδρον) μετὰ 220 κ. καὶ τὸ **Δεμερόλι** μετὰ 300 κ. περίπου.

II. ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Μαγνησίας καταλαμβάνει τὸ νοτιοανατολικὸν τμῆμα τῆς ὅλης Θεσσαλίας καὶ ὀρίζεται· ὑπὸ τοῦ νομοῦ Λαοίσης, περιβάλλοντος αὐτὸν ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ· πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου· καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος καὶ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Ἐχει δὲ **πληθυσμὸν** 90000 κ., συμπεριλαμβονομένων καὶ τῶν κατοίκων τῶν βορείων Σποράδων νήσων, Σκοπέλου, Σκιάθου, Άλοννήσου.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πλεῖστον πεδινὴ χώρα, ἥτις ἔχει δύο ἀξιολόγους πεδιάδας· τὴν τοῦ Βελεστίνου πεδιάδα, πρὸς Α τῆς ὁποίας ὑψοῦται τὸ ἀξιόλογον τοῦ νομοῦ τούτου δρός Πήλιον, καὶ τὴν τοῦ Ἀλμυροῦ, πρὸς Ν τῆς ὁποίας ὑψοῦνται παραφυάδες τινὲς τῆς Οδρωσος. Τὰ παρόλια δὲ τοῦ νομοῦ τούτου σχηματίζουσι πρὸς Ν ἀξιολογώτατον κόλπον, τὸν Παγασητικὸν, ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὁποίου πρὸς Α ὑπάρχει τὸ ἀκρωτήριον Τοίκερι (Αἰάντιον), ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ τὸ στενὸν τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου τούτου ὀνομάζεται πορθμὸς Τοίκερι. Αἱ δὲ εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ἀνήκουσαι έδραι εἰσι Σποράδες νῆσοι εἶναι δρειναι.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρέσεις. Διοικητικῶς διαιρεῖται ὁ νομὸς Μαγνησίας εἰς τρεῖς ἐπαρχίας τὴν ἐπαρχίαν Βόλου, τὴν τοῦ Ἀλυսφοῦ καὶ τὴν τῆς Σκοπέλου.

β'. ίδια ἑκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΩΛΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 16 δήμους, καταλαμβάνει τὸ ἀνατολικὸν ἡπειρωτικὸν τμῆμα τοῦ ὅλου νομοῦ, ἔχει πληθυσμὸν 71,000 κ. πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ δλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δήμου Παγασῶν, εἶναι ἡ ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου κειμένη παράλιος πόλις **ΒΩΛΟΣ** (πάλκι Παγασαί) ἡτις εἶναι ἐμπορικὴ πόλις, ἀρχὴ τῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλίας, ὡς καὶ ἐπίνειον αὐτῆς, καὶ ἔχει 17,000 κ., ώραίκς νέκες οἰκοδομάς, καλὴν προκυμαίαν, πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον· ἔτι δὲ εἶναι καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. Ήρὸς Δ δὲ καὶ παρὰ τὴν πόλιν ταύτην ἔκειτο ἡ ἀρχαῖα πόλις **Παγασαί**, ἡ δυομαστὴ, διότι ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν εἰς Κολχίδα Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν ἐγαυπηγήθη ὥλο τὸν Ἀργοναυτῶν τὸ πλοῖον Ἀργώ. Βορειοανατολικῶς δὲ τοῦ Βόλου ἔκειτο ἡ διαύτως ἐπίσημος ἐν τῇ Ἀργοναυτικῇ ἐκστρατείᾳ πόλις **Ιωλικός**, τῆς δόπιας ὡς γνωστὸν ὁ βασιλεὺς Πελείας διέταξε τὸν Ιάσωνα τὰ κομίση ἐκ Κολχίδος τὸ ὥλο πυριπνώων ταύρων φυλαττόμενον χρυσόμαλλον Δέρας.

Κωμοπόλεις ἔχει, κώμαι καὶ χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι τὸ **Βελεστίνον** (Φεραί), κείμενον πρὸς Δ τοῦ Βόλου, κώμη μετὰ ώραίων κάπων καὶ ἀξιωλόγου πηγῆς ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς κειμένης καὶ καλουμένης Ὅπερείας, ἔχει 1600 κ. περίπου καὶ εἶναι δυομαστὴ ὡς πατοὺς τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς Ἐλληνικῆς ἐλευθερίας **Τήνγα Φεραίου**, τοῦ ἐπιλεγομένου ἐγιεῦθεν Βελεστινῆ, καὶ ὡς θέσις, ἐν τῇ δοποίᾳ κατὰ τὸν Ἀρρίλιον τοῦ 1897, κατὰ τὸν τότε ἀτυχῆ ἡμδῶν πόλεμον, ἐθριάμβευσαν κατὰ τῶν Τούρκων τὰ Ἐλληνικὰ ὄπλα. Εἴκοσι τέσσερας δὲ πρὸς τούτοις κωμοπόλεις ἔχει ἡ ἐπαρχία αὕτη, κειμένης ἐπὶ τοῦ ἐξ ἐλκιῶν καὶ δια-

φόρων ὀπωροφόρων δένδρων καταφύτου καὶ ἀφθονίκην ὑδάτων ἔχον-
τος ὅρους Πηλίου, ἀξιολογώτεραι δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι αἱ ἔζης· ἡ
ΒΑ τοῦ Βώλου κειμένη Μακρυνίτσα, ἡτις ἔχει 5,000 καὶ
εἶναι ἐπίσημος διὰ τὴν παρ' αὐτὴν τῷ 1878 μεταξὺ Τούρ-
κων καὶ Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν γενομένην μάχην· — ἡ πρὸς Ν
τῆς Μακρυνίτσης κειμένη Πορταριά, ἡτις ἔχει περὶ τὰς 2500 κ.
καὶ φημίζεται διὰ τὰς φυσικὰς αὔτης καλλονὰς καὶ τὰ ἄφθονα
καὶ καλλὰς ὕδατα, — ἡ ἐπὶ μιᾶς τῶν κορυφῶν τοῦ Πηλίου κειμένη
Λοάκια, ἡτις ἔχει περὶ τὰς 2,800 κ. — ἡ πρὸς Ν τῆς Δράμας
κειμένη κωμόπολις Άγιος Λαυρέντιος μετὰ 2220 κ. — ἡ πρὸς
Ν τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου κειμένη κωμόπολις Άγιος Γεώργιος
μετὰ 1800 κ. περίου. Ἐπὶ δὲ τῶν δυτικῶν ὑπωρειῶν τοῦ
Πηλίου κείνται αἱ ἔζης κωμοπόλεις· ἡ σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ
Βώλου συνδεομένη τερπνοτάτη καὶ ἐκ ποικιλωτάτων ὀπωροφό-
ρων δένδρων κατάφυτος κωμόπολις Λεχώνια μετὰ 1400 κ. πε-
ρίου· — αἱ Μηλέαι αἵτινες ἔχουσι 2000 κ. καὶ εἶναι πατρὶς
τῶν διδασκάλων τοῦ γένους Γρηγορίου Κωνσταντᾶ, καὶ Ἀνθί-
Ταζῆ, — τὸ 1400 κ. ἔχον Νεοχάριον, — ἡ 2300 κ. ἔχουσα Αρ-
γαλαστή καὶ τὸ Τούκερι μετὰ 1480 περίου· ἐπὶ δὲ τῶν ἀντ-
τολικῶν ὑπωρειῶν τοῦ Πηλείου κείνται ἡ 3200 κ. ἔχουσα
πλουσία κωμόπολις Ζαγορά, εἰς τὸ σχολεῖον τῆς ὀποίχες ἐδι-
δάχθησαν τὰ πεδιτὰ γράμματα ὁ Ρήγας Φεραίος, ὁ Γρ. Κων-
σταντᾶς, καὶ Ἀνθίμος Γαζῆς, — ὁ Κισσός μετὰ 1500 κ., — ἡ
Τσαγγαράδα, μετὰ 1750 κ. — καὶ ὁ Δαῦκος μετὰ 2000 κ.

2 ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΛΜΥΡΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη καταλαμβάνει τὸ
δυτικὸν ἡπειρωτικὸν τμῆμα τοῦ ὄλου νομοῦ, ἔχει 12,500 κ.
καὶ πρωτεύουσα αὔτης, ὡς καὶ τοῦ ὁμονύμου δήμου, εἶναι ἡ
ἐπὶ εὐφοριωτάτῃς πεδιάδος κειμένη πόλις Αλυμνός, ἡτις ἔχει
περὶ τὰς 5,000, κ. καὶ πλησίον αὐτοῦ εἰς τὸ χωρίον Αἰδίνιον,
τὴν Κασσικέτειον γεωργικὴν σχολήν. Αξία δὲ λόγου κώμη τῆς
ἐπαρχίας ταύτης εἶναι ὁ περὶ τοὺς 1200 κ. ἔχων Πλάτανος, νο-
τινδυτικῶς τοῦ ποίου καὶ ἐπὶ τῶν βορείων ὑπωρειῶν τῆς Ο-
Θρυούς κεῖται τὸ 900 κ. ἔχον χωρίον Γούρα.

2 ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἡτις διαιρεῖ-

ταὶ εἰς τέσσαρας δήμους ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ νησιωτικοῦ τμήματος τοῦ ὅλου νομοῦ, ἔχει 8800 κ. περίπου καὶ περιλαμβάνει τὰς βορείους Σποράδας νήσους, Σκίαθον, Σκόπελον, Αλόννησον, Πελαγονῆσι καὶ τὰς λοιπὰς πέριξ κειμένως μικρὰς νήσους. Ἐκ τούτων δὲ τῶν νήσων κατοικοῦνται κυρίως 1) Σκόπελος (πάλαι Πεπάρηθος), ἡτις ἔχει ἔκτασιν μέν 122 χλμ. πληθυσμὸν δὲ 5300 κ., πρωτεύουσα δ' αὐτῆς καὶ τοῦ δικανύμου δήμου εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις Σκόπελος, ἡτις ἔχει περὶ τὰς 4000 κ. Κώμη δ' αὐτῆς λόγου ἀξιὰ εἶναι ἡ Πλατάνα μετὰ 1000 κ. καὶ τὸ Κλῆμα μετὰ 500 κ. Ἡ νῆσος αὕτη καίτοι εἶναι δρεινή, παράγει δύμας ἐν ἀφθονίᾳ οἴνον διομαστὸν καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἔλαιον, δημητριακούς καρπούς, ἐξαίρετα ἄπικα, καὶ ἄλλας ὀπώρας· ὑπὸ τῶν ἀρχαίων δὲ ἐκκλεῖτο εὔοινος, εὔδενδρος καὶ σιτοφόρος. 2) Η Σκίαθος ἡτις ἔχει ἔκτασιν μέν 61 χλμ. πληθυσμὸν δὲ 2800 κ. καὶ παράγει ὅτι καὶ ἡ Σκόπελος· καὶ 3) Αλόννησος ἡτις ἔχει ἔκτασιν μέν 72 χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τοὺς 700 κ.

Γ'. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Πελοπόννησος κατταὶ πρὸς Ν τῆς Μέσης ἡ Στερεάς Ἑλλάδος καὶ ἔχει ἔκτασιν 22000 χλμ. καὶ πληθυσμὸν 915000 κ., περιλαμβάνει δὲ τοὺς ἔξης ἐννέα νομούς· τὸν τῆς Αργολίδος, τὸν τῆς Κορινθίας, τὸν τῆς Αχαΐας, τὸν τῆς Ηλείας, τὸν τῆς Τοιχιδίας, τὸν τῆς Μεσσηνίας, τὸν τῆς Λακωνικῆς, τὸν τῆς Ακεδαίης· καὶ τὸν τῆς Ασκαδίας.

Περὶ ἑνὸς δὲ ἐκκληστου τῶν νομῶν τούτων γίνεται λόγος ἐφεξῆς·

12. ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Ἀργολίδος καταλαμβάνει τὸ νάτιον μέρος του βορειοανατολικοῦ τμήματος τῆς Πελοποννήσου καὶ δοιάζεται πρὸς Β νότο τοῦ γομοῦ Κορινθίας, πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ γομοῦ Ἀρκαδίας, τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Αἴγαίου πελάγους πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Σαρωτικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ γομοῦ Ἀργαδίας.

Έχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος πληθυσμὸν 100000 κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κατοίκων τῶν εἰς αὐτὸν ἀνηκουστῶν νήσων Σπετσῶν, "Υδρας καὶ Πόρου.

Β. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔχεται ζόμενος ὁ νομὸς Ἀργολίδος εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον χώρα ὁρεινὴ καὶ ὅρη ἐν αὐτῷ ὑψοῦνται τὸ Λύρκειον, τὸ Ἀρτεμίσιον, τὸ Παρθένιον, τὸ Ἀραχναῖον καὶ τὸ Δίδυμον. Έχει δημοσίες καὶ μίαν ἀξιόλογον πεδιάδα, τὴν Ἀργολικήν, ηὗτις διαρρέεται ὑπὸ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Ἐρασίνου, καὶ τῶν χειμάρρων Ἰνάγου καὶ Χαράδρου (Ἐγριά), καὶ ἔχει ΝΔ τὴν λίμνην Λέρνην. Τὸ ἀνατολικὸν δὲ μέρος τοῦ γομοῦ τούτου ἀποτελεῖ τὴν Ἀργολικὴν καλουμένην χερσόνησον, περιβρεχομένην ὑπὸ τοῦ Σαρωτικοῦ κόλπου ἐξ ἀνατολῶν, τοῦ Μυστράου πελάγους ἐκ νότου, καὶ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου ἐκ δυσμῶν, καὶ σχηματίζουσαν πρὸς Α τὴν μικρὰν χερσόνησον τῶν Μεθάνων, ἔχουσαν ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ αὐτῆς ἐσχάτιᾳ τὸ ἀκρωτήριον Σκύλαιον (Σπαθί) καὶ ἀπέναντι τῆς μὲν νοτιοανατολικῆς παραλίας τὴν οῆσον Πόρου (Καλκυρίχν), τῆς δὲ νοτίου τὰς νήσους Σπέτσας καὶ "Υδρα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαίρεσις. Διοικητικῶς διαιρέεται ὁ

νομὸς Ἀργολίδος εἰς πεντε ἐπαρχίας τὴν ἐπαρχίαν Ναυπλίας, τὴν τοῦ Ἀργους, τὴν τῶν Σπετσών καὶ Ἐρυθρούδος, τὴν τῆς Τύρρας καὶ τὴν τῆς Τροιζηνίας.
β'. Τίδια ἑκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΥΠΛΙΑΣ. Ἡ ἐπαρχία αὐτῇ δικιεῖται εἰς πέντε δήμους καὶ καταλαμβάνει τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου, περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν δύον Ἀραχναίου καὶ Διδύμου, καὶ τῶν κόλπων Ἀργολικοῦ καὶ Σαρωτικοῦ ἔχει δὲ πληθυσμόν 18750 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ ὄλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δήμου Ναυπλιέων, εἶναι ΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟΝ τὸ ὅποιον πρότερον ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1834 ὑπῆρξεν ἡ πορθητὴ καθέδρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἐλευθερίας αὐτοῦ, διότι ἐνταῦθα ἀπεβιβάσθη τῇ Ιανουαρίου τοῦ 1828 ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Καποδίστριος καὶ ὁ πρῶτος βασιλεὺς αὐτῆς "Οὐρανοί τῇ 25 Ιανουαρίου τοῦ 1833. Κεῖται δὲ τὸ Ναύπλιον ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ ἐπὶ τῶν βορείων ὑπωρειῶν κρητινώδους χερσονήσου, καὶ εἰναι λίκιν δύση πόλις, ἔχουσα τρία φρούρια· τὸ πρὸς Α καὶ ἐπὶ ἀποκρόττηνος βουνοῦ ἴστορικὸν Παλαμήδιον, ἐντὸς τοῦ ὅποιου ὑπάρχουσιν αἱ φυλαὶ καὶ τῶν βικρυποίνων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν καταδίκων, πρὸς Ν τὴν Ἀκρογαυπλίαν ("Ιτε-Καλέ) καὶ πρὸς Δ, ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ λιμένος, τὸ μικρὸν φρούριον Μτοῦρτζι. Ἐγείρει δὲ τὸ Ναύπλιον περὶ τὰς 6000 κ. ἐφετεῖον, πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον ὡς πόλις δὲ κυρίως στρατιωτικὴ ἔχει δημοστίσιον, πυριτιδοτεχνουργεῖον, ἀποθήκην δικοῦ πολέμου καὶ ἰματισμοῦ καὶ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον. Επι δὲ τὸ Ναύπλιον εἰναι καὶ ἔδρα ἐπισκόπου.

"Ἐγείρει δὲ τὸ Ναύπλιον καὶ μικρὸν ποοάστειον, πρὸς Α καὶ εἰς 5 λεπτῶν τῆς ὥρας ἀπόστασιν κείμενον, τὴν 1500 κ. ἔχουσαν Πρόνοιαν, ἥτις εἰναι δημοστή, διότι ἐν τῇ πλατείᾳ αὐτῆς συνῆλθε τῇ 8ῃ Αδριανούστου τοῦ 1832 ἡ πέμπτη ἐθνικὴ Συνέ-

λευσις, ήτις ἀνεγγράφει καὶ ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ βασιλέως
”Οδυσσος.

Οὐχὶ δὲ μακρὰν τοῦ Ναυπλίου καὶ πρὸς Β εὑρίσκονται ἑρεί-
πια τῆς παναρχαιοτάτης πόλεως **Τίρυνθος**, μεταξὺ τῶν
ὅποιων διακρίνονται τὰ περιώνυμα **Κυκλώπεια τείχη** καὶ τὸ ἀρ-
χαῖον ἀγάπτορον.

Κῦμαι δὲ καὶ χωρία ἀξιόλογα εἶναι :

Πρὸς Β μὲν τοῦ Ναυπλίου τὰ χωρία Μέριμπας καὶ Χέλε
μετὰ 800 κ. ἐκάπερον πρὸς Ν δὲ τὸ παράλιον χωρίον Τολὸν,
εἰς τὸ ὅποιον πολλοὶ Ναυπλιεῖς παραθερίζουσι καὶ ἔχει περὶ^{τοὺς} 400 κ. καὶ πρὸς Α ἡ **Νέα Ἐπίδαυρος**, (νῦν Πιάδα), ήτις
κεῖται ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν βραχώδους ἀκροπόλεως, ἐπὶ τῆς ὅποιας
ὑπάρχει Φραγκικὸν φρούριον. ἔχει δὲ ἡ κώμη αὐτῆς 1180 κ. καὶ
εἶναι ἐπίσημος, διότι ἐν αὐτῇ συνήλθεν ἡ α' Ἐθνικὴ Συνέλευ-
σις, ήτις ἀνεκήρυξε τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ κατέστησε
τοὺς Ἐπιδαυρίους ἀφορολογήτους. Πρὸς Ν ταύτης κεῖται ἡ **Πα-
λαιὰ Ἐπίδαυρος**, ήτις σήμερον μὲν εἶναι μικρὸν χωρίον μετὰ
500 κ., τὸ πάλαι ὅμως ἥτο πόλις ἀνομαστὴ διὰ τὸν ἐν αὐτῇ
περίφημον ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τοῦ ὅποιού ἑρείπια μόνον σή-
μερον σώζονται, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ περιωνύμου γλύπτου καὶ ἀρ-
χιτέκτονος Πολυκλείτου κατασκευασθὲν κάλιστον θέατρον, τὸ
ὅποιον καὶ σήμερον ἔτι σώζεται ἐν καλῇ καταστάσει. **Λαγονοριό**,
κώμη ἔχουσα 1300 κ. καὶ μίκην περίπου ὕψουν ἀπέχουσα τῶν
ἀρχαιοτάτων τῆς Παλαιᾶς Ἐπιδάυρου.

2. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΡΓΟΥΣ.** Η ἐπαρχία αὕτη, ήτις διαιρεῖται
εἰς 6 δήμους, καταλαμβάνει ὀλόκληρον τὸ ΒΔ μέρος τοῦ νομοῦ
καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 27,800 κ. **πρωτεύουσα** δὲ αὐ-
τῆς, ὡς καὶ τοῦ δήμου Ἀργείων, εἶναι τὸ **ΑΡΓΟΣ**, τὸ ὅποιον
εἶναι ἡ πολιανθρωποτέρα πόλις τοῦ νομοῦ **Ἀργολίδος** καὶ ἔχει
περὶ τὰς 10000 κ. γυμνάσιον, δύο πλατείας, ὁραῖον ταῦτη τοῦ
Ἀγίου Πέτρου, μέγα στρατόπεδα τοῦ ἵππου καὶ ὁραῖους κήπους.
κεῖται δὲ τὸ **Ἀργος** ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ
περὶ τοὺς δυτικοὺς τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως Λαρίσις πρόποδας,

εἰς τι μέρος τῶν ὁποίων σφύζονται ἐγγεγλυμμέναι βαθμίδες τοῦ ἀρχαίου τῆς πόλεως θεάτρου.

Πρὸς Β δὲ τοῦ "Αργούς καὶ ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ χωρίου Χαρβάτη ἔκειντο κὶ περιώνυμοι ἀρχαῖαι πολέμουσαι Μυκήναι, τῶν ὁποίων σπουδαιότατα ἐρείπια καὶ πολιτιμότατα ἀντικείμενα αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαὶ τοῦ Σχλίμαν ἔφερον εἰς φῶς, μεταξὺ τῶν ὁποίων δισκρίνονται ἡ περίφημος πύλη τῶν λεόντων καὶ διηγησαρδὸς τοῦ Ἀτρέως.

Κῶμαι καὶ χωρία ἀξιόλογα εἶναι

Βορειοχωτολικῶς μὲν τὸ Κάιω Μπέλεση μετὰ 900 κ. καὶ τὸ Μπουγάτι μετὰ 800 κ. περίπου· πρὸς Β τὸ Κουτσοπόδι μετὰ 1400 κ. περίπου· πρὸς Δ ἡ Καρνά καὶ ὁ Αζλαδόκαμπος μετὰ 1600 κ. ~~καὶ~~

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΠΕΤΣΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΙΟΝΙΔΟΣ. Ἡ ἐπαρχία καταλαμβάνει τὸ ΝΔ μέρος τῆς Αργολικῆς χερσονήσου, τὸ πρὸς Ν τοῦ Διδύμου ἔκτεινον, μετὰ τῆς ἀπέναντι κειμένης νήσου Σπετσῶν ἔχει δὲ πληθυσμὸν 17 100 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δικαιοδόλου δήμου, εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς νήσου Σπετσῶν δικαιοδόλος καὶ παράλιος πόλιος ΣΠΕΤΣΑΙ μετὰ 4500 κ.

Ἐν τῷ ἡπειρωτικῷ δὲ τμήματι τῆς ἐπαρχίας ταύτης πόλις μὲν ἀξιόλογος εἶναι τὸ ἐπὶ ὑψώματος ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένον Κοραΐδιον, τὸ διπόδον εἶναι πρωτεύουσα τοῦ δικαιοδόλου δήμου μετὰ 7 000 κ. περίπου· κωμόπολις δὲ ἡ Εφημίρη (νῦν Καστρό), πρωτεύουσα τοῦ δικαιοδόλου δήμου μετὰ 2530 κ. κώμη δὲ οἱ Δίδυμοι, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ δικαιοδόλου δήμου μετὰ 1600 κ.

4. ΕΠΑΡΧΙΑ ΥΔΡΑΣ. Ἡ ἐπαρχία κατηγορεῖται δημονακτικῶς τοῦ πατέλεως ἐν τῇ ΝΑ τῆς Αργολικῆς χερσονήσου κειμένης νήσου "Τύρας, ἡτις ἔχει 7175 κ. καὶ περιλαμβάνει τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς δικαιοδόλου πόλιν ΥΔΡΑΝ καὶ τινὰ μοναστήρια.

Ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 21 ἡ νῆσος αὐτη, ὡς αἱ Σπέτσαι καὶ τὰ Ψαρά, εἶχον λαμπρὸν ταυτικὸν καὶ δι' αὐτοῦ ἡρωϊκῶς

ηγωνίσαντο καὶ διέπρεψαν ἐν τῷ κατὰ θάλασσαν κατὰ τῶν Τούρ-
κων ἀγῶνι. Εἶναι δὲ ἡ Ὑδρα πατρὸς τοῦ **Μιαούλην**, τοῦ
Σαχτούρον, τοῦ **Τουμπάζην**, τοῦ **Κοιτεζῆν**, τοῦ **Κουντου-
ριώτου** καὶ ἄλλων.

5. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις δικι-
ρεῖται εἰς τρεῖς δήμους, καταλαμβάνει τὸ ΝΑ μέρος τῆς Ἀργο-
λικῆς χερσονήσου μετὰ τῆς ἀπέναντι κειμένης νήσου **Ηέρεων**
ἔχει δὲ **πληθυσμὸν** 10200 κ. **Ποστεύοντα δ'** αὐτῆς, ὡς
καὶ τοῦ δρμωνύμου δήμου, εἴναι ἡ ἐπὶ τῆς νήσου παραλίας πόλις
ΠΟΡΟΣ (πάλαι *Καλανδία*), ἥτις ἔχει ὠραιοτάτην τοποθεσίαν,
ἀσφαλέστατον λιμένα καὶ ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1878 ὑπῆρχεν ὁ
ναύσταθμος τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἐλλάδος. Τρίχ δὲ τέ-
ταρτα τῆς ὥρας μακρὸν τῆς πόλεως καὶ πρὸς Β εμρίσκονται
διάφορα ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως, μεταξὺ τῶν ὅποιων δια-
κρίνονται τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐντὸς τοῦ
ὅποιον διέγειραν ὁρμής Δημοσθένης, καταδικόμενος ὑπὸ τοῦ
Ἀππιατρού, ἡραγκάσθη νὰ πῆ τὸ κώνειον, τῷ 322 π. Χ.
Ἀπέναντι δέ τοῦ Πόρου κεῖται τὸ 500 κ. ἔχον χωρίον **Δαμα-
λᾶς** (ἀρχαία *Τροιζήνη*) ὀνομαστὸν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ 1827 γε-
νομένην τοίτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ὃπὸ τῆς δοπίας ἐγένετο ἡ
ἐκλογὴ τοῦ Καποδιστρίου ως Κυβερνήτου τῆς Ἐλλάδος. Πρὸς Β
δὲ τῆς Τροιζήνος κεῖται ἡ κερδούνησος τῶν Μεθάρων, ἐν τῇ δι-
ποίᾳ χωρίον ἀξιόλογον εἴναι τὰ 400 κ. ἔχοντα καὶ ἐπὶ τῆς
δυτικῆς παραλίας τῆς χερσονήσου κείμενα **Μέθανα** ἐν δὲ τῇ
ἀνατολικῇ παραλίᾳ κεῖται τὸ χωρίον **Βοωμολιμάνη**, ἥτις ἔχει
περὶ τὸν 400 κ. καὶ λαμπρὸν θερμὸν καὶ θειοῦγχον ικματικὸν
δάκτων.

13. **ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ**

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Κορινθίας καταλαμβάνει τὸ βόρειον μέρος τοῦ
βορειανακτολικοῦ τμήματος τῆς Ηελιοποννήσου καὶ ὁρίζεται πρὸς

Β ὑπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, πρὸς Α ὑπὸ τοῦ νομοῦ Ἀιτιαῆς καὶ τοῦ Σαρωτικοῦ κόλπου πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ νομοῦ Ἀργολίδας καὶ Ἀργολίδος καὶ πρὸς Δ ὅποδε τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας. **Πληθυ-**
σμὸν δὲ ἔχει 65000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος δὲ νομὸς αὗτος εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον χώρα δρεινὴ καὶ ὅροι ἐν αὐτῇ ἀξιόλογοι εἰναι τὰ Ἀροάνια καὶ ἡ Κυλλήνη, πρὸς Ν τῆς ὄποιας ὑπάρχουσι δύο ἀξιόλογοι λίμναι, ἡ Φενεός καὶ ἡ Στυμφαλία, ἐν τῇ ὄποιᾳ κατὰ τὴν μυθολογίαν διηγεῖντο αἱ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἔξι λιθρευθεῖσαι Στυμφαλίδες ὅρνεις ἔχει διμως καὶ πεδιάδας τινὰς, τὴν ἀξιόλογον πεδινὴν Κορινθιακὴν παραλίαν, ἥτις ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Κεγχρεῶν μέχρι τῆς κάμψης τοῦ Εὐλοκάστρου, τὰς μικρὰς πεδιάδας τῆς Νεμέας, τῶν Κλεωνῶν καὶ ἀλλαχει τινας, μικρὰς ὁσαύτως. Ο δὲ δικρότερον τὸν νομὸν τοῦτον ποταμὸς εἶναι δὲ Ἀσωπός, ὃστε πηγάζει, ὃς εἴπομεν, ἀπὸ τῆς Κυλλήνης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον.

Ἐν δὲ τοῖς παραλίοις τοῦ νομοῦ τούτου σχηματίζονται δύο ἀξιολογώτατοι κόλποι, δὲ Κορινθιακὸς καὶ δὲ Σαρωτικός, οἵτινες μέχρι πρὸ διλίγων ἐτῶν ἔχωρίζοντο διὸ τοῦ ισθμοῦ τῆς Κορίνθου, τὸν ὄποιον σήμερον τέμνει ἡ κατασκευασθεῖσκ διώρουξ· ἥτις ἔχει μῆκος 6 1/2 χιλιομέτρων, πλάτος 20 μέτρων καὶ βάθος 8, καὶ ἐκατέρωθεν τῆς ὄποιας ιδρύθησκ δύο νέοι συνοικισμοί, πρὸς Α μὲν καὶ ἐν τῷ κόλπῳ τῶν Κεγχρεῶν ἡ Ισθμία, πρὸς Δ δὲ καὶ ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ ἡ Ποσειδωνία.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαίρεσις. Ο νομὸς Κορινθίας ἀποτελεῖ γίαν διμόνιμον ἐπαρχίαν, ἥτις περιλαμβάνει ἔνδεκα δήμους.

β. Πόλεις, κωμαὶ καὶ χωρία τῆς Κορινθίας.

Πόλις ἀξιόλογος, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δήμου Κορινθίων, εἶναι ἡ **ΝΕΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ**, ἣντις κεῖται ἐπὶ τῆς νοτίου παραστάτης τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ὅπου ἐκτίσθη τῷ 1858 μετὰ τὴν ἐκ σεισμῶν καταστροφὴν τῆς ὑπὸ τοὺς θορείους πρόσποδας τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἀκροκορίνθου κειμένης **Παλαιᾶς Κορινθοῦ**. ἔχει δὲ πληθυσμὸν 4200 κ. πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον. Ἡ **Ἀρχαία ὁμος Κόρινθος** ἦτο πόλις πολυανθρωπότατη ἔχοντα 300,000 κ. καὶ μεγάλα πλούτη, δι' ὃ ἐκαλεῖτο καὶ ἀφνειός (=πλούσια) **Κόρινθος**. ὁ βίος ἐν αὐτῇ ἦτο πλήρης ἀπολαύσεων καὶ δαπανηρότατος, δι' ὃ ἐλέγετο «οὐ παντὸς πλεῖν εἰς **Κόρινθον**», διότι μόνον οἱ πλούσιοι ἥδυναντο τὰ μεταβαίνωσιν εἰς αὐτήν. Τὸ δραχαιὸν αὐτῆς μεγαλεῖον ὥφειλε ἡ Κόρινθος εἰς τὴν σπουδαίαν θέσιν, τὴν ἥποιαν κατεῖχε, κειμένη εἰς τὸ ΝΔ ἄκρον τοῦ Ἰσθμοῦ, μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Στρεψεᾶς Ἑλλάδος, καὶ μεταξὺ δύο κόλπων, τοῦ **Κορινθιακοῦ** καὶ καὶ **Σαρωνικοῦ**, οἵτινες παρεῖχον εἰς αὐτὴν τὰς ἀξιολόγους λιμένας ὃ μὲν Κορινθιακὸς τὸ **Λέχαιον**, πρὸς Β τῆς πόλεως κείμενος, ὃ δὲ Σαρωνικὸς τὸν **Σφινοῦντα** (Καλαμάκιον) καὶ τὰς **Κεγχοεάς**. (οἱ λιμένες δὲ οὗτοι συνεκοινώνονται δι' εὐθείας ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τεχνητῆς ὁδοῦ, ἣντις ἐκαλεῖτο **δίοδος**, διότι δι' αὐτῆς μετεβιβάζοντο μικρὰ πλοῖα καὶ ἐμπορεύματα ἀπὸ τῆς μᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἄλλην.) Ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ δὲ ὑπῆρχον πρὸς τούτοις ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος μετὰ θεάτρουν καὶ σταδίουν, ἐν τῷ ὅποιῳ ἐτελοῦντο ἀνὰ πᾶν τρίτον ἔτος ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ προσωνυμούνειντος θεοῦ Ποσειδῶνος, οἵτινες ἐκαλοῦντο **Ισθμια**.

Ἐκτὸς τῆς Κερίνθου ἀλληλούπολις δὲν ὑπάρχει, **κωμοπόλεις** ὅμως, κωμαὶ καὶ χωρία ὑπάρχουσιν, ἐκ τῶν ὅποιών ἀξιολογώτερων εἰναι: ΒΑ μὲν τοῦ νομοῦ ἡ κώμη **Πεοαχώδα**, ἣτις ἔχει 1400 κ. καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς μεταξὺ τοῦ λιμένος Λεχαίου καὶ τοῦ κόλπου τῶν Αἴγασθένων σχηματιζομένης χερσονήσου, πρὸς Ν τῆς θούρικης κεῖται τὸ περίφρυμον διὰ τὰς θερμὰς ιαματικὰς πηγάδας του χωρίου **Αριτράκιον**, τὸ ὅποιον ἔχει 760

πρὸς Α δὲ κεῖται ἡ 1700 κ. ἔχουσα κώμη Σοφικόν καὶ τὸ χωρίον Χιλιομόδιον μετὰ 600 κ. πρὸς Β δὲ καὶ ἐπὶ τῆς παραλίας κεῖται ἡ 2,600 κ. ἔχουσα ώραίκα κωμόπολις Κιάτον καὶ ἡ 1100 κ. ἔχουσα, ώραίκα δυσκύτως, κώμη Ξυλόκαστον, πρὸς Ν τοῦ ὄποιου κεῖνται αἱ κῶμαι Τοίχιαλα μετὰ 1700 κ. καὶ τὸ Κλημέντι μετὰ 1000 κ. περίπου πέραν δὲ τοῦ Ξυλοκάστρου καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας κεῖται τὸ μικρὸν καὶ ἥδη δι' ώραίων μικρῶν οἰκοδομῶν ἔξωφειζόμενον χωρίον Δεοβένιον, ἔχον περὶ τοὺς 800 κ. Πρὸς Ν δὲ τοῦ νομοῦ κεῖνται ἡ κώμη Γκούρα μετὰ 1100 κ. καὶ ἡ κωμόπολις Άγιος Γεώργιος μετὰ 2,200 κ., πλησίον τῆς ὄποιας κεῖνται τὰ περίφημα φαραγγώδη στενὰ τῶν Δεοβενακίων, ἐντὸς τῶν ὄποιων περὶ τὰ τέλη τοῦ Ιουλίου τοῦ 1822 ὁ μέγας στρατηλάτης Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Τουρκοφάγου Νικήτα κατέστρεψαν τὸν ἐκ 30,000 ἀνδρῶν συνιστάμενον στρατὸν τοῦ Δράμαλη· προσέτι δὲ πλησίον τῆς κωμοπόλεως ταύτης τοῦ Άγίου Γεωργίου ὑπάρχει ἡ κοιλάς τῆς ἀρχαίας Νεμέας, ἡτος ἦτο χώρα ἵερα καὶ περιεῖχε πολλὰ ἰερὰ οἰκοδομήματα, στάδιον, γυμνάσιον, περίφημον ναὸν τοῦ Διός, δοτις ἢτο ἐν τῷ ἐθνικῷ λεφᾶν τῶν Πελοποννησίων καὶ δοτις ἔκειτο ἐν τῷ κέντρῳ τῆς κοιλάδος καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἄλσους κυλαρίσσων· ἐν ᾧ ἐτελοῦντο ἀνὰ πᾶν τρίτον ἔτος ἀγῶνες, Νεμέα καλούμενοι, τῶν ὄποιων τὴν διεύθυνσιν εἶχον μέχρι τοῦ 573 π. Χ. οἱ κάτοικοι τῆς πρὸς Β κειμένης ἀρχαίας πόλεως Κλεωνῶν, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ὄποιας ἀνῆκεν ἡ κοιλάς· ἐν τῇ Νεμεαῖον λέοντα.

14. ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Αχαΐας καταλαμβάνει τὸ βορειότατον μέρος τῆς Πελοποννήσου καὶ δοιάζεται πρὸς Α ὑπὸ τοῦ νομοῦ Κορινθίας πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ νομοῦ Ηλείας πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Πα-

τραικοῦ καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῶν ρο-
μῶν Ἀρωαδίας καὶ Ἡλείας. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 146,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πόλιον ἔποιφιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Ἀχαΐας εἶναι κατὰ
τὸ πλεῖστον χώρα δρεινὴ καὶ δρόν ἐν αὐτῇ εἶναι τὰ Ἀροάτια
(Χελμός), τὸ Παραχαικόν (Βαδική) καὶ δὲ Ἐρύμανθος ("Ωλενος").
Ἐγει δῆμος πρὸς Δ μεγάλην καὶ εὔφορον πεδιάδα, τὴν τῆς
Ἀχαΐας, πρὸς Β τῆς δύοις σχηματίζεται δὲ Πατραικὸς κόλπος
καὶ ΝΔ τὸ άκρωτηντον Ἀραξος. Ποταμοὶ δὲ ἀξιόλογοι ῥέουσι.
πρὸς Β ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ὁ ἀπὸ τοῦ
Ἐρυμάνθου πηγάζων Σελινοῦς καὶ οἱ ἀπὸ τῶν Ἀροανίων πη-
γάζοντες Κολαΐς καὶ Ἀχαιός Ἐραστρος, δὲ καὶ Βουραϊκὸς κα-
λούμενος.

Τὰ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ παραγόμενα ποοιόντα εἶναι Κοριν-
θιακὴ σταφίς, ἄλαιον, διάφοραι διώδαι καὶ ἄλλα.

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρέσεις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Ἀχαΐας
διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας· τὴν τῶν Πατρῶν, τὴν τῆς
Αιγαίας καὶ τὴν τῶν Καλαβρύτων.

β'. Ίδια ἑκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΤΡΩΝ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἣτις διαιρεῖται
εἰς 5 δήμους, καταλαμβάνει τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τοῦ νομοῦ
καὶ ἔχει πληθυσμὸν 79,000 κ. πρωτεύοντα δὲ αὐτῆς, ὡς
ὅλοις παραλίοις, καιμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ μυ-
χοῦ τοῦ Ηπατραικοῦ κόλπου, ἔχουσα δὲ πληθυσμὸν περὶ τὰς
40,000 κ. καὶ μέγχε ἐμπόριον σταφίδος, οἴνων καὶ διαφόρων ἄλ-
λων προϊόντων εἶναι δὲ αἱ Πάτραι δραία πόλις, ἔχουσα καρο-
νικωτάτας καὶ εὐθυτάτας ὄδούς, δραῖον τεχητὸν λιμένα, οἰκοδο-
μάς ὀραῖας καὶ μεγαλοπρεπεῖς, πλατείας κατάς, μεταξὺ τῶν δ-

ποίων διακρίνονται ή τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, ή τῆς Βασιλίσσης Ολγας καὶ ή τῶν Ὑψηλῶν Ἀλυρίων τερπνὸς ἐξοχάς, μεταξὺ τῶν ὄποιων διακρίνονται ή τῶν Ἰτεῶν καὶ ή τοῦ Γηροκομείου, καὶ ὅδωρ ἄφθονον καὶ ψυχρόν, διοχετευθὲν ἀπὸ τῶν δυτικῶν ὑπαρειῶν τοῦ Παναχαϊκοῦ ἔχει δὲ πρὸς τούτοις θέατρον ἀξιόλογον, διάφορα ἐμπορικά, βιομηχανικά, ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήκαται, οἷον παρακομεῖον, γοσοκομεῖον, βρεφοκομεῖον, καὶ ἄλλα, καὶ ἐφετεῖον, πρωτοδικεῖον, δύο γυμνάσια, τέσσαρα Ἐλληνικὰ σχολεῖα, ἀρσάνειον παρθεναγωγεῖον καὶ ἄλλα. Φωτίζεται δὲ κατὰ τὰς νύκτας διὰ φωταερίου καὶ ἡλεκτρικοῦ φωτός, καὶ ἔχει ἡλεκτροκίνητον τροχιοδρόμον.

ΚΘΥΜΑΙ δὲ ἁξιόλογοι καὶ **ΧΩΡΙΑ** τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰναι· ἐπὶ μὲν τῆς βορειοκυκλοποιῆς παραλίας **ὁ Ἄγιος Βασίλειος** μετὰ 1500 κ. καὶ τὰ μικρὰ χωρία Ψαθόπυργος καὶ Καμάραι ἐπὶ δὲ τῆς βορειοδυτικῆς παραλίας εἰναι η Ἐγλυκάς μετὰ 700 κ., η Ἀλυσσός μετὰ 1000 κ. περίπου, **ἡ Κάτω Αχαΐα** μετὰ 1500 κ.: μεσόγειοι δὲ κῶμοι εἰναι η Γονδρούμισα μετὰ 1000 κ. καὶ η **Χαλαροδότσα**, τὸ Μινιλόγλι καὶ ἄλλαι.

2. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΙΓΑΙΑΛΕΙΑΣ.** Η ἐπαρχία αὕτη, ητοις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, κεῖται πρὸς Α τῆς ἐπαρχίας τῶν Πετρῶν καὶ ἔχει πληθυσμὸν 22,000 κ. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ ὀμώνυμου δήμου εἰναι **ΤΟ ΑΙΓΙΟΝ** (Βοστίσα), παράλιος ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου πόλις, μία δὲ ἐκ τῶν εὐπορωτάτων καὶ κηρυκιοτάτων Πελοποννησιακῶν πόλεων, ἔνεκκ τῆς ἐν τοῖς περιγόραις αὐτῆς καλλιεργείας ἐξοικίας Κορινθιακῆς στραφίδος· εἰναι ἐκτισμένη ἐπὶ δύο λόφων ἀμφιθεατρικῶς, ἔχει ὀδοίμας, εὐρεῖας δύοντας, γυμνάσιον καὶ 8,000 κ. Νοτιοδυτικῶς δὲ τοῦ Αιγίου, εἰς ἀπόστασιν δύο ώρῶν, κεῖται η περίφημος **Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν**, ητοις εἶναι δευτέρα ἐν Ελλάδι μετά τὴν **Μονὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου**, ἔχουσα διπέρη τοὺς 100 μοναχούς.

ΚΘΥΜΑΙ δὲ ἁξιόλογοι καὶ **ΧΩΡΙΑ** τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰναι η **Τεμένη** μετὰ 1100 κ., η **Ἄραχοβα** μετὰ 575 κ. καὶ η **Ακράτα** μετὰ 900 κ. *ταῦλος Σιανογένεων*

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 13 δήμους, καταλαμβάνει τὸ νοτιοκυκλοπεικὸν μέρος τοῦ νομοῦ καὶ ἔχει πληθυσμὸν 45,000 κ., πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς ὡς καὶ τοῦ ὁμονύμου δήμου, εἶναι τὰ περίφημα ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ, διότι ἐν τῇ ἡμίσειαν ὥδαν ἀπ' αὐτῶν ἀπεκρύσση μορῇ τῆς Ἀγίας Λαύρας ὑψώθη τῇ 25 Μαρτίου τοῦ 1821 ὅπο τοῦ ἐπισκόπου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ ἡ σημαία τῆς ἐπαρστάσεως ἔχουσι δὲ τὰ Καλάβρυτα γυμνάσιον καὶ πληθυσμὸν περὶ τοὺς 1500 κ., καὶ εἶναι ἔδρα Ἐπισκόπου.

Κώμαι δὲ ἀξιόλογοι καὶ χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε: πρὸς Ν τὸ Σαποτόν μετὰ 800 κ. καὶ ἡ Φίλια μετὰ 800, πρὸς Δ τὸ Λιβάρτουσον μετὰ 1000 κ. τὸ Κέρτεζι μετὰ 1400 κ. περίπου, τὰ Μαζέένα μετὰ 1800 κ. περίπου ἡ Κερπινὴ ἡτις ἔχει 700 κ. καὶ συγκρήτι μακρὰν τῆς ὁποίας κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἡνις ἐκτίσθη κατὰ τὸν δ'. μ. Χ. αἰώνα καὶ εἶται ἡ μεγαλυτέρα πασῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι μονῶν, ἔχει 150 μοναχοὺς καὶ μίαν εἰκόνα τῆς θεοτόκου, τὴν δποίαν λέγεται ὅτι ἐξωγράφησεν δὲ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς πρὸς Α δὲ εἶναι τὰ μικρὰ χωρία Βαλεμῆ καὶ Σούδενα. X

15. ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Πλειας καταλαμβάνει τὸ ΒΔ τμῆμα τῆς Πελοποννήσου καὶ δογίζεται πρὸς Α ὅπο τῶν νομῶν Ἀχαΐας καὶ Ἀρκαδίας πρὸς Δ καὶ Β ὅπο τοῦ Ιονίου Πελάγους καὶ πρὸς Ν ὅπο τοῦ Νομοῦ Τριφυλίας. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 95,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταξόμενος ὁ νομὸς Ἡλείας εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινός, ἐκτεινομένης ἐν αὐτῷ τῆς περιφήμου Ἡλειακῆς πεδιάδος, τὴν ἐποίαν διαχρέουσιν οἱ ποταμοὶ Πη-

νειδες, Λάδων και Ἀλφειός, και ἐπὶ τῆς όποιας ὑπάρχουσι και ἰχθυοτεχόφοι ~~λιμναῖ~~ Μονογιά, και Κυτίνη. Υπάρχουσι δὲ ετῷ νομῷ τούτῳ δύο αξιόλογα διοικήματα και αἱ διακλαδώσεις αὐτοῦ Φολόη και Σκόλλις, και δύο ἀκρωτήρια ΝΔ διαχθόνες (Κατάκωλον) και διοικήματα (Γλαρέντζα),

Τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ εἰναι: σταφίς τὸ κυριώτερον προϊόντος, οἶνος, ζάιον, διάφοροι δημόροι και ἄλλα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρέσεις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Ἡλείας διποτελεῖ μίαν διοικητικὴν ἐπαρχιαν, ἡτις διαιρεῖται εἰς δύτερο δήμους.

β'. Πόλεις, κῶμαι και χωρία τῆς Ἡλείας.

Πρωτεύουσα τῆς Ἡλείας, ὡς και τοῦ διοικητικοῦ δήμου, είναι ο ΠΥΡΓΟΣ, πόλις αξιόλογος, μετὰ δρασίων οἰκοδομῶν, κειμένη ἐπὶ ἔξοχου και τερπνοτάτης θέσεως, μίαν ώραν μαζίσαν τῆς θαλάσσης και τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ, και ἔχουσα πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον μετὰ αξιολόγου βιβλιοθήκης, δύο Ελληνικὰ σχολεῖα και διάφορα ἄλλα ἀρχέγονα και θηλέων δημόσια και ίδιωταν ἐπεδεντήρια, τὸ Μαρωνούλιον νοσοκομεῖον και πληθυσμὸν 13000 κ. Πρὸς Δ δὲ τοῦ Πύργου κείται τὸ ἐπίνειον αὐτοῦ Κατάκωλον (Ιχθύς), παρὰ τὸ διοικητικὸν ἀκρωτήριον.

Πρὸς Α δὲ τοῦ Ηύργου κείται ἡ δρασία κοιλάς τῆς Ολυμπίας, ἐν τῇ διοίᾳ τῷ πάλαι ἐτελοῦντο κατὰ πᾶσαν τερατίαν οἱ περιφρύματοι Πανελλήνιοι ἀγῶνες, οἱ Ολυμπιακοὶ καλούμενοι ἐν τῇ κοιλάδι ταῦτη ὑπῆρχον διέφοροι γαοί, βωμοί, θησαυροί, γυμνάσιοι, στάδιοι, παλαίστραι, ἀγάλματα θεῶν, ἀρδούντες τυητῶν και ἀπειρα ἀγαθήματα ἐκ χαλκοῦ και μαρμάρου. Τὸ ιερότατον δὲ μέρος τῆς Ολυμπίας ἦτο τὸ ιερόν ἀλοσος, οὐ "Αλατίς", ἐν τῷ κέντρῳ τῆς δημοίας ὑπῆρχεν διοικήματος τοῦ Ολυμπίου Διός, ἐντὸς τοῦ δημοίου ἵστατο τὸ περιφρύμον τοῦ οἰκοδομήματος Φειδίου. Τῶν πλείστων δὲ τούτων αἱ ὄπλα τῆς Γερμανίας τῷ 1875-1881 γενόμεναι

ἀρασκαφαὶ ἀτεκάλυψαν ἀξιολογώτατα ἐρείπια καὶ ἀπικείμενα, τὰ δοῦλα εἶναι ἐγαποτεθημένα ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀρδέον Συγγροῦ ἰδωνθέντι μουσείῳ, ἐν τῷ δποίῳ μεταξὺ πάγιων διακρίνονται τὰ περίφημα ἀγάλματα τοῦ Ἐργοῦ τοῦ Ηρά-
ξιτέλους καὶ τῆς Νικης τοῦ Ηαιτονίου.

Κεμοπόλεις δὲ κῶμαι καὶ χωρία τῆς Ἑλείας εἰναι·
Πρὸς Αρέν τοῦ Πύργου· αἱ κῶμαι Κοιενούχιον μετὰ 1200
κ. καὶ ἡ ΒΑ κειμένη Δίβρῃ μετὰ 1800 κ.· πρὸς Δ δὲ ἡ κώμη Κολόνιον μετὰ 1100 κ. καὶ αἱ κωμοπόλεις Αμαλιάς μετὰ
6,200 κ., ἡ Γαστούνη μετὰ 2,330 κ., τὸ Βαρθολομαϊδό
μετὰ 1860 κ., ἡ Ανδραβίδα μετὰ 2,100 κ. καὶ τὰ 2,870
κ. ἔχοντα Λεχαῖνα, πρὸς Β τῶν ὅποίων ἔκτείνεται ἡ ὁραία
καὶ κατάφυτος πεδιάς τῆς Μανωλάδας, ἥτις εἶναι κτήμα τοῦ
Διαδόχου· ἀπὸ τῶν Λεχαινῶν δὲ διὰ σιδηροδρόμου, πρὸς Δ με-
ταβαίνει τις εἰς τὰ ιχματικὰ λουτρά τῆς Κυλλήνης (Λίντζη).

16. ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Τριφυλίας καταλαμβάνει τὸ νοτιοδυτικὸν μέ-
ρος τῆς Πελοποννήσου, ἔχει σχῆμα περίπου τριγωνικὸν καὶ ὁρί-
ζεται· πρὸς Β ὑπὸ τῶν ρομῶν Ἑλείας καὶ Αρκαδίας· πρὸς Α
ὑπὸ τοῦ ρομοῦ Μεσογρίας καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Κοπαρισσιακοῦ
κόλπου. Έχει δὲ πληθυσμὸν ~~85,000~~ 90,000 κ.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Τριφυλίας εἶναι
κατὰ τὸ πλεῖστον διειնὴ χώρα, ἐπὶ τῆς ὅποίας ὑψοῦνται τὰ
ὅρη Νόμια καὶ τὸ Δύκαιον. Ρέει δὲ ἐν αὐτῇ πρὸς Β δὲ Ἀλ-
φειός ποταμός, οὗτις ἐκβάλλει εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον,
οὐχὶ μακρὰν τῆς λιμνοθαλάσσης τῆς Αγουλινίτης.

Τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι σταφίς, οἴνος, ἔλατος, διώραι διάφοροι καὶ ἄλλα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρεσίς. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Τρεφυλίας διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας· τὴν ἐπαρχίαν Τοιχύνιας καὶ τὴν τῆς Ὀλυμπίας.

β'. Ιδία ἐκατέρας ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 8 δήμους, παταλαρχίαν τὸ νότιον ἥμισυ τοῦ νομοῦ καὶ ἔχει πληθυσμὸν 50,000 κ. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ ὀλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ ὅμωνύμου δήμου, εἶναι Η ΚΥΡΡΑΙΣΣΙΑ, κειμένη ἐπὶ τῶν ΒΔ ὑπαρειῶν ὑψηλοῦ βουνοῦ καὶ ἔχουσα θυμρωπίαν πρὸς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον θέσαν ἔχει δὲ πληθυσμὸν 7,000 κ., πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον. Πρὸς Ν δὲ τῆς Κυπαρισσίας κεῖται ἡ 9,800 κ. περίπου ἔχουσα ώραία πόλις Φιλιατρά, ἡτις ἔχει ώραίας οἰκοδομάς, μεγάλην πλατεῖαν μεθ' ὠραίον ἀναβρυπτηρίον καὶ δημοσίου ὁδολογίου, καὶ ἀξιόλογον ὄδογαγωγεῖον. Πρὸς Ν δὲ τῶν Φιλιατρῶν κεῖνται ἐπὶ ὄροπεδίου οἱ Γαργαλιάνοι, πόλις ώραία, ἔχουσα θαυματίαν πρὸς τὸ Ίόνιον πέλαγος θέσαν καὶ 5,700 κ. καὶ ἡ κωμόπολις Αυγούσια μετὰ 2,000 κ.

Κῶμαι τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀξιόλογοι εἶναι πρὸς Β δ' Αετός μετὰ 1200 κ. τὸ Σουλιμᾶ μετὰ 1250 κ., τὸ Ψάρι μετὰ 1200 κ. καὶ τὸ χωρίον Σιδηρόκαστρον.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 6 δήμους, παταλαρχίαν τὸ βόρειον ἥμισυ τοῦ νομοῦ καὶ ἔχει πληθυσμὸν 36,100 κ. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ ὅμωνύμου δήμου εἶναι ἡ ἐπὶ τῶν βορείων ὑπαρειῶν τοῦ Λυκαίου ὅρους κειμένη κωμόπολις Ανδριτσαΐνα, ἔχουσα 2,200 κ. καὶ γυμνάσιον μετ' ἀξιόλογου βιβλιοθήκης. Πρὸς Δ δὲ καὶ ΒΔ τῆς Ανδριτσαΐνης κεῖνται αἱ κῶμαι Ζοῦρτσα μετὰ 1700 κ., Ζαχάρω μετὰ 1200 κ., Κρέσταινα μετὰ 1600 κ. καὶ τὰ

Μακρύσια μετὰ 1300 κ.· καὶ ἡ κωμόπολις Αγοιλινίτσα μετὰ 2,600 κ.

Μεταξύ δὲ τῶν κωμῶν Κρεσταίνων καὶ Μακρυσίων ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Σκιλλοῦς, ἥις παρεχωρήθη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων τῷ 398 π. Χ. εἰς τὸν ἐξόριστον φίλον αὐτῶν Ἀθηναῖον Σενοφῶντα, διας διέτριψεν ἐπιταῦθι καὶ κατέστησεν τὴν πόλιν ταῦτην ἵεραν τῆς Ἀρτέμιδος, διὰ τῆς ἰδρύσεως τρόπου τινὰ Ἀκαδημείας δασοκομίας, θήρας καὶ γεωργίας.

Νοτιοδυτικῶς δὲ τῆς Ζούρτσης καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ σημερινοῦ χωρίου Παντίστα ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Φιγαλεία, τῆς ὁποίας σώζονται πολλὰ ἔρειπια, μεταξὺ τῶν ὁποίων δικρίνονται τὰ ἐρείπια τοῦ περιφήμου παλαιοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀπὸ τοῦ ὅποιουν ὠραῖα ἀνάγλυφα, παριστῶντα τὴν μάχην τῶν Λαπεθῶν καὶ Κερτανόων, ἥσπαγησαν καὶ μετηγέγνησαν τῷ 1815 εἰς τοῦ Βρετανικοῦ μουσεῖον τοῦ Λορδίουν.

17. ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

X Ο νομὸς Μεσσηνίας καταλαμβάνει τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Πελοποννήσου καὶ ὁρίζεται πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ νομοῦ Τριφυλίας· πρὸς Α ὑπὸ τῶν νομῶν Ἀρκαδίας καὶ Λακωνίας· καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Ιοιίου πελάγους, τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου καὶ τοῦ νομοῦ Λακωνικῆς. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 120,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πόλιον οὐκέτιν ἔποιψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Μεσσηνίχς εἶναι μετὰ τὸ πλεῖστον δρεινὴ χώρα ὑψουμένων ἐπ' αὐτῆς τῶν δυτικῶν κλάδων τοῦ Ταΰγέτου καὶ τῶν ὄρέων Ιθάμης, Μαθίας (Λυκοδήμου), τοῦ Αἴγαλέον καὶ ἄλλων τινῶν ἔχει ὅμως καὶ εεδιάδα ἀξιόλογον, τὴν περίφημον Μεσσηνιακὴν, τὴν ὁποίαν

διαρρέει ὁ ἀξιόλογος ποταμὸς τοῦ νομοῦ Πάμισος, ἐστις πηγαὶς ἀπὸ τῶν Νομίων ὅρέων καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον. Νοτιοδυτικῶς δὲ νομὸς Μεσσηνίας σχηματίζει ἀξιόλογον χερσόνησον, ἐν τῇ νοτιοκατολικῇ ἐσχάτῃ τῆς ὥποις σχηματίζεται τὸ ἀξιόλογον ἔκρωτήν γον Ακρίτας (Γάλλο). Πέριξ δὲ τῆς χερσονήσου ταύτης καίνται ἀκατοίκητά τινα νησίδοια: πρὸς Ν. μὲν αἱ Οἰνούσαις, πρὸς Α. δὲ ἡ περίφημος Σφακτηρία, ἐν τῇ ὥποιᾳ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, τῷ 425 π. Χ., 420 Σπαρτῖται ἐποιοκήθησαν ὑπὸ τοῦ περιφήμου στρατηγοῦ ιδρυτοῦ Ἀθηναίου Δημοσθέους καὶ ἐξεπολιορκήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου δημαρχοῦ Κλέωρος. Ἐπὶ δὲ ἡ Σφακτηρία εἶναι περίφημος καὶ διὰ τὰς τῷ 1825 παρ' αὐτὴν ἀνδραγαθίας τοῦ Τσαμαδοῦ, τοῦ φιλέλληνος Σάρτα Ρόζα καὶ ἄλλων πολεμούντων, κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Τούρκων Αἴγυπτων.

Τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι σταφίς, οἶρος, ἔλαιος, σῦκα, ἐσπεριδοειδῆ καὶ διώδαι διάφοροι.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ Διαιρέσις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Μεσσηνίας διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας τὰν ἐπαρχίαν Καλαμῶν, τὴν τῆς Μεσσηνίας καὶ τὴν τῆς Ηελιδίας.

β'. Τιδια ἐκάστης ἐπαρχίας ἔχεταισι.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ. Η ἐπαρχίας αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 5 δήμους, καταλλαγένει τὸ νοτιοκατολικὸν τοῦ νομοῦ καὶ ἔχει πληθυσμὸν 40 000 κ. πρωτεύουσαν δὲ αὕτη, ὡς καὶ ὄλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δραγούρου δήμου εἶναι Αἴγιαλα, κειμένη ἐν τῷ θυκτολικῷ μυκῷ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κύλπου καὶ 20 λεπτὰ τῆς ὥρας ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ἐν τῇ ὥποιᾳ ἔχει ἐπίνειον τὰς Νέας Καλάναις: εἶναι δὲ αἱ Καλάναι ἐμπορικωτάτη πόλις καὶ ἔχει βιομηχνικά τινα καταστήματα, οἷον σιδηρουργεῖα, μαζαροποιεῖαι, ἀτμοκίνητα μειαξοκλωστήρια, ἀλευροποιεῖαι καὶ ἄλλα: ἔχει δὲ πληθυσμὸν περὶ τὰς 15 000 κ. πρωτεύουσαν, γυμνάσιον καὶ δύο Ἐλληνικὰ σχολεῖα.

Κώμοι πόλεις δὲ καὶ κώμαι τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι
ΙΒΔ μὲν τῶν Καλαμῶν ἡ κωμόπολις **Λαδάναγκα** μετὰ
2035 κ. καὶ αἱ κῶμαι **Μικρομάρη** μετὰ 1200 κ. καὶ ἡ **Θου-**
οία μετὰ 1600 κ. περίπου· πρὸς Β δὲ τὰ **Αρφαρά** μετὰ 1650
κ. καὶ ΒΑ ἡ **Σίτσοβα** μετὰ 1075 κ.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ. Η ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαι-
ρεῖται εἰς 6 δήμους, καταλαμβάνει τὸ ΝΔ τοῦ νομοῦ καὶ ἔχει
πληθυσμὸν 44 500 κ. περίπου· πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς
καὶ τοῦ δήμου Παμίσου, εἶναι ἡ ὄμώνυμος πόλις **ΜΕΣΣΗΝΗ**,
ἥτις κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὅχθης τοῦ Παμίσου· εἶναι δὲ ἡ **Μεσ-**
σήνη ἐμπορικὴ πόλις καὶ ἔχει 6,200 κ. καὶ γυμνάσιον, ὃνομά-
ζεται δὲ ἡ **Μεσσήνη** καὶ **Νησίον**, διότι ἀλλοτε ὁ Πάμι-
σος περιέρρεε σχεδὸν αὐτὴν καὶ καθίστα τοιουτορόπως αὐτὴν
νῆσον. Η ἀρχία δὲ Μεσσήνη, ἡ κτισθεῖσα τῷ 369 π. Χ. ὑπὸ^{τοῦ} Θηβαίου στρατηγοῦ Ἐπαρειώνδος, ἔκειτο παρὰ τὰς ὑπω-
ρείας τῆς Ιθώμης.

Κώμαι δὲ ἀξιόλογοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι· Πρὸς Β
τῇ, Μεσσήνης ἡ **Ανδροῦσσα** μετὰ 860 κ. περίπου, τὸ **Μελι-**
γαλᾶ μετὰ 1500 κ., οἱ **Κωρστατῖοι** μετὰ 1000 κ. περίπου,
τὸ **Διαβολίτιον** μετὰ 800 κ.

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΥΛΙΑΣ. Η ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαιρεῖται
εἰς 6 δήμους, καταλαμβάνει τὸ νότιον μέρος τῆς Μεσσηνιακῆς
χερσονήσου καὶ ἔχει πληθυσμὸν 35000 κ. πρωτεύουσα
δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δήμου Πυλίας εἶναι **Η ΠΥΛΟΣ** (**Νεό-**
καστρον ἡ **Ναβαροῦνον**), παράλιος πόλις, κειμένη ἀπέναντι
τῆς νήσου Σφραγίδας· ἔχει πληθυσμὸν 5100 κ. καὶ λιμένα
μεγίστου καὶ ἀσφαλέστατον, ἀξιόλογωτατον δὲ διὰ τὴν ἐντὸς
αὐτοῦ τῷ 1827 πυρόπλησιν Τοποχικοῦ στόλου ὑπὸ τῶν ἡρωμέρων
στόλων Ἀγγίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας.

Πρὸς Ν δὲ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου
κεῖται ἡ κωμόπολις **Κορώνη**, ἥτις κεῖται ἐπὶ βραχώδους ἀ-
κρωτηρίου καὶ ἔχει 2250 κ. Νοτιοχντολικῶς δὲ τῆς Μεσσηνι-
ακῆς χερσονήσου κεῖται ἡ κώμη **Μεθώνη**, ἥτις ἔχει 1700 κ.
ἀσχυδὲν Ἐνεπιδόν φρούριον καὶ λιμένα καλόν, ἐντὸς τοῦ δ-

ποίου δι Μιαούλης κατέκαυσε τῷ 1825 Τούρκικὸν στόλον. Πρός Α δὲ καὶ ΒΔ τῆς Κωρώνης κεῖνται τὰ χωρία Χαροκοπίδιο μετά 900 κ., Δογκά μετά 900 κ. ώστε πάντας, ἡ κώμη Πεταλίδιον (παλαιὰ Κορώνη) μετά 1000 κ. Βρεισιδύτικῶς δε τοῦ Πεταλίδιου κεῖται τὸ μικρὸν χωρίον Χαντζῆ, ΒΑ τοῦ ὄποίου κεῖται τὸ μικρὸν ώστε πάντας χωρίον Μανάκι, τὸ δνομεκτήν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῷ 1825 ἥρωτικὴν ἀντίστασιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἥρωος Παπαφλέσσα.

18. ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΚΗΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Λακωνικῆς, καταλχριθάνει τὴν πρὸς Δ τοῦ Ταῦγέτου καὶ ἐπ' ὀλοκλήρου τῆς ὁμιλίου χερσονήσου ἔκτεινομένην χώραν καὶ δοίζεται πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας καὶ τοῦ Μεσσηνιακοῦ ἀόλπου πρὸς Β ὑπὸ τοῦ νομοῦ Αρκαδίας καὶ πρὸς Α ὑπὸ τοῦ νομοῦ Δακεδαίμονος καὶ τοῦ Δακωνικοῦ ἀόλπου. Έχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος πληθυσμὸν περὶ τὰς 63.000 κ. συμπεριλχριθανομένων καὶ τῶν κατοίκων τῶν ΝΑ κειμενῶν νίδων Κυθήρων καὶ Αντικυθήρων, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν.

Β. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Δακωνικῆς ἀποτελεῖ χερσόνησον κατὰ τὸ πλεῖστον δρεινὴν, ἐπὶ τῇ; ὄποιας ἔξαπλοῦται τὸ ὑψηλότατον ὅρος τῆς Πελοπονήσου, ὁ μεγαλοπρεπῆς Ταῦγετος, ὃστις καταλήγει πρὸς Ν εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ταίναρον. Δικρέεται δὲ ὑπὸ μικρῶν χειμάρρων, τῶν ὄποιών οἱ περισσότεροι ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον.

Τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ τούτου, παραγόμενα ἐπὶ τῶν καταρρύτων προπόδων τοῦ Ταῦγέτου, εἶναι δημητριακοὶ καρποί, βαλανίδια, ἔλαιον, σῖτος, σαφίς, διάφορα ἐσπεριδοειδῆ καὶ δημητριακοὶ καρποί.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ά. Διοικητική διαιρεσίς. Διοικητικῶς δὲ ὁ νομὸς Αχαΐας διαιρεῖται εἰς 3 ἐπαρχίας τὴν ἐπαρχίαν Γυθείου, τὴν τοῦ Οἰτύλου καὶ τὴν τῶν Κυθίδων.

β'. Τοία ἐκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΥΘΕΙΟΥ (ἀρατολικὴ μάρη). Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς πέντε δήμους, καταλχμένη τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Αχαϊας χερσονήσου καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 19 000 κ. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ δῆλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ ὁμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς παραχώρας τοῦ Αχαϊας κόλπου παράλιος κωμόπολις ΓΥΘΕΙΟΝ, ἡτις εἶναι ἐκτιτμένη ἐπὶ τῶν νοτιοχατολικῶν προπούδων τοῦ θευνοῦ Κουμάρου (πάλαι Λαροσίου) καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 4 000 κ. πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον καὶ εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου.

ωρον δραβη
Χωρία δὲ τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι πρὸς Δ μὲν τοῦ Γυθείου ἡ Πανίτη μετὰ 800 κ. πρὸς Ν δὲ τοῦ Γυθείου τὸ Μανδροβούνιον μετὰ 750 κ., ἡ Δαγεια μετὰ 650 κ., καὶ ἡ Κάμφος, μετὰ 550 κ. περίπου.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΟΙΤΥΛΟΥ (δυτικὴ μάρη). Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 5 δήμους, καταλχμένη τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Αχαϊας χερσονήσου καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 32 000 κ. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ ὁμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ κώμη ΑΡΕΟΠΟΛΙΣ (κωινᾶς Τοίμοβα) μετὰ 2,000 κ. περίπου πρὸς Β δὲ τῆς Ἀρεοπόλεως κεῖται ἡ κώμη Οἰτυλον (κοινᾶς Βίτουλο) μετὰ 1200 κ., καὶ τὰ Χωρία Κονιφρατοῦ, Πλάτσα, Καρδαμύλη καὶ Κάμπος, τὰ ὅποια ἔχουσι 500 – 800. κ. ἐκκαστον πρὸς Ν δὲ τῆς Ἀρεοπόλεως κεῖται ἡ κώμη Πύργος μετὰ 1100. κ., περίπου, καὶ τὰ χωρία Κίτια μετὰ 600 κ. περίπου.

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΘΗΡΩΝ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις εἶναι ἡ μετημέρινωτάτη ἐπαρχία τῆς Ελλάδος, πειλαχμένη τὰς 2 νήσους Κύθηρα (νῦν Τσιρίγο), τὰ ὅποια ἔχουσι ἐκτεσίν 277

□ χλμ., καὶ Ἀντικύθηος (πάλαι Ὠγιλος ή Αἴγιλα), δύοις ἔχουσιν ἐκτασιν 10 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ ἔχει ἡ παρχία αὗτη 12 400 κ. περίπου, ἐκ τῶν δύοιων 500 μόν κατοικοῦσιν ἐν Ἀντικυθήραις.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς ἐπαρχίας, ὡς καὶ τοῦ διμενύμου δημού, εἰναι τὰ ΝΔ καὶ ἐπὶ δροπεδίου ἐκτισμένα ΚΥΘΗΡΑ, τὸ ποίκιλον εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχουσιν 800 κ. καὶ Ἐιετικᾶ φρούριον, ἐντὸς τοῦ ὅποιου κατοικοῦσιν ὀλίγαι οἰκογένειαι καὶ ὑπάρχουσι τὰ διάφορα δημόσια καταστήματα, καὶ δὲ ναὸς τῆς Παναγίας τῆς Μυρουδιώσσης, ἣν ὡς πολιούχον τιμῶσιν οἱ Κυθήραι. Πρὸς Β δὲ τῶν Κυθήρων κεῖται ἡ κάμη Ποταμὸς μετὰ 1 000 κ. καὶ τὰ χωρία Μυλοπόταμον καὶ Καραβᾶς μετὰ 600 κ. περίπου ἐκάτερον.

Ἐπὶ τῆς δυτικῆς δὲ παρακλίσις τῶν Κυθήρων ἔκειντο τὰ παλαιὰ Κύθηροι, τὰ περίφημα διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς λαροείαν τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης, ἣντας ἐντεῦθεν ἐκαλεῖτο Κύθηρια. X

19. ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Λακεδαιμονίος καταλαμβάνει τὸ νοτιοανατολικὸν τμῆμα τῆς Πελοποννήσου καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ νομοῦ Λακωνικῆς καὶ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου πρὸς Α ὑπὸ τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας καὶ τοῦ Μυρίδου πελάγους καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ νομοῦ Λακωνικῆς. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν ὡς νομὸς οὗτος 85 000 κ.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ ποτικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Λακεδαιμονίος εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος χώρων δύεινή, ἐπὶ τῆς δύοις ὑψοῦσται τὰ ὄγη Ταῦγετος ἐν Δ καὶ τὸ εἰς τὸ ἀκρωτήριον Μαλέαν κατεληγόν δρός Ηάρωνων (Μαλεβές). Υπέρχουσιν δμῶς εν τῷ νομῷ τούτῳ ἀξιόλογοι πεδιάδες, ἡ τῆς Σιάρτης καὶ

ἡ τοῦ Ἐλους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔει ὁ ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς Μεγαλοπόλεως πηγάδων καὶ εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον ἐκβάλλων ποταμὸς Εὐρώπης.

Προϊόντα δὲ τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι δημητριακοὶ καρποί, ἔξαιρετον ἔλαιον, οἶνος, βελανίδια, διάφορα ἑσπεριδοειδῆ.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαιρέσεις. Διοικητικὸς ὁ νομὸς Λακεδαίμονος διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας· τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαιμονίους καὶ τὴν τῆς Ἐπιδαύρου Λιμνοῦ.

6'. Ιδία ἑκατέρας ἐπαρχίας ἔχεταις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ητις δικιρεῖται εἰς 13 δήμους, καταλαμβάνει ὀλόκληρον τὸ πρὸς Β' τοῦ μυχοῦ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου μέρος καὶ ἔχει πληθυσμὸν 58 300 κ.· πρωτείσθια δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ ὀλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δρμανύμου δήμου, εἶναι Η ΣΠΑΡΤΗ, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλεως Ὀδυσσος τῷ 1833 ἐπὶ τῶν ἐρεπίων τῆς ἀρχαίας ἐνδόξου καὶ ἡρωϊκοτάτης Σπάρτης, ητις ἦτο ἡ δευτερα πόλις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ μετα τῶν Αθηνῶν, ἀπετέλει τὸν δύο δρμαλμοὺς αὐτῆς· ἔχει δὲ κανονικὸν σχέδιον, εὔρείας διδούς, χθαυκλής ἔμως καὶ ὑπὸ αἵπατων περικυκλουμένης οἰκίχς, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 4500 κ., καὶ εἶναι ἔδρα ἐπισπόπου. Πρὸς Δ' δὲ τῆς Σπάρτης καὶ εἰς μιᾶς ὅρας ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν κεῖται ἡ ἀλλοτε μὲν περίφημος πόλις, σήμερον δὲ ἀπλοῦν χωρίον Μιστρᾶς ὁ διποῖς ἐκτίσθη τῷ 1250 περίπου ἐπὶ Φραγκοκαπέλας ὑπὸ τοῦ τότε ἡγεμόνος τῆς Πελοποννήσου Γουλιέλμου τοῦ Β' Βιλλεροδούλου καὶ ἔφθισεν εἰς μεγάλην ἀκμήν. τὴν δποίαν μάρτυρον τὰ διάφορα σφεζόμενα σήμερον μνημεῖα, μεταξὺ τῶν διποίων διακρίνεται δ λαμπρὸς ναὸς τῆς Παντανάσσης, ὃτις εἶναι ἐν τῶν ἔξοχωτέρων ἐν Ἑλλάδι μνημείων τῆς Βούζηντικῆς ἀρχιτεκτονικῆς μετὰ ὅραιοτάτων τοιχογραφιῶν.

Αἱ ἀξιολογώτεραι δὲ κῶμαι τῆς ἐπαρχίας ταῦτης εἶναι πρὸς Β' μὲν καὶ ΒΔ' τῆς Σπάρτης ὁ Βουρλᾶς μετὰ 1200 κ., ἡ

Βαμβακοῦ μετά 1150 κ., τὰ Βρέσθανα μετά 1275 κ., ἡ Αράχωβα μετά 1700 κ., τὸ Γεωργίποιο μετά 2000 κ., ἡ Καστρητὰ μετά 1500 κ., καὶ τὸ χωρίον Άγριάνοι μετά 910 κ.. ΝΔ δὲ τῆς Σπάρτης εἶναι ἡ Αραβρυτὴ μετά 1400 κ., ἡ Λεβέτσοβχ μετά 1800 κ. καὶ ἄλλαι.

2. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΛΙΜΗΡΑΣ.** Η ἐπαρχία αὕτη, ήτις δικιρεῖται εἰς 5 δήμους, καταλαμβάνει τὸ ΝΑ τοῦ νομοῦ Λακεδαίμονος μέρος καὶ ἔχει πληθυσμὸν 27000 κ. ποτεύουσα δὲ αὐτῆς, ώς καὶ τοῦ δήμου Μονεμβασίας, εἶναι οἱ ΟΙ ΜΟΛΑΟΙ, οἵτινες ἔλουσι 1500 κ. καὶ συνδέονται δι' ἀμφέποντος όδος μετά τῆς 600 κ. ἔχουσης Μονεμβασίας (Ἐπιδαύρου Αιμηρᾶς), ΝΑ κειμένης ἐπὶ νησίδος, σχήματος ἔχουσης ἀπίσου, ωχυρωμένης καὶ συνδεομένης μετά τῆς ἔηρος διὰ ξυλίνης γεφυρώσεως. ήτις ἔχει μῆκος 150 μέτρων καὶ στηρίζεται ἐπὶ 14 ἀψίδων, ἀποτελούσα τὴν μόνην εἰς τὸ χωρίον εἰσόδου, διεν τὸ ὄνομα Μονεμβασία (=μόνη-ἔμβασία).

*Έκτος τῶν κωμῶν τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι καὶ πρὸς Ν μὲν ἡ 1400 κ. ἔχουσα κώμη Νεάπολις (πάλιν Βοιαί, νῦν δὲ Βάσια), πρὸς Δ τῆς ὁποίας κεῖται ἡ ὑπὸ διαγίστων κατοίκων κατοικουμένη Ἐλαφόνησος πρὸς Β δὲ κεῖται τὰ χωρία Απίδα, Κρεμαστὴ καὶ Κυπαρίσσι μετά 600—800 κ. ἔκαστον.

20. ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

20 Ο νομὸς Αρκαδίας καταλαμβάνει τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου καὶ δρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῶν νομῶν Αχαΐας καὶ Κορινθίας πρὸς Ν ὑπὸ τῶν νομῶν Μεσσηνίας, Ακαωνίας καὶ Δακεδαίμονος πρὸς Α ὑπὸ τοῦ νομοῦ Άργολίδος καὶ τοῦ Άργολικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῶν νομῶν Τριφυλίας καὶ Ηλείας. Έχει δὲ πληθυσμὸν ὃ νομὸς οὗτος 170,000 κ. περίπου.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τοπός φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Ἀρκαδίας εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος δρεινή, καταλαμβάνομένη ἵπο τοῦ μεγάλου Ἀρκαδικοῦ ὁροπεδίου, ἀπὸ τοῦ ὅποιου ἀποσπῶνται τὰ δρόν τῆς Πελοποννήσου, τὰ ὅποια περιστοιχίουσιν αὐτὸν καὶ εἶναι πρὸς Β δὲ Ἐρύμανθος, τὰ Ἀροάνια καὶ ἡ Κυλλήνη πρὸς Ν τὰ Νόμια, τὸ Λόκαιον, ὁ Ταῦγετος, καὶ ὁ Πάρνων πρὸς Δ δὲ Ἐρύμανθος καὶ πρὸς Α τὸ Ἀρτεμίσιον καὶ τὸ Παρθένιον. Τοπάρχουσιν δῆμος ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ καὶ εὑφοροὶ πεδιάδες, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ τῆς Τριπόλεως, ἡ μετ' αὐτῆς δι' αὐλῶνος συνδεομένη πεδιάς τῆς Μανινέας καὶ ἡ πρὸς Δ ταύτης ἔκτεινομένη πεδιάς τῆς Μεγαλοπόλεως. Διαρρέει δὲ τὴν Ἀρκαδίαν ὁ ἐκ τοῦ δροπεδίου τῆς Μεγαλοπόλεως πηγάζων καὶ εἰς τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον ἐκβάλλων πολυρροώτατος ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου **Ἀλφειός**, εἰς τὸν ὅποιον ἐκβάλλουσιν οἱ μικροὶ Ἀρκαδικοὶ ποταμοὶ Ἐλισσῶν, Γοργών, Λάδων. Οἱ δὲ μὴ εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐκβάλλοντες μικρότεροι ποταμοὶ τῆς Ἀρκαδίας ἀποτελοῦσιν ἄλλοι τέλματά τινα καὶ ἄλλοι μικρὰς λίμνας, ὅποια εἶναι ὁ Ορχομενὸς, καὶ ἡ Μανινέα.

Τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ τούτου, τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν γεωργητίμων δροπεδίων, εἶναι δημητριακὸν καρποί, οἴνος, ἔλαιον, βαλανίδια, ξυλεία, πολλὰ πρόβατα καὶ αἴγες, καὶ ἄλλα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητικὴ διαίρεσις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Ἀρκαδίας διαχωρίεται εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας: τὴν ἐπαρχίαν Μανινέας, τὴν τῆς Κυνουροίας, τὴν τῆς Γορτυνίας καὶ τὴν τῆς Μεγαλοπόλεως.

β'. Ιδέα ἐκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ. Η ἐπαρχία αὕτη, γῆτις διαιρεῖται εἰς 10 δήμους, καταλαμβάνει τὸ ΒΑ τμῆμα τοῦ νομοῦ, τὸ συνορεῦσαν μετὰ τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος, καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 60,000, κ. πρωτεύοντα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ

όλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ διμωνύμου δήμου, εἶναι Η **ΤΡΙΠΟΛΙΣ**, η̄τις κεῖται παρὰ τὰς ΝΑ υπωρείας τοῦ Μανικλού καὶ καλεῖται οὔτω, διότι ἔχει ίδρυθη, ἀγνωστον πότε, ἐπὶ τῆς θέσεως τριῶν καταστροφεισῶν θρησκίων πόλεων, **Μαντινείας**, **Παλλαντίου** καὶ **Τεγέας**. εἶναι ἡ Τρίπολις ἐμπορικωτάτη πόλις καὶ ἔχει 11,000 κ. καὶ καλῶς ἀνεπτυγμένη βιομηχανίαν σιδηρουργίας, χαλκουργίας, ὑφαστοργίας, ταπητοργίας, φεσοπούμας, φλανελλοπούμας, καὶ ἄλλων ἔτι δὲ εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον μετὰ μουσείου ἀρχαιοτήτων, δύο ἐλληνικὰ σχολεῖα καὶ διδασκαλίεσσον. Επὶ τῆς Τουρκοκρατίας ἡ Τρίπολις ἦχμαζε πολὺ καὶ ἦτο μαρτυρόμενη, διὸ δικαία τὴν ἐπανάστασιν πρώτης αὐτῆς ἐπεδιώχθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήρων ἡ ἄλωσις, ἣντις ἐγένετο τῇ 26 Φεβρίου τοῦ 1821.)

Πρὸς Ν δὲ τῆς Τριπόλεως κεῖται αἱ ἑζής κώμαι· ἡ 1000 κ. ἔχουσα όρειν κάθετη **Βαλτέτσιον**, ἡ ὀνομαστὴ διὰ τὴν παραδίκην γερομένην πρώτην νίκην τῶν Ἑλλήρων κατὰ τῶν Τούρκων ἡ 1500 κ. ἔχουσα **Βλαχοκερασιά**, ἡ ὥστατος 1500 ἔχουσα κάθετη **Κολλίνα**, πρὸς Ν τῆς ὁπίας κεῖται τὸ μικρὸν χωρίον **Καλτεζάι**, εἰς τὴν μονὴν τοῦ διποίου συνηῆλθε τῷ 1821 ἡ Πελοποννησιακὴ γερουσία· ΝΑ δὲ τῆς Τριπόλεως κεῖται τὰ μικρὰ χωρία **Αγιωργίτικα** καὶ **Πιαλί**, παρὰ τὸ ὄπειον ἔκειτο ἡ ἀρχαία **Τεγέα**, ἐν τῇ ὁπίᾳ ὑπήρχε μέγιστος καὶ πολυτελέστατος ναὸς τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, κατασκευασθείς ὑπὸ τοῦ διασήμου Παρίου γλύπτου καὶ ἀρχιτέκτονος Συρίπα. Πρὸς Α δὲ τῆς Τριπόλεως κεῖται ἡ **Βερζοβά** μετὰ 1800 κ. περίπου· ΒΑ δὲ ἔκειτο ἡ ἀρχαία **Μαντίνεια**, παρὰ τὴν διοίαν δ. Θηβαῖος στρατηγὸς Ἐπαμεινώνδας ἐνίκησε τῷ 362 π. Χ. τὸν Δακεδαιμονίους. Πρὸς Β δὲ τῆς Μαντινείκς κεῖται αἱ κωμοπόλεις **Τσιπανά** μετὰ 2,200 κ. περίπου καὶ τὸ **Λεβεΐδιον** μετὰ 2500 κ., αἱ κῶμαι **Δάρα**, καὶ **Κακοῦρι** μετὰ 1000 κ. ἐκτέρα, καὶ τὸ χωρίον **Πηκέρη** μετὰ 800 κ. περίπου.

2. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, η̄τις διαιρεῖται εἰς 11 δήμους, καταλαμβάνει τὸ ΒΔ μέρος τοῦ νομοῦ καὶ ἔχει πληθυσμὸν 52,000 κ. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ

κωμόπολις ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ, ήτις ἔχει 2500 κ., γηγενάσιον καὶ λαμπρὸν βιβλιοθήκην, καὶ εἶαι περίφημος ὡς πατρὸς τοῦ ἐν Κωροπαντιουπόλει κατὰ τὸν Ἀπολλίον τοῦ 1821 ἀπαγχοισθέντος Πατριάρχου Γρογορίου τοῦ Ε' καὶ τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἀγίας Αιανᾶς ὑψώσατος τὴν σημαίαν τῆς ἐπαγαστάσεως ἀρχιεπισκόπου παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ. Πρὸς Β' δὲ τῆς Δημητσάνης κατέταξε ἡ 6800 κ. ἔχουσα πόλις Δαγκάδια.

Κωμοπόλεις δὲ καὶ κώμαι ἀξιόλογοι, καὶ γωρίς τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰναι· πρὸς Ν μὲν τῆς Δημητσάνης ἡ 1200 κ. ἔχουσα Καρύταινα καὶ ἡ 2500 κ. ἔχουσα Στεμνίτισα πρὸς Β δὲ ἡ Βούλα, ητις ἔχει 1800 κ. καὶ γεωργικὸν σταθμὸν, τὰ 900κ. ἔχοντα Μαγούλιανα καὶ τὸ Βαλτεσινῖον μετὰ 1800 κ. Πρὸς Α δὲ καὶ ΒΑ εἰναι ἡ 1000 κ. ἔχουσα Ζάπουρα, τὸ 800 κ. ἔχον Βυζίσιον, ἡ 1350 κ. ἔχουσα ἡ Βερβίτσα καὶ ἡ 1300 κ. ἔχουσα Κοτιοβάζαρα.

Τοῦ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ. Η ἐπαρχία αὕτη, ητις διαιρεῖται εἰς 9 δήμους, καταλαμβάνει τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τοῦ νομοῦ καὶ ἔχει πληθυσμὸν 34000 κ. πρώτευον δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δήμου Λιμνικοῦ, εἰναι ἡ 3)4 τῆς ὁρίς ἀπό τῆς θαλάσσης ἀπέχουσα δικαία κωμόπολις ΛΕΩΝΙΔΙΟΝ, ἔχουσα 3700 κ., οὔτινες ἐκτὸς τῆς Ελληνικῆς γλώσσας ὄμιλοισι καὶ ἔδιον τι οὕτως εἰπειν γλωττικὸν ἰδίωμα, τὴν Τσκωνικὴν καλούμενην γλῶσσαν περιέχουσαν πολλοὺς ἰδιωτισμούς τῆς ἀρχαίας Δωρικῆς διαλέκτου.

Κωμοπόλεις δὲ καὶ κώμαι ἀξιόλογοι κείμεναι ΝΔ καὶ Δ τοῦ Λεωνίδιου εἰναι· ἡ κωμόπολις Κοσμᾶς μετὰ 2200 κ., καὶ ἡ κώμη Παλαιοχώρι μετὰ 1300 κ. Ηδὲ Β δὲ τοῦ Λεωνίδιου κεῖνται τὰ μικρὰ χωρία Πραστός, Άγιος Αιδούεας καὶ Άγιος Ιωάννης, αἱ κωμοπόλεις Άγιος Πέτρος μετὰ 3800 κ. καὶ Άγιος Νικόλαος μετὰ 2400 κ. περίπου, καὶ τὸ χωρίον Άστρος, τὸ ὄνομα τὸν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ 1823 γενομένην Β' Εθνικὴν Συνέλευσιν.

ΒΔ δὲ τῆς ἐπαρχίας ταύτης κείνται τὰ 1700 κ. περίπου ἔχοντα πεντήφημον Ασθλιανά (πλησίον τῶν δυοίων τῇ 18 Μαΐου τοῦ 1821, τῷεις ἡμέρας μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτεισίου, 200 "Ελ-

ληγες ὑπὸ τοὺς στρατηγοὺς Νικήτας καὶ Γιατράκον ἐνίκησαν τὸ ἐκ τοιῶν χιλιάδων στράτευμα τοῦ Μεχμέτ-Κεζαγιᾶ-μπέη.)

4. ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ. Ἡ ἐπαρχία κύτη ήτις διαιρεῖται εἰς 3 δήμους, καταλαμβάνει τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας καὶ ἔχει πληθυσμὸν 24000 κατοίκων, οἵτινες οὐδεμίαν πόλιν σχηματίζουσιν, ἀλλ' εἶναι διεσκορπισμένοι εἰς διαφόρους κώμας καὶ χωρία, ἐξ ὧν ἀξιόλογώτεραι εἶναι· ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ ὁμονύμου δήμου ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ (Σινάρον), ητις κεῖται ἐν τῇ ὁμονύμῳ πεδιάδι, τῇ διαρρεομένῃ ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ἀλφειοῦ καὶ Ἐλισσῶνος, καὶ πρὸς Ν τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως· εἶναι δὲ ἡ Μεγαλόπολις κώμη μικρὰ ἔχουσα μόνον περὶ τοὺς 1500 κ. ώραίκα δῆμως καὶ κανονικῶς ἐκτισμένη πρὸς Β ταύτης ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίκης πόλεως τὸ ἀρχαῖον θέατρον, τὸ μέγιστον πάντων τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν θεάτρων καὶ παρατηροῦται ἵχη τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς σταδίου.) Εἳτι δὲ εἶναι δύναμαστὴ ἡ κώμη αὕτη, διότι εἶναι πατρὸς πολλῶν περιωνύμων ἀνδρῶν, οἷον τοῦ στρατηγοῦ Φιλοποίενος, τοῦ ἴστορικοῦ Πολυβίου καὶ ἄλλων.

Πρὸς Ν δὲ τῆς Μεγαλοπόλεως κεῖται τὸ χωρίον Δεοντάριον μετὰ 900 κ. καὶ ἡ κώμη Δυρράχιον μετὰ 1000 κ. ΝΔ δὲ τὸ Ισαρι μετὰ 1600 κ. τὸ ὅποῖον εἶναι μεγαλυτέρη κώμη τῆς ἐπαρχίας. Ἀλλα δὲ χωρία ἀξιόλογα εἶναι δ "Ακοβός καὶ τὰ Κούρταγα.

ξα 25

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Απέναντι τῶν παραλίων τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουσι πολλαὶ νῆσοι, ἐκ τῶν ὅποιων αἱ περισσότεραι εἰναι ὑφαιστειογενεῖς. Δικιροῦνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται α') εἰς ἀνατολικὰς ἥτοι νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ β') εἰς δυτικὰς ἥτοι νήσους τοῦ Ιονίου πελάγους.

Α'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὑποδιαιροῦνται εἰς δύο· εἰς **Σποράδας** καὶ εἰς **Κυκλαδας**. Καὶ αἱ μὲν Σποράδες ὄνοματος εἶσιν οὔτω, διότι κείνται σποραδικῶς ἐν τῷ πελάγει, ὑποδιαιροῦνται εἰς Βορείους Σποράδας, ἥτοι τὰς νήσους Σκίαθον, Σκόπελον, Αλόννησον, Σύρον Εϊβοιαν καὶ μικράς τινας ἐρημονήσους· καὶ εἰς νοτίους Σποράδας, ἥτοι Αἴγιναν, Σαλαμίνα, Πόρον, Υδραν καὶ Σπέτρας.

Αἱ δὲ Κυκλαδες, ὄνοματος εἶσιν οὕτω, διότι ἀποτελοῦσι κύκλον μετὰ τῆς ἴερᾶς νήσου Δήλου, τῆς γενετείρας τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, εἴναι πολλαὶ αἱ ἀξιολογώτεραι ὅμως ἐξ αὐτῶν εἶναι δὲ Κέως, ἡ Ἀνδρος, ἡ Τήρος, ἡ Μύκονος, ἡ Σύρος, ἡ Κύθνος, ἡ Σέριφος, ἡ Σίφνος, ἡ Πάρος, ἡ Νάξος, ἡ Μῆλος, ἡ Ιος, ἡ Θήρα καὶ ἡ Ἀμοργός αἱ δὲ μικρότεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι αἱ πρὸς Ναζίμενην Κίμωλος, Φολέγανδρος, Σίκινος, Ανάφη καὶ ἄλλαι τινές.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸν φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμεναι αἱ νῆσοι αὗται εἰναι, ὡς εἴπημεν, ἡφαίστειογενεῖς καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινὴ, ἐγκλείουσι διάφυρα μεταλλεῖα σιδήρου, γαιανθράκων καὶ ἄλλων ὀρυκτῶν, καὶ ἔχουσιν ἔδαφος αἱ περισσότεραι ἐξ αὐτῶν εὔφορον, πικράγον δημητριακούς καρπούς, ἵππον, ἵλαιον, διάφορα ἑσπεριδοειδῆ καὶ διαφόρους διώρας. Τὸ δὲ κλιμα αὐτῶν εἰναι εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Διοικητικὴ διαιρέσις. Διοικητικῶς αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἔξαιρουμένων τῶν νήσων τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου (*Σαλαμῖνος, Αἴγινης, Ἀγκιστρόν*), τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸν νομὸν Ἀττικῆς· τῶν περὶ τὴν Ἀργολικὴν χερσόνησον (*Πόρου, Υδρας, Σπετσῶν*) κειμένων καὶ ἀνηκουσῶν εἰς τὸν νομὸν Ἀργολίδος· καὶ τῶν θυείων Σποράδων (*Σκιάθου, Σκοπέλου, Αλονήσου* καὶ τῶν περὶ αὐτᾶς μικρῶν νήσων), τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸν νομὸν Μαγνησίας, ἀποτελοῦσι δύο νομούς· τὸν νομὸν **Εύβοιας** καὶ τὸν νομὸν **Κυκλαδῶν**.

21. ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Εύβοιας συνίσταται ἐκ τῆς ὁμωνύμου νήσου Εύβοιας, ήτις εἶναι ἡ μεγίστη νῆσος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔκσιλείου καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 3660 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 107 000 κ., καὶ ἐκ τῆς πρὸς Α κειμένης μικρᾶς νήσου Σκύρου, ήτις ἔχει ἔκτασιν μὲν 208 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 3500 κ.. Ο δικιὸς λοιπὸν πληθυσμὸς τοῦ νομοῦ ἐνέρχεται εἰς 110 500 κ..

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Εὔβοίας εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῦστον ὀρειηνή, καὶ ἀξιολογώτερα ὅσπει αὐτῆς ἐν μὲν τῇ Εὔβοίᾳ, ἥτις κεῖται πρὸς Α τῶν νομῶν Ἀττικῆς, Βοιωτίας καὶ Φθιώτιδος, εἶναι τὸ Τελέθριον, δὲ Μάκιστος (Κανδῆλι), ἢ Διόφυτος καὶ ἡ "Οχη" ἐν δὲ τῇ Σκύρῳ, δὲ Ολυμπος καὶ τὰ Κογχύλια ὅση. Ἐκ τῶν δρέων δὲ τούτων σχηματίζονται πολλὰ ἀκρωτήρια, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερα εἶναι τὰ ἐν τῇ Εὔβοίᾳ σχηματίζόμενα· ΒΑ μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον, ΒΔ δὲ τὸ Κήραιον, καὶ ΝΑ δὲ Καφηρεύς. Ἐχει δρυᾶς ὁ νομὸς οὗτος καὶ ἀξιολόγους ἐν Εὔβοίᾳ πεδιάδας· τὴν τῆς Χαλκίδος (Δηλάντιον πεδίον), τὴν πεδιάδα τῶν Ὄρεων καὶ Ξηροχωρίου, καὶ τὴν μικρὰν τῆς Καρύστου. Καὶ διαρρέεται ὑπὸ πολυαριθμῶν, ἀλλ' ἀσημάντων ποταμῶν (Κάλλαντος, Λήλαντος, Κηρόεως, Νηλέως καὶ Βουδώρου)· τὰ δὲ παράλια αὐτοῦ περιβρέχονται ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Α, τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου πρὸς Β καὶ τοῦ Εὔβοϊκοῦ κόλπου πρὸς Δ, δι' οὖν χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἀπέναντι Στερεᾶς Ἐλλάδος καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὅποίου σχηματίζεται ὁ περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῷ γινομένην παλίρροιαν πορθμὸς τοῦ Εὔριπου.

Τὸ ξδαφίος δὲ τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι εὐφορώτατον καὶ παράγει δημητριακοὺς παροπούς, οἴνον, ἔλαιον, βάμβακα, μέταξαν, μέλι, ἐσπεριδοειδῆ καὶ διαφόρους ὀπώρας· ἔξορύσσονται δὲ ἐξ αὐτοῦ ἀξιολογα μάρμαρα, γαύλινθρακες καὶ λευκόλιθος. ~~Χαλκίδης~~

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

~~Χα'~~. Διοικητικὴ διαίρεσις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Εὔβοίας διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἔπαρχίας· τὴν τῆς Χαλκίδος, τὴν τῆς Καρύστιας καὶ τὴν τοῦ Ξηροχωρίου.

β'. Ιδία ἐκάστης ἔπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ. Η ἔπαρχία αὕτη καταλαμβάνει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Εὔβοίας, διαιρεῖται εἰς δκτὼ δήμους καὶ ἔχει πληθυσμὸν 42,000 κ.. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ

όλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δήμου Χαλκιδέων, εἶναι ἡ παρὰ τὸν πορθμὸν Εὔρυπον κειμένη πόλις ΧΑΛΚΙΣ, ητίς συνδέεται μετὰ τῆς Στερεοῖς Ἐλλάδος διὰ σιδηρᾶς γεφύρας, μετὰ δὲ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχει 8000*hl.*, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, διάφορα ἀλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ ὁραίας ἔξιχάς· εἶναι δὲ καὶ ἄδεια ἐπισκόπου. Νοτιοανατολικῶς δὲ τῆς Χαλκίδος κεῖνται τὰ 6000*hl.* ἔχοντα Νέα Ψαρά (τὰ δοιά ἔχονται συνοικισθῆ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἐρετίσιας ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς νήσου Ψαρῶν, τῆς καταστραφείσης τῷ 1824 ὑπὸ τῶν Τούρκων.)

Πρὸς Β δὲ καὶ ΒΑ τῆς Χαλκίδος κεῖνται αἱ ἔξης κώμαι· ἡ Δοκὸς μετὰ 1000 κ., ἡ Στεγὴ μετὰ 1350 κ. τὰ Ψαργά μετὰ 1500 κ., τὸ Μαρτοῦδι, μετὰ 1000., ἡ Ἀγία Ἄννα μετὰ 1460, οἱ Καθηροὶ μετὰ 603 κ., τὸ Βασιλικόν μετὰ 1125 κ. καὶ ἡ κωμόπολις Λίμην μετὰ 2000 κ.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη καταλαμβάνει τὸ νότιον τῆς Εύβοιάς μέρος, δικιρεῖται εἰς ἐννέα δήμους καὶ ἔχει πληθυσμὸν, μετὰ τῆς εἰς αὐτὴν ἀνηκούσης νήσου ΣΚΥΡΟΥ, 49,000 κ.. πρωτεύον δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δήμου Κυμαίων, εἶναι ἡ ΒΑ τῆς ἐπαρχίας κειμένη Κύρη, ἀπέχουσα περὶ τὴν ἡμίσειν ὅρων τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 5000 κ.

Πρὸς Ν δὲ τῆς Κύρης κεῖνται· οἱ Καλμεσιάτοι, χωρίον μεσόγειον μετὰ 900 κ., οἱ Κορίστραι μετὰ 600 κ. περίπου, τὸ Αὐλωνάριον μετὰ 1270 κ., τὸ Ἀλιβέριον (πάλαι Ταμῦναι) μετὰ 1470 κ., τὰ Στύρα ἔχοντα 8000*hl.* κ. καὶ ὄντα ἀξια λόγου, διότι πλησίον αὐτῶν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἔιους τῆς Ἐλληνικῆς Ἐπαραστάσεως ὁ νέος τοῦ Πειρόμπεη Μαυρομιχάλη Ἡλίας μετὰ 600 Μαριατῶν περικυλλωθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπολέμησε γενιάως καὶ τέλος βυθίσας τὴν μάχαιραν εἰς τὸ στῆθος τοῦ ἀπέθανεν. Ἐν τῷ μυγῷ δὲ τοῦ ὄμωνύμου κόλπου κεῖται ἡ Κάρυστος, ἔχουσα 1000 κ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Σκῦρος, δρεινὴ καὶ πετρώδης, ἀλλ' εὐλίμενος καὶ ἔνυδρος, ἔχουσα ἔξχιρετα χρωματιστὰ μάρμαρα, ἔξορυσσόμενα νῦν, καὶ ὄμώνυμον πρωτεύουσαν

μετά 3500 κατοίκων καὶ τινα ἀκατοίκητα νησύδρια· τὰ πρὸς Ν καὶ ΝΔ κείμενα Στύρα, Πεταλία, Μυρτὸν καὶ ἄλλα, καὶ τὰ πρὸς Δ τῆς Σκύρου κείμενα Βαλάξα, Σαρακινὸν καὶ Σκυρόποουλον.

3 ΕΠΑΡΧΙΑ ΞΗΡΟΧΩΡΙΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη καταλαμβάνει τὸ βρόειον μέρος τῆς Εύβοιάς, διαιρεῖται εἰς τρεῖς δήμους καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 17000 κ.· πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ δήμου Ἰστιαίων, εἶναι ἡ ὥραία καὶ κατάφυτος κωμόπολις Ξηροχώριον, ἣτις ἔχει πληθυσμὸν 3000 κ.· καὶ ἀπέχει περὶ τὴν μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς Θαλάσσης, παρὰ τὴν ὄποιαν ὑπάρχει τὸ ἐπίνειον αὐτῆς, Ωρεοί (πάλαι Ἰστιαία) μετὰ 700 κ. περίπου. Ἀξία δὲ λόγου εἶναι καὶ ἡ κώμη Αιδηψός, ἣτις κεῖται ἐπὶ τῶν δυτικῶν ὑπαρχειῶν τοῦ ὄρους Τελεθρίου, ἔχει 1220 κ. καὶ εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ θειοῦχα λαμπτικὰ σδαιά της.

22. ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομὸς Κυκλαδῶν περιλαμβάνει πάσας τὰς ΝΔ τοῦ Αιγαίου πελάγους κειμένας νήσους καὶ ἔχει πληθυσμὸν 135,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πόλιον τὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Κυκλαδῶν ἀποτελεῖται ἐξ ὅρειῶν νήσων, ἐξ ὧν ἡ Νάξος ἔχει ἀξιόλογον ὅρος τὸ Διός· δικρούονται δὲ αἱ νῆσοι αὖται ὑπὸ μικρῶν χειμαρρῶν καὶ πχράγουσιν εἰς τὰς καλῶς κεκαλλιεργημένας μικρὰς αὐτῶν πεδιάδας καὶ κοιλάδας δημητριακοὺς καρπούς, οἵνοι, ἔλαιος, διάφραγμα ἐσπειριδειδῆ καὶ διπόδας. Ἡ εύφορωτέρων δὲ τῶν νήσων τούτων εἶναι ἡ Νάξος.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Α'. Διοικητικὴ διαιρέσεις. Διοικητικῶς ὁ νομὸς Κυ-

κλάδων διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ ἐπαρχίας. Σύρου, "Ανδρου,
Τήνου, Κέω, Νάξου, Μήδου καὶ Θήρος.

β'. Ιδία ἑκάστης ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΥΡΟΥ. Η ἐπαρχία αὕτη ἔχει πληθυσμὸν
32 300 κ. καὶ συνίσταται ἐκ πέντε νήσων. Σύρου (80 □ χλμ.),
Μικόνου (86 □ χλμ.), Μικρᾶς Δίδου (3 □ χλμ.), Με-
γάλης Δίδου (Ρηνείας, 17 □ χλμ.) καὶ Γυάρου (17 □
χλμ.). ἐκ τῶν ὁποίων αἱ τρεῖς τελευταῖαι εἶναι ἀκατοίκητοι.

Κατὰ τὴν ίδιαιτέραν ἑκάστης τῶν νήσων τούτων ἔξετασιν
ἡ γένεν Σύρος εἶναι βραχώδης καὶ ἀνυδρός, καὶ διάγον εὔφορος
παράγυσσα διὰ πολλῆς καλλιεργείας δλίγηηρ κοιτήν, οἴνον, σῦκα,
μέλι καὶ πρώημα κηπευτὰ λαχανικά, δι' ὃ οἱ κατοίκοι αὐτῆς ἔχου-
σιν ἐπιδιθῆ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς ποικίλην βιομηχανίαν. Εν-
τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχει ἡ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 21 ὑπὸ
Ψαριανῶν, Χίων, Σμυρναίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων συνοικισθεῖσα
ἔμπορικωτάτη καὶ βιομηχνικωτάτη πόλις ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ. ήτις
εἶναι πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας ὡς καὶ τοῦ γομοῦ δλοκλήρου
καὶ τοῦ ὅμωνυμου δήμου. εἶναι δὲ πρὸς τούτους ἔδρα ἐπιστρέψου-
καὶ ἔχει πληθυσμὸν 18760 κ., πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον δύο
ἔλλητικὰ σχολεῖα, παρθεναγωγεῖον καὶ διάφορα ἄλλα ἐκπαιδευτήρια.
δραφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον καὶ πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα,
οἷον νηματοποιεία, σιδηρουργεῖα, βιοσοδεψεῖα, σαπωνοποιεῖον, δε-
λουργεῖον, ἀξιόλογον ταυπηγεῖον καὶ ἄλλα· καὶ καλὴν πλατεῖαν,
ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ἔδρυται ὁ ἀνδρικὸς τοῦ ἐνδόξου ναυάρχου
Μικούλη.

Πρὸς Β δὲ τῆς Ερμουπόλεως κεῖται ἡ κωμόπολις "Ανοί"
Σύρος, ήτις ἔχει περὶ 3 275 κ. καὶ κατοικεῖται κατὰ τὸ πλεῖ-
στον ὑπὸ καθολικῶν. Έκτὸς δὲ τούτου ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρ-
χουσι καὶ τὰ χωρίκα Μάννα, Επισκοπεῖον, Χροῦσσα, Ποσειδωνία,
Ηάγος καὶ Βάρη.

"Η Μύκονος, πρὸς Α τῆς Σύρου κειμένη, εἶναι ὁσαύτως
ἀρεινὴ καὶ ζηρὰ, παράγουσα δλίγηηρ κοιτήν, οἴνον, καὶ σῦκα
καὶ ἔχει πληθυσμὸν 4 400 κ.. πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς
εἶναι ἡ 3 175 κ.. ἔχουσα ὅμωνυμος κωμόπολις Μύκονος,

πρὸς Β τῆς ὁποίας κεῖται ἡ κώμη "Αρω Μεριά, ἔχουσα περὶ τοὺς 1040 κ.

Ἐκ τῶν τριῶν δὲ ἀκατοίκητων νήσων **ἡ μὲν Γύαρος**, πρὸς Β τῆς Σύρου (κειμένη, τὸ πάλαι μὲν κατῳκεῖτο ὑπὸ ὀλίγων ἀλιέων) ἐπὶ Πρωμακιοράτιξ δὲ ἔχοησίμευεν ώς τόπος ἐξορίας,

Ἡ Μικρὰ Δῆλος, ἡτις σήμερον χρησιμεύει μόνον ὡς λοιμοκαθαρτήριον, τὸ πάλαι ἦτο ἡ ἐπιφανεστάτη τῶν Κυκλαδῶν νήσων· διότι εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν μυθολογίαν κατέφυγεν ἡ ὑπὸ τῆς διηγοῦσ· "Ηρας καταδικωμένη Λητὼ καὶ ἐγέννησε δίδυμα τέκνα, τὴν "Αρτεμιν καὶ τὸν 'Απόλλωνα· πρὸς τιμὴν τοῦ διοίου καὶ ταὸς ἀξιολογώτατος ὑπῆρχε καὶ πανηγύρεις καὶ θυσίαι καὶ ἀγῶνες, Λήλια καλούμενοι, κατὰ πενταετίαν ἐτελοῦντο.)

Ἡ Μεγάλη Δῆλος (Ρήγεια) ἔχοησίμευεν ώς νεκροταφεῖον τῆς Μικρᾶς Δήλου· ἐν τῇ διοίᾳ, ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο ἴερὸς τόπος, δὲν ἐπετρέπετο ὁ ἐνταφιασμός. ~~Οὐτούτοις~~ βραδύτερον εἶχεν ἀπαγορευθῆ καὶ εἰς τὰς γυναικας τὰ τίκτωσιν ἐπ' αὐτῆς. Σήμερον δὲ ἡ μικρὰ αὕτη νῆσος, ἐπειδὴ ἔχει ἐδαφος κατάληγον πρὸς ἀμπελοφυτείαν καὶ κτηνοτροφίαν, καλλιεργεῖται ἐπιμελῶς ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πλησίου κειμένης Μυκόνου.)

2. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΝΔΡΟΥ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, συνίσταται ἐκ μόνης τῆς ΝΑ τῆς Εύβοιας κειμένης δήεινῆς νήσου "Αιδούνη, ἡτις ἔχει **Σκτασίν** 382 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰς 19,000 κ., καὶ εἶναι ἡ δευτέρα μετὰ τὴν Νάξον κατὰ τὴν εὐφορίαν νῆσος τῶν Κυκλαδῶν, ἔχουσα ἀφθοναὶ ὅδοτα, ἔνεκκ τῶν ὁποίων ὑδρούσσαν ἐκάλουν αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι, καὶ εὑφόρους κοιλάδας, αἵτινες παράγουσιν οἶνον, ἔλαιον, κριθήν, ὀλίγον, ἀλλ' ἔξαιρετον σῖτον, σῦκα, μέταξαν, λεμόνια, ὃν μεγίστη ἔξαγωγὴ γίνεται, γεώμηλα, καὶ ἄλλα. **Πρωτεύουσα** δ' αὕτης, ὡς καὶ τοῦ δημοτικοῦ δήμου, εἶναι ἡ 1815 κ. ἔχουσα διμώνυμος κωμόπολις **ΑΝΔΡΟΣ**, ἡτις κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας καὶ καλεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων **Κάτω Κάστρον** καὶ **χώρα**.

Χωρία δὲ ἀξιόλογα τῆς νήσου ταύτης εἶναι τὰ 670 κ. ἔχοντα **Αποίκια**, πλησίον τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἡ Ιαματικὴ πηγὴ Σά

ριζα, τῆς ὄποιας τὸ ὄδωρ εἶναι ὡφελιμώτατον κατὰ τῆς φαμιδίσεως· ἔτι δὲ τὸ Κόρδιον, τὸ Γαύρον, ἢ "Ἀρην" καὶ ἄλλα.

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΝΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, ἀποτελεῖται ἐκ μάνης τῆς νήσου **Τήνου**, ἡτις ἔχει ἔκτασιν 204 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 12,350 κ. εἶναι δὲ ὅρεινὴ νῆσος, ἀλλὰ καλλιεργεῖται μετ' ἐπιμελείας ὑπὸ τῶν κτίσιων αὐτῆς καὶ περάγει οἶνον, σῦκα, κυάμους, μέλι καὶ κηρόν. Ἐχει δὲ καὶ ἀξιόλογα λατουμεῖα ποικιλοχρόων μαρμάρων. **Πρωτεύουσα** δὲ τῆς Τήνου, ὡς καὶ τοῦ ὄμωνύμου δήμου εἶναι ἡ ὄμώνυμος κωμόπολις **ΤΗΝΟΣ**, ἡτις ἔχει 2415 κ. καὶ τὸν περιόδυνμον ἀνὰ τὴν Ἀρατολὴν μαρμάρων ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας, εἰς τὸν δποῖον δὶς τοῦ ἔτους, τῇ 25 Μαρτίου καὶ τῇ 15 Αὐγούστου, πολλοὶ προσκυνηταὶ συρρέουσιν ἐξ Ἑλλάδος, Μικρᾶς Ασίας καὶ τῆς λουπῆς Τουρκίας, κομίζοντες πλούσια ἀραθήματα, ὃν βρίθει ὁ ναός.

Βορειοανατολικῶς δὲ τῆς Τήνου κεῖται τὸ 460 κ. ἔχον χωρίον Στερή πρὸς Β. δὲ τὸ 500 κ. ἔχον χωρίον Κόμη καὶ ἡ 1460 κ. ἔχουσα κώμη Πύρος.

4. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΩ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις ἔχει 4 δήμους, κεῖται πρὸς Δ τῆς ἐπαρχίας Σύρου καὶ συνίσταται ἐκ τριῶν νήσων· τῆς **Κέω** (103 □ χλμ.), **Κύθρου** (76 □ χλμ.), καὶ **Σεϊφου** (66 □ χλμ.). Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 13,300 κ.

Ἐν τῶν νήσων τούτων ἡ **Κέω** εἶναι ὅρεινή, ἀλλ’ εὔυδρος καὶ εὔφορος νῆσος, παράγουσα βαλανίδια, οἶνον, λαμπρόν μέλι, σῦκα καὶ ἄλλας ὀπώρας. **πρωτεύουσα** δὲ αὐτῆς, ὡς ὀλοκλήρου τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ ὄμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ ὄμώνυμος πολίχνη **ΚΕΩΣ**, ἡτις ἔχει 4650 κ. καὶ εἶναι πατρὶς τῶν ἀρχαίων ποιητῶν Σιμωνίδου καὶ Βανχυλίδου, τοῦ Σοφιστοῦ Προδίκου καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ἀρχαίων ἀνδρῶν.

Η δὲ **Κύθρος** εἶναι καὶ αὕτη ὅρεινὴ νῆσος, εὔυδρος ὄμως καὶ εὔφορος, παράγουσα σῖτον, οἶνον, λεμόνια, προτοκάλλια, προϊόντα κτηνοτροφίας καὶ ἄλλα ἔχει δὲ δύο κωμοπόλεις, τὴν ὄμώνυμον αὐτὴν κωμόπολιν **Κύθρον** (*Μεσσαριαρ*), ἡτις ἔχει περὶ τὰς 2000 κ. καὶ εἶναι περίφημος διὸ τὰ μίαν ὅραν πρὸς Β αὐτῆς ὑπάρχοντα θερμὰ λαμπτικὰ λουτρά, εἰς τὰ δποῖα πολλοὶ καὶ

ἔτος πάσχοντες συφρέουσι καὶ διὰ τὰ δποῖα ἡ νῆσος καὶ θεριζὰ
δνομάζεται· καὶ τὴν Δρυοπίδα, ἣτις ἔχει περὶ τὰς 2400 χ.

Ἡ δὲ Σέριφος εἶναι ὀρεινὴ καὶ οὐχὶ εὔφορος, παράγουσα
ὅμως ὄπωσδήποτε κριθήν, σῖτον, οἶνον, κρόμμια καὶ δηώρας
τινάς, καὶ ἔχουσα ἀξιόλογα μεταλλεῖα ἀργυρούχου χαλκοῦ καὶ
σιδηρούχου μολύβδου· πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ ὅμώνυ-
μος κωμόπολις Σέριφος μετὰ 2500 κ.

Τρία δὲ ἀκατοίκητα νησύδρια ἀγήκουσιν εἰς αὐτήν· τὰ ΒΑ
κείμενα Σεριφόποντος καὶ Πιπέρι, καὶ τὸ ΝΑ κείμενον Βᾶδι.

5. ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΞΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἣτις διαιρεῖται εἰς
έννεα δήμους, κεῖται πρὸς Ν τῆς ἐπαρχίας Σύρου καὶ συνίστα-
ται ἐκ τῶν νήσων Νάξου (440 □ χλμ.), Ηάρου (165 □ χλμ.),
καὶ Ἀντιπάρου (πάλαι Ὄμιάρου, 49 □ χλμ.). Ἐχει δὲ
πληθυσμὸν 24000 κ.

Ἐκ τῶν νήσων δὲ τούτων ἡ Νάξος, εἶναι ὀρεινή, ὑψουμέ-
νου ἐν αὐτῇ τοῦ ἀξιούλογου ὄρους Λοίους, εὔφορωτάτη ὅμως, πα-
ράγουσα πολλὰ καὶ ποικίλα προϊόντα, δημητριακὸν καρπούς,
ἐσπεριδοειδῆ διάφορα, ἔλαιον, καὶ ἐξαίρετον οἶνον· ἔχει δὲ πρὸς τού-
τοις καὶ ἀξιόλογα μεταλλεῖα σμύριδος, ἣτις ἀποτελεῖ σπουδαῖον
δρυκτολογικὸν πλοῦτον διὰ τὴν Ἑλλάδα. (Ἐφημίζετο δὲ τὸ πά-
λαι ἡ νῆσος αὕτη διὰ τὴν ἐν αὐτῇ λατρείαν τοῦ Διονύσου καὶ διὰ
τὴν εὐφορίαν της, ἵνεκα τῆς δποίας καὶ ἐκαλεῖτο Μικρὰ Σικε-
λία.) Πρωτεύουσα δὲ αὐτῆς, ως καὶ ὀλοκλήρου τῆς ἐπαρ-
χίας καὶ τοῦ ὁμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ ΒΔ κείμενη ὅμωνυμος κώμη
ΝΑΞΟΣ, ἣτις ἔχει 1700 κ., εἶναι ἔδρα δριθιδόδου ἐπισκόπου καὶ
καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου.

Ἄλλαι δὲ κῶμαι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ εἶναι· τὸ Φιλάτιον μετὰ
1600 κ., ἡ Ἀπείρανθος μετὰ 2000 κ. ἡ Κωμιακὴ μετὰ 1400
κ. περίπου· καὶ χωρία μικρὰ οἱ Τρίποδες, τὸ Χαλκί, ὁ Ἐγγαρές,
ἡ Ἀγερσανή καὶ ἄλλα.

Ἡ Ηάρος, ἣτις κεῖται πρὸς Δ τῆς Νάξου, ἣτο τὸ πάλαι
περίφημος διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά της· ἔχει δὲ πληθυσμὸν
9000 κ. περίπου καὶ πρωτεύουσαν τὴν ἐν τῇ δυτικῇ αὐτῆς
παραλίᾳ κείμενην κωμόπολιν Παροικίαν, ἣτις ἔχει 3000 κ.

καὶ περίφημον ἀρχαῖον Βυζαντιακὸν ναὸν τῆς Παναγίας τῆς Ἐκαουμπυλιανῆς καλουμένης.

"Αλλοι κῶμαι ἐν τῇ νήσῳ ταύτη εἶναι ή ἐν τῇ βοξείῳ παραλίᾳ κειμένη **Νάουσα** μετὰ 1300 κ. καὶ ή μεσόγειος κωμόπολις **Λευκαὶ** μετὰ 2000 κ.. χωρία δὲ αὐτῆς εἶναι δὲ **Κάστος** καὶ δὲ **Τσιμπίδος**.

Ἡ δὲ πρὸς Δ τῆς Πάρου κειμένη μικρὰ νῆσοις **Αντίπαρος** ἦτις ἔχει 650 κ. μόνον, εἶναι πετρώδης, ἀλλ' ὅμοια καὶ καλῶς κεκαλλιεργημένη ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῆς κείται τὸ μέγα καὶ πλῆρες ὁραίων σταλακτιῶν σπήλαιον, τὸ δποῖον ἔχει μῆκος 300 μέτρων, πλάτος 100 καὶ ὕψος 80.

Περὶ τὰς νήσους δὲ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ὑπάρχουσιν ἀκατόητά τινα νησύδροια.

6. ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΗΛΟΥ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαιρεῖται εἰς ἑξ δήμους, καταλαμβάνει τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῶν Κυκλαδῶν νήσων καὶ συνίσταται ἐκ τῶν νήσων **Μήλου** (162 □ χλμ.), **Κιμώλου** (42 □ χλμ.), **Σίφνου** (74 □ χλμ.) **Φολεγάνδρου** (32 □ χλμ.) καὶ **Σικίνου** (42 □ χλμ.) καὶ τῶν μεταξὺ κειμένων ἀκατοικήτων νησυδρίων. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν ἡ ἐπαρχία αὕτη 12750 κ.

Ἐκ τῶν νήσων δὲ σούτων **ἡ μὲν Μήλος**, ἥτις ἔχει πληθυσμὸν 5000 κ., εἶναι δρεινὴ καὶ ἡφαιστειώδης, ἀλλὰ λίγαν εὔφορος, παραγάουσα σῖτον, οἶνον, δρόπας καὶ ἄλλα ἀφθονον, καὶ ἔχουσα διάφορα δρυκτά, γῦψον, στωπηρίαν, μυλοπέτρας καὶ ἄλλα καὶ θεῖον ἔξαιρετον. **Ηρωτεύουσα** δὲ αὐτῆς, ώς καὶ ὄλοκληρου τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ ὅμωνύμου δήμου, εἶναι ή 1100 κ. ἔχουσα κώμη **Μιλάκα**, πρὸς Ν τῆς ὁποίας κείται τὸ 600 κ. περίπου ἔχον χωρίον **Μήλος**, τὸ ὅποιον κείται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίχες πόλεως **Μήλου**, τῆς ὁποίας σώζονται σπουδαιότατα ἔρείπια, οἷον περίφημος ἀρχαῖος ναός, μαρμάριον θέατρον καὶ ἄλλα ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτη εὑρέθησαν τὸ περίφημον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, τὸ ὅποιον σήμερον εὑρίσκεται ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Μουσείῳ Λούβρῳ καὶ Δακτυλίῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἥτις σήμερον κοσμεῖ τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον.

"Αλλαι δὲ κῶμαι τῆς Μήλου εἰναι ὁ πρὸς Α κείμενος Τριοβασάλος μετὰ 1000 κ. καὶ τὰ πρὸς Ν ταύτης χωρία Κάστρον καὶ Άδαμας.

Η Κίμωλος, ΒΑ τῆς Μήλου κειμένη, ήτις εἶναι τραχεῖα, ἄνυδρος καὶ οὐχὶ εὔφορος, ἔχει μίαν ὁμώνυμον κώμην μετὰ 1700 κ. εἶναι γνωστὴ καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀνορυσπομένην Κιμωλίαν γῆν.

Η Σίφνος, ἡ ΒΑ τῆς Κιμώλου κειμένη, ήτις ἔχει πληθυσμὸν 4,000 κ. εἶναι εὔφορος καὶ μία ἐκ τῶν ὀρχιοτέρων Κυκλαδῶν νήσων· τὸ πάλαι δὲ εἶχε πλούσια χρυσωρυχεῖα καὶ ἀργυρωρυχεῖα, ἔνεκα τῶν ὅποιων οἱ Σίφνιοι ἐφημίζοντα ὡς πλουσιώτατοι. **Πρωτεύουσα** αὐτῆς εἶναι ἡ 800 κ. ἔχουσα **Απολλωνία**. ἄλλα δὲ χωρία αὐτῆς εἶναι ὁ **Ἄρτεμιν**, ἡ **Καταβατὴ** καὶ τὰ **Εξάμπελα**.

Η Φοιλέγανδρος καὶ ἡ **Σίκινος** εἶναι μικραί, δρειναι καὶ ἄγωναι νήσοι, ἐκ τῶν ὅποιων ἡ μὲν πρώτη ἔχει 1000 κ., ἡ δὲ δευτέρη 700 κ.

7. ΕΠΑΡΧΙΑ ΘΗΡΑΣ. Ἡ ἐπαρχία αὗτη, ήτις διαιρεῖται εἰς ἑννέα δήμους, καταλαβάνει τὸ ΝΑ μέρος; τοῦ νυμοῦ Κυκλαδῶν καὶ συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Θήρας (79 □ χλμ.), Θηρασίας (7 □ χλμ.), **Αμοοροῦ** (131 □ χλμ.), **Ιου** (120 □ χλμ.) καὶ **Αράφης** (36 □ χλμ.), καὶ τινῶν μικρῶν ἀκατοικήτων νήσων.

Ἐκ τῶν νήσων δὲ τούτων ἡ μὲν **Θήρα**, ήτις ἔχει 15,000 κ. καὶ καλεῖται καὶ **Σαντορίνη** ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐν αὐτῇ πολιούχου **Αγίας Εἰρήνης** (Φραγκιστὶ Σάντα Εἰρήνης), εἶναι νήσος ἡφαίστειώδης καὶ ἔχει ἐνεργὸν ἡφαίστειον, ἐκ τῶν διαφόρων ἐκρήζεων τοῦ ὅποιου προσήλθον αἱ πρὸς Δ αὐτῆς κείμεναι νησίδες **Παλαιὰ Καῦμένη**, **Μικρὰ Καῦμένη** καὶ **Νέα Καῦμένη**, **Γεώργιος** καὶ **Αφροέσσα**. τὸ ἔδαφος δὲ αὐτῆς καίτοι εἶναι πετρώδες, εἶναι δῆμος εὔφορον καὶ παχάγεται ἐξ αὐτοῦ ἐξαίρετος οἶνος, κριθὴ καὶ βάμβαξ. ἐξορύσσεται δὲ ἐξ αὐτοῦ κίσσηρις (ἐλαφρόπετρα) καὶ ἡ Θηραϊκὴ καλουμένη γῆ (πορσελάνη). **Πρωτεύουσα** δὲ αὐτῆς, ὡς καὶ ὀλοκλήρου τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ δήμου δήμου, εἶναι ἡ 1000 ἔχουσα καὶ ἔδρα ἐπισκόπου οὖσα ὁμώνυμος κώμη **Θήρα**,

πρὸς Β τῆς ὁποίας κεῖται ἡ κώμη Oīa μετὰ 1700 κ. πρὸς Ν δὲ τῆς Θήρας κεῖται αἱ κῶμαι Πύργος μετὰ 1100 κ. περίπου καὶ Εμπορεῖον μετὰ 1250 κ.

Η Θηρασία, ἡ πρὸς Δ τῆς Θήρας κειμένη εἶναι ὡσαύτως ἥφαιτειώδης νῆσος καὶ ἔχει 900 κ.

Η Ἀμοογός, ἡτις κεῖται πρὸς Α τῆς Νάξου καὶ ἔχει 4300 κ., εἶναι ὀρεινὴ καὶ τραχεῖα, ἔχει ὅμως καὶ εὐφόρους κοιλάδας, ἐν ταῖς ὁποίαις παράγονται δημητριακοὶ καρποί, οἶνος, ἔλαιον, βάμβαξ καὶ διάφοροι ὄπωραι. Ποωτεύουσα τῆς νήσου εἶναι ἡ ὁμώνυμος κώμη Ἀμοογός, ἡτις νῦν Κάστρον καὶ Χώρα καλεῖται, καὶ ἔχει 1100 κ. βορειοανατολικῶς δὲ ταύτης κεῖται τὸ 650 κ. ἔχον χωρίον Λαγκάδα.

Η δὲ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Θήρας κειμένη Ανάφη, ἡτις εἶναι μικρά, πετρώδης καὶ σχεδόν ἀδενόδος, ἔχει περὶ τοὺς 650 κ.
τελεωτ

Β'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

X Αἱ νῆσοι τοῦ Ιονίου πελάγους Κέρκυρα (712 □ χλμ.) Παξοί (19 □ χλμ.), Λευκάδας (285 □ χλμ.), Κεφαλληνία (688 □ χλμ.) ἢ Ίθάκη (97 □ χλμ.) καὶ ἢ Ζάκυνθος (417 □ χλμ.), ὃνομάζονται Ἐπτάνησος ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ, τὸν ὅποιον ἀποτελοῦσιν αὗται μετὰ τῶν εἰς τὸν νομὸν Ακανθικῆς ἀνηκόντων Κυθήρων (277 □ χλμ.).

Αἱ νῆσοι αὗται, αἵτινες μετά τινων εἰς αὔτας ἀνηκόντων νησιδρίων ἀπετέλουν ἐπὶ τῆς Βυζαντιακῆς ἐποχῆς μίαν ἐπαρχίαν, περιηλθον διαδοχικῶς εἰς τὴν ἔξουσίαν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, τῶν Φραγκων, Ἔρετων, Τούρκων, Ρώσων, Γάλλων καὶ τελευταῖον τῷ 1815 τῶν Ἀγγλων, οἵτινες τῷ 1863 παρεχώρησαν αὐτὰς εἰς τὴν Ἑλλάδαν τῆς ὁποίας σήμερον ἀποτελοῦσται τέσσαρες νημούς τὸν νομὸν Κερκύρας, τὸν τῆς Κεφαλληνίας, τὸν τῆς Λευκάδος καὶ τὸν τῆς Ζακύνθου.

νομός Κερκύρας

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Κερκύρας κεῖται ἀπέναντι τῆς Ἡπείρου καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς νήσου **Κερκύρας**, τῶν πρὸς Ν αὐτῆς κειμένων **Παξών** καὶ **Αντιπάξου**, καὶ τινῶν νησυδρίων, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρα κεῖνται ΒΔ, οἱ **Οθωνοί**, ἡ **Ερικοῦσσα**, τὸ **Μαδράκιον** καὶ τὸ **Λιάπουλον**, καὶ τρία ΒΑ, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ **μεγαλύτερον** εἶναι τὸ **Βίδο**.

Έχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος **πληθυσμὸν** 75,000^{λ.}

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποιψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς **Κερκύρας** εἶναι δρεινὴ χώρα· τὸ ἀξιολογώτερον δὲ ὅρος αὐτοῦ ὑψοῦται ἐν τῇ νήσῳ Κερκύρᾳ καὶ εἶναι ὁ **Παντοκράτωρ** (πάλαι **Ιστώνη**), ἐξ οὐ σχηματίζονται τρία ἀξιόλογα ἀκρωτήρια· πρὸς Β. τὸ **Φαλακρόν** (κοινῶς **Δρόστι**) καὶ ΝΑ τὸν **Αμφίπαγον** ἢ **Αμφίπυργον** (κοινῶς **Ασπρος Κάβος**) καὶ τὸν **Λευκίμμην**. Ποταμοὺς δὲ ἀξιολόγους δὲν ἔχει ὁ νομὸς οὗτος, ἀλλὰ διαφέρεται ὑπὸ μικρῶν χειμάρρων· ἀξιολογώτερος τῶν ὁποίων εἶναι ὁ **Ποταμός**. Έκτὸς δὲ τῶν ῥεόντων τούτων ὑδάτων ὑπάρχουσιν ἐν Κερκύρᾳ καὶ στάσιμα ὕδατα, ἐκ τῶν ὁποίων σχηματίζονται λίμναι, ἀξιολογωτέρατῶν ὁποίων εἶναι ηΝΔ κειμένη **Κοριθίδια**.

Έχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος καὶ ἀξιολογους εὐφόρους κοιλάδες, αἵτινες παράγουσι σῖτον, οἶνον, ἔλαιον, ἐσπεριδοειδῆ καὶ διαφόρους δημόσιας. **Τὸ κλίμα** δὲ τοῦ νομοῦ τούτου, ὡς πασῶν τῶν **Ιονίων νήσων**, εἶναι εὐκρατὲς καὶ τερπνότατον.

C'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

a'. **Διοικητικὴ διαιρεσίς.** Διοικητικῶς ὁ νομὸς Κερ-

πύρχες δικιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κερκύρας καὶ τὴν τῶν Παξῶν,

β'. Ιδία ἑκατέρας ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ. Ή οὐκαρχία αὕτη, ητις δικιρεῖται εἰς 12 δήμους, καταλημένη όλούληρον τὴν νήσον Κέρκυραν καὶ ἔχει πληθυσμὸν 91000 κ., συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δλίγων κατοίκων τῶν ΒΔ κειμένων νησυδρίων. Πρωτεύουσα δὲ αὕτη, ὡς δλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ καὶ ἐπὶ μικρᾶς γερσονήσου κειμένη πόλις ΚΕΡΚΥΡΑ (κοινῶς Κορφοί), εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 19000 κ., ἐφετεῖον, ποωτοδικεῖον, διδασκαλεῖον, διαφορα ἅλλα δημόσια καὶ ιδιωτικὰ ἐκπαιδευτηρια, στρατιωτικὴν σχολὴν τῶν ἐφέδρων δξιωματικῶν, φιλανθρωπικὰ καταστήματα, νοσοκομεῖον, φρεγονομεῖον ἔτι δὲ πολλοὺς ναούς, μεταξὺ τῶν ὄποίων διακρίνεται ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐντὸς τοῦ ὄποίου εύρισκεται καὶ τὸ λείψων τοῦ δμωνύμου Ἀγίου καὶ τερπνὰ προάστεια, ὡς τὸ 3800 κ. ἔχον μέγα καὶ τερπνὸν προάστειον Μανδούκειον, ΒΔ τῆς πόλεως κείμενον· ἡ Γαρίτσα μετὰ 2800 κ. καὶ ὁ Άγιος Ρόκος μετὰ 2600 κ., τερπνὰ καὶ αὐτὰ προάστεια τῆς πόλεως, ὡς καὶ τὸ 800 κ. ἔχον γωρίον Αγεμόμυλος.

Κῶμαι δὲ ἀξιόλογοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι οἱ Καρουσάδες μετὰ 1300 κ., οἱ Συναράδες μετὰ 1900 κ., τὸ Σκοριπέδον μετὰ 1100 κ., οἱ Γιαρράδες μετὰ 1150 κ., δ Ποταμὸς μετὰ 1760 κ., ἡ 1100 κ. ἔχουσα κώμη Κυνοπάστης, πρὸς Ν τῆς ὄποίκις κεῖται ἡ κώμη Γαστοῦρι, ἐν τῇ ὄποιᾳ ὑπάρχει τὸ Αχιλλεῖον, ἐπαυλις τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας Ἐλισάβετ.

Χωρία δὲ εἶναι ἡ Περίθεια, οἱ Αρκάδες, οἱ Κατελλάνοι καὶ ἄλλα.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΞΩΝ. Ή οὐκαρχία αὕτη κεῖται ΝΑ τῆς Κερκύρας καὶ συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Παξῶν Ἀντιπάξου καὶ τινῶν νησυδρίων· εἶναι δρεινὴ καὶ οὐχὶ πολὺ εὔφορος, ἔχει πολυάριθμα μεγαλοπρεπή σπήλαια καὶ πολλὰς θειούχους πη-

γάς, καὶ καλύπτεται ἐξ ἀμπελώνων καὶ πρὸ πάντων ἔλαιώνων,
οἵτινες παράγουσι τὸ κάλλιστον τῶν Ἰονίων νήσων ἔλαιον.

Διαιρεῖται δὲ ἡ ἐπαρχία αὕτη εἰς 2 δήμους καὶ ἔχει
πληθυσμὸν περὶ τὰς 4000 κ. **πρωτεύουσα** δὲ αὐτῆς εί-
ναι τὸ ἐν τοῖς Παξοῖς καίμενον καὶ 400 κ. ἔχον χωρίον Γάιον,
ΒΔ τοῦ ὄποίου κεῖται τὸ χωρίον Λάκκα μετὰ 300 κ.

Ἐν δὲ τῇ νήσῳ **Αντιπάξῳ** κατουκοῦσιν ὀλίγοι, περὶ τοὺς
200 ποιμένες καὶ ἀλιεῖς, οἵτινες καλλιεργοῦσι καὶ ἔλαττας, ἀμ-
πέλους καὶ ἀμυγδαλέας. *αγωνία*

24. ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

X. **Ο νομὸς Λευκάδος** κεῖται πρὸς Δ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ
συνίσταται ἐκ τῶν νήσων **Λευκάδος** (285 □ χλμ.) καὶ **Ιθά-
κης** (92 □ χλμ.), καὶ τῶν μεταξὺ αὐτῶν νησυδρίων, **Τάφου**
(κ. Μεγαρῆσι), **Καλάμου** καὶ **Καστοῦ**. Ἐχει δὲ **πληθυ-
σμὸν** ὁ νομὸς οὗτος 4400 κ. περίπου.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς οὗτος εἶναι ὅρεινὴ
χώρα καὶ ἀξιόλογα **ὅρη** ὑψοῦνται ἐν αὐτῷ τὰ ἐξῆς ἐν τῇ Λευ-
κάδῃ τὸ **Μεγανόρος** καὶ ὁ **Σταυρωτός**, καὶ ἐν τῇ Ιθάκῃ
τὸ ὄρος **Ἀνωγὴ** (*Nήρωτος*) καὶ ὁ **Ἄγιος Στέφανος** (*Nήρον*).
Νοτιεδυτικῶς δὲ τῆς Λευκάδος κεῖται τὸ περίφημον **ἀκρωτή-
ριον Λευκάτας**, τὸ ὄποιον οἱ Λευκάδιοι σήμερον καλοῦσσι καὶ
Κάβον τῆς Κυρᾶς (δηλ. τῆς ποιητρίας Σαπφοῦς), διότι κατὰ
τὴν μυθολογίαν ἐρτεῦθεν ἐπήδησεν εἰς τὸ πέλογος ἡ Σαπφὼ καὶ
ἐπινίγη. Εἶναι δὲ εὔφορος νομός, παράγων σῖτον, οἶνον, ἔλαιον,
σταφίδα ἄλας καὶ ἄλλα..

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. Διοικητική διαιρεσίς. Διοικητικῶς δὲ ὁ νομὸς Λευκάδος διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας: τὴν ἐπαρχίαν Λευκάδος καὶ τὴν Ἰθάκης.

β'. Ιδία ἐκατέρας ἐπαρχίας ἔξετασις.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΑΔΟΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς δύο δήμους, ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 30,000 κ. καὶ συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Λευκάδος καὶ τοῦ νησούδρίου Τάφου.

Καὶ τῆς μὲν νήσου Λευκάδος, ἡτις τὸ πάλαι ἀπενέλει χερσόνησον, συνδεομένην μετὰ τῆς Ἀκαρνανίας δι' Ισθμοῦ, τημήντος βραχύτερον δπὸ τῶν Κορινθίων, προτείνεται, ὡς καὶ ὄλικλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δήμου Λευκαδίων, εἶναι ἡ πόλις ΛΕΥΚΑΣ, ἡτις ἔχει περὶ τὰς 6000 κ., πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ εἶναι ἕδρα ἐπισκόπου. Πρὸς Ν δὲ τῆς πόλεως ταύτης κείνται αἱ κώμαι Κορυὰ μετὰ 1940 κ. καὶ Άγιος Ηέτορες μετὰ 1300 κ. περίπου.

Χωρία δὲ μικρὰ τῆς Λευκάδος εἶναι: ἡ Διαμιλιανή, ἡ Καλαμίτη, ἡ Ἐγγλονοβή καὶ ἄλλα.

Τῆς δὲ Τάφου, ἡτις κείται ΝΑ τῆς Λευκάδος καὶ εἶναι ἀρχούντως εὗφορον νησούδριον, προτείνεται εἶναι τὸ χωρίον Βαθὺ μετὰ 750 κ. περίπου.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΙΘΑΚΗΣ. Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἡτις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, ἔχει πληθυσμὸν 13,400 κ. καὶ συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Ιθάκης καὶ τῶν νησούδριων Καλάμου καὶ Καστοῦ.

Προτείνεται δὲ τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶναι ἡ ἐν τῇ νήσῳ Ιθάκῃ κειμένη πόλις ΙΘΑΚΗ (κοινῶς Βαθύ), ἔχουσα 5000 κ. πρὸς Β. δὲ τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως κείνται αἱ κώμαι Κιόνιον μετὰ 1400 κ. καὶ Περαχώριον μετὰ 1000 κ., καὶ τὸ μικρὸν χωρίον Σταυρός.

Ἐν δε τοῖς διπλά δίλιγων κατοίκων κατοικουμένοις νησούδριοις Καλάμωφ καὶ Καστώφ κείνται ἡ κώμη Κάλαμος μετὰ 1,200 κ. καὶ τὸ χωρίον Καστός μετὰ 400 κ. Σαζός

25. ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Α' ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Χ' Ο νομός Κεφαλληνίας κεττάται πρὸς Δ τῆς Ιθάκης, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ μικροῦ πορθμοῦ ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς νήσου Κεφαλληνίας, ἥτις ἔχει ἑκταδιν 665 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 70,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τπὸ φυσικὴν ἔποιψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Κεφαλληνίας εἶνε χώρα δρεινη, ὑψηλένον ἐν αὐτῇ τοῦ **ὅρους Λίνου** (*Ἐλατοβούνιον*), τὸ ὄποιον ἐκτεινόμενον πρὸς τὴν θαλασσαν σχηματίζει ἀξιόλογα **ἀκρωτήρια**, οἷον πρὸς Β τὸ **Δαφνοῖδι**, πρὸς Ν τὴν **Μόνδαν** καὶ ἀλλα ἀλλαχοῦ· σχηματίζονται δὲ ὑπὸ τῆς βαθέως εἰς τὴν νήσον εἰσχωρούστης θαλάσσης καὶ ἀξιόλογοι **κόλποι**, ἀξιολογώτερος τῶν ὄποιών εἰναι ὁ τοῦ **Λεβαδίου**, καὶ **χεοδόνηδοι** ἀξιόλογοι ἡ **"Ερισθός** καὶ **Παλλική**.

"Ἔχει δὲ ἡ νῆσος αὔτη ἔδαφος εὑφορού, παράγον στον, οἴνον, λαιον, σταφίδα, βίμβακα, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἄλλα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Α'. **ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΟΙΔΘΕΩΣΙΣ.** Διοικητικῶς ὁ νομὸς Κεφαλληνίας δικιρεῖται εἰς 3 ἐπαρχίας τὴν ἐπαρχίαν **Κραναίας**, τὴν τῆς Πάλλης καὶ τὴν τῆς Σάμης.

Β'. **Πόλια ἐκάστης ἐπαρχίας ἐξέτασις.**

1. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΡΑΝΑΙΑΣ.** Η ἐπαρχία αὔτη, ἥτις δικιρεῖται εἰς 8 δήμους, καταλχυθάνει τὸ ΝΑ μέρος τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἔχει **πληθυσμὸν** 33,700 κ. περίπου. **προντεύουσα** δὲ αὐτῇ, ὡς ὅλοκλήρου τοῦ νομοῦ καὶ τοῦ δήμου Κρανίων, εἶναι **ΤΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ**. ἀξιόλογος πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς — — — — — Λεβαδίου κόλπου καὶ ἔχουσα 9,000 κ., πρω-

τοδικεῖον, γυμνάσιον, εὐρείας ἔδούς, ὁραίας πλατείας, ἀριστηρής προκυμαίαν, ἀρχαιολογικὸν καὶ νομισματολογικὸν μονοεῖον, θέατρον, νοσοκομεῖον καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα εἰναι δὲ προστέτηται πόλις αὕτη καὶ ἔδρα ἐπισκόπου

Κώματι δὲ ἀξιόλογοι τῆς ἐπαρχίας ταῦτης εἰναι πρὸς Β καὶ ΒΔ τοῦ Ἀργοστολίου τὰ 1175 κατοίκους ἔχοντα **Βαλσαμάτα**, πλησίον τῶν ὄποιων κεῖται ἡ μονὴ τοῦ ἀγίου Γερασίμου, ἐν τῇ ὄποιᾳ εὑρίσκεται καὶ τὸ ἔγιον λείψανον αὐτοῦ, τὸν ὄποιον οἱ Κεφαλληνες ὑπερβαλλόντως τιμῶσιν τὰ **Φαρακλάτα** μετὰ 1,500 κ. τὰ **Δειληνάτα** μετὰ 2000 κ. καὶ τὰ χωρία **Φραγκάτα**, **Λανγάτα**, **Σκάλα**, καὶ ἄλλα.

2. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΛΛΗΣ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, καταλαμβάνει τὴν πρὸς Δσχηματιζομένην Πχλλικὴν χερσόνησον καὶ ἔχει **πληθυσμὸν** 19,000 κ. **πρωτεύουσα** δὲ αὕτη, ὡς καὶ τοῦ δήμου Ληξουρίου, εἰναι ἡ παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Πάλλης ἐκτιτμένη πόλις **ΛΗΞΟΥΡΙΟΝ**, ἥτις ἔχει λαμπρὸν θέατρον, θέατρον, ἐμπορικὴν σχολὴν καὶ 5500 κ.

Βορειοδυτικῶς τοῦ Ληξουρίου κείνται τὰ ἐξῆς χωρία: τὰ **Χανδᾶτα** μετὰ 940 κ., τὰ **Μονοπολάτα** μετὰ 900 κ. καὶ ἄλλα. ΒΑ δὲ ἡ Ἀγκὼν μετὰ 850 κ., τὰ **Καρδανάτα** μετὰ 600 κ., τὰ **Κορτογονᾶτα** μετὰ 600 κ. καὶ ἄλλα. ~~αριθμοί~~

3. **ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΑΜΗΣ.** Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις διαιρεῖται εἰς 4 δήμους, καταλαμβάνει δὲ τὸ ΒΑ μέρος τῆς Κεφαλληνίας καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰς 18,000 κ. **πρωτεύουσα** δὲ αὕτη, ὡς καὶ τοῦ δήμου Σχιών, εἰναι τὸ παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Σάμης κείμενον χωρίον **Αίγιαλός τῆς Σάμης** μετὰ 350 κ. πρὸς Β δὲ τοῦ χωρίου τούτου κείται ἡ πώμη **Μακρύώνικα** μετὰ 1800 κ. καὶ τὰ χωρία **Άγια Εὐφημία** μετὰ 500 κ., τὰ **Κομιτᾶτα** μετὰ 500 κ., τὰ **Βλαχάτα** μετὰ 800 κ. καὶ ἄλλα.

26. **ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ**

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

X Ο νομός Ζακύνθου συνίσταται ἐκ τῆς ζεύς

— 145 —

θου (434 □ χλμ.), ητις κεῖται ἀπέναντι τοῦ νομοῦ Ἡλείας καὶ ἔχει πληθυσμὸν 45,000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πό φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενος ὁ νομὸς Ζακύνθου εἶναι δρεινὴ νῆσος, διατεμνομένη ὑπὸ τῶν ὄρεων **Βοραχίονος** καὶ **Σκοποῦ**, τὰ διοῖς σχηματίζουσι τρία ἀξιόλογα ἀκρωτήρια· τὰ πρὸς Ν κείμενα *Ιέρανα* καὶ *Μαραθίαν*, μεταξὺ τῶν διοίων σχηματίζεται **ὁ κόλπος Κερίου**, καὶ τὸ πρὸς Β κείμενον **ἀκρωτήριον Σχοινάρι**.

Εἶναι δὲ ἡ **Ζάκυνθος** ἡ ὠραιοτέρα τῶν Ιονίων νήσων, καλουμένη διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν «ἄνθος τῆς Ἀνατολῆς» καὶ δημιάζουσα διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν πολλῶν ἀνθέων πρὸς λαμπρὸν κῆπον· παράγει δὲ σῖτον, οἶνον, ἔλαιον, ἐσπεριδοειδῆ, διαφόρους δημάρας, σταφίδα καὶ ἄλλα, καὶ ἔχει καὶ πηγὰς νάφθας (νέφτη).

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α'. **Διοικητικὴ διαιρέσεις.** Διοικητικῶς ὁ νομὸς Ζακύνθου ἀποτελεῖ μίαν ἔπαρχίαν, ητις διαιρεῖται εἰς δέκα δήμους.

β'. Πόλεις, κῶμαι καὶ χωρία τῆς Ζακύνθου.

Πρωτεύουσα τῆς Ζακύνθου, ὡς καὶ τοῦ ὁμωνύμου δήμου, εἶναι ἡ ἐν τῇ ἀνατολικῇ πυραλίᾳ κειμένη καὶ ἐπὶ λόφου, στεφομένου ὑπὸ Ἐνετικοῦ φρουρίου, ἐκτισμένη πόλις **ΖΑΚΥΝΘΟΣ**, ητις εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλληνικῶν πόλεων, πατρὶς τοῦ Ἐθνικοῦ ποιητοῦ Σολωμοῦ καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ἔχουσα 15,000 κ., λαμπρὰν προκυμαίαν, ἀξιολόγους πλατείας, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, νοσοκομεῖον, δραφαντροφεῖον, γηροκομεῖον, θέατρον. «**Φώδοκολος**» ὀνομαζόμενον, πολλὰς ἐκκλησίας, ἐκ τῶν διοίων μία εἶναι ἡ τοῦ *Αγίου Διονυσίου*, τοῦ προστάτου τῆς νήσου, ἐν τῇ ὅποις φυλάσσεται τὸ «Αγιον λείψανον αὐτοῦ».

Αἱ ἐν Ζακύνθῳ ὑπάρχουσαι ἀξιόλογοι κῶμαι καὶ χωρία εἶναι το **Μαχαιράτον** μετὰ 1500 κ., το **Καταστάριον**

μετά 1400 κ., το Μουζάκιον μετά 1200 κ., το "Ανω-Μέδον και Κάτω Γερακάριον μετά 2000 κ., το Σκουλικάδον μετά 1000 κ., δι Πισινόντας μετά 1100 κ. περίπου και ἄλλαι· και τὰ χωρία Μπελοῦση, Γαϊτάνη και ἄλλα.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Εύρωπαϊκή Τουρκία, ήτις κατά τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰώνος ἀπετελεῖτο ἐξ ὀλοκλήρου τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, περιορισθεῖσα βαθμηδὸν διὰ τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀπελευθερώσεως διαφόρων ὑποδούλων αὐτῇ χωρῶν, ἔχει σήμερον ἔκτασιν μόνον 335 328 □ χλμ. και πληθυσμὸν περὶ τὰ 12 000 000 κατοίκων, και ἀποτελεῖται ἐξ ἀμέσων και ἐμμέσων κτάσεων.

ΚΑΙ ΑΙ ΜΕΝ ΑΜΕΣΟΙ ΚΤΗΣΕΙΣ ἥτοι ἡ κυρίως παλουμέρη ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ ἔχει ἔκτασιν 169 300 □ χλμ. και πληθυσμὸν 6 130 000 κατοίκων, και περιλαμβάνει:

1. Τὴν Μεσούμβρινὴν Θράκην.

2. Τὴν Μακεδονίαν.

3. Εδάχιστον μέρος τῆς Θεσσαλίας.

4. Ολόκληρον σχεδὸν τὴν "Ηπειρον.

5. Τὴν Ἀλβανίαν· και

6. Νήσους τινὰς τοῦ Αἰγαίου πελάγους· τοῦ διποίον αἱ πρὸς Αἴγαστρον εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν.

ΑΙ ΔΕ ΕΜΜΕΣΟΙ ΚΤΗΣΕΙΣ ἔχουσιν ἔκτασιν 166 028 □ χλμ., και πληθυσμὸν περὶ τὰ 6 000 000 κατοίκων, εἶται δέ·

1. Ἡ Βουλγαρία μετά τῆς Ἀραπολικῆς Ρωμηλίας.
2. Τὸ Νοβιπαζάρ.
3. Ἡ Βοσνία καὶ Ερζεγοβίνην περί.
4. Ἡ Κούπη.

Α'. ΑΜΕΣΟΙ ΚΤΗΣΕΙΣ
πᾶτοι Η ΚΥΡΙΩΣ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ
Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ δομα. Ἡ κυρίως παλαιομένη Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κεῖται πρὸς Β. τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἔχειν δὲ προείπομεν, ἔκτασιν μὲν 169,300 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ 6130 000 καὶ δομίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Ἀραπολικῆς Ρωμηλίας, Βουλγαρίας, Σερβίας, τοῦ Νοβιπαζάρ καὶ τοῦ Μαυροβονίου πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος πρὸς Α. δὲ ὑπὸ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Εὗξεινον Πόρτου καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ιονίου πελάγους καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία μέρος ἥδη οὖσα τῆς πολυτελεῖδος Ἑλληνικῆς Χερσονήσου περιλαμβάνει ἐν τοῖς παραλίοις αὐτῆς τοὺς ἔξης ἀξίους λόγους. **Κόλπους** μὲν, ἐν τῷ Βοσπόρῳ, τὸν περίφημον Κεράτιον κόλπον, τὸν ὑπὸ τῶν ἀσχαίων «χρυσοῦν κέρας» καλούμενον· ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ, τὸν Μέλαρα, τὸν Σιρυμορικόν, τὸν τῆς Κασσάρδος (ἢ Τορωναῖον) καὶ τὸν μέγιστον πάντων, τὸν Θερμαϊκόν· ἐν δὲ τῷ Ιονίῳ πελάγει, τὸν κοινὸν αὐτῇ καὶ τῇ Ἑλλάδι, Ἀμβρακικὸν κόλπον, τὸν τῆς Αδαλῶνος καὶ τὸν τοῦ Κατάρρον. **Χερδονάδους** δέ, τὴν τῆς Κορσακίου πούλεως, τὴν τῆς Καλλιπόλεως καὶ τὴν Χαλκιδικήν, ἦτις περιλαμβάνει τρεῖς ἄλλας μικροτέρας, τὴν τοῦ Ἅγιου Όρους, τὴν τοῦ Λόγγου καὶ τὴν τῆς Κασσάρδος. **Ακρωτήρια** δέ, ἐν μὲν τῷ πρός τὸν Εὔξεινον Πόρτον παραλίχ, τὴν Θυνιάδα ἄκραν καὶ τὴν τῆς Φιλίας· ἐν δὲ τῷ Βοσπόρῳ, τὸ Χρυσοῦν Κέρας τὰς

Κωνσταντινουπόλεως· ἐν δὲ τῇ πρὸς τὸ Αἴγαζον πέλαγος Θρακίην παραλίᾳ τὸ Σαρπιδώνειον· ἐν δὲ τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ τὸν Ἀκράθων, τὸ Δρέπανον, τὸ Καραστραῖον, τὸ Ποσίδειον καὶ τὸ Αιναῖον· καὶ ἐν τῇ Ἡπείρῳ ΒΔ, τὴν Γλάσσαν (Ἀκροκεραύνια). **Νίδους** δὲ ἐν μὲν τῷ Θρακικῷ πελάγει, τὴν Θάσον, τὴν Σαμοθράκην, καὶ τὰς πρὸς Ν τούτων κειμένας Λῆμνον καὶ Ἰμβρον· ἐν δὲ τῇ Πρεπονίδι, τὴν Προκόνησον, καὶ τὰς πρὸς Ν ταύτης κειμένας Ὀφιοῦσαν καὶ Ἀλώρην· πρὸ δὲ τοῦ Βοσπόρου, τὰς νήσους τῶν Πριγκίπων. **Πορθυοὺς** δέ· τὸν Ἑλλήσποντον (Τουρκ. Δαρδανέλια) καὶ τὸν Βόσπορον (Τουρκ. Μπουγρούκ-δερέ).

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Εύρωπακή Τουρκία εἶναι δρεινὴ μᾶλλον χώρα, ἀνυψοῦνται δὲ ἐν αὐτῇ τὰ ἔξης δον· ἐν γὰρ τῇ **Θράκῃ** ἡ Ῥοδόπη, ὁ Ἰσμαρος καὶ τὸ Ἱερὸν Ὁρος· ἐν δὲ τῇ **Μακεδονίᾳ**, ὁ Ὁρβηλος ΒΔ· ὁ Σκάρδος ΒΔ· τὸ Μενίκιον, τὸ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἔχον Παγγαῖον, καὶ ὁ Ἀθως, δστις καὶ Ἀγιον Ὁρος καλεῖται ἐνεκ τῶν πολλῶν ἐπ' αὐτοῦ μονῶν, ΝΔ· τὸ Βέρμιον, τὸ Βούριον, τὰ Καμβούνα, ὁ Πίερος καὶ ὁ Ὄλυμπος, δστις παρὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐθεωρεῖτο, ὡς καὶ ἐν τῇ δρειογραφίᾳ τῆς Ἑλλάδος εἴπομεν, ὡς κατοικία τῶν ἀρχαίων θεῶν, ΝΔ· ἐν δὲ τῷ κέντρῳ, ἡ Κερκίνη καὶ ἄλλα τινα. Ἐν δὲ τῇ Ἡπείρῳ· τὸ Βόϊον, ἡ Τύμφη, ὁ Λάκμων, ἡ Νεμέοτικα καὶ τὸ Μιτσκέλιον, πρὸς Α· τὰς Ἀγροκεραύνια, πρὸς Δ καὶ ὁ Τόμαρος πρὸς Ν. Καὶ ἐν τῇ **Αλβανίᾳ**· ἡ Κανδαΐα καὶ τὸ Τομόρ.

Μεταξὺ δὲ καὶ ἑκτὸς τῶν δρέων τούτων ὑπάρχουσι καὶ τερπνά καὶ εὑφοροι **πεδιάδες**, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτεραι, εἰναντί.

A'. **Ἐν τῇ Θράκῃ**· ἡ τῆς Ἀρδαιανουπόλεως. B'. **Ἐν τῇ Μακεδονίᾳ**· ἡ μεγίστη καὶ εὐφορωτάτη πέδιας τῶν Βιωλίων, ἡ τῆς Πέλλης, ἡ μεγάλη πεδιάς τῶν Σκοπίων, ἡ τῆς Στρουμνίτσης, ἡ τῶν Σερρῶν, ἡ τῶν Φιλίππων καὶ ἄλλαι. Γ'. **Ἐν τῇ Ἡπείρῳ**· ἡ τοῦ Ἀργυροκάστρου, ἡ τῆς Ανδρωνος, ἡ Ἀμβρακική, ἡ τῶν Ιωαννίνων καὶ ἡ τῆς Κορίτσης. Καὶ Δ'. **Ἐν Αλβανίᾳ**· ἡ τῆς Σκόδρας.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Οι περισσότεροι ποταμοί της Εύρωπαϊκής Τουρκίας διὰ τῶν πεδιάδων τούτων ῥέοντες πηγάζουσιν ἐκ τῶν μνημονευθέντων ὁρέων καὶ ἀξιολογώτεροι ἔξ αὐτῶν εἰναι· Α'. Ἐν τῇ **Θράκη**. 1. Ὁ Ἔβρος (Μαρίτσα), πηγάζων ἐκ τοῦ πρὸς Βόρεις Σκοριόν, κλάδου τῆς Ροδόπης, καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὴν πόλιν Αἶνον εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος. 2. Ὁ Νέστος πηγάζων ὅθεν καὶ ὁ Ἔθρος καὶ ἐκβάλλων ἀπέναντι τῆς Θάσου, χωρίζων δὲ ὡς κοινὸς ποταμὸς ἀμφοτέρων τὴν Θράκην ἀπὸ τῆς Μακεδονίας. Β'. Ἐν τῇ **Μακεδονίᾳ**. 1. Ὁ Στρυμών, πηγάζων ἐκ τοῦ Σκοριού καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον. 2. Ὁ Αξιός καὶ ὁ Αλιάκμων πηγάζοντες, ὃ μὲν ἐκ τοῦ ὄρους Σκάρδου, ὃ δὲ ἐκ τοῦ Γράμμου, καὶ ἐκβάλλοντες ἀμφοτέροι εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον. Γ'. Ἐν τῇ **Ηπείρῳ**. 1 ὁ Ἀραχθός, ὃστις χωρίζει τὴν Ἡπειρὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ νομοῦ Ἀρτης, πηγάζων ἀπὸ τῆς Πίνδου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀρρακικὸν κόλπον. 2. Ὁ Δούρος, πηγάζων ἐκ τοῦ Τομάρου καὶ ἐκβάλλων ὡσαύτως εἰς τὸν Διμορφακικὸν κόλπον. 3. οἱ ΒΔ τοῦ Λούρου εἰς τὸ Ιόνιον πέλαγος ἡνωμένοι ἐκβάλλοντες, ἐκ τῆς ἀρχαίας δὲ μόνον μυθολογίας περίφημοι ποταμοὶ Ἀχέρων, πηγάζων ἐκ τοῦ Τομάρου, καὶ ὁ παραπόταμος αὐτοῦ Κωκυτός. 4. Ὁ ἐλ τῆς Τύμφης πηγάζων καὶ ἀπέναντι τῆς Κερκύρας ἐκβάλλων Θύαμις (Καλαμᾶς). 5. Οἱ πρὸς Β τῆς Αύλωνος ἐκβάλλοντες Ἀφός καὶ Ἀψός, ἐκ τῶν ὅποίων ὃ μὲν πηγάζει ἐκ τοῦ Λάκμονος, ὃ δὲ ἐκ τοῦ Βοῖου. Καὶ Δ'. Ἐν τῇ **Αλβανίᾳ**. 1. ὁ ἐκ τῆς Κανδαυίας πηγάζων καὶ εἰς τὴν Αδριατικὴν θάλασσαν ἐκβάλλων Γενούσος. 2. Ὁ Δρείλων (Δρενός), ὃστις σχηματίζεται ἐκ τοῦ Λευκοῦ καὶ Μέλανος Δρείλωνος, πηγάζων πρὸς Ν τῆς Λυχνίτιδος λίμνης καὶ ἀπὸ τοῦ Σκάρδου ἐκβάλλει εἰς τὴν Αδριατικὴν θάλασσαν.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ῥέοντων ὑδάτων ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Εύρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ καὶ ὑδαταὶ ἐντὸς κοιλοτήτων περιεχόμενα καὶ ἀποτελοῦντα **λίμνας**, ἀξιολογώτεραι ἐκ τῶν ὅποίων εἰναι.

Α'. Ἐν μὲν τῇ **Θράκη** ἡ Βιστωνίς (Δάγος), Σιεντορίς καὶ ἡ Ἰσμαρίς. Β'. Ἐν τῇ **Μακεδονίᾳ** ἡ Κερκυνίτις, ἡ

Βόλβη, ή Δόνδα (ή τῆς Γιαννιτσᾶς), ή Πέλλα, ή Δρβηρος, ή τοῦ Ὀστρόβου, ή Δυχνῖτις καὶ ἄλλαι. Γ'. Ἐν τῇ Ἡπείρῳ η Παμβῶν τῶν Ἰωαννίνων καὶ ή σήμερον σχεδὸν ἐλώδης Ἀζερούσια λίμνη. Καὶ Δ'. Ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ η Αλβεᾶτις.

ΚΛΙΜΑ. ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶναι εὔκρατον καὶ υγιεινόν· ἐν τοῖς ὁρεινοῖς ὅμως τόποις πολὺ ψυχρόν. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι λίαν εὔφορον καὶ παράγει δημητριακοὺς καρπούς, ἐξαίρετα δπωρικὰ καὶ παπρά, διάφορα βαφικὰ καὶ ἔλαιορόδα φυτά, καὶ ἄλλα περιέχει δὲ καὶ ἀξιόλογα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου καὶ ἄλλων μετάλλων.

Πολλαχοῦ δὲ τὸ ἔδαφος τῆς χώρας ταύτης παρουσιάζει καὶ θερμὰς θαματικὰς πηγάς.

Ε. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ. ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Λαοὶ οίκοδυντες ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ, ἐκτὸς τῶν Τούρκων, εἶναι καὶ ἄλλοι πολλοί· Ἑλληνες, Ἀλβανοί, Ρουμανοί, Σλαύοι, (Σέρβοι, Βούλγαροι, Βόσνιοι, Κροάται), Ἀρμένιοι, Ἰονδαῖοι καὶ Ἀθηναγαροί. Ἐπικρατοῦσαι δὲ ἐν αὐτῇ θρησκεῖαι εἶναι η Ὁρθόδοξος Χριστιανική, εἰς ἣν ἀνήκουσι περὶ τὰ 3,000,000 Ἑλληνες, καὶ η Μωαμεθανική, εἰς ἣν ἀνήκουσι 2-3,000,000 Τούρκοι. Ὅπαρχουσιν ὅμως ἐν Τουρκίᾳ καὶ 300,000 Καθολικῶν, 400,000 Ἀρμενίων, 150,000 Ἰονδαίων, καὶ 100,000 Εἰδωλολατρῶν.

ΤΟ ΔΕ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ τῆς χώρας εἶναι *Moraçka* ἀπόλυτος, οὐχὶ ὅμως ὡς ἀλλοτε δεσποτική· δὲ ἀνώτατος ἀρχων καλεῖται Σουλτάνος (ἢ Πατισάχ) καὶ ἔχει τὴν ἀνωτάτην θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν ἔξουσίαν.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ. Τὸ ἐμπόριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶναι λίγον καὶ διενεργεῖται εἰς μὲν τὸ ἐσωτερικὸν ὑπὸ Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἐβραίων, εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ Βάλλων, Ἀγγλων, Αὐστριακῶν καὶ Γερμανῶν. Η βιομηχανία ὅμως αὐτῆς εἶναι μικρὰ καὶ ἀσήμαντας.

Η δὲ Παιδεία εἶναι διάλιγον ἀνεπτυγμένη, διότι οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔχουσι μεγάλην κλίσιν πρὸς τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν· μόνοι δὲ οἱ Ἑλληνες ἐν αὐτῇ φύσει φιλομαθεῖς ὅντες καλλιεργοῦσι τὰ γράμματα, διατηροῦντες καλῶς κατηρτισμένα σχολεῖα, παρθεναγωγεῖς καὶ γυμνάσια.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Καὶ ή συγκοινωνία ωσαύτως δὲν εἶναι καλῶς ἀνεπτυγμένη· διότι τὸ ἐμπορικὸν αὐτῆς ναυτικὸν δὲν εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν παραλίων αὐτῆς καὶ ή σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία εἶναι μόνον 1994 χλιομέτρων καὶ περιορίζεται μόνον εἰς τὰς ἑξῆς γραμμάς· 1) τὴν ἀπὸ Κωνσταντινούπολεως εἰς Ἀδριανούπολιν, Φιλιππούπολιν, Σερβίαν, Οὐγγαρίαν καὶ Σόφιαν· 2) τὴν ἀπὸ Κωνσταντινούπολεως εἰς Διδυμότειχον, Ξάρθην, Δράμαν, Σέρρας καὶ Θεσσαλονίκην· 3) τὴν ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Σκόπια, Σερβίαν, Οὐγγαρίαν κ.τ.λ.· 4) τὴν ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Βέροιαν, Βοδειά, Φλωρίνην, Μοναστήριον (Βιτώλια).

ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ. Ο στρατὸς τῆς Τουρκίας, ὁ μὲν κατὰ ξηρὰν ἀνέρχεται ἐν εἰρήνη μὲν εἰς 220,000 ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 1,000,000 περίπου, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ (τῶν Νιζάμιδων), τῆς ἐφεδρείας (τῶν Ρεδίφιδων) καὶ τοῦ ἀτάκτου (τῶν Βασιθιούζούνων). Ο δὲ κατὰ θάλασσαν στρατὸς δὲν εἶναι ἄξιος λόγου, διότι οἱ Τοῦρκοι δὲν εἶναι λαός ναυτικὸς καὶ ὁ στόλος αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐξ 85 πλοίων, παλαιᾶς κατασκευῆς, δυσκινήτων καὶ σχεδὸν ἀχρήστων· ἥδη ὅμως γίνεται ποιά τις ἀναδιοργάνωσις αὐτοῦ.

Η δὲ διοίκησις ἐν γένει τῆς Τουρκίας εἶναι ἐλαττωματική, διότι ή δικαιοσύνη κακῶς ἀπονέμεται καὶ οἱ ὑπόδουλοι λαοὶ καταπιέζονται διὰ παρανόμων πολλάκις εἰσπράξεων.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ νομοὺς (βιλαέτα): 1) Τὸν τῆς Κωνσταντινούπολεως. 2) Τὸν τῆς Ἀδριανούπολεως. 3) Τὸν τῆς Θεσσαλονίκης. 4) Τὸν τοῦ Μοναστηρίου. 5) Τὸν τῶν Ιωαννίνων. 6) Τὸν τοῦ Κοσδυφοπεδίου. 7) Τὸν τῆς Σκόρδρας.

Οἱ νομοὶ ὅμως οὗτοι εἶναι τμῆματα τῶν τεσσάρων τῆς κυρίως παλαιομένης Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας μεγάλων χωρῶν, ἦτοι τῆς Θράκης, Μακεδονίας, Ηπείρου καὶ Αρβανίας, περὶ μιᾶς ἑκάστης τῶν ὁποίων ἀμέσως γίνεται ίδιαιτέρα φυσικὴ καὶ πολιτικὴ ἔξετασις.

Ι. ΘΡΑΚΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. "Η Θράκη καταλαμβάνει τὸ ἀνατολικώτατον μέρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Ἀραιολικῆς Ρωμηλίας· πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Θρακικοῦ πελάγους· πρὸς Α ὑπὸ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Μακεδονίας. Ἔχει δὲ ἔκτασιν 44,200 □ χλμ. καὶ πληθυσμόν, περὶ τὰ 2,290 000 κ.

Η Θράκη δὲν ἦτο πολὺ γνωστή εἰς τὸν ἀρχαῖον, διότι ἐκεῖνοι ἐγράφοισαν μόνον τὰ παρόλα πατήσαι καὶ τυας τῶν ὑπὸ τῶν ποταμῶν διαρρεομένων κοιλάδων. Οἱ πάτοικοι τῆς Θράκης ἐθεωροῦντο ὡς ἡμάγοι, ἥσαν ὅμως πολεμικοὶ καὶ κάλλιστοι ἵππεῖς. Περιῆλθε δὲ ἡ Θράκη ἐνεκα τῆς εὐφορίας τοῦ ἐδάφους αὐτῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ ὑστερούν εἰς τὴν τῶν Μακεδόνων.

Μετὰ πολλὰς δὲ καὶ διαφόρους περιπτετείας ἡ Θράκη διηρέθη πατὰ τὸν τῷ 1876-7 γενόμενον Ῥωσοτούρκικὸν πόλεμον εἰς βόρειον καὶ νότιον· καὶ ἡ μὲν βόρειος ἐγένετο ἔμμεσος πτῆσις τῆς Τουρκίας, ὀνομασθεῖσα Ἀνατολικὴν Ῥωμηλία καὶ ἐνωθεῖσα τῷ 1885 μετὰ τῆς Βουλγαρίας· ἡ δὲ νότιος παρέμεινεν ἀμεσος πτῆσις τῆς Τουρκίας.

Β' ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸν φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Θράκη εἶναι καὶ τὸ πλεῖστον χώρας δρεινή, διότι ἔξαπλοις τοι εἰς τὴν τοποθεσίαν διακρίνεται.

κλαδώσεις του πρὸς Β αὐτῆς ὑψηλένου δρούς Αἴγαυον καὶ
ΝΔ αὐτῆς ὑψηλένται ἡ Ῥοδόπη, ὁ Ἰσμαρος καὶ τὸ Ἱερὸν Ὀρος·
διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νέστου καὶ τοῦ Ἐβροῦ,
εἰς τὸν ὄποιον ἐκβάλλουσιν οἱ παραπόταμοι Τόνξος, Ἔργίνης καὶ
Ἄρδας, καὶ ἔχει ἀξιολόγους λίμνας, τὴν Βιστωνίδα, τὴν
Σιεντορίδα καὶ τὴν Ἰσμαρίδα. Ἐγείρεται δὲ δύο ἀξιολόγους κεφαλο-
νήσους, τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν τῆς Καλλιπόλεως,
μετὰ δύο ώραίων πορθμῶν, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ Βοσ-
πόρου, παρὰ τὸν ὄποιον σγηματίζεται ὁ μαγευτικότατος Κεράτιος
κόλπος. Κλίμα δὲ ἔχει εὔκοκτον καὶ ὑγιεινόν, καὶ ἔδαφος
εὔροιον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα, καπνόν, οἴ-
νον καὶ ἄλλα.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Θράκη διαιρεῖται
εἰς δύο νομούς:

α') Τεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ 6') τὸν τῆς
Αδριανούπολεως.

μεταβολή

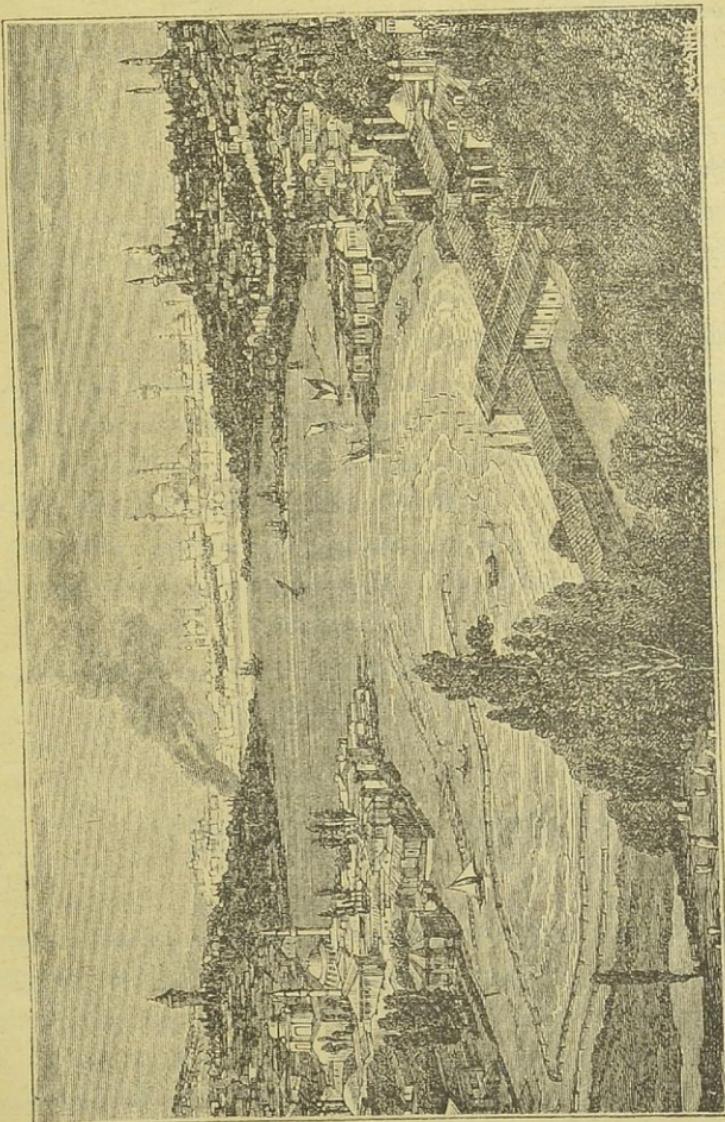
α'. ΝΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ο νομὸς Κωνσταντινουπόλεως καταλαμβάνει τὸ
ΝΑ μέρος τῆς Θράκης μετὰ τῆς ἀπένναντι Μικρασιατικῆς παρα-
λίας καὶ ἔχει ἔκτασιν 5,800 □ γλυμ. καὶ πληθυσμὸν
1,260,000 κ. Ἀξιολογωτέρα δὲ πόλις αὐτοῦ εἶναι Η ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, ἡ ἀποτελοῦσα τὸ κορύφωμα τῶν παιελλη-
νίων πόλιων, περιώνυμος πόλις, κινηθεῖσα τῷ 330 μ. Χ. ὑπὸ
τοῦ Μεγαλού Κωνσταντίου, οὗ καὶ τὸ ὄνομα φέρει, ἐπὶ θαυμα-
σίας τοῦ Βοσπόρου θέσεως, ἐν ᾧ τὸ πάλαι ἔκειτο ἡ ὑπὸ τῶν Με-
γαρέων ἀποικισθεῖσα καὶ ἐξ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀποικίας Βύζαντος
διοικασθεῖσα δοχαία πόλις Βοζάντιον· πρωτεύουσα διοικήσου
τοῦ τουρκικοῦ κράτους ἀπὸ τοῦ 1453, καλούμενη ὑπὸ τῶν Τούρ-
κων Ἰσταμπούλ ἢ Σταμπούλ (ἐν τοῦ Ἑλληνικοῦ-εἰς τὴν πόλιν)
καὶ περιέχουσα μετὰ τῶν ἐν τοῖς προκατεῖσι οἰκουμένην ὑπὲρ
τὰς 900,000 κατοίκων, διαφέρον ἐθνικοτήτων, ἐξ ὧν περὶ τὰς

300,000 είναι Ἑλληνες. Η κυρίως καλουμένη πόλις είναι ἐκτισμένη, ώς ή Ρώμη, ἐπὶ ἑπτὰ λόφων, διὸ δὲ ἐπτάλοφος καὶ Νέα Ρώμη ἐκάλεστο, ἐν σχήματι τριγώνου, περιβρεχομένου ἐκ τῶν δύο πλευρῶν, τῆς βορειοανατολικῆς καὶ τῆς μεσημεριοδυτικῆς, ὅπερ θαλάσσης, καὶ ὀχυρωμένου ἐκ τῆς βορειοδυτικῆς διὰ διπλοῦ τείχους, τάφρων καὶ πύργων. "Εχει δὲ Κωνσταντινούπολις, τὸν ὁραιότερον καὶ ἀσφαλέστερον λιμένα τῆς Εὐρώπης, διὰ σχηματίζει δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἔξωτερην ταύτην φυσικὴν κύτης καλλονήν· διότι περιέχει στενάς, ἀνωμάλους καὶ ἀκαθάρτους ὄδούς, πλήρεις ἀδεσπότων κυνῶν, καὶ οἰκοδομάς κατὰ τὸ πλεῖστον ξυλίνας. Διακρίεται δὲ εἰς πολλάς συνοικίας, ἔξιν ἀξιολογώτεραι είναι· πέραν μὲν τοῦ Κερκίου κόλπου ἡ Πέραν ἡ Σταυροδρόμιον, ἥτις είναι ἡ ἀριστοκρατικωτέρα καὶ Εὐρωπαϊκωτέρα συνοικία, διότι ἐν αὐτῇ εὑρίσκονται τά χειμερινὰ μέγαρα τῶν πρεσβειῶν τῶν Χριστιανικῶν Δυνάμεων, ἥμετερα καὶ ἔνεα ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια, δημόσιοι κῆποι, θέατρα καὶ κατοικίαι τῆς ἀνωτέρας ἀριστοκρατίας· καὶ δὲ Γαλατᾶς ἔνθα είναι συγκεκεντρωμένος ὁ ἐμπορικὸς κόσμος. Ἐντεῦθεν δὲ τοῦ Κερατίου κόλπου, ΒΔ τῆς κυρίως καλουμένης πόλεως, ἀξιολογωτέρα συνοικία είναι τὸ Φανάριον, ἔνθι υπάρχει ἡ περίφημος Μεγάλη τοῦ γεννοῦς Σχολὴ καὶ τὰ Πατριαρχεῖα, καὶ ἔνθι κατώκουν οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενεῖς Ἑλληνες, οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Φαναριῶται ἐκ τῶν δύοις πολλοῖς ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰώνος μέχρι τοῦ 1821 κατέλαβον διάφορα διοικητικὰ ἀξιώματα ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ κυβερνήσει καὶ πολλάκις εὑρεγετικῶς ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν τύχην τῶν ὁμοεθνῶν ἡμῶν.

Ἐν τῇ περιβλέπτῳ δὲ καὶ ίστορικωτάτῃ ταύτῃ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου πόλει, ἐκτὸς τῶν λαμπρῶν ἀνακτόρων τῶν κατὰ καιροὺς Σουλτάνων, τῶν πολλῶν μεθ' ὑπερψήλων μινα-

ρέδων τζαμίων, τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων φιλανθρωπικῶν καὶ
εκπαιδευτικῶν καταστημάτων, ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ σήμερον.

Κωνσταντινούπολις.

πολλὰ ἐκ τῆς βαρβαρικῆς καταστροφῆς μέχρις ἡμῶν διασωθέντα
ἀρχαῖα μνημεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερα εἶναι· ὃ ὑπὸ τοῦ
Ιουστινιανοῦ κτισθεὶς καὶ εἰς τζαμίον ἥδη μεταβεβλημένος περιώ-

νυμος τῆς Ἀγίας Σοφίας ναός, ὁ Ἰππόδρομος (ἀτ-μειδάν), ὁ Κολοσσὸς τοῦ Πορφυρογεννήτου, δ δβελίσκος τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου καὶ ἄλλα.

Πολλὰ δὲ τέλος καὶ τερπνὰ μετὰ περικαλλεστάτων κήπων προάστεια ὑπάρχουσι πέριξ, ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ Μικρασιατικῇ παραλίᾳ τοῦ Βοσπόρου, οἷον ὁ Βαθυγρύαξ (Βουγιοὺν Δερές) τά Θεραπειά, τὸ Νεοχώριον καὶ τὸ Σκούταρι (πάλαι Χρυσόπολις), ὅπερ κεῖται ἐπὶ τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας τὸ προάστεια δὲ ταῦτα παρέχουσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κων/πόλεως τερπνὴν κατὰ τὸ θέρος διαμονὴν.

Προάστεια τῆς Κων/πόλεως εἶναι πρὸς τούτους καὶ αἱ ἐν τῇ Προποντίδι μικροὶ νῆσοι, αἱ Ηριγκιπόννησοι καλούμεναι καὶ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶναι δὲ αἱ Ηριγκιπόννησοι ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν τέσσαρες εἶναι αἱ μεγαλύτεραι ἡ Πρώτη, ἡ Λαντιγόνη, ἡ Χάλκη ἔχουσα ἐμπορικὴν, θεολογικὴν καὶ γαντικὴν σχολὴν, καὶ ἡ Πρίγκιπος, ἡτις ὠρομάσθη οὕτω, διότι ἐχορηγήμενεν ὡς διαμονὴ τῶν Βυζαντίων ποιημάτων καὶ ποιητισσῶν.

Εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνήκει καὶ ἡ περίφημος διὰ τὰ μάρμαρά της Ήροκόννησος.

6. ΝΟΜΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ο νομός Ἀδριανουπόλεως καταλαμβάνει τὸ ὑπόλιπον μέρος τῆς Θράκης καὶ ἔχει ἔκτασιν 38 400 □ γλυμ. καὶ πληθυσμὸν 1 030 000 κατοίκων ἀξιολόγωτεραι δὲ πόλεις αὗτοῦ εἶναι.

Η ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ, ἡτις εἶναι πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ τὴν κατὰ τὸ μέγεθος πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ παρὰ τὰς ὅχθας τοῦ Ἐρδου, ἐν μᾶς τῷ τερπνοτέρῳ θέσεων τῆς Τουρκίας καὶ χορματίσασα ἔδρα τῶν Σουλτάνων πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντι-

τουπόλεως, ἀπὸ τοῦ 1336—1453. Ἐχει ζωηρὸν ἐμπόριον, διομηχανικὰ καταστήματα, ἀξιόλογα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ περὶ τὰς 135,000 κ. Ἀλλαι δὲ πόλεις ἀξιόλογοι εἰναι· αἱ Σοράντα Ἐκκλησίαι, πρὸς Αἴτης Ἀδριανούπολεως, μετὰ 18000, κ. περίπου· τό διδυμότειχον, πρὸς Νίκης Ἀδριανούπολεως, μετὰ 10,000 κ. ἡ Ραιδεστός, παράλιος ἐν τῇ Προποντίδι πόλις, ἔκτισμένη ἵσως ἐπὶ τῆς ἀρχαῖας πόλεως Βισάνθης, ἔχει λαμπρὸν λιμένα, ζωηρὸν ἐκπόριον, δημητριακῶν μάλιστα καπνῶν, καὶ περὶ τὰς 30,000 κ. ἡ Καλλιπολίς, κειμένη μεταξὺ δύο λιμένων, κατὰ τὴν ΒΔ ἀκραν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, παράλιος καὶ ὄχυρὸς πόλις, δεσποζούσῃ διὰ τῆς θέσεώς της τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔχει ζωηρὸν ἐμπόριον καὶ περὶ τὰς 25,000 κατοίκων. Ταῦτην πρώτην κατέλαβον οἱ Τούρκοι τῷ 1335 κατὰ τὴν εἰς Εδρῶντην εἰσβολήν των. Ἡ Αἶνος, πόλις ἀρχαιοτάτη, ἀποικία τῶν Αἰολέων, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐβρου, ἔχουσα περὶ τὰς 10 000 κ. καὶ μικρὸν ἐμπόριον, τοῦ διπάσιου κύριον πραϊδὸν εἶναι οἱ περιζήτητοι καπνιστοὶ ἵχθυες λυκουργῖνοι (κεφαλόποιοι), οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τῷ ὄνομα τίκα. Τὸ δεδεαγάτες, πόλις νέα καὶ παράλιος, πρὸς Αἴτης Αἴνου, εἶναι ἐπίνειον καὶ ἀρχὴ τῶν σιδηροδρόμων Ἀδριανούπολεως, ἔχουσα περὶ τὰς 9000 κ.

Πλεῖσται δὲ μικραὶ πόλεις ὑπάρχουσιν ἐν τῷ νομῷ τούτῳ, οἷον ἡ περίφημος διὰ τὸν ἔξαρχετον καπνὸν τῆς Ξάνθης, ἡ Γλουμορεζίνα, ἡ Μαρώνεια, ἡ Μήδεια, ὁ Λουλέ-Μπουργᾶς καὶ ἄλλα,

Ο νομός Ἀδριανούπολεως παραλαμβάνει καὶ τὰς ἑξῆς νήσους· τὴν ΒΑ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου κειμένην Θάσον, ἥτις εἶναι εὐφοριωτάτη ἔχουσα ἔκτασιν 343 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰς 15,000 κ. καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ἐντεῦθεν καταγόμενον ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ-Ἀλῆ, παραχωρηθεῖσα αὐτῷ μετὰ τῆς Καβάλλας. Τὴν Σαμοθράκην, ἔχουσαν ἔκτασιν 177 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 10,000 κ., τὴν Ἰμβρον, ἔχουσαν ἔκτασιν 220 □ χλμ. καὶ περὶ τὰς 15,000 κ., πάντων Ἑλλήνων· καὶ τὴν Αῆγρον, ἔχουσαν ἔκτασιν 477 □ χλμ. καὶ περὶ τὰς 25,000 κ.

2. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, δορια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Η Μακεδονία κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εύρωπος· Τουρκίας καὶ δοϊζεται· πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Νοβιπαζάρ· πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τοῦ Αλγαίου πελάγους καὶ τῆς Θεσσαλίας· πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς Θράκης· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Ήπείρου καὶ τῆς Αλβανίας. "Εχει δὲ ἔκτασιν μὲν 96400 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 3 018 000 κατοίκων."

Η Μακεδονία εἶναι χώρα. Ελληνικωτάτη καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος κατοικεῖται ὑπὸ Ἑλλήνων, οἵτινες καὶ σῆμερον ἔτι μεταξὺ τῶν οἰκούντων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ λαῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων ἀποτελοῦσιν ἀδιαφιλονίκητον πλειονότητα. Έν τῇ Μακεδονίᾳ ἀνεπτύχθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ νιοῦ αὐτοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὸ Μεγα Μακεδονικὸν κράτος, τὸ δοποῖον κατελύθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ συνεχωνεύθη εἰς τὸ κράτος αὐτῶν. Απὸ τῆς κατακήσεως ὅμως τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους, τὸ δοποῖον ἀλετέλει τὸ Ἀρατολικὸν Ρωμαϊκὸν κράτος, ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ Μακεδονία περιῆλθεν εἰς τὴν Τούρκων ἔξουσίαν, ὑπὸ τὴν δοίαν διατελεῖ ἔτι καὶ σῆμερον, καὶ θὰ διατελέσῃ μέχρις ὅτου κατὰ θείαν εὑδοκίαν ἐνωθῇ ἀρρόήτως μετα τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ ἐθνους.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

"Υπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Μακεδονία εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον ὁρεινή, διατεμνομένη ὑπὸ πολλῶν ὄρεων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερα εἶναι· ὁ Ὅρθηλος, ὁ Σκάρδος, τὸ Σκόμιον, τὸ Μερίκιον, τὸ Παγγαῖον, ὁ Ἀθως, τὸ Βέρμιον, τὸ Βούνιον, τὰ Καμβούνια, ὁ Πίερος, ὁ Ὄλυμπος, ἡ Κερκίνη καὶ ἄλλα. Μεταξὺ δὲ τῶν ὁρέων τούτων ὑπάρχουσιν ἀξιόλογοι πεδιάδες·

ἡ τῶν Βιτωλίων, ἡ τῆς Πέλλης, ἡ τῶν Σκοπίων, ἡ τῆς Στρουνίτσης, ἡ τῶν Σερρῶν, ἡ τῶν Φιλίππων καὶ ἄλλαι.

Ἐκ τῶν μνημονεύθεντων δὲ ὅρέων πηγάζοντες ρέουσι διὰ μέσου τῶν ἐν τῷ μεταξὺ σχηματιζομένων πεδιάδων πολλοὶ ποταμοί, ἔξι ὅντες τοιούτοις εἰναι: δὲ Νέοτος, δὲ Στρυμών, δὲ Ἀξιός, καὶ δὲ Ἀλιάμου. Υπάρχουσι δὲ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ πολλαὶ λίμναι, οἷον ἡ Κερκινῖτις, ἡ Βόλβη, ἡ Λουδία, ἡ Πέλλα, ἡ Δόβηρος, ἡ τοῦ Ὀστρόβου, ἡ Λυχνῖτις καὶ ἄλλαι.

Πρὸς Ν δὲ τῆς Μακεδονίας σχηματίζεται ἡ περίφημος Χαλκιδικὴ κερδόνησος, ἥτις διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἄλλας μικρότερας κερδούσας τὴν τῆς Παλλήνης ἢ Κασσάνδρας, τὴν τῆς Σιθωρίας ἢ Λόγγου, καὶ τὴν τῆς Ἀκτῆς ἢ τοῦ Ἀγίου Ὁρούς καὶ ἥτις περιβρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης διὰ τεσσάρων κόλπων τοῦ Θερμαϊκοῦ, τοῦ τῆς Κασσάνδρας ἢ Τορωναίου, τοῦ Σιγγαποῦ καὶ τοῦ Σρυμονικοῦ.

Ἐγειρὲ δὲ ἡ Μακεδονία κλίμα μὲν εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν, κέδαιφος δὲ εὐφορώτατον, παράγον ποικίλη καὶ ἔφθονα προτόντα, οἷον δημητριακούς καρπούς, βάμβακα, μέταξαν, οἴνον, καπνὸν ἐξαίρετον καὶ ἄλλα ἔξαγεται δὲ ἐκ τῶν δασωδῶν ὅρέων τῆς χώρας ἀφίστορος ἐνίστα καὶ ἐκ τῆς καλῶς ἐν κύτῃ ἀνεπτυγμένης κτηνοτροφίας κάλλιστος τυρὸς καὶ βούτυρον.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Διοικητικὴ διαιρεσίς. Διοικητικῶς ἡ Μακεδονία διαιρεῖται εἰς τρεῖς νομούς.

α'. Τον νομόν Θεσσαλονίκης.

β'. Τον νομόν Κοσσυφοπεδίου καὶ

γ'. Τον νομόν Μονάστηρον.

ζ'. ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο νομός Θεσσαλονίκης καταλαμβάνει τὸ νότιον καὶ ανατολικὸν μέρος τῆς Μακεδονίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 35,

000 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ 1,130 000 κατοίκων. Αξιολογώτεραι δὲ πόλεις αὐτοῦ εἰναι· **Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ**, παράλιος πόλις ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, δρομασθεῖσα οὕτω τῷ 315 π. Χ. ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου **Θεσσαλονίκης**, πρότερον **ΘΕΡΜΗ** καλούμενη, ἐξ οὗ ὀνομάσθη καὶ ὁ κόλπος **Θερμαϊκός**. Εἶναι δὲ ἐμπορικωτάτη καὶ **πορωτεύουσα** τοῦ νομοῦ πόλις, ἔχουσα 150,000 κ., ἐν τῷ ἥμισυ εἰναι· Ἰουδαῖοι ἔχει ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ συνδέεται σιδηροδρομικῶς διὰ τῆς Βιέννης μεθ' ὅλης τῆς Εὐρώπης. "Αλλαὶ δὲ πόλεις κειμέναι πρὸς Δ μὲν τῆς Θεσσαλονίκης εἰναι· **Βοδενά** (πάλαι "Εδεσσα), **ἀρχαία πορωτεύουσα** τῆς Μακεδονίκης, ἔχουσα περὶ τὰς 15,000 κ. **Η Γενιτσά**, πρὸς Β τῆς ομώνυμου λίμνης, μετά 10,000 κ. **Η Βέροια**, ἐν δραίᾳ καὶ καταφύτῳ τοποθεσίᾳ κειμένη καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 10,000 κ.. Πρὸς Α τῆς Θεσσαλονίκης κεῖνται αἱ πόλεις **Σέρραι** (πάλαι Σέρρις ἢ Φέραι), ἔχουσα 30,000 κ., ζωηρὸν ἐμπόριον καπνοῦ καὶ βάμβακος, καὶ ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα. **Δοάμα**, ἔχουσα 10,000 κ. καὶ μέγα ἐμπόριον ἐξαιρέτου καπνοῦ, ὃποῖον παράγει καὶ ἡ πρὸς Ν ταύτης κειμένη ἐμπορικωτάτη κωμόπολις **Καβάλλα**, ἥτις ἔχει 5,000 κ. Μεταξὺ Δράμας καὶ Καβάλλας κεῖται ἡ πεδιὰς τῶν **Φιλίππων**, ἡ ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἡτταν τοῦ Καστίου καὶ Βρούτου ὑπὸ τοῦ Ὁσιαβίου καὶ Ἀντωνίου τῷ 42. π. Χ.

'Ἐν δὲ τῇ πρὸς Ν κειμένῃ **Ἑλληνικωτάτη Χαλκιδικὴ Κερδονήσφ** κωμοπόλεις μόνον ὑπάρχουσι σήμερον, οἷον ἡ Τερησσός, ἡ Λεσίχοβα, τὰ Βασιλικά, ἡ Καρνά καὶ ἄλλαι· ἐνῷ τὸ πάλαι ὑπήρχον 32 Ἑλληνικὰ πόλεις, μεταξὺ τῶν ὅποιων ἡ **Μένδη**, ἡ **Μοτίδαια**, ἡ **"Ολυνθος"**, ἡ πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους **Στάγειρα**, καὶ ἄλλαι.

6'. ΝΟΜΟΣ ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟΥ

Ο νευρός Κουρσουφοπεδίου καταλαμβάνει τὸ ΒΔ μέρος τῆς Μακεδονίας μετὰ μικρᾶς τινος περιοχῆς τῆς Ἀλεξανδρίας

καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 32,900 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 1,038,000 κ. Ἀξιολογώτεραι δὲ πόλεις αὐτοῦ εἰναι·

ΤΑ ΣΚΟΠΙΑ, κειμένη ἐπὶ τῶν δύο τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ, καὶ παρὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Θεσσαλονίκης-Μητροβί-τσης, εἰναι πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐ-τῆς λίαν ἐμπορική, ἔχει 50,000 κ.. εἶναι δὲ πατρὸς τοῦ αὐτο-κράτορος Ἰουστινιανοῦ. ΒΔ τῶν Σκοπίων κεῖται ἡ Πριστένη, ἔχουσα ἀκμαιοτάτην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον ὅπλων καὶ ἄλ-λων ἐμπορευμάτων, καὶ 40,000 κ., τῶν πλείστων Ἀλβανῶν· ΒΑ δὲ κεῖται ἡ Πριστίνα μετὰ 15,000 κ. Πρὸς Δ δὲ τῆς Πριστίνης κεῖται ἡ Λιακοβίτσα καὶ τὸ Ἰπένιον.

γ. ΝΟΜΟΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ἡ ΒΙΤΩΛΙΩΝ

Ο νομός Μοναστηρίου κεῖται πρὸς Δ τοῦ νομοῦ Θεσ-σαλονίκης καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 20,500 □ χλμ., πληθυ-σμὸν δὲ περὶ τὰς 850,000 κ. Ἀξιολογώτεραι δὲ πό-λεις αὐτοῦ εἰναι·

ΤΑ ΒΙΤΩΛΙΑ (ἢ Μοναστηρίον, πάλαι Πράκλεια), κειμένη ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τοῦ νομοῦ, ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς, ἔξοχὰς τερπνάς, ἀ-ξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ περὶ τὰς 50,000 κ. Ο Ηερ-λεπές (παλαιὸς Πολλαπος), ἔχουσα περὶ τὰς 20,000 κ. καὶ πε-ρίφημος, διότι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Βυζαντίνων ἔχρησίμευεν ἔνεκκ τῆς δύρης θέσεώς της διὰ πρόπτυργιον κατὰ τῶν εἰσβολῶν τῶν Σέρβων. Η Ἀκοίς μετὰ 15,000 κ. περίπου. Η Καστορίο, παρὰ τὴν Ὄρεστιάδα λίμνην, μετὰ 15,000 κ., ἐς ὧν τὸ ἦ-μισυ εἰναι Ἑλληνες, διατηροῦντες ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα, Η Κοριτσά, ἔχουσα 10,000 κ. ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐν οἷς καὶ γυμνάσιον. Τό Κρούσσοβον, πρὸς Δ τοῦ Περλεπέ, μετὰ 10,000 κ. Η Δίβρα, μετὰ 12,000 κ. Η Κοζάνη, ἔχουσα 6000 κ. καὶ Ἑλληνικὸν γυμνάσιον. Η Σιάτιστα, ἥτις ἔχει 6,000 κ. καὶ εἰναι ἕδρα δρυδόζου ἐπισκόπου.

Πρὸς Ν τοῦ νομοῦ τούτου κεῖται τὸ ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν διοικησιν ὑπολειφθὲν μέρος τῆς Θεσσαλίας, τῆς δυνάμει τῆς Βερολινείου συνθήκης παραχωρηθείσης τῷ 1878 εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ μικρὰ δὲ αὕτη Θεσσαλικὴ περιοχὴ ἀπετέλεσε τὴν μικρὰν διοικητικὴν περιοχὴν τῶν Σερβίων, τῆς ὅποιας ἀξιολογωτέρα πόλις εἶναι ἡ Ἐλασσών, ἥτις εἶναι ἔδρα στρατιωτικοῦ διοικητοῦ καὶ ὁθοδόξου Μητροπολίτου καὶ ἔχει 2,500 κ.

3. Η ΠΕΙΡΟΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θεσίς, ὅρια, ἔκτασίς, πληθυσμός καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Ἡπειρος καταλαμβάνει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ δοίαζεται· πρὸς Β ὑπὸ τῆς Ἀλβανίας· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ πόλου· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους. Ἐχει δὲ ἔκτασιν μὲν 17900 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰς 530 000 κ.

Ἡ Ἡπειρος εἶναι εὐανδρος Ἑλληνικὴ χώρα, τῆς ὅποιας τὰ τέκνα διαφλεγόμενα ὑπὸ ἀκραιφροῦ πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἀγάπης ἐπὶ μὲν τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τοῦ 21 ἡρωτικώτατα ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς ἥγωνίσαντο, καὶ ἴδιως τὸ Σοῦλι καὶ ἡ Πάργα· μετὰ δὲ τὴν κατάπαυσιν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης καὶ ἀπελευθέρωσιν τοῦ σημεριοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ τμήματος προθύμως πάντοτε καὶ ἀφειδῶς προσφέρουσι τὸ δι' ἀισθάνων κόπων καὶ μεγίστων οἰκονομῶν συλλεγὴν χοῦμά των ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἰδρυσεως κοινωφελῶν ἴδρυμάτων καὶ προπηγῆς παντὸς καλοῦ. Οἱ Ζωδιμάδαι, οἱ Καπλάναι, οἱ Ριζάραι, οἱ Ζάππαι, οἱ Ἀβένωφ, ὁ Στουρνάρας, ὁ Χατζηκώστας, καὶ ἄλλοι μεγάλοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους εὐεργέται εἶναι εὐγενῆ τέκνα τῆς εὐάνδρου ταύτης Ἑλληνικῆς χώρας.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τοπὸς φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ "Ηπειρος εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινὴ καὶ πετρώδης, ὑφουμένων ἐν αὐτῇ τῶν ὅρέων Βοίου, Τύμφης, Λάκμωνος, τῶν Ἀκροκεραυνίων, τοῦ Τομάδου καὶ ἄλλων. Μεταξὺ δὲ τῶν ὁρέων τούτων ὑπάρχουσι μικραὶ πεδιάδες καὶ κοιλάδες, διὰ μέσου τῶν ὅποιων ῥέουσιν οὐχὶ μεγάλοι ποταμοί, ἀξιολογώτεροι τῶν ὅποιων εἰναι δὲ Ἀραχθός, δὲ Λοῦρος, δὲ Θύματος, δὲ Ἀθός, δὲ Ἀψος καὶ οἱ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ περίφημοι, ἀλλὰ μικροὶ ποταμοὶ Ἀχέρων καὶ Κωρυνός. Ἐλει δὲ ἡ "Ηπειρος καὶ ἀξιόλογον λίμνην, τὴν Παμβώτιδα ἢ λίμνην τῶν Ἰωαννίνων καλουμένην, καὶ τὴν μικρὰν μὲν καὶ ἐλώδη, ἀλλὰ μυθολογικῶς περίφημον Ἀχερονίσταν.

Τὰ παράλια τῆς Ἡπείρου εἶναι μονότονα καὶ οὐχὶ πολυτχιδῆ καὶ βραχύκολπα· μόνον πρὸς Ναύπλιον σχηματίζεται μετὰ τῶν ἀπέναντι βορειοδυτικῶν παραλίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος δὲ Ἀμβρακικὸς κόλπος καὶ διοδός τῆς Πρεβέζης.

Τὸ κλίμα τῆς Ἡπείρου εἶναι εὔκατον καὶ ὅγιεινόν τό δὲ ἔδαφος εἶναι εὔφορον μόνον εἰς τὰς πεδιάδας, καὶ κοιλάδας καὶ παχαγεῖ δημητριακούς καρπούς, ἔλαιον, καπνόν, μέταξαν, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἄλλα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚὴ διαιρεσίς καὶ πόλεις. Διοικητικῶς ἡ "Ηπειρος δὲν διαιρεῖται εἰς νομούς, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἕνα νομόν, τὸν καλούμενον νομὸν τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ ὅποιου ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι αἱ ἔξης.

ΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ πρωτεύουσα πόλις τῆς Ἡπείρου, ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν αὐτῆς καὶ παρὸ τὴν Παμβώτιδα λίμνην κειμένη, ἱστορικωτάτη καὶ Ἑλληνικωτάτη πόλις, πατρὸς τῶν μεγάλων τοῦ Ἑλληνικοῦ Εθνους εὐεργετῶν Ζωδιμαδῶν, Καπλάνδων, Ριζοφῶν καὶ ἄλλων, ἔχει 25 000 κ., ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ λαμπρὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐν οἷς καὶ γυμνάσιον. Βορειοδυτικῶς δὲ

τῶν Ἰωαννίνων κεῖται τὸ 12 000 κ. ἔχον Ἀργυρόκαστρον, ΒΔ τοῦ ὄποιου κεῖται τὸ χωρίον Τεπελέμον, ἡ πατρὶς τοῦ ἐπὶ ώμοτητι διαβοήτου Ἀλῆ-πασχά. Βορειότερον δὲ κεῖται ἡ κωμόπολις, **Αύλων** παρὰ τὸν ὄμβρινον κόλπον, ἔχουσα περὶ τὰς 6,000 κατοίκων, ἀσχολουμένων εἰς τὴν ὅπλοποιαν, τὴν ἀλιείαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Πρὸς Ν δὲ τοῦ Ἀργυροκάστρου κεῖται ἡ ὥραί τῶν ἀνδρείων Χειμαρριώτῶν κωμόπολις **Δέλθινον**, ἔχουσα περὶ τὰς 6000 κ.

Βορειοκατολικῶς δὲ τῶν Ἰωαννίνων κεῖται τὸ **Μέτσοβον**, πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπὸ Θεσσαλίας εἰς Ἡπειρον ἀγούστης ὁδοῦ καὶ ἔχουσα 8500 κ., ἐπίσημος δὲ ὡς πατρὶς τῶν μεγάλων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐεργετῶν **Τοσίτσα**, **Στοιχονάρα** καὶ **Αζέρωφ**.

Πρὸς Ν δὲ τῶν Ἰωαννίνων κεῖται τὸ περίφημον διὰ τὸν κατὰ τοῦ ὄμοιον Ἀλῆ-Πασχᾶ ἡρωϊκωτάτους ἀγῶνας τῶν κατοίκων τοῦ **Σοῦδα**, τὸ ὄπιον εἶναι περιοχὴ 38 χωρίων καὶ πατρὶς τῶν ἡρώων **Μάργου**, **Μπότσαρη**, **Φώτου** καὶ **Δάμπρου** **Τζεβέλλα**. Πρὸς Δ δὲ τοῦ Σουλίου κεῖται ἡ περίφημος ἐπίσης ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ ἴστορίᾳ **Πάργα**, χρησιμεύσασα ὡς ἐπίνειον τοῦ Σουλίου καὶ ἀγωνισαμένη καὶ αὕτη ἡρωϊκῶτατα κατὰ τοῦ Ἀλῆ-Πασχᾶ, μέχρις ὅτου τῷ 1819 προδοθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς, οἵτινες μετηράστευσαν εἰς Κέρκυραν καὶ **Παξούς**: σήμερον ἡ **Πάργα** ἔχει 4000 κ.

Νοτιότερον δὲ τῶν Ἰωαννίνων, παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ Ἀμβροσικοῦ κόλπου, κεῖται **Η ΠΡΕΒΕΖΑ**, ἔχουσα 8 000 κ., ὁρατὴ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα καλὸν λιμένα χρησιμεύοντα ὡς ἐπίνειον τῶν Ἰωαννίνων πλησίον δὲ τῆς πόλεως ταύτης σώζονται ἔρειπα τῆς ἀρχαίας Νικοπόλεως, ήτις ἐκτίσθη τῷ 31 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου αντοκράτορος Αὐγούστου, πρὸς ἀγάμημην τῆς κατὰ τοῦ Ἀγιωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας οίκης του.

Πλεῖσται δὲ κῶμαι, μικροί καὶ μεγάλαι, ὑπάρχουσιν ἐν Ἡπείρῳ, ὡς τὰ ΒΑ τῶν Ἰωαννίνων κείμενα 44 **Ζαγορική**, καὶ ἄλλαι, ἐξ ὧν τινες εἶναι ἀξιομνημόνευτοι μόνον ὡς τόποι γεννήσεως μεγάλων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐεργετῶν, οἷον

ἡ πρὸς Β τοῦ Βοέου ὅρους κειμένη πατρὶς τοῦ Σίρα **Μοσχόπολις** τὸ πρὸς Α τοῦ Ἀργυροκάστρου κείμενον **Λάμποβον** πατρὶς τῶν Ζαππῶν· ἡ πλησίου τοῦ Ἀφού ποταμοῦ **Χοταχόβον**, πατρὶς τοῦ Ἀρσάκη, καὶ ἄλλαι.

4. ΑΛΒΑΝΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Ἀλβανία καταλαμβάνει τὸ ΒΔ μέρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ ὁρίζεται· πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Μαντοβούντος καὶ τοῦ Νοβιπαζάρ· πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Ἡπείρου, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ Ἀφού ποταμοῦ· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Ἐγειρεῖ δὲ ἔκτασιν 10,800 □ γῆμ., καὶ πληθυσμὸν 500,000 x.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰλλυρῶν καὶ συγγενεῖς πρὸς τὸν Ἑλληναῖς· εἶναι δὲ λαὸς πολεμικώτατος καὶ ἡρωϊκώτατος, πατορθώσας νὰ μείνῃ σχεδὸν ἀμιγῆς ἀπὸ τῆς μετὰ ξένων ἐπιμεξίας, καίτοι πολλοὶ ξένοι λαοὶ διὰ μέσου τῶν αἰώρων ἐπέδραμον ἐπὶ τὴν χώραν αὐτῶν. Διαιροῦνται δὲ οἱ Ἀλβανοὶ εἰς Γκέγκιδας, οἰκοῦντας ἐν τῇ ἀνταρτικῇ, καὶ εἰς Τόσκιδας, Τσάμιδας καὶ Λιάπιδας, οἰκοῦντας ἐν τῇ πάτω Ἀλβανίᾳ καὶ εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἡπείρου.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πόλικὸν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Ἀλβανία εἶναι χώρα δρεινὴ, ύψουμένων ἐπ' αὐτῆς τῶν ὁρέων Βερτίσκου, Κανδανίας καὶ Τομὸρ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι πεδιάδες τινὲς καὶ κοιλάδες, διὰ τῶν ὁποίων ρέουσιν οἱ ποταμοὶ Γεροῦσσος καὶ Λρείλων. Υπάρχει δὲ ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ ἀξιόλογος λίμνη ἡ Λαβεᾶτις.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἐν μὲν τοῖς δρεινοῖς καὶ

μεσογείοις τόποις εύκρατον καὶ ίγιεινὸν, ἐν δὲ τοῖς παραλίοις θερμὸν καὶ νοσῶδες· τὸ δὲ ἔδαφος οὐχὶ πολὺ εὔφορον, παράγον δικαὶος δημητριακοὺς καρπούς, δρυᾶς, βάμβακα μέταξαν, καὶ ἄλλα.

Γ' ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Διοικητικὴ διαιρεσίς καὶ πόλεις. Καὶ ἡ Ἀλβανία, ως ἡ Ἡπειρός, δὲν διαιρεῖται εἰς νομούς, ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἓνα νομόν, τὸν καλούμενον νομὸν τῆς Σκόδρας, τοῦ ὅποιου ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι αἱ ἔξης.

Η ΣΚΟΔΡΑ πρωτεύουσα τῆς Ἀλβανίας, μετὰ 38 000 κατοίκων, ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ δπλων. Πρὸς Ν δὲ τῆς Σκόδρας κεῖται ἡ περὶ τὰς 3 000 κ. ἔχουσα κώμη Ἀλέστιον, ἐν τῇ δυοῖς ἀπέθανε τῷ 1467 καὶ ἐτάφη δικαὶὰ τῶν Τούρκων πολλάκις μηφόρως πολεμήσας Γεώργιος Καστριώτης, διπλακούμενος Σκενδέρη μπενής, διστις ἐγεννήθη ἐν τῇ πρὸς Ν τοῦ Ἀλεσίου κειμένη κωμοπόλει **Κοδīq**, ἥτις ἔχει 6000 κ. Πρὸς Ν δὲ τῆς Κρύστας κεῖται ἡ ώραιοτάτη πόλις **Τύραννα**, ἥτις ἔχει περὶ τὰς 20,000 κ. Νοτιοδυτικῶς δὲ τῶν Τυράννων κεῖται ἡ παράλιος πόλις **Δυρράχιον**, ἥτις εἶναι ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς βορείου Ἀλβανίας καὶ ἔχει 10 000 κ. τὸ πάλαι ἐκκλεῖτο **Ἐπιδαυρίος** καὶ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. ΝΑ δὲ τοῦ Δυρραχίου καὶ παρὰ τὸν Γενούσον ποταμὸν κεῖται ἡ ὁχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις **Ἐρβασάνιον**, ἔχουσα περὶ τὰς 20 000 κ. ΝΔ δὲ τοῦ Ἐλβασανίου κεῖται τὸ **Βεράτιον** μετὰ 10 000 κ.

Β'. ΕΜΜΕΣΟΙ ΚΤΗΣΕΙΣ
ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.

1. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΩΜΗΛΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, δογια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικὰ τινα. Ἡ χώρα ἡ ἀποτελουμένη ἐκ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμηλίκης κεῖται πρὸς Β τῆς Θράκης καὶ δοίς εταῖς πρὸς Β ὑπὸ τῆς Ρουμανίας πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Εδεσίνου Πόντου καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Σερβίας. Ἐχει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἔκτασιν μὲν 96 345 χλμ., πληθυσμὸν δὲ 3 745 000 κ. περίπου.

Ἡ χώρα, ἡ σήμερον καλούμενη Βουλγαρία, ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι κάτω Μοισία· καταληφθεῖσα δῆμως περὶ τὸν ἔβδομον μ. Χ. αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ταταρομογγολικῆς καταγωγῆς Βουλγάρων, λαοῦ βαρβάρου καὶ ληστρικοῦ, μεταναστεύσαντος κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ταταρίας εἰς τὰς περὶ τὸν ποταμὸν τῆς Ρωσίας Βόλγαν (ἐξ οὗ κακτά τινας καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε) κειμένας χώρας καὶ ἐκσπλανισθέντος σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῆς μετὰ τὸν Σλαύων ἀναμίξεώς του, ἀνομάσθη Βουλγαρία, καὶ ἦτο ἀφανῆς καὶ ὑπόδουλος τῇ Τούρκᾳ μέχρι τοῦ 1878, ὅτε διὰ τῆς προστασίας τῆς Ρωσίας ἀνεκηρύχθη ἐν τῇ μετὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον ἐν Βερολίνῳ γενομένῃ συνθήκῃ αὐτόνομος ἡγεμονία ὑπὸ τὴν κατ' ὄνομα μόνον

ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Εἰς τὴν ἡγεμονίαν των δὲ ταύτην οἱ Βούλγαροι, ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τυρος τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, προσήστησαν δι' ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθείσης ἐν Φιλιππούπολει ἐπαναστάσεως τὴν βρότειον Θράκην ἥτοι τὴν Ἀνατολικὴν καλούμενην Ῥωμυλίαν ἥτις ἔχει ἔκτασιν 32 594 □ καὶ πληθυσμὸν 1 100 000 κ. καὶ ἥτις ὑπὸ τῆς Βερολινέον συνθήκης εἶχε καταστῇ ἐπίσης αὐτόνομος ὑπὸ ἴδιον διοικητήν, διοικηζόμενον ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πό φυσικὴν ἔποιψιν ἔξεταξομένη ἡ Βουλγαρίκις εἶναι χώρα δρεινὴ δικτεμνομένη ὑπὸ πολλῶν δρέων· τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ Αἴμου καὶ ἄλλων πολλῶν, ἐν οἷς τὰ δρη Στάρα Πλάνινα, Σκόμιον, Σρεδναγόρα, Καρατζᾶ-Δάγ, Ῥοδόπην καὶ ἄλλα. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν· πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τοῦ εἰς τὸν Εὔξεινον Πάντον ἐκβάλλοντος Δουνάβεως, δι' οὗ χωρίζεται ὡπὸ τῆς Ρομανίκης, τῶν εἰς αὐτὸν ἐκβαλλόντων ποταμῶν Τιμόκην, Ισκέρον, Βίσον, Ὅσμα Ιάντρα καὶ ἄλλων· πρὸς Ν. δὲ, ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμηλίᾳ, ὑπὸ τοῦ εἰς τὸ Αίγαον πέλαγος ἐκβάλλοντος Ἐρεού.

Τὸ κλίμα τῆς Βουλγαρίκις εἶναι· ἐν μὲν τῇ πρὸς Β. τοῦ Αἵμου χώρα, ἥτις εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τοὺς βορείους ἀνέμους ψυχρὸν· ἐν δὲ τῇ πρὸς Ν. τοῦ Αἵμου χώρᾳ τῇ; Ἀνατολικῇς Ῥωμηλίκης ἥπιον. Ἐνεκκ δὲ τῇ διαφορᾷς ταύτης τοῦ ιλίματος διάφοροι προϊόντα παράγει τὸ πολὺ εὔφορον ἔδαφος αὐτῆς, ἥτοι ἐν μὲν τῇ κυρίως Βουλγαρίκῃ τὸ ἔδαφος παράγει κυρίως δημητριακοὺς καρπούς, ἐν δὲ τῇ Ἀνατολικῇ Ῥωμηλίᾳ ἐκτὸς τῶν δημητριακῶν καρπῶν παράγει καπνόν, κάνναβιν, δρυζαν καὶ ἄλλα. Εὔδοκιμεῖ δὲ ἐν αὐτῷ ἡ ἄμπελος καὶ καλλιεργοῦνται, ιδίως ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Καζανλίκ, ἐκτεταμένοι ὁδῶνες, ἐξ ὧν παρασκευάζεται τὸ δροδέλαιον, ὅπερ ἀποτελεῖ ἐν τῶν πλουσιωτέρων προϊόντων τῆς χώρας. Ἐχει δὲ ἡ χώρα αὔτη καὶ καλοὺς λειμῶνας, χρησιμωτάτους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, ἥτις εἶναι λίκης ἀνεπτυγμένη ἐν αὐτῇ.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς Βουλγαρίας εἶναι αληθονομικὴ συνταγματικὴ μοναρχίκ ύπο τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Θρησκεία δὲ ἐν εὐτῇ ἐπικρατεῖ ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολική.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ. Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία δὲν ἔχουσιν ἐν αὐτῇ ἀνεπτυχθῆ, ὅσον ἡ γεωργία, ἡπειρική, εἶναι λίγην ἀνεπτυγμένη, διότι οἱ Βουλγαροί εἶναι γεωργικὸς λαός, ἡ δὲ παιδεία βαίνει καθ' ἐκάστην προσχρημάτων.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ὁ στρατὸς τῆς Βουλγαρίας ἀνέρχεται ἐν κκιφῷ μὲν εἰρήνης εἰς 40 555 ἀνδρῶν· ἐν κκιφῷ δὲ πολέμου εἰς 127 000 περίπου, μετὰ δὲ τῆς ἑθνοφρουρῆς εἰς 208 666. Ὁ δὲ στόλος τῆς χώρας ταύτης εἶναι μικρός, ἀποτελούμενος ἐκ 13 πολεμικῶν πλοίων μετὰ 350 ἀνδρῶν.

Πόλεις ἀξιολογώτεραι εἶναι.

α'. Ἐν μὲν τῇ κυρίως καλουμένῃ Βουλγαρίᾳ Η ΣΟΦΙΑ, πρωτεύουσα ὁλοκλήρου τῆς ἡγεμονίας, ἔχουσα περὶ τὰς 48 000 κ. τὸ Τύροβον, πάλαι μητρόπολις τοῦ βασιλείου τῶν Βουλγάρων, ἔχουσα περὶ τὰς 15 000 κ. τὸ Ηλεύνα ἔχουσα 15 000 κ. καὶ περίφημος οὗσα διὰ τὴν μακρὰν πολιορκίαν, τὴν δποίαν ἐν αὐτῇ ὑπέστησαν τῷ 1877 οἱ Τούρκοι ὑπὸ τῶν Ρώσων τὸ Σαμάκοβον καὶ τὸ Κοστενδίλι, ἔχουσα ἑκατόρια περὶ τὰς 10 000 κ. Η Σοῦμλα, πρὸς Β τοῦ μικροῦ Αἴμου, ἔχουσα περὶ τὰς 25 000 κ. Η Βάρονα, πασάλιος ἐν τῷ Εὔζενῳ Πόντῳ πόλις καὶ εἰς ἐι τῶν ἐμπορικωτέρων λιμένων τῆς Βουλγαρίας, συνδεομένη σιδηροδρομικῆς μετὰ τοῦ ΒΔ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως κειμένου Τουρστσουκίου, πόλεως ἔχούσης περὶ τὰς 30 000 κ. καὶ ζωηρὸν ἐμπόριον σιτηρῶν. Η Σιλίστρια καὶ τὸ Σίστοβον μετὰ 13000 κ. ἑκατέρα, καὶ τὸ Βιδίνιον μετὰ 15000 κ.

β'. Ἐν δὲ τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ εἶναι Η ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΣ, κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὅχθης τοῦ Ἔβρου ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Φιλίππου, πρωτεύουσα

τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμηλίας, ἔχουσα περὶ τὰς 40 000 κ. ἡ Σε-
νήπαχος, ἔχουσα περὶ τὰς 15 000 κ., σχεδὸν πάντων Ἑλ-
λήνων· τὸ Σλίβνο (Σέλιμον) μετὰ 20 000 κ. καὶ ἀξιολόγου
βιομηχανίας μαλλίνων ὑφασμάτων· τὸ Τατάρ-Παζαρτζίκιον
μετὰ 15 000 κ.· τὸ Καζανλίκ μετὰ 20000 κ. καὶ ἀξιολόγου
ἔμπορίου ὁ πωρῶν καὶ ῥιδελάτιον· ὁ Πύργος πυράλιος ἐν τῷ
Εὐξείνῳ Πόντῳ πόλις, ἐπίνειον τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμηλίας μετὰ
7000 κ. περίπου. Ἡ πόλις αὕτη καθὼς καὶ αἱ μικρὸν πληθυ-
μὸν ἔχουσαι παράλιοι ώσαύτως πόλεις Σωζόπολις, Αγκίαλος,
καὶ Μεσημβρία εἶναι ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, κατοικούμε-
ναι καὶ σήμερον εἴτι κατὰ τὸ πλεῖστον ὑφ' Ἑλλήνων.

2. ΒΟΣΝΙΑ· ΚΑΙ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά
τινα. Αἱ δύο αὗται χῶραι κεῖνται πρὸς Β. τοῦ Μαυροβουνίου
καὶ δορίζονται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Σλαβονίας· πρὸς Ν ὑπὸ Μαν-
ροβουνίου· καὶ πρὸς Α ὑπὸ τῆς Δαλματίας. Ἐχουσι δὲ ἔκτασιν
μὲν 51,000 □ χλμ., πληθυσμὸν δέ 1,450,000 κ.

Αἱ χῶραι αὗται κατοικούμεναι πατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ λαῶν τοῦ
Σερβοκροατικοῦ κλάδου τῆς Σλαβονίας δύμοεθνίας καὶ ἀποτελοῦσσαι
ἄλλοτε μέρος τῶν ἀμέσων πτήσεων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ὑ-
πήκησαν διὰ τῆς Βερολινείου ουντήκης τῷ 1877 ὑπὸ τὴν διοί-
κησιν τῆς Αὐστρίας, ὑπὸ τῆς ὄποιας προσέπι καὶ στρατιωτικῶς
κατελήφθησαν.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Αἱ χῶραι αὗται διατέμνονται παραλλήλως ὑπὸ τῶν Δει-
ναρικῶν καὶ Ιουλίων "Αλπεων, καὶ διαρρέονται πρὸς Β ὑπὸ
ποταμῶν· Δουνάβεως, Σαύνου, καὶ τῶν εἰς αὐτούς ἐκβαλ-

λόντων Ούρρα, Βέρβα, Δρείλωνος, Νάρωνος καὶ ὄλλων μικροτέρων.

"Εδαφος δὲ ἔχουσιν ἀνώμαλον καὶ ὅρεινόν, ἀλλὰ μετὰ κοιλάδων εὐφόρων, παραγουσῶν δημητριακούς καρπούς, δαμάσκηνα καὶ ἄλλα. Ἐχουσι δὲ δάση μεγαλοπερπῆ καὶ ἀπέραντα, καὶ πλούσια μεταλεῖα ἀργύρου, σιδήρου καὶ μολύβδου. **Τὸ κλίμα** δὲ αὐτῶν εἶναι ψυχρόν, ἀλλ' ὑγρειόν

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Πολιτικὴ κατάστασις καὶ πόλεις. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν τούτων ἀνήκουσιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν, ὅθιόδοξον καὶ καθολικήν, πλὴν 500,000 Μωχυεθανῶν, καὶ εἶναι ὅποιχρεωμένοι νά κύπρετήσωσιν εἰς τὸν κατέχοντα τὴν χώραν Αὐστριακὸν στρατὸν 3 ἔτη ὡς τακτικοὶ στρατιῶται καὶ 9 ὡς ἐφεδροὶ.

Αξιολογώτεραι δὲ πόλεις εἶναι,

α') EN MEN THI BOSENIAI τὸ Σεράγεβον (ἢ Βόσνα-σερδίον), πρωτεύουσαν αὐτῆς μετὰ 35,000 κ. **Τὸ Σβέρνικον**, δύσηρὰ πόλις, ἔχουσα 15,000 κ. τὸ **Τοάθνικον** μετὰ 15,000 κ. **Η Βανιαλούκα** 13,000 κ. ἔχουσα, ὑπῆρξε δὲ ἀλλοτε ἡ πόλις αὗτη ἔδρα τοῦ Πασιᾶ τῆς Βόσνιας.

β'). EN ΔΕ THI ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ, εἶναι. **Η Μόστον** μετὰ 16,000 κ. καὶ τὸ **Τοέθνινον** μετὰ 10,000 κ.

3. ΝΟΒΙ – ΠΑΖΑΡ

Τὸ Νόβι Παζάρ καταλαμβάνει τὸ νότιον μέρος τῆς Βοσνίας, τὸ κείμενον μεταξὺ Ναυροθουνίου καὶ Σερβίας, καὶ ἔχει **κτασίν** μὲν 9,955 □χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰς 170,000 κ.

Καὶ ἡ χώρα αὕτη καίτοι διοικητικῶς ἀνήκει εἰς τὴν Τούρκιαν, ἔχει δμως καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ στρατοῦ δυνάμει συνθήκης, συνομολογηθείσης τῷ 1879 μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τούρκιας.

Πόλις δὲ ἀξία λόγου τῆς μικρᾶς ταύτης περιοχῆς εἶναι τὸ δ-

μάνυμον αύτῇ Νόβι Ηαζάρ, τὸ ὄποῖον ἔχει πληθυσμὸν περὶ 15,000 κ. καὶ δεσπόζει διὰ τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ θέσεως, ἐφ' ἣς κεῖται, τῆς μεταξὺ Βοσνίας καὶ Τουρκίας ἐπικοινωνίας.

4. ΚΡΗΤΗ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Η Κρήτη κεῖται ΝΑ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐντὸς τῆς Μεσογείου Θαλάσσης, ἐκτεινομένη ἐπιμήκως ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἔχουσα ἔκτασιν μὲν 8,618 □ χλμ.. πληθυσμὸν δὲ 310,000 κ.

Η Ἑλληνικωτάτη δὲ καὶ ἡρωϊκωτάτη αὕτη μεγαλόγησος, ἡ κατὰ τὸν δοῦν τῶν αἰώνων ὑπὸ διαφόρων κατακτητῶν καταληφθεῖσα καὶ ἡρωϊκότατα κατ' αὐτῶν ἀγωνισαμένη, κατέστη τέλος πάντων μετὰ τὴν τελευταίαν τῷ 1896-97 κατὰ τῶν Τούρκων ἐπανάστασιν αὐτόρομος, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν μεγάλων δυνάμεων, αὔτινες διώρισαν διοικητὴν αὐτῆς, ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ ὑπάτου ἀρμοστοῦ, τὸν δευτερότοκον νιὸν τοῦ ἡμετέρου βασιλέως πρόγκιπα Γεώργιου.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποφιν ἔξεταζομένη ἡ Κρήτη εἶναι ἐν τοῖς παρακλίοις αὐτῆς, ἰδίως τοῖς πρὸς Β., πολυσχιδῆς καὶ βαθύκολπος, ἔχουσα ἀξιολόγους κόλπους, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἶναι ὁ τῆς Κισσάμου, ὁ τῶν Χανίων, ὁ ἀξιολογώτερος πάντων κόλπος τῆς Σούδας, ὁ τοῦ Αλιμυροῦ, ὁ τοῦ Ήρακλείου, ὁ τοῦ Μιραμπέλου καὶ ὁ τῆς Σητείας. Μεγάλα δὲ ἀκρωτήρια προεκτείνονται εἰς τὴν περιθρέχουσαν τὴν Κρήτην θάλασσαν, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἶναι πρὸς Β. μὲν

τὸ τῆς Γραυβούσης, τό τῆς Σπάθας, τό Κύαμου,
τό Δρέπανον, τό τοῦ ἀγίου Ἰωάννου καὶ τό Σιδη-
ρον· πρὸς Ν δὲ τὸ τῆς Μελίσσης καὶ τὸ Λίθινον.

Εἶναι δὲ ἐσωτερικῶς, ἐν τοῖς μεσογείοις δῆλα δὴ αὐτῆς, ἡ
Κρήτη δρεινὴ χώρα, διατεμονμένη κατὰ μῆκος ὑπὸ ὑψηλῆς σει-
ρᾶς δρέων, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν πρὸς Δ ὑψουμένων **Αευκῶν**
Ὄρεών, (2470 μ.), τοῦ ἐν τῷ μέσῳ ὑψουμένου ὅρους **τῆς Ἰδης**
(κοινῶς **Ψηλωρείτου**), ἔνθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ἀνετράφη ὁ Ζεύς,
καὶ ἐκ τοῦ πρὸς Α ὑψουμένου ὅρους **τῆς Δίκτης**, ἔνθα ἐγεν-
νήθη ὁ Ζεύς. **Ὑπάρχουσι** δὲ ἐν Κρήτῃ καὶ ἀξιόλογοι **κοιλά-**
δες καὶ **πεδιάδες** εὐφορώταται, τὰς ὅποιας ἀρδεύουσι πολλὰ
καὶ ἀφθονα ὄδατα, ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν φερόμενα, οἵτινες εἶναι
χείμαρροι, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιόλογώτεροι εἶναι. **ὁ Πλαταναρᾶς**
(πάλαι **Ιάρδανος**), **ὁ Μυλοπόταμος** καὶ **ὁ Αναποδάρος**
(Καταρράκτης).

Τὸ κλίμα τῆς Κρήτης εἶναι εὐκρατέστατον· τὸ δὲ ἔδαφος εὐ-
φορώτατον, ἐν τῷ διποίῳ εὐδοκιμοῦσιν οἱ δημητριακοὶ καρποὶ, αἱ
ἐλαῖαι, πάντα τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἄλλα, καὶ πολλὰ ζῷα δια-
τρέφονται, ιδίως κερασφόρα, ἐκ τοῦ γάλακτος τῶν ὅποιων κα-
τασκευάζεται ὁ περίφημος Κρητικὸς τυρός.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

α). **Διοικητικὴ διαιρεσίς.** Η Κρήτη κατοικουμένη ὑπὸ¹
Ἐλλήνων καὶ 80,000 Μοριμεθνῶν καὶ διοικουμένη συνταγμα-
τικῶς ὑπὸ τοῦ ὑπάτου ἀρμοστοῦ, δικιοεῖται διοικητικῶς εἰς **πέν-**
τε νομούς. 1) **ΤΟΝ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ**. 2) **ΤΟΝ ΤΗΣ ΡΕΘΥ-
ΜΝΗΣ**. 3) **ΤΟΝ ΤΩΝ ΣΦΑΚΙΩΝ**. 4) **ΤΟΝ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ**
καὶ 5) **ΤΟΝ ΤΟΥ ΛΑΣΣΗΘΙΟΥ**. Οἱ νομοὶ δὲ οὗτοι ὑποδιαιροῦν-
ται εἰς 24 ἐπαρχίας, ὑποδιαιρουμένας καὶ ταύτας εἰς 88 δήμους.

β'). **Ίδια ἐκάστου νομοῦ ἔξετασις.**

1. **ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ.** Ο νομὸς οὗτος ἔχει πληθυσμὸν
71,650 καὶ πρωτεύουσα αὐτοῦ, ὡς καὶ ὀλοκλήρου τῆς
νήσου εἶναι **ΤΑ ΧΑΝΙΑ** (πάλαι **Κυδωνία**) πίραλιος, ὁγυρὸς καὶ

·έμπορική πόλις, ἔδρα του ὑπάτου ἀρμοστοῦ, ἔχουσα περὶ τὰς 20,000 κ., καὶ ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐν οἷς καὶ γυμνάσιον.

2. **ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ.** Ο νομὸς οὗτος ἔχει πληθυσμὸν 60,200 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτοῦ είναι ἡ ὁμώνυμος πόλις **ΡΕΘΥΜΝΗ**, ἔχουσα μετὰ τῶν περιχώρων τῆς περὶ τὰς 10,000 κ., Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ γυμνάσιον πλησίον δὲ ταύτης κεῖται ἡ περιόδυνμος μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, ἢν οἱ εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866 καταφυγόντες καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιόρκηθέντες Ἐλληνες, μὴ θέλοντες νὰ παραδοθῶσιν, ἀνετίραξαν εἰς τὸν ἀέρα.

3. **ΝΟΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ.** Ο νομὸς οὗτος ἔχει πληθυσμὸν 26,000 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτοῦ είναι **Η ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΙΣ**, διοικηθεῖσα οὕτῳ πρὸς τιμὴν τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου, πρότερον Ἀλμυρὸς καλουμένη, ἔχουσα δὲ 25,000 κ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ νομοῦ τούτου διεκρίθησαν πάντοτε διὰ τὸν ἡρωϊσμόν των.

4. **ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.** Ο νομὸς οὗτος ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 95,000 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτοῦ είναι ἡ παρόλιος πόλις **ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ**, ἥτις είναι ἡ πολυανθρωποτέρα πόλις τῆς νήσου, ἔχουσα περὶ τὰς 25,000 κ., λίαν δυχυρά, ἔχουσα τὸ περίφημον φρούριον **Χάνδακα**, ἐξ οὗ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ὀνομάσθη **Κάνδια** ἡ πόλις καὶ ὄλοκληρος ὅστερον ἡ νῆσος· ὑπῆρχε δὲ τὸ Ἡράκλειον μέχρι τοῦ 1850 πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ ἔχει λαμπρὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ γυμνάσιον.

5. **ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΣΗΘΙΟΥ.** Ο νομὸς οὗτος ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 59,200 κ. καὶ πρωτεύουσα αὐτοῦ είναι **Η ΝΕΑΠΟΛΙΣ**, ἔχουσα 2,500 κ. ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ γυμνάσιον. Αξία δέ λόγου είναι καὶ ἡ **Ιεράπετρος** (πάλαι **Ιεράπιτρα**), ἔχουσα 2,500 κ.

Πέριξ τῆς νήσου Κρήτης ὑπάρχουσι καὶ νησίδες τινές, εἰς αὐτὴν ἀνήκουσαι· ἡ **Γαύδος**, ἡ **Σπιναλόγγα**, ἡ **Σούδα**, ἡ **Γραυβούσα** καὶ ἡ **Δία**.

Τοιαύτη οὖσα ἡ περίβλεπτος καὶ αἱματοβαφὴς αὕτη βασίλεσσα

τῶν Ἐλληνικῶν νήσων, ἐνδοξούπλαται καὶ σήμερον, διασφάζει καὶ μυημένα διατρανοῦντα τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς εὔπλειαν, ἔφείπια ἀρχαίων πόλεων, οἵα τὰ ΝΑ τοῦ Ἡρακλείου ενδισκόμενα ἐρείπια τῆς Κρωσσοῦ, ἔδρας τοῦ εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους ἀνήκοντος βασιλέως αὐτῆς Μίρων, παρὰ τὴν ὅποιαν ὑποιθεῖται ὅτι ἐκείτο ὁ ὑπὸ τῆς φαντασίας πλασθεὶς λαβύρινθος· τὰ τῆς Γόρτυνος, πόλεως σημαντικωτάτης τὸ πάλαι μετὰ τὴν Κνωσσόν, κειμένης δὲ ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐπὶ τῆς ὅποιας κεῖται τὸ χωρίον τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου, Ἀγιοι Δέκα· καὶ ἄλλων

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Θέσις, δρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Ρουμανία κεῖται πρὸς Β τοῦ Δουνάβεως καὶ ὁρίζεται πρὸς Β καὶ Δ ὑπὸ τῆς Αὐστροουγγαρίας· πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας· καὶ πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Εύξείνου Πόντου καὶ τῆς Ρωσίας. Ἐχει δὲ ἔκτασιν μὲν 131 020 □ γλυ., πληθυσμὸν δὲ 6 080 000 κ.

Ἡ Ρουμανία συνίσταται ἐκ δύο ἴδιας ἀλλοτε ἡγεμονίας ἀποτελουσῶν χωρῶν· ἐκ τῆς Μολδαυίας καὶ τῆς Βλαχίας, διαιρουμένης εἰς μεγάλην καὶ μικρὰν Βλαχίαν. Ἡτο δὲ ἡ Ρουμανία μέχρι τοῦ 1881 ἡγεμονίᾳ ὑποτελής τῷ Σουλτάνῳ, ὅτε διὰ τῆς Βερολινείου συνθήκης ἀνεκηρύχθη βασίλειον ἀνεξάρτητον ὑπὸ βασιλέα τὸν μέχρι τότε ἡγεμόνα αὐτῆς πολύκιτα Κάρολον Χοεντζόλλεργ, ἀναγκασθεῖσα συγχώρως νὰ λάβῃ παρὰ τῆς Ρωσίας τὴν Δοβρούτσαν μετὰ τοῦ Λέλτα τοῦ Δουνάβεως καὶ ἀντ' αὐτῶν παραχωρήσῃ εἰς αὐτὴν τὴν Βασσαραβίαν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ρουμανίας εἰναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Δακῶν, οἵτινες σὺν τῷ χρόνῳ ἐξερρωμαῖσθησαν διὰ τῶν πολλῶν στρατιωτικῶν ἀποικιῶν, αἵτινες ἰδρύθησαν παρὰ τὸν Δούναβιν τῷ 105-106 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ κατακτήσαντος τὴν τότε Δακίαν καλούμενην χώραν Ρωμαίου αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ. Μετὰ τῶν ἐν

ρει ἐκρωμαϊσθέντων τούτων Δακῶν συνανεμίζθησαν βραδύτερον πλεῖστοι καὶ ποικιλώτυμοι βάρβαροι λαοὶ Γερμανοί, Σλανῖκοί καὶ Τουρκο-Μογγολοί, ἐξ ὧν παρήκμη ὁ δῆλος τὸν Βλάχων καλούμενων. Τὸ δνομα δὲ Βλάχος σημαίνει βάρβαρος ποιμενικὸς λαός· ἀσχάτως δημος οἱ λαοὶ οὗτοι ωνόμασαν ἑαυτοὺς Ρουμάνους, ἵνα φανῇ, διτ δῆθεν κατάγονται ἐκ τῶν Ρωμαίων.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πόδι φυσικὴν ἔποιψιν ἔξεταζομένη ἡ Ρουμανία εἶναι γόργη πεδινή, ἐπὶ τῆς δόποίς μόνον πρὸς Βόρεον τὰ Καρπάθια δόρη, ἀτινα χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Αὐστροουγγαρίας καὶ ἔχουσι πολλὰ καὶ μεγάλα δάση, λίκνα προσοδοφόρα, διότι ἐξ αὐτῶν ἔξαγεται πολλὴ ξυλεία. Ἀπὸ τῶν δρέων δὲ τούτων πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ τῆς γόργης, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἶναι ὁ ἀπὸ τῆς Ρωσίκης χωρίζων αὐτὴν Προύθος, ὁ Σερέτης καὶ ὁ Ἀλούτας, ὁ διαιρέων τὴν Βλαχίαν εἰς μεγάλην καὶ μικράν, ἀπαντες ἐκβάλλοντες εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ τῆς Γερμανίας πηγάζοντα Δούναβιν, ὃστις χωρίζει τὴν γόργην ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας καὶ διὰ τριῶν στομάτων, τῆς Κιλιατ, τοῦ Σουλιανᾶ καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον.

Τὸ κλίμα τῆς γόργης εἶναι ἡπειρωτικόν, ἥτοι ψυχρότατον κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ θερμότατον κατὰ τὸ θέρος· τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι εὔφροσν, κατεκληλητάτον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας διὰ τῶν πολλῶν ποιμνιοθεσκῶν, τὰς δόποίκες ἔχει.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς Ρουμανίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος ἀνατολική.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι πολὺ προηγμένα, διότι ὁ Ρουμανικὸς λαός ἀποχρεωτεῖ κυρίως περὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Η παιδεία καὶ ἡ συγκοινωνία ἐν Ρουμανίᾳ εἰναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμέναι.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Στρατιωτ.κῶς ἡ Ρουμανίᾳ εἰναι καλῶς ωργανωμένη. ἔχει ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης 60,000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 240,000. Εὗχει δὲ καὶ στολίσκον ἐξ 25 πλοίων συνιστάμενον.

ΠΟΛΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΩΤΕΡΑΙ.

α') Έν μὲν τῇ μεγάλῃ Βλαχίᾳ, ἦτις ἔκτείνεται πρὸς Α τοῦ Ἀλούτα ποταμοῦ, εἰναι **ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ**, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου κειμένη ἐν γραφικωτάτῃ θέσει καὶ ἔχουσα 282,000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. **Τὸ Πλοέστιον**, πρὸς Β τοῦ Βουκουρεστίου ἔχουσα 42,000 κ. **Τὸ Γιούργεβον**, πρὸς Ν τοῦ Βουκουρεστίου, μετὰ 20,000 κ. **Η Βραΐλα**, ΒΑ, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, πόλις ἐμπορική, ἔχουσα 50,000.

β'). Έν δὲ τῇ μικρᾷ Βλαχίᾳ Η ΚΡΑΪΩΒΑ, πρωτεύουσα αὐτῆς, ἔχουσα 45,000 κ. Βορειοδυτικῶς δὲ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλούτα ποταμοῦ κεῖται ἡ μικρὰ κώμη **Δραγατσάνιον**, περιόρυμον διὰ τὴν μεταξὺ ἐπαναστατῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων κατ' Ιούνιον τοῦ 1821 γενομένην μάχην, καθ' ἣν δλοσχερῶς κατεστράφη ἡρωϊκῶς μαχόμενος δ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Υψηλάντου ἐκ 500 ἐθελοντῶν σχηματισθεὶς ἵερδος λόχος, τοῦ ὁποίου ἀναμνησικὸν κενοτάφιον ἔχει ἴδουθῆ ἐν τῷ ἐν Αθήναις πεδίῳ τοῦ Ἀρεως, στεφόμενον κατὰ πᾶσαν 25 Μαρτίου διὰ δάφνης ὑπὸ τῶν μεθ' ἵερᾶς εὐλαβείας καὶ ἐνθουσιώδους ἀναμνήσεως προσερχομέρων φοιτηῶν.

γ'). Έν δὲ **Μολδαυτά**, ἦτις κεῖται ἐν τῷ Βορειοτέρῳ μέρει τοῦ βασιλείου, μεταξὺ Αύστρους γγαρίας καὶ Ρωσίας, εἶναι τὸ ΙΑΣΙΟΝ, παρὰ τὸν Προύθον, ἔχουσα 73,000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. **Τὸ Γολάτσιον**, πόλις ἐμπορικὴ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔχουσα 62 000 κ. **Τὸ Βοτοζάνι**, ΒΔ τοῦ Ιασίου, ἔχουσα 32,000 κ. **Τὸ Ρωμανόν**, ΝΔ τοῦ Ιασίου, ἔχουσα 20 000 κ. **Τὸ Βουρλάτιον**, ΝΔ τοῦ Ρωμανοῦ, μετὰ 25 000 κ. καὶ **Τὸ Φωξάνη**, ΝΔ τοῦ Βουρλατίου, μετὰ 24000 κ. περίπου.

δ'). Έν δὲ τῇ ἐλώδει **Δοβρούντσῃ**, ἦτις ἔχει πολλὰς

Βορειούδεις λίμνας οξειδωγώτερη πόλεις είναι ή **ΚΩΝΣΤΑΝΤΣΑ** πρωτεύουσα αύτης ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὔξείνου Πόντου, ἔχουσα 10 000 κ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, προβάτων καὶ μαλλίου. **Η Μαγγαλία** μετὰ 8 000 κ. καὶ **ή Τούλτσα** μετὰ 15 000 κ.

ΣΕΡΒΙΑ.

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ξεπασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Η Σερβία κεῖται πρὸς Ν τοῦ Δουνάβεως καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Αδστρίας· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Νόβι-Παζάρ καὶ τῆς Μακεδονίας· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας καὶ Ρουμανίας· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης. Έχει δὲ ξεπασιν μὲν 48, 303 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ 2 536 000 κ.

Η Σερβία καταφεύτη τὸ πάλαι ὑπὸ Ιλλυριῶν καὶ Θρακῶν, τῷ 683 μ. Χ. δμως κατελήφθη ὑπὸ τῶν Σέρβων, ἐξ ὧν καὶ τὸ δονομα ἔλαβε, λαοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν μεγάλην Σλαυκὴν δμοεδητίαν καὶ ἀναγνωρίσαντος τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου μέχρι τοῦ 1050, δτε ἀνεκηρύχθη βασίλειον. Μετὰ πολλὰς δμως περιπετείας τὸ κράτος τοῦτο περιῆλθε τῷ 1380 εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων, οἵτινες ἡραγκάσθησαν τῷ 1829 ἐτενα τῶν ἐπανειλημμένων ἐξεγέρσεων τῶν Σέρβων νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν χώραν ταύτην ὡς ἡγεμονίαν αὐτόνομον, ἀλλ' ὑποτελῆ εἰς αὐτούς. Ως τοιαύτη ἡ Σερβία διετέλεσε μέχρι τοῦ 1882, δτε πάλιν διὰ τῆς Βεοολινείου συιθήκης, ἐκηρύχθη βασίλειον ὑπὸ βασιλέα τὸν Μιλάνον Ὁρβένοβιτς· δν παρατηθέντα τῷ 1889 διεδέχθη ὁ νέος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος· δν πάλιν δολοφονηθέντα πρὸ δύο ἐτῶν διεδέχθη ὁ Πέτρος Καραγεώργεβιτς.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τύπο φυσικήν ἔποιψιν ἔξεταζομένη ἡ Σερβία εἶναι χώρα σχεινή, διασταυρουμένων ἐν αὐτῇ μετρίου ὑψους διακλαδώσεων τῶν Δειναρικῶν Ἀλπεων, τῶν Καρπαθίων ὁρέων, τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ροδόπης. Τπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ὄλιγαι κοιλάδες, οὓς διαρρέουσι χείμαρροι, δρυμητικοὶ ῥύακες καὶ ποταμοί, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερος εἶναι ὁ Μοραῦος, ἐκτὸς τῶν μεγάλων ποταμῶν Δουνάβεως καὶ Σαύου, οἵτινες ρέουσι πρὸς Β αὐτῆς.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν· τὸ δὲ ζῶαφος εὑφόρον καὶ εύνοεικὸν κατ' ἔξοχὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ τῆς κηποτροφίας, ἥτις, ιδίως ἡ τῶν χοίρων, ἀποτελεῖ τὸ κύριον προϊόν τῆς χώρας.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς Σερβίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ δρυδόδοξος ἀνατολική.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Η παιδεία καὶ βιομηχανία ἐν Σερβίᾳ δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμέναι.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Ο στρατὸς τῆς Σερβίας ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ἀνέρχεται εἰς 25 000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 150 000.

Πόλεις ἀξιολογώτεροι εἶναι· ΤΟ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΝ, κείμενον πρὸς Β, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σαύου καὶ Δουνάβεως, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ἔχουσα 70 000 κ., πανεπιστήμιον, στρατιωτικὴν ἀκαδήμειαν καὶ ἄλλα ἀξιόλογα δημόσια καθιδρύματα. **Η Σεμένδρια,** πρὸς Α τοῦ Βελιγραδίου, ἔχουσα περὶ τὰς 8 000 κ. καὶ κορηματίσασα ἀπὸ τοῦ 1430—1459 ἔδρα τῶν Σέρβων ἡγεμόνων. **Τὸ Κραγούϊεβατς,** ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ κράτους, μετὰ 16 000 κ. **Τὸ Πασσάροβιτς** μετὰ 12 000 κ. **Η Νύσσα,** ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος πόλις τῆς Σερβίας, ἔχουσα περὶ τὰς 18 000 κ. **Τὸ Πιρότ** μετὰ 10 000 κ.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικῶν τινα. Τὸ Μαυροβούνιον κεῖται ΒΔ τῆς Ἀλβανίας καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Ἐρζεγοβίνης, ΝΑ ὑπὸ τῆς Ἀλβανίας ΝΔ ὑπὸ τῆς Ἐρζεγοβίνης Δαλματίας καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους· καὶ πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Νοβι-Παζάρ. Ἐχει δὲ ἔκτασιν 9080 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰς 230 000 κ.

Τὸ Μαυροβούνιον εἶναι ἡγεμονία κατοικουμένη ὑπὸ λαοῦ Σερβικῆς καταγωγῆς καὶ Σερβικὴν γλῶσσαν λαλοῦντος, ἀνδρείον φιλοπολέμου καὶ αὐστηροῦ κατὰ τὰ ἥμηρα ἥτο δὲ ἀπὸ τοῦ 1528 ὑποτελῆς τῇ Τουρκίᾳ, ἀλλ' ὑπὸ Ἰδαγενοῦς ἡγεμόνος διοικουμένη μέχρι τοῦ 1878, ὅτε ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς Ρωσίας ἀνεκηρύχθη διὰ τῆς Βερολινείου συνθήκης ἀνεξάρτητος καὶ ηὔξηθη κατὰ τὸ ἥμισυ διὰ προσθήκης μέρους τῆς Βοσνίας καὶ Ἀλβανίας.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

'Υπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενον τὸ Μαυροβούνιον εἰναι χώρα καθ' ὄλοκληρίαν σχεδὸν δρεινὴ καὶ αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὅρεων τῆς, ἔτινα εἶναι συνέχεια τῶν Δειναρικῶν Ἀλπεων, εἶναι πρὸς Β ὁ **Ασορμίτωρ** καὶ πρὸς Ν ὁ **Κώμος** καὶ ὁ **Βίζιτωρ**. Διαιρεῖται δὲ τὸ Μαυροβούνιον ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ του ποταμοῦ **Μοράτσα** εἰς δύο χώρας, τὴν πρὸς Δ κειμένην, ἥτοι τὸ **ἰδίως Μαυροβούνιον**, χώραν δρεινὴν, βραχώδη καὶ ἀνυδρον, καὶ τὴν πρὸς Α κειμένην χώραν, τὴν καλοσπένην **Βρδά**, δρεινὴν καὶ ταύτην, ἀλλ' ἔχουσαν πλείστας κοιλάδας καὶ καλῶς ἀρδευομένην.

Τὸ **κλίμα** τῆς χώρας εἶναι ψυχρὸν ἡπιώτερον ὅπως ἐν τῷ Βρδᾷ· τὸ δὲ **ἔδαφος** ἐν γένει εἶναι ὀλίγον κατάλληλον εἰς

τὴν απηνοτροφίαν, ἥτις εἶναι καὶ τὸ μόνον σχεδὸν προϊὸν τῆς χώρας· διότι ἡ γεωργία εἶναι παρημελημένη, ἀλλαχοῦ μὲν ἔνεκκ πλημμυρῶν, ἀλλαχοῦ δὲ ἐνεκκ ἕηρασίας.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἰναι μοναρχία ἀπόλυτος, καὶ ἡγεμὼν αὐτῆς ὁ Νικήτας ὁ Α' Πέτροβίτης, ἔχων πέντε ὑπουργοὺς καὶ τριμελές συμβούλιον. Ἡ ἐπικοινωτοῦσα δὲ ἐν τῇ χώρᾳ θρησκεία εἶναι ἡ ὅρθοδοξος ἀνατολικὴ.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΣ. Ἡ παιδεία ἐν Μαυροβουνίῳ διατελεῖ ἐν στασιμότητι, ὃ δὲ στρατὸς ἀνέρχεται ἐν καιρῷ πολέμου εἰς 70 000 ἀνδρῶν, διότι ἐν εἰρήνῃ τὸ Μαυροβούλιον ἔχει τὸν ἀναγκαῖον μόνον πρὸς φρουρητιν τῆς χώρας στρατόν, ἀνερχόμενον εἰς 650 ἀνδρῶν.

Κωμοπόλεις ἀξιολογώτεραι τοῦ Μαυροβουνίου εἶναι. Η **ΚΕΤΙΓΝΗ** πρωτεύουσα καὶ ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, ἔχουσα 3,000 κ. καὶ πρακτικὸν γυμνάσιον· ἡ **Ποδογορίτσα**, ὀχυρὰ ἐπὶ τοῦ Μοράτσκ κωμόπολις, ἔχουσα 6 535 κ. τὸ **Δουλδεῖνον** μετὰ 5 000 κ. καὶ **Άντιβαρι** μετὰ 2 115 κ.

Β'. ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ, κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοιῶν χερσογήσων τῆς Εὐρώπης, τῶν προεκτεινομένων εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, καὶ ἐκτεινομένη ἐν σχήματι ὑποδήματος ἀπὸ τῶν πρὸς Β αὐτῆς ὑψονμέρων Κεντρικῶν "Αλπεων, δι' ὃν χωρίζεται ἀπὸ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, μέχρι τοῦ 'Ιονίου πελάγους, μεταξὺ τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης ἐν δυσμῶν καὶ τῆς Ἀδριατικῆς ἐξ ἀνατολῶν, κατελήφθη τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ κατέστη τὸ κέντρον τοῦ

ἀχανοῦς αὐτῶν κράτους, τὸ δόποῖον περιελάμβανε δλόκληρον σχεδὸν τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Ὅστερον δὲ ὅτε τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος διηρέθη εἰς ἀρατολικὸν καὶ δυτικόν, ἡ χερσόνησος αὗτη ἀπετέλεσε μέρος τοῦ δυτικοῦ· τὸ δόποῖον μετὰ πολλὰς περιπετείας καὶ βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς διηρέθη εἰς πολλὰ μικρὰ κράτη, τῶν δυπίσιν τὴν ἔγωσιν ἐπιδιώξας συνετέλεσε βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ 1859-1870 δι βασιλεὺς ἐνδε τῶν κρατῶν ἐκείνων, δι τοῦ ΒΔ καιμένου Πεδεμοντίου βασιλεὺς Βίκτωρ Ἐμπανούηλ δι Β', καὶ ἐσχημάτισε τὸ σημερινὸν ἴσχυρὸν βασίλειον τῆς Ἰταλίας ἐντὸς τοῦ δόποίου ὅμως διετηρήθη αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος ἢ μικρὰ δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρίνου, περὶ τῆς δοπίας λόγος γενήσεται ἀμέσως μετὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας.

ΙΤΑΛΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅδια, ἔκτασις, καὶ πληθυσμὸς. Τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας συνίσταται ἐξ δλοκλήρου τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου καὶ πολλῶν παρακειμένων νήσων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ Σαρδηνία καὶ ἡ Σικελία, καὶ κεῖται πρὸς Δ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου· δοίζεται δὲ πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Ἐλβετίας καὶ Αὐστρίας· πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους· πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης. Ἐχει δὲ ἔκτασιν μὲν 286,682 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 32 475 000 κ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Ἰταλίκης δὲν εἶναι πολυσχιδεῖς καὶ βραχύκολποι· οἱ ἀξιολογώτεροι αὐτῶν κόλποι εἶναι ἐν μὲν τῇ Τυρρηνικῇ θαλάσσῃ, ἀπὸ Β πρὸς Ν ἐκεταζόμενοι, δι τῆς Γενούνης, ὁ τῆς Γαέτης, ὁ τῆς Νεαπόλεως, δι τοῦ

Σαλέονου, ὁ τοῦ Πολικάστρου, καὶ ὁ τῆς ἀγίας Εὐφημίας. ἐν δέ τῷ Ἰονίῳ πελάγει, **ὁ Σκυλλάκιος** καὶ **ὁ τοῦ Τάραντος**· καὶ ἐντῇ Ἀδριατικῇ θαλάσσῃ ὅτης **Βενετίας**.

Σχηματίζονται δὲ παρὰ τὰς Ἰταλικὰς ἀκτὰς καὶ **πορθμοί** τινες, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἰναι· ὁ μεταξὺ Σικελίας καὶ Καλαβρίας **πορθμὸς τῆς Μεσσήνης**, ὁ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης **πορθμὸς τοῦ Ὄτραντου**, καὶ μεταξὺ Σαρδηνίας καὶ Κορσικῆς **ὁ τοῦ Ἀγίου Βονιφατίου**. Σχηματίζονται δὲ πρὸς τούτοις πρὸς Ν καὶ δύο ἄξιαι λόγου **χεροί**: **όνυμα** τὸ **Ν** τῆς **Καλαβρίας** ΝΔ καὶ **ἡ τῆς Ἀποιλίας** ΝΑ.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐσωτερικῶς δὲ, ἐν τοῖς μεσογείοις αὐτῆς, ἡ Ἰταλία εἶναι πρὸς Β μὲν χώρα πεδινή, περιλαμβάνουσα τὴν εὔφορον **Λούμπαρδοενετικήν πεδιάδα** καὶ περιστεφομένη **ὑπὸ τῶν Ἀλπεων** (τῶν Θαλασσίων· τῶν Κοττίων· τῶν Κεντρικῶν, ἐπὶ τῶν ὄποιων ὑπάρχει ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῶν Ἀλπεων, τὸ Δευκόνιον δρός· τῶν Ρετικῶν καὶ τῶν Καρπικῶν Ἀλπεων), πρὸς Ν δὲ, καθ' ὅλην τὴν χερσόνησον, εἶναι χώρα δρεινή, ἐξαπλουμένων ἐπ' αὐτῆς κατὰ μῆκος τῶν Ἀπεννίνων ὁρέων, διτινα εἶναι συνέχεια τῶν Ἀλπεων. Καὶ ἐν τῷ δρεινῷ ὅμως τούτῳ μέρει τὸς χώρας ὑπάρχουσι ἀξιόλογοι **πεδιάδες**: **ἡ Τοσκανική**, **ἡ Ρωμαϊκή**, **ἡ τῆς Ἀπουλίας**, καὶ **ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων «πεδίον εὐδαιμονέστατον»** καλουμένη, σήμερον δὲ παράδεισος τῆς Εὐρώπης οὖσα, **πεδιάς τῆς Καμπανίας**, ἐν τῇ ὄποιᾳ, πρὸς Α τῆς Νεαπόλεως, ὑπάρχει ἐν τῶν περιφημοτέρων ἐνεργῶν ἥφαιστείων δρέων τοῦ κόσμου, **ὁ Βεσούβιος**.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐκ τῶν Ἀλπεων **πηγάζοντες** κατέρχονται καὶ διαρρέουσι τὴν βόρειον πεδινὴν χώραν, ἐν τῇ ὄποιᾳ ὑπάρχουσι καὶ **αἱ λίμναι Μείζων, Κόμος**, καὶ **Γάρδα**, πολλοὶ **ποταμοί**: ἐξ ὧν ἀξιολογώτερος καὶ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἰταλίας εἶναι **ὁ Πάδος**, δυτικός δεχόμενος κατὰ τὸν ᾗδη του ἐξ ἀμφοτέρων τῶν δυθῶν πολλοὺς παραποτάμους καὶ δγκούμενος οὕτως ἐκβάλλει διὰ πολλῶν βραχιόνων εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὄποιαν ἐκβάλλει ὡσκύτως καὶ ἄλλος ἀξιόλογος ποταμὸς τῆς βορείου Ἰταλίας, **ὁ Αδίγης**.

Ἐκ τῶν ποταμῶν, οἵτινες πηγάζουσι ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων, οἱ ἀξιολογώτεροι εἰναι οἱ εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν ἐκβάλλοντες **Ἀρνος**, **Λευκοίς** καὶ ὁ δεύτερος κατὰ τὸ μέρεθος ποταμὸς τῆς Ἰταλίας **Τίβερος**. Μεταξὺ δὲ τῶν ποταμῶν Ἀρνου καὶ Τιβέρεως ὑπάρχουσι αἱ ἔξης ἀξιαι λόγου **λίμναι**· **ἡ Τρανσιμένη**, περίφημος, διότι παρὰ ταύτην ὁ Ἀρρίβας τῷ 270 π.Χ. ἐνίκησε τὸν Ῥωμαίον· **ἡ Βολδένα** καὶ **ἡ τοῦ Βοατσιάνου**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἶναι τερπνὸν καὶ ὄγιεινὸν· τὸ δὲ ἔδαφος εὐφορώτατον καὶ παράγει δημητριακούς καρπούς, οἴνον, ἔλαιον, διάφορα ἐσπεριδοειδῆ προϊόντα, δρυζαν βάμβακα, μέταξαν, κάσταρα, φυστίκια, καὶ ἄλλα· καὶ ἐγκλείει ἀξιόλογα μεταλλεῖα σιδήρου, ἀργύρου, μολύβδου, ψευδαργύρου, θεῖον καὶ ἀλλα. Ἐτι δὲ ἔχει καὶ ἀξιόλογα λατομεῖα μαρμάρων.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς Ἰταλίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία μετὰ δύο βουλῶν· τῆς **Ἀνωβουλῆς**, ἀποτελουμένης ἐκ βουλευτῶν πριγκίπων, ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς **Κάτω βουλῆς**, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγομένων βουλευτῶν. Ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία εἶναι ἡ καθολικὴ, πλὴν 60 000 διαμαρτυρομένων καὶ 40 000 Ἰσραηλιτῶν.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΕΜΠΟΡΙΟΝ, ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. Ἀπαντα ταῦτα εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα ἐν Ἰταλίᾳ, πλὴν τῆς **βιομηχανίας**, ητίς δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη ὅσον ἐν τοῖς ἄλλοις μεγάλοις Εὐρωπαϊκοῖς κράτεσιν.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Στρατιωτικῶς ἡ Ἰταλία εἶναι καλῶς ὡργανωμένη, ἔχουσα στρατὸν μὲν ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης 380 000, ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 2 800 000 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν τὸ 1 500 000 εἶναι ἐθνοφρουρά. στόλον δὲ ἔχει ἀξιολογώτατον, ἀποτελούμενον ἐκ 350 πλοίων, ἐξ ὧν 53 εἶναι θωρητά.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Χωρόγραφικῶς ἡ Ἰταλία διαχείται· α') εἰς Βόρειον Ἰταλίαν β') εἰς Κεντρικὴν Ἰταλίαν γ') εἰς Μεσομεσονήν Ἰταλίαν καὶ δ') εἰς τὰς νῦν δους.

ΑΞΙΟΛΟΓΩΤΕΡΑΙ ΠΟΛΕΙΣ εἰναῖς

'Ἐν μὲν τῇ βορείῳ Ἰταλίᾳ· **ΤΟ ΤΟΥΡΙΝΟΝ**, πόλις κειμένη ἐπὶ τοῦ Πάδου, ἐν μαγευτικωτάτῃ θέσει, οὗσα δὲ μία ἐκ τῶν ὀραιοτέρων πόλεων τῆς³ Εὐρώπης καὶ ἔχουσα 335 655 κ., ὀραῖας ὅδονς, λαμπρὰς ἐκκλησίας, ἀνάκτορα, πανεπιστήμιον καὶ ἀκαδήμειαν. Τὸ πῆρε δὲ κατ' ἀρχὰς ἡ πόλις αὕτη πρωτεύουσα τοῦ σημερινοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας. **Η Αλεξάνδρεια**, λίαν ὄγκον πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 72 000 κ. πλησίον δὲ τῆς πόλεως ταύτης κεῖται τὸ χωρίον **Μαρέγγον**, παρὰ τὸ δυοῖον οἱ Γάλλοι ὑπὸ τὸν Μέγαν Ναπολέοντα ἐνίκησαν τῷ 1800 τοὺς Αδστριακοὺς. **Η Γένοβα**, παράλιος ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ πόλις, πατρὸς τοῦ ἀνακαλύψαρτος τὴν Ἀμερικὴν Χριστοφόρου Κολόμβου, ἔχουσα 235 000 κ. καὶ ἐπονομαζομένη «μεγαλοπρεπῆς» ἐνεκα τῆς θαυμασίας ἀμφιθεατροειδοῦς θέσεώς της καὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομημάτων της. **Η Σαβόνη**, ἔχουσα περὶ τὰς 40 000 κ. **Τὸ Μιλᾶνον (Μεδιόλανον)**, μεγάλη καὶ ὀραῖα πόλις, ἡ ἐμπορικῶτέρα δὲ τῆς βορείου Ἰταλίας, ἔχουσα 490 000 κ. περίφημον θέατρον καὶ καθεδρικὸν ναὸν, ὅστις εἰναι ἐν ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. **Η Παβία**, πόλις ἀρχαιοτάτη ἔχουσα 35 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. **Η Βρεσκία**, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα 70 000 κ. καὶ ἀξιόλογα ἐργοστάσια δηλων. **Η Κορεμώνη**, ἔχουσα περὶ 38 000 κ. καὶ περίφημος οὗσα διὰ τὰ ἐν αὐτῇ κατασκευαζόμενα ὄνομαστὰ βιολία. **Η Βενετία** παράλιος ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πόλις, ἐκτισμένη ἐν μέσῳ τεναγῶν καὶ ἐπὶ 118 νησυδρίων, συνδεομένων διὰ πλείστων γεφυρῶν καὶ διατεμονένων χάριν τῆς συγκοινωνίας διὰ πολλῶν διωρύχων· εἰναι δὲ μία τῶν περιφημοτέρων καὶ μᾶλλον ἀξιοθεάτων πόλεων τοῦ κύρου διὰ τὰ πολλὰ ἐν αὐτῇ ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ οἰκοδομήματα, καὶ διότι ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς περιφέρμου. **Ἐνετικῆς Δημο-**

κρατίας, ἡπεὶ μακρὸν κρόνον ἐδέσποσε τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου θαλάσσης ἔχει δὲ 152 000 κ. Ἐκ τῶν ἀρχαίων τῆς Βενετίας μνημείων ἀξιολογώτερα εἰναι· δι περίφημος ναὸς τοῦ Ἀγίου Μάρκου καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἀνάκτορον τῶν Δογῶν. Ἡ Βενετία ἔχει ἴδια τέραν σημασίαν διὰ τὴν ἴστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, διότι περιωρύμων τυπογραφείων, ἐν τοῖς δόποίοις ἔξειν ποῦντο αἱ ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἡ **Πάδουα** (πάλαι Πατανίον), ἔχουσα 82 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. Ἡ **Βερόνη** μετὰ 72 000 κ. Ἡ **Βολωνία** (πάλαι *Boronia*), ἔχουσα 152 000 καὶ πανεπιστήμιον. Ἡ **Φερράρα**, πόλις ὁραία ἔχουσα περὶ τὰς 88 000 κ. Ἡ **Ραβέννη**, ἀρχαία πόλις, ἔχουσα 64 000 κ. Ἡ **Μοδένα**, ἔχουσα 65 000 κ. Τὸ **Ρήγιον** μετὰ 58 000 κ. Ἡ **Βικεντία** μετὰ 45 000 κ. καὶ ἡ **Πλακεντία** μετὸς 36 000 κ.

Ἐν δὲ τῇ Κεντρικῇ Ἰταλίᾳ εἰναι ἡ περίφημος **ΡΩΜΗ**, πόλις ἀρχαιοτάτη καὶ πρωτεύουσα τὸ πάλαι μὲν τοῦ παγκοσμίου Ῥωμαϊκοῦ κράτους, σήμερον δὲ τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, κειμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν δύθιῶν τοῦ Τιβέρεως καὶ ἐκτισμένη ἐπὶ 12 λόφων, ἐν ᾧ τὸ πάλαι ἦτο ἐπὶ 7. ἔχει πληθυσμὸν 465 000 κ. καὶ εἶναι περιώνυμος διὰ τὴν ἴστορίαν τῆς καὶ διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν πολλῶν ἀρχαίων μνημείων της, μεταξὺ τῶν δόποίων διακρίνονται· τὸ **Πάνθεον** (=ναὸς πάντων τῶν Θεῶν), τὸ μέγα ἀμφιθέατρον πολοσσαῖον, αἱ Θέρμαι (=θερμὸν λουτρὸν) τοῦ Διοκλητιανοῦ, καὶ ἄλλα. Ἐχει δὲ καὶ λαμπρὰ νέα οἰκοδομήματα καὶ 364 ὁραίας ἐκκλησίας, ἐξ ὧν ἀξιολογωτέρα εἰναι ἡ τοῦ Ἀγίου Πέτρου. Ἐχει δὲ πρὸς τούτοις παντὸς εἰδῶνς ἐκπαιδευτήρια καὶ πανεπιστήμιον καὶ εἶναι μητρόπολις τοῦ καθολικισμοῦ, ἐδρεύοντος ἐν αὐτῇ τοῦ Πάππα. Βορειοδυτικῶς τῆς Ρώμης κεῖται ἡ μικρὸς πόλις **Τοιβιτά-Βέκκια**, ἡτις εἶναι ἐπίνειον αὐτῆς· τὸ πάλαι ὅμως ἐπίνειον τῆς Ρώμης ἦτο ἡ μικρὸς ἐπίσης πόλις **Ωστια**, ἡτις σήμερον εἶναι ἀκατατάλληλος ἐνεκκ τῶν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ γενομένων προσγάσσεων.

Άλλαι πόλεις λόγου δξιαί εν τῇ κεντρικῇ Ἰταλίᾳ είναι·
Η ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ, ἀρχαία πόλις κειμένη ἐπὶ τοῦ "Ἀρνου ποτα-
μοῦ, πλήρης ἀρχαίων μνημείων, ἀνακτόρων καὶ μουσείων, ἔχει
205 000 κ. καὶ ὑπῆρχε μετὰ τὸ Τουρῖνον πρωτεύουσα τοῦ Ἰτα-
λικοῦ βασιλείου ἀπὸ τοῦ 1864—1870· ἔθεωρεῖτο ἀλλοτε ὡς
κοιτίς τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὥραίων τεχνῶν καὶ εἶναι πατρὸς
πολλῶν ἔξοχων ἀνδρῶν, τοῦ Ἀμερίκου Βοσπονιάνου, τοῦ περιφή-
μον Ἰταλοῦ ποιητοῦ Δάρτου, τοῦ περιφήμου ζωγράφου Μιχαὴλ Ἀγ-
γέλου καὶ ἄλλων. **Τό Λιθόδονον** μετὰ 100 000 κ. **Η Λούκα**
μετὰ 73 000 κ. **Η Πίσδα** μετὰ 63 000 κ. καὶ παρεπιστημάτων
καὶ ἡ Ἀγκών μετὰ 57 000 κ.

'Ἐν δὲ τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ εἰναι· **Η ΝΕΑΠΟΛΙΣ**
ἀποικία Ἐλληνική, ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ὁμωνύμου αὐλπου κειμένη
καὶ ἐπὶ θαυμασίας θέσεως, μεταξὺ τοῦ ὅρους Πανσιλύπου καὶ
τοῦ ἥφαιστείου Βεσουβίου, εἶναι ἡ ὥραιοτέρα καὶ πολυπληθε-
στέρα πόλις τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα περὶ τὰς 565 000 κ. ἔχει δὲ
καὶ ἡ πόλις αὕτη ἔξοχα μνημεῖα ἀρχιτεκτονικῆς, μουσεῖα, ἀνά-
κτορα καὶ 350 ἐκκλησίας, ἔξι ὧν ἡ ἀξιολογωτέρα εἶναι ἡ τοῦ
Ἀγίου Ιανουαρίου ἔχει πρὸς τούτους μέγαν ἀριθμὸν ἐπιστημο-
νικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ παρεπιστημάτων. Πληγίων
δὲ τῆς Νεαπόλεως ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι πόλεις **Πουμπία**, **Η-
ράκλειον** καὶ **Σταβία**, κίτινες κατεκαλύψθησαν ἐκ τῆς λά-
βας καὶ τέφρας τοῦ Βουσουβίου τῷ 97 μ. Χ., κατὰ τὴν τότε
γενομένην ἐκκροήν αὐτοῦ· αἱ πόλεις αὗται ἀνεσκάφησαν καὶ
ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὴν πλεῦστον.

"Άλλαι πόλεις τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας δξιαί λόγου είναι:
τὸ Ρύγιον, παράλιος πόλις οὖσα, ἀποικία Ἐλληνικὴ ἰδρυθεῖ-
σα τῷ 725 π.Χ. ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων καὶ Μεσσηνίων· **τὸ Βρεν-
τίδιον**, παράλιος καὶ πολὺ μικρὰ πόλις ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς
θαλάσσης, ἀξιόλογος ἥμας λιμὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων
διὰ τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς συγκοινωνίαν καὶ σήμερον κέντρον
τῆς μετὰ τῆς Αίγυπτου καὶ τῶν Ἰνδιῶν Εὐρωπαϊκῆς συγ-
κοινωνίας, ἀφ' ὅτου μάλιστα ἐγένετο ἡ τομὴ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ

Σουέζ. Ο Τάος, ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ· καὶ τὸ Βάσι πρὸς Β τοῦ Βρεντησίου.

"Απασα δὲ ἡ μεσημβρινὴ Ἰταλία ἔνεκκ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ Ἐλληνικῶν ἀποικιῶν ἐκκλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα **Μεγάλη ΕΩΛΑΣ**. ("Ιδε σελίδα 51, ΕΛΛΑΣ).

Ἐν δὲ ταῖς νήσοις ἀξιόλογοι πόλεις εἰναι·

Α'. EN TH. ΣΙΚΕΛΙΑ, ἦτις κεῖται ΝΔ τῆς Ἰταλίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 25 461 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 3 565 000 κατοίκων, εἰναι τὸ Παλέρμον (πάλαι Πάνορμος), πόλις ὡραία καὶ μεγάλη, ἀλλοτε πρωτεύουσα τῆς νήσου, νῦν δὲ Ἰταλίας ἐπαρχίας μετὰ πληθυσμοῦ 310 000 κ. Η Μεσσηνή πρὸς Α τοῦ Παλέρμου, ἔχουσα 150 000 κ. Η Κατάνη παράλιος καὶ ὡραιοτάτη πόλις, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας καὶ παρὰ τὰς νοτίους ὑπαρείας τοῦ ἥφαιστείου δρους τῆς Αἴτυνης, ὑπὸ τῶν ἐκρήξεων τῆς ὅποιας πολλάκις ἔχει καταστραφῆ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 150 000 κ. Η Μαρσάλα πρὸς Β τῆς δυτικῆς παραλίας ἔχουσα περὶ τὰς 58 000 κ. καὶ οὖσα διοικητὴ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς της οἰνους.

Η Σικελία ἔνεκκ τοῦ τοιγανικοῦ αντῆς σχῆματος ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Έλλήνων καὶ Τρινακρίν, ὑπὸ δὲ τῶν Ρωμαίων διὰ τὴν μεγάλην εὐφορίαν τῆς ἐκαλεῖτο Θιτοβολῶν τῆς Ιταλίας. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ εἶχον ἰδούθη τὸ πάλαι πολλαὶ Έλληνικαὶ ἀποικίαι, ἐκ τῶν δούιων εἶναι καὶ αἱ σήμερον 26 000 κ. μόρον ἔχουσαι Συρακοῦσαι, αἵτινες τὸ πάλαι ἦσαν πόλις πολυαρχωποτάτη μετὰ 1 000 000 κ.

Β'. EN TH. ΣΑΡΔΗΝΙΑ, (πάλαι Σαρδὼ), ἦτις κεῖται ΒΔ τῆς Σικελίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 24 078 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 760 000 κ., ἀξιολογώτερα πόλις εἰναι ἡ Καδακάρη (πάλαι Κάλαρις) μετὰ 54 000 κ.

Ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς νήσοις, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἰταλίαν, πόλεις λόγου ἀξιαι δὲν ὑπάρχουσι, διότι εἶναι μικραί. Ἐκ τῶν νήσων δὲ τούτων ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ νήσος Σερούμβολην, διὰ τὸ ἐνεργὸν καὶ ὁμώνυμον ἥφαιστειον, καὶ ἡ Ερέβα, διὰ τὴν εἰς αὐτὴν τῷ 1814 ἐξορίαν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος.

Αἱ νῆσοι Κορσικὴ (Κύρος) καὶ Μάλτα (πάλαι Μελίτη) ἀνήκουσιν εἰς ἄλλα ἔθνη· ἡ μὲν Κορσικὴ εἰς τοὺς Γάλλους, ἡ δὲ Μάλτα μετὰ παρακειμένων τινῶν νησυδρίων εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Η ΙΤΑΛΙΑ ἔχει πρὸς τούτοις καὶ χώρας τινας ὑπὸ τὴν προστασίαν αὔτης, καὶ κτίσεις.

Α'. ΧΩΡΑΙ ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ. Τοι-
αῦται εἴναι.

1) ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ, κειμένη ἐν
αὐτῇ τῇ Ἰταλικῇ, μεταξὺ τῶν πόλεων Ἀγκῶνος καὶ Ραβέννης
καὶ ἔχουσα ἔκτασιν μὲν 60 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 8 000 κ.
καὶ πρωτεύουσαν τὴν ὁμώνυμον κώμην "Αγίου Μαρίνου"
μετὰ 2000 κ.

2) Η ΑΟΥΣΣΑ, Η ΔΑΝΑΚΙΛΗ καὶ μέρος τῆς χερσο-
νήδου τοῦ Σομάλου, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς
Ἀφρικῆς.

B'. ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

Μόνην κτήσιν ἡ Ιταλία ἔχει τὴν ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πα-
ραλίας τῆς Ἀφρικῆς κειμένην καὶ καλουμένην ΕΡΥΘΡΑΙΑΝ
ΑΠΟΙΚΙΑΝ, ἦτις ἔχει ἔκτασιν μὲν 247 300 □ χλμ. πλη-
θυσμὸν δὲ περὶ τὰς 328 000 κατοίκων ιθαγενῶν, καὶ πόλεις
ἀξιολόγους· τὴν Μασσάβαν, τὴν Ἀσμάραν καὶ τὴν Κερένην.

Γ'. ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά
τινα.. Η Ἰβηρικὴ χερσόνησος, ἡ καὶ Ἰσπανικὴ καὶ Πυρη-
ναϊκὴ καλουμένη, κεῖται ἐν τῇ μεσημβρινοδυτικῇ γωνίᾳ τῆς
Εὐρώπης καὶ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ
Γιβραλτάρ. ὅριζεται δὲ ΒΑ μὲν ὑπὸ τῆς Γαλλίας πρὸς Ν δὲ
ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης πρὸς Δ δὲ καὶ ΒΔ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαν-

τικοῦ ώκεανοῦ. Περιλαμβάνει δὲ ἡ Ἰθηρικὴ χερσόνησος δύο αράτη, τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν· καὶ ἔχει ἑκατασιν μὲν περὶ τὰς 600 000 □ γλυ. πληθυσμὸν δὲ 23 000 000 κ.

Ἐγαλεῖτο δὲ ἡ χερσόνησος αὕτη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἄλλοτε μὲν Ἰσπανία, ἄλλοτε δὲ Ἰβηρία, καὶ ἄλλοτε Μεγάλη Εσπερία. Ἀρχαίοισι δὲ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης ἦσαν οἱ Ἰβηρες, οἵτινες ἐνωθέντες μετὰ τῶν ὑστερον ἐγκατασταθέντων Κελτῶν ἀπετέλεσαν τοὺς Κελτίβηρας.

Ἐν τῇ χερσονήσῳ ταύτῃ εἶχον ἴδρυμῆ τὸ πάλαι πολλαὶ ἀποκίαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήρων καὶ ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, εἰς τῶν δοποίων τὴν ἔσουσίαν περιῆλθε καὶ διετέλεσε μέχρι τοῦ δευτέρου π. Χ. αἰῶνος, ὅτε κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους· μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ ὁποίου ὑπέστη πολλὰς ἐπιδομὰς βασιθάρων, Βαρδάλων, Σουήβων, Γότθων καὶ τέλος Μαύρων, οἵτινες κατόπιν ἴδρυσαν ἐν αὐτῇ ἵσχυρὸν μοναρχίαν, ἐξεδιώχθησαν δημοσίᾳ ὑπὸ τῶν Ιπαρῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15ου αἰῶνος, μετὰ μαρωνούσιον καὶ συνεχεῖς ἀγώνας.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Υπὸ φυσικὴν ἐποψιν ἐξεταζομένη ἡ Ἰβηρικὴ χερσόνησος δὲν ἔχει ἀκτὰς πολυσχιδεῖς καὶ βραχυκόλπους. Οἱ ἀξιολογώτεροι ἐκ τῶν κόπων αὐτῆς εὑρίσκονται ἐν ταῖς Ἰσπανικαῖς ἀκταῖς καὶ εἰναῖς πρὸς Β μὲν ὁ Γασκωνικός, πρὸς Α ὁ τῆς Βαλεντίας, καὶ ΝΔ ὁ τῶν Γαδείρων. Τὰ δὲ ἀξιολογώτερα αὐτῆς ἀκρωτήρια εἰναῖ· ἐν μὲν τῇ Ἰσπανίᾳ, ΒΔ, τὸ Φινιστέριον καὶ τὸ Όφετέγαλον, καὶ ΝΔ ἡ Τροιφία καὶ τὸ Τραφάλγαρον. Ἐν δὲ τῇ Πορτογαλίᾳ, τὸ τοῦ Αγίου Βικεντίου καὶ τὸ τῆς Ρόκας.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Εύσωτερικῶς, ἐν τοῖς μεσογείοις δῆλα δὴ αὐτῆς, ἡ γερτόνησος αὕτη εἰναῖ πλήρης ὄγρέων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερα εἰναῖ· ἐν μὲν τῇ Ἰσπανίᾳ, πρὸς Β μὲν τὰ ἡπὸ τῆς Γαλλίκης γωρίζουσα αὐτὴν Ηαρηναῖα ὅρη καὶ τὰ Κανταβρικὰ

πρὸς Ν δὲ τὰ Ἰβηρικὰ καὶ ἡ Σιέρρα Γουαδαρράμα καὶ τὰ νοτιώτερον ὑψούμενα, Σιέρρα Μορένα καὶ Σιέρρα Νεβάδα· ἐν δὲ τῇ Πορτογαλίᾳ, ἡ Σιέρρα Ἐστρέλλα.

Ἐπὶ τῶν δρέων δὲ τούτων ὑπάρχουσιν δροπέδια, ἔξ ὅν τὸ ἀξιολογώτερον εἶναι τὸ ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ δροπέδιον τῆς Καστιλίας, τὸ ὅποῖον δικιρεῖται ὑπὸ τῆς Σιέρρας Γουαδαρράμας εἰς δροπέδιον τῆς παλαιᾶς Καστιλίας, πρὸς Β κείμενον, καὶ εἰς δροπέδιον τῆς Νέας Καστιλίας, πρὸς Ν κείμενον.

Ἐκτὸς δὲ τῶν δροπεδίων ὑπάρχουσιν ὅρη, καὶ πεδιάδες ἔξ ὅν ἀξιολογώτεραι εἶναι ΒΑ ἡ τοῦ Ἐθρού, μεταξὺ Πυρηναίων καὶ Ἰβηρικῶν δρέων· πρὸς Α, ἡ τῆς Βαλεντίας καὶ ἡ τῆς Μουρκίας· ΝΔ, ἡ τῆς Ἀνδαλουσίας, μεταξὺ Σιέρρας Μορένας, Σιέρρας Νεβάδας καὶ Ἀιλαντικοῦ ὥκεανοῦ· καὶ ἡ τῆς Πορτογαλίας, πρὸς Δ.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐκ τῶν μνημονευθέντων δρέων πηγάδουσι πολλοὶ ποταμοὶ, οἵτινες διαρρέοντες τὴν χώραν ἐκβάλλουσι σχεδὸν πάντες εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανον· οἱ ἀξιολογώτεροι δ' ἔξ αὐτῶν εἶναι ὁ Μίνιος, ὁ Δούριος, ὁ Τάγος καὶ ὁ Γουδιάνας, οἵτινες εἶναι κοινοὶ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλίας. Ἐκβάλλουσιν ὅμως τινὲς καὶ εἰς εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· ὁ Ἐθρος, πρὸς Β τοῦ κόλπου τῆς Βαλεντίας ἐκβάλλων, εἶναι μέγας ποταμὸς τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῇ ὅποιᾳ καὶ ἔτερος ποταμὸς ἀξιος λόγου ὑπάρχει, ὁ Γουαδαλκυνθερος, ἐκβάλλων ὅμως εἰς τὸν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῳ κόλπον τῶν Γαδείρων.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου εἶναι ποικίλον, ἵπτοι εἰς μὲν τὰ βόρεια μέρη καὶ τὰ ὅρη πολλάκις ψυχρὸν· εἰς δὲ τὰ κεντρικὰ ξηρὸν καὶ θερμὸν· καὶ εἰς τὰ νότια θερμὸν, ἀλλὰ γλυκὺν καὶ εὐάρεστον. **Τὸ ξδαφος** αὐτῆς, καίτοι δὲν εἶναι πολὺ ἔφορον, περιέχει ὅμως πλουσιώτατα μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, ψευδαργύρου, καὶ ὑδραργύρου.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, οδια, ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς. Ἡ Ισπανία καταλαμβάνει τὰ 45 τῆς Ιβηρικῆς χερσονήσου καὶ ὄριζεται πρὸς Β μὲν ὑπὸ τοῦ Γασκωνικοῦ κόλπου καὶ τῆς Γαλλίας· ΝΑ δὲ καὶ Α ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης· ΝΔ δὲ ὑπὸ τοῦ κόλπου τῶν Γαδείων· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Πορτογαλίας. Ἐχει δὲ ἔκτασιν, μετὰ τῶν πρὸς Α αὐτῆς κειμένων **Βαλεαρίδων νήσων**, 504,552 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 18,618,000 κατ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Περὶ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῆς Ισπανίας ἐγένετο λόγος ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ὅλης Ιβηρικῆς χερσονήσου, τῆς ὁποίας καταλαμβάνει τὸ πλεῖστον μέρος· ἐνταῦθα δὲ προσθέτομεν διὰ προϊόντα αὐτῆς, ἐκτὸς τῶν διαφόρων δρυκτῶν, εἰναι δημητριακοὶ καρποί, ἀφθονος καὶ ἔξαίρετος οἶνος, διάφορα ἐσπεριδοειδῆ, λίνον, φελλός, σακχαροκάλαμον καὶ ἄλλα. Μεταξὺ δὲ τῶν προϊόντων τῆς ἀξιολόγου κατηνοτροφίας τῆς διακρίνονται τὰ ἐκατομμύρια πρόβατα, τὰ καλούμενα μερίνος, περίφημα διὸ τὸ πολὺ λεπτὸν ἔριον αὐτῶν, καὶ οἱ ἵπποι τῆς Ἀνδαλουσίας διὸ τὴν δραιστητά των καὶ τὴν ῥώμην των.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ ποθίτευμα τῆς Ισπανίας εἶναι συνταγματικὴ κληρονομικὴ μοναρχία, ἡ δὲ θρησκεία ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν αὐτῇ εἶναι ἡ καθολικὴ.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ. "Απαντα ταῦτα δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένα ἐν τῇ Ισπανίᾳ· τὸ ἐμπόριον μόνον εἶναι μετρίως ἀνεπτυγμένον.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Ό στρατός της χώρας συνίσταται έν καιρῷ μὲν εἰρήνης ἐξ 120,000 ἀνδρῶν, έν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 300,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ **στόλος** αὐτῆς ἀποτελεῖται ἐξ 105 πλοίων, ἐξ ὧν τὰ 18 εἰναι: θωρηκτά.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Η Ισπανία διαιρεῖται εἰς 49 ἑπαρχίας, ἐκ τῶν ὅποιων δύο ἀποτελοῦσιν αἱ Βαλεαρίδες νῆσοι καὶ αἱ Κανάριοι.

ΑΞΙΟΛΟΓΩΤΕΡΑΙ ΔΕ ΠΟΛΕΙΣ εἰναι α') ἐπὶ μὲν τοῦ ὄροπεδίου τῆς νέας Καστιλίας καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ισπανίας Η ΜΑΔΡΙΤΗ, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ὡραία πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 540,000 κ., πανεπιστήμιον, διάφορα ἄλλα ἐκπλιθευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα, καὶ ὀργανώσεις περιπάτους. Εἶναι δὲ ἡ ὑψηλοτέρα ἐκ τῶν πρωτευούσων τῆς Ευρώπης, κειμένη 655 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσους.

6') Ἐν δὲ τῇ Ἀνδαλουσίᾳ εἰναι: ἡ **Κορδούνη**, κειμένη ἐπὶ τοῦ Γουκδαλκυΐθρος καὶ ἔχουσα 58,000 κ.: ἣτο δὲ ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Μαύρων (735—1031 μ. Χ.) πολυναθρωποτάτη καὶ ἐστία τῶν γραμμάτων, τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Η **Σεβίλλη**, ἐπὶ θαυμασίας θέσεως, ἔχουσα 148,000 κ. καὶ λαμπρὸν οἰκοδομήματα, μεταξὺ τῶν ὅποιων διακρίνεται τὸ Ἀλκαζάρ, ἀρχαῖον παλάτιον τῶν Μαύρων βασιλέων. Η **Γρενάδα**, ἐπὶ θαυμασίας ὥστατως θέσεως, ἔχουσα 76,000 κ. καὶ λαμπρὸν οἰκοδομήματα, μεταξὺ τῶν ὅποιων διακρίνεται ἡ περίφημος Ἀλάμβρα, ἀρχαῖον Ἀραβικὸν παλάτιον. Η **Μαλάγα**, παράλιος πρὸς Ν πόλις ἔχουσα 130,000 κ., καὶ παράγουσα ἐξαιρέτους οἴνους. Τὸ **Γιβραλτάρ**, παράλιος ἐπὶ τοῦ ὄμβρου πορθμοῦ πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 30,000 κ. καὶ ἀνήκει σε πάσῃ τοῦ 1705 εἰς τοὺς Ἀγγλους, οἵτινες κατέστησαν αὐτὴν ὀχυρωτάτην. Ο **Κάδιξ** (πάλαι Γάδειρα) παράλιος ἐπὶ τοῦ κόλπου τῶν Γαδείρων πόλις ἔχουσα 70,000 κ. Πρὸ δὲ τοῦ Κάδικος κεῖται ὁ περίφημος ἄλλοτε λιμὴν **Πάλος**, ἐξ οὗ τῇ 3 Αὐγούστου τοῦ 1492 ἀπέπλευσε πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς ὁ Χριστόφορος Κολόμβος.

γ') Ἐν δὲ τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ εἶναι ἡ Βαρκεδώνα, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα 533,000 κ.· ἡ Βαλεντία ἔχουσα 213,000 κ.· ἡ Καρθαγένη, ἔχουσα περὶ τὰς 100,000 κ.· καὶ ΒΔ ταύτης ἡ Μουρκία; ἔχουσα 112,000 κατ.

"Αξιαι λόγου πρὸς τούτους πόλεις εἶναι· τὸ ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς παλαιᾶς Καστιλίας κείμενον **Βαλλαδόλιδον**, τὸ ὅποιον ἔχει περὶ τὰς 70,000 κ. καὶ εἶναι ἀξιομνημόνευτον, διότι ἐν αὐτῷ ἀπέθανε τῷ 1506 ὁ Χριστόφορος Κολόμβος· καὶ ἡ ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ἐθρου καὶ ἐπὶ τῶν δύθιῶν αὐτοῦ ἐκτισμένη **Σαφαγόσσα**, ἔχουσα περὶ τὰς 100,000 κ.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ. Ἀπέναντι τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἰσπανίας κεῖνται πέντε νῆσοι, **Βαλεαρίδες** καλούμεναι, ἐξ ὧν τρεῖς εἶναι μεγάλαι· ἡ **Μαγιώρκη**, ἡ **Μινώρκη** καὶ ἡ **Τίβικη**· καὶ δύο μικρά, ἡ **Φορμεντέρα** καὶ ἡ **Καβρέρα**. "Εὗουσι δὲ αἱ νῆσοι αὗται **ἐκτασίν** μὲν 5014 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰς 312,000 κ.· ἀποτελοῦσι δὲ τὴν 48ην τοῦ κράτους ἐπαρχίαν, τῆς ὥποιας πρωτεύουσα εἶναι ἡ ἐν τῇ **Μαγιώρκη** πόλις **ΠΑΛΜΑ**, ἔχουσα περὶ τὰς 64,000 κ.

ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀποικιῶν, τὰς ὥποιας ἀλλοτε εἶχε, δικτηρεῖ ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῆς μέχρι σήμερον τινὰς ἐν τῇ Ἀφρικῇ· ἐν μὲν τῷ κόλπῳ τῆς Νέας Γουΐνέας τὰς νήσους **Φεργάνδου-Πῶ** καὶ τὴν **Αννοβών**· ἐν δὲ τῇ θορείῳ παραλίᾳ τοῦ Μαρόκου τὰ φρούρια **Κέουτα**, **Ματίλλην** καὶ ἀλλακ τινά.

Αἱ ἀπέναντι δὲ τῆς θορειδυτικῆς παραλίας κείμεναι Κανάριοι νῆσοι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ως ἀποικίαι, διότι ἀποτελοῦσι μίαν ἐπαρχίαν τοῦ Ἰσπανικοῦ κράτους, τὴν 49ην, περὶ τῆς ὥποικης ὅμως θὰ εἴπωμεν ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τῆς Ἀφρικῆς.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΟΡΡΑΣ

Η Δημοκρατία αύτη, της όποιας ή δινέξαρτησία ἔχει άναγγειλθή ἀπό τοῦ 805 μ. Χ., κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῶν Πυρηναίων ὁρέων, μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 452 □ γλυ., πληθυσμὸν δὲ 5 230 κατοίκων.

Διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰσπανίης πόλεως Οὐργέλης, καὶ διοικεῖται ὑπὸ εἰκοσιτετραμελοῦς συμβουλίου.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέθις, ὅρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς. Η Πορτογαλία καταλαμβάνει μικρὸν μέρος πρὸς Δ τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου καὶ ὁρίζεται πρὸς Β μὲν καὶ Α ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας πρὸς Δ δὲ καὶ Ν ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ. Ἐχει δὲ ἔκτασιν, μετὰ τῶν ΝΔ αὐτῆς κειμένων Ἀζοφῶν καὶ Μαδερῶν νήσων, 92 157 □ γλυ. καὶ πληθυσμὸν 5 430 000 κατοίκων περίπου.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἐποψιν ἔξεταζομένη ἡ Πορτογαλία ἔχει ϕόρος κατὰ τὸ πλεῖστον ὁρεινὸν, πλουσίως ὅμως ἀρδευόμενον ὑπὸ τῶν ποταμῶν **Γουαδιάνα**, **Τάγου**, **Δουρίου** καὶ **Μινύφου**. ἔχει δὲ καὶ πολλὰς εὐφόρους καιλάδας καὶ πεδιάδας, ἄλλ' ὅλιγον κεκαλλιεργημένας. **Κλίμα** δ' ἔχει γλυκὺ, διότι δὲ κατὰ τὴν θέρος ἐπικρατῶν οκύστων μετριάζεται διὰ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὁρέων πνεόντων ἀνέμων. **Προϊόντα** δὲ ἔκτιστης τῆς ἀξιολόγου κτηνοτροφίας τῆς καὶ τῶν ὀρυκτῶν, χαλκοῦ σιδήρου

ρου, μολύβδου, κασσιτέρου, λιθανθράκων καὶ ἄλλων, παράγονται ἐν αὐτῇ δημητριακοὶ καρποί, ἐλαῖαι, ἔξαιρετοι οἱροὶ καὶ διάφορα ἑσπεριδοειδῆ.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ τῆς Πόρτογαλίας εἶναι συνταγματική μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσσα ΘΡΗΣΚΕΙΑ εἶναι ἡ καθολικὴ.—**Η ΠΑΙΔΕΙΑ**.**Η ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ** καὶ **ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ** δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένα.—**Ο ΣΤΡΑΤΟΣ** δὲ αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ μὲν ἀνέρχεται εἰς 30 000 ἀνδρῶν ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 150 000· ὁ δὲ **ΣΤΟΛΟΣ** ἀποτελεῖται ἐκ 43 πλοίων.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Η Πορτογαλία διαιρεῖται εἰς δύτῳ ἐπαρχίας, ἐκ τῶν ὅποιων δύο ἀποτελοῦσιν αἱ νῆσοι Ἀζόραι καὶ Μαδέραι.¹ Αξιολογώτεραι δὲ πόλεις αὐτῆς εἶναι· Η **ΛΙΣΣΑΒΩΝ**, πρωτεύουσα τοῦ κράτους καὶ σταθμὸς τοῦ πολεμικοῦ νυκτικοῦ, ἐκτισμένη ἐπὶ 7 λόφων καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου, καὶ ἔχουσα 357 000 κ., εἶναι δὲ ἡ πόλις αὕτη σπουδαία ἀγορὰ.² Αφοικανικὸν προϊόντων καὶ λιμνὴν ἀναπαύσεως διὸ τοὺς εἰς Ἀφρικὴν καὶ μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν πλέοντας. **Τὸ Οπόρτον** η **Πόρτον**, βιομηχανικὴ πόλις, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουρίου κειμένη καὶ ἔχουσα 172 500 κ. τὸ πάλαι ἡ πόλις αὕτη ἐκκλεῖτο **Πόρτους-κάλας**, ἐξ οὗ ἐγένετο καὶ τὸ ὄνομα Πορτογαλία.³ **Η Βοάγα** μετὰ 25 000 κ.. καὶ ἡ **Κοΐμβα**, πρὸς Ν. τοῦ Οπόρτου κειμένη καὶ ἔχουσα 18 000 κ. καὶ τὸ ἀρχαιότατον καὶ μόνον πανεπιστήμιον τοῦ κράτους, ἰδρυθὲν τῷ 1588· ὑπῆρξε δὲ ποτε ἡ Κοΐμβα καὶ ἔδρα τῶν βασιλέων τῆς Πορτογαλίας.

Αἱ Ἀζόραι καὶ Μαδέραι νῆσοι, αἱ κείμεναι ἀπέναντι τῆς βορειοδυτικῆς παρκλίχς τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἀποτελοῦσαι, δύς εἰπομεν, δύο Πορτογαλικὰς ἐπαρχίας, εἶναι ἡγαιοτειογενεῖς καὶ λιαν εὔφοροι, ἔχουσαι ἀμφότεροι **Ἐκτασίν** 3203 □ καὶ **πληθυσμὸν** 407 000 κ.

ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ. Η Πορτογαλία ἔχει ἐκανὲς ἀποικίας, τῶν ὅποιων ἡ ὄλικὴ **Ἐκτασίς** εἶναι 2 146 000

□ χλμ.. καὶ ὁ πληθυσμὸς 5 850 000 κ. Εἶναι δὲ αἱ ἔξης:

α') ΕΝ ΤΗ ΑΦΡΙΚΗ, αἱ νῦνοι τοῦ πρασίνου ἀκρωτηρίου, αἱ νῦνοι τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ καὶ ἡ τοῦ Πρίγκιπος, ἡ Ἀγκόλα, ἡ Μοζαμβίκη, ἡ Βενεζουέλα καὶ ἄλλα μέρη, τὸ σλον ἔκτασίς μὲν 2 126 130 □ χλμ.. πληθυσμὸς δὲ 5 000 000 κ.

β') ΕΝ ΤΗ ΑΣΙΑΙ (ἐν τῷ Ἰνδοστάν) εἶναι ἡ Γόα, ἡ Δαμάσιο, ἡ Διος καὶ τὸ Μακάον· αὗται δὲ αἱ ἀποικίαι μετὰ μέρος τῆς νήσου Τιμόρης τῆς Ὡκεανίας ἔχουσιν ἔκτασίν 19 918 □ χλμ.. καὶ πληθυσμὸν 850 000 κ.

ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Η ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ περιλαμβάνει δύο μεγάλας ναυτικὰς καὶ ἀποικιακὰς δυνάμεις· τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν.

ΓΑΛΛΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ορια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα.
Η Γαλλία ὄφιζεται· ΒΔ μὲν καὶ Δ δπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ· ΒΑ δὲ ὑπὸ τοῦ Βελγίου· Α δὲ ὑπὸ τῆς Γερμανίας, Ἐλβετίας καὶ Ἰταλίας· καὶ πρὸς Ν δπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Ἰσπανίας. Εχει δὲ ἔκτασιν μὲν 536 408 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 38 962 000 κ.

Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ χώρα αὕτη τὸ πάλαι Γαλατία, ἐκ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς κατοίκων Γαλατῶν, καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ πολλῶν μικρῶν κρατῶν, τὰ δποῖα τῷ 50 ἔτει π. Χ. ὑπειάγησαν ὑπὸ τῶν

Ρωμαίων καὶ ἀπετέλεσαν, ως μία ἐπαρχία, μέρος τοῦ ἀχαροῦς· Ρωμαϊκοῦ κράτους μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ πέμπτου μ. Χ. αἰώνος· ὅτε εἰσέβαλον καὶ κατέλαβον αὐτὴν διάφοροι Γερμανικοὶ φύλαι, μεταξὺ τῶν δυοῖς ἐπικρατεστέρα ἦτο ἡ φυλὴ τῶν Φράγκων, ἐξ ὧν καὶ **Φραγκία (France)** ὠνομάσθη. Οὕτω καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς κατάγονται ἐκ τῶν ἀρχαίων **Γαλατῶν** ή **Κελτῶν**, καὶ ἐκ τῶν εἰσβαλόντων καὶ καταλαβόντων αὐτὴν **Ρωμαίων** καὶ **Γερμανῶν**.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Γαλλίας εἶναι πολυσχιδεῖς καὶ πολύκολποι· οἱ ἀξιολογώτεροι δὲ ἐν αὐταῖς **κόλποι** εἶναι· πρὸς Β μὲν ὁ τοῦ **Σηκουάνα**, πρὸς Ν τοῦ ὄποιου προεκτείνεται ἡ **Νοομανδικὴ χερσόνησος**, καὶ ὁ κόλπος τοῦ **Αγίου Μάλου**, ἐντὸς τοῦ ὄποιου ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς **νήσων**, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἶναι αἱ εἰς τὸν **"Αγγλούς** ἀνήκουοι **Αγγλονομανδικαὶ νῆσοι**· πρὸς Ν δὲ τοῦ κόλπου τοῦ **Αγίου Μάλου** προεκτείνεται ἡ **Βρεττανικὴ**, ἡ ἀλλως **Αρμορικανὴ** παλουμένη χερσόνησος. "Αλλοι δὲ **κόλποι** ἀξιόλογοι εἶναι· πρὸς Δ ὁ **Γασκωνικὸς** καὶ πρὸς Ν ὁ τοῦ **Λέοντος**.

"Εχει δὲ ἡ Γαλλία καὶ δύο ἀξια λόγου ἀκρωτήρια· πρὸς Β τὸ τῆς **Χάγης** καὶ ΒΑ τὸ τοῦ **Αγίου Ματθαίου**.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐσωτερικῶς, ἐν τοῖς μεσογείοις δῆλα δὴ αὐτῆς, ἡ Γαλλία δὲν εἶναι οὔτε πολὺ δρεινὴ οὔτε πολὺ πεδινὴ χώρων· ἐν τῷ κέντρῳ κατέχει ὑψοῦται, ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐκτεινομένη σειρὰ δρέων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερα εἶναι αἱ **Κνημένναι**. Πέριξ δὲ τῶν δρέων τούτων, τὰς ἐποῖα εἶναι τὰ κυρίως **Γαλλικὰ δύο**, ἐκτείνονται ἀξιόλογοι **πεδιάδες**, ἐξ ὧν ἀξιαλογωτέρα εἶναι ἡ πρὸς Β ἐκτεινομένη ἀχανῆς **πεδιάς** τῶν **Παρισίων**.

"Αλλα δὲ δύο, ὑψηλότατα, ὑψοῦνται ὡς δύχυρωματα ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Γαλλίας, δι' ὧν αὔτη χωρίζεται ἀπὸ τῶν γειτονικῶν κρατῶν· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν νοτίων αὔτης συνόρων ὑψοῦν-

ταὶ τὰ Πυροναῖα, δι' ὃν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας· ἐπὶ δὲ τῶν δυτικῶν αἱ Ἀλπεις, δι' ὃν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, — ὁ Ἰόρας, δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἐλβετίας, — τὰ Βόσγια, δι' ὃν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Γερμανίας, — καὶ τὰ "Αρδεννα, δι' ὃν χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Βελγίου.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐκ τῶν μημονευθέντων δρέων πηγάζουσι πολλοὶ καὶ πλωτοὶ ποταμοὶ, ἐξ ὃν ἀξιολογώτεροι εἰναι· ὁ **Ροδανός**, ὃστις πηγάζει ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλει πρὸς Ν., ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Λέοντος· ὁ **Σηκουάνας**, ὃστις πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Τασσελὸν τῆς Βουργουνδίας καὶ διερχόμενος διὰ τῶν Παρισίων ἐκβάλλει πρὸς Β., πρὸς τὴν Χάβρην καὶ ἐν τῷ ὄμωνύμῳ κόλπῳ· ὁ **Γαρούνας**, ὃστις πηγάζει ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ ἐκβάλλει πρὸς Δ., ἐν τῷ Ἀπλαντικῷ ὥκεανῳ· καὶ ὁ **Λείγης**, ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Γαλλίας, ὃστις πηγάζει ἀπὸ τῶν κεντρικῶν δρέων τῆς Γαλλίας καὶ ἐκβάλλει ὅπου καὶ ὁ Γαρούνας.

"Εχει δὲ ἡ Γαλλία καὶ λίμνας, ἀλλὰ μικράς, ἐκτὸς τῆς μεγάλης καὶ ἀξιολόγου λίμνης τῆς **Γενεύης**, ἣτις ὅμως ἀνήκει καὶ εἰς τὴν Ἐλβετίαν.

ΚΛΙΜΑ. ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Ὑπὸ ἔποψιν δὲ κλίματος ἔξεταζομένη ἡ Γαλλία εἶναι μία ἐκ τῶν εὐκραεστέρων χωρῶν τῆς γῆς· τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι συγκεκριμένον, ὁ δὲ ἀήρ ἐν γένει καθαρὸς καὶ ὑγιεινός. Ὑπὸ ἔποψιν δὲ ἐδάφους ἔξεταζομένη εἶναι εὔφορος χώρα· διότι τὸ **Ξδαφίος** αὐτῆς παράγει ἀφθονα φυτικὰ προϊόντα, δημητριακοὺς καρποὺς, οἵνους λαμπροὺς, ἐξ ὃν ἀξιολογώτεροι εἶναι οἱ τῆς Καμπανίας, οἱ τῆς Βουργουνδίας καὶ οἱ τῶν Βορδιγάλλων· ἔλαιον, καπνόν, κάνναβιν καὶ ἄλλα, καὶ διάφορα ἐσπεριδοειδῆ, καὶ τρέφει ἀξιόλογα κτηνοτροφίαν, ἵδιως ὁραίων ἵππων, βοῶν καὶ προβάτων. Ἔγκλείει δὲ τὸ **Ξδαφίος** τῆς Γαλλίας καὶ ἀξιόλογα μεταλλεῖα γαιαρδάκων, σιδήρου, μολύβδου καὶ ἄλλων μετάλλων.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς Γαλ-

λίας είναι δημοικρατία, καθ' ήν τὴν χώραν διοικεῖ ὡς ἀγρότας
ἄρχων πρόεδρος, ἐκλεγόμενος κατὰ ἐπιαστήρα, μετὰ γερουσίας καὶ
βουλῆς. Θρησκεία δὲ ἐπικρατοῦσα ἐν αὐτῇ είναι η καθολική.

ΠΑΙΔΕΙΑ· ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ· ΓΕΩΡΓΙΑ· ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. "Απαντά ταῦτα ἐν τῇ Γαλλίᾳ είναι εἰς μέγιστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένα. Ή ἐσωτερικὴ δὲ συγκοινωνία τῆς χώρας ἐνεργεῖται διὰ πολλῶν σιδηροδρόμων, διωρύχων καὶ πλωτῶν ποταμῶν.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Υπὸ ἔποφιν στρατιωτικῆς δργανώσεως η Γαλλία είναι ἀριστα ώργανωμένη, ἔχουσα ἐν εἰρήνῃ μὲν 572 000 ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ δὲ 3 300 000. στόλον δὲ ἔχει μέγαν, τὸν δεύτερον τοῦ κόσμου, ἀποτελούμενον ἐκ 460 πολεμικῶν πλοίων, ἐξ ὧν ὑπέρ τὰ 100 είναι θωρηκτά.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς δὲ η Γαλλία διαιρεῖται εἰς 86 νομοὺς καὶ μίαν μικρὰν περιφέρειαν, τὴν παρὰ τὰ Βόσγια ὅρη περιφέρειαν τῆς Βελφόρτης. ἀξιολογώτεραι δὲ πόλεις αὐτῆς

ΕΝ ΜΕΝ ΤΗΙ ΒΟΡΕΙΩΙ· ΓΑΛΛΙΑΙ· τῇ περιλαμβανομένῃ μεταξὺ Λείγηρος ποταμοῦ, Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, Βρεττανικῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὁρέων Ἀρδέννων, Βοσγίων καὶ Ιόρχ, είναι αἱ ἔξης. ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΟΙ πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας, ἔκτισμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν δύναμεων τοῦ Σηκουάνα καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν ὑπὸ αὐτοῦ σχηματιζομένων νήσων, καὶ ἔχουσα πληθυσμὸν 2 715 000 κ. περίπου· εἶναι δὲ οἱ Παρίσιοι η πολυπληθεστέρα μετὰ τὸ Λονδίνον πόλις τῆς Εὐρώπης καὶ η δραματέρα τοῦ κόσμου· ἔχει εὐρείας δόδον μετὰ λαμπρῶν δενδροστοιχῶν, ὁραίας πλατείας, ἀξιολογωτάτους κήπους, μεταξὺ τῶν δποίων διακρίνονται τὰ Ἡλύσια πεδία, τὸ δάσος τῆς Βουλώνης τὸ μέγα πεδίον τοῦ Ἀρεως, ἐν τῷ δποίῳ ἔχει οἰκοδομηθῆ ὁ μέγας πύργος τοῦ Ἀϊφελ, ὁ βοτανικὸς καὶ ζωολογικὸς κήπος, καὶ ἄλλα ἔχουσι δὲ πρὸς τούτους οἱ Παρίσιοι μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομήματα, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερα εἶναι αἱ Τυρρεία (Κεραμεικὸς), ἄλλοτε ἀνάκτορον τῶν βασιλέων τῆς

Γαλλίας, τὸ ὀδούτως ἄλλοτε ἀνάκτορον **Λοῦβρον**, τὸ δποῖον σήμερον εἶναι τὸ σπουδαιότερον καὶ πλουσιώτερον μουσεῖον τῶν Παρισίων,- τὸ ἀνάκτορον τῶν Ἡλυσίων, ἐν τῷ δποίῳ σήμερον κατοικεῖ ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας,- ὁ **οἰκος τῶν Απομάχων**, ἐν τῷ ναῷ τοῦ δποίου ἔχουσιν ἐναποτεμῇ τὰ δστᾶ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος,- τὸ **Πάνθεον**, δπερ ἄλλοτε ἔχοησίμενεν ὡς ναός, σήμερον δὲ πρὸς ἐνταφιασμὸν τὸν ἐνδόξων ἀνδρῶν, καὶ ἄλλα. Πλῆθος δὲ ἐκπαιδευτικῶν, ἐπιστημονικῶν, φιλανθρωπικῶν καὶ βιομηχανικῶν καθιδρυμάτων, καὶ περιφήμων ἐκπληροῦνται θεάτρων, συμπληροῦσι τὸ μεγάλειον τῆς ψραίας ταύτης πόλεως.

"Αλλαὶ δὲ πόλεις τῆς βορείου Γαλλίας λόγου ἀξιαι εἶναι· ἡ ὡραία βιομήχανος πόλις **Βερσαλλίαι**, ἡ πλησίον καὶ ΝΔ τῶν Παρισίων κειμένη, ἔχουσα 55 000 κ. καὶ οὖσα περίφημοςδιὰ τὸ ἐν αὐτῇ δραῖον ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ μετὰ θαυμασίων πιδάκων ἔξοχον ἄλσος· οἱ **Ρημοι**, ΒΑ τῶν Παρισίων κειμένη, καὶ ἔχουσα 108 000 κ., μέγα ἐμπόριον οὖνων καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν ὑφασμάτων. ἡ **Ρουέννη**, ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ, ἔχουσα 116 000 κ. καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν. ἡ **Αμιένη**, πρὸς Α τῆς Ρουέννης, βιομήχανος πόλις, ἔχουσα 90 000 κ. καὶ οὖσα περίφημος ὡς πατοὺς τοῦ Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου, δστις ὑπῆρξε ὁ πρωτερογάτης τῶν σταυροφορικῶν, τῶν γενομένων ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ασίᾳ ἀγίων τόπων τῶν Χριστιανῶν. ἡ **Λιόν** ἐπὶ τῶν Γκλλοβελγικῶν συνόρων, βιομήχανος πόλις, ἔχουσα 210 000 κ. ἡ **Αύριλία** (Οὐλεάνη), ἐπὶ τοῦ Λείγηρος, ἔχουσα 67 000 κ. καὶ βιομηχανίαν λεπτῶν ὑφασμάτων. ἡ **Λευάνση** μετὰ 63, 060 κ., ἡ **Αγγέροση** μετὰ 82 000 κ. καὶ αἱ **Ρένναι** μετὰ 75 000 κ., καὶ αἱ τρεῖς βιομήχανοι καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις οὖσαι, καθὼς καὶ αἱ ἐπόμεναι. **Βεσανσών** μετὰ 55 000 κ., **Διζών** μετὰ 72 000 κ. περίπου, ἡ **Βελφόρον** μετὰ 32 000 κ. καὶ ἡ **Νανσίη** μετὰ 102 000 κ.

"Ἐπὶ τῶν παραλίων δὲ τῆς βορείου Γαλλίας

νπάρχουσι αἱ ἔξης λόγου ἀξιαι πόλεις· ἡ Δουγκέοκη μετὰ 40 000 κ. περίπου· τὸ Καθαὶ μετὰ 60 000 κ. περίπου· ἡ Βουλώνη μετὰ 50 000 κ.· ἡ Χάβον μετὰ 130 000 κ. τὸ Χερούλιον μετὰ 43 000 κ.· ἡ Βρέστη, ἔχουσα 84 000 κ., μεγαλοπρεπὴ ἀποθάθησαν, ναυπηγεῖσον καὶ ναυτικὴν σχολὴν· ἡ Λοριέτη μετὰ 45 000 κ. περίπου· καὶ ἡ Νάντη μετὰ 133 000 κ. καὶ ἀξιολόγου ἐμπορίου.

ΕΝ ΔΕ ΤΗ, ΝΟΤΙΩ, ΓΑΛΛΙΑ, πόλεις ἀξιαι λόγου, ἐμπορικαὶ καὶ βιομήχανοι, εἰναι αἱ ἔξης· ἐν μὲν τῇ μεταξὺ Λείγηρος, Γαρούνα καὶ Ροδανοῦ χώρᾳ, ἡ Αιγύζη, ἔχουσα 84 000 κ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν ἀγγείων ἐκ πορσελάνης· τὸ Κλερ-υόντιον, ἔχουσα 63 000κ. καὶ οὖσα λόγου ἀξία πόλις; διότι ἐν αὐτῇ δι Πάππας Οὐρθανὸς ἐκήρυξε τῷ 1092 τὴν πρώτην σταυροφορίαν· δι "Αγιος Στέφανος, ἔχουσα 146 000 κ. καὶ ἀξιολογωτάτην βιομηχανίαν ταῖνιδν· ἡ Τολέδοια μετὰ 150 000 κ. περίπου· αἱ Νίμαι μετὰ 80 000 κ.· τὸ Μουμπελλιέρον, ὥραίκα πόλις, ἔχουσα 76 000 κ.· καὶ ἡ παράλιος, ἐν τῷ πρὸς Δειμένῳ κόλπῳ τῆς Γιρόνδης, ὥραίκα πόλις Βορδώ (ἢ Βορδίγαλλα), ἔχουσα 156 000 κ. καὶ ἀξιολογώτατον ἐμπόριον ἔξαιρέτων οἶνων

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ροδανοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν τῇ νοτιοαγα-
τολικῇ χώρᾳ εἰναι Η ΛΥΩΝ ἡ τρίτη πόλις τῆς Γαλλίας, ἔχουσα
460 000 κ. περίπου καὶ οὖσα μία ἐκ τῶν μεγάλων βιομηχανι-
κῶν πόλεων διοικήσου τοῦ κόσμου, δημοκρατὴ δὲ διὰ τὴν παντὸς
εἴδους μεταξωτῶν ὑφασμάτων βιομηχανίαν τῆς· ἡ Γρενόβλη,
ΝΑ τῆς Λιόν, πόλις ὀχυρά, ἔχουσα 68 600 κ. καὶ ἀξιόλογον
βιομηχανίαν χειροκτίων· ἡ Αβινιών, ἔχουσα 47 000 κ. καὶ
ἀρχαῖον ἀνάκτορον τῶν Παππῶν, τῶν ὅπαίων ὑπῆρξεν ἔδρα ἀπὸ
τοῦ 1305-1377· τὸ Αἴξ (πάλαι Σέξια ὄντα), πόλις ἔχουσα
28 000 κ. καὶ δημοκρατὴ οὖσα διὰ τὰ θερμὰ θειοῦχα λουτρά τῆς
καὶ τὸ περίφημον ἔλαιον Η ΜΑΣΣΑΛΙΑ, παράλιος πόλις, ΕΔ-
Δηνικὴ ἀποικία, ἰδουθεῖσα τῷ 620 π. Χ. διὸ Φωκαέων,
δευτέρα δὲ πόλις τῆς Γαλλίας, ἔχουσα 491 000 κ. καὶ μέγιστον

μετά τῆς ἀνατολῆς ἐμπόριον· ἡ **Τουλῶν**, μέγας στρατιωτικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας μετὰ λαμπροῦ ναυστάθμου καὶ 102 000 κ. περίπου· καὶ ἡ **Νίκαια**, ἔχουσα 105 000 κ. καὶ κλίμα κατὰ τὸν χειμῶνα ἡπιώτατον, χάριν τοῦ ὄποίου πλεῖστοι ἀσθενεῖς ζένοι μεταβαίνουσιν εἰς αὐτήν,

ΕΝ ΔΕ ΤΗΙ ΝΗΣΩΙ ΚΟΡΣΙΚΗΙ, ἥτις ἔχει ἔκτασιν μὲν 8,722 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 290 000 κ., καὶ ἀνήκει γεωργικῶς μὲν εἰς τὴν Ἰταλίαν, διοικητικῶς δὲ ἀπὸ τοῦ 1768 εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀξιολογώτεραι πόλεις εἰναι τὸ Αιάκιον, πατρὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ἔχουσα 20 000 κ. καὶ ἡ **Βαστία**, πόλις ὅχυρὰ καὶ ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς νήσου μετὰ 23 000 κ.

ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ. Ἡ Γαλλία εἶναι μεγάλη ἀποικιακὴ δύναμις ἔχουσα πολλὰς ἀποικίας ἐν πάσαις ταῖς ἡπέροις, ἔκτασεως ἐν δλῷ 4 400 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμοῦ 50 000 000 κ.

MONAKO

ΤΟ ΜΟΝΑΚΟ εἶναι **ἡγεμονία**, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας καὶ κειμένη ΒΔ τῆς Γαλλικῆς πόλεως Νικαίας, ἔχουσα δὲ ἔκτασιν μὲν 21 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 13 000 κ. Ὁ ἡγεμὼν δὲ τῆς μικρᾶς ταύτης ἡγεμονίας ἔχει περὶ ἑαυτὸν πενταμελὲς συμβούλιον καὶ γενικὲν διοικητήν.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς ἡγεμονίας εἶναι -ἡ ὁμώνυμος πόλις Μονακὸ μετὰ 4 000 κ. Εἰς τὴν ἡγεμονίχν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ μικρὸς πόλις **Μοντεκάρλο**, ἡ περιβόητος διὰ τὸ ἔκεī ἴδρυμα τῶν τυχηρῶν παιγνιδίων.

ΑΓΓΛΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά

τινα. Τὸ βασίλειον τῆς Ἀγγλίας κεῖται ΒΔ τῆς Εὐρώπης καὶ τριγωνικῶς ἐκτεινόμενον ὁρίζεται· πρὸς Α μὲν ὑπὸ τῆς Βροείου Γερμανικῆς θαλάσσης· πρὸς Δ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ· καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης. Ἀποτελείται δὲ ἡ Ἀγγλία ἐκ δύο μεγάλων νήσων, τῆς Μεγάλης Βρεττανίας (περιλαμβανούσης τὴν πρὸς Ν κειμένην καὶ κυρίως Ἀγγλίαν καλουμένην, καὶ τὴν πρὸς Β κειμένην Σκωτίαν) καὶ τῆς Ἰρλανδίας, καὶ πολλῶν ἄλλων πέριξ κειμένων μικρῶν νήσων, ἥτοι τῶν πρὸς Β κειμένων νήσων τῆς Σχετλάνδης, τῶν Ὀρκάδων καὶ τῶν Ἐβρίδων, τῶν ἐντὸς τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης νήσων Μαίνης καὶ Ἀγγλεσθίας, καὶ τῶν ΝΑ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας κειμένων Ἀγγλονορμανδικῶν νήσων, αἵτινες γεωγραφικῶς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν.

Καλεῖται δὲ ἡ Ἀγγλία καὶ Ήνωμένον Βασίλειον, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 314 399 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 41 605 000 κατοίκων· ἐν τῷ δρόμῳ οἱ πλεῖστοι, ιδίως ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ, εἰναι Ἀγγλοσάξονες, οἵτοι ἀπόγονοι τῶν Ἀγγλων καὶ Σαξόνων, λαῦν τῆς βροείου Γερμανίας, οἵτινες κατὰ τὸν πέμπτον μ. X. αἰῶνα προσκαληθέντες ὑπὸ τῶν Βρετόνων, ἀρχαίων κατοίκων τῆς κυρίως λεγομένης Ἀγγλίας, κατὰ τῶν ἐρυχλούντων αὐτὸὺς Πλευρῶν, ἀρχαίων κατοίκων τῆς Σκωτίας, ὑπερίσχυσαν καὶ ἐγκατεστάθησαν μεταδώσαντες εἰς τὴν χώραν καὶ τὸ δρομα αὐτῶν. Διηρεῖτο δὲ ἡ χώρα αὕτη πρότερον εἰς πολλὰ κράτη, τὰ δύοπα σὺν πῷ χρόνῳ ἡγάθησαν καὶ ἀπετέλεσαν τὸ σημερινὸν βασίλειον τῆς Ἀγγλίας.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Ἀγγλίας εἰναι πολυσχιλεῖς, ἔχουσαι πολλοὺς καὶ βαθυτάτους κόλπους, ἀπόκρημνα ἀκρωτήρια καὶ ὅρεινάς κερδοσονήσους. Καὶ κόλποι μὲν ἀξιολογώτεροι εἰναι ἐν μὲν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ· πρὸς Α μὲν ὁ τῆς Μορράνης, ὁ τῆς Φόρδονς καὶ ὁ τοῦ Ταμέσεως· πρὸς Δ δὲ ὁ τῆς Κλύδωνος, ὁ τῆς Σολνάνης, ὁ τῆς Καρδιγάνης

καὶ ὁ τῆς Βριττόλης. Ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ, πρὸς Δ ὁ τῆς Δονεγάλης καὶ ὁ τῆς Γαλβάνης. Ἀκρωτήρια δὲ ἀξιολογώτερα εἰναι ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ, ΝΔ μὲν τὸ Λανσένδον καὶ τὸ Λιζάρδον, πρὸς Β τὸ Βράθον, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἐν αὐτῇ καὶ ἐν τῇ Ἰρλανδίᾳ. Χερσόνησοι δὲ ἀξιολογώτεροι εἰναι ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας σχηματιζόμεναι, ἢ τῆς Κορνουαλλίας, ἢ τῆς Οὐαλλίας καὶ ἢ Καντίον.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐσωτερικῶς δὲ ἡ Ἀγγλία εἰναι μᾶλλον πεδινὴ χώρα· ὅρη δὲ ἀξιόλογα ὑψοῦνται μόνα πρὸς Β καὶ ΝΔ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, τὰ τῆς Κορνουαλλίας καὶ τὰ ἐν Οὐαλλίᾳ Καμβριανὰ ὅρη, ἢ Πεννινικὴ ὁροσειρὰ καὶ τὰ ὅρη Χεβιώτων μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας, ἐν τῷ κεντρῷ τῆς ὁποίας κεῖνται τὰ Γραμπιανὰ ὅρη.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Ἀγγλία ἔχει πολλὰς λίμνας, ιδίως ἐν Ἰρλανδίᾳ, καὶ ποταμούς, ἐξ ὃν ἀξιολογώτεροι εἰναι· ἐν μὲν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ, ὁ Τάμεσις, ἐκβάλλων ΝΔ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν, καὶ οἱ Σέβερος, Μερσέϋς, καὶ Κλύδης, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν· ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ, εἰναι ὁ Σχάννων, ἐκβάλλων πρὸς Ν τοῦ κόλπου τῆς Γαλβάνης.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ, ΚΑΙ ΠΡΟΤΟΝΤΑ. Ὑπὸ ἔποψιν κλίματος καὶ ἐδάφους ἔξεταζομένη ἡ Ἀγγλία ἔχει κλίμα μὲν ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, ἀλλ’ ὑγιεινόν, ἐδαφοῖς δὲ ὅχι πολὺ εὔφορον, παράγον δημητριακοὺς καρποὺς καὶ γεώμητα, καὶ καλυπτόμενον κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ θαλερωτάτης χλόης, χορηγοφορίαν βοῶν, ἵππων, προβάτων, χοίρων καὶ ἄλλων ζώων, ἀπειλεῖται δὲ τούτου ἔξορύσσονται ἐν ἀφθονίᾳ παντὸς εἰδῶν μέταλλα καὶ ιδίως γαιάνθρωπες, τῶν ὁποίων τὰ πλούσια στρώματα εὑρίσκονται καθ’ ὅλην σχεδὸν τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν,

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολιτευμα τῆς Ἀγ-

λίκις είναι συνταγματική κληρονομική μοναρχία, μετά δύο βουλῶν, τῆς Ἀρω καὶ Κάτω βουλῆς· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα Θρησκεία, εἶναι ἡ τῶν διαμαρτυρομένων.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ.

Είναι εἰς μέγιστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένη· ἐκτὸς τῆς παιδείας ἥτις είναι ἀνεπτυγμένη μόνον παρὰ ταῖς ἀνώταταις τάξεσι, διότι ὁ λαός ἔνεκα πενίας δὲν δύναται νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν κακλιέργειαν τῶν γραμμάτων,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ · Ο Στρατὸς τῆς Ἀγγλίας ἀνέρχεται ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης εἰς 222 000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου εἰς 900 000· ὁ δὲ στόλος αὐτῆς, ὃστις είναι ὁ μεγιστος στόλος τοῦ κόσμου, συνίσταται ἐκ 476 πλοίων, ἐκ τῶν ὅποιων 78 είναι θωρηκτά· εἰς τὸν στόλον ὅμως τούτον προστίθενται ἐν καιρῷ πολέμου καὶ 300 ἄλλα πλοῖα, παραλαμβανόμενα ἐκ τῶν Ἀγγλικῶν ἐμπορικῶν, ἐκ τῶν ὅποιων πλεῖστα εἶναι καταλλήλως κατεσκευασμένα, ὃστε νὰ δύνανται ἐν ἀνάγκῃ νὰ μεταβάλλωνται ταχέως εἰς πολεμικά.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Ἀγγλία διαιρεῖται εἰς 117 κομιτείας καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς είναι·

Ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ, πρὸς Α μὲν, **ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟΝ**, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, ἐπιειδούμενη ἐπὶ τῆς πλουσιωτέρας κοιλάδος τοῦ Ταμέσεως καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν δυνάμων αὐτοῦ, καὶ διαρρομένη οὕτῳ εἰς δύο μέρη, εἰς **Βρόξειον** καὶ **νότιον**, ἐξ ὧν τὸ βρόξειον είναι τὸ ἀξιολογώτερον διότι ἐν αὐτῷ περιέχονται δύο ἀξιόλογα διαμερίσματα τῆς πόλεως, τὸ **Σίτυ**, τὸ δέποιον είναι πέντεον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, καὶ τὸ **Οὐεστμίνστερ**, τὸ δέποιον είναι ἕδρα τῆς αὐλῆς τῶν λοιπῶν ἀριστάτων ἀρχῶν καὶ τῶν εὐγενεστάτων οἰκογενειῶν, καὶ κέντρον τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν. "Εχει δὲ ἡ πόλις αὐτη· ἵπται εἴναι· ἡ ἐμπορικώδης, βιομηχανικώδης, πλουσιωτέρα καὶ πολυνάθρωποτέρα πόλις τοῦ κόσμου, **πληθυσμὸν** 4 536 000 *π.*, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν προαστείων αὐτῆς, τῶν δέποιων ὁ πληθυσμὸς ἔπειρθαίνει τὸ ἔκαπομμύριον. "Αν καὶ ἡ πολυνάθρωπος αὐτη πόλις δὲν διακρίνηται

Ἐπὶ καλαισθησίᾳ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ ὅσον αἱ πρωτεύουσαι τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἔχει δύμας πολλὰς δώραίας μετὰ δενδροστοιχῶν πλατείας, δζιολόγους δημοσίους κήπους, ἀνάκτορα καὶ πολλὰ ἄλλα ἀξιόλογα δημόσια καὶ ἴδιωτικὰ οἰκοδομήματα, οἷον τὸν μέγαν καθεδρικὸν ταῦτην τοῦ ἁγίου Παύλου, τὸ μοναστήριον Οὐεστμίνστερ, ἐν τῷ δυοῖς ὑπάρχοντιν οἱ τάφοι τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, τὸ πατεπιστήμιον, τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, τὸ δυοῖν εἶναι τὸ πλουσιώτερον τοῦ κόσμου, τὴν βασιλικὴν Ἀκαδήμειαν καὶ ἄλλα.

“Αλλαὶ δὲ ἀξιόλογοι πόλεις τῆς Ἀγγλίας εἰναι· ἡ πρὸς Ν. παράλιος πόλις **Πορτσμούθη**, ἥτις ἔχει 189 000 κ. καὶ εἰναι ὁ πρῶτος στρατιωτικὸς λιμὴν τῆς Ἀγγλίας· ἡ πρὸς Δ καὶ παρὰ τὸν δμώνυμον κόλπον κειμένη ἀρχαιοτάτη, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις **Βριτσόλη**, ἔχουσα 329 000 κ.· ἡ πρὸς Δ καὶ ἐν τῇ Ἱερανδικῇ θαλάσσῃ κειμένη παράλιος, βιομηχανικωτάτη, καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις **Λιβερπούλη**, ἔχουσα 685 000 κ.· ἡ πρὸς Α τῆς Βριτσόλης κειμένη βιομήχανος καὶ μέγας ἐμπόριον βάσικος ἔχουσα πόλις **Μαγχεστέρη**, μετὰ 544 000 κ.· ἡ ΒΑ τῆς Μαγγεστέρης κειμένη πόλις **Ανδσον**, ἔχουσα 429 000 κ.· ἡ πρὸς Α τῆς Λήδσης βιομήχανος πόλις **Ούντλη**, ἔχουσα 240 000 κ.· ἡ πρὸς Δ τῆς Λήδσης πόλις **Βοάδφορτη**, ἥτις ἔχει 280 000 κ. καὶ εἰναι οπουδαιύτατον κέντρον βιομηχανίας ἐρισύχων ὑφασμάτων· ἡ ΒΑ κειμένη πόλις **Νεοκαρδέλη**, ἥτις ἔχει 215 000 κ. καὶ μέγας ἐμπόριον γαιανθράκων· ἡ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως πολλῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ διωρύχων, δι’ ὧν διευκολύνεται ἡ διάδοσις τῶν προϊόντων τῆς, κειμένη βιομηχανικωτάτη πόλις **Βιρτουγγάμη**, ἔχουσα 522 000, ἡ ΒΑ Βιρτυγγάμης κειμένη βιομήχανος πόλις **Νοτιγγάμη**, ἔχουσα 240 000 κ.· ἡ ΒΑ τῆς Νοτιγγάμης κειμένη καὶ βιομηχανίαν πηλίνων ἀγγείων ἔχουσα πόλις **Στόκη**, μετὰ 150 000 κ.· ἡ πρὸς Β τῆς Νοτιγγάμης κειμένη καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν κοχλιώτιν ἔχουσα πόλις **Σχεφέλδη**, μετὰ 380 000 κ.

Ἐν δὲ τῇ Σκοτίᾳ εἶναι ΤΟ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΝ, πρώτευουσα αὐτῆς, ἔχουσα 316 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον ἀρχαιότατον· ἡ Γλασκώβη, ἐπὶ τοῦ Κλύδου ποταμοῦ, οὖσα λιμὴν ἀξιολογώτατος καὶ ἔχουσα 760 000 κ.· ἡ Δούνδη, πρὸς Βασιλέων καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 165 000 κ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν ὑφασμάτων· καὶ ἡ βιομήχανος πόλις Ἀθερδίνη, ἔχουσα 153 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον.

Ἐν δὲ τῇ Ἰολανδίᾳ εἶναι ΔΟΥΒΛΙΝΟΝ, πρωτεύουσα αὐτῆς, βιομήχανος δὲ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα μετὰ τῶν προκατείων της 373 000 κ.· καὶ ἡ Βελφάστη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις, ἔχουσα 349 000 κ.

ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ. Ἡ Ἀγγλία ἔχει πολλὰς καὶ ἐκτεταμένας ἀποικιακὰς κτήσεις ἐν πάσαις ταῖς ἡπείροις, ἐκτάσεως 28 730 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμοῦ 356 000 000 κ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Κεντρικὴ Εὐρώπη περιλαμβάνει δύο μεγάλα ισλαμικά τη, τὴν Αὐστροουγγαρίαν καὶ τὴν Γερμανίαν· τοία μικρὰ, τὴν Ελβετίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ολλανδίαν· τὸ ἀνεξάρτητον δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τὴν ἀνεξάρτητον μικρὰν ήγεμονίαν τοῦ Λιχτενστάεν.

ΑΥΣΤΡΟ-ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια ἔκτασις, πληθυσμός, καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Αὐστροουγγαρία, κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης ὁρίζεται πρὸς Β νπὸ τῆς Γερμανίας· πρὸς Ν νπὸ τῆς Σερβίας Τουρκίας, Μαυροβουνίου, Ἀδριατικῆς θαλάσσης, καὶ Ἰταλίας· πρὸς Α νπὸ τῆς Ρωσίας καὶ Ρουμανίας· καὶ πρὸς Δ νπὸ τῆς

• Ελβετίας καὶ Γερμανίας ἔχει δὲ **ἐκτασίν** 625 000 □ χλμ.
καὶ **πληθυσμὸν** 45 405 000 κ., συμπεριλαμβανομένων καὶ
τῆς **Βοσνίας** καὶ **Ερζεγοβίνης**, αἵτινες, ὡς γνωρίζομεν ἦδη,
ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἐμμέσους κτήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

Η Αὐστροουγγαρία ἀποιεισμένη ἐκ τῆς ἑρώσεως πολλῶν
ἀνεξαρτήτων κρατῶν, σχηματισθέντων κατὰ τὸν μεσαίωντα ἐπὶ τοῦ
μέρους τῆς Εδρῶπης ἐκείνου, ἐπὶ τῷ διπόιον ἄλλοτε ὑπῆρχον αἱ
ἀρχαῖαι χῶραι **Νοσούκον**, **Πανονία** καὶ **Δακία**, ἥλαβε τὸ ὅνο-
μα ἐκ τῶν δύο ισχυροτέρων κρατῶν, τῆς **Αὐστρίας** καὶ **Ούγ-
γαρίας**. Καὶ ἡ μὲν **Αὐστρία** προέκυψεν ἐξ ἑνὸς δουκάτου, τὸ
διποῖον δὲ βασιλεὺς τῆς Γερμανίας Ὅθων δὲ Μέγας κατὰ τὸν δέ-
κατον αἰώνα ὑδρούσεν ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν συνόρων τῆς χώρας αὐ-
τοῦ, ἵνα ἐξασφαλίσῃ αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Οὐγγρῶν
ὡς ἐκ τῆς πρὸς Α δὲ θέσεως αὐτοῦ τὸ νέον τοῦτο δουκάτον ὀνο-
μάσθη ὑπὸ τῶν τότε Γερμανῶν **Οστρούχ** (=ἀνατολικὸν βασίλειον),
τὸ διποῖον μετεφράσθη ὑπὸ μὲν τῶν Λατίνων **Αούστροια**, ὑφ’
ἡμῶν δὲ **Αύστρια**. Η δὲ **Ούγγαρια** ἐσχηματίσθη ἐπὶ τῆς
πάλαι Πανονίας ὑπὸ τῶν Οὐγγρῶν, οἵτινες περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ
Θ' αἰώνος εἰσῆλθον ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εδρῶπην, καὶ ἀφ' οὗ
ἐλεημάτησαν τὸ δυτικὸν μέρος αὐτῆς ἡραγκάσθησαν ἡπιηθέντες νὰ
ἐγκατασταθῶσιν ἐν τῇ χώρᾳ, τῇ σήμερον ἐξ αὐτῶν ὀνομαζόμενῃ
Ουγγαρίᾳ· ἥτις, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα πρόθην ἀνεξάρτητα κράτη, τὰ
ἀποτελοῦντα τὴν Αὐστροουγγρικὴν μεραρχίαν, ὑπετάγη εἰς τὴν σὺν
τῷ χωρὶ τοῦ ισχυροτέρων γενομένην Αδστρίαν. Ἀπὸ τοῦ 1867 ὅμως
ἡ Ουγγαρία ἔχει πλήρη αὐτορομίαν μετὰ ἴδιαιτέρου συνταγματικοῦ
πολιτεύματος.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Αὐστρίας, ἥτις ὑφίσταται ὑπὸ¹
μόνης τῆς Αδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Ν., ἔχουσιν **ἐκτασίν** μι-
κράν, 700 □ χλμ. μόνον, ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Βε-
νετίας, ὅλιγον πρὸς Δ τοῦ ποταμοῦ **Ισοντίου**, μέχρι τοῦ Μαυ-
ριζουνίου. Καὶ ἡ μὲν ὑδρειος ἀκτὴ εἶναι χθαμαλὴ καὶ πλήρης

τελμάτων, ή δὲ ἀνατολική, ἀπέναντι τῆς ὄποίκης ὑπάρχουσι κατὰ μῆκος διεσπαρμέναι πολλαὶ μικραὶ γῆσαι, Ἰδλυοικαὶ καλούμεναι, εἰναι δραχώδης καὶ σχηματίζει πρὸς Β τὴν χερσόνησον Ἰστρίαν, ἐκατέρωθεν τῆς ὄποίκης ὑπάρχουσι δύο ἀξιόλογοι κόλποι· ὁ τῆς Τεργέστης καὶ ὁ τῆς Φιούμης (ἢ Κουαρνέρου).

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Δύο μεγάλα συστήματα δρέων ὑψοῦνται ἐν τῇ Αὐστροουγγαρίᾳ· τὸ μὲν ἔν, ἐκτεινόμενον πρὸς Α καὶ πρὸς Β, ἀποτελεῖται ἐκ τῶν Καρπαθίων ὁρέων, τῶν Σουνδοτίων, τῶν Γιγαντίων, τοῦ "Ερτδου," καὶ τοῦ Βοεμικοῦ Δρυμοῦ· τὸ δὲ ἔτερον, ἐκτεινόμενον ΝΔ, ἀποτελεῖται ἐκ τῶν Ρεττικῶν (ἢ Τυρολικῶν) "Αλπεων, τῶν Νορικῶν" Αλπεων, τῶν Καρνικῶν "Αλπεών καὶ τῷ διακλαδώσεων αὐτῶν.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἀμφιθεατρικῶν κειμένων τούτων δρέων ἐκτείνονται δύο ἀξιολογώταται πεδιάδες· ἡ τῆς Κάτω Αὐστρίας καὶ ἡ τῆς Ούγγαρίας. Βορειοκατολικῶς δὲ τῶν Καρπαθίων ἐκτείνεται ἡ ἐπίσης ἀξιόλογος πεδιάς τῆς Γαλλικίας.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐν ὅ τε παράλια τῆς Αὐστροουγγαρίκης εἶναι δλίγα καὶ πρὸς ἔν μόνον μέρος, οἱ ποταμοὶ αὐτῆς εἰναι πολλοί, ἀρδεύοντες τὴν χώραν καὶ διευκόλυνοντες τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς συγκοινωνίαν. Οἱ ἀξιολογώτεροι δὲ ἐκ τούτων εἰναι οἱ ἔξης, ἐκβάλλοντες εἰς τέσσαρας θαλάσσας· 1) Εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, ὁ ἐκ τῶν Καρπαθίων δρέων πηγάζων Βιθούλας, καὶ ὁ ἐκ τῶν Σουνδητίων πηγάζων "Οδερος· 2) Εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν, ὁ ἐκ τῶν Γιγαντίων δρέων πηγάζων "Αλβις· 3). Εἰς τὴν Αδριατικὴν θάλασσαν, ποταμοὶ τινες παράκτιοι, ὁ Ἰσόντιος, ὁ Ναρέντας, καὶ ὁ Ἀδίγης· 4) Εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον, ὁ ἐκ τοῦ Μέλκνος Δρυμοῦ τῆς Γερμανίας πηγάζων καὶ διὰ μέσου τῆς χώρας ἔρεων Δούναβις, εἰς τὸν ὄποιον πολλοὶ παραπόταμοι ἐκβάλλουσιν· καὶ ὁ ἐκ τῶν Καρπαθίων δρέων πηγάζων Δνείστερος.

Πρὸς τούτοις δὲ λίγυναι πολλαὶ καὶ μεγάλαι ὑπάρχουσιν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ· ἀξιολογώτεραι δὲ ἐκ τούτων εἰναι· 1) Ἡ

Βαλατών (ἢ Πλατενσέη), ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας. 2) Ἡ ΒΔ τῆς Βαλατῶνος κειμένη τελματώδης **Νευστιαδέλη**. 3) Ἡ ΝΔ κειμένη **Γάρδα**, τῆς ὅποίκης τὸ νότιον μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Ἰταλίαν· καὶ 4) Ἡ πρὸς Δ κειμένη **Κωνσταντία**, τῆς ὅποίκης ὅμως τὸ πλεῖστον μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Ἐλβετίαν.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ **κλίμα** τῆς Αὐστροουγγαρίκης εἶναι ψυχρὸν ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ θερμὸν ἐπὶ τῶν πεδιάδων, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ δρυμυτάτων κειμώνων· τὸ δὲ **ξέδαφος** αἰτῆς περιέχει πολλὰ δρυκτά, ἥτοι χωνούν, ἀργυρού, χαλκόν, σίδηον, μόλυβδον, ὑδράργυρον, καὶ ἄλλα, καὶ πολλὰς μεταλλικῶν ὑδάτων **πηγάς**. Ύπὸ φυτικὴν δὲ ἐποψίν ἔξεταζόμενον, ἵνα εὑρίσκονται καὶ παράγει δημητριακὸν καρπούς, οἴνον, **έλαιον**, **λίνον**, **καπνόν**, **κάρναβιτ**, καὶ διπόδας ἔχει δὲ μεγάλην ἐπὶ τῶν ὁρέων δάσην καὶ πλουσίους λειμῶνας, οἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν διατήρησιν **ἀξιολόγου κτηνοτροφίας**, ιδίᾳ ἐξαιρέτων ἵππων, βοῶν, προβάτων καὶ χοίρων.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Ἡ Αὐστροουγγαρία συνίσταται, ὡς εἴπομεν, ἐκ δύο μεγάλων ιρατῶν, ἐκ τῆς **Αύστροίας** δῆλα δὴ καὶ τῆς **Ούγγαρίας**, τὰ δοῦλα χωρίζονται διὰ τοῦ **Αειθα**, μικροῦ παραποτάμου τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, καὶ καλοῦνται διὰ τοῦτο ἡ μὲν Αύστροία «ἐντεῦθεν τοῦ Αειθα χώρα» ἡ δὲ Ούγγαρία «πέραν τοῦ Αειθα χώρα». Αμφότερα δὲ τὰ ιράτη ταύτα ἔχουσιν ἓντας τὸν αὐτὸν ἀνώτατον ἀρχοντα, δοτις φέρει τὸν τίτλον «**Αύτοκράτωρ τῆς Αύστροίας καὶ βασιλεὺς τῆς Ούγγαρίας**», καὶ τὰ ὑπουργεῖα τῶν οἰκονομικῶν, ἐξωτερικῶν καὶ πολεμικῶν κοινά, κατὰ τὰ ἄλλα δημοτικά ἔχουσιν ἑκάτερον ιδιαιτέρων αὐτόνομον κυβέρνησιν. Τὸ δὲ **πολίτευμα** τῆς χώρας εἶναι **δυνταγματικὴ μοναρχία** καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ **καθολικὴ**.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Ἡ Αὐστροουγγαρίκη εἶναι στρατιωτικῶς καλῶς ὡργανωμένη, ἔχουσα **στρατὸν** ἐν καιρῷ

μὲν εἰρήνης 335 000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 1 775 000·
στόλον δὲ ἔχει ἀξιόλογον, συνιστάμενον ἐξ 131 πλοίων, ἐξ ὧν
11 εἶναι θωρηκτά.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ.
Καθ' ὅλα ταῦτα ἡ χώρα αὕτη εἶναι λίγη ἀνεπτυγμένη, ἔχουσα
πλεῖστα παντὸς εἰδούς ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύ-
ματα, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ συγκοινωνίαν ἐσωτερικὴν
τελειοτάτην, ἐνεργουμένην διὰ σιδηροδρόμων, πλωτῶν ποταμῶν
καὶ πολλῶν διώρυχῶν,

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῷς
διαιροῦνται· ἡ μὲν Αὐστρία εἰς 14 ἐπαρχίας, ἡ δὲ Ούγγαρις
εἰς 3. **Πόλεις** δὲ ἀξιόλογοι εἶναι·

ΕΝ ΜΕΝ Τῇ ΑΥΣΤΡΙΑ., Η ΒΙΕΝΝΗ, πόλις μεγάλη καὶ ὁ-
ραία, παρὸν τὴν δεξιὰν ὅχθον τοῦ Δουνάβεως καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώ-
σεως τῶν μεγάλων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, αὔτινες ἄγουσιν ἐκ
Παρισίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐκ Πλετρουπόλεως καὶ Βε-
ρολίνου εἰς Ρώμην· εἶναι δὲ **πρωτεύουσα** τῆς Αὐστρίας, ἔ-
χουσα **πληθυσμὸν** 1 675 000 κ. λαμπρὰ ἀνάκτορα, περίφη-
μον καθεδρικὸν ταὸν τοῦ Ἀγίου στεφάνου, πανεπιστήμιον καὶ
διάφορα ἄλλα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, βιομη-
χανικὰ καταστήματα, ἀκμαιότατον ἐμπόριον καὶ ὠραιοτάτους περι-
πάτους. **Η Λίντζη** βιομήχανος πόλις, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ
πρὸς Δ τῆς Βιέννης κειμένη, καὶ ἔχουσα 58 000 κ. **Τὸ Γράτες**,
πρὸς Ν τῆς Βιέννης κειμένη καὶ ἔχουσα 138 000 κ., πανεπιστή-
μιον, πολυτεχνεῖον, μουσεῖον καὶ περίφημον γοτθικὴν μητρόπολιν
καὶ σπουδαῖα ἐργοστάσια χάλυβος. **Η Τεργέστη**, ἐν τῷ μυχῷ
τοῦ ὁμώνυμου κόλπου κειμένη βιομήχανος πόλις καὶ δὲ πρῶτος
ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ κράτους, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων τῆς
135 000 κ. **Η Πράγα**, ἐπὶ τοῦ Μολδαύου ποταμοῦ ἐν τῇ Βο-
εμίᾳ, πόλις ὀχυρὸς ἔχουσα περὶ τὰς 202 000 κ., πανεπιστήμιον
καὶ πολυάριθμα βιομηχανικὰ καταστήματα. **Η Βούννη**, ἐν
τῇ Μοραβίᾳ, ἔχουσα 109 000 κ. βιομηχανίαν ἐριούχων ὑφασμά-
των καὶ ἀξιόλογη ἥαφεῖα καὶ κλωστήρια. **Η Λαυρέογη**, με-
γάλη καὶ ὡραία πόλις, ἐν τῷ μέσῳ τχεδόν τῆς Γκλλικίας κει-

μένη καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 160 000 κ. **Η Κρακοβία**, ἀρχαῖς Πολωνικὴ πόλις, ἐπὶ τοῦ Βηστούλα ποταμοῦ, ἔχουσα 91 000 κ. καὶ ἀξιόλογον πανεπιστήμον· διετέλεσε δὲ ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ μυκρὸν χρόνον πρωτεύουσα τοῦ διαλυθέντος Πολωνικοῦ βασιλείου.

ΕΝ ΔΕ Τῇ ΟΥΓΓΑΡΙΑ ἀξιόλογοι πόλεις εἶναι **Η ΒΟΥΔΑ ΠΕΣΤΗ πρωτεύουσα** τῆς Οὐγγαρίας, ἔχουσα περὶ τὰς 716 000· κ. καὶ ἀποτελουμένη ἐκ δύο ἐπὶ τῶν δύο θῶν τοῦ Δουνάβεως ἐκτισμένων καὶ διὰ γεφύρας ἐνουμένων πόλεων, τῆς ἐν πεδιάδι καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς δύο θῶν ἐκτισμένης **Πέστης**, καὶ τῆς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δύο θῶν καὶ πέριξ ὀραίου λόφου ἐκτισμένης **Βούδας**. Ἐχει δὲ ἡ πολυάνθρωπος αὕτη πόλις σπουδαῖον ἐμπόριον, πανεπιστήμιον καὶ παντὸς εἰδούς ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα. **Η Σεγεδίνη**, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Θείσου καὶ Μάρου, ἔχουσα 100,000 κ. **Τὸ Πρεσβούργον**, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ παρὰ τὴν Αὔστριαν κειμένη ὡραῖα πόλις, ἀλλοτε **πρωτεύουσα** τῆς Οὐγγαρίας, ἔχουσα περὶ τὰς 62000 κ. **Τό Κλαουζεμβούργον**, πρωτεύουσα τῆς Τρανσυλβανίας ἔχουσα περὶ τὰς 47 000 κ., πανεπιστήμιον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα. **Η Κρονστάνδη**, βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 35000 κ.

ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ

Προαπλεύρως τῆς Αὔστροουγγαρίας καὶ 20 χιλιόμετρα πρὸς Ν τῆς λίμνης Κωνσταντίας, παρὰ τὴν δεξιὰν δύο θῶν τοῦ Ρήνου ποταμοῦ, κεῖται ἡ **μικρὰ ἀνεξάρτητος ἡγεμονία ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ**, ἥτις ἔχει ἔκτασιν 159 □ χλμ., πληθυσμὸν 9 500 κ. καὶ **πρωτεύουσαν** τὸ χωρίον **Βαδούζη** μετὰ 1200 κ.

ΕΛΒΕΤΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέδις, ὅρια, ἔκτασίς, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Έλβετία κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Γερμανίας πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Ἰταλίας πρὸς Α ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Γαλλίας. Ἐχει δὲ ἔκτασιν 41 346 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 3 325 000 κ.

Ἡ σημερινὴ Έλβετία ἀντιστοιχεῖ σχεδὸν διλόκληρος πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλβετίαν, ἣντις περιελαμβάνετο εἰς τὴν τότε Γαλλίαν. Απετέλεσε δὲ καὶ ἡ χώρα αὐτὴ μέρος τοῦ ἀχαροῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἀπὸ τοῦ 58 π. Χ. ἔτους μέχρι τοῦ τέλους σχεδὸν τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος, ὅτε εἰσέβαλον οἱ Γερμανοὶ καὶ κατέλαβον αὐτήν. Μετὰ δὲ τὴν κατοχὴν ταύτην τῶν Γερμανῶν καὶ τὴν ὕστερον γενομένην κατοχὴν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Φράγκων διεγεμήθη ἡ Έλβετία μεταξὺ τοῦ πέραν τοῦ ὄρους Ἰόρα βασιλείου τῆς Βουργουνδίας, ἣντις εἶναι ἐπαρχία τῆς Γαλλίας, καὶ τῶν Γερμανῶν, ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν δύοιων καὶ διλόκληρος περιῆλθε κατὰ τὸν ἐνδέκατον μ. Χ. αἰῶνα. Τῷ 1308 ὅμως ἀπέσεισαν τὸν Γερμανικὸν ζυγὸν αἱ τρεῖς Έλβετικαὶ πολιτεῖαι Σεβύτες, Ούρι καὶ Ούντεο-βάλδον, καὶ ἔθεσαν τὰ θεμέλια διοικητικῆς, ἣντις σὺν τῷ γρόνῳ ανέηθεσσα διὰ τῆς προσθήκης καὶ ἄλλων πολιτειῶν ἀπετέλεσε τὴν σημερινὴν Έλβετικὴν διοικητικὴν δημοκρατίαν.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Έλβετία εἶναι κατ' ἔξοχὴν χώρα δρεινὴ καὶ ὑπὲρ τὰ δύο τρίτα αὐτῆς καταλαμβάνεται διάφοροι διακλαδώσεις δρέων· ἐν μὲν τῷ δυτικῷ καὶ βορείῳ αὐτῆς μέρει τοῦ ὄρους Ἰόρα· ἐν δὲ τῷ μεσημβρινῷ καὶ ἀνατολικῷ τῶν Κεντρικῶν καλουμένων "Αλπεων. Ἐχουσι δὲ τὰ ὅρη αὐτῆς

ταῦτα ὑψηλὰς κορυφάς, καλυπτομένας ὑπὸ αἰώνιων χιόνων καὶ παγετώνων, οἵτινες πολλάκις διαρρηγύονται μετὰ μακρὰν ἀκουομένου πατάγου καὶ προξενοῦσι σπουδαίας καταστροφάς καὶ ζημίας εἰς τὰς κάτω κειμένας πόλεις διὰ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀποσπωστωμένων καὶ κατακυλιομένων τεραστίων ὅγκων.

ΤΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων δὲ ἐπὶ τῶν ὁρέων παγετώνων καὶ τῶν ἀφθόνων βοσχῶν καὶ χιόνων καταρρέουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ὄρμητικοι χείμαρροι, χυνόμενοι εἰς μεγάλους ποταμούς, ἐκ τῶν ὄποιων ἀξιολογώτεροι εἰναι· ὁ **Ρῆνος**, εἰς ἐκ τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ὄρμητικώτατος, πηγάζων ἐκ τοῦ ΝΑ ὑψουμένου ὅρους **Άδούλα** καὶ ἔκβάλλων διὰ τῆς Γερμανίας καὶ Ολλανδίας εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν· ὁ **Ιννος**, πηγάζων ἐκ τῶν Ρεττικῶν "Αλπεων καὶ ἔκβαλλων ὡς παραπόταμος εἰς τὸν Δούναβιν· ὁ **Τίκινος**, πηγάζων μεταξὺ τῶν ὁρέων Άδούλα καὶ Αγίου Γοθθάρδου καὶ ῥέων διὰ μέσου τῆς πρὸς Ν κειμένης λίμνης **Μείζονος** εἰσέοχεται εἰς τὴν Ιταλίαν καὶ ἔκβαλλε εἰς τὸν Πάδον· καὶ ὁ **Ροδανός**, πηγάζων πλησίον τοῦ Αγίου Γοθθάρδου καὶ ἔκβαλλων διὰ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Ἐκτὸς δὲ τῶν πολλῶν ποταμῶν ἡ Ἐλβετία ἔχει καὶ ἀπειρούς ὁραίκες **λίμνας**, αἵτινες διευκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν τῆς χώρας καὶ ἐξ ᾧν ἀξιολογώτεραι εἰναι· ἡ πρὸς Ν καὶ ἐπὶ τῶν Ιταλικῶν συνόρων κειμένη **Μείζων** μετά τῆς εἰς αὐτὴν γυνομένης λίμνης τοῦ **Λουγάνου**· ἡ ΝΔ κειμένη **Γενεύη**· ἡ ΒΑ κειμένη **Κωνσταντία**· ἡ πρὸς Β τῆς Γενεύης κειμένη **Νεοχατέλη**· ἡ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας κειμένη μεγάλη καὶ πολύκολπος **Λικέρον** καὶ ἡ ΒΑ ταύτης κειμένη λίμνη τῆς **Ζυρίχης**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς χώρας ταῦτης, ἥτις ἐν γένει εἰναι ὑγιεινοτάτη, εἰναι ποικίλον ἀναλόγως τοῦ ὑψους τῶν διαφόρων μερῶν αὐτῆς· ψυχρότατον μὲν ἐπὶ τῶν "Αλπεων μετά αἰώνιου χειμῶνες, διηγώτερον δὲ ψυχρὸν ἐπὶ τῶν χαμηλοτέρων μερῶν, καὶ ἥπιον καὶ γλυκὺν ἐπὶ τῶν κοιλάδων καὶ τῶν μεσημερινῶν πεδιάδων· τῶν ὄποιων τὸ **ξδαφίος** εἰναι

εὔφορον παράγον δημητριακούς καρπούς, ἔλαιον, καπνόν, λίνον, κάνναβιν, διαφόρους διτύρων καὶ ἄλλα· ἐπὶ δὲ τῶν κλιτύων τῶν ὄρέων ὑπάρχουσι πλούσιοι λειμῶνες, ἐπὶ τῶν ὅποιων τρέφονται πολυνάριθμα ποίμνια προβάτων, αἰγῶν, ἀγέλαι βιδῶν καὶ ἀξιολογωτάτων ἀγελάδων, ἐκ τοῦ γάλακτος τῶν ὅποιων κατασκευάζεται ὁ περίφημος Ἐλβετικὸς τυρός, διστις εἶναι ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς χώρας.

Μεταλλεῖα δὲ λόγου ἔξιν δὲν ἐγκλείει τῆς Ἐλβετίκης τὸ ἔδαφος, εἰναι διμοιρία πεποικισμένον δι' ἐκτάκτων φυσικῶν καλλονῶν, χάριν τῶν ὅποιων ἀπειρούς ξένοι ἐπισκέπτονται τὴν Ἐλβετίκην.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Η Ἐλβετία συνίσταται ἐξ 22 αὐτορύμων πολιτειῶν, αἵτινες χάριν τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἴδιας αὐτῶν ἀπὸ παντὸς ξένου ἀνεξαρτησίας ἐιωθεῖσαι ἀπετέλεσαν τὴν σήμερον **όμοσπονδιακὴν** Ἐλβετικὴν **ομοσπονδίαν**, διοικουμένην ὑπὸ διοικούμενης συνελεύσεως καὶ προέδρου, δι' ἐν ἔτος ἐκλεγομένου. Η ἐπικράτουσα ἐν τῇ χώρᾳ θρησκεία εἰναι ἡ τῶν διαμαρτυρούμενών.

Στρατιωτικὴ ὁργάνωσις. Στρατον ἡ Ἐλβετικὴ ὁμοσπονδία δὲν διατηρεῖ ἐν κκιρῷ εἰρήνης, εἰμὴ διιγαρίθμους ἀξιωματικούς καὶ ὑπαξιωματικούς, χορηγίμους διὰ τὴν ἀνάγκη ἐκγύμνασιν καὶ διοίκησιν στρατιωτῶν ἐν κκιρῷ διμοιρία πολέμου ἔχει στρατὸν ἀξιόμαχον, ἀνεργάμενον εἰς 243 211 ἀνδρῶν..

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΕΜΠΟΡΙΟΝ, ΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Απαντα ταῦτα ἐν τῇ Ἐλβετικῇ διοικούμενῃ εἰναι λίαν ἀνεπιγμένα.

ΠΟΛΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΩΤΕΡΑΙ εἰναι.

Η ΒΕΡΝΗ, πρὸς Α τῆς λίμνης Νεοχατέλης καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀάρα (Αράριος) ποταμοῦ, **πρωτεύουσα** τῆς διοικούμενης, ἔχουσα 66 000 κ.· ἡ **Ζυοίχη**, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην κειμένη καὶ καλουμένη «Ἐλβετικαὶ Αθῆναι», ἔχουσα δὲ περὶ

159 000 κ., πολλὰ ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, καὶ βιομηχανίαν μεταξώπων ὑφασμάτων· ἡ **Βάδη**, ἐπὶ τοῦ Πήγου ποταμοῦ, πλουσία καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 114, 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον· ἡ **Γενεύη**, ΝΔ τῆς ὁμωνύμου λίμνης καὶ ἐπὶ τοῦ Ροδανοῦ ποταμοῦ κειμένη καὶ ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων της 107 000 κ., διάφορα ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, καὶ ἔξιολογωτάτην βιομηχανίαν διαφόρων κοσμημάτων καὶ ὀρολογίων· ἡ **Λωδδάνη**, πρὸς Β τῆς λίμνης Γενεύης, ἔχουσα 48 000 κ. καὶ κειμένη ἐπὶ μαγευτικωτάτης θέσεως, ἐνεκκ τῆς ὁποίας πολλοὶ ξένοι ἐπισκέπτονται αὐτήν.

ΚΑΤΩ ΧΩΡΑΙ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὰ μεταξὺ τῶν **ΒΑ** μεθορίων τῆς Γαλλίας, τῶν **ΒΔ** μεθορίων τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης περιλαβανόμενα βασίλεια, **ΒΕΛΓΙΟΝ** καὶ **ΟΛΛΑΝΔΙΑ** ἡνώθησαν τῷ 1815 εἰς Ἐν βασίλειον, τὸ δποῖον ὀνομάσθη «**ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ**» ἐνεκκ τοῦ χθαμαλοῦ αὐτῶν ἐδάφους. Σήμερον ὅμως τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει μόνον ἡ **Ολλανδία**, διότι τὸ Βέλγιον ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτῆς δι' ἐπαγαστάσεως τῷ 1830, ἥτοι μετὰ παρέλευσιν 15 μόνον ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνώσεως.

ΒΕΛΓΙΟΝ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅδια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστοοικά τινα. Τὸ βασίλειον τοῦ Βελγίου κείμενον ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ ὁρίζεται πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Ολλανδίας πρὸς Ν δὲ καὶ

ΝΔ ὑπὸ τῆς Γαλλίας· πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Πρωσίας καὶ τοῦ μεγάλου δουκάτου Λουξεμβούργου· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης. Ἐχει δὲ ἔκτασιν μὲν 29 456 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 6 694 000 κ. περίπου.

ΤΟ ΒΕΛΓΙΟΝ, τὸ δρόπον εἶναι ἡ μικροτέρα μετὰ τὸ Μαυροβούνιον, ἀλλὰ καὶ ἡ πικρότερον κατφημένη χώρα τῆς Εὐρώπης, ἵτο τὸ πάλλοι χώρα Γαλλική, ἥτις κατὰ τὸν πρῶτον π.Χ. αἰῶνα περιῆλθε εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων καὶ ἀπετέλεσε μέρος τοῦ ἐκτεταμένου αὐτῶν Κράτους μέχρι τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος, ὅτε κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους τῶν Φράγκων. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἄλλων λαῶν, περιῆλθε εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Γάλλων, ἀπὸ τῶν ὅποιων μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος ἀπεσπάσθη καὶ ἐνώθη μετὰ τῆς Ὀλλανδίας ἀπετέλεσεν, ὡς εἴπομεν, μέχρι τοῦ 1838 τὸ βασίλειον τῶν Κάτω Χωρῶν.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς χώρας ταύτης, ἐκτεινόμεναι πρὸς Δ, εἶναι χθαμαλαῖ, ἀμμώδεις καὶ ἀνεύ κόλπων καὶ ἀκρωτηρίων, διότι εἶναι εὐθύγραμμοι.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ορη πολλὰ δὲν ἔχει τὸ Βέλγιον, διότι εἶναι χώρα ἐπίπεδος· μεσημβρινοδυτικῶς δὲ μόνον ὑψοῦνται τὰ δασώδη καὶ γραφικὰ δόρη τῶν Αρδεννών, τὰ δρόπα χωρίζουσι την Βελγικὴν χώραν ἀπὸ τῆς Γαλλίας.

ΤΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ποταμοὺς εἰς αὐτὴν ἀποκλειστικῶς ἀνήκοντας ἡ Βελγικὴ γῆρα δὲν ἔχει· διότι οἱ δύο ἀξιόλογοι ποταμοὶ Μώδας καὶ Ἐσκότιος (ἢ Σκάλδις), οἵτινες διαρρέουσιν αὐτὴν, ἔχουσι τὰς μὲν πηγάς των ἐν Γαλλίᾳ, τὰς δὲ ἐκβολὰς ἐν τῇ Ὀλλανδίᾳ.

ΚΛΙΜΑ· ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΩΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι ύγρὸν καὶ ψυχρὸν· τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι ἐν γένει εὔφορον καὶ καλλιστα κεκαλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρποὺς, λίτον λυκίσκον (χόρτον πρὸς κατασκευὴν ζύθου), ἐλαιώδη

φυτὰ καὶ ἄλλα. Ἐξάγονται δὲ καὶ ἔφθονοι ἐκ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς γαιάνθρακες, σίδηρος, ψευδάργυρος καὶ μάρμαρα.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατεῖσα θρησκεία εἶναι ἡ καθολική.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Ἡ παιδεία καὶ βιομηχανία τῆς χώρας εἶναι λίγη ἀνεπτυγμέναι, καθὼς καὶ ἡ συγκοινωνία, ἥτις διενεργεῖται διὰ πολυαρίθμων τιδηροδρόμων καὶ διαρρύχων, καὶ διευκολύνει πάρα πολὺ τὸ λίγην ὕστατως ἀνεπτυγμένον ἐμπόριον τῆς χώρας.

ΣΤΡΑΤΟΣ. Ὁ ἐν καιρῷ εἰρήνης στρατὸς τοῦ Βελγίου ἀνέρχεται εἰς 55 000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ ἐν καιρῷ πολέμου εἰς 250,000 συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς, ἥτις ἀνέρχεται εἰς 90,000 ἀνδρῶν.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς τὸ Βέλγιον διαιρεῖται εἰς ἑννέα ἐπαρχίας, καὶ πόλεις αὐτοῦ ἔξι καὶ λόγου είναι.

ΑΙ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ, ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Σένη κειμένη, μεγάλη καὶ ὡραία πόλις, πρωτεύουσα τοῦ Βελγίου, ἔχουσα 184,000 κ., μετὰ δὲ τῶν προαστείων τῆς περὶ τὰς 500,000 κ. Πρὸς Ν δὲ ταύτης κεῖται τὸ περίφημον μικρὸν χωρίον **Βατερλώ**, ἐν τῷ δποίῳ κατὰ τὸ 1815, ἡτοίθη καὶ κατεστράφη ὁ Μέγας Ναπολέων· αἱ **Μαλιναί**, πρὸς Β τῶν Βρυξελλῶν, πόλις ἔχουσα 58,000 κ., καὶ βιομηχανίαν περιφήμων τριχάπτων (=δαντελῶν)· ἡ **Αμβέρση**, πρὸς Β τῶν Μαλινῶν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐσκωτίου ποταμοῦ, πόλις ὅχυρωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα 273,000 κ. περίπου· ἡ **Γάνδη**, ΝΔ τῆς Αμβέρσης καὶ τοῦ Ἐσκωτίου ὕστατως ποταμοῦ, μεγάλη καὶ ὡραία πόλις, ἔχουσα λαμπρὰ οἰκοδομήματα, πανεπιστήμιον, πλεῖστα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ 160,000 κ.· αἱ **Βούγαι** ΝΔ, τῆς Γάνδης ἔχουσα 52,000

καὶ ἡ Αιέγη, πρὸς Α καὶ ἐπὶ τοῦ Μώσα ποταμοῦ ἔχουσα 158,000 καὶ μεγάλην βιομηχνίν μαλλίνων ὑφασμάτων, διπλων, χάλυβος καὶ σιδήρου.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Η Ολλανδία κειμένη ἐν τῇ κεντρικῇ Εύρωπῃ ὁρίζεται πρὸς Β μὲν καὶ Δ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τοῦ Βελγίου καὶ πρὸς Α ὑπὸ τῆς Γερμανίας. Ἐχει δὲ ἔκτασιν μὲν 33 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 5 104 000 κ.

Η Ολλανδία, τῆς δόποιας δ λαὸς εἶναι Γερμανικῆς καταγγῆς, τὴν αὐτὴν σχεδὸν τύχην ἔσχεται ἐν τῇ ιστορίᾳ πρὸς τὸ Βέλγιον.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Ολλανδίας εἰναι ὡς τοῦ Βελγίου χθηκαλαι καὶ ἀμμώδεις, οὐχὶ δημῶς καὶ εὐθύγραμψοι, διότι εἰς πολλὰ μέρη αὐτῶν εἰσγωρεῖ θαθέως ἡ θάλασσα καὶ σχηματίζει κόλπους θαθεῖς, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἰναι· ὁ πρὸς Β σηματιζόμενος **Δολλάριος** καὶ ὁ ΒΔ σηματιζόμενος κόλπος τῆς **Ζουΐδεροθένης**.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ορη δὲν ἔχει ἡ Ολλανδία, διότι εἰναι χώρα πεδινή· μεσημβρινοανατολικῶς δὲ μόνον ἀπέτωνται δλίγον αὐτῆς τὰ **ὄρη "Αρδεννα**.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ποταμοὶ πολλοὶ διαρρέουσι τὴν Ολλανδίαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτεροι εἰναι· ὁ **Ρήνος**, ὁ **Μώσας** καὶ ὁ **Εσκώτιος**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ **κλίμα** εἰναι ὑγρὸν

καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινόν· τὸ δὲ **ἔδαφος** φύσει μὲν δὲν εἶναι εὔφορον, διὰ τῆς μεγάλης ὅμως φιλοπονίας τῶν Ὀλλανδῶν κατέστη εὐφορώτατον καὶ παράγει δημητριακοὺς καρποὺς, λῖνον, κάνναβιν, καπνὸν καὶ ἄλλα· διὰ δὲ τῶν πλουσίων λειμώνων του διατηρεῖ **δπουδαιοτάτην κτηνοτροφίαν**, πρὸ πάντων βοῶν καὶ ἀγελάδων, ἐκ τοῦ γάλακτος τῶν ὅποιων κατασκευάζονται ἢ περίφημος Ὀλλανδικὸς τυρὸς καὶ βούτυρον.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι συνταχματικὴ μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τῶν **διαμαρτυρουμένων**. Υπάρχουσιν ὅμως ἐν Ὀλλανδίᾳ καὶ 1,500,000 καθολικῶν.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Άπαντα εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα· τὰ δὲ κυριώτερα τῆς βιομηχανίας προϊόντα εἶναι ὑφάσματα καὶ χάρτης.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Στρατὸν ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἐν κακῷ μὲν εἰρήνης περὶ τὰς 60 000 ἀνδρῶν καὶ 30 000 διὰ τὰς ἀποικίας· ἐν κατερῷ δὲ πολέμου περὶ τὰς 150 000. Στόλον δὲ ἔχει ἀξιόλογον, συνιστάμενον ἐξ 130 πλοίων, ἐξ ὧν 23 εἶναι θωρηκτά.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Ὀλλανδία δικιρεῖται εἰς 11 ἐπαρχίας καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις. αὐτῆς εἶναι·

ΤΟ ΑΜΣΤΕΛΟΔΑΜΟΝ, πρωτεύον τοῦ βασιλείου, οὐχὶ ὅμως καὶ ἔδρα τοῦ βασιλέως, πρὸς Β καὶ ἐν τῇ μεσημβρινοδυτικῇ ἀκρᾳ τοῦ κόλπου τῆς Ζουΐδερσέης κειμένη καὶ τεμνομένη ὑπὸ πολλῶν διωρύχων, δι' ὧν διακρεῖται εἰς 90 νησύδρια, ἔτινα συγκοινωνοῦσι διὰ πολλῶν γεφυρῶν. Εἶναι δὲ μία ἐκ τῶν ὁραιότερων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα ἀξιόλογα δημόσια καὶ ιδιωτικὰ οἰκοδομήματα, καὶ 530 000 κ.· ἡ **Χαρλέϋη, πρὸς Δ. τοῦ Ἀμστελοδάμου, ἔχουσα 67 000 κ.· ἡ **Λεϋδη**, πρὸς Ν τῆς Χαρλέμης καὶ ἐπὶ τῆς Ρήνου, ἔχουσα περὶ τὰς 55 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον· ἡ **Χάγη**, πρὸς Ν τῆς Λετδης, πόλις ὁραιότερη καὶ ἔδρα τοῦ βασιλέως, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, εὐρεῖας ὁδοὺς καὶ 218 000 κ.· ἡ **Ροτερόδαμη**, ἐπὶ τοῦ Μάστα**

ποταμοῦ καὶ πρὸς Ν τῆς Χάγης, πόλις ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα 341 000 κ. ἡ Οὐτρέχτη, πόλις^ο Α τῆς Χάγης καὶ ἐπὶ τοῦ Ρήνου, βιομήχανος πόλις, ἔχουσα 107 000 κ. ἡ Γρωιγγη, βιοειδεῖτα κειμένη καὶ ἔχουσα 68 000 κ.

ΑΠΟΙΚΙΑΙ. Η Ολλανδία ἔχει καὶ ικανὰς ἀποικίας ἐν ταῖς ἀλλαῖς ἡπείροις ἐκτάσεως 2 045 647 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 38 175 000 κ.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ

Η ΝΑ τῆς Ολλανδίας κειμένη καὶ μεταξὺ Βελγίου, Γαλλίας καὶ Γερμανίας περιλαμβανομένη χώρα ἀποτελεῖ **ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ**, τὸ δποτον εἶναι ἀνεξάρτητον καὶ μέχρι τοῦ 1890 ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ ἕδίου ἡγεμόνος δοτις ἀνῆκεν εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τῶν **Κάτω-Χωρῶν**. ἀπὸ τοῦ 1890 ὅμως, ἀποθανόντος τοῦ **μεγάλου Δουκὸς Γουλιέλμου τοῦ Γ'**, περιῆλθεν εἰς τὸν **Άδδόλφον δούκα τοῦ Νασσῶ** (ἀρχαιοτάτου κράτους τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, συμπεριλαμβανομένου ἀπὸ τοῦ 1866 μεταξὺ τῶν Πρωτσικῶν κρατῶν).

Καταλαμβάνεται δὲ ἡ οὐχὶ πολὺ εὔφορος αὖτη χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ διακλαδώσεων τῶν Ἀρδέννων ὄρέων καὶ ἔχει **ἐκτασίν** μὲν 2586 □ χλμ., **πληθυσμὸν** δὲ 236 500 κατοίκους, τῶν πλείστων καθοιλικῶν **πρωτεύουσαν** δὲ ἔχει τὴν διμόνυμον πόλιν **ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ**, ἔχουσαν περὶ τὰς 21 000 κ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Α' ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἐκτασίς, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα.

Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῆς Εὐρώπης εἶναι χώρα ἐκτεταμένη καὶ ὁρίζεται πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, τῆς Δανιμαρκίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης· πρὸς Ν δὲ δὲ ὑπὸ τῆς Ελβετίας καὶ τῆς Αὐστροουγγαρίας· πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς Αὐστροουγγαρίας· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ολλανδίας. Ἐχει ἔκτασιν 540 521 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 52 252 000 κατοίκων.

Ἡ χώρα ἡ σήμερον παλουμένη Γερμανία κατωφεῖτο τὸ πάλαι ὑπὸ πολυαριθμῶν καὶ ἡμιβαρβάρων λαῶν, οἵτινες ἀπετέλουν μεγάλας δμοσπορδίας καὶ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὀνομάσθησαν **Γερμανοί**. Τὰ διάφορα δὲ ταῦτα ιράτη συνηγράθησαν κατὰ τὸν μεσαίωντα καὶ ἀπετέλεσαν ἐν ιράτος, διετήρησαν δμως τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκαστον ἀνεξαρτησίαν, ἀλλ᾽ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ αὐτοκράτορος. Τὸ Γερμανικὸν δὲ τοῦτο ιράτος ἐπανεσε νὰ ὑπάρχῃ τῷ 1806 καὶ τότε ἐσχηματίσθη δμοσπορδία, τοῦ Ρήγου παλουμένη, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, δστις ἐν τῶν ιράτων αὐτῆς, τὸ **Βρεσιλειόν τῆς Βεστφαλίας**, ἐδημούρησε χάριν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ιερωνύμου. Τῆς δμοσπορδίας δὲ ταύτης δὲν μετέσχον ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσσία. Μετὰ τὴν πτῶσιν δὲ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος ἀποκατέστη πάλιν ἡ Γερμανικὴ δμοσπορδία τῷ 1815 καὶ διετηρήθη μέχρι τοῦ 1866· ὅτε ἐνεκά τῶν κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ διαφόρων Γερμανικῶν ιράτων τικῶν τῆς Πρωσσίας διελύθη καὶ ἐσχηματίσθη **δμοσπονδία τῆς Βροείου Γερμανίας**, τῆς ὁποίας δὲν μετέσχον τὰ μεσημβριανὰ Γερμανικὰ ιράτη. Μετὰ τὸν δλέθριον δμως διὰ τὴν Γαλλίαν **Γάλλογερμανικὸν πόλεμον** τοῦ 1871 ἥρωθησαν πάλιν ἀπαντα τὰ Γερμανικὰ ιράτη καὶ ἀπετέλεσαν **τὴν σημερινὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν** ὑπὸ αὐτοκράτορα τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας. Εἰς τὴν Γερμανικὴν δὲ ταύτην αὐτοκρατορίαν περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλίας ἀποσπασθεῖσα τῷ 1871 χώρα **τῆς Αλσατίας καὶ Λωραίνης**.

B. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἔκταὶ τῆς Γερμανίας, καπέναντι τῶν

όποιων ὑπάρχουσιν πολλαὶ Γερμανικὴ νῆσοι, εἰναι χθαυμαλαὶ, τελματώδεις καὶ δυσπρόσιτοι εἰς τοὺς ναυτιλλομένους ἔνεκκ τῶν πολλῶν ὑφάλων· σχηματίζονται ὅμως ἐν αὐταῖς καὶ ἀξιόλογοι· τινες κόδηποι, ἐν μὲν τῇ Γερμανικῇ θαλάσσῃ ὁ Δολλάριος, ὁ Ιάδης καὶ ὁ τῆς Ἐλγολάνδης, ἐν δέ τῇ Βαλτικῇ ὁ τῆς Λιθβέκκης καὶ ὁ Δαντζίκιος.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Γερμανίκη πρὸς Β μὲν εἶναι χώρα πεδινή, μετὰ πολλῶν εὐφύρων πεδιάδων· πρὸς νότον δὲ τούνχαντίον εἶναι ὄρεινὴ χώρα, ἔχουσα τὰ ἔξης ἀξιόλογα ὄρη· τὰ Σουηδία, τὰ Γιγάντια, τὸ Ἔρτσον ὅρος, τὸν Βοεμικὸν Δουμόν, τὰς Βαυαρικὰς Ἀλπεις, τὸν Μέλανα Δουμόν, τὰ Βόσγια ὅρον καὶ τὸν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας Θουρίγγιον Δουμόν.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Οἱ ἥρεμον ῥοῦν ἔχοντες ποταμοὶ τῆς Γερμανίκης εἶναι πολυάριθμοι· καὶ ἐκβάλλουσι σχεδὸν ἀπαντες πρὸς Β εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὴν Βαλτικὴν. Καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν Γερμανικὴν ἐκβάλλοντες ἀξιόλογοι ποταμοὶ εἶναι· ὁ ἀπὸ τοῦ ὄρους Ἀδούλα τῆς Ἐλβετίας πηγάζων **Ρηνός**, ὁ ἀπὸ τοῦ Θουριγγίου Δρυμοῦ πηγάζων **Άλβις** καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Σουητίων πηγάζων **Οδερός**. Οἱ δὲ εἰς τὴν Βαλτικὴν ἐκβάλλοντες εἶναι· ὁ **Βηστούνλας** καὶ ὁ **Νιέμενος**, πηγάζοντες ἐκ τῶν δυτικῶν μερῶν τῆς Ρωσίας. Ήτος δὲ μόνον ποταμός, ὁ **Δουναβίς**, ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ πηγάζων ἐκβάλλει διὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Ρουμανίας εἰς τὸν Εὔζεινον Πόντον.

"Εχει δὲ ἡ Γερμανίκη καὶ πολλὰς λίμνας, ἐξ ὧν ἀξιόλογωτέρα εἶναι ἡ ποὺς **Δ** καὶ ἐπὶ τῶν Γερμανοελβετικῶν συνέργων κειμένη **Κωνσταντία**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Γερμανίκης εἶναι ποικίλον· ἐν μὲν ταῖς πρὸς Β χώραις εἶναι ψυχρὸν καὶ ὑγρόν, ἐν δὲ ταῖς κεντρικαῖς συγκεκρασμένον, καὶ ἐν ταῖς μεταμεριναῖς, αἵτινες εἶναι ὄρειναι, ψυχρὸν ἀναλόγως τοῦ ὄψους τῶν διαφόρων μερῶν. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι ἐν γένει εὔφορον καὶ κακλιεργημένον, πικράγον δημητριακούς καρπούς, γεώμηλα, κάναριν, λίτον, καπνόν, σταφυλάς καὶ ἄλλα· περιέχει δὲ καὶ πλεύ-

σια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου,
καὶ ἄλλων μετάλλων.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Ἡ Γερμανία συνίσταται ἐξ 25 αὐτονόμων καὶ διαφόρου μεγέθους κρατῶν, τὰ δποῖα ἑγωθέντα τῷ 1871 ἀπετέλεσαν, ὡς εἴπομεν, ἐν μέγα ὅμοσπονδιακὸν κράτος, τὸ δποῖον διευθύνει ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, φέρων τὸν τίτλον τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας καὶ φροντίζων περὶ πασῶν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς αὐτοκρατορίας, καθὼς καὶ περὶ τῶν στρατιωτικῶν αὐτῆς δυνάμεων, τῶν δποίων ἔχει τὴν ἀνιστάτην διοίκησιν. Τὸ δὲ ἐπικρατοῦν εἰς τὰ διάφορα ταῦτα κράτη **πολιτευμα**, πλὴν δλίγων δημοκρατούμενων περιοχῶν, εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία. **Θρησκεία** δὲ ἐπικρατοῦσα ἐν τῇ Γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ εἶναι ἡ τῶν διαμαρτυρούμενων ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν αὐτῷ περὶ τὰ 17—18 000 000 καθολικῶν.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Ἡ Γερμανία εἶναι ἀριστα στρατιωτικῶς ὡργανωμένη, ἔχουσα **στρατὸν** ἐν κκιρῷ μὲν εἰρήνης 600 000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 2 500 000, ἐξ ὧν 700 000 εἶναι ἐθνοφρουρά. **Ο δὲ στόλος** αὐτῆς συνίσταται ἐξ 110 πολεμικῶν πλοίων, ἐξ ὧν 42 εἶναι θωρηκτά.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Ἀπαντα ταῦτα εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα, πρὸ πάντων δὲ ἡ παιδεία, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ Γερμανία κατέχει τὴν πρώτην θέσιν, ἔχουσα ἀπειρα σχολεῖα τῆς κατωτάτης ἐκπαιδεύσεως, ἥτις εἶναι εἰς πάντας ὑποχρεωτική, καὶ γυμνάσια· πολλὰ δὲ πανεπιστήμια, μουσεῖα, ἐπιστημονικάς ἑταιρίας, δημοσίας βιβλιοθήκας καὶ ἄλλα. Καλλιεργεῖται δὲ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ζήλου καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα, τὴν δποίαν εἰδικοὶ καθηγηταὶ διδάσκουσιν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις καὶ γυμνασίοις.

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ. Ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία συνίσταται ἐξ 25, ὡς εἴπομεν, κρατῶν εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἔξης.

1) ΤΕΣΣΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ· ἡ Πρωσσία, ἡ Βαναρία, ἡ Σαζονία καὶ ἡ Βυτεμβέργη.

2) ΕΞ ΜΕΓΑΛΑ ΔΟΥΚΑΤΑ· ἡ Βάδη, ἡ Ἐσση, τὸ Ὀλδεμβοῦργον, τὸ Μεκλεβοῦργον-Σχιβέργη, τὸ Μεκλεμβοῦργον-Σιρέλιτς, καὶ ἡ Σάξ-Βεΐμάρη.

3) ΠΕΝΤΕ ΔΟΥΚΑΤΑ· ἡ Βρουνσβίκη, τὸ Σάξ-Ἀλτεμβοῦργον, τὸ Σάξ-Κοβοῦργον Γόθα, καὶ ἡ Ἀγχάλτη.

4) ΕΠΤΑ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙ· ἡ τοῦ Σχβάρτσβουργ-Ζονδερχάουζεν, ἡ τοῦ Σχβάρτσβουργ-Ρουδολστάτης, ἡ τῆς Βαλδέκης, ἡ τῆς Ρόϊς-Σχλάϊτς-Γκράϊτς (τοῦ πρωτοτόκου κλάδου), ἡ τοῦ Ρόϊς-Σχλάϊτς-Γκέρα (τοῦ δευτεροτόκου κλάδου), ἡ τῆς Σχάουμβουργ-Αίπητς, καὶ ἡ τῆς Λίππης-Δετμόλδης.

5) ΤΡΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΙ ΠΟΛΕΙΣ· ἡ Λυβέκη, ἡ Βρέμη, καὶ τὸ Ἀμβοῦργον,

Εἰς τὰ κράτη ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Γαλλίας ἀπεσπασμέναι χῶραι Ἀλσατία καὶ Αωρραίνη, αἵτινες ἀποτελοῦσιν ἴδιαίτερον διοικητικὸν τμῆμα ὑπὸ τὸ ὄνομα «αὐτοκρατορικὴ χώρα».

ΠΩΣΣΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐκτασίς, πληθυσμὸς καὶ ὁρια. Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας εἶναι τὸ σπουδαιότερον καὶ μεγαλύτερον πάντων τῶν Γερμανικῶν κρατῶν καὶ ἔχει **Ἐκτασιν** μὲν 348 658 □ χλμ., **πληθυσμόν** δὲ 34 472 000 κ.. **Οοίζεται** δὲ· πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης, τοῦ Ὀλδεμβούργου, τῆς Δανιμαρκίας, τοῦ Μεκλεμβούργου, καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης· πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τῆς Αδντροουγγαρίας, Σαζονίας, Βαναρίας καὶ τινῶν δουκάτων· πρὸς Α ὑπὸ τῆς **Πρωσσίας** καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Γαλλίας, Βελγίου καὶ Ὀλλανδίας.

Β. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Η Πρωσσία διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς 12 ἑπαρχίας, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἶναι· αἱ δύο Θρωσδίαι (ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ) ἡ Σιλεσία, τὸ Βραδεμβούργον, ἡ Βεστφαλία καὶ ἡ Παραρρήνιος Πρωσδία.

Πόλεις δὲ ἀξιολογώτεραι εἶναι· **ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ**, πρωτεύονδα τῆς Θρωσσίας καὶ ὀλοκλήρου τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν δύο διαδρόμων τοῦ Σπρέη ποταμοῦ καὶ ἔχουσα 1 889 000 κ. περίπου, ὥραίας οἰκοδομάς, ψυχής δημοσίου κήπους, πολλὰς πλατείας δι' ἀνδριάντων ἐξόχων ἀνδρῶν κενοσημένας, πλεῖστα καὶ παντὸς εἴδους ἐπιστημονικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, μέγα ἐμπόριον καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Νοτιοανατολικῶς δὲ τοῦ Βερολίνου καὶ ἐπὶ τοῦ Ὁδέρου ποταμοῦ κεῖται ἡ **Φραγκφούρτη**, ἔχουσα περὶ τὰς 55 000 κ. καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, χειροκτίων καὶ ἀλλων. Πρὸς Α δὲ τῆς Φραγκφούρτης κεῖται ἡ βιομηχανος πόλις **Πότσνον** μετὰ 75 000 κ.. πρὸς Ν δὲ τοῦ Ποσένου καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ὁδέρου κεῖται ἡ **Βοεσλαυτία**, ἔχουσα 380,000 κ. Νοτιοδυτικῶς δὲ τοῦ Βερολίνου κεῖται ἡ πολλὰς βασιλικὰς ἐπαύλεις καὶ 60 000 κ. ἔχουσα **Ποτσδάμην** καὶ τὸ 215 000κ. ἔχον ὥρατον καὶ δύχυρὸν **Μαγδεμβούργον**, πρὸς Ν τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ **Χάλλη**, ἔχουσα 115 000 καὶ πανεπιστήμιον.

Πρὸς Β δὲ καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὁδέρου κεῖται ἡ ὁχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις **Στεττίνον**, ἔχουσα 140 000 κ.. αἱ ἐπὶ τοῦ Δυντζικίου κόλπου κείμεναι **Δαντζίκη** μετὰ 125 000 κ.. καὶ **Καινιγέργη** μετὰ 175 000 κ.. ἡ ΒΔ καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ "Αλβίδος κειμένη **Αλτώνα**, ἔχουσα 145 000 κ.. τὸ ΒΔ τοῦ κόλπου τῆς Λυθέκκης κείμενον **Κίελον**, τὸ ὅποῖον ἔχει 85 000 κ. καὶ εἶναι σπουδαῖος στρατιωτικὸς λιμήν.

Πρὸς Δ δὲ ἀξιαι λόγου πόλεις εἶναι· τὸ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Λετένη παραποτάμου τοῦ ποταμοῦ Βεσσέρου, κείμενον **Άννόβερον**, ἔχον 210 000 κ.. τὸ **Μύντερον** μετὰ 60 000 κ. πε-

ρίπου· ἡ **Δοστυμούνδη** μετά 110 000 κ.· ἡ **Εσθεν** μετώ 100 000 κ. καὶ ἀξιόλογον ἐργοστάσιον τηλεβόλων· ἡ **Κρεφέλδη**, περίφημος διὰ τὴν βιομηχανίαν μεταξώπων· ὑφασμάτων, ἔχουσα δὲ περὶ τὰς 110 000 κ.· ἡ **Ελβερόφέλδη** καὶ καὶ ἡ **Βάρουεν**, βιομηχανικὴ πόλεις, συνεχύμεναι καὶ ἀποτελοῦσται μίσιν πόλιν μετά 265 000 κ.· ἡ **Δουσδειθδόλφη**, ἐμπορικὴ ἀγορὴ τῶν προηγουμένων δύο πόλεων, ἔχουσα περὶ τὰς 175 000 κ.· ἡ **Καλωνία** βιομηχανικωτάτη παρὰ τὸν Φάνον πόλις, ἔχουσα 325 000 κ.· ἡ **Αϊξ-Λα-Σαπέλλη** (πάλαι **Ακνίσγραφον**), ἔχουσα 125 000 κ. καὶ περίφημα θερμὰ λουτρά· ἡ ἐπὶ τοῦ Μοίνου **Φραγκόδυτη**, πατρὶς τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ποιητοῦ Γκέτε, ἔχουσα περὶ τὰς 230 000 κ.· καὶ ἄλλα·

ΒΑΥΑΡΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐκτασίες, πληθυσμὸς καὶ ὁρια. Τὸ διασίλειον τῆς Βαυαρίας εἶναι μετὰ τὴν Πρωσίαν τὸ ἀξιόλογώτερον τῶν χωρῶν κρά τῶν τῆς Γερμανίας κατὰ τὴν ἐκτασιν καὶ πληθυσμὸν· διότι ἔχει **ἐκτασίν** 75 865 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰ 6 000 000 κ. καθολικῶν.

Διαχρούμενον δὲ εἰς δύο μεγάλα τμήματα· α') **τὴν ἀνατολικὴν**, τὴν καὶ πνεύμων **Βαναρίαν** καλούμενην, καὶ β') **τὴν Παγαρρήνιον Βαυαρίαν**, ὁρίζεται· ἐν τῇ **Ανατολικῇ** Βαυαρίᾳ, πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Σαξονίας, τῆς Πρωσίας καὶ τῶν διυκάτων **Σάξ-Καρθούργον**-Γόθα καὶ **Σάξ-Μάινηγεν** πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τῆς **Ἐλβετίας** καὶ **Αὐστρίας** πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς **Αὐστρίας** καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς **Βυρτεμβέργης** καὶ **Πρωσίας**. Ἐν δὲ τῇ **Παραρρήνιῳ Βαυαρίᾳ** ὁρίζεται· πρὸς Β, Ν καὶ Δ ὑπὸ τῆς **Πρωσίας**; καὶ πρὸς Α ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς **Βάδης**.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Πολιτευμα ἡ Βαυαρία ἔχει συνταγματικὴν μοναρχίαν· διαιρεῖται δὲ διοικητικῶς εἰς 8 ἑπαρχίας καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι· ἐν μὲν τῇ ἀνατολικῇ Βαυαρίᾳ.

ΤΟ ΜΟΝΑΧΟΝ, ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου ποταμοῦ, μεγάλη καὶ ὁρεία πόλις, ἔχουσα πλεῖστα ἐπιστημονικὰ, ἐκπαιδευτικὰ καὶ τελλιτεχνικὰ καθιδρύματα, καὶ περὶ τὰς 500 000. ἐν τῇ πόλει, ταύτη ἐφευρέθη ἡ λιθογραφία. **Η ΑΟΥΞΒΟΥΡΓΗ (ἢ ΑΥΓΟΥΣΤΑ)**, ΒΔ τοῦ μονάχου ἀρχαία καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις μετὰ 89 000 κ. ἢ **ΝΥΦΕΜΒΕΡΓΗ**, ΒΑ τῆς Αουξβούργης, ἔχουσα 162 000 κ., ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ ποικίλην βιομηχανίαν κυρίως μουσικῶν καὶ μαθηματικῶν ὅργάνων, καὶ ὀνομαστῶν διὰ τὰ παιδία παγνιδίων. Πρὸς Β δὲ τῆς Νυφεμβέργης κενταὶ αἱ ἔξης δύο πόλεις· ἡ ἀξιόλογον πανεπιστήμιον καὶ 23 000 κ. ἔχουσα **ἘΘΛΑΓΓΗ**, καὶ ἡ ἀξιόλογα ἐπιστημονικὰ καὶ παιδαγωγικὰ καθιδρύματα, μετὰ 42 000 κ. **ΒΑΥΒΕΡΓΗ**, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀπέθανον καὶ ἐτάφησαν οἱ πρῶτοι βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος, δῆθος **ΘΟΘΩΝ** (τῇ 14 Ιουλίου 1867) καὶ ἢ **ΑΜΑΔΙΑ** (τῇ 20 Μαΐου 1875). Πρὸς Δ δὲ τῶν πόλεων τούτων κενταὶ ἡ ἀξιόλογον πανεπιστήμιον καὶ ὀχυρὸν φρούριον ἔχουσα πόλις **ΒΥΡΤΒΟΥΡΓΟΝ**, μετὰ 75 000 κατοίκων.

Ἐν δὲ τῇ Παραρρηνίῳ Βαυαρίᾳ εἶναι· ἡ **ΣΠΙΘΑ** μετὰ 21,000 κ. καὶ ἡ **ΛΑΝΔΩ** μετὰ 16,000 κ. περίποι.

ΣΑΞΟΝΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκτασις, πληθυσμὸς καὶ ὄρια. Τὸ Βασίλειον τῆς Σαξονίας εἶναι μία ἐκ τῶν ὡραιοτέρων καὶ εὐδαιμονεστέρων χω-

ρῶν τῆς Περιμανίας, καὶ πυκνότατα κατωφλημένη διύτι ἐν ἐκτάσει 15 000 □ χλμ. ἔχει πληθυσμὸν 4 200 000 κ. Ορίζεται δὲ πρὸς Β, ΒΑ καὶ ΒΔ ὑπὸ τῆς Πρωσσίας· ΝΑ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῶν δουκάτων Κοβούργου καὶ Βείμαρης, τῆς ήγειρονίας Ρουδελστάτης, καὶ τῆς Βαναρίας.

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ μὲν πολίτευμα τῆς Σαξονίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ τῶν διαμαρτυρομένων ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ πολλοὶ καθολικοί.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας διαιρεῖται εἰς 4 νομοὺς καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτοῦ εἶναι·

Η ΔΡΕΣΔΗ, ἐπὶ τοῦ "Αλβιδος ποταμοῦ, μεγάλη καὶ ὡραία πόλις, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, περίφημος διὰ τὰ πλήρη ἐξ εἰκόνων καὶ ἄλλων ἐντικειμένων τῆς τέχνης μουσεῖά της, ἔχουσα 476 000 κ. καὶ πολλὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα· **ἡ Λειψία,** ΒΔ τῆς Δρέσδης κειμένη καὶ ἔχουσα 456 000 κ. πανεπιστήμιον καὶ μέγα ἐμπόριον βιβλίων· **ἡ Σχεμνίτση,** βιομήχανος πόλις μετὰ 207 000 κ. "Αλλαὶ δὲ βιομηχανικαὶ πόλεις εἶναι· **ἡ Φραϊ-βέργη** μετὰ 30 000 κ., ἡ **Τσείκα** μετὰ 56'000 κ.· καὶ τὸ **Πλάουεν** μετὰ 74 000 κ..

ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Εκτασις πληθυσμὸς καὶ ὁρια. Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης εἶναι ὡραία καὶ εὔφορος χώρα, ἔχουσα ἔκτασιν 19 514 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 2 170 000 κ. περίπου. Ορίζεται δὲ πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Πρωσσίας καὶ Βαναρίας· πρὸς

Ν δὲ ὑπὸ τῆς Βαναρίας, τῆς Ἐλβετίας καὶ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βάδης· πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς Βαναρίας· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βάδης.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ μὲν πολίτευμα τῆς Βυρτεμβέργης εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ τῶν διαμαρτυρομένων.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς διαιρεῖται ἡ Βυρτεμβέργη εἰς 4 νομοὺς καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι·

Η ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ, πρωτεύουσα τοῦ κράτους, κακῶς ἐκτισμένη, ἀλλ' ἔχουσα ὡραῖα προάστεια καὶ 176 000 κ.· ἡ Χαϊλθρόννη μετὰ 38 000 κ.· ἡ 15 000 κ. ἔχουσα, ἀλλ' ἀξιόλογος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της Τυβίγγη· καὶ ἡ 42 000 κ. ἔχουσα Χούλμη.

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ

ΤΗΣ ΒΑΔΗΣ.

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐκτασίς, πληθυσμὸς καὶ ὁρία. Τὸ μέγα τοῦτο δουκᾶτον εἶναι ὡραία καὶ εὔφορος χώρα πρὸς Ν τῆς Γερμανίας κειμένη καὶ ἔχουσα ἔκτασιν μὲν 15081 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 1 868 000 κ.. **Ορίζεται** δὲ· πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Βαναρίας· πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τῆς Ἐλβετίας· πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς Βυρτεμβέργης· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς χώρας Αλσατίας καὶ Λορραΐνης.

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Πολίτευμα τῆς Βάδης εἶναι συνταγματική μοναρχία. Θρησκεία δὲ ή τῶν διαμαρτυρούμενων καὶ ή καθολική.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Βάδη διαιρεῖται εἰς 4 νομοὺς καὶ ἀξιολογώτεραι αὐτῆς πόλεις εἶναι.

Η ΚΑΡΛΣΡΟΥΗ, πρωτεύουσα τοῦ Δουκάτου, ἔχουσα 97 000 κ.· ἡ Αἰδελβέργη, ἐπὶ δρασας θέσεως, ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον καὶ 40 000 κ.· ἡ Μαγχαΐμη παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν ποταμῶν Νεκάρου καὶ Ρήνου χειμένη καὶ ἔχουσα 140 000 κ.· ἡ Βάδη, ἔχουσα περὶ τὰς 16 000 κ. καὶ ὀνομαστὰ θερμὰ λουτρά, χάριν τῶν ὁποίων ἐπισκέπτονται αὐτὴν κατ' ἔτος χιλιάδες ἀσθενῶν· ἡ Φραϊβούργη, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ περὶ τὰς 62 000 κ.· καὶ ἡ Κωνσταντία, παρὰ τὰ Ελβετικὰ μεθόρια, ἔχουσα 21000 κ. καὶ ποκίλην βιομηχανίαν.

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ

ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐκτασις πληθυσμὸς καὶ δορια. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Εσσῆς ἡ Εσσῆς Δαρμστάδτης, εἶναι χώρα τερπνὴ καὶ εὔφορος, ἔχουσα ἔκτασιν μὲν 7681 □ χλμ., **πληθυσμὸν** δὲ περὶ τὸ 1 120 000 κ.· καὶ **δορίζεται** πρὸς Β ὑπὸ τῆς Πρωσίας, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν μερῶν ὑπὸ τῆς Βαυαρίας.

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶ-

ναι συνταγματική μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τῶν διαμαρτυρομένων.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΣ. Διοικητικῶς ἡ "Εσση" διαιρεῖται εἰς 3 νομοὺς καὶ δξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι·

Η ΔΑΡΜΣΤΑΔΤΗ, πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου, ἔχουσα 72000 κ.· ἡ **Μαίντση** (*ἡ Magdalenη*,) ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Ρήνου καὶ Μοίνου, πόλις δύνατος, ἔχουσα 84 000 κ. καὶ οὕτα πατρὸς τοῦ ἐφευρέτου τῆς τυπογραφίας Γουτεμβεργίου· καὶ τὸ **Γκίστεν**, τὸ ὄποιον ἔχει 20 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον.

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ολδεμβούργου ἡ "Ολστάιν" Ολδεμ-
βούργου εἶναι ἐκ τῶν βορείων κρατῶν τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρ-
τορίας, βρεχόμενον πρὸς Β νότο τῆς Βορείου Γερμανικῆς θαλάσ-
σης καὶ συνεσφηνωμένον τρόπον τινὰ πρὸς Α, Δ καὶ Ν ἐν τῇ
Πρωσικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνοβέρῳ· ἔχει δὲ ᜓκτασιν μὲν 6423 □
χλμ., πληθυσμὸν δὲ 380,000 κ., πρωτεύουσα δὲ αὐτοῦ
εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις **Ολδεμβούργον** μετὰ 22 000 κ.
περίπου, στρατιωτικῆς σχολῆς καὶ γυμνασίου.

"Ἐκτὸς τοῦ χυρίως λεγομένου Ολδεμβούργου ὁ δούκας τοῦ δου-
κάτου τούτου κατέχει τὰς ἡγεμονίας Λυβέκην καὶ Βιρκενφέλδην.

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΔΟΥΚΑΤΑ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ - ΣΧΒΕΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ - ΣΤΡΕΛΙΤΣ

"Ἐκ τῶν δουκάτων τούτων, τὰ δποῖα κεῖνται ἐπὶ τῶν βορείων

μερῶν τῆς Γερμανίας καὶ παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, τὸ ἀξιολογώτερον εἶναι **ΤΟ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ-ΣΧΒΕΡΙΝ** καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 13 165 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 578 000 κ.. εἶναι δὲ τὸ δουκάτον τοῦτο χώρα ἐπίπεδος, ἀμμώδης καὶ πλήρης δασῶν καὶ λιμνῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογωτέρας εἶναι ἡ **Μυρίτση**.

Πρωτεύουσα δὲ τοῦ δουκάτου τούτου εἶναι **ΤΟ ΣΧΒΕΡΙΝ** τὸ ὁποῖον κεῖται παρὰ τὰς ὄχθας ὁμωνύμου τινὸς λίμνης καὶ ἔχει 38 000 κ.. Ἀλλαι δὲ πόλεις εἶναι ἡ **Ροστόκη**, παράλιος πόλις μετὰ 55 000 κ. περίπου· ἡ **Βισμάρη**, λιμὴν ἀξιόλογος ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς μετὰ 20 000 κ.. καὶ ἡ **Γυστρόβη** μετὰ 15 000 κ., ἀξιόλογος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς πόλις.

ΤΟ ΔΕ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ - ΣΤΡΕΛΙΤΣ ἔχει ἔκτασιν 2929 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 100 000 κ. περίπου, καὶ **πρωτεύουσαν** τὴν ὁραίαν πόλιν **ΝΕΟΝ ΣΤΡΕΛΙΤΣ** μετὰ 10 000 κ..

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ

ΤΗΣ ΒΕΪΜΑΡΗΣ

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς **ΒΕΪΜΑΡΗΣ** κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Γερμανίκης αὐτοκρατορίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 3 600 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 340 000 κ..

Πρωτεύουσα δὲ τοῦ δουκάτου τούτου εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις **ΒΕΪΜΑΡΗ** μετὰ 25 000 κ.. Ἐν τῷ δουκάτῳ τούτῳ ὑπάρχει καὶ ἡ πόλις **Ιένα**, ἥτις ἔχει 15 000 κ. καὶ ἀξιόλογον παγεπιστήμιον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΔΟΥΚΑΤΩΝ

ΒΡΟΥΝΣΒΙΚΗΣ, ΣΑΞ-ΜΑΙΝΙΓΓΕΝ, ΣΑΞ-ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΥ,
ΣΑΞ-ΚΟΒΟΥΡΓΟΥ-ΓΟΘΑ, ΚΑΙ ΑΓΧΑΛΤΗΣ.

1. **ΒΡΟΥΝΣΒΙΚΗ.** Τὸ δουκᾶτον τοῦτο εἶναι συνεσφηνωμένον ἐν τῇ Πρωσσίᾳ καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 3 672 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 433 000 κ.· πρωτεύουσα δὲ αὐτοῦ εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις, **ΒΡΟΥΝΣΒΙΚΗ**, μεγάλη καὶ ὡραία πόλις, ἔχουσα 100 000 κ.· δευτέρα δὲ πόλις εἶναι ἡ **Βόλφεν-Μπότελν**, ἔχουσα 15 000 κ. καὶ ἀξιόλογον βιβλιοθήκην μετὰ 300 000 τόμων βιβλίων καὶ 10 000 χειρογράφων.

2. **ΣΑΞ-ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ.** Τὸ Δουκᾶτον τοῦτο κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 2468 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 234 000 κ.

Πρωτεύουσα δὲ αὐτοῦ εἶναι ἡ **ΜΑΪΝΙΓΓΗ** μετὰ 12000 κ.· Ἀλλαὶ δὲ πόλεις, μικραὶ ὥσαύτως εἶναι· **Χιλβουργκάουζεν**, ἡ **Σοννενβέργη**, καὶ ἡ **Φριδριχσχάλλη**.

3. **ΣΑΞ-ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΝ.** Καὶ τὸ δουκᾶτον τοῦτο κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 1324 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ 180 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν ὁμώνυμον πόλιν **ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΝ** μετὰ 30000 κ.

4. **ΣΑΞ-ΚΟΒΟΥΡΓΟΝ-ΓΟΘΑ.** Τὸ δουκᾶτον τοῦ συνίσταται ἐκ δύο ἡγεμονιῶν, τοῦ **Κοβούργου** καὶ **Γόθα**, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 1956 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 216 000 κ., καὶ δύο πρωτευούσας **ΤΟ ΚΟΒΟΥΡΓΟΝ** μετὰ 17000 κ. καὶ τὴν **ΓΟΘΑ** μετὰ 28 000 κ.

5. **ΑΓΧΑΛΤΗ.** Τὸ δουκᾶτον τοῦτο εἶναι συνεσφηνωμένον ἐν τῇ Πρωσσικῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Σαξονίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 2300 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ 272 000 κ., καὶ πρωτεύουσαν τὴν ὡραίαν πόλιν **ΔΕΣΣΩ**. μετὰ 35 000 κ. καὶ δευτέραν πόλιν **Βερνβούργην** μετὰ 30 600 κ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΗΓΕΜΟΝΙΩΝ

1. ΣΧΒΑΡΤΣΒΟΥΡΓ-ΣΟΝΔΕΡΧΑΟΥΖΕΝ καὶ ΣΧΒΑΡΤ
ΒΟΥΡΓ-ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΤΗ· 2 ΒΑΛΔΕΚΚΗ· 3. ΡΟΥΣ-ΣΧΛΑ-
ΪΤΣ-ΓΚΡΑΪΤΣ (τοῦ πρωτοτόκου κλάδου) καὶ ΡΟΥΣ
ΣΧΛΑΪΤΣ-ΓΚΕΡΑ (τοῦ δευτεροτόκου κλάδου)· 4. ΣΧΑ-
ΟΥΜΒΟΥΡΓ-ΛΙΠΠΕ καὶ ΛΙΠΠΕ.

1. Αἱ ἡγεμονίαι ΣΧΒΑΡΤΣΒΟΥΡΓ-ΣΟΝΔΕΡΧΑΟΥΖΕΝ
καὶ ΣΧΒΑΡΤΣΒΟΥΡΓ-ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΤΗ κεῖται εἰς τὰ βόρεια
τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἔχουσιν ἡ μὲν πρώτη ἔκτα-
σις 862 □ χλμ., πληθυσμὸν 81 000 κ. πρωτεύουσαν
ΤΗΝ ΣΟΝΔΕΡΧΑΟΥΖΕΝ μετὰ 7000 κ. ἡ δὲ δευτέρα ἔχει ἔκ-
τασιν 940 □ χλμ., πληθυσμὸν 90 000 κ. καὶ πρωτεύ-
ουσαν τὴν ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΤΗΝ μετὰ 10 000 κ.

2. Η ἡγεμονία ΒΑΛΔΕΚΚΗ κεῖται εἰς τὰ βόρεια τῆς
Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἔχει ἔκτασιν 1121 □ χλμ., πλη-
θυσμὸν 60 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν ΤΗΝ ΑΡΟΛΣΕΝΗΝ
μετὰ 3000 κ. περίπου.

3. Αἱ ἡγεμονίαι ΡΟΥΣ-ΣΧΛΑΪΤΣ-ΓΚΡΑΪΤΣ καὶ
ΡΟΥΣ-ΣΧΛΑΪΤΣ-ΓΚΕΡΑ εύρισκονται μεταξὺ τῶν διουκάτων
Σάξ-Μάϊνιγγεν, Σάξ-Άλτεμβούργου καὶ Σάξ-Βεΐμάρης, καὶ τῶν
βασιλείων Σαξονίας καὶ Βαναρίας.

Ἐκ τούτων ἡ μὲν ἡγεμονία ΡΟΥΣ-ΣΧΛΑΪΤΣ-ΓΚΡΑΪΤΣ
ἔχει ἔκτασιν 317 □ χλμ., πληθυσμὸν 68 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν
τὴν πόλιν ΓΚΡΑΪΤΣ μετὰ 23 000 κ.

Η δὲ ἡγεμονία ΡΟΥΣ-ΣΧΛΑΪΤΣ-ΓΚΕΡΑ ἔχει ἔκ-
τασιν 827 □ χλμ. πληθυσμὸν 140 000 κ. καὶ πρω-
τεύουσαν τὴν θιομήχανον πόλιν ΓΚΕΡΑ μετὰ 45 000 κ.

4. Αἱ δὲ ἡγεμονίαι ΛΙΠΠΕ, κείμεναι μεταξὺ τῶν Πρωσ-
τικῶν ἐπαρχιῶν Ἀννοβέρου καὶ Βεστφαλίας εἰναι δύο· ἡ κυρίως
καλούμενη ἡγεμονία ΛΙΠΠΕ, ἥτις ἔχει ἔκτασιν 1215 □ χλμ.

πληθυσμὸν 140 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν ΤΗΝ ΔΕΤ-
ΜΟΛΔΗΝ μετὰ 12 000 κ. καὶ ἡ ήγειρονία ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓ-
-ΛΙΠΠΕ, ἥτις ἔχει ἑκατόντα 340 □ χλμ., πληθυσμὸν 45
000 κ. καὶ πρωτεύουσαν ΤΟ ΒΟΥΚΟΒΟΥΡΓΟΝ μετὰ
6 000 κ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

ΛΥΒΕΚΚΗΣ, ΒΡΕΜΗΣ ΚΑΙ ΑΜΒΟΥΡΓΟΥ

Αἱ τοεῖς αὗται ἐλεύθεραι πόλεις κεῖνται πρὸς Β-
τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἡσαν δὲ ἀκμαῖαι καὶ εὐδαίμονες
κατὰ τὸν μεσαίωνα. Ἡ ἀκμαιοτέρα δὲ τούτων εἶναι ΤΟ ΑΜ-
ΒΟΥΡΓΟΝ, τὸ ὅποιον κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὅχθης τοῦ πο-
ταμοῦ "Αλβιος καὶ εἶναι ἐμπορικώτατος λιμήν, ἔχων ἑκατόντα
415 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 225 000 κ.

Νοτιοδυτικῶς δὲ τοῦ Ἀμβούργου καὶ ἐπὶ τοῦ Βεσσέρου
ποταμοῦ κεῖται ἡ ἐλευθέρα πόλις ΒΡΕΜΗ, ἥτις ἔχει ἑκατόντα
265 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 225 000 κ.

Βορειοανατολικῶς δὲ τοῦ Ἀμβούργου κεῖται ἡ ἐλευθέρα πό-
λις ΛΥΒΕΚΚΗ ἔχουσα ἑκατόντα 298 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν
96 800 κ.

ΑΛΣΑΤΙΑ ΚΑΙ ΛΩΡΡΑΙΝΗ

Αἱ ὁραῖαι, εὔφοροι καὶ βιομήχανοι αὗται χῶραι, αἱ χωριζό-
μεναι ἀπ' ἄλληλων διὰ τῶν Βοσγίων δρόσων, ἀποσπασθεῖσαι, ὡς
εἴπομεν, ἀπὸ τῆς Γαλλίας τῷ 1870, ἀπετέλεσαν τὴν καλουμένην
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΝ ΧΩΡΑΝ· ἔχουσι δὲ ἑκατόντα 14513 □
χλμ. καὶ πληθυσμὸν 1 700 000 κ.

Αξιολογώτεραι δὲ πόλεις είναι: τῆς μὲν ΑΛΣΑΤΙΑΣ τὸ δύσυρώτατον Στρασβούργον μετὰ 135 000 κ. καὶ τὸ Μυδεχάουζεν μετὰ 80 000 κ. τῆς δὲ ΛΩΡΡΑΙΝΗΣ είναι τὸ Μέτς ἐπίσης θύρωτατον, τὸ ὄποιον ἔχει 60 000 κ. καὶ εἶναι διοικητόν, διότι πλησίον αὐτοῦ ἐγένοντο τῷ 1870 τρεῖς ἀποτελεσματικαὶ νίκαι τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων, μετὰ τὰς ἕποιας δὲ Γάλλος στρατάρχης Βαζαίν ἀπεκλείσθη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ἤγακάσθη κατόπιν τὰ παραδοθῆ μετὰ 173 000 στρατιωτῶν καὶ 4 000 ἀξιωματικῶν.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

Η ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ περιλαμβάνει τὰ τρία Σκανδιναϊκὰ κοάτη, τὰ δύοια κατὰ τὸν IE' αἰλῶντα ἀπετέλουν ἐν κράτος τὴν ΔΑΝΙΜΑΡΚΙΑΝ, τὴν ΣΟΥΗΔΙΑΝ καὶ τὴν ΝΟΡΒΗΓΙΑΝ, αἵτινες είναι προέκτασις τῆς πεδιάδος τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζονται διὰ πορθμῶν στενωτάτων καὶ θαλασσῶν ἀβαθῶν.

ΔΑΝΙΜΑΡΚΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις, πληθυσμός, δογά καὶ ιστορικά τινα. Τὸ βασίλειον τῆς Δανικαρχίας κεῖται πρὸς Β τῆς Εὐρώπης καὶ συνίσταται ἐκ μιᾶς ἐπιμήκους χερσονήσου, τῆς Ιουτλανδίας, ΒΔ τῆς Γερμανίας κειμένης καὶ ἐκ πολλῶν νήσων, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης διεσπαρμένων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι είναι: ἡ ωραία Φιονίο, ἡ Λααλάνδη, ἡ Φαλ-

στέρη, ἡ **Μοένη,** ἡ **Ζηλανδία,** καὶ ἡ πρὸς Α καὶ μακρὰν τούτων κειμένη **Βορνχόλμη** ἔχει **ἐκτασίν** μὲν 38 280 □ χλμ., **πληθυσμὸν** δὲ 2 200 000 κ.. καὶ **όριζεται** πρὸς Β μὲν ὑπὸ τῆς Σουηδίας καὶ **Noρβηγίας** πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τῆς Γερμανίας πρὸς Α δὲ ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης.

Η **ΔΑΝΙΑ** κατοικεῖται ὑπὸ λαοῦ Γερμανικῆς καταγωγῆς· ὑπῆρξε δὲ κατὰ τὸν μεσαίωνα ἴσχυροτέρα τῶν λοιπῶν δύο Σκανδινανϊκῶν κρατῶν, τῆς Σουηδίας καὶ **Noρβηγίας**, αἵτινες καὶ ἡγώθησαν μετ' αὐτῆς εἰς ἐν κράτος. Ὅστις δομῶν ἔνεκα πολλῶν πρὸς ξένα ἔθνη πολέμων καὶ ἐσωτερικῶν ἐμφυλίων ἐρίδων ἐξηντλήθη καὶ παρήκμασε στερηθεῖσα τῆς Σουηδίας καὶ **Noρβηγίας**, καθὼς καὶ τῆς μεσημβριανῆς **Ιουτλανδίας** τῷ 1864 καπόπιν ἀτυχοῦς πρὸς τὴν Γερμανίαν πολέμουν.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ Αἱ δυτικαὶ ἀκταὶ τῆς χερσονήσου **Ιουτλανδίας**, εἰς τὸ βορειότατον μέρος τῆς ὅποιας ὑπάρχει τὸ ἀξιολογώτερον τῆς χώρας ἀκρωτήριον **Σκάγενον**, εἰναι γθαμαλαὶ καὶ ἀμμώδεις, μετὰ μεγάλων λιμνοθαλασσῶν καὶ ἀνευ κόλπων· αἱ δὲ ἀνατολικαὶ ἀκταὶ αὐτῆς, καθὼς καὶ αἱ ἀκταὶ τῶν νήσων, τεμνόμεναι ὑπὸ τῆς εἰς αὐτὰς εἰσχωρούσης θαλάσσης ἔχουσι κόλπους τινὰς ἀξιολόγους ἐντὸς τῶν ὅποιων ὑπάρχουσι· καὶ οἱ λιμένες τῆς χώρας.

Μεταξὺ δὲ τῆς χερσονήσου **Ιουτλανδίας**, τῶν νήσων τοῦ Δανικοῦ ἀρχιπελάγους, καὶ τῆς Σουηδίας καὶ **Noρβηγίας** σχηματίζονται οἱ ἔξης ἀξιόλογοι **ΠΟΡΘΜΟΙ** ὁ **Σκαγερράκης** καὶ ὁ **Καττεγάτης**; μεταξὺ **Ιουτλανδίας** καὶ Σουηδίας καὶ **Noρβηγίας** ὁ **Μικρὸς Βέλτος**, μεταξὺ **Ιουτλανδίας** καὶ Φιονίας ὁ **Μέγας Βέλτος**, μεταξὺ Φιονίας καὶ Ζηλανδίας καὶ ὁ **Σούνδος**, δστις μεταξὺ Σουηδίας καὶ Ζηλανδίας κείμενος εἰναι ὁ ἀξιολογώτερος τῶν ἄλλων, διότι εἰναι τρόπον τινὰ ἡ πύλη τῆς

Βαλτικής θαλάσσης, διὰ τῆς ὁποίας διέρχονται κατ' ἔτος περὶ τὰς 50 000 πλοΐων.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ὁρη ἡ Δανιμαρκία δὲν ἔχει, οὐδὲ ποταμοὺς ἀξιολόγους ἐνεκκα τῆς μικρᾶς ἐκτάσεως αὐτῆς.

ΚΛΙΜΑ. ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι ὑγρὸν καὶ οὐχὶ πολὺ ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγεινόν· τὸ δὲ **ἔδαφος** εἶναι ἀρκούντως εὔφορον, καλῶς κεκαλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρποὺς, δημητριακοὺς, βούτυρον καὶ τυρόν, καὶ ἔχον πλουσίους λειμῶνας, ἐν τοῖς ὄποιοις νέμονται πολλὰ ζῷα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς Δανίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία· ἡ δὲ ἐπικράτεια θρησκεία εἶναι ἡ τῶν διαμαρτυρομένων.

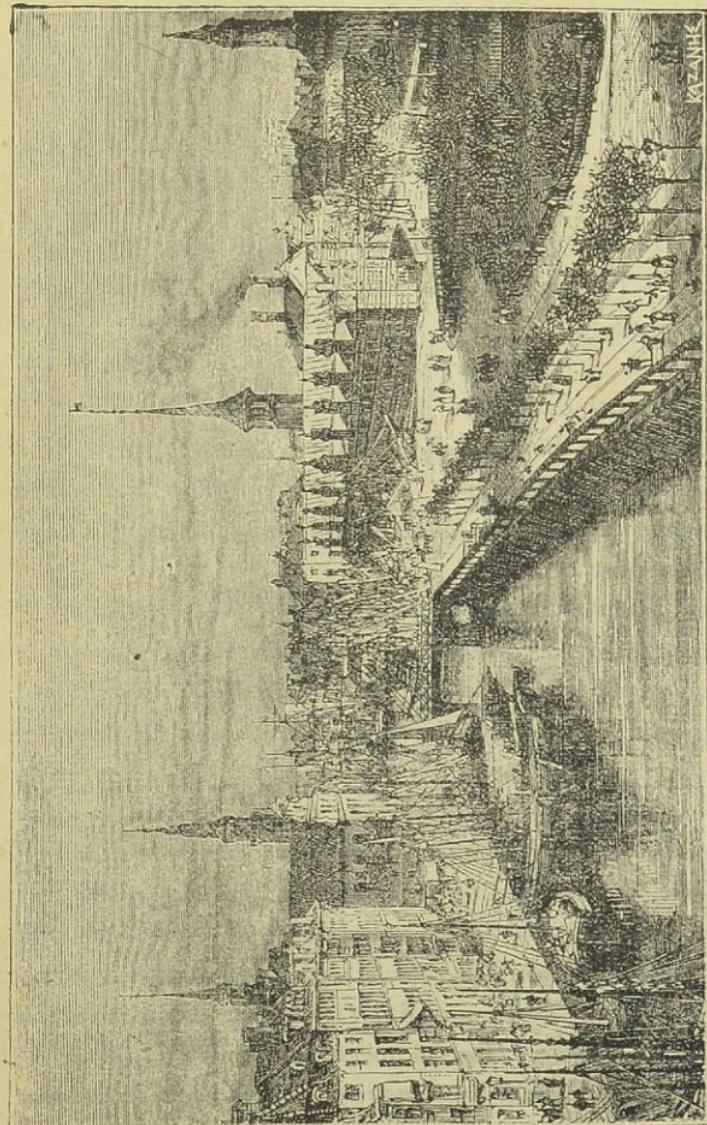
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Οἱ στρατὸις τῆς Δανίας ἐν κκισῷ μὲν εἰρήνης εἶναι πολὺ ὀλίγος, ἀνερχόμενος εἰς 10 000 ἀνδρῶν περίπου, ἐν κκισῷ δὲ πολέμου εἰς 61 582· ὁ δὲ **στόλος** συνίσταται ἐξ 62 πλοίων, ἐξ ὧν 14 εἶναι θωρηκτός.

ΠΑΙΔΕΙΑ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ. Απαντά, πλὴν πολὺς βιομηχανίας, εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Δανία διαιρεῖται εἰς 18 νομοὺς καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι·

Η ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ ἐν τῇ νήσῳ Ζηλανδίᾳ πρωτεύουσα τῆς Δανίας καὶ πατρὶς τοῦ βασιλέως ἡμῶν Γεωργίου, ἐμπορικωτάτη δὲ καὶ βιομήχανος καὶ μία ἐν τῶν ὀραιοτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα 477 000 κ. μετὰ τῶν προαστείων της· πρὸς Β δὲ τῆς Κοπεγχάγης καὶ ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ κεῖται ἡ πόλις Ελ.βιγγόν, ἔχουσα ὅχυρὸν φρούριον καὶ 10 000 κ. πρὸς Δ δὲ τῆς Κοπεγχάγης κεῖται ἡ μικρὰ μὲν πόλις, ἀλλ' ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Δανίας **Ρεσκίλδην**. Βορειοαντολικῶς δὲ ἐν τῇ νήσῳ Φιονίᾳ κεῖται ἡ πόλις **Οδένθην**, ἔχουσα 40,000 κ.

Ἐν δὲ τῇ Ἰουτλανδίᾳ ἀξιολογώτεραι πόλεις εἰναι· ἡ Ἀαλέργη, ἔχουσα 31 000 κ.· ἡ Ρανδέρθη, ἔχουσα 20 000 κ.· καὶ ἡ Ααρχούση, ἔχουσα 52 000 κ. περίπου.

Η Κοπεγχάγη

ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ. Αἱ ἀποικίαι τῆς Δανίας συνίστανται εῖς ὑπερθορείων τινῶν νήσων τῆς Εὐρώπης καὶ νήσων τινῶν

τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἔχουσιν ἔκτασιν μὲν 193 244 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 120 000 κ. περίπου.

ΣΟΥΗΔΙΑ ΚΑΙ ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις, δριτα καὶ ιδιοτικά τινα. Ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ τὸ βορειότατον μέρος τῆς Εὐρώπης κατέχουσα Σκανδιναվικὴ χερσόνησος, ἀποτελοῦσιν ἐν κράτος, τὸ ὄποιον ἔχει ἔκτασιν μὲν 772 051 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 7 145 100 κ., καὶ δρίζεται πρὸς Β μὲν καὶ Δ ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὡκεανοῦ πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Θαλάσσης καὶ τῶν πορθμῶν Σκαγερράκου καὶ Καπιεγάτου· καὶ πρὸς Α ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Βοτνικοῦ κόλπου.

Ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία, ἥτοι ὀλόκληρος ἡ Σκανδιναվικὴ χερσόνησος, κατωκήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Φιννίων, εἴτα δὲ κατεκήθη ὑπὸ τῶν Γύτιων, ἃλλως Ἰούτων καλουμένων, λαοῦ Γερμανικῆς καταγωγῆς, οἵτινες ἀπώθησαν τὸν Φιννίους πρὸς Β, αὐτοὶ δὲ ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Σουηδίᾳ, ἥτις ἐξ αὐτῶν καὶ **Γοτθία** ὀνομάσθη, καὶ ἐν τῷ Δανικῷ τμήματι τῆς Κιμβρικῆς χερσονήσου, δπερ ὁσανίως ἐξ αὐτῶν ὀνομάσθη **Ιουτλανδία**. Ὁλόκληρος δὲ ἡ χώρα αὕτη ἥτο διηρημένη εἰς πολλὰ κράτη, τὰ δποῖα ἡγάθησαν καὶ ἀπετέλεσαν δύο μόνον κράτη, τὴν Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν, αἵτινες, ἡ μία κατόπιν τῆς ἃλλης, ὑπετάγησαν εἰς τὴν Δανίαν καὶ ἀπετέλεσαν, ὡς περὶ Δανίας λέγοντες εἴπομεν, ἐν κράτος. Περὶ τὰ μέσα δυτικά τοῦ 16 αἰῶνος ἡ Σουηδία δι' ἐπαναστάσεως ἀποσπασθεῖσα τῆς Δανίας ἀπετέλεσεν ἴδιον κράτος, μετὰ τοῦ δποίου τῷ 1809 ἡγάθη καὶ ἡ Νορβηγία.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς χώρας ταύτης τεμνόμεναι εἰς πλεῖστα μέρη ὑπὸ τῆς περιβρεχούσης αὐτὰς θαλάσσης σχηματίζουσιν ἀναριθμήτους βαθεῖς κόλπους καὶ ἀκρωτήρια, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι κόλποι μὲν εἶναι· ὁ πρὸς Ν σχηματιζόμενος τῆς Χριστιανίας καὶ ὁ πρὸς Δ σχηματιζόμενος τῆς Δρυνθετίμης. Ἀκρωτήρια δὲ πρὸς Β μὲν τὸ Βόρειον καὶ τὸ Νόδοκυνον· ΝΔ δὲ τὸ Λινδεσθναίον· καὶ ἐν τῇ νοτιωτάτῃ ἀκρᾳ τὸ Φάλατροβον.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν δυτικὴν καὶ βόρειον παραλίαν ὑπάρχουσι διεσπαρμέναι πλεῖσται νῆσοι, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἶναι αἱ ΒΔ κείμεναι Λοφάδες νῆσοι. Καὶ ἀπέναντι δὲ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας ὑπάρχουσιν ἀξιόλογοι νῆσοι, οἷον ἡ Οἰλάνδη, ἡ Τοτθλάνδη καὶ ἄλλαι τινές.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐκ τῶν δύο χωρῶν τῆς Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου ἡ μὲν **Σουνδία** εἶναι ἐν γένει χώρα πεδινή, ἡ δὲ **Νορβηγία** ὁρεινή, ὑψουμένων ἐν αὐτῇ τῶν **Σκανδιναυϊκῶν Αλπεων**.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἀμφότεραι δὲ αἱ χῶραι αὗται διαρρέονται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἶναι δύο πρὸς Ν ἐκβάλλοντες· ὁ **Γλόμενος** καὶ ὁ **Γότας**.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ποταμῶν καὶ πολλαὶ λίμναι ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι εἶναι αἱ ἐν Σουνδίᾳ ὑπάρχουσαι· ἡ **Βένερ** καὶ ἡ **Βέτερ**, πρὸς Ν κείμεναι, καὶ ἡ ΒΑ τούτων κειμένη **Μαιλάρη**.

ΚΛΙΜΑ· ΕΔΑΦΟΣ ΚΑ ΠΡΟΪΩΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῶν χωρῶν τούτων εἶναι ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινόν· τὸ δὲ **ἴδαφος** τῶν μεσημβρινῶν μερῶν εἶναι ἀρκούντως εὔφορον καὶ παράγει δημητριακοὺς καρποὺς, γεώμηλα καὶ εἰδη τιὰ ἐκ τῶν δπαρσῶν, μῆλα, ἀχλάδια, κεράσια καὶ φραγκοστάφυλα· ἔχει δὲ πρὸ πάντων πλευτίους λειμῶνας καὶ ἐκτεταμένα δάση πευκῶν καὶ ἐλατῶν, ἐξ ὧν ἐξάγεται πολλὴ ξυλεία, ἥτις ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων

προϊόντων τῆς χώρας, καθὼς καὶ ἡ ἀλιεία δηίσκων, ἀριγγῶν καὶ ἄλλων ιχθύων, ἐξ ὧν παράγεται ιχθυέλαιον.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Η Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία ἀποτελοῦσι δύο βασίλεια ἀνεξάρτητα, ἔχοντα ἑκάτερον ιδιαίτερον πολιτικὸν δργανισμὸν, όλα τὸν αὐτὸν συνταγματικὸν βασιλέα· ἥδη δμως πάλιν ἔχωρίσθησαν. **Θρησκεία** δὲ ἐπικρατοῦσα εν αὐταῖς εἶναι ἡ τῶν διαμαρτυρομένων.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Λιμφότερα τὰ κράτη ταῦτα εἶναι καλῶς στρατιωτικῶς ὠργανωμένα. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία ἔχει, ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης 40000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 497.000 μετὰ τῆς ἐθνοφρουρᾶς, ἀποτελουμένης ἐκ 200 000 ἀνδρῶν καὶ ἀξιολογον στόλον ἀποτελούμενον ἐξ 68 πλοίων τῶν ὅπαίων τὰ 18 θωρηκτὰ. Η δὲ Νορβηγία ἔχει, ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης 30000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου περὶ τὰς 80 000 ἀνδρῶν καὶ στόλον ἀποτελούμενον ἐκ 49 πλοίων.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Εν μὲν τῇ Σουηδίᾳ ἔπαντα ταῦτα εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμένα· ἐν δὲ τῇ Νορβηγίᾳ ὅχι πολύ.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς διαιρεταὶ ἡ μὲν Σουηδία εἰς 24 νομοὺς, ἡ δὲ Νορβηγία εἰς 20-ἀξιολογώτεραι δὲ πόλεις εἶναι.

ΕΝ ΜΕΝ Τῇ ΣΟΥΗΔΙΑΙ. Η **ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ**, πρωτεύουσα αὐτῆς καὶ ὀλισκλήρου τῆς Σκανδιναվικῆς μοναρχίας, ἔχουσα 303 000 κ., βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἐκτισμένη ἐπειγραφικωτάτης θέσεως παρότι τὴν λίμνην Μαιλάρην· ἡ **Ροτεύδρογη**, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Γότα, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 132 000 κ. ἡ **Μαλμόν**, πρὸς Ν κειμενη, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 63 000 κ. ἡ **Νορκεπίγγη**, πρὸς Ν τῆς Στοκχόλμης μετὰ 42 000 κ. περίπου· ἡ **Γέρδην**, πρὸς Β τῆς Στοκχόλμης, μετὰ 30000 κ. ἡ **Εδειγγιβόη**, ΝΔ κειμένη καὶ ἔχουσα 25000 κ. καὶ ἄλλαι.

ΕΝ ΔΕ ΤΗΙ ΝΟΡΒΗΓΙΑΙ Είναι Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΑ, κειμένη πρὸς Ν καὶ ἐν τῷ βάθει τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, πρωτεύουσα τῆς Νορβηγίας, ἐμπορικὴ δὲ καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 228 000 κ. περίπου· ἡ Βεργένη, παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 72 000 κ.. ἡ Δρονθεύη, ἐν τῷ βάθει τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἔχουσα 38000 κατοίκων, ἀποζώντων ἐκ τῆς ἀλιείας, ἡ Σταβαγγέον, παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ΉΔ τῆς Χριστιανίας κειμένη καὶ ἔχουσα 30000 κ. καὶ ἄλλαι.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ, περιλαμβάνει ἐν μόνον κράτος, τὴν Ρωσίαν ἥτις είναι πολὺ ἐκτεταμένη καὶ καταλαμβάνει τὸ ἀνατολικὸν ἥμισυ αὐτῆς.

ΡΩΣΣΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις, πληθυσμὸς, ὅδια καὶ ιστορία τηνα. Τὸ ἀχανές Ρωσικὸν κράτος καταλαμβάνει, ὡς εἰπομέν, ὀλόκληρον τὸ ἀνατολικὸν ἥμισυ μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 5 389 985 □ χλμ., πληθυσμὸν 106 225 000 κ., καὶ ὁρίζεται πρὸς Β μὲν ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ· πρὸς Ν δὲ ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ ποταμοῦ Οὐράλη καὶ τῶν Οὐραλίων ὁρέων· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Σκανδινανίκῆς χερσονήσου, τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας καὶ τῆς Ρουμανίας.

Η ΡΩΣΣΙΑ μετὰ τῆς Πολωνίας ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Εὐρωπαϊκὴ Σαργατία, ἔλαβε δὲ τὸ σημεριὸν ὄνομα ἀπὸ τῶν Νορμαδῶν, οἵτινες προσπληθέντες ὑπὸ τῶν Σλαύων κατοίκων

αντῆς μετηνάστευσαν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῆς Σκανδιναվίης χερσονήσου κατὰ τὸν Θ' μ. X. αἰῶνα καὶ οὕτως ἐκαλοῦντο καὶ *Rudsi* ἢ *Russi* (=κωπηλάται). Κωτφεῖτο δὲ τὸ πάλαι ἡ Ρωσία ὑπὸ διαφόρων νομαδικῶν καὶ ἡμιβαρβάρων λαῶν τῆς Σλαυανῆς δμοεθνίας καὶ ἡτοδιηρημένη εἰς πολλὰς ἡγεμονίας αὔτινες κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα περιῆλθον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μόσχας, διστις συνήνωσεν αὐτὰς εἰς ἐν κράτος. Τὰ θεμέλια δύμως τοῦ σημερινοῦ μεγάλου Ρωσσικοῦ κράτους ἐτέθησαν κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μόσχας, **Πετρού τοῦ Α'**, τοῦ ἐπικληθέντος μεγάλου διστις λαβὸν τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας ἐφρόντισεν ὅχι μόνον νὰ ἐπεκτείνῃ διὰ νέων κατακτήσεων τὸ Ρωσσικὸν κράτος καὶ καταστήσῃ αὐτὸν μεγάλην Εὐρωπαϊκὴν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν νὰ εἰσαγάγῃ καὶ νέαν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης νὰ κτίσῃ, τὴν ἐξ αὐτοῦ κληθεῖσαν **Πετρούπολιν**.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Ρωσίας ἔκτεινόμεναι επὶ τεσσάρων θαλασσῶν, τοῦ Βορείου Παγωμένου ὡκεανοῦ καὶ τῆς Λευκῆς θαλάσσης, τῆς Βαλτικῆς, τοῦ Ευξείνου Πόντου καὶ τῆς Ἀζοφικῆς, καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, δὲν ἔχουσιν μεγάλην ἔκτασιν. Σχηματίζονται δὲ ἐν αὐταῖς ὑπὸ τῆς βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν εἰσχωρούσης θαλάσσης ἀξιόλογοι κόλποι, χερσόνησοι, ἀκρωτήρια, πορθμοὶ καὶ ἰσθμοὶ μετά τινων ἀπέναντι κειμένων νήσων. Καὶ ἐν μὲν ταῖς ἀκταῖς τοῦ Βορείου Παγωμένου ὡκεανοῦ σχηματίζονται κόλποι μὲν, δὲ **Πετρούπολις**, πρὸς Β τοῦ ὁποίου κεῖνται καὶ **Ρωσσικὴν νῆσοι Βαλγάτη** μετὰ τοῦ πορθμοῦ **Ιούγγουρ** καὶ ἡ **Νοβάγια Ζέμλα** μετὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ **Καρδᾶ**. δὲ κόλποις τῆς **Τσχεκατίας**, πρὸς Β τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ **Καλγουέβη** νῆσοις. δὲ κόλποις **Μαζέννης** καὶ ὁ ὑπὸ τῆς Λευκῆς θαλάσσης σχηματιζόμενος μέγας κόλπος, διστις σχηματίζει τρεῖς ἄλλους τὸν τοῦ **Δουτίνα**, τὸν τοῦ **Όνέγα** καὶ τὸν τῆς **Κανδαλάσχας**. **Χερσόνησοι** δὲ σχηματίζονται πρὸς Δ μὲν τῆς

εἰσόδου τῆς Λευκῆς θαλάσσης ἡ χερσόνησος Κόλλα, πρὸς
Α δὲ ἡ χερσόνησος Καρίνη.

Ἐν δὲ τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ σχηματίζονται τρεῖς ἀξιόλογοι
κόλποι ὁ Βοθνικός, ὁ Φιννικός καὶ ὁ τῆς Ρύγας μετά
τινων ἀπέναντι κειμένων νήσων, τῶν Ἀλανδίων, τῆς Δα-
γόνης καὶ τῆς Αίσελης.

Ἐν δὲ τῷ Εὔξεινῳ Πόντῳ σχηματίζονται δύο ἀξιόλογοι
κόλποι· ὁ τῆς Ὁδοσοῦ καὶ ὁ ὑπὸ τῆς Ἀζοφικῆς σχη-
ματίζομενος μέγας κόλπος μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων κόλπων
σχηματίζεται ἡ Κοιματικὴ χερσόνησος μεθ' ἐνὸς πορθμοῦ
ΝΑ, τοῦ Κιμυερίου Βοσπόρου, καὶ ἐνὸς ισθμοῦ πρὸς Β,
τοῦ Περσικοπίου. Τὸ δὲ ἀξιόλογώτερον ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων
είναι τὸ πρὸς Β καὶ ἐν τῇ ὅμωνύμῳ χερσονήσῳ Κάνινον.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Ρωσία είναι πεδινὴ χώρα καὶ τὰ ὄρη
ἐν αὐτῇ είναι σπάνια· καὶ πρὸς Ν μὲν είναι τὰ ὄρη τῆς Κοι-
μαίας· ΝΑ δὲ καὶ μεταξὺ Εὔξεινου Πόντου καὶ Κασπίας θα-
λάσσης τὸ ὄρος Καύκασος· καὶ πρὸς Α τὰ Ούραλια ὄρη.
Ἄπασα δὲ ἡ λοιπὴ χώρα είναι πεδιὰς χθαμαλὴ ἔχουσα μόνον
ὑψώματά τινα, ἐξ ὧν ἀξιόλογώτερα είναι τὰ πρὸς Δ κείμενα
Βαλδαια ὑψώματα, ἔχοντα ὕψος 350 μέτρων.

ΤΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Οἱ ποταμοὶ τῆς Ρωσίας είναι πολυάρι-
μοι καὶ οἱ πλειστοὶ ἐξ αὐτῶν πηγάζουσιν ἐκ τῶν Βαλδαιών
ὑψώματων· ύεουσι δὲ πρὸς τέσσαρας διευθύνσεις, ἥτοι πρὸς
τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανὸν, πρὸς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν,
πρὸς τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Καὶ πρὸς μὲν τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανὸν ύεου-
σιν· ὁ Καράς, ὁ Πετσόχορας, ὁ Μεζένης, ὁ Δουτνας καὶ
ὁ Όνέγας, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν.

Πρὸς δὲ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν ύεουσιν· ὁ Νέ-
βας, ὁ Δύνας, ὁ Νιέμενος καὶ ὁ Βιστούλας, ὅστις
πηγάζει ἐκ τῆς Αύστριας.

Πρὸς δὲ τὸν Εὔξεινον Πόντον ύεουσιν· ὁ Δνείστε-
ρος, ὁ Βούγος, ὁ Δνείπερος καὶ ὁ Δάρνης (*Távaiς*)

Πρὸς δὲ τὴν Κασπίαν ύεουσιν· ὁ Ούραλης, ὁ Βόλ-

γας, ὁ Κούμας καὶ ὁ Τερέκης. Ἐκ τούτων δὲ ὁ Βόλγας εἶναι ὡραῖος ποταμὸς καὶ ὁ μεγαλύτερος τῆς Εὐρώπης.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ποταμῶν καὶ λίμνας πρὸς τούτους πλευσταὶ ὑπάρχουσιν ἐν Ρωσίᾳ, ἐξ ὧν ἀξιόλογώτεραι εἶναι, αἱ ΒΔ κείμεναι· ἡ "Ιλμενός, ἡ Πένιος, ἡ Λαδόγα, ἣτις εἶναι ἡ μεγαλυτέρα τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης, ἡ Ὄνεγα, ἡ Βέγος, ἡ Σαίνα καὶ ἄλλαι.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Ρωσίας ἔνεκκα τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐκτάσεως εἶναι ποικίλον, γενικῶς ὅμως ἔξεταζόμενον εἶναι ψυχρὸν καὶ μόνον εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη βαθμηδὸν καθίσταται ἥπιον. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι πρὸς Β μὲν ἀγονον, ἐν τῷ κέντρῳ ὅμως καὶ ἐν τῷ δυτικῷ καὶ μεσημβρινῷ μέρει εὔφορον καὶ καλῶς κεκαλλιεργημένον, παράγον ἀφθόνους δημητριακοὺς καρποὺς, λίπον, πάνταβιν, καὶ σταφυλὰς πρὸς τούτους, ἀλλὰ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη· ὅπου καὶ πολλαὶ στέπαις ὑπάρχουσιν ἔχουσαι ἀφθονον χλόην, χρήσιμον εἰς τὴν πολὺ ἀνεπτυγμένην ἐν Ρωσίᾳ κτηνοτροφίαν.

"Εχει δὲ πρὸς τούτους ἡ Ρωσία μεγάλα καὶ ὡραῖα δάση πρὸς Α, ὅπου ὑπάρχουσι καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ, σιδήρου, γαιανθράκων καὶ ἄλλων μετάλλων.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι μοναρχία ἀπόλυτος, ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανική.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Ἡ Ρωσσία στρατιωτικῶς εἶναι ἀριστα διωργανωμένη, ἔχουσα στρατὸν ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης 750 000 ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 2 150 000 περίπου. **στόλοι** δὲ συνιστάμενον ἐκ 385 πλοίων, ἐξ ὧν 45 εἶναι θωρηκταὶ.

ΠΑΙΔΕΙΑ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ Εκτὸς τῆς παιδείας, ἣτις μόνον παρὰ τῇ ὑψηλῇ τάξει εἶναι λίσαν ἀνεπτυγμένη, τὰ λοιπὰ ἔχουσι λάθει ἀξιόλογον ἐν τῇ χώρᾳ ἀνέπτυξιν.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Τὸ Ῥωσσικὸν κράτος, κατοικούμενον ὑπὸ διαφόρων λαῶν (Φιννίων, Τατάρων, Μογγόλων, Ιουδαίων, Λιθουανίων καὶ τῶν κυρίων καλουμένων Ῥώσων) διαιρεῖται εἰς 71 κυβερνεῖται, τὰ δόποια περιλαμβάνονται εἰς τρία μεγάλα διοικητικὰ τμήματα α') τὴν Ῥωσίαν β') τὴν Πολωνίαν καὶ γ') τὴν Φιλανδίαν. **Αξιολογώτεραι δὲ πόλεις** αὐτῆς εἶναι.

α') **ΕΝ ΜΕΝ Τῇ ΡΩΣΣΙΑΙ**, ἡ **ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ πρωτεύουσα** τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους, κτισθεῖσα τῷ 1703 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μεγάλου Πέτρου, ἐν τῷ βίθει τοῦ Φιννικοῦ κόλπου καὶ ἐπὶ τοῦ Νέβα ποταμοῦ, πόλις ὡραία ἔχουσα πολλὰς καὶ ὡραίας ἐκκλησίας, πολλὰ ἀγάπτορα, παντὸς εἴδους ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα, βιομηχανικὰ καταστήματα, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 1 267 000 κ. ἡ **Ρήγα**, ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ, λιμὴν ἐμπορικὸς μετὰ 283 000 κ. περίπου. ἡ **Βίλνα**, πρὸς Ν τῆς Ρήγας, μετὰ 155 000 κ. περίπου. **Η ΜΟΣΧΑ**, ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν δύθεων τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ Μόσχα ἐκτισμένη, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, **πρόφην πρωτεύουσα** τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους, ἔχουσα 1 035 000 κ. ἡ **Τούλα**, βιομήχανος πόλις, πρὸς Ν τῆς Μόσχας κειμένη καὶ ἔχουσα 111 000 κ. τὸ **Καζάν** πρὸς Α τῆς Μόσχας καὶ παρὰ τὸν Βόλγαν ποταμὸν, ἐμπορικωτάτη πόλις μετὰ 131 500 κ. ἡ **Σαρατόβη**, πρὸς Ν τοῦ Καζάν, καὶ παρὰ τὸν Βόλγαν ποταμὸν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ 137 000 κ. ἡ **Χαρακόβη**, πρὸς Α τοῦ Δνειπέρου ποταμοῦ, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ περὶ τὰς 175 000 κ. τὸ **Κίεβον**, ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου ποταμοῦ, ἀρχαίκα θρησκευτικὴ μητρόπολις τῆς Ῥωσίας, ἔχουσα περὶ τὰς 248 000 κ. ἡ **Αίκατερινοσλάβη**, ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου ποταμοῦ, ἔχουσα 121 000 κ. ἡ **Οδοβδός**, πρὸς Ν καὶ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ ἔχουσα 405 000 κ. καὶ οὖσα τὸ κέντρον τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ Ῥωσσικοῦ σίτου. τὸ **Ταϊγάνιον**, παρὰ τὴν Αζοφικὴν θάλασσαν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ 52 000 κ. τὸ **Άστροχάν**, παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, πόλις ἔχουσα 112 000

κ. καὶ οὖσα τὸ κέντρον τῆς ἐπὶ τοῦ Βόλγα ποταμοῦ καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης ἐνεργουμένης ἀλιείας ἵχθυων, ἐκ τῶν ὅποιων ἔξαγεται τὸ χαβιάριον

ΕΝ ΔΕ ΤΗ ΝΔ ΚΕΙΜΕΝΗ ΠΟΛΩΝΙΑ₁, ἡτις ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰ 10 000 000 κ. καὶ εἶναι μέρος τοῦ ἄλλοτε Πολωνικοῦ βασιλείου, προσαρτηθὲν βαθμηδὸν εἰς τὴν Ῥωσίαν ἀπὸ τοῦ 1772-1775, ὅπὸ ἴδιαν διοίκησιν, μεταβληθὲν δὲ ὁριστικῶς εἰς Ῥωσικὸν κυβερνεῖσν τῷ 1867, ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι **Η ΒΑΡΣΟΒΙΑ**, ἐπὶ τοῦ Βηστούλα ποταμοῦ, πρωτεύουσα τῆς Πολωνίας, ἐμπορικὴ δὲ καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχουσα 638 000 κ.· καὶ **Η Λόδος**, μεγάλη καὶ βιομήχανος πόλις μετὰ 315 000 κ.

ΕΝ ΔΕ ΤΗ ΒΔ ΚΕΙΜΕΝΗ ΦΙΛΑΝΔΙΑ₁, ἡτις εἶναι ἀρχαία Σουηδικὴ ἐπαρχία ἔχουσα πληθυσμὸν 2 500 000 κ.. προσαρτηθεῖσα εἰς τὴν Ῥωσίαν ὁριστικῶς τῷ 1809, καὶ ἡτις ἀποτελεῖ ἐν μέγα αὐτόνομοι δευτᾶτον, τοῦ δποίου μέγας δοὺξ εἶναι καὶ καλεῖται αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας, ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι **Η ΕΛΣΙΓΦΟΡΣΗ**, πρωτεύουσα τῆς Φιλανδίας καὶ λιμὴν στρατιωτικὸς μετὰ σπουδαιοτάτου ναυπηγείου καὶ 75 000 κ.· καὶ **Η Αβών**, ἀρχαία πρωτεύουσα μετὰ 30 000 κ.

ΚΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ. Αἱ κτήσεις τῆς Ῥωσίας ἀποτελοῦμεναι ἔξι **Άσιατικῶν χωρῶν**, ἥτοι τῆς Καυκασίας χώρας, τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς Κεντρικῆς Ασίας, ἔχουσιν ἔκτασιν μὲν 16 542 351 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ 22 705 180 κατοίκους.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΣΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, δοια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα τῆς Ἀσίας. Η Ἀσία κεῖται ἐν τῷ ἀνατολικῷ ἡμισφαιρίῳ καὶ πρὸς Α τῆς Εὐρώπης, καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὡκεανοῦ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὡκεανοῦ πρὸς Α δπὸ τοῦ Μεγάλου Ὡκεανοῦ καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ, τοῦ Αλγαίου πελάγους, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Εὐξείνου Πόρτου καὶ τῶν Οὐδαλίων δρέων, δι' ὧν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρώπης. Εἶναι δὲ ἡ μεγαλύτερα καὶ πολυπληθεστέρα τῶν πέντε ἡπείρων τοῦ κόσμου, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν περὶ τὰ 43 000 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 850 000 000 κατ.

Θεωρεῖται δ' ἡ ἡπειρος αὕτη ὡς ἡ κοιτὶς τοῦ ἀνθρωπίου γένους, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, καὶ τῶν φρονεντικῶν ἴδεων, ἐκ τῶν ὅποιων διεμορφώθησαν αἱ πέντε μεγάλαι θροσκεῖαι· δ Ἰουδαϊσμὸς, ὁ Χριστιανισμὸς, δ Ἰσλαμισμὸς, δ Βραγχιανισμὸς καὶ δ Βουδισμός.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῆς Ἀσίας εἶναι πολυσχιδεῖς καὶ

διαθύκολποι, οὐχὶ δμως, ὅσον κί τῆς Εὐρώπης σχηματίζονται λου-
πὸν καὶ ἐν αὐταῖς ἀξιόλογοι κόλποι, θάλασσαι, χερσόνησοι, νῆσοι,
πορθμοὶ, λισθμοὶ καὶ ἀκρωτήρια.

Καὶ ΚΟΛΠΟΙ μὲν ἀξιόλογοι πρὸς Β μὲν, ἔνθι καὶ ἀκταὶ
σχεδὸν πάντοτε περιβάλλονται ὑπὸ πάγων, δὲν ὑπάρχουσιν ἔκτὸς
τῶν σχηματίζομένων ὑπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν· πρὸς Ν
δέ, ἔκτὸς τῶν κόλπων τοῦ Τογγίνου, τοῦ Σιάμ καὶ ἄλλων,
μέριστοι καὶ ἀξιολογώτατοι κόλποι εἰναι· ὁ Βεγγάλικὸς, ὁ Ὁ-
μανικὸς καὶ ὁ Ἀραβικὸς, τοῦ ὅποίου προέκτασις εἰναι ὁ
Περσικὸς, ὁ τοῦ Ἀδένου καὶ ἡ Ερυθρὰ Θάλασσα· πρὸς
Δ δὲ καὶ Α σχηματίζονται κόλποι τινές, οὐχὶ ως οἱ μηδημονε-
θέντες ἀξιόλογοι. ΘΑΛΑΣΣΑΙ δὲ ἀξιόλογοι σχηματίζονται πρὸς
Α ἡ Βερίγγειος, ἡ Ὁχοτσκικὴ, ἡ Ιαπωνικὴ, ἡ Κιτρί-
νη, ἡ Κυανὴ καὶ ἡ Σινικὴ· πρὸς Δ δὲ ἡ Συριακὴ Θά-
λασσα, τὸ Αἴγατον πέλαγος, ἡ Προποντὶς καὶ ὁ Εὔ-
ξεινος Πόντος· πρὸς Α τοῦ ὅποίου ὑπάρχει ἡ ἐσωτερικὴ θά-
λασσα Κασπία· πρὸς Β ἡ Καρικὴ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΙ δὲ, ἔκτὸς
πολλῶν μικρῶν, ἀξιολογώταται εἰναι· πρὸς Ν ἡ Κινεζικὴ, ἡ
τῆς Ἰνδοκίνας, τῆς ὅποίας προέκτασις εἰναι ἡ Μαλάκκα,
ἡ τοῦ Ἰνδοστάν, ἡ Ἀραβικὴ καὶ πρὸς Β ταύτης ἡ περί-
φημος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ Μικρὰ Ἀσία· καὶ πρὸς Α ἡ
τῆς Κορέας καὶ ἡ Καμποτιάτικα, οὐχὶ ὅσον κί προμηνυμονευ-
θεῖσαι ἀξιόλογοι.

ΝΗΣΟΙ δὲ πολλαὶ εἰναι διεσπαρμέναι πέριξ τῶν ἀκτῶν τῆς
Ἀσίας, ἐκ τῶν ὅποίων ἀξιολογώτεραι εἰναι· πρὸς Α μὲν ἡ Σα-
χαλίνη, αἱ τῆς Ιαπωνίας (Ιεσώ, Νιπών, Σικόκη καὶ
Κιουστό), αἱ νῆσοι Φορούζα καὶ Αϊνάνη· πρὸς Ν δὲ ἡ
ἀπέναντι τοῦ Ἰνδοστάν Κεϋλάνη, καὶ πρὸς Δ αἱ τῆς Μικρᾶς
Ἀσίας Κύπρος, καὶ ἄλλαι.

ΠΟΡΘΜΟΙ δὲ ἀξιολογώτεροι εἰναι· ΒΑ ὁ ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς
χωρίζων αὐτὴν Βερίγγειος· πρὸς Ν ὁ τῆς Μαλάκκας, ὁ
τὸν Ὁμηνικὸν κόλπον μετὰ τοῦ Περσικοῦ ἐνώνων Ορμούζιος,
καὶ ὁ τὸν κόλπον τοῦ Αδένου μετὰ τῆς Ερυθρᾶς θαλάσσης ἐνώνων
πορθμὸς Βαβέλ Μανδέβ· καὶ πρὸς Δ οἱ μεταξὺ αὐτῆς καὶ

τῆς Εὐρώπης γνωστοὶ ἥδη πορθμοὶ Ἐδλήσποντος καὶ Βοδ-
ποροῖς. ΙΣΘΜΟΙ δὲ ἐν αὐτῇ ύπαρχουσι τρεῖς· ΒΑ ὁ μεταξὺ
Βεριγγείου θαλάσσης καὶ Ὁχοτσκικῆς ἴσθμος τῆς Κουμτσιά-
τικας, πρὸς Ν ὁ μεταξὺ τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ καὶ τοῦ Βεγ-
γαλικοῦ ἴσθμος τῆς Μαλάκκας· καὶ πρὸς Δ ὁ τοῦ Σουέζ, ὅσ-
τις ὅμως ἥδη ἔχει τμηθῆ καὶ μεταβληθῆ εἰς πορθμὸν. ΑΚΡΩ-
ΤΗΡΙΑ δὲ οὐχὶ ὀλίγα σχηματίζονται ὑπὸ τῶν πολὺ πρὸς τὴν
θάλασσαν προεκτεινομένων ἀκτῶν, τὰς ἀξιολογώτερας ὅμως ἐκ
τούτων εἶναι· πρὸς Β τὸ Τσελγιουσκίνον· ΒΑ τὸ Ἀνατο-
λικόν· τὸ ΝΑ τῆς Καμτζιάτικας ἀκρωτήριον **Λοπάτκα**· τὸ
τῆς Κορέας, τὸ τῆς Καυβούας, τὸ τοῦ Βοροῦ ἐν τῇ Μα-
λάκκᾳ, τὸ **Κουρούνον** πρὸς Ν τοῦ Ἰνδοστάν, τὸ **Βαθ-ελ-
Μανδέθ** καὶ ἄλλα.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Ἀσία εἶναι κατ' ἔξοχὴν ύψηλὴ χώρα,
ἔχουσα πολλὰ ὅροπέδια, τὰ ὅποια διατέμνονται ἢ περιστοιχί-
ζονται ὑπὸ ύψηλῶν δροσειρῶν, ἐπὶ τῶν ὅποιων ὑπάρχουσιν αἱ
ὑψηλότεραι κορυφαὶ τοῦ κόσμου. Τὰ κυριώτερα δὲ ἐκ τῶν ὅρο-
πεδίων τούτων ύψουσται ἐν τῷ κέντρῳ καὶ ἐν τῷ δυτικῷ τῆς
Ἀσίας τμῆματι καὶ εἶναι· τὸ **Παμίρ**, τὸ **Θιβέτ**, τὸ **Ἰράν**,
τὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὸ τῆς **Ἄραβίας**.

Ἐκ τῶν περὶ τὸ **Παμίρ** (=στέγη τοῦ κόσμου) ύψουμένων
ὅρεων ἀξιολογώτεροι εἶναι· ΒΑ τὰ ὅρη **Θιενδχάν** (=οὐράνια
ὅρη), τὰ ὅποια ἔχουσιν ὕψος ὑπέρ τὰς 7 000 μέτρων καὶ προ-
εκτείνονται ΒΑ διὰ τῶν **Αλταΐων**, **Ιαβλονοίων** καὶ τῶν
μικρῶν ὅροσειρῶν ἀποτελούντων **Σταβονοίων ὄρεων**.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ὁροπεδίου τοῦ **Θιβέτ** ἀνυψοῦνται· πρὸς Β τὰ
ὄρη **Άστυν-Δάγ** καὶ **Ναν-Σχάν**· πρὸς Δ καὶ παρὰ τὸ Παμίρ
τὰ **Καρακούμια** καὶ τὰ **Κουεν-Λούνια**· πρὸς Ν τὰ ύψη-
λότερα τοῦ κόσμου **Ιγαλάϊα** (=κατοικία τῶν χιόνων), τῶν
ὅποιων ἡ ύψηλότερα κορυφὴ **Γαουρισαγγάρ** ἔχει ὕψος 8840
μέτρων.

Περὶ τὸ ὁροπέδιον τοῦ **Ιράν**, τὸ ὅποιον εἶναι χαμηλότερον
τῶν ἄλλων, ύψουσται ὠσκύτως ὅρη ύψηλα· ΒΑ τὸ **Χινδου-**

κοῦχον καὶ πρὸς Β τὸ **"Ελβουρον** καὶ τὰ ὅρη τῆς Ἀρμενίας **'Αραράτ.**

Ἐκ δὲ τῶν ὁρέων, τὰ ὄποικ περιστοιχίζουσι τὰ οὐχὶ πολὺ ὑψηλὰ ὀροπέδια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Ἀραβίκς, ἀξιολογώτερον εἶναι τὸ πρὸς Ν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑψούμενον ὅρος **Ταῦρος.**

Ἐκτὸς τῶν μνημονευθέντων ὁρέων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα, ὡς τὰ ἥφαιστειάδη τῆς **Καυστικας** ὅρον, τὰ τῆς **Κορέας**, ὃ περίφημος ἐν τῇ **Ἐλληνικῇ** μυθολογίᾳ **Καύκασος** τὰ **Οὐρανία**, καὶ ἄλλα ἀποτελοῦντα αὐτοτελεῖς ὁροσειράς.

Πέριξ δὲ τῶν ὁριπεδίων τούτων ἔκτεινονται πεντε ἀξιόλογα **βαθύπεδα** α') τὸ πρὸς Α μέγιστον τῆς γῆς καὶ μέχρι του Βορείου Παγωμένου **'Ωκεανοῦ** ἔκτεινόμενον **βαθύπεδον τῆς Σιβηρίας** β') τὸ ἐκ τῶν πεδιάδων τῆς Καστγαρίας ἐπὶ τῆς ἐρήμου Κόβιος ἀποτελούμενον **Κινεζικὸν βαθύπεδον** γ') τὸ πρὸς Α τῆς Κασπίας σχηματιζόμενον **Τουρανικὸν βαθύπεδον** δ') τὸ τοῦ **'Ινδοστάν**, τὸ ὄποιον ὑψοῦται πρὸς Ν καὶ ἀποτελεῖ τὸ τριγωνικὸν καὶ διάγονον ὑψηλὸν ὀροπέδιον τοῦ **Δεκάνων** καὶ ε').) τὸ τῆς **Μεծοποταμίας.**

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Οἱ ἀξιολογώτατοι καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον πλωτοὶ ποταμοὶ τῆς Ἀσίας εἶναι μόνον οἱ διαρρέοντες τὰς ἔξωτερικὰς πρὸς τὴν θάλασσαν κλιτύας αὐτῆς, σχηματιζόμενοι ἀπὸ τῶν ἀφθόνων ὑδάτων, τὰ ὄποια καταρρέουσιν ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὁρέων τηκομένων χιόνων καὶ ἐκ τῶν ΜΑ καταπιπτουσῶν πολλῶν βρυχῶν διότι οἱ ἐν τῷ κέντρῳ σχηματιζόμενοι ἐκ τῶν διμερίων ὑδάτων, τῶν κατερχομένων ἀπὸ τῶν ἔσωτερικῶν κλιτύων, ἔχουσι πολὺ διάγονον ὑδωρ καὶ κατὰ τὸν ροῦν των ἐλαττοῦνται διὰ τῆς ἐξατμίσεως, τερματιζόμενοι ἐντὸς λιμνῶν ἢ τελμάτων, ἢ καὶ ἀπορροφώμενοι ὑπὸ τῆς ἀμμού, δι' ἣς ῥέουσιν.

Οἱ διὰ τῶν ἔξωτερικῶν κλιτύων διαρρέοντες ποταμοὶ φέρονται πρὸς τρεῖς κυρίως διευθύνσεις α') πρὸς τὸν Βόρειον **Παγωμένον** **'Ωκεανόν** β') πρὸς τὸν Μέγαν **'Ωκεανὸν** καὶ γ') πρὸς τὸν **'Ινδικὸν** **'Ωκεανόν.**

Καὶ πρὸς μὲν τὸν **Βόρειον Παγωμένον** **'Ωκεανὸν** ἐκάλλουσι τρεῖς ἀξιολογώτατοι καὶ μεγαλοπρεπέστατοι ποταμοί.

ο Ὁδις ὁ Ιενισσένης καὶ ὁ Λένας, οἵτινες ῥέουσι διὰ μέσου ψυχροτάτων καὶ σχεδὸν ἐρήμων χωρῶν, καὶ καθίστανται εἰς τὰς ἔκβολάς των ὀλίγον χρήσιμοι εἰς τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον ἐνεκκατῶν τεραστίων πάγων, οἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους διάστημα ἐμφράττουσιν αὐτάς.

Πρὸς δὲ τὸν Μέγαν Ὡκεανὸν ἐκβάλλουσιν· ὁ Αὔρούρης, ὃς τις διαρρέει τὸ ἀνατολικὸν ὄρεινὸν μέρος τῆς Σιβηρίας καὶ ἔχει ἀπέναντι τῆς νήσου Σαχαλίνης τὰς ἔκβολάς του, αἵτινες ἐπὶ πολλοὺς τοῦ ἔτους μῆνας καταλαμβάνονται ὑπὸ πάγων· ὁ Οάγγος (=κίτρινος ποταμὸς) καὶ ὁ Γιάγκ-τσε-Κιάγκος (=κυανοῦς ποταμὸς), ἀμφότεροι ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν· καὶ ὁ κατὰ μέγα μέρος πλωτός Μεκόγγης, ὃς τις κατέρχεται διὰ μέσου τῆς Ἰνδοκίνας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Σιντούνην θάλασσαν.

Πρὸς δὲ τὸν Ἰνδικὸν Ὡκεανὸν ἐκβάλλουσιν· ὁ Ιρραβάδης, ὁ Βραμαπούτρας καὶ ὁ Γάγγης, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον, ὁ Ἰνδός ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀραβικὸν κόλπον, καὶ ὁ Σιάτ-ἐλ-Άραβ (Πασιγγης), ὃς τις ἀποτελούμενος ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Εὐφράτου καὶ Τίγρης ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Ἐκβάλλουσι δὲ καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον ποταμοί τινες, ὀλίγους δμως λόγου ἀξίοι.

Ἐκτὸς δὲ τῶν διὰ τῶν ποταμῶν φερομένων ὑδάτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ὄδατα, εἰς διαφόρους κοιλότητας συρρέοντα καὶ ἀποτελοῦντα λίμνας, ἐκ τῶν ὅποιών ἀξιολογώτεροι εἶναι· ἡ Κισπία καλουμένη θάλασσα, αἱ πρὸς Α ταύτης κείμεναι Ἀράλη, Ἰστικούλη καὶ Βαλκασία· ἡ πρὸς Ν τῆς Σιβηρίας Βαϊκάλη· αἱ ἐν τῇ Συρίᾳ κείμεναι, ἡ Τιβεριάς καὶ ἡ Νεκρὰ καλουμένη Θάλασσα, καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀλλαχοῦ.

ΚΛΙΜΑ ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Ἀσίας εἶναι ποικίλον· εὔκρατον μὲν μόνον πρὸς Δ καὶ Α, ὑγρότατον δὲ καὶ θερμότατον πρὸς Ν, ψυχρὸν δὲ ἐν τῷ κέντρῳ, ἐπὶ τῶν ὁροπεδίων καὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρέων, καὶ ψυχρότατον πρὸς Β.

Ανάλογον δὲ πρὸς τὸ κλίμα ποικιλίαν περιουσιαζει καὶ τὸ ἔδαφος, τὸ δόποιον δὲν εἶνε πανταχοῦ ἐξ ἕσου εὔφορον· τὰ εύφορώτερα αὐτοῦ μέρη εἶναι ή Ἰαπωνία, τὰ ΝΑ τῆς Κίνας, ή Ἰνδοκίνα, τὸ Ἰνδοστάν καὶ ή Μικρὰ Ἀσία, ἣτις εἶνε πιθανῶς ή πατρὶς τῶν περισσοτέρων φυτῶν καὶ καρπῶν τῆς Εὐρώπης. Τὰ δὲ ἐν γένει προϊόντα τῆς Ἀσίας εἶναι· δημητριακοὶ καρποί, δρυζατέιοι, καφὲς, βάμβαξ, σακχαροκάλαμοι, ἴνδικὸν, φοίνικες, διάφορα ἀρωματικὰ προϊόντα, διάφορα πολύτιμα ξύλα καὶ ἄλλα.

Ἐγκλείει δὲ τὸ ἔδαφος τῆς Ἀσίας καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ ἄλλων μετάλλων, διαφόρους πολυτίμοις λίθους καὶ πλουσίας πηγὰς πειρελαίου, καὶ καλύπτεται ἐν τῇ Ἰνδοκίνᾳ καὶ ταῖς Ἰνδίκαις ὑπὸ ἀπεράντων καὶ πυκνῶν δασῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζῶσι διάφοροι ἐπικίνδυνοι εἰς τὸν ἔνθρωπον θηρία, λέοντες, τίγρεις, πάνθηρες, ἐλέφαντες, διονοκέρωτες, κάπροι, κροκόδειλοι, πίθηκοι καὶ δφεις τερράστοι· ἔτι δὲ καὶ πτηνὰ ἀξιόλογα, οἷον ψιττακοί, ταοί, σιρουθοκάμηλοι καὶ ἄλλα Ἀρκτοί δὲ, τάρανδοι καὶ πρὸ πάντων διάφοροι σισυφόροι ζῷα, οἷον ἀλώπεκες, λευκοϊτίδες καὶ τὰ περόμοια, ζῶσιν ἐντὸς τῶν μεγάλων δασῶν τῆς τραχείας καὶ ἀγόνου Σιβηρίας.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐντὸς τῶν δασῶν τούτων ζώντων ἀγρίων ζῷων ή Ἀσία ἔχει καὶ κατοικίδια ζῷα, τῶν ὁποίων θεωρεῖται καὶ πατρὸις· ἵππους, ὄνους, βοῦς, πρόβατα, αἴγας, καμήλους καὶ ἄλλα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΕΝ ΑΥΤΗΙ. Οἱ ἐπὶ τῆς Ἀσίας οἰκοῦντες λαοὶ ἐνήκουσι εἰς δύο κυρίως φυλάζει· ἀ) εἰς τὴν **Λευκὴν** ή **Καυκασίαν** δυλλάν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνήκουσιν οἱ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι οἱ Καυκάσιοι, οἱ Ἐλληνες, οἱ Ιουδαῖοι, καὶ οἱ Ἀραβεῖς· καὶ β') εἰς τὴν **Κιτζίνην** ή **Μογγολικὴν** δυλλάν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνήκουσιν οἱ ιδιαγενεῖς πληθυσμοὶ τῆς Σιβηρίας, οἱ Ιάπωνες, οἱ Σιραι, οἱ Ἀνναμῖται καὶ οἱ Θιβεταροί.

ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Θρησκεῖαι ἐπικρατοῦσαι ἐν-

‘Ασία είναι ὁ Μωαμεθανισμός, ὁ Ιουδαϊσμὸς καὶ ὁ Βοράχμανισμός, διαδεδομέναι παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Καυκασίας φυλῆς, καὶ ὁ Βουδδισμός, τὸν ὅποιον πρεσβεύουσι οἱ τῆς Μογγολικῆς φυλῆς λαοί.

Είναι πρὸς τούτους ἐν τῇ Ἀσίᾳ διαδεδομένος καὶ ὁ Χριστιανισμός, ἀριθμῶν περὶ τὰ 25 000 000 ἀπαδῶν.

Τὸ δὲ σχεδὸν ἐν τῇ ἡπείρῳ ταύτῃ ἐπικρατοῦν πολίτευμα είναι δεσποτικόν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ Ἀσία περιλαμβάνει ὀλίγα μέν, ἄλλα μεγάλων δικτασεων κράτη, ἐκ τῶν ὅποιών τινὰ μόνον διετήρησαν μέχρι σήμερον τὴν ἀνεξαρτησίαν των, οἷον ἡ Κίνα, ἡ Ιαπωνία, τὸ Σιάμ, ἡ Περσία καὶ τὸ Τουρκικὸν κρατος, τὰ δέ λοιπὰ περιῆλθον εἰς τὴν ἔξουσίαν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν· ἡ Σιβηρία, τὸ δυτικὸν Τουρκεστάν καὶ ἡ Καυκασία χώρα περιῆλθον εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Ρώσων, αἱ Ἰνδίαι καὶ ἡ Βιρμανία μετὰ τῆς χερσονήσου Μαλάκκας, καὶ ἄλλα τινὰ μέρη εἰς τὴν τῶν Ἀγγλων ἡ Καμποϊα, ἡ Κοχιγκίνα, τὸ Αννάμ, τὸ Τογγίνον καὶ τινος ἐν Ἰνδίαις ἐγπορικὰ πρακτορεῖα εἰς τὴν τῶν Γάλλων.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ Ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἡ Ἀσία δύναται νὰ διχιρ. θῇ εἰς τέσσαρα τυμόντα: α) Εἰς τὴν Βόρειον ἡ Ασιατικὴν καλούμενην Ρωσίαν, ἥτις περιλαμβάνει τὴν Σιβηρίαν, τὸ δυτικὸν Τουρκεστάν καὶ τὴν Καυκασίαν χώραν· β') Εἰς τὴν Ανατολικὴν Ασίαν, ἥτις περιλαμβάνει τὴν Κίναν μετὰ τοῦ Μεγάλου κειτούκου δροπεδίου (εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκουσι τὸ ἀγατολικὸν Τουρκεστάν, ἡ Μογγολία, τὸ Θιβέτ καὶ ἡ Μαντζουρία), τὴν Κορέαν, τὴν Ιαπωνίαν καὶ τὴν Ἰνδονησίαν· γ') εἰς τὴν Νότιον Ασίαν, ἥτις περιλαμβάνει τὰς Ἰνδίας καὶ τοίχα κράτη τοῦ δροπεδίου τοῦ Ἰσλάμ, ἥτοι τὸ Αφγανιστάν, τὸ Βελούτχιστάν καὶ τὴν Περσίαν· καὶ δ') εἰς τὴν Δυτικὴν Ασίαν, ἥτις ὑπὸ πολιτικὴν μὲν ἐποψίν είναι μίκη χώρα, ἀνήκουσα κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, ὑπὸ χωρογραφικὴν δύναμιν ἐποψίν ἀποτελεῖται: ἐκ πέντε δικτεκριμένων ἀπ' ἄλληλων χωρῶν, τῆς Μικρᾶς Ασίας, τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης, τῆς Τουρκικῆς Αρμενίας, τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Ἀσσηρίας.

ΑΣΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΙΔΙΑ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΕΞΈΤΑΣΙΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

Η Άλλως Καλούμενη

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Βόρειος Ασία ἀγήκει σήμερον διάκληρος εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ρωσικὴν αὐτοκρατορίαν, εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς δποίας περιῆλθε βαθμηδόν, ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 16ου αἰῶνος μέχρι τοῦ 1878. Όρομέζεται δὲ διὰ τοῦτο Ασιατικὴ Ρωσία καὶ περιλαμβάνει τὴν Σιβηρίαν, τὸ δυτικὸν Τούρκεστάν, τὴν Καυκασίαν χώραν καὶ τὰς πρὸς Βρυσούς, μετὰ τῆς πρὸς Αζερμένης νήσου Σαχαλίνης.

1. ΣΙΒΗΡΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Η Σιβηρία, ἀποτελεῖ τὴν κυρίως λεγόμενην Βόρειον

Αδίαν καὶ ὄριζεναι πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ωλεαροῦ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Σινικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ Ἀρατολικοῦ Τονχεστάρη πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ, τῆς Βεριγγείου θαλάσσης καὶ τῆς Ὁχοτοκικῆς πρὸς Δ ὑπὸ τῶν Οὐραλίων ὁρέων καὶ τοῦ ποταμοῦ Οὐράλης καὶ ΝΔ ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, τῆς Ἀσάλης λίμνης καὶ τοῦ Ἀμοῦ ποταμοῦ. Εἶναι δὲ ἡ χώρα αὕτη πολὺ μὲν ἐκτεταμένη, ἔχουσα ἔκτασιν περὶ τὰ 12 500 000 □ χλμ., ὀλίγον δικαίων καταφυγένη, ἔχουσα πληθυσμὸν μόνον περὶ τὰ 6 000 000 κατοίκων.

II Σιβηρία, ηὗτις ὀνομάσθη οὕτω ἀπὸ ἀρχαίας τιὸς πόλεως τῆς Σιβηρίας, κατῳκεῖτο πάλαι ποτέ ὑπὸ Σκυθῶν καὶ Μογγόλων· ἥτο δ' ἀγρωστος μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος εἰς τὸν γειτνιάζοντας πρὸς αὐτὴν Ρώσους, οἵτινες τότε ποδῶν εἰσέβαλον εἰς αὐτήν, ἵνα τιμωρήσωσι τὸν συγγέναν λεηλατοῦντας τὴν χώραν παν κατοίκους αὐτῆς.

Β. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ ποτικὴν ἔποψιν ἔχεταξομένη ἡ Σιβηρία πάρουσιάζει ἀπλούν κατὰ τὴν μορφὴν ἔδαφος, ἥτοι ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς ἡγίστης καὶ ἀπεράντου γθαμαλῆς πεδιάδος, ἥτις, ἐκτὸς τῶν πρὸς Δ Οὐραλίων ὁρέων, ἀλλαχοῦ, πρὸς Ν σχεδὸν μόνον, ἔχει ὅρυπεδικ καὶ ὅρη ἀξιόλογά, σίν τὰ Ἀλτάϊα, τὰ Σαΐανικὰ τὰ τῆς Βοϊκάλης, τὰ Ιαβλονόγα καὶ τὰ Στανοβόϊα καὶ διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν μακρῶν καὶ πλωτῶν, κατὰ τὸν περιστοτέρους δὲ μῆνας τοῦ ἔτους παγωμένων ποταμῶν, ἐκ τῶν ὅποιων οἱ πλεῖστοι ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βόρειον Παγωμένον Ωκεανόν, οἷον ὁ ἀπὸ τῶν Ἀλταίων πηγάδων Θούις, ὁ ἀπὸ τῶν Σκικνικῶν πηγάδων Τενιδσένης, ὁ ἀπὸ τῆς μόνης ἀξιολόγου Σιβηριακῆς λίμνης Βοϊκάλης ἔξεργόμενος Λένας, ὁ Ινδογύισκας ὁ Κολύμβας καὶ ἄλλοι ἐν φ πρὸς Α εἰς τὸν Μέγαν Βιργηνὸν Ωκεανὸν ἐκβάλλουσι μόνον ὁ Αγάδιρος καὶ Αγούθ.

Τὸ ἔδαφος τῆς Σιβηρίας, καίτοι ὑπὸ πολλῶν διαρρέεται ποταμῶν, δὲν εἶναι εὔφορον πρὸς Β, διότι καταλημβάνεται ὑπὸ

στεππῶν καὶ ἀπειάντων τελματωδῶν πεδιάδων μετ' ἀλατούχων λιμνῶν, καὶ εἶναι κεκαλυμμένον ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ὑπὸ πάγων. Πρὸς Ν ὅμως ἔχει ἐκτεταμένα δάση ταῦτα καὶ περισσὸς εὐφόρους, καταλλήλους εἰς καλλιέργειαν δημητριακῶν καρπῶν.

Τὸν κύριον ὅμως πλοῦτον τῆς χώρας ἀποιελοῦσι τὰ πλούσια μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, πλατίνης, μολύβδου, μαγνήτου, διάφοροι πολύτιμοι λίθοι, καὶ τὰ ἐξ ὧν κατασκευαστοῦνται σισύραι (=γουραριά) διάφορα ζῷα,

Τὸ κλίμα τῆς Σιβηρίας εἶναι πολὺ ἡπειρωτικόν, ἥτοι ἔχει διεμυστάτους χειμῶνας, οἵτινες διαρκοῦσιν ἐπὶ ἐννέα μῆνας, καὶ καυτικώτατα θέρη.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΕΝ ΑΥΤΗΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Εκ τοῦ ὄλου πληθυσμοῦ τῆς Σιβηρίας μόνον περὶ τὸ 1,000,000 εἶναι ιδιαγενεῖς, ἀνήκοντες εἰς τὴν κιτρίνην φυλὴν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰδωλολάτραι, ἀποζῶντες ἐκ τῆς ἀλιείας, τῆς κατηνοτροφίας καὶ τῆς θήρας ἢ τοῦ ἐμπυρίου τῶν σισυροφόρων ζώων. Οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι διθόδοξοι Ρῶσοι ἀποικοί, γεωργοί, μεταλλευτοί, ἔμποροι, ὑπάλληλοι, στρατιώταις καὶ ἔζοριστοι, ἐκ τῶν δύοιναν καὶ μόνων ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπετελοῦντο οἱ Ρῶσοι ἀποικοί διότι εἰς τὴν Σιβηρίαν ἔξωριζον καὶ ἔζορίζουσι ἔτι καὶ σήμερον οἱ Ρῶσοι τοὺς θρησκευτικοὺς καὶ πολιτικοὺς καταδίκους, τοὺς ληστὰς ἢ ἀλλούς κακούργους. Σήμερον δόμως ἐκτὸς τῶν ἔζορίστων τούτων καὶ ἀλλοί ἀποικοί ὑπὲρ τὰς 100,000 κατ' ἔτος μεταβαίνουσιν εἰς Σιβηρίαν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Τὰ μᾶλλον ἀνεπτυγμένα καὶ πολυπληθέστερα μέρη τῆς Σιβηρίας εἶναι τὰ κεντρικά, τὰ δυτικά καὶ ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μόνον τὰ πρὸς Ν κείμενα. Πόλεις δὲ ἀξιολογώτεραι εἶναι· Η ΟΜΣΚΗ, πρωτεύουσα τῆς δυτικῆς Σιβηρίας μετὰ 40 000 κ. περίπου· ἡ ΤΟΒΟΔΑΣΚΗ, ἔχουσα 20 000 κ., μέγατη ἐμπόριον ἀλιπάστων ἵχθυων καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν σισυρῶν, ἐκ τῶν δύοιναν προμηθεύεται ἡ

Φωτσική αύλη: ή **Τόμοκη**, πολὺ ώραία πόλις, θεωρούμενη ὡς ἡ Μόσχη τῆς Σιβηρίας καὶ ἔχουσα 50 000 κ., ἀξιόλογον ἐμπόριον δερμάτων καὶ σισυρῶν, καὶ πανεπιστήμιον.

"Αλλαι δὲ πόλεις εἰναι· **Η ΙΡΚΟΥΤΣΚΗ**, πρωτεύουσα τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας ἔχουσα 50 000 κ. καὶ ἀκμαιότατον ἐμπόριον. Ρωσικῶν καὶ Σινικῶν ἐμπορευμάτων· τὸ μεγαλύτερον δῆμος μεταξὺ Ρωσίας καὶ Κίνας ἐμπόριον ἐνεργεῖται ἐν τῇ ΝΑ τῆς Ιρκούτσκης καὶ ἀπέναντι τῆς Κινέζικης πόλεως **Μαϊμάτσκης** κειμένη πόλεις **Κράκτα**. Καὶ πολλαὶ δὲ ἄλλαι μικραὶ πόλεις ὑπάρχουσαι πρὸς Α τῶν πόλεων τούτων, οἷον ἡ **Νερσοχίνσκη**, ἡ **Πετροπαυλόβσκη**, ἡ **Νικολαΐέβσκη** καὶ ἄλλαι.

2. ΔΥΤΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Τὸ δυτικὸν Τουρκεστάν ἔκτείνεται ΝΔ τῆς Σιβηρίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν μετρίου ὕψους λόφων Ταγγιτζ-Τχοῦ καὶ **ὅριζεται** πρὸς Α διὰ τοῦ δροπεδίου Παμίρ καὶ τῶν δρέων Θιέρ-Σχάν· πρὸς Δ διὰ τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ Οὐραλῆ ποταμοῦ καὶ μέρους τῶν Οὐραλίων δρέων· καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Χινδοκούχου καὶ τῶν δυτικῶν αὐτοῦ διακλαδώσεων. Εἶναι πολὺ ἔκτεταχμένη χώρα, ἔχουσα **ἔκτασιν** περὶ 3 500 000 □ χλμ., ἀλλ' ἀρκιὰ κατφερμένη, ἔχουσα **πληθυσμὸν** μόνον περὶ τὰ 7 500 000 κατοίκων.

Ἐνδίσκετο δὲ ἡ χώρα αὕτη εἰς ἀξιοθόρητον κατίστασιν πρὸ τῆς Ρωσικῆς καταπήσεως ἔμενε τὸν διαρπαγῶν καὶ δηρώσεων, αἵτινες ἐγίνοντο διὰ τῶν τομάδων κατὰ τῶν γεωργῶν.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενον τὸ δυτικὸν Τουρκεστάν

είναι χώρα ή πειρωτική, όποτε λουμένη υπό μισς γήθαιραλῆς πεδιάδος, ητις περιστοιχίζεται ή δικτέμνεται υπό άξιολόγων δροσερῶν **Κοπετ-Δάγ**, **Ζιοραθσκάν** καὶ **Θιέν Σχάν**, καὶ διαρρέεται υπό πολύχριτρων πλωτῶν ποταμῶν, ἐκβολλόντων δύο εἰς διαφόρους ἐγγωρίους λίμνας, ώς τοῦ **Ιλλί** ἐκβάλλοντος εἰς τὴν **Βαλκασίαν**, τοῦ **Σίρο** (**Υαξάριον**), εἰς τὴν **Αράλην**, καὶ τοῦ **Άγου** (**Ωζον**) εἰς τὴν **Κασπίαν** θάλασσαν.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι ή πειρωτικὸν ήτοι ἔχει δριμυτάτος χειμῶνας καὶ ακυτικώτατα ύερα τὸ δὲ ξύδαιφος τὸ διποῖον κατὰ τὸ πλεῖστον παρυսιάζει ἐγήμους καὶ ἀκαλλιεργήτους ἐκτάσεις εἶναι εὔφορον μόνον ὅπου καλῶς ἀρδεύεται καὶ ακλλιεργεῖται, καὶ παράγει δρυζαν, λινον, κάρναβιν, βάμβακα, καὶ πολλὰς διώρας πλούσια δὲ ἐντὸς αὐτοῦ ἐγκλείει μεταδιάτεια μολύβδου, ἀργύρου, γαυανθράκων, καὶ νάφθαν.

ΛΑΟΙ ΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Ἔξ οὐλοῦ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Τουρκεστάν 600.000 μόνον εἶναι Ρῶσσοι, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι θικγενεῖς πρεσβεύοντες τὸν Ισλαμισμὸν καὶ ἀνήκοντες εἰς δύο φυλάς· εἰς τὴν τῶν **Ιρανίων**, οἵτινες εἶνε γεωργοὶ καὶ ἐν ἑνὶ τόπῳ ἐγκαθεσταμένοι, καὶ τὴν τῶν **Τουρκανίων**, οἵτινες εἶναι ποιμένες καὶ ζῶσι βίον νομαδικὸν.

ΠΟΛΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΙ. Ο πληθυσμὸς δὲ τῆς χώρας ταύτης εἶναι συγκεκέντρωμένος περὶ τὰ υπὸ τῶν ποταμῶν διαρρεόμενα μέση, ὅπου καὶ πόλεις ἔχουσιν ἴδευθη, ἀξιολογώτεροι τῶν διπάνω εἶναι· **Η ΤΑΣΚΕΝΔΗ** παρὰ τὸν ποταμὸν **Σίρ** καὶ ἐπὶ θελκτικωτάτης θέσεως, δημοφά, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις, πρωτεύουσα τῆς χώρας μετὰ 150 000 κ.· ἡ **ΝΑ** ταύτης καὶ παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν κειμένη **Κοκάνδη** μετὰ 55 000 κ.· ἡ **Κοδγέντη** μετὰ 30 000 κ.· καὶ ἡ **Σαμαρκάνδη**, μετὰ 55 000 κ., πρὸς Ν τοῦ **Σίρ** κείμεναι· καὶ ἄλλαι τινές.

Πρὸς Δ δὲ τῆς Σαμαρκάνδης κείνται αἱ πόλεις **Βουχάρα** μετὰ 70 000 κ. καὶ ἡ ἕτη δυτικώτερον ταύτης κειμένη μικρὸς καὶ ἐλεισινὴ πόλις **Λίβα**, ἀμφότεραι πρωτεύουσαι δύμωνύμων **χανάτων** (=ήγεμοιών)· τὰ ὄπιστα εἶναι τὰ ἀξιολογώτερα ἐκ τῶν εἰς τὴν νοτίω τοῦ Τουρκεστάν περιοχῆς ὑπαρχόντων υποτελῶν τῆς

Ρωσσίκ χανατών, καὶ ἔχουσι πληθυσμὸν τὸ μὲν τῆς Βουγάδος περὶ τὰ 2 200 000 κ., τὸ δὲ τῆς Χίβας περὶ πὰς 700 000 κ.

3. ΚΑΥΚΑΣΙΑ ΧΩΡΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, καὶ πληθυσμός. Η Καυκασία χώρα ἐκτείνεται ἐπατέρῳθεν τοῦ ὄρους Καυκάσου καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσσίας πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Ασιατικῆς Τουρκίας καὶ τῆς Περσίας πρὸς Α διπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἐχει δὲ ἔκτασιν μὲν περὶ πὰς 480 000 □ γλυ., πληθυσμὸν δὲ 9 500 000 κατοίκων.

B. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πόλι φυσικὴν ἔποψιν ἔχεται ζομένη ἡ χώρα αὕτη εἶναι κατὰ τὴν μηροφήν πρὸς Β μὲν καὶ Ν πεδινή, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ ὀρεινή, καταλαμβανομένη ὑπὸ τοῦ ὄρους **Καυκάσου** διακρέεται δὲ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δύο ἔξιοι λόγου ῥέουσι πρὸς Β δ **Κουβάν**, δύοτις πηγάζει ἀπὸ τοῦ Ἐλέρούτου, μιᾶς τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τοῦ Καυκάσου, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν τεῖες δὲ ῥέουσι ΜΑ, δὲ **Ρίων** (Φᾶσις), δὲ **Κούρο** (Κύρος) καὶ δὲ **Αράξης**, οἵτινες πηγάζουσι ἀπὸ τῶν Ἀρμενικῶν ὡρέων καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι τοχὴν καὶ ξηρὸν, εὔκρατον δὲ μόνον ἐν τοῖς παραλίοις τοῦ Εὐξείνου Πόντου, δύον ὀσκύτως καὶ τὸ **Ξαδιφός** παρουσιάζει εὐφορίαν τινά, διότι παράγει ὀρυζαν, ἀραβόσιτον, βάμβακα, καπρόν, καὶ εὐνοεῖ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, τῶν ἐλαιῶν καὶ διαφόρων φυτῶν τῆς Μεσογείου λεκάνης,

Τὰ προϊόντα δύμως τὰ ἀποτελοῦντα τὸν κύριον πλούτον τῆς χώρας εἶναι τὰ διάφορα μεταλλεῖα κύτης καὶ αἱ πλούσιαι πηγαὶ τῆς νάρφας καὶ τοῦ πετρελαίου.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Έκ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Καυκασίας 1 600 000 μόνον εἶναι **Ρώσοι**, οἱ λοιποὶ, παρὰ τοῖς ὄποιοις ἐπικρατοῦσιν ἡ ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ θρησκεία καὶ ὁ Ἰσλαμισμὸς, εἶναι **Τάταροι**, **Τούρκοι**, **Ἄρμενοι**, **Πέρσαι**, καὶ **Γεωργιανοί**, οἵτινες παρουσιάζουσι τὸν τελείωτερον καὶ ὀραίωτερον τύπον τῆς λευκῆς φυλῆς.

ΠΟΛΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΙ. Αἱ περισσότεραι τῶν ἀξιολόγων πόλεων τῆς Καυκασίας εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν πρὸς Νοτίαν κοιλάδων καὶ τοῦ ὀροπεδίου τῆς Ἀρμενίας διότι ἐνταῦθα κυρίως εἶναι συγκεκεντρωμένος ὁ περισσότερος αὐτῆς πληθυσμός. Εἶναι δὲ **Η ΤΙΦΛΙΣ**, **πρωτεύουσα** τῆς χώρας, ἐπὶ τοῦ Κοῦρ ποταμοῦ καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ μεταξὺ Εὐξείνου καὶ τῆς Κασπίας ἴσθμου κειμένη καὶ ἔχουσα 160 000 κ.· ἡ **Βακού**, ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῶν πλουσιωτέρων πηγῶν τοῦ πετρελαίου κειμένη καὶ ἔχουσα 115 000 κ.. **Τὸ Κάρσ** ὀχυρὸν καὶ βιοπόλις ἔχουσα 20 000 κ. καὶ θεωρουμένη παρὰ τῶν Μουσουλμάνων ὡς ἵερὰ ἔνεκα τῶν πολλῶν τάφων ἀγίων Μωαμεθανῶν· καὶ ἡ **Άρεξανδρούπολις** μετά 30 000 κ., ἀμφότεραι ἐπὶ τοῦ Ἀρμενικοῦ ὀροπεδίου.

Ἐν δὲ τῇ πρὸς Β τοῦ Καυκάσου ὀραιῶν κατωκημένῃ χώρᾳ ἀξιολογοὶ πόλεις εἶναι· **Ο Βλαδικαύκασος** μετὰ 45 000 κ.· ἡ **Σταυρούπολις** μετὰ 40 000 κ.· καὶ ἡ **Αίκατερινοδάρη** μετὰ 65 000 κ.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ ἐν τῷ Κέντρῳ τῆς Ἀσίας κειμένη καὶ πέραν τοῦ δροπεδίου τοῦ Παμίο, τῶν Καρακούμιων καὶ Ἰμαλαΐων δρέων, καὶ τοῦ ποταμοῦ Βραμαπούτρα ἐκτεινομένη χώρα ἀποτελεῖ τὴν **ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΑΣΙΑΝ**. ἡς περιλαμβάνει τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν ἢ ἄλλως **Κίναν** καλούμενην, μετὰ τῶν ἐξ αὐτῆς ἔξαρτωμένων χωρῶν τοῦ πεντεκοῦ δροπεδίου· τὴν **Κορέαν**, τὴν **Ιαπωνίαν** καὶ τὴν **Ινδοκίναν**.

1 ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ περιλαμβάνει τὴν κυρίως καλουμένην **Κίναν**, τὴν **Μαντζουρίαν**, τὴν **Μογγολίαν**, τὴν **Τσουγγαρίαν**, τὸ **Ανατολικὸν Τουρκεστάν**, τὸ **Φιέβε** καὶ τὰς νήσους **Χογγ-Κόγγην** καὶ **Άϊνάνην**, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν περὶ τὰ 11 500 000 □ γλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 400 000 000 κατοίκων.

Α'. Η ΚΥΡΙΩΣ ΚΙΝΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά

τινα. Η **KINA**, καὶ «Οὐράνιον κράτος» ἐπονομάζεται κεῖται ἐν τῷ νοτιοκατολικῷ τμήματι τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς *Martzouqiaς* καὶ *Moγγολίας*, ἀπὸ τῶν ὅποιων χωρίζεται διὰ τοῦ παλαιοτάτου **Μεγάλου καλουμένου Σινικοῦ τείχους**, τὸ ὅποιον ἔχει μῆκος 2 600 χιλιομέτρων καὶ εἶναι σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον κατεστραμένον πρὸς Ν ὑπὸ τῆς *Indokíras* καὶ τῆς Σινικῆς θαλάσσης πρὸς Α ὑπὸ τῆς *Kitroúnias* θαλάσσης, τῆς *Kuanῆς* καὶ ἐν μέρει καὶ τῆς Σινικῆς καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Θιβέτ ταῦτα *Aγατολικοῦ Τουρκεστάρ*. Ἔχει δὲ μεγάλην **ἐκτασίν**, περὶ τὰ 4 000 000 □ χλμ., καὶ εἶναι πυκνότατα κατῳκημένη, ἔχουσα **πληθυσμὸν** περὶ τὰ 380 000 000 κατοίκων.

Η **KINA** εἶναι ἀρχαιότατον κράτος, συσταθὲρ πρὸ 4 000 ἑτῶν περίπου, καὶ ἔχει τὸν ἀρχαιότατον πολιτισμόν. Πολλαὶ δὲ ἐκ τῶν ἐν *Εὐρώπῃ* κατὰ τὸν μεσαίων γενομένων ἐφευρέσεων ἥσαν γνωσταὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ δὲν είχον τελειοποιηθῆ ἐνεκα τῆς ἐπιφανείας ἐν αὐτῇ στασιμότητος διότι οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπιμόρως ἀπέφευγον τὴν μετὰ τῶν *Εὐρωπαϊκῶν* ἐθνῶν ἐπικοινωνίαν καὶ τὴν δι' αὐτῶν εἰσαγωγὴν τοῦ *Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ*. μόλις δὲ ἀπὸ τοῦ 19ου αἰώνος ἡραγκάσθησαν τὰ ἐπιτρέψωσι εἰς τοὺς *Εὐρωπαίους* τὰ ἐμπορεύονται εἰς τιας λιμένας τῆς χώρας αὐτῶν.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ ποτεινὴν ἔποιψιν ἔξεταζομένην ἡ Κίνα εἶναι πρὸς Β μέν κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινή, πρὸς Ν δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον δρεινή, καὶ διαρρέεται ὑπὸ τριῶν ἀξιολόγων ποταμῶν· τοῦ **Χοάγγου-Χώ**, τοῦ **Γιαγγ-τσέ-Κιάγγου** καὶ τοῦ πρὸς Ν τούτου ρέοντος **Σί-Κιάγγου**: οἵτινες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν μέγαν *Ειρηνικὸν Ωκεανόν* καὶ διὰ πολλῶν διωρύχων, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτεροι εἶναι ἡ **αύτοκρατορικὴ λεγομένη**, ἐνούμενοι: ἀρδεύουσι τὴν χώραν καὶ διευκολύνουσι τὴν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν αὐτῆς.

Κλίμα δὲ ἡ Κίνα, ἐκτὸς τῶν βορείων μερῶν αὐτῆς, τὰ

όποιας ἔχουσι χειμῶνας δριμυτάτους, ἐν γένει ἔχει θερμότερον καὶ υγρὸν, ἀλλὰ ὑγιεινὸν ἔδαιδος δὲ εὔφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, δρυζαν, τεῖον, βάμβακα, ἴνδικόν, σανκαρποκάλαμον καὶ ἄλλα. Πρὸς τούτοις τὸ ἔδαφος τῆς Κίνας ἐγκλείει πλούσια παντοειδῆ μεταλλεῖα χουσοῦ ἀργύρου, χαλκοῦ, κασσιτέρου, γηιανθράκων καὶ ἄλλων μετάλλων.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Οἱ Κινέζοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν καὶ εἶναι λαὸς ἐπεφυλισμένος καὶ ἀνήθικος, τοήμων δῆμος, αἱμητικός, καρτεροκός, φιλεργός καὶ κατάλληλος εἰς παντὸς εἴδους ἔργασίας· τὰς δοπίας μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἱκανότητος, ἀποκλειούσης πάντα συναγωνισμόρ, διεξάγει καὶ εἰς πολλὰς ξένας χώρας, εἰς τὴν Ἰνδοκίναν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Ἀφειτικὴν, τὴν Αὔστραλίαν καὶ ἄλλαχοῦ, ὅπου ἀναγκάζεται νὰ μεταναστεύῃ ἐνεκα τοῦ πυκνοῦ πληθυσμοῦ τῆς πατρίδος τοῦ.

Παρὸς τῷ λαῷ τούτῳ ἐκ τῶν τριῶν εἰς τὴν χώραν τοῦ μάλιστον διαδεδομένων θρησκειῶν, τοῦ **Κονφουκισμοῦ**, τοῦ **Ταϊσμοῦ**, (*Oρθοῦ λάγον*) καὶ τοῦ **Βουδδισμοῦ**, ἡ ἐπικράτεστέρα εἶναι ἡ τελευταία, διότι ἀριθμεῖ περὶ τὰ 300 000 000 διπαδῶν. Υπάρχουσι δὲ ἐν Κίνᾳ διαδεδομέναι πρὸς τούτοις δ **Μωαυεθανισμὸς** ἐπὶ 30 000 000 διπαδῶν καὶ **Καθολικισμὸς** ἐπὶ 1 500 000 περίπου.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΝ. Ἡ Κίνη ἔχει ἀξιόλογον βιομηχανίκων μεταξίνων ύφασμάτων, γραμμοποιίλτων καὶ μή, διαφόρων τεχνουργημάτων πορσελάνης, ἐλεφαντόδοντος καὶ ἄλλων καὶ διεξάγει, κυριώς μετὰ τῆς Ρωσίκης καὶ Ἰνδικῆς, ζωηρὸν ἔξωτερον ἐμπόριον τείου, ἀκκτεργάστου μετάξης, μεταξίνων ύφασμάτων, ψιασθίνων ἐμπορευμάτων, γάρτου καὶ ἄλλων.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι ἀπόλυτος κληρονομικὴν γοναγκία· δὲ ἡ αὐτοκράτωρ, διττὶς τιτλοφορεῖται «υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ» διοικεῖ αὐτὴν, ἔχων περὶ ἑκατὸν συνθούλιον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῶν μάλιστα πεπικιδευμένων τοῦ κράτους ἀνδρῶν, οἵτινες καλοῦνται **Μανδαρῖνοι** (=σύμβουλοι).

Στρατιωτικῶς δὲ ἡ Τίνχη δὲν εἶναι οὔτε καλῶς οὔτε χαράδριος πρὸς τὴν ἔκτασίν της ὀργανωμένη.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Κίνχη διαιρεῖται εἰς 18 ἐπαρχίας καὶ ἀξιολογώτεραι αὐτῆς πόλεις εἶναι ΒΑ ΤΟ ΠΕΚΙΝΟΝ, πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ἔχουσα περὶ τὰ 2 000 000 κ. καὶ διαιρουμένη εἰς δύο πόλεις, τὴν Ταρταρικὴν καλουμένην, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατοικεῖ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ ἐν τέλει, καὶ τὴν Σινικὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατοικοῦσιν οἱ Σινζι· τὸ Τιεντσίν, ἐπίνειον τοῦ Πεκίνου μετά 950 000 κ. Ἐν δὲ τῇ Λεκάνῃ τοῦ ποταμοῦ Χοάγγου· Χώ εἶναι· ἡ Λάγγ-τσέου-φοῦ, ἐκ τῆς ὁποίας ἀναγροῦσι τὰ διὰ τὴν Εὐρώπην καραβάνια· ἡ Σιγγάνη, ἐμπορική πόλις, κειμένη ἐν τῷ μέσῳ εὐφοριωτάτης πεδιάδος· καὶ ἡ Σοῦ-Τσέου, ἥτις ἔχει περὶ τὰ 2 000 000 κ., καὶ εἶναι πόλις τερπνοτάτη, θεωρουμένη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ὡς «ἡ Κινεζικὴ Βενετία» ἐνεκα τῶν πολλῶν διωρύχων, αἵτινες διασχίζουσιν αὐτήν. Ἐν δὲ τῇ Λεκάνῃ τοῦ Πιάγγ-τσε Κιάγγου εἶναι· ἡ Τσιγγ-τοῦ Φοῦ, πρωτεύουσα ἐπαρχίας καὶ κέντρον ἐμπορικὸν μετὰ 800 000 κ.· ἡ Χάγγ-Τσέου μετὰ 770 000 κ.· ἡ ΒΑ τχύτης κειμένη Ναγκίνη, ἀρχαία τῆς Κίνχης πρωτεύουσα μετὰ 500 000 κ. καὶ ἡ πρὸς Αταύτης Τσίγγ-Κιάγκη, σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πιάγγ-τσε Κιάγγου μετὰ 130 000 κ. Ἐπὶ δὲ τῆς μεσημβρινῆς περιφέλιας ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι· ἡ Νιγγάπω, ἐμπορικός λιμὴν μετὰ 250 000 κ.· ἡ Φοῦ-Τσέου, σπουδαιότατος ἐμπορικός λιμὴν μετὰ 650 000 κ. περίπου· ἡ Καντών, δεύτερος ἐμπορικός λιμὴν τῆς Κίνχης μετὰ 1 600 000 κ.· τὸ Μακάον, παραθλιος πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 60 000 κ. καὶ απεγομένη ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, ὡς καὶ ἡ ἀπέναντι νῆσος Χόγγ-Κόγκη μετὰ 120 000 κ., παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Κινέζων εἰς τὸν Αγγλοντος τῷ 1841.

Β'. ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΝ

Α· ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσης, ὅρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμός. Τὸ κεντρικὸν ὁροπέδιον τῆς Ασίας ἐκτείνεται μεταξὺ Σιβηρίας καὶ Κίνας, καὶ ὁρίζεται πρὸς Βὸλὸ τῶν νοτίων ὁρέων τῆς Σιβηρίας πρὸς Νῦπλο τῶν Καρακουρούμιων καὶ Ἰμαλαῖων ὁρέων πρὸς Αὔπο τῶν ὄρέων Αλάν-Σάρ, Ιν-Σάρ καὶ Κιγκάρ καὶ πρὸς Δύπο τῶν Θιερσχάρ καὶ τῶν Αλταΐων Ἔχει δὲ ἔκτασιν 7 000 000 γῆμ., καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 20 000 000 x.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πό φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενον τὸ κεντρικὸν ὁροπέδιον εἶναι χώρα ἡπειρωτική, λίγη χρονεμμακρυσμένη ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ περιστοιχίζεται ὑπὸ ὑψηλοτάτων ὄρέων, τῶν Ἰμαλαῖων τῶν Καρακουρούμιων, τῶν Θιερσχαρίων ὁρέων καὶ τοῦ ὁροπεδίου Παμίο, ἐπὶ τοῦ ὅποιον ὑψοῦνται τὰ ὅρη Ἀστν-Τάγ, Νάν-σχόρ καὶ Κουνέν-Λούν. Ἐκ τῶν ὄρέων δὲ τούτων πηγάζουσιν ἀξιολογώτατοι ποταμοί, οἱ ὅποιοι ὅμως δὲν ῥέουσι διὰ μέσου τῆς ὑψηλῆς ταύτης χώρας, ἀλλὰ πέριξ αὐτῆς καὶ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ἐκβάλλοντες εἰς τὰς περιβρεχούσας τὴν Ασίαν θαλάσσας καὶ πρὸς μὲν τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανὸν ἐκβάλλουσιν ὁ **Ο�βίς** καὶ ὁ **Ιενισένς** πρὸς δὲ τὸν Ειρηνικὸν καὶ τὰς δευτερευούσας αὗτοῦ θαλάσσας, ὁ **Άμούρος**, ὁ **Χοαγγάκω**, ὁ **Γιαγγ-Τόες**-**Κιάγκος** καὶ ὁ **Μεκόγγηνος** καὶ πρὸς τὸν Ινδικὸν ὠκεανὸν ὁ **Βραμπούτρος** καὶ ὁ **Γάγγης**. Εσωτερικῶς δὲ ἡ χώρα αὕτη εἶναι ξηρὰ καὶ εἰς μόνην ἀξιόλογος

ποταμὸς διαρρέει αὐτήν, ὁ **Ταρίμης**, οὗτος πλημμυρῶν ἐνίστε σχηματίζει τὴν τελματώδη λίμνην **Λόβ-Νόρο**.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας ταύτης εἶναι τραχὺ καὶ ὑπερθολικὸν· τὸ δέ ἔδαφος εἶναι μετρίως εὔφορον, διότι ἔχει πολλὰς θράγους καὶ ἐρήμους, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιόλογωτέρα εἶναι ἡ Ἐρημός **Κόβις**· ἐγκλείει ὅμως διάφορα μεταλλεῖα, οὓς οὐκέτις μέχρι τοῦδε γνωστά.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Οἱ κάτοικοι τοῦ κεντρικοῦ δροπεδίου εἴναι **Μογγόλοι**, **Τουρκομῆνοι** καὶ **Θιβετανοί**. πορσβεύοντες κατὰ τὸ πλεῖστον τὸν **Βουδδισμὸν** καὶ ἀνήκοντες ἀπαρτεῖσθαι τὴν Μογγολικὴν φυλήν, ζῶντες δὲ βίον νόμαδικόν. ἐκτὸς τῶν εἰς τὰς δάσεις ἐγκαθιδεσταμένων.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Χωρογραφικῶν διακριόμενον τὸ Κεντρικὸν δροπέδιον περιλαμβάνει -άς ἑξῆς ἀπὸ τῆς Κίνας ἐξηρτωμένας χώρας· α') τὸ Ἀνατολικὸν **Τουρκεστάν**, β) τὸν **Τσουγγαρίαν** γ) τὸν **Μογγολίαν** δ) τὸν **Μαντζουρίαν** καὶ ε) τὸ **Θιβέτ**.

γ) ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Τὸ Ἀνατολικὸν η̄ ἄλλως **Κινεζικὸν** καλούμενον **Τουρκεστάν** εἴναι ἐν ἐκτεταμένορ δροπέδιον. περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν Θιερσανίων καὶ Κουεν-Λουνίων δρέων, τῆς ἐρήμου Κόβιος καὶ τοῦ δροπεδίου Παμίρ, καὶ ἔχον **πληθυσμὸν** 1500 000 κ. μωαμεθανῶν.

Τὸ πλεῖστον τῆς χώρας ταύτης ἀποτελεῖται ἐξ ἀμυωδῶν ἐρήμων μόνον δὲ τὸ 1/5 αὐτῆς, τὸ ὅποιον διαρρέεται ὑπὸ τῶν εἰς τὸν Ταρίμην ποταμὸν χυνομένων ποταμίων ὑδάτων, ἀποτελεῖται ἐξ ἀξιόλογωτάτων καὶ καταρρεύτων δάσεων, ἐν ταῖς διποίαις ὑπάρχουσιν οἷς ἑξῆς ἀξιόλογοι παραποτάμιοι πόλεις· ἡ **Χοτάνη**, ἔχουσα ἀξιόλογα μεταξουργεῖα καὶ 40 000 κ. ἡ

Ζαρκένδον ᔁχουσα 60 000 κ.· και η **Κασγάρον** ᔁχουσα 50 000 κ., όμοφότεραι αι πόλεις αὗται ᔁχουσιν ἀξιόλογον ἐμπόριον και βιομηχανίαν ταπήτων.

6') ΤΣΟΥΓΓΑΡΙΑ

Τῆς χώρας ταύτης, οἵτις κεῖται ΒΑ τοῦ Τουρκεστάν και κατά τὸ θόρειον μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Ρωσσίαν, μόνον τὸ νότιον μέρος αὐτῆς ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν τῆς Κίνας και ἀξιόλογους πόλεις ᔁχει τὴν **Κούλδοβαν** και τὴν **Ούροινυτσόν**.

7') ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Η Μογγολία, ἐκτεινομένη πρὸς Β τοῦ Μεγάλου Σινικοῦ τείχους μέχρι τῶν δρίων τῆς Σιβηρίας και μεταξὺ Τσουγγαρίας και Μαντζουρίας, εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον ἔρημος ἀμφιόδης και κατοικεῖται μόνον ὅπου ᔁχει δάσεις ὑπὸ 2 000 000 κατοίκων οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους νομαδικὰς φυλάκες, ὃνομαζόμενοι **Ορδοῦ**, **Χαλκᾶς**, **Μογγόλοι** και ἄλλως, και ἀναγνωρίζουσιν ἐνα ἀνώτατον ἀρχηγόν, οἵτις εἶναι ὑποτελής εἰς τὸν κύτοκράτορα τῆς Κίνας και ἐδρεύει ἐν τῇ ὑπὸ 70 000 κατοίκων οἰκοι μένη πόλει **Οὔργα**.

Ἐκ τῆς χώρας ταύτης ἐξώρμησαν κατὰ τὸν 13ον αἰώνα πολυάριθμα βαρβαρικὰ στίφη και ἀρχάς μὲν ὕπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Μεγάλου πορθμοῦ Τσεγγίς Χάν, ὃστερον δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν διαδόχων του και ἐδήλωσαν και κατέστρεψαν πολλὰ τῆς Ασίας και Εὐρώπης μέρη.

8') ΜΑΝΤΖΟΥΡΙΑ

Η Μαντζουρία, ἐκτεινομένη μεταξὺ Μογγολίας, Κίνας, Κιτσίνης Θαλάσσης, Κορέκς και Σιβηρίας, εἶναι χώρα ἔρημος και ᔁχει ἔκτασιν μὲν περὶ τὸ 1 000 000□ χλμ., πληθυσμὸν δὲ

12 000.000 κατοίκων, αἵτινες εἰναι **Μαντζού**, **Τογγούζοι** καὶ **Κινέζοι**.

Ἡ χώρα αὕτη εἴραι προσωπικὴ κτῆσις τῆς αὐτοκρατορικῆς Κινεζικῆς οἰκουμενείας, ἡτις κατάγεται ἐντεῦθεν διότι οἱ **Μαντζού**, λαὸς ὁφαλέος καὶ δραστήριος, εἰσβαλόντες κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Τάϊ-Τσοῦ εἰς τὴν Κίναν καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη πολεμήσαντες ἐκνούενται τῷ 1644 ἐπὶ τῶν διαδόχων Τάϊ-Τσοῦ τὸ **Ηεκινόν** καὶ ἐγκατέστησαν ἐπὶ τοῦ Κινεζικοῦ θρόνου τὴν σήμερον βασιλεύονταν **Μαντζούρικην οἰκογένειαν**. Ἡ **Μαντζούρια** δυνάμει συνιδητῶν, συνουολογηθεισῶν πρὸς τὴν **Ρωσίαν** τῷ 1896 καὶ 1900, διατελεῖ ἐπὶ **Ρωσικὴν** τρόπον ταὰ προστασίαν.

ΠΟΛΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΙ τῆς Μαντζούριας εἰναι· ἡ **Μουκδένη**, μετὰ 180 000 κ.· ἡ **Κιρίνη** μετὰ 120 000 κ.· καὶ ἡ **Τούτιγκάρον**, ἡτις ἔχει ἀξιόλογον ἐμπόριον σισυοῶν (=γουναρικῶν) καὶ τὸ **Πορτ-Αρθούρο**, πόλις ὀγυρωτάτη κατεχομένη ἀπὸ τοῦ 1898 ὑπὸ τῆς Ρωσίας, περιώνυμος δὲ διὰ τὴν μακρὰν πολιορκίαν, ἡνὶ κατὰ τὸν παρόντα **Ρωσοϊκπωνικὸν** πόλεμον ὑπὸ τῶν ἥδη κατεχόντων αὐτὴν **Ιαπώνων** ὑπέστη καὶ τὰς μυρινέκοις μάχης, αἵτινες περὶ αὐτὴν συνεκροτήθησαν.

ε').) ΘΙΒΕΤ

ΤΟ ΘΙΒΕΤ ἐκτεινόμενον μεταξὺ Κινεζικοῦ Τουρκεστάν, Ἰνδοκίας καὶ Κίνας, εἴραι χώρα δρεινή, καταλαμβάνοντα τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ κεντρικοῦ ὁροπεδίου, ἀπρόσιτος δὲ καὶ δλίγον γραστὴ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ἔνεκα τοῦ ὑψους, τῶν ἀποτόμων δρέων, τῆς τραχύτητος τοῦ αλίματος καὶ τῆς ἀντιστάσεως τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Τὸ **ἔδαφος** τῆς χώρας ταύτης εἰναι ἄγονον καὶ μόνον εἰς τὰ χθαμαλὰ αὐτῆς μέρη, ὅπου ὑπάρχουσιν ἀξιόλογοι τινες κοιλάδες, εὑρίσκονται διάφορα δένδρα καὶ δημητριακοὶ καρποί. Πολυάριθμοι δὲ ἐπ' αὐτῆς βόσκουσιν ἀγέλαι διασύρων ζώων, χρησίμων τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἐχει δὲ ἡ χώρα αὕτη πληθυσμὸν περὶ τὰ 6 000 000 κατοίκων, Βουδδιστῶν, καὶ διοικεῖται ὑπὸ θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ, δστις καλεῖται Δαλάϊ-Λάμας καὶ εἶναι ὑποτελής εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κίνας, ὑπὸ τοῦ ὄποιου καὶ κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν ἀλλων Λαμῶν (=ιερέων) διορίζεται· ἐδρεύει δὲ ὁ Δαλάϊ-Λάμας οὗτος ἐν ΛΑΣΣΗ, ήτις εἶναι πρωτεύουσα τῆς χώρας, ἔχουσα 15 000 κ., καὶ θεωρεῖται ὡς ἀγία πόλις καὶ μητρόπολις τοῦ Βουδδισμοῦ, εἰς τὴν ὄποιαν εἶναι αὐστηρῶς ἀπηγορευμένον νὰ εἰσέλθῃ ξένος ἐκ τῆς δύσεως.

*Ἀλλαὶ πόλεις ἀξιόλογοι εἶναι ἡ Καρτόκη, ἡ Σχιγάτσην καὶ ἡ Βατάγκη.

2. ΚΟΡΕΑ

Ἡ χερσόνησος Κορέα, ἐκτεινομένη πρὸς Α τῆς Μαρτζονοίας, μεταξὺ Ιαπωνικῆς θαλάσσης, Κιτζίνης καὶ τοῦ Κορεατικοῦ αόλπου, ἔχει ἑκτασίν 220 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 9 000 000 κατοίκων, κατὰ τὸ πλεῖστον Βουδδιστῶν.

Εἶναι δὲ χώρα δρεινὴ καὶ ἔχει ἔδαφος ἀρκετὰ εὔφυρον καὶ πλούσιον ἐκ δικφόρων μεταλλείων χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ γαιανθράκων· κλίμα δὲ ψυχρότατον, καίτοι κεῖται πλησίον τῆς θαλάσσης.

Ἡ Κορέα μέχρι τοῦ 1895 ἦτο ὑποτελής εἰς τὴν Κίναν, ἀλλ' ἔκτοτε μετὰ τὸν Ιαπωνοκινεζικὸν πόλεμον κατέστη ἐντελῶς ἀνεξάρτητος. Πρωτεύουσα δ' αὐτῆς εἶναι Η ΣΕΟΥΤΛΗ· κειμένη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς καὶ ἔχονσα 250 000 κ.

3. ΙΑΠΩΝΙΑ

A' ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἑκτασίς, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά

τινα. Ἡ Ἰαπωνία κεῖται πρὸς Α τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας καὶ εἶναι κράτος νησιωτικόν, ἀποτελούμενον ἐκ μακρᾶς σειρᾶς νήσων καὶ **όριζόμενον**. ΒΔ ὑπὸ τῆς Ὀχοτσκῆς θαλάσσης πρὸς Ν καὶ Α ὅπλο τοῦ Μεγάλου Εἰρηνικοῦ Ὁκεανοῦ· καὶ πρὸς Δ ὅπλο τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, τῆς Κιτσίνης καὶ τῆς Κυανῆς· ἔχει δ' ἔκτασιν 420 630 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** ὑπὲρ τὰ 45 000 000 κατοίκων.

Αἱ **νῆσοι** δὲ, ἐκ τῶν ὄποιών συνίσταται τὸ νησιωτικὸν τοῦτο κράτος, ἀποτελοῦσι τρεῖς συστάδας· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἐκ τούτων ἀνήκουσιν αἱ **Κουρίλαι νῆσοι**, εἰς δὲ τὴν δευτέραν κινούμεναι **Ιαπωνικαὶ νῆσοι**, ἐκ τῶν ὄποιών ἀξιολογώτεροι εἶναι ἡ **Τεσδώ**, ἡ **Νιφόδων**, ἡ **Σικόκη** καὶ ἡ **Κιουσδόβω**; εἰς δὲ την τρίτην αἱ **Κεδίλαι νῆσοι**, αἱ **Ρίου-Κιοῦ** καὶ ἡ **Φορούχα**.

Ἡ **Ιαπωνία**, ἥτις ἀναμφιβόλως είναι ἀποικία τῶν **Κινέζων** καὶ τῶν **Κορεατῶν**, ἐγένετο μὲν γρωστὴ εἰς τὸν **Εύρωπαίους** τῷ 1543, μόλις δύμας ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰώνος ἐπετράπη εἰς αὐτοὺς τὰ ἐμπορεύονται ἐλευθέρως εἰς τινας λιμένας αὐτῆς.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ **Ιαπωνία** εἶναι χώρα δρεινὴ καὶ ἡφαιστειώδης, ἔχουσα πολλὰ ἐνεργὰ ἡφάστεια. Τὸ **κλίμα** αὐτῆς εἶναι εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν, ψυχρότατον δὲ μόνον ἐν ταῖς βορείοις νήσοις· τὸ δὲ **ἔδαφος** αὐτῆς, κακίτοι καλῶς ὑπὸ πολλῶν ποταμίων ὑδάτων ἀρδευόμενον, εἶναι δλίγον εὔφορον, θαυμασίως ὅμως νῦν καλλιεργούμενον παράγει δημητριακούς καρπούς, δρυζαν, τέιον, βάμβακα, καπνόν, καμφοράν καὶ ἄλλα, καὶ ἐγκλείει ἀξιόλογα **μεταλλεῖα** χρυσοῦ, ἀργύρου, ἐξαιρέτου χαλκοῦ καὶ γαλανθράκων, θεῖον καὶ ἀξιολόγους πηγὰς πετρελαίου, οὐχὶ πρὸ τολλοῦ ἀγακαλυφθείσας.

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Ὁ τὴν

⁷Ιαπωνίαν κατοικῶν λαὸς, παρὰ τῷ ὅποιῷ ἐπικρατοῦσαι θρη-
σκεῖαι εἶναι δὲ **Σιντοϊσμὸς** (λατρεία τῶν οὐρανίων σωμάτων
καὶ ἴδιᾳ τοῦ ήλιου) καὶ δὲ **Βουδδισμός**, εἶναι μίγμα διαφόρων
στοιχείων· διακρίνονται δῆμοις ἐν αὐτῷ οἱ κυρίως καλούμενοι **Ιά-
πωνες**, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν καὶ εἶναι
λαὸς τομορούστατος, γενναιότατος καὶ λίαν φιλόπατρις, συγγενῆς
δὲ τῶν Κινέζων, ἀπὸ τῶν ὅποιων διαφέρει κατὰ τὴν δραστηριό-
τητα, τὴν καθαριότητα, τὴν καλαισθησίαν καὶ τὸν θερμὸν πρὸς
τὴν πρόσοδον καὶ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν ἔρωτα.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Υπὸ γενικὴν ἔποιψιν ἔξε-
ταξομένη ἡ Ιαπωνία εἶναι χώρα **Ἀσιατικὴ**, παρουσιάζουσα γι-
γαντιαίας πρὸς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν προόδους· ἔχει ζωη-
ρὸν ἐμπόριον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν μεταξίνων καὶ βαμβακερῶν
ὑφασμάτων, ἔξαιρέτον χάρτου, δρειχαλκίνων καλλιτεχνημάτων,
διαφόρων λεπτονγηγημάτων καὶ ἀγγείων πορσελάνης, διακριτομέ-
νων ἀπὸ τῶν Κινεζικῶν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν πρωτοτυπίαν
τῆς τέχνης, παιδείαν λίαν διαδεδομένην, καὶ στρατιωτικὴν δργά-
ρωσιν Εὐρωπαϊκήν, δι' ἣς ἐν τῷ κατὰ τὸ 1894-95 πρὸς τὴν Κί-
ναν πολέμῳ ἐθριάμβευσεν, διὸς καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ πρὸς τὴν **Ρωσ-**
σίαν.

Τὸ **πολίτευμα** τῆς ⁷Ιαπωνίας εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία
μετὰ γερουσίας καὶ βουλῆς· δὲ βασιλεὺς αὐτῆς καλεῖται **Μικάδος**
καὶ εἶναι πρὸς τούτοις καὶ ἀρώτατος θρησκευτικὸς ἀρχηγός.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς ἡ ⁷Ια-
πωνία δικτυεῖται σήμερον εἰς 47 νομοὺς καὶ 3 μικρὰς περιφε-
ρείας· καὶ ἀξιόλογώτεραι αὐτῆς **πόλεις** είναι·

ΤΟ ΤΟΚΙΟ (**Ἄλλοτε Τερρών** καλούμενη) ἐπὶ τῆς μεσημβρι-
νοανατολικῆς παραλίας τῆς νήσου Νιφφών, εἶναι **πρωτεύουσα**
τοῦ κράτους καὶ μία τῶν ὡραιοτέρων καὶ μεγαλοπρεπεστέρων πό-
λεων τοῦ κόσμου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 1 250 000 κ.· **Η
Τοκακάμα**, πρὸς Ν τοῦ Τοκίου, εἶναι ἀξιόλογος ἐμπορικὸς λι-
μὴν καὶ ἔχει 150 000 κ.. **Τὸ Κιότον** (**Ἄλλοτε Μόναον**), ἀρ-
χαία πρωτεύουσα τῆς ⁷Ιαπωνίας, ἔχουσα 350 000 κ., πολλοὺς
νησοὺς καὶ διάφορα ἀξιόλογα οἰκυδομῆματα, καλοστικῶν ἄγαλμα-

τοῦ Βούδρα καὶ τὸν μεγαλύτερον τοῦ κόσμου κώδωνας, κλίμακα δὲ ὑγιεινὸν καὶ φύσιν ὡραίχν, διὸ καλεῖται «Πάραδεισος τῆς Ἰαπωνίας». Ἡ Ὀσάκα, εἶναι ἡ ἐμπορικωτέρα καὶ βιομηχανικωτέρα πόλις τῆς Ἰαπωνίας καὶ ἔχει 500 000 κ.· **Χιόγγο-Κοβὲ** μετὰ 160 000 κ.· καὶ **Καναγγάθα** μετὰ 90 000 κ.

“Αλλαὶ πόλεις ἀξιόλογοι τῆς Ἰαπωνίας εἶναι· εἰς τὴν Ὑεσῶν Ἡ Χακοδάτη μετὰ 65 000 κ.· εἰς τὴν Κιουσσὼν ἡ **Καγγο-ζίμα** μετὰ 60 000 κ. καὶ ἡ **Ναγγασάκη** μετὰ 70 000 κ.· εἰς τὴν Σικόκην ἡ **Τοκουζίμα** μετὰ 60 000 κ.

Ἐν δὲ τῇ Φορμόζῃ, ἡτις τῷ 1895 ἀπεσπάσθη ἀπὸ τῆς Κίνας καὶ ἔχει περὶ τὰ 3 000 000 κατοίκων ἀξιόλογωτέρα πόλις· εἶναι ἡ **Τακόβη** μετὰ 120 000 κ.

4. ΙΝΔΟΚΙΝΑ.

A'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, καὶ πληθυσμός. Ἡ Ινδοκίνα, ἡτις ὀνομάζεται οὕτω, διότι κεῖται μεταξὺ Ἰνδιῶν καὶ Κίνας, κεῖται μεσημβρινονανατολικῶς τῆς Ἀσίας· καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Κίνας· ΒΔ ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάνων πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας· πρὸς Α καὶ ΝΑ ὑπὸ τῆς Σινῆς θαλάσσης· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Βέγγαλικοῦ κόλπου· ἔχει δὲ ἔκτασιν περὶ τὰ 2 115 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 35 000 000 κ.

Εἰς τὴν Ινδοκίναν ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι Ἄνδαμάναι καὶ **Νικοβάραι**.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ταύτης, ἡτις ὀνομάζεται καὶ πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδίαι, εἶναι πολὺ διάγον γνωστόν.

B'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

‘Υπὸ φυσικὴν ἔποψιν εξεταζομένη ἡ Ινδοκίνη εἶναι χώρα.

ανένδυμαλος, τεμνομένη ὑπὸ παραλλήλως ὑψουμένων ὄρέων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἐπιμήκεις καὶ στεναὶ πεδιάδες, αἵτινες περθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης μεταβάλλονται εἰς χώρας τελματώδεις. Διαρρέεται δὲ ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ μεντρικοῦ ὅροπεδίου πηγαζόντων ποταμῶν, ἀξιολογώτεροι τῶν ὁποίων εἰναι ὁ Σὸγγ-Κόνες, ὁ Μενάμης, ὁ Σαλουένης, ὁ Ἱραββάδης καὶ ὁ Μεκόγγης.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰνδοκίνας εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρόν· τὸ δὲ **ἔδαφος** εὐφορώτατον καὶ παράγον ἐν ἀφθονίᾳ ὕδρυς, ἵδικόν, πακχαροκάλαμον, δημητριακούς καρπούς, καπνόν, τέιον καὶ ἄλλα.

Τὸ δὲ **ἔδαφος** τῆς χώρας ταύτης ἔχει καὶ ἐκτεταμένα καὶ πυκνὰ πολυτίμων ξύλων δάση, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζῶσι πολλὰ ἄγρια ζῷα· ἔλεφαντες, διποκέρωτες, τίγρεις, λεοπαρδάλεις, οὐραγγούσταγκοι καὶ πλεῖστα ἄλλα εἰδὴ πιθήκων.

Ἐχει δὲ ἡ Ἰνδοκίνα καὶ πλουσιώτατα **μεταλλεῖα** χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, κασσιτέρου, γαϊανθράκων καὶ ἀξιολόγους πηγὰς πετρελαίου.

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδοκίνας ἀνήκουσιν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν καὶ πρεσβεύουσι τὸν Βουδδισμὸν, ἐκτὸς τῶν ἴδιως τὴν χερτόνησον τῆς Μαλάκκας οἰκούντων Μαλαΐων, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μαλαϊκὴν φυλὴν καὶ πρεσβεύουσι τὸν Μωχμεθανισμὸν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Ἡ Ἰνδοκίνα εἶναι μέρει μόνον ἀνεξάρτητος, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ ὑποτεταγμένη εἰς Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς. Δι' ὁ διαιρεῖται εἰς τρία ταῦτα· 1) εἰς τὴν πρὸς Α ἐκτεινομένην **Γαλλικὴν Ἰνδοκίναν**. 2) εἰς τὴν πρὸς Δ ἐκτεινομένην **Αγγλικὴν Ἰνδοκίναν**. 3) εἰς τὸ ἐν τῷ κέντρῳ ἐκτεινόμενον ἀνεξάρτητον βασίλειον τοῦ **Σιάμ**.

1) **Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΙΝΔΟΚΙΝΑ**, ἥτις εἶναι ἡ πολυπληθεστέρως χώρα τῆς χερσονήσου Ἰνδοκίνας, ἔχει **ἔκτασιν** μὲν 550 000

□ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 20 000 000 κ. καὶ περιλαμβάνει.

ο') Τὸ Τογκῖνον, τὸ ὅποιον κεῖται πρὸς Ν τῆς Κίνας καὶ ἐπὶ δρυμώνυμου κόλπου καὶ εἶναι χώρα δρεινή, δασώδης καὶ λίαν μεταλλειοῦχος, ἔχουσα 12 000 000 κατοίκων καὶ πρωτεύουσαν τὴν Χανοΐ μετὰ 150 000 κ.

β') Τὸ Αννάμ, τὸ ὅποιον κεῖται πρὸς Ν τοῦ Τογγίνου καὶ εἶναι εὐφοριωτάτη στενὴ χώρα, ἐκτεινομένη μεταξὺ δασωδῶν δρέων καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Τογγίνου, ἔχουσα δὲ πληθυσμὸν 5 000 000 κατοίκων περίπου καὶ πρωτεύουσαν τὴν Χευὲ μετὰ 50 000 κ.

γ') Τὸν Κοχιγκίναν, ἦτις κεῖται πρὸς Ν τοῦ Αννάμ καὶ εἶναι χώρα τελματώδης, θερμὴ καὶ κεκαλυμμένη ἐξ ἀπεράντων δρυζώνων, ἔχουσα δὲ πληθυσμὸν 1 800 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Σαϊγόνην μετὰ 55 000 κ.

δ') Τὸν Καμβοΐαν, ἦτις κεῖται πρὸς Β τῆς Κοχιγκίνας καὶ εἶναι χώρας ἔχουσα εὐφοριωτάτας πεδιάδας, ἔκτασιν 100 000 □ χλμ., πληθυσμὸν 1 500 000 κατοίκων καὶ πρωτεύουσαν τὴν Πνούμ-Πὲν μετὰ 30 000 κ.

2) ΑΓΓΛΙΚΗ ΙΝΔΟΚΙΝΑ ἔχει ἔκτασιν μὲν 700 000 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ 1 500 000 κ. καὶ περιλαμβάνει τὴν Ασσάμην, τὴν Βιρμανίαν, τὴν Μανιπούρων, τὴν Αρακάνην, τὴν Τενεσσαρίμην καὶ τὰς ἐπὶ τῶν πορθμῶν Μαλάκκας καὶ Σιγγαπούρης χώρας μετὰ τῶν Ανδαμανῶν καὶ Νικοβαρῶν νήσων.

Ἄξιοι γάρ τεροι δὲ πόλεις τῆς χώρας ταύτης εἶναι· ἡ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὅχθης τοῦ Ιραββάδη Μανδαλένη, πρωτεύουσα τῆς εὐφόρου καὶ μεταλλειούχου Βιρμανίας, μετὰ 190 000 κ. περίπου· ἡ ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν σχεδὸν τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ πόλις Ραγγοῦν μετὰ 100 000 κ.. ἡ ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σαλούενη πόλις Μωλεψῆνη μετὰ 60 000· ἡ ἐπὶ τῆς Μαλάκκας Γεωργετώβην μετὰ 60 000 κ. καὶ πρὸς Ν ταύτης ἡ Σιγγαπούρη, ἦτις ἔχει σπουδαιότατον ἐμπόριον καὶ 100 000 κ.

3) ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΙΑΜ, τὸ ὅποιον κεῖται ἐν τῷ μέσῳ

τῆς χερσονήσου Ἰνδοκίνας, εἶναι ἀνεξάρτητον καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 726 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 6 000 000 κατοίκων· καὶ διοικεῖται ὑπὸ δύο βασιλέων, ἐκ τῶν ὅποιων δὲ μὲν εἰς εἶναι ἀπόλυτος μονάρχης, δὲ ἔτερος ἔχει μὲν τὸν τοῦ βασιλέως καὶ βασιλικά τινα προνόμια, ἀλλ ὅλην ἔξουσίαν.

Πόλεις ἀξιόλογοι τῆς χώρας ταύτης εἶναι ἡ **Βαγκόκη** παράλιος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις, ἐκτισμένη ἐπὶ τῷ ἐκβολῶν τοῦ Μενάμου ποταμοῦ καὶ ἔχουσα 400 000 κ. καὶ ἡ πρὸς Βατάντης κειμένη **Άγούθια** μετὰ 50 000 κ.

Ἐπιδὸς τοῦ Σιάμ καὶ ἄλλα ὥδαγεν ἀνεξάρτητα ιοράτη ὑπάρχονταν ἐπὶ τῆς Μαλάκκας· ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτερον εἶναι τὸ κράτος **Περάκη**.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πρὸς Ν καὶ ΝΔ τῆς Ασιατικῆς ἡπείρου ἐκτείνονται τὸ **Ινδοστάν** καὶ τὰ τρία κράτη τοῦ δροπεδίου τοῦ Ιράν, τὸ **Αφγανιστάν**, τὸ **Βελουτχιστάν** καὶ ἡ **Περσία**.

1. ΙΝΔΟΣΤΑΝ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσης, δομα, ἔκτασις, πληθυσμός καὶ ιστορικά τινα. Τὸ Ινδοστάν εἶναι τριγωνικὴ χερσόνησος, ἥτις κεῖται πρὸς Δ τῆς Ινδοκίνας καὶ **όριζεται** ΒΑ ὑπὸ τῆς Κίνας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν Ἰμαλαΐων ὁρέων· ΒΔ ὑπὸ τοῦ Βελουτχιστάν καὶ **Αφγανιστάν**, ἀπὸ τῶν ὁποίων χωρίζεται διὰ τῶν Βαϊτίων καὶ Σουλεϊμανίων ὁρέων· πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ **Αραβικοῦ**

πελάγους καὶ πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἰνδοκίνας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῶν Ἀσσαμίων ὄρεών καταλήγει δὲ πρὸς Ν εἰς τὸ Κομορῆνον ἀκρωτήριον καὶ ἔχει ἔκτασιν μετὰ τῆς νήσου Κεϋλάνης 3 000 000 □ γλυ. καὶ πλ. π. θυρμὸν 290 000 000 κατοίκων.

Τὸ Ἰνδοστᾶν ὀνομάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχατῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων «ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆν». οἱ δὲ κάτοικοι αὐτοῦ ὑπῆρχαν ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς πεπολιτισμένοι καὶ περίφημοι διὰ τὴν ἐπιστήμην, τὴν σοφίαν καὶ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἰδέας.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενον τὸ Ἰνδοστᾶν εἶγαι ἐν μέγιξ τριγωνικὸν ὁροπέδιον, καλούμενον **Δεκάν** καὶ περιστοιχιζόμενον ὑπὸ τριῶν ὁροσειρῶν· τῶν ἐπὶ τῆς παραλίας Μαλαχάρης ὑψουμένων **Δυτικῶν Γαταίων ὁρέων**, καὶ τῶν **Βενδύων ὁρέων**. πρὸς Β τῷν ὁποίων ἔκτείνεται μέχρι τῶν Ἰμαλατῶν μία ἀπέραντος χθαμαλὴ πεδιάς, δικρρεομένη ὑπὸ τριῶν ποταμῶν· τοῦ **Ἰνδοῦ**, τοῦ **Γάγγου** καὶ τοῦ **Βραμαπούτρα**, οἵτινες εἶναι ἀξιολογώτεροι ἢ οἱ ποταμοὶ τοῦ ὁροπεδίου.

Τὸ **κλίμα** τοῦ Ἰνδοστᾶν εἶναι πολὺ θερμὸν καὶ ὑγρόν, ἴδιως πρὸς Β, εἰς τὰ παρὰ τὸν Ἰνδὸν καὶ Γάγγην μέρη ὅπου κατὰ τὸ θέρος ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πνιγῆσκα καὶ ὁ ἀὴρ διάθερμος· τὸ δὲ **ἔνδαφος** αὐτοῦ εἶναι εὐφορώτατον καὶ παράγει ἐν ἀφθονίᾳ ὅρνται καὶ βανάρας, αἴτινες εἶναι ἡ κυριωτέρα τροφὴ τῶν Ἰνδῶν, σάκχαρον, σήσαμον, ἵνδικόν, βάμβακα καὶ ἄλλα· ἔχει δὲ ἀπέραντα δάση πολυτίμων ζύλων καὶ ἐγκλείει δλίγης ποσότητος **μεταλλεῖα** χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, χαλκοῦ καὶ ἄλλων, καὶ διαφόρους πολυτίμους λίθους, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται οἱ περίφημοι τοῦ Δεκάν ἀδάμαντες.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Ο τὸ

Ίνδοστάν κατοικῶν λαός, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐπικρατοῦσαι θρησκεῖαι εἶναι ὁ Βραχμανισμὸς, ὁ Βουδδισμὸς καὶ ὁ Μωαμεθανισμὸς, εἶναι λαός πολύμικτος· διακρίνονται δῆμος ἐν αὐτῷ οἱ κυρίως καλούμενοι Ίνδοι καὶ οἱ Δραβίδαι, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλήν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Τὸ Ίνδοστάν, τὸ ὅποιον ἐπὶ μακρὸν χρόνον κατὰ τὸν μεσκίωνα ὑπῆρξε κράτος μέγα καὶ ἴσχυρὸν καὶ τοῦ ὅποιου διανάρχης ἐκαλεῖτο Μέγας Μογγόλος, σήμερον ἔχει περιέλθει καθ' διοκληρίαν σχεδὸν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν "Αγγλων· διότι τὰ ἀνεξάρτητα ἦν ὑποτελῆ εἰς τοὺς "Αγγλους ἵθαγενῆ κράτη εἴναι δλίγα, οἱ δὲ Γάλλοι καὶ Πορτογάλοι πόλεις τιὰς μόνον κατέχονται μετὰ τῶν πέριξ αὐτῶν μικρῶν περιφερειῶν. Λι' ὁ τὸ Ίνδοστάν διαιρεῖται εἰς τὰς ἔξης τέσσαρας κατηγορίας·

- α'. Εἰς ἀμέσους Ἀγγλικὰς κτήσεις.
- β'. Εἰς Ίνδοὺς ὑποτελεῖς τῶν "Αγγλων ἢ ὑπὸ τῶν Ἀγγλικὴν προστασίαν διατελοῦντας.
- γ'. Εἰς Γαλλικὰς καὶ Πορτογαλικὰς κτήσεις.
- δ'. Εἰς Ίνδοὺς ἀνεξαρτήτους.

ΑΜΕΣΟΙ ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Αἱ ἄμεσοι Ἀγγλικαὶ κτήσεις διοικοῦνται ὑπὸ ἀντιθεσιλέως ἔστις ἀντιπροσωπεύει τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, φέροντα τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ινδῶν, καὶ ὑπὸ συμβουλίου Ίνδῶν, ἐδρεύοντος ἐν Λονδίνῳ. Κατέχονται δὲ αἱ κτήσεις αὗται διὰ στρατοῦ 200 000 μόνον, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ $\frac{2}{3}$ εἶναι ἱθαγενεῖς, καὶ διαιροῦνται διοικητικῶς εἰς τρεῖς προεδρείας· α') τὴν τῆς Βεγγάλης· β') τὴν τῆς Βουβάνης· καὶ γ') τὴν τῆς Μαδράσης.

Ἄξιολογώτεραι δὲ πόλεις τῆς χώρας ταύτης εἶναι· ή **Καλκούντα**, παρὰ τὰς ἐκβολὰς σχεδὸν τοῦ Γάγγου, πρωτεύουσα τῶν Ἀγγλικῶν Ινδῶν, μεγαλοπρεπής καὶ ἐμπορικὴ πόλις, καὶ

Εδρα τοῦ ἀντιβασιλέως, ἔχουσα πανεπιστήμιον, τὸν ὄραιότατον τοῦ κόσμου βοτανικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἑταιρίας καὶ περὶ τὰς 850 000 κ. μετὰ τῶν προαστείων της· **κλίμα** ὅμως νοσῶδες. "Αλλαι δὲ πόλεις ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Γάγγου διαρρεομένῃ πεδιάδι εἰναι· ἡ **Βεναρέση**, ἵερὰ τῶν Ἰνδῶν πόλις καὶ κέντρον τῶν θρησκευτικῶν γγώσεων καὶ τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας, ἔχουσα βραχμανικὸν πανεπιστήμιον, ἀρχαιότατον ἀστεροσκοπεῖον καὶ διάφορα ἄλλα ἐπιστημονικὰ ἴδρυματα, καὶ 225 000 κ.· ἡ **Δελχὴ** πάλαι πρωτεύουσα τῶν Μογγόλων μοναρχῶν, ἔχουσα 200 000 κ.· ἡ **Λαζώρη** μετὰ 180 000 κ. καὶ ἄλλαι, ἔχουσαι ὑπὲρ τὰς 100 000 κατοίκων ἕκαστη.

"Ἐπὶ δὲ τοῦ ὁροπεδίου τοῦ Δειλὰν ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι· ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τῆς Μαλαβάρης, ἡ **Βουμβάνη**, ἐπὶ γῆς σου ὁμωνύμου, βιομήχανος πόλις καὶ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τῶν Ἰνδῶν, ἔχουσα 820 000 κ. μετὰ τῶν προαστείων της· ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τοῦ Κορομανδέλου, ἡ **Μαδράση**, ἐμπορικὸς λιμὴν σπουδαιότατος μετὰ 450 000 κ.

"Ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς Ναειμένης νήσου **Κεϋλάνης** (πάλαι Ταπροβάνης), ἥτις εἶναι εὐφοριωτάτη, ἔχουσα κλίμα θεομότατον καὶ ὑγρότατον, τρίκα δὲ ἐκατομμύρια κατοίκων, ἀξιολογώτερα πόλις εἶναι· τὸ **Κολόμβον** μετὰ 100 000 κ.

"Ἡ ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης Ἀγγλικὴ κυριαρχία εἶναι λιαν εὐεργετικὴ διότι οἱ Ἀγγλοι κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς καὶ ἐξημέρωσιν τῶν ἥθων τῶν κατοίκων της, διὰ τῆς ἴδρυσεως διαφόρων σχολείων, τριῶν πανεπιστημίων, διὰ τῆς κατασκευῆς διωρύχων, τηλεγράφων, σιδηροδρόμων, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ πρὸς πάντων τῆς γεωργίας, πρὸς πρόληψιν τῶν ἀνθρωποφθόρων λιμῶν, οἵτινες πολλάκις ἐκατομμύρια διλόκληρα ἀνθρώπων ἐστέονται τῆς ζωῆς.

ΚΡΑΤΗ ΥΠΟΤΕΛΗ

η ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας διατελοῦνται.

Ἐκ τῶν ὑποτελῶν η ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας διατελοῦντων κρατῶν τὰ ἀξιολογώτερα διατηροῦσι φαινομενικήν τινα κυριαρχίαν, ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν ὅμως ἐπίβλεψιν Ἀγγλῶν ἀντιπροσώπων· τὸ ἀξιολογώτερον δὲ τῶν κρατῶν τούτων εἶναι τὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Δεκάνου κράτος ΝΙΖΑΜ, τὸ ὄποιον ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Χαϊδεροβάδην μετὰ 420 000 κ.

ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Οἱ Γάλλοι, οἵτινες κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἦσαν λίαν ισχυροὶ ἐν τῷ Ἰνδοστάν, σήμερον κατέχουσι μόνον πέντε πόλεις μετὰ πληθυσμοῦ 290 000 κ.: ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Καρομανδέλου τὴν Καρακάλην, τὴν Πονδισχερήν καὶ τὸ Ταναόν· ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μαλαβάρης τὴν Μαχίν, καὶ πλησίον τῆς Καλκούττας τὴν Χανδεργαγόρην.

Οἱ δὲ Πορτογάλοι κατέχουσι τρεῖς μόνον πόλεις μετὰ 530 000 κ.: τὴν πρὸς Βομβάνης καὶ ἐπὶ νήσου ὁμωνύμου πόλιν Διού καὶ Δαμάν, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μαλαβάρης καὶ ἐπὶ νήσου ὁμωνύμου πόλιν Γόαν.

ΙΝΔΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἀνεξάρτητά τινα Ἰνδικὰ κράτη, παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Ἰμαλαῖων δρέων ἐκ τούτων ἀξιολογώτεροι εἰναι: α') τὸ τῆς Νεπάλης, τὸ ὄποιον ἔχει ἔκτασιν 154 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 3 000 000 κ. μετὰ πρωτευούσης τῆς πόλεως Χατμανδούνης, ητις ἔχει 50 000 κ.: καὶ β') τὸ τῆς Βουτάνης, τὸ ὄποιον ἔχει ἔκτασιν 35 200 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰς 200 000 κ. μετὰ πρωτεύουσης τῆς πόλεως Ταστιονδόχης,

2. ΟΡΟΠΕΔΙΟΝ τΟΥ ΙΠΑΝ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ιράν είναι ή επίσημος λέξις, διὰ τῆς ὅποιας οἱ Πέρσαι δὴ λοῦσι τὸ κράτος των γεωγραφικῶν ὅμως Ἰράν καλεῖται ὀλόκληρος ή χώρα, ἡτοι **ὅρίζεται** πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ὄμανικοῦ· πρὸς Α ὑπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς πεδιάδος τῆς Μεσοποταμίας· ἔχει δὲ **ἔκτασιν** 2,700,000 □ χλμ καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰ 14 000 000 κατοίκων.

Β. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμενον τὸ Ἰράν εἶναι ἐν τριγωνικὸν δροπέδιον, περιέχον πολλὰς ἀλατούχους στέπαπας καὶ ἐρήμους καὶ συνδεόμενον μετὰ τοῦ Παμίρ διὰ στενῆς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἀμοῦ ("Ωξοῦ") καὶ Ἰνδοῦ ὑψουμένης ὁροσειρᾶς· περιστοιχιζόμενον δὲ ὑπὸ ὑψηλῶν ὁρέων· ὑπὸ τοῦ Ἐλβούρου πρὸς Β, τοῦ Χινδονικούχον ΒΑ, τῶν Ἀρμενικῶν ὁρέων ΒΔ, καὶ τῶν Βαϊτίων καὶ Σουλεϊμανίων ὁρέων Α.

Τὸ δροπέδιον τοῦτο παρουσιάζει διάφορα ὑψώματα καὶ κολλητήτας, ἐντὸς τῶν ὅποιων σγηματίζονται ἐκ τῶν συρρεόντων ὄδατων ἀλατοῦχοι λίμναι· ἀξιολογώτεραι τῶν ὅποιων εἶναι ή **Οὐρούμια** ή **Νίρις** καὶ ή ἔκτεταμένη καὶ τελματώδης **Χαμούν**, εἰς τὴν ὅποιαν ἐκβάλλει ὁ ἀξιολογώτερος τῶν ποταμῶν τῆς χώρας ταύτης **Χιλμένδης**,

Τὸ κλίμα τοῦ Ἰράν εἶναι ἡπειρωτικὸν ἥτοι ἔχει θερμότατα θέρην καὶ δριμυτάτους χειμῶνας· τὸ δὲ **ἔδαφος** αὐτοῦ, ἐνεκα τῶν ὀλίγων βροχῶν, αἰτινες πίπτουσιν ἐπ' αὐτοῦ, εἶναι ὀλίγον εὔφορον· παρὰ τὴν Κασπίαν ὅμως θάλασσαν, ὃπου αἱ βροχαὶ εἶναι συχνότεραι, καὶ εἰς τὰ κακλῶς ἀρδευόμενα μέρη, τὸ **ἔδαφος**

είναι άρκούντως εύφορον καὶ παράγει δημητριακούς καρπούς, κάνναβιν, καπνόν, δρυζαν, βάμβακα καὶ ἄλλα. **Μεταλλεῖα** δὲ διάφορα, χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, πολύτιμοι λίθοι καὶ πηγαὶ λευκοῦ καὶ διαυγεστάτου πετρελαίου εὑρίσκονται εἰς τὰ πέριξ τῆς χώρας ὅρη.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Οἱ τὸ Ἰράν οἰκουντες λαοί, παρὰ τοῖς ὅποίσις ἐπικρατοῦσα θρησκεία είναι ὁ Μωαμεθανισμὸς, είναι διάφοροι διακρίνονται ὅμως μεταξὺ αὐτῶν οἱ **Ίρανιοι** (Πέρσαι, Κοῦρδοι, Ταδζίκοι, Ἀφγανοὶ καὶ Βελούτχαι), οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν καὶ είναι πολυχριθμότεροι καὶ οἱ **Τουράνιοι** (Τοῦρκοι, Τουρκομάνοι, Ἐζαρέχοι καὶ Αίμανοι), οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Πολιτικῶς διαιρεῖται τὸ Ἰράν εἰς τρία κράτη· Α') τὴν **Περσίαν**, Β') τὸ **Ἀφγανιστάν**, καὶ Γ') τὸ **Βελούτχιστάν**.

Α. ΠΕΡΣΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Περσία κεῖται ἐν τῷ δυτικῷ μέρει τοῦ Ἰρανικοῦ ὁροπέδιου καὶ ἔχει τὰ αὐτὰ ὅρια, τὰ ὅποια ἔχει ὄλοκληρον τὸ δρόπεδιον τοῦτο, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς, ὅτι πρὸς Α ὁρίζεται ὃποδι τὸν Ἀφγανιστάν καὶ Βελούτχιστάν· ἔχει δὲ ἔκτασιν 1 645 000 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 9 500 000 κατοίκων.

Ὑπῆρξε δὲ ἡ Περσία τὸ πάλαι μέγα καὶ κραταιότατον κράτος· πρὸς τὸ ὅποιον ὅμως οἱ ἀρχαῖοι ἥμῶν ἔνδοξοι πρόγονοι πολλάκις ἡρωϊκώτατα καὶ νικηφόρως ἐπολέμησαν.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

‘Υπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Περσία παρουσιάζει τὴν αὐτὴν καθ' ὅλου κατάστασιν τοῦ δροπεδίου τοῦ Ἰράν· διοτε ἔχει τὰ αὐτὰ συστατικὰ τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ αὐτὸν κλίμα. Ὑπὸ πολιτικὴν δ' ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Περσία, ἔχει πολιτευματικόντων μοναρχίαν ὃ δὲ ἀνώτατος αὐτῆς ἀρχῶν, τοῦ ὁποίου ὅμως τὴν ἔξουσίαν πολλαὶ νομαδικαὶ φυλαὶ τῆς χώρας δὲν ἀναγνωρίζουσιν, καλεῖται **Σάχης** καὶ εἶναι πρὸς τούτοις καὶ ἀνώτατος θρησκευτικὸς ἀρχηγός.

Ἡ Περσία δὲν εἶναι κράτος ἀτεπτυγμένον· καὶ ἡ βιομηχανία αὐτῆς, ἣντις ἄλλοτε ἥκμαζε, σήμερον ενδίσκεται ἐν παρακμῇ καὶ περιορίζεται μόνον εἰς τὴν κατασκευήν σπαθῶν, ταπήτων, μεταξιῶν ὑφασμάτων, σαλίων, χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν κεντημάτων, πλωμάτων καὶ τῶν τοιούτων.

Διοικητικῶς ἡ Περσία διαιρεῖται εἰς 13 ἔπαρχίας καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι·

Ἡ **ΤΕΧΕΡΑΝΗ**, παρά τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἐλβούρου, πρωτεύουσα τοῦ κράτους μετὰ 210 000 κ.· Ἡ **Τσινοίς** ΝΔ τῆς Καυκασίας θαλάσσης, ὡραιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 100 000 κ.. Τὸ **Ισπαχᾶν**, ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς Περσίας, παλαιὰ τοῦ κράτους πρωτεύουσα, πολυανθρωποτάτη ἀλλοτε ἔχουσα περὶ τὸ 1 000 000 κ., ἐνῷ σήμερον ἔχει μόνον 90 000 κ.. Ἡ **Μεχέδην**, πρὸς Α τῆς Τεχεράνης κειμένη ἔχει 70 000 κ. καὶ εἶναι Ἱερὰ τῶν Μουσουλμάνων σχιτῶν (=αἱρετικῶν) πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν πολλοὶ προσκυνηταὶ συρρέουσιν. Ἡ **Άμαδάνη** (πάλαι Ἐκβάτανα) πρὸς Δ τῆς Τεχεράνης κειμένη καὶ ἔχουσα 35 000 κ.. Ἡ **Σχιράζη**, πρὸς Ν τῆς χώρας καὶ οὐχὶ μακράν τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἐν τερπνοτάτῃ κοιλάδι κειμένη, ἔχει 30 000 κ. καὶ παράγει τοὺς ἀξιολογωτέρους οἴνους τῆς Ἀσίας. Ἡ **Κασχάνη** πρὸς Ν τῆς Τεχεράνης μετὰ 70 000 κ.

Πρὸς Ν δὲ τῆς Κασπίας θαλάσσης ὑπάρχουσι καὶ δύο ἀξιόλογοι αὐτῆς ἐμπορικοὶ λιμένες· ἡ **Ρέχτη** καὶ **Βαλφούρη**, ἔχουσαι ὑπέρ τὰς 35 000 κ. ἐκκτέρω.

Β'. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Τὸ Ἀφγανιστάν κεῖται ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς γωνίας τοῦ Ιράν καὶ δρίζεται πρὸ Β ὑπὸ τοῦ χαράτου τῆς Βουχάρας· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Βελούτχιστάν· πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάν· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Περσίας. Ἐχει δ' ἔκτασιν 680 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 4 000 000 κατοίκων.

Εἶναι χώρα ὀρεινή, καταλαμβανομένη ὑπὸ διαφόρων διακλαδώσεων τοῦ ὑψηλοτέρου αὐτῆς ὅρους **Χινδοκούχου** καὶ περιέχει ἀπεράντους ἀμμώδεις πεδιάδας καὶ ἐρήμους, ἀλλὰ καὶ εὐφόρους τερπνὰς κοιλάδας, αἵτινες παράγουσι σιηρά, δρυζαν, καπνόν, βάμβακα, σακχαροκάλαμον, καὶ ἄλλα διάφορα προϊόντα.

Κατοικεῖται δὲ τὸ Ἀφγανιστάν ὑπὸ διαφόρων νομαδιῶν φυλῶν, ἐκ τῶν δποίων αἱ περισσότεραι εἶναι ἀνεξάρτητοι, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἡγεμόνος, δστις καλεῖται **Ἐμίρος** καὶ διαιτεῖται ὑπὸ ποιάν τινα προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, παρὰ τῆς δποίας λαμβάνει καὶ ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν τιμῶν ἐκατομμυρίων δραχμῶν.

Αξιολογώτεραι πόλεις τοῦ Ἀφγανιστάν εἶναι· **Η ΚΑΒΟΥΛΗ**, ἔδρα τοῦ Ἐμίρου μετὰ 75 000 κ.. **Η Κανδασχάρη** μετὰ 60 000 κ.. καὶ ἡ **Χεράτη**, ἣτις περιστοιχίζεται ὑπὸ ὡραίων πεδιάδων, ἔχει ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν ξιφῶν, ταπήτων καὶ ῥοδελαίου, καὶ 50 000 κ..

Γ'. ΒΕΛΟΥΤΧΙΣΤΑΝ

Τὸ **Βελούτχιστάν** κεῖται ἐπὶ τοῦ νοτιοανατολικοῦ τμήματος τοῦ Ιράν καὶ δρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ πελάγους· πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάν· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Περσίας· ἔχει δ' ἔκτασιν 276 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰς 400 000 κατοίκων, Μωχμεθανῶν.

Τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας ταύτης εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ Ἀφγανιστάν· διοικεῖται δὲ ὑπὸ ἡγεμόνος τινος· οὗτος καλεῖται Χάν καὶ διατελεῖ ὑπὸ ποιάρ τυνα προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, παρὰ τῆς ὁποίας λαμβάνει μικράν τυνα ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν.

Πρωτεύουσα τοῦ Βελούτχιστάν εἶναι Η ΚΕΛΑΤΗ μετὰ 15,000 κ.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΥΤΙΚΗ ΑΣΙΑ

Α'. ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὄσια, ἔκτασις καὶ πληθυσμός. Ἡ Δυτικὴ Ἀσία περιλαμβάνει ὅλόκληρον τὴν πρὸς δυσμὰς χώραν, ἥτις ὀρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Καυκασίου Ρωσσίας, τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ὄμανικοῦ καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης· ἔχει δὲ ἔκτασιν 2 000 000□χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 20 000 000 κατοίκων.

Β'. ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ δυτικὴ Ἀσία είναι μία χώρα· διότι τὸ πλεῖστον αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὴν Τουρκικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ ἀποτελεῖ ΤΗΝ ΑΣΙΑΤΙΚΗΝ καλούμενην ΤΟΥΡΚΙΑΝ. Ὑπὸ χωρογραφικὴν ὅμως ἔποψιν ἔξεταζομένη ἀποτελεῖται ἐκ πέντε διακεκριμένων ἀπ' ἀλλήλων χωρῶν· Α') τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· Β') τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης· Γ') τῆς Τουρκικῆς Ἀρμενίας μετὰ τοῦ Κουρδιστάν· Δ') τῆς Μεσοποταμίας μετὰ τῆς Βαβυλωνίας· καὶ Ε') τῆς Ἀραβίας.

A. ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, δορά, ἔκτασις, πληθυδυός καὶ ιστορικά τινα. Η Μικρὰ Ἀσία, ητις καὶ Ἀνατολὴ καλεῖται, καταλχμέναι ὀλόκληρον τὸ βόρειον τμῆμα τῆς Δυτικῆς Ἀσίας καὶ δοιάζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Ποντού καὶ τῆς Προποντίδος· πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Ἀραβίας, καὶ Μεσοποταμίας· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Περσίδος· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Εχει δὲ ἔκτασιν περὶ τὰς 525 000 □ χλμ. καὶ πληθυδυός περὶ τὰ 9 500 000 κ.

Εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἀνήκουσι μικραί τινες ἐν τῇ Πρωποντίδι οἵσαι καὶ αἱ ἀπέναντι τῶν δυτικῶν παραλίων αὐτῆς κείμεναι: **Λέσβος, Χίος, Σάμος, Ρόδος, Κύπρος, καὶ αἱ μεταξὺ Σάμου καὶ Ρόδου Σποράδες· Πάτμος, Κῶς, Κάσσος, Ίκαρος καὶ ἄλλαι.**

Τη Μικρὰ Ἀσία ἔχει μεγίστην διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν ἀξίαν· διότι ἐν αὐτῇ μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον ἰδούμησαν πολλαὶ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, σωζόμεναι καὶ σήμερον, καὶ ποικιλοτρόπως ἔδρασαν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι· ἐπὶ δὲ μᾶλλον διότι ἐν αὐτῇ ἀνεπτύχθη καὶ ἐμορφώθη ὁ πρῶτος Ἑλληνικὸς πολιτισμός, ἐνεκα τῆς ἐπιμιξίας τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἀποίκων μετὰ τῶν ἥδη ἐν τῷ πολιτισμῷ προηγμένων γειτονιῶν ἐθνῶν, Φοινίκων, Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων.

B. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Ὅπο φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Μικρὰ Ἀσία εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν περὶ τὰ 1000 μέτρα ὑψηλὸν ὁροπέδιον μετὰ ὑφαιστειαδῶν ὑψωμάτων καὶ κοιλοτήτων, ἐντὸς τῶν ὅποιων σχηματίζονται πολλαὶ ἀλατοῦχοι λίμναι· καὶ ἔχει

παράλια πολυτχιδή καὶ πολύκολπα, ἐν τοῖς ὄποίσι σχηματίζονται· Α') ΠΟΛΛΟΙ ΚΟΛΠΟΙ, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἰναι ἐν μὲν τῇ Προποντίδι, ὁ Ἀστακηνός, ὁ Κιανὸς καὶ ὁ τῆς Κυζίκου· ἐν δὲ τῇ μεταξὺ Λέσβου καὶ Ρόδου παραλίᾳ, ὁ Ἀδραμύττειος, ὁ Ἐργατίος, ὁ Καῦστροιος, ὁ Ιασικὸς καὶ ὁ Κεραμεικός· ἐν δὲ τῇ ἀπέναντι τῆς Κύπρου παραλίᾳ, ὁ τῆς Ἀτταλείας καὶ ὁ Ισσικός· Β') ΠΟΛΛΑΙ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΙ, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἰναι ἡ ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου χερσόνησος τῆς Χαλκηδόνος· ἡ ἐν τῇ Προποντίδι σχηματιζομένη τῆς Κιζίκου· ἡ ἀπέναντι τοῦ Ἑλλησπόντου Τρῳεκή χερσόνησος· ἡ μεταξὺ Ἐρμαίου καὶ Καῦστρίου κόλπου σχηματιζομένη χερσόνησος τῶν Κλαζομενῶν· καὶ ἄλλαι ἄλλαχοῦ. Γ') ΠΟΛΛΑΙ ΝΗΣΟΙ, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἰναι ἡ Λέσβος, ἡ Χίος, ἡ Σάμος, ἡ Ρόδος καὶ ἡ τούτων πασῶν μεγαλυτέρων Κύπρος. Δ') ΠΟΛΛΑ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἰναι τὰ ἐν Τρωικῇ χερσονήσῳ Σίγειον καὶ Λεκτόν· τὸ ἀπέναντι τῆς Σάμου Τρωγύλιον· τὰ ἔκατέρωθεν τοῦ κόλπου τῆς Ἀτταλείας ἀκρωτήρια Ἰερὰ Ἀκρον καὶ Ἀνεμώριον· καὶ ἄλλα ἄλλαχοῦ. Ε') ΔΥΟ ΠΟΡΘΜΟΙ, ὁ Ερλάνθησποντος καὶ ὁ Θρακικὸς Βόσπορος, δι' ὧν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρώπης.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Διατέμνεται δὲ ἡ Μικρὰ Ἀσία ὑπὸ πολλῶν δύέων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἰναι· ὁ πρὸς Ν. ὑψούμενος Ταῦροις· ὁ πρὸς Α. αὐτοῦ ὑψούμενος Ἀντίταυρος, διτις εἰναι δρός ὑψηλὸν καὶ χιονοσκεπές, ἀπὸ τοῦ ὄποίου κατὰ τοὺς ἀρχαίους καθεωρᾶτο ὁ Εὔζεινος Πόντος καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα· καὶ τὸ πρὸς Α. τοῦ Ἀντιταύρου καὶ μεταξὺ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Συρίκης ὑψούμενον Ἀμανὸν ὄρος.

Πλεῖσται δὲ ἄλλαι πρὸς τούτους δρασειραὶ ὑψοῦνται ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, οἷον ἡ Ἰδη, ὁ Ολυμπος, τὸ Σίπιλον, ὁ Τυφλος καὶ ἄλλα.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Ἐκ τῶν δρέων δὲ τούτων πηγαζοντες διαρρέουσι τὴν χώραν ταύτην πολλοὶ ποταμοί, ἀξιολογώτεροι τῶν ὄπισιν εἰναι ὁ Σαγγάριος, ὁ Ἄλυς, καὶ ὁ Ἰρις, ἐκ-

θάλλοντες εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον· ὁ εἰς τὴν Προποντίδην ἐκθάλλων **Γρανικός**, περίφημος διὰ τὴν τῷ 334 π. Χ. πρώτην κατὰ τῶν Περσῶν νίκην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ὁ **Σκάμυανδρος** καὶ ὁ **Σιγδεις**, ἐκβάλλοντες πρὸς τὴν δυτικὴν παραχλίαν τῆς Τροίας· ὁ εἰς τὸν ὄμώνυμον κόλπον ἐκβάλλων **Εομος**, οὗτοις δέχεται καὶ τὰ ὅδατα τοῦ κατὰ τὴν μυθολογίαν χουσοφόρου ποταμοῦ **Πακτωλοῦ**· ὁ εἰς τὸν ὄμώνυμον κόλπον ἐκβάλλων **Καῦστροιος**· ὁ πρὸς Ν τούτου ἐκβάλλων **Μαίανδρος**· ὁ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀτταλείας ἐκβάλλων **Εύρυμέδων**, περίφημος διὰ τὴν τῷ 469 π. Χ. πρὸς τὰς ὅχθας αὐτοῦ νίκην τοῦ Κιλιωρος κατὰ τῶν Περσῶν· καὶ ὁ πρὸς Δ τοῦ Ἰσικοῦ κόλπου ἐκβάλλων **Κύδιος**, περίφημος διὰ τὰ ψυχρά τον ὅδατα, ἐν τοῖς δύοις λουσθεὶς δὲ **Μέγας Ἀλέξανδρος** ἡσθένησεν.

Αἱ δὲ ἀξιολογώτεραι ἐκ τῶν ἐντές κοιλοτήτων σχηματιζομένων ἀλκτούχων λιμνῶν εἶναι· ἡ **Τάττα**, ἡ **Κώρωνις**, ἡ **Απολλωνιάτις**, καὶ ἄλλαι.

ΚΛΙΜΑ· ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΩΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι, καθ' ὅλου μὲν ἐξεταζόμενον, ξηρὸν καὶ ὑγιεύνον· μερικῶς δὲ ἐξεταζόμενον εἶναι ἐν μὲν τοῖς ὑψηλοῖς τόποις ψυχρόν, ἐν δὲ τοῖς χθυμυκλοῖς θερμὸν καὶ νοσῶδες. Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς, τὸ ὄποιον ἐγκλείει διάφορα ἀξιόλογα μεταλλεῖα, εἶναι εὔροφον καὶ πικρόγει πολλὰ καὶ ἀφθονα προϊόντα, ἥτις δημητριακούς καρπούς, οἴνον, ἔλαιον, λίνον, κάνναβιν, βάμβακα, μέταξαν, διπόρας καὶ ἄλλα.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑI. Οἱ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν οἰκοῦντες λαοὶ εἶναι διάφοροι· διαχρένονται δύοις μεταξὺ αὐτῶν· ἀ) οἱ Τοῦρκοι, οἵτινες εἶναι κύροι τῆς χώρας καὶ πρεσβεύουσι τὸν Μώχμεθνισμόν· καὶ β') οἱ "Ἐλληνες, οἵτινες ἐπικρατοῦσιν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τῆς νοημοτύνης των καὶ δραστηριότητος, καὶ πρεσβεύουσι τὴν δρθόδοξον Χριστιανικὴν θρησκείαν.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς διαι-

φείται ἡ Μικρὰ Ἀσία εἰς 13 βιλαέτια καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι·

α') Ἐπὶ μὲν τῆς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνοι Πόντου παραλίας· ἡ Σινώπη, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα Τουρκικὸν ναυπήγιον καὶ περὶ τὰς 20 000 κ., ἐπίσημος δὲ ὡς πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Διογένους· ἡ Ἀγισσός (πάλαι Σαμφοῦς), ἔχουσα ὑσαύτως Τουρκικὸν ναυπήγιον καὶ περὶ τὰς 20,000 κ.. Ἡ Κερασοῦς, εἶναι πατρὶς τῶν κερασίων, ἐξ ὅν τοῦ Ρωμαῖος στρατηγὸς Λούκουλος πρῶτος ἐκόμισεν εἰς τὴν Ράμην, καὶ ἔχει 25,000 κ.. Ἡ Τραπεζοῦς, ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 50 000 κ.. Ἡ Χούσσοπολις (νῦν Σκούται), παρὰ τὸν Βόσπορον, ἔχουσα περὶ τὰς 100 000 κ. καὶ οὖσα σήμερον ἐν ἐκ τῶν τερπνοτέρων προστείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

β') Ἐπὶ δὲ τῆς ἐν τῇ Προποντίδι παραλίας εἶναι· ἡ Νικομήδεια, ἔχουσα περὶ τὰς 36 000 κ. ἐπίσημος δέ, διότι ἐν αὐτῇ ἀπέθανεν ὁ μέγας Καρχηδόνιος στρατηγὸς Ἀρρίβας καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, δοτις καὶ ἐβαπτίσθη ἐν αὐτῇ· ἡ Μουδανία, (πάλαι Ἀπάμεια), ἐν τῷ Κιανῷ κόλπῳ, λιμὴν τῆς Προύσης μετὰ 25 000 κ.

γ') Ἐπὶ δὲ τῆς δυτικῆς παραλίας εἶναι Η ΣΜΥΡΝΗ (Τουρκιστὶ Γιαούντο Ἰσμίο), κειμένη ἐν τῷ βάθει τοῦ Ἐρμαίου κόλπου, εἶναι μεγίστη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἀσιτικῆς Τουρκίας, ἔχουσα ὥραισαν προκυμαίν, μεγάλας ἀγοράς, διάφορα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκ παιδευτικὰ καταστήματα, μεταξὺ τῶν δύοιν τοῦ Ελληνικὸν γυμνάσιον; παγκόμιον ἐμπόριον καὶ 210 000 κ. πάσης ἐθνικότητος. Καὶ

δ') ἐπὶ τῆς πρὸς Ν. παραλίας εἶναι· ἡ Ἀττάλεια, κτισθεῖσα περὶ τὰ μέσα τοῦ Β'. π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου Ἀττάλου τοῦ Β', καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 20 000 κ.. Ἄλλαι δέ πόλεις ἀξιόλογοι, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας κείμεναι εἶναι.

ά) Πέραν μὲν τοῦ Ἀλυος καὶ πρὸς Α. ἡ Ἀγάθειο, δύναται καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 30 000 κ. καὶ ἐπίσημος ὡς πατρὶς τοῦ ἀρχαίου γεωγράφου Στράβωνος· ἡ Τοκάτη

(πάλαι Κόμαρα), πρὸς Ν τῆς προηγουμένης, ἔχουσα 30 000 κ.^{α.} ἡ **Σεβάστεια**, πρὸς Ν τῆς Τοκάτης καὶ παρὰ τὸν Ἀλυν ποταμόν, μετὰ 40 000 κ.^{α.} καὶ ἡ **Καισάρεια**, ἔχουσα 50 000 κ.^{α.} καὶ ἐπίσημος ὡς πατρὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

β') **Ἐντεῦθεν δὲ τοῦ Ἀλυος καὶ πρὸς Δ εἶναι ἡ Ἀγκυρα**, ἀρχαιοτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις, παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μογγόλος κατακτητὴς Ταμερλανὸς ἐνίκησε καὶ ἐξώγρησε τῷ 1402 μ. Χ. τὸν Σουλτāνον Βαγιαζήτην τὸν Α', ἔχει 40 000 κ.^{α.} καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν δερμάτων καὶ σαλίων, κατασκευαζομένων ἐκ τοῦ ὄνομαστοῦ ἔριου τῶν αἰγῶν τῆς **Π Κασταμονή**, ΒΔ τοῦ Ἀλυος, ἔχουσα περὶ τὰς 25 000 κ.^{α.} ἡ **Κιουτάγια** (πάλαι Κοτυάτον), ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις μετὰ 35 000 κ.^{α.} ἡ **Προύσα**, δχυρά, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς Μικρᾶς Ασίας πόλις καὶ ἀρχαία τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους πρωτεύουσα, ἔχουσα 100 000 κ., ιαματικὰς πηγὰς καὶ ἀξιόλογα ἔργα στάσια μετάξης καὶ ταπήτων. τὸ **Ἀδραμύτιον**, παρὰ τὸν ὄμώνυμον κόλπον, ἀρχαία καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 20 000 κ.^{α.} κι **Κυδωνίαι** (νῦν Ἀϊβαλί), πρὸς Ν τοῦ Ἀδραμυττίου, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα Ἑλληνικὸν γυμνάσιον καὶ 40 000 κ.^{α.} ἡ **Πέργαμος**, ΝΑ τῶν τῶν Κυδωνιῶν, ἔχουσα περὶ τὰς 20 000 κ., ἀξιολογωτάτη δὲ οὖσα διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐφεύρεσιν τῆς ἐκ δερμάτων κατασκευῆς τοῦ περιφήμου Περγαμηνοῦ χάρτου, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ γέννησιν τοῦ ἀρχαίου φιλοσόφου ίατροῦ Γαληνοῦ, καὶ διότι τὸ πάλαι ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῶν ισχυροῦ κράτους τῶν Ἀτταλιδῶν, οἵτινες εἶχον ἐν αὐτῇ ἰδρύσει θαυμασίαν βιβλιοθήκην. ἡ **Μαγνησία**, πρὸς Ν τοῦ Ἐρμού ποταμοῦ, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχουσα 50 000 κ.^{α.} καὶ τὸ **Αϊδίνιον** (πάλαι Τράλλεις), πρὸς Ν τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχουσα 40 000 κ.^{α.}

γ') **Πρὸς Ν δὲ τῆς Μ. Ἀσίας εἶναι τὸ Ἰκόνιον**, πόλις ἔχουσα 40 000 κ.^{α.} καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν κιτίνων μαροκινῶν δερμάτων καὶ ταπήτων. ὑπῆρξε δὲ ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὸν μεσαίωντα ἀξιολογωτάτη^η καὶ ἐχρημάτισεν ὡς ἔδρα τῶν Σουλ-

τάνων τῶν Σελτζουκιδῶν Τούρκων. Νοτιοανατολικῶς δὲ τοῦ Ἰ-
κονίου καὶ παρὰ τὸν Κύδνον ποταμὸν κεῖται ἡ πατρὶς τοῦ
ἀποστόλου Παύλου **Ταρσός**, ἀρχαιωτάτη Ἑλληνικὴ πόλις μετὰ
20 000 κ.· ταύτης δὲ ΒΑ μὲν κεῖται τὰ **"Άδανα**, πόλις ἐμ-
πορικωτάτη μετὰ 40 000 κ.· ΝΔ δὲ ἡ **Φιλαδέλφεια** μετὰ
15 000 κατοίκων.

Πλεῖσται δὲ πρὸς τούτους ἄλλαι πόλεις, διὰ τὸν πληθυσμὸν
μὲν αὐτῶν οὐχὶ λόγου ἀξιαι, διὰ τὴν ἴστορίαν δμως ἀξιολογώ-
ται, ὡς π.χ. ἡ παρὰ τὴν Νικομήδειαν πόλις **Χαλκηδών** ἐν τῇ
ὅποιᾳ συνῆλθε τῷ 451 ἡ Δ' οἰκουμενικὴ σύνοδος· ἡ παρὰ τὴν
λίμνην Ἀσκενίαν πόλις **Νίκαια**, ἐν ᾧ συνεκροτήθη ἡ Α' καὶ Ζ'
οἰκουμενικὴ σύνοδος, τῷ 325 καὶ 787 μ. Χ., καὶ ἡμις ἐγένετο τῷ
1204-1261 μ. Χ. πρωτεύουσα τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου τοῦ Λασκά-
ρεως συσταθείσης ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας· ἡ
ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου πόλις **Κύζικος**, παρὰ τὴν ὅποιαν
οἱ Ἀθηναῖοι ναναοχοῦντος τοῦ Ἀλκιβιάδου κατεναυμάχησαν τοὺς
Λακεδαιμονίους τῷ 410 π. Χ.· ἡ παρὰ τὸν Ἐλλήσποντον **"Α-
βιδος**, ἐνθα δὲ Ξέρξης κατεσκεύασε τῷ 480 π. Χ. γέφυραν διὰ
τῆς ζεύξεως πολλῶν νηῶν πρὸς διάβασιν τοῦ Ἐλλήσποντον· ἡ
παρὰ τὸν Καύστριον κόλπον **"Εφεσος**, ἐν ᾧ τῷ 431 μ. Χ. συν-
ῆλθεν ἡ Γ' οἰκουμενικὴ σύνοδος, καὶ ἡμις ἵτο τὸ πάλαι ἀξιόλο-
γος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ περιφημον τῆς Ἀρτέμιδος ναόν, τὸν ὑπὸ τοῦ
Ἡροστάτου πυρποληθέντα, ὃς καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ διδασκαλίαν
τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· αἱ ἔκκτεραθεν τοῦ Κεραμεικοῦ πόλεις
Ἀλικαρνασσός, ἡμις εἶναι πατρὸς τοῦ πατρὸς τῆς ἴστορίας **Η-
ροδότου**· καὶ ἡ **Κνίδος** παγὰ τὴν ὄποιαν δὲ Ἀθηναῖος Κόρων
κατεναυμάχησε τοὺς Λακεδαιμονίους τῷ 395 π. Χ. καὶ κατέλυσε
τὴν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῷ Αἰγαίῳ δύταμιν αὐτῶν· καὶ ἄλλαι.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Αἱ πολλαὶ νῆσοι τῆς Μ. Ἀσίας, αἱ κυρίως καθ' ὅλον τὰ

μῆκος τῆς δυτικῆς αὐτῆς παραλίας διεσκορπισμέναι δύνανται
νὰ διαιρεθῶσιν· α) Εἰς βορείους καὶ β') εἰς μεσημβορ-
νάς ἢ νοτίους σποράδας.

ΒΟΡΕΙΟΙ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ ΝΗΣΟΙ

ΤΕΝΕΔΟΣ, μικρὸς νῆσος, ἀπέναντι τῆς Τρωϊκῆς χερσονήσου,
εἶναι ἄπασα σχεδὸν ἀμπελόφυτος καὶ παράγει ἔξαίρετον μέλανα
οἶνον· εἶναι δὲ γνωστὴ ἐκ τῆς ιστορίας τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου,
διότι εἰς αὐτὴν καταφυγόντες ἐκρύθησαν πρὸς ἔξχπάτησιν τῶν
Τρώων οἱ Ἐλληνες.

ΛΕΣΒΟΣ, (νῦν *Μυτιλήνη*), κειμένη ἀπέναντι τοῦ Ἀδραμυτ-
τίου κόλπου, μεγάλη νῆσος, ἔχουσα **ἐκτασίν** 1700 □ χλμ.
καὶ **πληθυσμὸν** 100 000 κ., εἶναι δὲ δρεινή, δυσώδης καὶ
εὐφορωτάτη, παράγουσα δημητριακὸν καρπούς, ἔλαιον, οἶνον,
σῦκα, μέταξαν, τυρόν, καὶ ἔντειαν ταυτηγήσιμον.

Εἶναι δὲ πατρὸς ἡ ὥραία αὐτῇ νῆσος, τῆς ὁποίας οἱ κάτοι-
κοι διακρίνονται ἐπὶ φιλομουσίᾳ, πολλῶν ἔξόχων ἀρχαίων ἀνδρῶν
τοῦ Θεοφράστου, τῆς ἀρχαίας ποιητίας Σαπφοῦς καὶ ἄλλων.
Ἀξιολογώτερος δὲ πόλις αὐτῆς εἶναι ἡ **Μυτιλήνη**, ἔχουσα 25,
000 κ. καὶ πλῆρες Ἐλληνικὸν γυμνάσιον.

ΧΙΟΣ, πρὸς Ν τῆς Λέσβου κειμένη, εἶναι ὥραία νῆσος, κα-
τάφυτος ἐκ κιτρεῶν, λεμονεῶν καὶ πορτοκαλεῶν, δι' δὲ θεωρεῖται
ῶς κῆπος τοῦ Τουρκικοῦ κράτους καὶ παράδεισος τοῦ Αἰγαίου.
εἶναι πατρὸς τῶν φιλοπατρίδων καὶ μεγάλων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους
ἀνδρῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ καὶ Ἀνδρέου Συγγροῦ. Ἐχει δὲ
ἐκτασίν 790 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 60 000 κ., καὶ εἶναι
εὐφορωτάτη, παράγουσα ἔκτος τῶν μνημονευθέντων προϊόντων
καὶ μαστίχην, οἶνον, σῦκα καὶ ἄλλα.

Κατεστράφη δὲ ἡ νῆσος αὐτῇ τῷ 1822 ὑπὸ τῶν Τούρκων
καὶ τῷ 1881 ὑπὸ τρομερῶν σεισμῶν ἀξιολογώτερα πόλις αὐ-
τῆς εἶναι ἡ μικρὸς πόλις Χίος, ἐν τῷ λιμένι τῆς ὁποίας ὁ *Kará-
orghis* ἐπυροπόλησε τῷ 1822 τὴν ταυραρχία τοῦ Καρᾶ-Ἀλῆ καὶ ο-
τέστρεψεν οὕτω τὸν ἐκεῖ ταυλοχοῦντα τότε Τουρκικὸν στόλον.

Βορειοδυτικῶς δὲ τῆς Χίου κεῖται ἡ τοῦ ἐνδόξου ναυάρχου Κωνσταντίνου Κανάρη πατρίς, μικρὰ μέν, πετρώδης καὶ ἄγονος, ἥρωϊκὴ δύμας νῆσος **Ψαρά**.

ΣΑΜΟΣ ΝΑ τῆς Χίου κειμένη, ἔχει ἔκτασιν 650 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰς 50 000 κ., εἶναι δὲ πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Πυθαγόρου καὶ νῆσος εὐφοριωτάτη, παράγοντα οἶνον περίφημον, τὸν μοσχάτον καλούμενον δημητριακοὺς καρπούς, σταφίδα, ἑλιον καὶ ἄλλα. Άποτελεῖ δὲ ἡ νῆσος αὕτη ἀπὸ τοῦ 1832 ἡγεμονίαν αὐτόνομον, διοικούμενην ὑπὸ ἰδίου ἡγεμόνος, διοικούμενου ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ ἀξιολογώτεραι πόλις αὐτῆς εἶναι τὸ Βαθύ, πρωτεύουσα τῆς χώρας ἔχουσα 'Ελληνικὸν γυμνάσιον. **Φούρνοι** καὶ **Καρδόβασι**.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ ΝΗΣΟΙ

Αἱ μεσημβριναὶ τῆς Μ. Ασίας νῆσοι καλοῦνται καὶ Νότιοι Σποράδες κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς Κυκλαδὰς καὶ βορείους Σποράδας, καὶ εἶναι ἡ μικρὸς νῆσος **ΙΚΑΡΙΑ** ἡ περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ διαμονὴν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου μικρὸς νῆσος **ΠΑΤΜΟΣ** ἡ μικρὸς νῆσος **ΚΩΣ**, ἃλλοτε ὀνομαστὴ διὰ τοὺς καρπούς της, τὴν ὁραιότητα τῆς βαφῆς τῶν ἔριων της καὶ τὴν γέννησιν τοῦ ιατροῦ Ἰπποκράτους καὶ τοῦ ζωγράφου Ἀπελλοῦ· ἡ μεγάλη καὶ κλίμα τερπνότατον ἔχουσα νῆσος **ΡΟΔΟΣ**, ἥτις ἔχει ἔκτασιν 1360 □ χλμ. **πληθυσμὸν** 40 000 κ., καὶ εἶναι πλουσία καὶ λίαν εὔφορος παράγουσα οἶνον δημητριακοὺς, καρπούς σῦκα καὶ ἄλλα. Ἡ νῆσος αὕτη ὑπῆρξε πατρὶς πολλῶν ἐξόχων ἀνδρῶν καὶ περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ὁρίστορος Αἰσχίνου τῷ 324 π. Χ. ἰδρυθεῖσαν ὁγιορικὴν σχολήν **πρωτεύουσα** δ' αὐτῆς εἶναι ἡ δύμανυμος πόλις **Ρόδος** μετὰ 15 000 κ.

Πλησίον δὲ τούτων καὶ πόλλαι ἄλλαι νῆσοι μικρότεραι ὑπάρχουσι διεσπαρμέναι· ἡ **Λέρος**, ἡ **Κάλυμνος**, ἡ **Λιστεπάλαια**, ἡ **Σύμη**, ἡ **Κάροπαθος** καὶ ἄλλαι τινές.

Νοτιοανατολικῶς δὲ καὶ μακρὰν τῶν νήσων τούτων κεῖται ἡ μεγάλη νῆσος **ΚΥΠΡΟΣ**, τῆς ὄποίας ἡ μὲν ἔκτασις εἶναι

9602 □ χλμ., ό δὲ πληθυσμός, δεστις κατά τὴν ἀρχαιότητα ἀνήρχετο εἰς 2 περίπου ἑκατομμύρια, σήμερον ἀνέρχεται μόνον εἰς 220 000 κ. Ἡ δρομαστὴ δὲ διὰ τὴν εὐφορίαν τοῦ ἐδάφους αὐτῆς καὶ τὸν λαμπρούς τῆς οἴνους Ἑλληνικωτάτη αὕτη μεγαλόνησος παρεχωρήθη τῷ 1878 ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἐπὶ πληρωμῇ ὀδισμένου τυρὸς ἐτησίου φόρου εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἦτις διοικεῖ αὐτὴν δι' ἀρμοστοῦ, ἐδρεύοντος ἐν **Λευκωσίᾳ** καὶ ἔχοντος περὶ ἑαυτὸν νομοθετικὸν σῶμα, ἦτοι βουλήν, συνισταμένην ἐν 18 μελῶν ἐκ τῶν δοπίων τὰ 12 ἐκλέγει ὁ λαός, τὰ δὲ λοιπὰ ὁ ἀρμοστὴς αὐτός.

Αξιολογώτεραι δὲ πόλεις τῆς Κύπρου εἰναι· **Η ΛΕΥΚΩΣΙΑ**, πρωτεύουσα τῆς νήσου, ἔχουσα 30 000 κ. καὶ διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, ἐν οἷς καὶ Ἐλληνικὸν γυμνάσιον· ἡ **Δάρωναξ**, ἔχουσα περὶ τὰς 20 000 κ., εὐλίμενος δὲ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, πλησίον τῆς ὁποίας εὑρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς πατρίδος τοῦ φιλοσόφου Σήνωνας, τῆς ἀρχαίας πόλεως **Κιτίου**, ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς δοπίας τῷ 436 π. Χ. δ' Ἀθηναῖος Κίμων ἐπληγώθη καὶ ἀπέθανεν· ἡ **Λευκωσίας**, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις μετὰ 15 000 κ.: ἡ **Πάφος**, περίφημος διὰ τὴν πάλαι ἐν αὐτῇ λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης, ἦτις διὰ τοῦτο καὶ Παφία ἐκαλεῖτο· καὶ ἡ **Αρμόχωστος** (Φαγαμούστα), ὄχυρά, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 15 000 κ.: παρὸ αὐτὴν δὲ κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας **Σαδαμίνος**.

Β'. ΣΥΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, δοια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Η χώρα τῆς Συρίας, ἥτις εἰναι τμῆμα τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἐκτείνεται πρὸς Ν τοῦ ὄρους Ἀμανοῦ καὶ ὁρίζεται ΒΔ ὑπὸ τῆς Μ. Ἀσίας· ΒΑ ὑπὸ τῆς Μεσοποταμίας· πρὸς Α καὶ Ν ὑπὸ τῆς Ἀραβίας· πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης· καὶ

ΝΔ ὅπὸ τοῦ Σονέζ ἔχει δὲ **ἐκτασίν** περὶ τὰς 130 000 □ χλμ.
καὶ **πληθυσμὸν** 2 700 000 κατοίκων.

Διηγεῖτο τὸ πάλαι ἡ χώρα αὕτη εἰς τοία μέρη· 1) τὴν πόδας Β
ἐκτεινομένην καὶ πυρίως καλούμενην **Σιρίαν**, τῆς δποίας τὸ με-
ταξὺ τῶν δρέων Λιβύου καὶ Ἀρτιλιβάρου μέρος ἐκαλεῖτο **Κοίλη**
Σιρία. 2) τὴν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐπὶ τῆς παραλίας ἐκτεινομένην
Φοινίκην, τῆς δποίας οἱ κάτοικοι ἥσαν λαὸς τανικὸς καὶ ἐμ-
πορικός, ὑπὸ τοῦ δποίου πολλὰ ἐμπορικὰ ἀποικίαι ἴδρυμησαν ἐπὶ
τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐπὶ πολλῶν μερῶν τῆς δύσεως
καὶ 3) τὴν πόδας Ν ἐκτεινομένην **Παλαιστίνην**, ἣντις ἐφερε
πολλὰ διόματα καλούμενη **Χαναάν**, Γη τῆς ἐπαγγελίας,
Γη τοῦ Ἰσραήλ, Ιουδαία, Παλαιστίνη (ἐκ τῶν τὸ ΝΔ
αὐτῆς μέρος οἰκούμενων **Φιλισταίων**). καὶ σήμερον διὰ τὸν
Χριστιανισμὸν καλεῖται **ΑΓΙΑ ΓΗ**, διότι ἐν αὐτῇ περιλαμβάνονται
οἱ διάφοροι τόποι, ἐπὶ τῶν δποίων ἐγενήθη, ἐδίδαξεν, ἐπαθεν,
ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Συρία παρουσιάζει πρὸς
Α ἄνυδρον χώραν καὶ καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν ἔρημον συνεχῆ ἔξ
ἄμμου καὶ λίθων πρὸς Δ δὲ εἶναι ὀρεινὴ, διατεμνομένη ἐκ Β
πρὸς Ν ὑπὸ δύο παραλλήλως ἐκτεινομένων δικυρῶν ὀρέων, τοῦ
Λιβύου καὶ Ἀντιλιβάνου. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ ὀλίγων καὶ
οὐχὶ σπουδάζων ποταμῶν, ἐκ τῶν δποίων ἀξιολογώτεροι εἶναι ὁ
Ορόντης καὶ ὁ **Ιορδάνης**. Ἐχει δὲ καὶ λίμνας πολλὰς
τὴν Νεκρὰν θάλασσαν, τὴν Γεννησαρὲτ ἡ θάλασσαν
τῆς **Τιβεριάδος** καὶ ἄλλας.

Τὸ καίμα τῆς Συρίας εἶναι ἐπὶ μὲν τῶν χθαμαλῶν μερῶν
καυστικόν, ἐπὶ δὲ τῶν ὀρέων εὐκρατές· τὸ δὲ **ἔδαφος** αὐτῆς εἰ-
ναὶ εὔφορον καὶ παράγει φοίνικας, βανάνας, φυστίκια, σακχαρο-
κάλαμον, ἐλαίας, σταφυλάς, βάμβακα, καπνόν, διάφορα ἐσπερι-
δοειδῆ, καὶ ἄλλα,

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Ἡ Συρία ἔνεκα τῆς μεταξὺ Ασίας καὶ Ἀφρικῆς θέσεώς της καὶ τῶν διαφόρων κατακτήσεων, τὰς δούλιας κατὰ καιροὺς ὑπέστη, ἔχει λαὸν πολύμικτον καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Αράβων καὶ Τούρκων, οἵτινες εἶναι Μωαμεθανοί· Συρίων οἵτινες εἶναι Χριστιανοί αἱρευτοί· τῶν μονοθεϊστικήν τινα θρησκείαν ἔχόντων Δρούζων· καὶ τῶν καθολικῶν Μαρωνιτῶν, οἵτινες ἀμφότεροι κατοικοῦσσιν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου καὶ εἶναι λαὸς μαχιμώτατος, διοικούμενος ὑπὸ ἴδιου ἰδιαγενοῦς ἡγεμόνος, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου· καὶ τέλος ὑπὸ ὅλιγων Ιουδαίων.

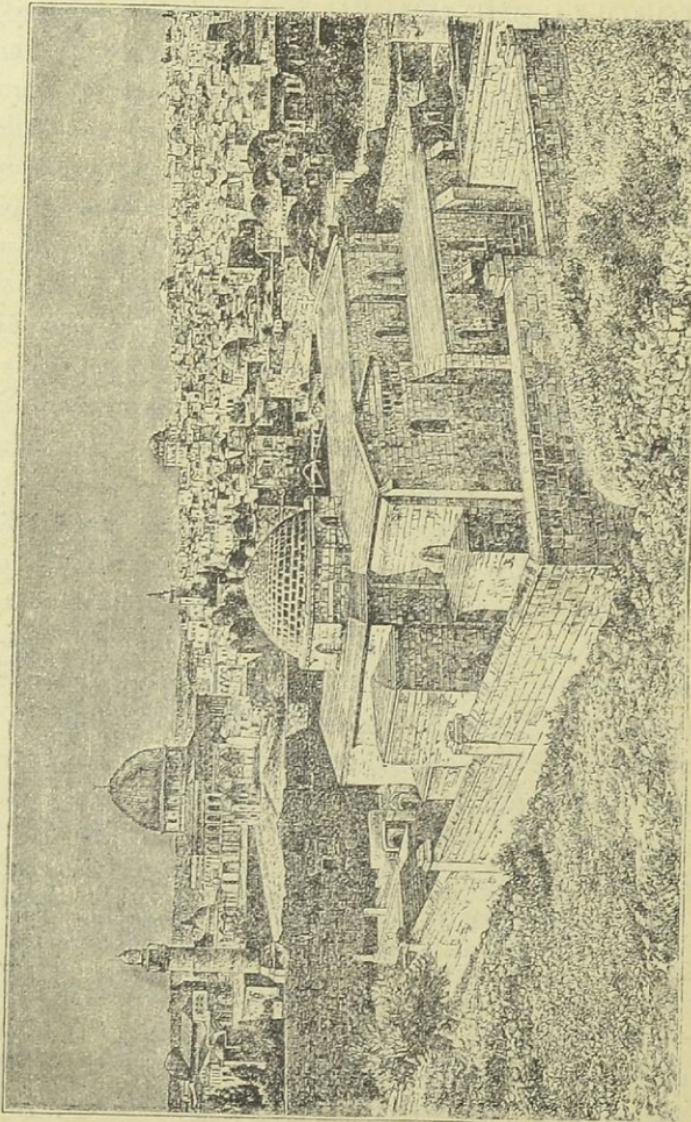
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ. Διοικητικῶς ἡ Συρία διαιρεῖται εἰς δύο βιλαέτια καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι·

α) **παράδημοι μὲν** ἡ ἐπὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μικρὰ πόλεις **ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΤΤΑ**, ἔχουσα κλίμα νοσῶδες, ἀσφραλέστατον δῆμος λιμένα, λίκνη χρήσιμον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν μεσογείων πόλεων Χαλεπίου καὶ Ἀντιοχείας· ἡ **Λαοδίκεια** (νῦν Λατακία), ἔχουσα περὶ τὰς 15 000 κ.· **Τρίπολις**, δραία πόλις καὶ λιμὴν τῆς μεσογείου πόλεως Ἐμέσσης, ἔχουσα δὲ περὶ τὰς 25 000 κ.· ἡ **Βηρυτός**, λιμὴν τῆς Δαμασκοῦ καὶ ἐν γένει εἰς ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων λιμένων τῆς Ἀνατολῆς, μετὰ 85 000 κ. καὶ ἀνωτέρας Γαλλικῆς σχολῆς· ἡ **Ιόππη** (νῦν Ιάφφα), λιμήν, εἰς δὲ καταπλέοντιν οἱ διάφοροι Χριστιανοί προσκυνηταί, οἱ μεταβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, μεθ' ὧν συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου· ἔχει δὲ 8 000 κ.

Ἐκτὸς τούτων καὶ ἄλλαι μικραὶ παράδημοι πόλεις ὑπάρχουσιν· ἡ τὸ πάλκι μίχ ἐκ τῶν ἀκματιστέων πόλεων τῆς Φοινίκης **Σάιδων** (νῦν Σάιδα), ἡ **Τύρος** (νῦν Σούρ), ἡ **Σελεύκεια** καὶ ἄλλαι.

β') **μεσόγειοι δέ** τὸ 120 000 κ. ἔχον **ΧΑΛΕΠΙΟΝ**, τὸ ὅποιον ὑπῆρξεν ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἡ πλουσιωτέρα καὶ σπουδαιοτέρα ἐκ τῶν πόλεων τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας· ἡ **Ἀντιόχεια**

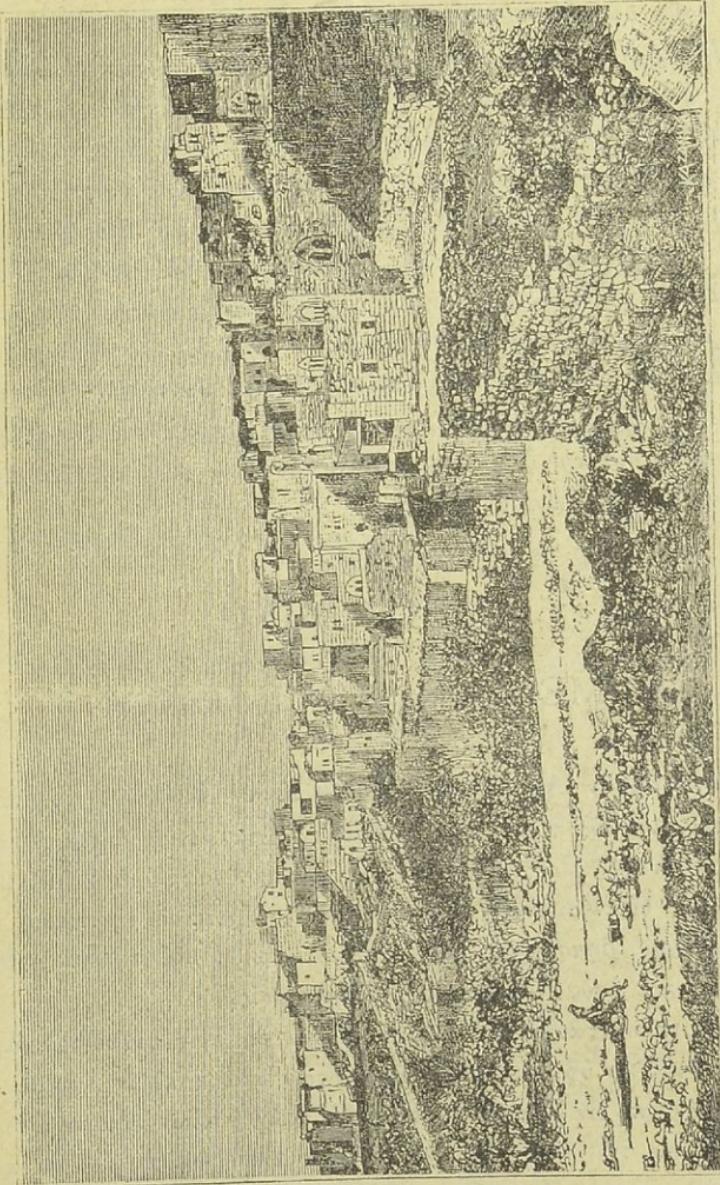
(νῦν Ἀντικεῖα), ἐπὶ τοῦ Ὁρύντου ποταμοῦ, ἔχουσα περὶ τὰς
25 000 κ., ἄλλοτε ἕδρα Πατριάρχου, δστις ὅμως ἕδρεύει οήμε-

Ιεροσόλυμα.

ρον ἐν Δαμασκῷ, περίφημος δὲ πόλις, διότι τὸ πάλαι ὑπῆρξε
πρωτεύοντα τοῦ βασιλείου τῆς Συρίας ἐπὶ Σελευκιδῶν καὶ διότι

ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν αὐτῇ τὸ πρῶτον
οἱ διπάδοι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ ὀνομάσθησαν Χριστανοὶ καὶ

Βηθλέεμ.

ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔδεχθη τὸν Χριστιανισμόν· ἡ Ἐπιφάνεια
(νῦν Χίμα) καὶ ἡ Ἐμεσόδα (νῦν Χέμις), ἔχουσαι ἑκατέρα περὶ

τὰς 35 000 κ.· ἡ ἐν τεωπνῇ πεδιάδι κειμένη Δαμασκός, οἵτις εἶναι πρωτεύοντα τῆς Συρίας, ἔχουσα 150 000 κ., ἀξιόλογον βιομηχανίαν μεταξίνων καὶ ἄλλων ὑφασμάτων, ταπήτων, μαροκινῶν δερμάτων καὶ περιφήμων σπαθῶν.

Πρὸς Ν δὲ τῇ; Σιρίας καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Παλαιστίνης κεῖται ἡ καλούμενη Ἀγία πόλις καὶ πόλις τοῦ Σολομῶντος ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ, ἔχουσα περὶ τὰς 45 000 κατοίκων, τῶν πλείστων Ἀράβων καὶ Μωαμεθανῶν, καὶ οὖσα περίφημος ὡς κοιτὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ὁ τάπος τοῦ Σωτῆρος· πρὸς Ν δὲ τῆς Ἰερουσαλήμ κεῖται ἡ γενέθλιος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μικρὰ πόλις Βη'λέψυ, ἐν τῇ διοίᾳ ἐπὶ τῆς φάτνης τῆς γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου ἡ Ἀγία Ἐλένη ἔχει ἴδούσει ταὸν μεγαλοπρεπέστατον· ΝΔ δὲ ταύτης κεῖται ἡ Γάζι (νῦν Ραζέ), ἔχουσα 20 000 κ.· καὶ πρὸς Β τῆς Ἰερουσαλήμ ἡ μικρὰ πόλις Ναζαρὲτ, περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ διαμονὴν τοῦ Σωτῆρος, τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ τοῦ Ἀγίου Ιωσήφ.

Γ. ΤΟΥΡΚΙΚΗ

ΑΡΜΕΝΙΑ ΚΑΙ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ

Η Τουρκικὴ Ἀρμενία καὶ τὸ Κουρδιστάν, τὸ ὅποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ βόρειον τμῆμα τῆς πάλαι Ἀσσυρίας, κεῖνται πρὸς Α τῇ; Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ 2 500 000 κατοίκων, οἵτινες εἶναι· Ἀρμένιοι, αἱρετικοὶ χριστιανοὶ καὶ λαὸς νοήμων, δραστήριοι καὶ ἔργατοις· καὶ β') Κούρδοι, Μωαμεθανοὶ καὶ λαὸς ποιμενικὸς καὶ ληπτοικός.

Ἀποτελοῦνται δὲ αἱ χῶραι αὗται ἐξ ἐνὸς δρυπεδίου, διατεμνομένου ὑπὸ ὑρκιστειωδῶν ὑψηλῶν καὶ πολλῶν Χρυσᾶρδῶν, ἐντὸς τῶν ὅποιων ῥέουσιν ποταμοῖς. ἐκ τῶν ὄποιων ἀξιολογώτεροι εἶναι· ὁ εἰς τὴν Κασπίαν ἔκβαλλων "Ἄριξος καὶ οἱ δι' ἐνὸς στόματος εἰς τὸν Ηερσικὸν κόλπον ἔκβαλλοντες Εύφρατης καὶ Τίγρης.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶναι ἡ πειρωτικὸν, ἢ τοι ἔχει δριμυτάτους χειμῶνας καὶ καυστικώτατα θέρη· τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι δλίγον εὔφορον, ἐγκλείει δύως ἀξιόλογα μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ γαιανθράκων, καὶ ἔχει θερμὰς σιδηρούχους πηγάς.

'Αξιολογώτεραι πόλεις αὐτῶν εἶναι· **ΤΗΣ ΜΕΝ ΑΡΜΕΝΙΑΣ ἡ Ερζερούμη**, ἔχουσα 60 000 κ., ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν σπαχίῶν· ἡ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὅχθης τῆς ὁμώνυμου λίμνης ὀχυρὰ πόλις **Βάνη** μετὰ 30 000 κ. ἡ ἐπὶ τοῦ Τίγριδος **Διορθεκίον**, ἔχουσα περὶ τὰς 50 000 κ. καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν μαροκινῶν δερμάτων καὶ μεταξίνων ὑφασμάτων. **ΤΟΥ ΔΕ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ** εἶναι ἡ **Κερκούνη** μετὰ 15,000 κ. περίπου· πρὸς Β δὲ ταύτης κεῖνται αἱ πόλεις **"Αρ-
βηλα καὶ Γαυγάμηλα**, μεταξὺ τῶν δυοίων ὁ **M.** Ἀλέξαν-
δρος ἐνίκησε τῷ 331 π. Χ. τὸν Δαρεῖον τὸν Κοδαμανόν.

Δ'. ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ καὶ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

Τῆς πρὸς Ν τοῦ Ἀρμενιακοῦ καὶ Ἰραν.κοῦ δρυπεδίου ἐκτεινομένης μεγάλης πεδιάδος τὸ μὲν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Τίγριδος καὶ Εὐφράτου μέρος, ὀλόκληρον σχεδόν, καλεῖται **Μεσοποτα-
μία** (νῦν Ἐλ-Τζεζίρε=Ἴησος), τὸ δὲ πρὸς Ν καὶ μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἐκτεινόμενον καλεῖται **Βαθυλωνία** (νῦν Ἰοδάκ-
Ἀραβί=γάρη τῶν Ἀράβων). Ο δικός δὲ **πληθυσμός** τῆς πεδιάδος ταύτης ἀνέρχεται εἰς 7 350 000 κατοίκων· οἵτινες εἶναι Ἀραβεῖς, Τούμροι, Κούρδοι καὶ ἄλλοι, ζῶντες κατὰ τὸ πλεῖστον βίον νομαδικόν.

Τὸ **κλίμα** τῆς χώρας ταύτης εἶναι ἡ πειρωτικὸν ἢ τοι ἔχει χειμῶνας μὲν δριμυτάτους, θέρη δὲ καυστικώτατα· τὸ δὲ **ἔδα-
φος** ἀντῆς εἶναι εὐφορώτατον, παράγον ὄρυζαν, βάμβακα, διά-
φροα ἐπιπεδοειδῆ καὶ ἄλλα. Ἀξιολογώτεραι δὲ πόλεις εἶναι·

ΕΝ ΜΕΝ ΤΗΙ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΙ ἡ Οὔρφα (πάλαι Ἐδεσ-
σα), ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 30 000 κ.. ἡ πρὸς Δ ταύτης κειμένη

έμπορική ὁσαύτως καὶ ισοπληθής πόλις **Μαρδίνη**· ἡ πρὸς Ντῆς Ἐδεσσῆς κειμένη πατρὶς τοῦ Ἀβραάμ **Χαράν** (νῦν Κάραι)· ἡ ἐπὶ τοῦ Τίγριδος καὶ παρὰ τὴν ἀρχαῖαν Νινευὴν κειμένη ἐμπορικωτάτη πόλις **Μοσούνη**, ἥτις ἔχει περὶ τὰς 55 000 κ. καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν λεπτῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, τὰ δόποια καλοῦνται *Mουσουλῆναι* πρὸς Α δὲ καὶ παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν κεῖνται τὰ ἔρείπια τῆς περιφήμου πάλαι πόλεως **Βαύλωνος**.

ΕΝ ΔΕ ΤΗΙ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΙ εἶναι τὸ **Βαγδάτιον**, πόλις ἐμπορικωτάτη καὶ ἀρχαῖα πρωτεύουσα τῶν Καλυφῶν ἔχουσα 100 000 κ. πρὸς Δ δὲ τῆς πόλεως ταύτης ἔκειντο τὰ ἀρχαῖα **Κούναξα**, παρὰ τὰ δόποια Κῆρος ὁ νεώτερος μαχόμενος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος ἀδελφοῦ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μηνήμονος ἐφορεύθη τῷ 401 π. Χ. ἡ **Βασδόρα**, κειμένη πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγριδος καὶ Εύφρατου, καὶ ἔχουσα 20 000 κ.

Ε'. ΑΡΑΒΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις, ὅρια, πληθυσμὸς καὶ ισορικά τινα. Η τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Ἀσίας καταλαμβάνουσα μεγάλη Ἀραβικὴ χερσόνησος **ὅρίζεται** πρὸς Β ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας· πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ πελάγους καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδένου πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ καὶ Ὁμανικοῦ κόλπου· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ· ἔχει δ' **ἔκτασιν** ὑπὲρ τὰ 3 000 000 □ χλμ. καὶ **πληθυσμόν** περὶ τὰ 5 000 000 κατοίκων, ἐκ τῶν ὅποιων οἱ μὲν ἔχουσι σταθερὰ κοινωνίας, οἱ δὲ εἶναι **Βεδουΐνοι** (=ρομάδες) ζῶντες βίον ἀνεξάρτητον καὶ περιπλανώμενοι ἀνὰ τὰς Ἀραβικὰς ἐρήμους ὑπὸ ἴδιους ἀρχηγούς, Σεῖκας καλούμενους.

Η **Ἀραβία** εἶναι κοιτὶς τοῦ Μωαμεθανισμοῦ, διότι ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη ὁ θεμελιωτὴς τῆς θρησκείας ταύτης Μωάμεθ· διτὶς ἐκ-

τὸς τούτου ἥνωσε τὰς διαφόρους Ἀραβικὰς φυλὰς εἰς ἐν πολιτι-
κὸν καὶ θρησκευτικὸν κράτος, τό δποῖον ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ
Καλιφῶν ἐπεξειάθη ἐφ' ἀπάσης τῆς δυτικῆς Ἀσίας, ἐπὶ τῆς βορείου
Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἰσπανίας· τὸ κράτος ὅμως τοῦτο μετὰ ταῦτα
διηρέθη εἰς πολλὰ κράτη καὶ μέγα μέρος αὐτοῦ περιῆλθεν εἰς τὴν
ἐξουσίαν τῶν καὶ σήμερον ἔτι κρατούντων Τούρκων. Ἐπὶ τῆς
ἐποχῆς δὲ τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀκμῆς οἱ Ἀραβεῖς διεκδίνοντο εἰς
τὴν ποίησιν, τὴν λατρικήν, τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὰ μαθηματικά·
παρ' αὐτῶν δὲ ἐλήφθησαν καὶ οἱ σήμερον ἐν χρήσει ἀριθμοὶ, οἱ διὰ
τοῦτο Ἀραβικοὶ καλούμενοι.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Ἀραβία, εἶναι ἐν μέγα
ὅροπέδιον περιστοιχιζόμενον ὑπὸ οὐχὶ πολὺ ὑψηλῶν ὄρέων καὶ
καὶ περιλαμβάνον πολλὰς ἐρήμους, ἐκ τῶν δποίων ἀξιολογώτε-
ραι εἶναι· ἡ πρὸς Βέκτεινομένη Νεφούντο καὶ αἱ πρὸς Ν ἐκ-
τεινόμεναι Ροζαὰ-Ἐλ-Καλὶ καὶ Ἀχκάφη. Τὰ ὅρη δὲ τῆς
Ἀραβίας εἶναι γυμνὰ καὶ χαλικώδη, καὶ ἀξιολογώτερα ἐκ τού-
των εἶναι δύο περίφημα ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ· τὸ ΒΔ καὶ ἐν
τῷ μέσῳ φρικωδῶν ἐρήμων ὑψούμενον ὁρος Σινᾶ, καὶ τὸ ΒΑ
τούτου ὑψούμενον Χωροῦν.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀραβίας εἶναι ξηρότατον καὶ θερμότατον.
Τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς, καίτοι δὲν διαρρέεται ὑπὸ ἀξιολόγων
ποταμῶν, εἶναι ἀρκούντως εὔφορον καὶ παράγει διάφορα προϊόντα,
ἕν τὸν ἀξιολογώτερα εἶναι· ὁ καρφές, ὁ καπνός, διάφορα πολυτι-
μότατα καὶ παγκόσμιον τὸ πάλαι φήμην ἔχοντα ἀρώτατα, λιβα-
νωτός, σμύρνη, βάλσαμον, ἀλόη καὶ φοίνικες, οἵτινες εἶναι καὶ ἡ
συνήθης τροφὴ τῶν ιουμάδων Ἀράβων. Εὐφορώτερα δὲ εἶναι τὰ
παράλια τῆς Ἀραβίας καὶ ιδίως τὸ μεσημβρινοδυτικὸν, τὸ δποῖον
διὰ τοῦτο καὶ ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Εύδαιμων Ἀραβία.

Ἐκτὸς δὲ τῶν μνημονεύθεντων προϊόντων καὶ τῶν διαφόρων
μεταλλείων, τῶν ἔξορυστομένων ἐν αὐτῇ, ἡ Ἀραβία τρέφει καὶ ἐ-
ξαίρετον διὰ τὴν ὥραιότητα καὶ ταχύτητα γένος ἵππων, καμήλους

καὶ στρουθοκαμήλους· ἐν δὲ ταῖς ἀκταῖς αὐτῆς βρίσκει κορκλλίων μὲν ἐν ταῖς πρὸς τὴν Ἑρυθρὰν θάλασσαν, μαργαριτοφόρων δὲ δστρέων ἐν ταῖς πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον,

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τύπο πολιτικὴν δ' ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Ἀραβία εἶναι χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεξάρτητος καὶ διηρημένη εἰς πολλὰ μικρὰ καὶ μεγάλα κοράτη, διοικούμενα ὑπὸ ἀρχηγῶν, Σεϊκῶν καλουμένων, ἢ ὑπὸ ἰσχυουσῶν οἰκογενειῶν. 'Αξιολογώτερα δ' ἐκ τῶν κορατῶν τούτων εἶναι δύο· τὸ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ εὐρισκόμενον **κοάτος τῶν Μαχαΐτων**, καὶ τὸ παρὰ τὸν ὄμώνυμον κόλπον **Σουλτανᾶτον τοῦ Ομαν**.

Χωρογραφικῶς δὲ ἡ Ἀραβία τὸ πάλαι μὲν διηρεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου γεωράφου Πτολεμαίου εἰς τρεῖς χώρας· ἀ) τὴν **Πετραίαν** Ἀραβίαν, ΒΔ κειμένην· β') τὴν **Ἐσπιρον** Ἀραβίαν ΒΑ κειμένην· καὶ γ') τὴν **Εύδαιμονα** Ἀραβίαν, ΝΔ κειμένην· σήμερον δικαίως ὑπὸ τῶν Ἀράβων δικιρεῖται εἰς ἑξ χώρας, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν ἔξης τρεῖς· ἀ) ἡ ΒΔ κειμένη **Ἐλ-Χεδζάζ**· β') ἡ ΝΔ κειμένη **Ἐλ-Τεμένη**· καὶ γ') ἡ ΒΑ κειμένη **Ἐλ-Χαζά**, διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἐπικυριαρχίαν· αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς, ἣτοι ἡ πρὸς Ν κειμένη **Χαδοαμα** οὔτη, ἡ ΝΑ κειμένη **χώρα** τοῦ **Ομάν** καὶ ἡ ἐν τῷ μέσῳ κειμένη **Νεδγιέδην**, εἶναι ἀνεξάρτητοι.

Αἱ ἀξιολογώτεραι πόλεις τῆς Ἀραβίας κείνται ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς καὶ εἶναι

'Εν μὲν τῇ **χώρᾳ** **Ἐλ-Χεδζάζ**· **Η ΜΕΚΚΑ**, ἡτις ἔχει 50 000 κ. καὶ εἶναι πατρὸς τοῦ **Μωάμεθ**, ἵερὰ δὲ διὰ τοῦτο πόλις τῶν **Μωαμεθανῶν**, εἰς τὴν ὥποιαν οὗτοι κατὰ ἥιλιάδας συρρέουσι κατ' ἔτος ὡς προσκυνηταί· πρὸς Δ δε ταύτης καὶ παρὰ τὴν Ἑρυθρὰν θάλασσαν κείται ἡ πόλις **Τζέδδα** λιμὴν τῆς Μέκκας καὶ ἔδρα των ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἀποστελλομένου διοικητου· ἡ **Μεδίνα** ἡ **Μεδενὲτ-Ἐλ-Ναβί** (=πόλις τοῦ προφήτου) καλούμενη, ἔχει περὶ τὰς 20 000 κ. καὶ εἶναι καὶ αὕτη ἵερὰ διὰ τοὺς

Μωαμεδανούς πόλις, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ὁ περίφημος ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ἴδρυθεὶς ναὸς, τοῦ δποίου δ θόλος στηρίζεται ἐπὶ 400 στύλων, κεκοσμημένων διὰ πολυτίμων λίθων, καὶ ἐντὸς τοῦ δποίου ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ· πρὸς Δ ταύτης ὑπάρχει ὁ λιμὴν αὐτῆς **Τάμπο**.

Βορειοδυτικῶν δὲ ἔκτεινομένη ἡ Ἐλ.-Χεδζάζ σχηματίζει ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ τριγωνικὴν χερσόνησον, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ὅρους Σινᾶ καλεῖται Σιναϊκὴ καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Αἰγύπτου, κατοικουμένη ὑπὸ 4 μόνον χιλιάδων κατοίκων νομάδων, μεταξὺ τῶν ὄποιών ζῶσιν καὶ τινες Τούρκοι καὶ Ἐλληνες τινές μοναχοὶ ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ Σινᾶ μοναστηρίῳ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης.

Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ Ἐλ.-Τεμένη, τῆς δποίας τὸ βόρειον μέρος καλεῖται Ἐλ.-Ασσύρ, ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι· ἡ Σάνα ἔχουσα 40 000 κ. καὶ ἔκτισμένη ἐν περιφερείᾳ, ἐν ᾧ συγκομίζεται ὁ καλλίτερος καφές· ἡ Μόκα, μικρὰ μὲν ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πόλις, ἔδρα δμως τοῦ Τούρκου διοικητοῦ, καὶ ἀλλοτε ἀξιόλογος λιμὴν ἐμπορίου καφέ, τὸ ὄποιον σήμερον ἐνεργεῖται ζωηρῶς εἰς τοὺς λιμένας τῆς Χοδέΐδα καὶ Βεττ-Ἐλ.-Φακίχ.

Ἐν δὲ τῇ ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου χώρᾳ Ἐλ.-Χαζὰ εἶναι· ἡ Ἐλ.-Οφούνφη, πρωτεύουσα αὐτῆς, καὶ οἱ λιμένες Ἐλ.-Κατίφη καὶ Ἐλ.-Κουτείτη, τῶν ὄποιών οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀλιείαν μαργαριτῶν.

Ἐν δὲ τῇ ἐν τῷ ἐσθιωτικῷ κειμένη Ναδγιέδη, ἥτις εἶναι χώρα αὐχμηρὰ καὶ πλήρης ἐρήμων· οὐχὶ δμως καὶ ἀνευεψύφορων δάσεων, ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι· ἡ Χατλην καὶ ἡ Ἐλ.-Ριάδο μετὰ 25 000 κ., πρωτεύουσαι τῶν ἀξιολογώτερων τῆς Ναδγιέδης κρατῶν, ἡ μὲν τοῦ κράτους Τζεβέλ-Χαμμάδο· ἡ δὲ τοῦ τῶν Μαχαβιτῶν.

Ἐν δὲ τῇ ἐπὶ τῆς νοτιοανατολικῆς ἐσχατιαῖς τῆς Ἀραβίας χώρᾳ, ἥτις εἶναι ὁρεινή, εὔυδρος δμως καὶ καλῶς κεκαλλιεργημένη, καὶ ἀποτελεῖ τὸ Σουλτανᾶτον τοῦ Ὁμάν μετὰ 2 000 000 κ., ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι· ἡ Μασκάτη, ἥτις εἶναι λιμὴν ὥραιότατος καὶ εμπορικώτατος, καὶ

ἔδρα τοῦ Σουλτάνου μετὰ 20,000 κ. καὶ **Νεζέχην**, πρωτεύουσα τοῦ Σουλτανάτου.

Ἐν δὲ τῷ πρὸς Ν ἔκτεινομένη αἰχμηρῷ μέν, πλουσίᾳ δυνώς ἐκ λιθάνου Ἀδραμαούτην, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς ἡγεμονιῶν, ἀξιολογωτέρα πόλις εἶναι ἡ **Μακάλλα**, καὶ ἡ πρὸς Δ κειμένη πόλις **Άδεν**, ἥτις ἔχει 35 000 κ. καὶ ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1839 εἰς τὸν Ἀγγλους, οἵτινες ἐκτὸς ταύτης κατέχουσι τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πορθμοῦ Βαβ ἐλ-Μαρδὲβ κειμένην νῆσον **Περίμπην**, τὴν ἀπέναντι τῆς **Υεμένης** κειμένην **Καμαράνην** καὶ πολλὰς τῶν ἀπέναντι τῶν ἀκτῶν τῆς **Άδραμαούτης** κειμένων **Χουριανῶν** καὶ **Μουριανῶν** γίνονται.

BIBLION TETAPTON

ΑΦΡΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Ἀφρικὴ εἶναι μίχ ἐκ τῶν τριῶν ἡπείρων τοῦ ἀσκαίου κόσμου, σχηματίζουσα μίαν μεγάλην τριγωνικὴν χερσόνησον, ἥτις

κεῖται πρὸς Ν τῆς Εύρωπης, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται ΒΔ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, καὶ ἦτις ἔνοῦται ΝΑ μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ ἴσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ὅστις ἔχει ἥδη τμηθῆ. Περιθρέχεται δὲ ἡ ἡπειρος αὔτη πανταχόθεν ὑπὸ θαλασσῶν· πρὸς Β ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης· πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἦτις κεῖται μεταξὺ Ἀφρικῆς καὶ Ἀραβίας· καὶ ΝΑ ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ φκεανοῦ.

Εἶναι δὲ ἡ Ἀφρικὴ τρεῖς φοράς μεγαλυτέρα τῆς Εύρωπης, διότι ἔχει **ἔκτασιν** μετὰ τῶν πέριξ αὐτῆς κειμένων γῆσων περὶ τὰ 30 000 000 □ χλμ. Κατὰ τὸν **πληθυσμὸν** ὅμως εἶναι μικροτέρα τῆς Εύρωπης, διότι κατοικεῖται ὑπὸ 200 000 000 κατοίκων περίπου.

Τῆς ἡπείρου ταύτης μέχρι τοῦ 15ου μ. Χ. αἰώνος μόνον τὰ βόρεια μέρη ἦσαν γνωστά· ἐκτοτε δμως βαθμηδὸν καὶ κατ' διάγονον ἔξερεντηθῆσαν τὰ παράλια αὐτῆς, καὶ μόνον τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἄγνωστον· διότι οἱ ἔξερεντηταὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἤδυναντο νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἔξετασιν αὐτοῦ, ἔνεκα τῶν ὑψηλῶν δρέων, τοῦ τοσηροῦ αλίματος, τῶν ἐκτεταμένων ἐρήμων καὶ τῶν διάγων πλωτῶν ποταμῶν. Σήμερον ὅμως ἡ Ἀφρική, σχεδὸν ὀλόκληρος, εἴται εἰς ἡμᾶς γνωστή,

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀφρικανικαὶ ἀκταὶ δὲν εἶναι πολύπτυχοι καὶ βαθύκολποι ὡς αἱ τῆς Εύρωπης καὶ τῆς Ἀσίας. Σχηματίζεται δμως ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης περὶ τὸ μέσον τῆς βορείου παραλίας εἰς βαθύτατος κόλπος, περιλαμβάνων δύο ἀλλούς μικροτέρους, τὸν τῆς Σύδρας καὶ τὸν **Καβέσιον**. Ὅσα πάντας δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ σχηματίζεται περὶ τὸ μέσον τῆς δυτικῆς παραλίας ὁ κόλπος τῆς **Γουϊνέας** ὅστις περιλαμβάνει δύο ἀλλούς μικροτέρους, τὸν τοῦ **Βενίνου** καὶ τὸν τῆς **Βάθφρας**. Καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ δὲ ὁκεανοῦ σχηματίζεται ΝΑ ὁ κόλπος **Δελαγόας**, πρὸς Β τοῦ ὁποίου σχηματίζεται ὁ πορθμὸς τῆς **Μοζαυρίκης**, ὅστις κεῖται με-

ταξὶ τῆς Ἀφρικανίκης ἡπείρου καὶ τῆς νήσου Μαδαγασκάρης περὶ δὲ τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας σχηματίζεται δύκόλπος τοῦ Ἀδένου, ὃστις διὰ τοῦ Βαθ-ελ-Μανδέβ συκοινωνεῖ μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Απέναντι δὲ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς ὑπάρχουσι καὶ νῆσοι τινες, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτερα εἰναι ἡ ΝΑ κειμένη μεγάλη νῆσος **Μαδαγασκάρη**.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Ὅποι ἔποψιν φυσικῆς διαπλάσεως τοῦ ἐδάφους ἔζεταιζομένη ἡ Ἀφρικὴ συνίσταται ἐκ δύο ὑψίπεδων ἐκ τοῦ **βορείου ὑψίπεδου**, τὸ ὅποιον περιλαμβάνεται μεταξὺ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, Μεσογείου καὶ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γουινέας καὶ τοῦ νοτίου ὑψίπεδου, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ μεγαλύτερον καὶ ἐκτείνεται ἐν σχήματι τριγώνου ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Γουινέας καὶ τοῦ "Ἄδεν μέχρι τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου.

Τὰ ὑψίπεδα δὲ ταῦτα περιστοιχίζονται ὑπὸ ὄρεων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερα εἶναι ἐν μὲν τῷ βορείῳ τὰ πρὸς Α ὑψούμενα πολὺ ὑψηλὰ **Άβυσσινιακὰ ὅρη**, τὰ ΒΔ ὑψούμενα ὅρη τοῦ **Ἀτλαντος** καὶ τὰ πρὸς Ν τούτων ὑψούμενα ὅρη τῆς **Γουινέας**. Ἐν δὲ τῷ νοτίῳ ὑψίπεδῳ ἀξιολογώτερα ὅρη εἶναι τὰ πρὸς Α κύτοῦ ὑψούμενα **Κένια ὅρη** καὶ τὸ **Καλιμάντζαρον**, ἀτινα εἶναι αἰώνιως χιονοσκεπῆ.

Τὰ ὅρη ταῦτα προεκτεινόμενα εἰς τὴν θάλασσαν σχηματίζουσι τέσσαρα ἀξια λόγου ἀκρωτήρια πρὸς Β τὸ **Λευκόν** πρὸς Ν τὸ **Εὔελπι** πρὸς Α τὸ **Γουαρδαφούνιον** καὶ πρὸς Δ τὸ **Πράσινον**.

'Ἐν τοῖς ὑψηπέδοις δὲ τούτοις ὑπάρχουσι καὶ μεγάλαι ἔρημοι, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερα εἶναι ἡ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ βορείου ὑψηπέδου ὑπάρχοντα ἀμμώδης ἔρημος **Σαχάρα**, ἣτις ἔχει ἑκταφίν 7 500 000 □ χλμ. καὶ καταλαμβάνει διλόκληρον σχεδὸν τὸ μεταξὺ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης διάστημα. Εἶναι δὲ ἡ ἔρημος αὗτη χώρα καθαμαλή, κειμένη ἐπὶ διαφόρων σημείων ὑπερέινω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἐνίστε δὲ σχηματίζουσα καὶ βουνώδη ὑψηπέδα, ἐπὶ τῷ διποίων ενδίσκονται δάσεις. Τὰ

βουνώδη δὲ ταῦτα ὑψίπεδα εἶναι τὰ μόρα σημεῖα, ἐπὶ τῶν δποίων εὑρίσκει τις ὕδωρ, καὶ τὰ μόρα μέρη τὰ ἐπιδεκτικὰ καλλιεργείας τυρός· διότι ἔτεκα τοῦ ὑψούς αὐτῶν εἶναι ἀπηλλαγμέρα τῆς ἄμμου, τὴν δποίαν δὲ ἄνεμος συσσωρεύει ἐνίστε εἰς βουνώδεις σωροὺς 100 μέτρων ὑψούς περίπου. Τὰ ἀξιολογώτερα δὲ βουνώδη τῆς Σαχάρας ὑψίπεδα εἶναι τὸ Τούατον, τὸ Χόγγαρον, τὸ δποίον ἔχει ὑψος 1000 περίπου μέτρων, τὸ Ἀσθηνον (ἢ Ἀΐρ) καὶ ἡ Χάμψαδα, πρὸς Α τῆς δποίας ἔκτείνεται ἡ Λιβυκὴ ἔρημος.

ΤΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Τὴν φυσικὴν κλίσιν τοῦ ἐδάφους ἀκολουθοῦντα τὰ ὕδατα τῆς Ἀφρικῆς ῥέουσιν ἀλλα μὲν πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ἀλλα δὲ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν, καὶ ἀλλα πρὸς τὸν Ἰνδικόν. Μεταξὺ δὲ τῶν πολυαρίθμων ποταμῶν τέσσαρες μόνον διακρίνονται διὰ τὸν ὅγκον τοῦ ὕδατος καὶ τὸ μῆκος τοῦ ῥοῦ αὐτῶν.

1. **Ο Νεῖλος,** δστις εἶναι εἰς ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων ποταμῶν τοῦ κόσμου καὶ σχηματίζεται ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ ἐκ τῆς λίμνης Βικτωρίας Νυάνζης πηγάζοντος Λευκοῦ Νείλου καὶ τοῦ ἐκ τῶν δρέων τῆς Ἀβησσηνίας πηγάζοντος Κυανοῦ Νείλου ἐκβάλλει δὲ δι' ἐννέα βραχιόνων, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἶναι δὲ τῆς Δαμέτης καὶ δ τῆς Ρωσσέτης, εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, σχηματίζων εύφορώτατον δέλτα.

2. **Ο Νίγηρος,** δστις πηγάζων ἐκ τῶν δρέων τῆς Σενεγαμβίας καὶ ῥέων παμπυλοειδῶς ΒΑ, ὑστερον δὲ πρὸς Ν, ἐκβάλλεται τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Γουινέας, σχηματίζων μέγιστον, ἀλλα τελματῶδες δέλτα.

3. **Ο Κόγγος ἢ Ζάϊρος,** δστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Τχγκανίκας καὶ ἀλλοθεν ἐκβάλλει πρὸς Ν τοῦ Νίγηρος.

4) **Ο Ζαυβέζης,** δστις πηγάζων ἐκ τῶν δυτικῶν δρέων τοῦ νοτίου ὑψηπέδου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανόν.

'Ἐκ δὲ τῶν ἀλλων ποταμῶν ἀξιοι λόγου εἶναι· δὲ Σενεγάλης, δὲ Γαμβίας, δὲ Ριογράνδης καὶ δὲ Οράγγης ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανόν καὶ οἱ Λίμποπος καὶ Ροβούμας ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανόν.

Ἐκ τῆς ὑπάρχεως δὲ ἐκτεταμένων κοιλοτήτων ἐπὶ τῶν δύο ὑψηπέδων καὶ τῆς εἰς αὐτὰς συρροῆς διαφόρων ὑδάτων σχηματίζονται λίμναι, ἐξ ᾧ ἀξιολογώτεραι εἶναι· ἡ Τσάδα καὶ αἱ πρὸς Α τοῦ Ν ὑψηπέδου λίμναι Ούκεροβη ἢ Βικτωρία Νυάνζα, ἡ Ταγκανίκα, ἢ Βαγγέολος καὶ ἡ Νυάσδα.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα ἐν γένει τῆς Ἀφρικῆς εἶναι πολὺ θερμὸν καὶ ὑγρὸν ἐν τοῖς παραλίοις καθίσταται δέ διλιγώτερον θερμὸν ἐν ταῖς κεντρικαῖς χώραις ἔνεκ τοῦ ὑψοῦ τοῦ ἐδάφους. Τὸ δὲ ἐδαφος τῆς ἡπείρου ταύτης, ὃπου εἶναι καλλιεργήσιμον, εἶναι εὔφορον καὶ παράγει δημητριακοὺς καρπούς, πάντα τὰ εἴδη τῶν φοινίκων, βανάνας, χαρούπια, ἀλόγη, σήσαμον, πέπερι, δονζαρ, σάκχαρον, βάμβακα ἵνδικὸν (λουλάκι) καὶ ἄλλα, καὶ ἐγκλείει καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ χαλκοῦ καὶ πολυτίμους λίθους.

Ποικίλα δὲ ἀγρια καὶ φοιερὰ ζῷα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἡπείρῳ ταύτῃ, οἷον λέοντες, τίγρεις, πάνθηρες, καμηλοπαρδάλεις, θύες, ὄνιναι, ὁροκέρωτες, ἐλέφαντες, βούβαλοι, δναγδοι, ἀντιλόπαι, πλειστα εἴδη πιθήκων, μεταξὺ τῶν ὄποιων διακρίνονται ὁ γορίλλας καὶ ὁ μπαντζῆς καὶ ἀλλα· ἔτι δὲ καὶ ἑρπετά ἐπιβλαβῆ εἰς τὸν ἀνθρωπὸν, μεταξὺ τῶν ὄποιων διακρένονται ὁ κροκόδειλος καὶ ὁ βόας, καὶ πτηνά, οἷον στρουθοκάμηλοι, ψιττακοί, πελαργοί, μελεαγρίδες (φραγκόκοτες) καὶ ἄλλα.

Μεταξὺ δὲ τῶν κατοικιδίων ζῷων διακρίνονται ώραῖοι ὄνοι καὶ κάμπηλοι, αἵτινες εἶναι πολὺ χρήσιμοι εἰς τὰς διὰ μέσου τῶν ἔρημῶν πορείας, διὸ καὶ πλοῖα τῶν ἔρημῶν καλοῦνται.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ. Οἱ τὰς βόρειας τῆς Ἀφρικῆς οἰκοῦντες Μαϊροι, Βέρβεροι, οἱ ἐκ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων καταγόμενοι Κόπται, οἱ Ἀβυσσηνοί καὶ ἄλλοι, καίτοι εἶναι πολὺ μελαγχροίνοι, ἀνήκουσιν ὅμως ἔνεκ τῶν χαρακτηριστικῶν των εἰς τὴν Καυκασίαν φυλήν· οἱ δὲ λοιποὶ τῆς ἡπείρου ταύτης κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς την Αιθιοπικὴν φυλήν,

ἐν τῇ ὁποίᾳ διακρίνονται οἱ Νιγρῆται, οἱ Κάφροι καὶ οἱ Ὀττεντότοι. Εἶναι δὲ οἱ Αἰθίοπες πολὺ βάρβαροι, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ ἀνθρωποφάγοι. Καὶ Εύρωπαιοι δὲ πρὸς τούτους οὐχὶ ὀλίγοι ἔχουσιν ἐγκατασταθῆ ἐν αὐτῇ καὶ ιδίως ἐν τοῖς παραλίοις αὐτῆς.

Θρησκείαι δὲ ἀσκούμεναι ἐν τῇ ἡπείρῳ ταύτῃ εἶναι ὁ **Χριστιανισμός**, δστις ἐπικρατεῖ παρὰ μόνοις τοῖς Κόπταις καὶ τοῖς Ἀβησσινοῖς ὁ **Μωαμεθανισμός**, δστις εἶναι διαδεδομένος εἰς τὰς θορείους χώρας, εἰς τινας ἐκ τῶν κεντρικῶν, καὶ εἰς μεγάλην ἔκτασιν τῶν παραλίων τοῦ Ἰνδικοῦ ωκεανοῦ· καὶ ὁ εἰς τοὺς περισσοτέρους Νιγρήτας διαδεδομένος **Φετιχισμός**.

Τὸ δὲ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ πολιτευμα εἶναι **δεσποτικὸν**, δῆλα δὴ οἱ καλλίτεροι ὡργανωμένοι Ἀφρικανικοὶ λαοὶ ἀποτελοῦσι κοινωνίας, διοικουμένας ὑπὸ ἑνὸς σκληροῦ δεσπότου, δστις ἔχει ἔξουσίαν ἐπὶ τῆς περιουσίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν· οἱ δὲ ἄλλοι, οἱ μὴ πολιτικῶς δῆλα δὴ ὡργανωμένοι λαοί, ζῶσι βίον νομαδικὸν καὶ συχνοὺς πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι πολέμους.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Χωρογραφικῶς ἡ Ἀφρικὴ δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τέσσαρα μέρη: 1) **τὴν Βόρειον Ἀφρικήν**. 2) **τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικήν**. 3) **τὴν Νότιον Ἀφρικήν**. καὶ 4) **τὰς Νήσους**.

ΔΗλαγανά
28 Απριλίου 1887
τρίτη φωροφόρη
1909

ΑΦΡΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΙΔΙΑ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Η Βόρειος Αφρική, ητις χωρίζεται από της λοιπής Αφρικανικῆς ήπειρου διὰ τῆς ἐρήμου Σαχάρας, διαιρεῖται εἰς τρεις μεγάλας χώρας.

Α'. Τὴν παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χώραν ἥτοι τὴν Βαθαρίαν.

Β'. Τὴν χώραν τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Γ'. Τὴν χώραν τῆς Σακχάρας, ὑποδιαιρουμένην εἰς δύο τὴν βόρειον ἡ Βερβερικὴν Σαχάραν· καὶ τὴν νότιον ἡ Σουδανικὴν Σαχάραν, ἀνήκουσσαν εἰς τὴν κεντρικὴν Αφρικήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ γενήσεται περὶ αὐτῆς λόγος.

Α'. ΒΑΡΒΑΡΙΑ

Η παθ' ὅλην σχεδὸν τὴν παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἔκτασιν τῆς Αφρικῆς χώρα παλεῖται Βαθαρία, λαβοῦσσα τὸ ὄνομα ἐκ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς κατοίκων Βερβέρων· καὶ διαιρεῖται εἰς

τέσσαρα μέρη· α') τὸ θελαέτιον τῆς Τριπολίτιδος· β') τὴν ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν προστασίαν ἡγεμονίαν τῆς Τύνιδος· γ') τὴν εἰς τοὺς Γάλλους ἀνήκουσαν Ἀλ-
γερίαν· καὶ δ') τὸ Σουλτανᾶτον τοῦ Μαρόκου.

α'.) ΤΡΙΠΟΛΙΤΗΣ

Ἡ Τριπολίτις εἶναι βιλαέτιον ἦτοι νομὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, διοικούμενος ὑπὸ ἐνὸς πασσᾶ, ἀναγνωρίζοντος τὴν ἐπιχειριστὴρίαν τοῦ Σουλτάνου· εἶναι δὲ ἐν ἑκατὸν ἀρχαιοτέρων Βερ-
βερικῶν προτῶν καὶ ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Μεσογείου θα-
λάσσης· πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Σαχάρας· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Αἰγαίου πο-
ντοῦ· πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Τύνιδος.

Ἐχει δὲ ἔκτασιν 1 000 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν ὅσαύτως ἐνὸς ἑκατομμυρίου κατοίκων, Μαύρων, Ἀράβων, Τούρ-
κων, Ιουδαίων, καὶ Μελιταίων.

Εἶναι δὲ ἡ χώρα αὕτη ἀμμώδης καὶ πλήρης ἐκτεταμένων ἐρήμων, μεταξὺ τῶν ὄποιων ὅμως εὑρίσκονται καὶ τέσσαρες κα-
τοικήσιμοι χῶραι.

1. Ἡ Κυρίως λεγομένη Τριπολίτις, ἔχουσα πρω-
τεύουσαν τὴν Τρίπολιν μετὰ 30 000 κατοίκων, ἐξ ὧν οἱ πλεῖ-
στοι εἶναι Ἰταλοὶ καὶ Μελιταῖοι.

2. Ἡ Βάρκα, ἥτις κεῖται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἐλληνικῆς ἀποικίας τῆς Κυρηναϊκῆς Πενταπόλεως (Κυρήνης, Πτολεμαΐδος, Ἀπολλωνίας, Ἀρσινόης καὶ Βερενίκης), καὶ ἔχει ἀξιολόγους πό-
λεις τὴν Δέρνην καὶ τὴν Βεγγάζην, πλησίον τῆς ὄποιας ἔκειτο
ὁ ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Ἐλληνικῆς μυθολογίας ἀναφερόμενος κῆπος
τῶν Ἐσπερίδων.

3. Τὸ Φεζάν, διοικούμενον ὑπὸ Σουλτάνου, φόρου ὑποτε-
λοῦς εἰς τὸν πασσᾶν τῆς Τριπολίτιδος· ἀξιολογωτέρα δὲ πόλις
αὐτοῦ εἶναι ἡ Μουρτζούκη, ἥτις ἔχει 11 000 κ. καὶ εἶναι κέν-
τρον τοῦ διὰ καραβηνίων ἐνεργουμένου ἐμπορίου.

4. Ἡ Γουαδάμη, τῆς ὄποιας πρωτεύουσα εἶναι ἡ ὁμώ-

νυμος πόλις Γουαδάμη, ητις ἔχει 5 000 κ. και είναι μέγχ κέντρον ἐμπορικῶν καραβανίων.

3) ΤΥΝΙΣ

Η χώρα τῆς Τύνιδος, ητις ορίζεται πρὸς Α καὶ Β ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Ἀλγερίας, καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Σαχάρας, ἔχει έκτασιν 120 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 20 000 000 κατοίκων.

Τὸ ἔδαφος τῆς Τύνιδος εἴναι εὐφοριώτατον, παράγον τὸν περιφημοτέρους φοίνικας τῆς Ἀφρικῆς.

Η Τύνις ἄλλοτε μὲν ἦτο ἡγεμονία ἀνεξάρτητος, διοικουμένη ὑπὸ ἰδίου ἡγεμόνος, βέη καλούμενου ἀπὸ τοῦ 1881 ὅμως περιῆλθεν εἰς τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας, ητις ἔχει ἐγκαταστήσῃ ἐν αὐτῇ ἀντιπρόσωπόν της, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὁποίου πράγματι κεῖται ἡ ὅλη τῆς χώρας διοίκησις.

Αξιολογώτεραι δὲ πόλεις τῆς χώρας ταύτης είναι η ὁμώνυμος αὐτῆς πόλις ΤΥΝΙΣ, ητις κεῖται ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ὁμώνυμου κόλπου καὶ ἔχει 145 000 κ.. είναι δὲ βιομήχανος πόλις καὶ παρὰ ταύτην κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνος. Καὶ Καϊσουάνη, ητις ἔχει 15 000κ. καὶ είναι ἐμπορικὴ καὶ ιερὰ τῶν Μωαμεθανῶν πόλις.

γ) ΑΛΓΕΡΙΑ

Η χώρα τῆς Ἀλγερίας είναι κτήσις Γαλλική καὶ ορίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Σαχάρας πρὸς Α ὑπὸ τῆς Τύνιδος καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Μαρόκου. Εἶχει δὲ έκτασιν περὶ τὰς 700 000 □ καὶ πληθυσμὸν 4.500 000 κατοίκων, ἐκ τῶν ὅποιων τὰ 4)5 είναι ιθαγενεῖς, Βέρβεροι ἢ Αραβεῖς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον είναι Εὐρωπαῖοι, μεταξὺ τῶν ὅποιων 300 000 είναι Γάλλοι.

Η Ἀλγερία ἦτο ἄλλοτε πειρατικὸν, φόρου ὑποτελὲς εἰς τὸν Σουλτᾶνον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, καὶ διὰ τῶν φοβερῶν πειρατῶν τον εἶχε καταστῆ ἀληθῆς μάστιξ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Τῷ 1830 ὅμως ἡ γαγκάσθη ἡ Γαλλία ἐνεκα προσβολῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς βαρβάρου καὶ ληστρικῆς ταύτης χώρας κατὰ τοῦ ἐν αὐτῇ προξέρου της νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτῆς καὶ κατακτήσῃ αὐτήν, ἀπαλλάττουσα τοιουτοῦ πόνου τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἀπὸ τῶν φοβερῶν Ἀλγερίων.

Διαιρεῖται δέ εἰς τρεῖς ἐπαρχίας· τὴν τοῦ Ἀλγερίου τὴν τῆς Κωνσταντίνης καὶ τὴν τῆς Ὁράνης, καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι· ΤΟ ΑΛΓΕΡΙΟΝ, πρωτεύουσα ἐν γένει τῆς χώρας, ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας καὶ ἔχουσα 100 000 κ. μετὰ τῶν προστείων της· ἡ Ὁράνη μετὰ 75 000 κ. καὶ ἡ Κωνσταντίνη μετὰ 45 000 κ., πρωτεύουσκι τῶν ὁμωνύμων ἐπαρχιῶν.

6) ΜΑΡΟΚΟΝ

Τὸ Μαρόκον εἶναι Σουλτανᾶτον ἀνεξάρτητον, διοικούμενον ὑπὸ ἴδιου Σουλτάνου, δσις εἶναι ἀπόλυτος μονάρχης καὶ δεσπότης· δοίζεται δὲ πρὸς Β ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης· πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Σαχάρας· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Ἀλγερίας· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ατλαντικοῦ ὥκεανου· καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 860 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 9 000 000 κ.

Ἄξιολογώτεραι δὲ πόλεις αὐτοῦ εἶναι· τὸ Φέζ, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος μετὰ 150 000 κ.· τὸ Μαρόκον, πόλις ἀξιόλογος διὰ τὴν βιομηχανίαν τῶν ταπήτων καὶ τῶν περιφήμων. Μαροκηνῶν δερμάτων, ἔχουσα 50 000 κ.. ἡ Μεκινέζη, ἔχουσα 40 000 κ. Εἰς τὰς τρεῖς δὲ ταύτας πόλεις ἐδρεύει ὁ Σουλτᾶνος ἐναλλάξ, συνηθέστερον ὅμως εἰς τὸ Φέζ.

Ἄλλαι πόλεις ἀξιαι λόγου εἶναι· ἡ Μαγαδώρη μετὰ 20 000., ἡ Ραβάτη, πόλις ὀχυρὰ καὶ βιομήχανος μετὰ 20.

000 κ. καὶ ἡ περιά τὸ Γιβραλτάρ κειμένη πόλις **Ταγγέρη**, ἥτις ἔχει 15 000 καὶ εἶναι ἔδρα τῶν περισσοτέρων Εὐρωπαίων προξένων.

Ἡ δὲ ὁχυρὰ καὶ παράλιος πόλις **Κέουτα**, καθὼς καὶ τινες ἄλλαι παρόμοιαι εἶναι σιαθμοὶ τῆς Ἰσπανίας.

Β. Η ΧΩΡΑ

ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Ἡ χώρα τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, κειμένη ΒΑ τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου περιλαμβάνει· α') τὴν Αἴγυπτον· β') τὴν Νουβίαν· καὶ γ') τὴν Ἀβυδονίαν, ἥτις ὅμως ἀνήκει εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν καὶ ἐκεῖ περὶ αὐτῆς γενήσεται λόγος.

α'. ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὄρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τινα. Ἡ Αἴγυπτος κεῖται ΒΑ τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου καὶ ὄριζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης· πρὸς Ν ὑπὸ τῶν βαθραριῶν χωρῶν, τοῦ ἄνω Νείλου καὶ τῆς Ἀβησσυνίας· πρὸς Α ὑπὸ τῆς Ἐδυνθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς Ἀραβίας· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Τριπολίτιδος καὶ τῶν ἐρήμων Λιβύης καὶ Σαχάρας· ἔχει δ' ἔκτασιν περὶ τὸ 1 000 000 □ χλμ., ἐκ τῶν ὅποιων ὅμως 210 000 μόνον κατοικοῦνται καὶ ἔχουσι πληθυσμὸν 10 000 000 περίπου κατοίκων, Ἀράβων, Τούρκων καὶ Εὐρω-

παίων, πρὸ πάντων ὅμως Φελάχων καὶ Κοπτῶν, οἵτινες εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἴγυπτίων. Πάντες δὲ εἶναι Μωαμεθῖνοι τὸ θρήσκευμα πλὴν τῶν Εὐρωπαίων καὶ Κοπτῶν.

Ἡ Αἴγυπτος, ἡτοι τὸ πάλαι ἡ κοιτὶς τοῦ πολιτισμοῦ, μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς λαμπρᾶς τῶν Φαραὼν μοναρχίας, περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν διαφόρων κατακτητῶν, Περσῶν, Μακεδόνων, Ῥωμαίων, Αραβών, Τούρκων, Γάλλων καὶ πάλιν Τούρκων εἰς τὸν διοίσους μέχρι σήμερον εἶναι φόρον ὑποτελῆς, διοικουμένη ὑπὸ ἀγυρβασιλέως, ὃσις καλεῖται Κεδίβης καὶ εἶναι διοικητικῶς σχεδὸν ἀνεξάρτητος. Ἀπὸ τοῦ 1882 ὅμως κατέχεται ἡ χώρα αὗτη στρατιωτικῶς ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἡτοι ἐπενέβη εἰς τὰ Αἴγυπτια καὶ πράγματα ἔνεκα τῆς τότε ὑπὸ τοῦ Ἀραβῆ Βέη, ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν τοῦ Κεδίβου, γενομένης ἐπαναστάσεως.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι στενὴ κοιλάς καὶ περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν πρὸς Δ κειμένων Λιβυκῶν ὁρέων καὶ τῶν πρὸς Α κειμένων Ἀραβικῶν ὁρέων καὶ αὐγμηρῶν ἐρήμων, ἐν ταῖς διοίσαις ὑπάρχουσιν ὀάσεις τινὲς πρὸς Δ μέχρι τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου, οἷον ἡ **Καρδονήση** (ἢ Μείζων ὄδασις), ἡ **Βάχ έλ-Βασιέχ** (ἢ Ἐλάσσων ὄδασις), καὶ ἄλλαι, ἐξ ὧν ἀξιολογωτέρα εἶναι ἡ ΒΑ κειμένη **Σιβάχ**: ἡτοι εἶναι ἡ παλαιὰ τοῦ Ἀμμωνος Διὸς ὄδασις, δρομαστὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὸ περίφημον ἐν αὐτῇ ὅμωνυμον μαντεῖον, εἰς τὸ διοῖον μεταβάς δὲ Μέγας Ἀλέξανδρος ἀνεκηργήχθη «**υἱὸς Διὸς**».

Εἶναι δὲ εὐφορώτατον τὸ ἔδαφος τῆς χώρας ταύτης, ἡτοι κακλεῖται «**δῶρον τοῦ Νείλου**», διότι τὴν μεγάλην αὐτῆς εὐφορίαν ὀφείλει εἰς τὸν μάνον αὐτῆς ποταμὸν Νείλον· ὅστις καθ' ἔκαστον ἔτος ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὁκτωβρίου δγκούμενος ἐκ τῶν ἐν Ἀβυσσηνίᾳ καὶ Σουδάν καταπιπτουσῶν βρυχῶν καὶ ὑπερεκχειλίζων καλύπτει μετὰ πολλῆς γονιμοποιοῦ ἰλύος τὰς πέριξ αὐτοῦ γαίας, αἵτινες μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ὑδάτων σπειρόμεναι καὶ καταλλήλως καλλιεργούμεναι παράγουσιν ὅρυζαν,

σῖτον, ἀραβόσιτον, βάμβακα, σακχαροκάλαμον, ἴνδικὸν καὶ ἄλλα.

Τὸ δὲ κλίμα τῆς χώρας ταύτης εἶναι ὑπερβολικὰ θερμὸν καὶ ξηρόν.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΩΣ ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται εἰς τρία μεγάλα τμήματα· ἡ α) τὴν Κάτω Αἴγυπτον β') τὴν Μέσην Αἴγυπτον· καὶ γ') τὴν ἄνω Αἴγυπτον.

ἡ. Κάτω Αἴγυπτος. Τῆς Κάτω Αἴγυπτου, ἥτις περιλαμβάνει τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι· Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ παράλιος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ἀφρικῆς συνδεομένη μετὰ τοῦ Κατέρου διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχουσα διάφορα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθηδρύματα, Ἐλληνικὸν Γυμνάσιον καὶ 300 000 κατοίκων, ἐξ ὧν περὶ τὰς 50 000 εἶναι Εὐρωπαῖοι, ὃν ὑπὲρ τὸ ἥμισυ εἶναι Ἐλληνες· εἶναι δὲ Ἀλεξάνδρεια ἐδρα ὁρθοδόξου Πατριάρχου καὶ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τῷ 331 π. Χ. Ὑπῆρχε δὲ τὸ πάλαι ἡ πόλις αὕτη μία ἐκ τῶν ἀκμαιοτέρων πόλεων τοῦ κόσμου καὶ περίφημος διὰ τὸν φάρον αὐτῆς καὶ τὴν μεγίστην βιβλιοθήκην, τὴν ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατεῖσαν. Τέσσαρες δὲ ὥρας πρὸς Δ τῆς Ἀλεξανδρείας κεῖται ἡ μικρὴ κάωμη Ἀβουκίρ (πάλαι Κανωπος), ἡ περίφημος διὰ τὰς δύο παρ' αὐτὴν συγκροιηθείσας μάχας, τῷ 1798, ὅτε ὁ Ἀγγλος ναύαρχος Νέλσων κατέστρεψε τὸν Γαλλικὸν στόλον, καὶ τῷ 1799, ὅτε οἱ Γάλλοι ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους.

Ἄλλαι δὲ πόλεις λόγου ἀξιού τῆς Κάτω Αἴγυπτου εἶναι· ἡ Τάντα, ἔχουσα 60 000 κ.· ἡ Μιχαλέτ - ἔλ - Κεβίρη, ἔχουσα 35 000 κ.· ἡ Δαμιέτη, παρὰ τὴν δεξιὰν ἐκβολὴν τοῦ Νείλου, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ περὶ τὰς 40 000 κ. τὸ Ζαγαζίκιον μετὰ 38 000κ.· ἡ Μανδούρα ἔχουσα 35 000 κ.· τὸ Σουέζ, ἐν τῷ μυχῷ τοῦ ὄμωνύμου κόλπου· τὸ Ηόρ - Σατό ἐπὶ τῆς Νεσογείου θαλάσσης μετὰ 20 000 κ.· καὶ ἡ παρὰ τὴν

ἀριστεράν ἐκβολὴν τοῦ Νείλου κειμένη καὶ 20 000 κ. ἔχουσα
‘Ρωσδέτη.

6'. Μέσην Αἴγυπτος. Αἱ Ἀξιολογώτεραι πόλεις τῆς Μέσης Αἰγύπτου εἰναι· **ΤΟ ΚΑΙΓΡΟΝ**, τὸ ὅποιον καλεῖται «μαργαρίτης τῆς Ἀνατολῆς» εἰναι ἡ μεγαλυτέρα πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου ἐν γένει, κειμένη πλησίον τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς συστάδος τῶν 40 πυραμίδων(ἀρχαίων τάφων τῶν Φαραώ), ἀνυψωμένων ἐπὶ ὑψιπέδου, πρὸς Δ καὶ παρὰ τὰ ἔρειπα τῶν ἀρχαίων πόλεων Μέμφιδος καὶ Ἡλιουπόλεως· εἰναι δὲ τὸ Κάιρον πρὸς τούτοις ἕδρα τοῦ Κεδίθου καὶ ἔχει ἱστρικὴν καὶ στρατιωτικὴν σχολήν, διάφορα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα καὶ περὶ τὰς 40 000 κ.. ΒΔ δὲ τοῦ Καΐρου κεῖται τὸ ἐμπορικὸν προάστειον καὶ ἐπίνειον αὐτοῦ **Βουλάκι**, τὸ ὅποιον ἔχει μουσεῖον περίφημον διὰ τὴν πλουσιωτάτην συλλογὴν τῶν Αἴγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων. **Η Γιζέ**, ἔχουσα 10 000 κ. καὶ κειμένη σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Καΐρου, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Νείλου καὶ παραπλεύρως τῶν περιφήμων πυραμίδων, ἐκ τῶν ὅποιων αἱ τρεῖς βορειότεραι καὶ πλησιέστεραι πρὸς τὴν Γιζέ εἰναι αἱ μεγαλύτεραι, μεταξὺ τῶν ὅποιων διακρίνεται ἡ τοῦ Χέοπος ἔχουσα βάσιν 133 μέτρων καὶ ὕψος 140. Παρὰ τὴν πόλιν ταῦτην δὲ **Μέγας Ναυ-**λέων ἐνίκησε τῷ 1788 τὸν Μαμελούκους.

γ'. Ἀνώ Αἴγυπτος. Ἀξιολογώτεραι πόλεις τῆς Ἀνω Αἰγύπτου εἰναι ἡ **Σιούτη** (πάλαι Λυκόπολις), ἔχουσα περὶ τὰς 40 000 κ.. ἡ **Άσσουάνη** (πάλαι Συήνη) κειμένη ΝΑ τῆς Σιούτης καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νείλου καὶ περίφημος διὰ τὰ ἀρχαῖα λατομεῖα τοῦ γρανίτου λίθου, ἐξ οὗ οἱ Αἴγυπτοι κατεσκεύαζον τοὺς μεγαλυτέρους διελίσκους. Πρὸς Β δὲ τῆς πόλεως ταύτης κεῖνται τὰ χωρία **Καρνάκ** καὶ **Λουξόρ**, ἐκτισμένα ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς παλαιᾶς πόλεως τῶν ἀρχαίων Φαραώ καὶ τῆς διποίας σήμερον σφόδρα μεγαλοπρεπῆ ἔρειπα.

Μεταξὺ δὲ τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐκτείνεται ἡ ἔρημος τῆς ἀρχαίας Θηβαΐδος, ἐν τῇ διποίᾳ ἔξησαρ οἱ πρῶτοι·

ἔρημοῖς τοῦ χριστιανισμοῦ, οἱ ἀγιοι Μακάριος, Παχώμιος καὶ Ἀντώνιος.

6') NOYBIA.

A · ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅδια, ἔκτασις, πληθυσμός καὶ ίστορικά τινα. Ἡ Νουβία ἐκτείνεται πρὸς Ν τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίκης Αἴθιοπίας, ἥτις ἔκειτο ἀνω τῆς Αἰγύπτου· ὁρίζεται δὲ πρὸς Α ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης· πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Σαχάρας· ΝΔ ὑπὸ τοῦ Σουδάν· καὶ ΝΑ ὑπὸ τῆς Ἀβησσινίας, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 865 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὸ 1 000 000 κ.

Ἡ Νουβία τὸ πάλαι ὑπῆρξε χώρα πλουσία, ἀκμαία καὶ πεπολιτισμένη, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἔρειπα τῶν ἀρχαίων αὐτῆς πόλεων καὶ ταῶν, ὑστερού ὅμως παρήκμασε καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰώνος περιηλθερ, ὡς καὶ τὰ Σουδάν, Κορδοφάν καὶ Δαρφούρ, εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου, ἀπὸ τῆς δούλιας ἀπηλλάγη τῷ 1883 δι' ἐπαναστάσεως καὶ κατέστη σχεδὸν ἀνεξάρτητος, περιορισθέντων τῶν ὑπ' αὐτῆς δικαιωμάτων τῆς Αἰγύπτου.

B · ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ἡ Νουβίκη διαρρέεται ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Νείλου, δόστις σχηματίζεται διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Βάσ-έΝ-Αβιάδ (=Λευκοῦ Νείλου) καὶ Βάσ-έλ-Αζοὲκ (=Κυανοῦ Νείλου)· εἶναι δὲ χώρα κατὰ τὸ πλεῖστον ἄγονος καὶ ἐγήμων πλήρης, καὶ μόνον διου ὑπὸ πλημμυρῶν ἀρδεύεται εἶναι εὔφορης· πρὸ πάντων διμος τὰ μετημέρινὰ αὐτῆς μέρη ἀρδευόμενα ὑπὸ πολλῶν παραχρητάμων τοῦ Βάσ-έλ-Αζοὲκ εἶναι ἐν γένει ἀρκούντως εὔφορη καὶ ἔχουσι πυκνὰ δάση, ἐν τοῖς ὅποιοις ζῶτιν ἔλέφαντες, δινοκέρωτες, καμηλοπαρδάλεις καὶ πίθηκοι, καὶ κτε-

ταμένους λειμῶνας ἐν τοῖς ὄποίοις νέμονται πρόβατα, βόες καὶ ἄλλα παρόμοια ζῷα.

Ἐκ τῶν φυτικῶν δὲ προϊόντων τῆς χώρας ταύτης κυριώτερα εἶναι· ἀραβόσιτος, κοιδή, κέγχρος, φακῆ, φασίολοι, δρυζα, καπνός, βάμβαξ, ἐξαιρετοὶ φοίνικες καὶ ἄλλα.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι θερμότερον τοῦ τῆς Αἰγύπτου καὶ εἴς τινα μέρη οὐχὶ πολὺ θερμόν.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Η Νουβία περιλαμβάνει πολλοὺς μικροὺς λαούς, οἵτινες εἶναι Ἀραβικῆς καταγωγῆς, ὡραιότατοι, ἔχοντες μὲν μέλαιναν χροιάν, χαρακτηριστικὰ ὅμως λεπτὰ καὶ τρίχας στιλπνὰς καὶ ἀφθόνους· χωρογραφικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς **Κάτω** καὶ **Άνω Νουβίαν**, καὶ αἱ ἀξιόλογάτεραι πόλεις αὐτῆς εὑρίσκονται ἐν τῇ "Άνω Νουβίᾳ καὶ εἶναι αἱ ἔξης ἡ Σουακίνυ, ἥτις εἶναι λιμὴν ἀξιόλογος παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, ἔχει δὲ 15 000 κ. καὶ συγκάτεται ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς εἰς Νέκκαν μεταβινόντων καραβανίων· ἡ **Νέα Δόγγολα**, ἔχουσα περὶ τάς 15 000 κ. καὶ κειμένη ἐπὶ τοῦ Νείλου ἐντὸς τῆς ὁμωνύμου χώρας Δόγγολχες, ἥτις κατὰ τὸν μεσαίωνα ἦτο ἴσχυρὸν βασίλειον μετὰ πρωτευόσης τῆς **Παλαιᾶς Δόγγολας**, ἥτις σήμερον εἶναι ἀπλοῦν καὶ ἀσήμαντον χωρίον· ἡ **Κισσάνια** καὶ ἡ **Σεναάρη**.

Γ'. Η ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΣΑΧΑΡΑΣ

Η μεταξὺ Νείλου, Τριπολίτιδος, Τύνιδος, Ἀλγερίκης, Μαρόκου, Ατλαντικοῦ ὥρεων καὶ τῶν κεχτῶν τοῦ Σουδάν αὐγμηρὰ καὶ ἀγρονος χώρα τῆς Σαχάρας εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἔρημος τῆς γῆς, ἔχουσα **ἐκτασίν** 6 200 000 □ χλμ., ισον σχεδὸν περὸς τὰ 2/3 τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Σαχάρα ἀποτελεῖται ἐξ ἐκτεταμένων ἀμμωδῶν πεδιάδων· ἐν ταῖς δύοις ὑπάρχει ἔκτακτος ποσότης ἄλατος· διὸ γενικῶς ἐπιστενεῖτο ὅτι ἡ ἔρημος αὕτη ὑπῆρχε πάλαι ποτὲ λεκάνη θαλάσσης. Δὲρ ἀποτελεῖται δύμας ἡ ἔρημος αὕτη ἐξ ὁρίζοντάς ἀμμωδῶν καὶ μοροτόνων πεδιάδων, διότι συναντᾶ τις σποραδικῶς, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, αὐχμηροὺς λόφους, βουνώδεις σωροὺς ἀμμου, μικροὺς καὶ περιοδικῶς δέοντας ποταμούς, τῶν δύοιων τῷ ὕδωρ, ἄλλων μὲν χάραται βυθιζόμενον εἰς τὴν ἀμμον, ἄλλων δὲ χύνεται εἰς τὸν Ἀιγαίον ὠκεανόν· ενδίσκει δέ τις ἐν αὐτῇ πρὸς τούτοις ἀκανθώδεις θάμυρος κομμιοφόρον ἀκανίας, δλίγην χλόην καὶ πηγὰς ὕδατος πολὺ συχνάκις ὑφαλμύρουν. Ἔτι δὲ καὶ ὅρη τινὰ ἀνηφοῦνται ἐν αὐτῇ ὅψους 2 1/2 χιλιάδων μέτρων περίπου, ἐξ ὅντος ἀξιολογώτερα εἶναι τὸ Ἀχάγγαρον, τὸ Τασσίλι καὶ τὸ Τιβέστι.

Τὸ κλίμα τῆς Σαχάρας εἶναι ὑπερβολικὰ θερμὸν καὶ ἔηρόν· τὴν νύκτα δύμας ἡ θερμοκρασία αὔτη καταπίπτει λίγην ἀποτόμως καὶ τὴν ὑπερβολικὴν τῆς ἡμέρας θερμότητα δικδέχεται. ὑπερβολικὸν ψῆφος, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν χειμῶνα. Αἱ πλήρεις δὲ ἀμμοῦ καὶ λευκῶν χαλίκων πεδιάδες θερμακούμεναι ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀντανκλῶσι τὴν θερμότητα καὶ καθιστῶσι τὴν Σαχάραν ἀληθῆ κάμινον· δι' ὃ τὰ διὰ μέσου αὐτῶν ὄδοιποροῦντα καραβάνια ὑποφέρουσιν ὑπερβολικὰ ἐκ δύψης καὶ οὐχὶ σπανίως καταστρέφονται. Ἐκ τῆς διαφύσου δὲ ἐπὶ τῆς ἀμμοῦ διαθλάσσεις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων συμβάίνει ἐν τῇ Σαχάρᾳ τὸ περίφημον φυινόμενον τοῦ ἀντικατοπτρισμοῦ, κατὰ τὸ ὄποιον οἱ ὄδοιποροῦντες βλέπουσι μακρὰν πόλεις ἢ ὥραίς λίμνας καὶ δένδρα ἀνύπακτα.

Ἡ Σαχάρα ἔχει καὶ πολλὰς δάστεις, ἀξιολογώτεραι ἐν τῶν ὄποιων εἶναι ἡ Τουάτη καὶ ἡ Τιδικιάτη ΒΔ, αἱ πρὸς Ατούτων κείμεναι Γολέά, Γάτ καὶ Βίθυα, ἡ πρὸς Ν κείμενη Ασθνίη καὶ ἄλλαι, αἵτινες πᾶσαι ἀποτελοῦσι τὸ 1/3 τῆς Σαχάρας περίπου καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ 4 ἑκκατομμυρίων κατοίκων οἵτινες εἶναι Βεθερικῆς καταγωγῆς, ὑψηλοὶ ἐν γένει λεπτοὶ καὶ ῥωμαλαῖοι, ζῶντες οἱ πλεῖστοι βίσιν νομαδικὸν καὶ πολλάκις λη-

στρικόν, διότι επιτίθενται κατά τὸν ὄδοιπορούντων καραβηνίων καὶ διαρπάζουσι τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν. Έπικρατοῦσα δὲ θρησκεία παρὰ τοῖς λαοῖς τούτοις εἶναι ὁ Μωαμεθανισμός.

•**Η Σαχάρα** ὑπὸ ἔποψιν ἐδάφους εἶναι ἡ αὐχμηροτέρα καὶ πτωχοτέρα χώρα τῆς γῆς. Ζῶχ μεγάλα πλήν τῆς καμήλου δὲν ζῶσιν ἐν αὐτῇ, φυτικὰ δὲ προϊόντα αὐτῆς εἶναι μόνον οἱ εἰς τὰς δάσεις εὑρίσκομενοι φοίνικες, ὑπὸ τὰς σκιάς τῶν ὅποιων καλλιεργοῦνται διάφοροι ἀλλαχ φυτά, δημητριακοὶ καρποί, συκατο, βερυκοκατ, ἀπὸ τῶν κλάνων τῶν ὅποιων κρέμονται καὶ σταφυλαῖ τῶν εἰς αὐτὰς περιπεπλεγμένων ἀναθενδράδων.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

•**Η Κεντρικὴ Αφρικὴ** ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν λεκανοπεδίων τῶν ποταμῶν Σενεγάλου, Νίγηρος, Ἀρω Νείλου καὶ τῆς λίμνης Τσάδας μέχοι τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ ποταμοῦ Κόγγου καὶ τῆς πρὸς Β τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη κειμένης χώρας τῶν μεγάλων λιμνῶν περιλαμβάνονται δὲ ἐν αὐτῇ ἀνεξάρτητά τυρα ιθαγενῆ κράτη καὶ πολλὰ Εὐρωπαϊκὰ ἀποικίαι, ἥτοι τὰ ἔξης.

ά) **Η Αβησσηνία**· 6') τὸ Σουδάν· γ') ἡ Λιβερία.
δ') τὸ Καμερούν· ε') τὸ Γαλλικὸν Κόγγον· στ') τὸ
Ἐλεύθερον κράτος τοῦ Κόγγου· ζ') ἡ Ζαγγουεβά-
ρον· καὶ η') τὸ Σόμαλον.

ά) ΑΒΗΣΣΥΝΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμός. Ἡ Ἀβησσυνία συνίκη, ἡ ἄλλως **Αἰθιοπία** καλουμένη, κεῖται ἐν τῷ βορειοανατολικῷ μέρει τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς καὶ ὁρίζεται· ΒΔ ὑπὸ τῆς *Noubiaς*. ΝΔ ὑπὸ τοῦ *Soudan*. Α ὑπὸ τῆς *Egypatikas* θαλασσῆς καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς χώρας τῶν Γάλλας καὶ τοῦ Σομάλου ἔχει δὲ **ἔκτασιν** περὶ τὰς 440 000 □ χιλμ. καὶ **πληθυσμὸν** κυμαίνομενον κατὰ τὰς διαφόρους ἔκτιμήσεις ἀπὸ 4 μέχρι 6 ἑκατομμυρίων κατοίκων.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ πόφιν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Ἀβησσυνία εἶναι γώρας ὑψηλὴ καὶ πολὺ δρευνὴ, καὶ ἀποτελεῖ ἐν μέγα οὐφίπεδον, ἐπὶ τοῦ διοίου ὑψοῦνται ὅρη γρανιτικὰ καὶ ἥφαιστειώδη, ἐκ τῶν ὄποιων ὑψηλότερα εἶναι **τὰ Σεμένια**. Ἐχει δὲ ἀφιονίαν ὑδάτων, διότι δικρέεται ὑπὸ πολλῶν ὄρμητικῶν ποταμῶν, ἐξ ὧν ἀξιολογώτερος εἶναι **ὁ Βάρ-έθ-Αζοέκ** (= *Kvaroūs Neīlos*), οὗ τινες ἔνεκα τῶν κλιμακοειδῶς κειμένων ἐν αὐτῇ διαφόρων ὑψωμάτων, διὰ τῶν ὄποιων ῥέουσι, σχηματίζουσι πολλοὺς καταράκτας, ἐν τοῖς ὄποιοις τὸ θύμωρα καταπίπτει μετὰ φρικώδους πατάγου.

Πολλαὶ δὲ πρὸς τούτοις καὶ μεγάλαι λίμναι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ, σχηματίζόμεναι ἐντὸς μεγάλων κοιλοτήτων, ἐκ τῶν διοίων μεγαλυτέρα εἶναι ἡ λίμνη **Τάνα**, ἡτίς ἔχει 320 □ χιλμ. καὶ πολλὰς κατωκημένας νησίδας.

Τὸ Κλίμα τῆς Ἀβησσυνίας εἶναι θερμὸν, εὔκρατον δὲ μόνον εἰς τὰ μετρίους ὑψών μέρη, ἐν τοῖς ὄποιοις ὑπάρχουσιν αἱ μεγάλαι πόλεις καὶ αἱ πεδιάδες, ἐπὶ τῶν ὄποιων καλλιεργοῦνται οἱ δημητριακοὶ καρποί, αἱ ἐλαῖαι, αἱ ἄμπελοι καὶ διάφορα

τῆς Εύρωπης δένδρα· ἐκτὸς δὲ τούτων ἐν Ἀβησσουνίᾳ παράγονται δρυζα, σακχαροκάλαμον, βάμβαξ, καφὲς καὶ ἄλλα.

Διὰ τὰς ὁραίας δὲ αὐτῆς λίμνας, τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας, τὸ ἀπέραντα καὶ πυκνὰ δάση, ἐν τοῖς δποίοις ὑπάρχοντοι δένδρα μεγάλα καὶ παμπάλαια, καὶ ζῶσι πάντα τὰ εἰδή τῶν ἀγρίων ζῷων τῆς Ἀφρικῆς, ἐπι δὲ καὶ διὰ τὰ πολὺ ὑψηλὰ αὐτῆς δρη, ἡ Ἀβησσουνία καλεῖται Ἀφρικανικὴ Ἐλβετία.

Τρέφει δὲ ἡ Ἀβησσουνία καὶ ἀξιολογωτάτους διὰ τὴν κομψότητα καὶ ταχύτητα ἴπους.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Η Ἀβησσουνία κατοικεῖται· α') ὑπὸ Ἀβησσουνών, οἵτινες εἶναι μὲν μαῦροι, ἔχουσιν ὅμως χαρκητηριστικὰ τῆς Καυκασίας φυλῆς· καὶ β') ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἀραβίας εἰς αὐτὴν μετοικησάντων ποτε Ἀράβων. Επικρατοῦσα δὲ ἐν τῇ χώρᾳ θρησκεία εἶναι ὁ χριστιανισμὸς, οὐχὶ ὅμως καθηρός.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀβησσουνίας ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους ἀνεξαρτήτους φυλάς, διοικούμενας ὑπὸ ἴδιων ἀρχηγῶν· ἐκ τῶν δποίων ὅμως εἰς, δ βασιλεὺς τῆς Σόας Νενελίκ, κατώρθωσε τῷ 1889 νὰ στεφθῇ αὐτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας, φέρων τὸν τίτλον νεγγούς, καὶ νὰ ἐπιβληθῇ βαθμηδὸν ἐπὶ τῶν περισσοτέρων τῆς χώρας ἐπαρχιῶν. Αἱ κυρίως ὅμως ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπαγόμεναι χῶραι εἶναι·

α') ἡ Ἀμχάρα, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα εἶναι ἡ Γορδάρη, ἥτις ἔχει 12 000 κ. καὶ θεωρεῖται ὡς μητρόπολις τῆς Ἀβησσουνίας, διότι ἐν αὐτῇ συνήθως ἐδρεύει ὁ νεγγούς.

β') ἡ χώρα Τιγρέ, τῆς ὁποίας πρωτεύουσα μὲν εἶναι ἡ Ἀδούνα μετὰ 8 000 κ., ἀξιολογωτέρη δὲ πόλις ἡ Ἀξώμη, ἀρχαῖα τῆς χώρας πρωτεύουσα.

Πρὸς Ν δὲ τῶν χωρῶν τούτων κεῖται τὸ μικρὸν μέν, ἀλλὰ εὐφρόρωτατον βασίλειον τῆς Σόας, τοῦ ὁποίου ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶναι ἡ Ἀγκοβέροη, ἡ Ἀγκόλαλα καὶ ἡ

Τεγουλάτην, ήτις όλωστε ύπαρχε πρωτεύουσα ὁλοκλήρου τῆς Ἀβησσουνίας.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΑΙ ΕΝ ΤΗ ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ. "Ενεκα τῶν συχνῶν ἐγχωρίων ἔριδων καὶ διαιρέσεων τρεῖς ισχυραὶ Εὔωπας· καὶ δυνάμεις ἔλαθον ἀφορμὴν νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν διαφόροις πρός Α τῆς χώρας ταύτης τόποις.

α') **Η ΑΓΓΛΙΑ** ἐν τῇ **Ζειλάχη** καὶ **Βερβέρᾳ**, αἵτινες κεῖνται ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ κόλπου "Άδεν.

β') **Η ΓΑΛΛΙΑ** ἐν τῷ λιμένι **Ταδιούφα** καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ πορθμοῦ **Βάθ-Ξλ-Μανδέβ** καὶ

γ') **Η ΙΤΑΛΙΑ** ἐν τῇ **Μασσάβᾳ** καὶ **Ασσάβᾳ**, αἵτινες κεῖνται ἐν τῇ βορειοανατολικῇ παραλίᾳ τῆς Ἀβησσουνίας καὶ ἀποτελοῦσι τὴν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλουμένην **Ἐρυθραίαν ἀποικίαν**.

β') ΣΟΥΔΑΝ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

"Η χώρα ἡ ἐπτευρομένη ἀπὸ τῆς Ἀβησσουνίας καὶ Νουβίας μέχρι τῆς Σενεγαμβίας καὶ Γουνέας, καὶ ἀπὸ τῆς ἐρημού Σαχάρας μέχρι τῆς λίμνης Βικτωρίας καὶ τῶν Κενίων δρέων καλεῖται **Σουδάν** ἥτις χώρα τῶν Μαύρων, διότι κατὰ τὸ πλεῖστον κατοικεῖται ἀπὸ ἀγρίων **Μαύρων**.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ κλίγα τοῦ Σουδάν εἰναι θερμότατον, **τὸ δὲ ἔδαφος** εὔφορον, ἀρδευόμενον ὑπὸ πολλῶν ποταμίων καὶ ὄμβρίων ὑδάτων καὶ παράγον ἀραβόσιτον, δρυζαν, βανάνας, βάμβακα, καφέν καὶ ἄλλα πολλὰ προϊόντα.

Ζῶσι δὲ ἐν τῷ Σουδάν καὶ πάντα τὰ εἴδη τῶν ἀγρίων ζῷαν τῆς Ἀφρικῆς.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ Σουδάν περιλαμβάνει πολλὰ θατίλεια, οὐχὶ πολὺ

γνωστὰ ἔτι, καὶ διαιρεῖται εἰς τρία μεγάλα τμῆματα· α') τὸ Ἀνατολικὸν ἢ Αἴγυπτιακὸν καλούμενον Σουδάν· β') τὸ Κεντρικὸν Σουδάν· καὶ γ') τὸ Δυτικὸν ἢ Γαλλικὸν καλούμενον Σουδάν.

α') **ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ἢ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ.** Τὸ Ἀνατολικὸν Σουδάν ἔχει σχῆμα λεκάνης καὶ περιστοιχίζεται ὑπὸ διαφόρων ὑψηλάτων· τῶν δρέων τῆς Ἀβηρσυνίας πρὸς Α., τοῦ ὑψηλέσθου τῶν μεγάλων λιμνῶν πρὸς Ν., καὶ τῶν δρέων Βεδαΐ καὶ Βορκοῦ πρὸς Δ. Ἐχει δὲ πληθυσμὸν 10 000 000 περίπου κατοίκων διαφόρων φυλῶν, αἵτινες πρεσβεύουσι τὸν Μωχμεθανισμὸν καὶ κατοικοῦσι πρὸ πάντων ἐν τοῖς πλουσίοις μεσημέριοις τόποις τῆς χώρας.

Τὸ Ἀνατολικὸν Σουδάν περιλαμβάνει τὴν ἄνω χώραν τοῦ Νείλου ἡτοι τὸ πρὸς Ν μέρος τῆς Νουβίας, τὸ Δαρφούρ καὶ τὸ Κορδοφάν, καὶ ἀνήκει εἰς τὴν Αἴγυπτον μέχρι τοῦ 1881, ὅτε οἱ διάφοροι αὐτοῦ λαοὶ ἐξεγερθέντες ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Μωάμεθ Ἀχμέτ, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν προφήτην (*Μαγδῆν*), κατέστησαν αὐτὸν κράτος ἀνεξάρτητον, ψιλῷ μόνον δινόματι ἀνῆκον σῆμερον εἰς τὸν Κεβίδην τῆς Αἴγυπτου,

Ἄξιολογάτεραι δὲ πόλεις τοῦ Ἀνατολικοῦ Σουδάν εἶναι· **ἡ Χαρτούμ**, ἡτοι εἶναι ἀρχαία τῆς χώρας πρωτεύουσα καὶ ἔχει 70 000 κ., **ἡ Ἑλ.-Οθέϊδα**, πρωτεύουσα τοῦ Κορδοφάν, ἔχουσα 30 000 κ.: **ἡ Ἑλ.-Φαχέον**, μετὰ 3600 κ., πρωτεύουσα τοῦ Δαρφούρ, τοῦ ὅποίσι ἀλλη ἀξιόλογος πόλις εἶναι **ἡ Κοβέχη**, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 6000 κ.

β') **ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ.** Τὸ Κεντρικὸν Σουδάν ἔκτείνεται πρὸς Α ἀπὸ τῶν δρέων τοῦ Δαρφούρ μέχρι τῶν ὑψηλάτων τῆς χώρας τῶν Νιζάμ.-Νιζάμ, πρὸς Δ μέχρι τῶν δρέων τοῦ Σοκοτοῦ καὶ τῶν δρέων Δαμεργοῦ· ΜΔ δὲ περιστοιχίζεται ὑπὸ τῶν δρέων τῆς Ἀδαμάθας. Εἶναι δὲ τὸ Κεντρικὸν Σουδάν συνέχεια τῆς ἐρήμου Σαχάρας, τῆς ὅποίς 3500 μέτρων δικράνει μόνον πρὸς Ν, ἐνθή ἐνεκα τῶν συγχῶν βροχῶν ὑπάρχουσι δένδρα πολλὰ καὶ περιοχαὶ εὔφοροι. Διαρρέεται δὲ ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καὶ ἔχει μίαν μεγίστην λίμνην τὴν **Τσάδαν**, ἡτοι

έχει έκτασιν 27 000 □ χλμ. και πολλάς κατωκημένας νησίδες.

Ο πληθυσμός του Κεντρικού Σουδάν ανέρχεται εἰς 20 000 000 κατοίκων, μουσουλμάνων, οίτινες αποτελοῦσι πολλά κράτη, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιολογώτερα είναι τὰ ἑξῆς 4.

1) **Τὸ Βαδάϊ**, τὸ ὄποιον ἔχει περὶ τὰ 2 500 000 κ. και πρωτεύουσαν τὴν Ἀβεσίρ μετὰ 20 μέχρι 30 000 κ. 2). **Τὸ Βουργοῦ**, κείμενον ἐν τῷ κέντρῳ καὶ ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὅχθης τῆς λίμνης Τσάδης, καὶ ἔχον πληθυσμὸν 5 000 000 κ.. ἀποτελεῖ δέ τὸ Βουργοῦ Σουλτανᾶτον ἀνεξάρτητον, τοῦ ὄποιου ὁ Σουλτανὸς ἔδρευε ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Κούκα, ἥτις ἔχει 60 000 κ. και μετὰ τῶν περιγόρων 120 000. 3) **Τὸ Σοκοτόν**, τὸ ὄποιον είναι τὸ σπουδαιότερον τῶν τεστάρων τούτων κρατῶν καὶ ἔχει πληθυσμὸν 8—10 000 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν ὁμώνυμον πόλιν Σοκοτὸν μετὰ 25 000 κ. 4). **Π' Ἀδαμάβα**, πρὸς Ν τοῦ Βουργοῦ, οὖσα Σουλτανᾶτον ὑποτελές εἰς τὸ Σοκοτόν καὶ ἔχουσα πληθυσμὸν 3—4 000 000 κατοίκων, πρωτεύουσαν δὲ τὴν Υόλαν μετὰ 15 000 κ.

γ') **ΔΥΤΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ**. Τὸ Δυτικὸν Σουδάν κεῖται πρὸς Δ τοῦ Κεντρικοῦ καὶ εἶναι μεγάλη ἔκτασις, περιλαχμανομένη μεταξὺ τοῦ Νίγηρος, τοῦ κόλπου τῆς Γουγέας, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἐρήμου Σαχάρας· ἔχει δὲ ἔδαφος λίγην εὔφορον καὶ δλίγον ὑψηλότερον τῆς ἐπιφυνέικς τῆς θαλάσσης, καὶ διαρρέεται ὑπὸ πολυκρίθμων ποταμῶν, ἀξιολογώτεροι τῶν ὁποίων είναι δ Σερεγάλης, δ Γαμβίας, δ Ρίο-Γράνδης καὶ δ Νίγηρ.

Ο πληθυσμὸς τῆς χώρας ταύτης δὲν εἶναι δυνατὸν οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν νὰ προσδιορισθῇ· εἶναι δμως βέβαιον, δι τὰ μεσημβρινὰ μέρη αὐτῆς κατοικοῦνται πυκνότεροι καὶ δι τὸ πληθυσμὸς τῆς χώρας δὲν δύναται νὰ αὐξήσῃ ἀναλόγως πρὸς τὸ πλούσιον ἔδαφος αὐτῆς, ἐνεκα τῶν συνεχῶν πολέμων τῶν δύο κατοικουσῶν ἐν αὐτῇ φυλῶν τῶν Αμιτῶν καὶ τῶν Σουδανίων Μαύρων.

Κατέχεται δὲ τὸ Δυτικὸν Σουδάν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἑθνῶν. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ Γαλλικὸν Σουδάν ὠνομάσθη, διότι αὕτη κατέχει τὴν μεγαλυτέραν ἔκτασιν αὗτοῦ.

ύπὸ τῆς Ἀγγλίας, Γερμανίας καὶ Πορτογαλίας. Καὶ

Η ΜΕΝ ΓΑΛΛΙΑ κατέχει μεγίστην ἔκτασιν ἡτοι 1500
000 □ χλμ., ἐν τῇ ὁποίᾳ περιλαμβάνονται· α) ἡ ἐπὶ τοῦ
ποταμοῦ Σενεγάλου ἀποικία, ἡτις διοικεῖται ἀπ' εὐθείας
ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν πόλιν "Ἄγιον Λου-
δοβίκον" μετὰ 20 000 κ.· β') ἡ ἄνω τοῦ Σενεγάλου καὶ
Νίγηρος ἔκτεινομένη χώρα, ἡτις κυρίως Γαλλικὸν Σου-
δάν καλεῖται καὶ περιλαμβάνει περιοχάς τινας ὑπὸ τὴν προσ-
τασίαν τῆς Γαλλίας καὶ περιουχάς συνδεδεμένας μετ' αὐτῆς διὰ
διαφόρων συνθηκῶν· γ') ἡ ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς ἄνω Γονιέρας
ἀποικία ἡτοι ἡ Γράντ Βασσάμη, ἡ Ασσίνη, τὸ Πόρτο Νόβο
καὶ ἡ Δαχόμεν ἡτις ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ἀβραμέην, ἔχουσαν
20,000κ.· Εκτὸς δὲ τούτων ἡ Γαλλία κατέχει καὶ ἄλλας τινὰς
ἔμπορικὰς περιοχάς.

Η ΔΕ ΑΓΓΛΙΑ κατέχει· α) τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ
Γαυδία ἀποικίαν, ἡτις εἶναι μικρὰ περιοχή, ἔχουσα κλίμα
νοσηρότατον καὶ πρωτεύουσαν τὴν Βαθούρσην μετὰ 8 000 κ.·
β') τὴν Σιέρραν Λεώνην, ἡτις ἔχει κλίμα ωσαύτως νοση-
ρότατον καὶ πρωτεύουσαν τὴν Φρέι-Τόον μετὰ 20 000 κ.· γ')
τὰς ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ χουσοῦ ἀποικίας, τῶν
ὅποιων ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 650 000 κ.· δ') τὸ Βενι-
νον· καὶ ἐ τὸν Κάτω-Νίγηρα.

Η ΔΕ ΓΕΡΜΑΝΙΑ κατέχει τὴν Τογολάνδην, ἡτις ἔκ-
τείνεται μεταξὺ τῆς παραλίας τῶν διούλων καὶ τῆς παραλίας
τοῦ χρυσοῦ καὶ ἔχει περὶ τὰς 500 000 κ.

Η ΔΕ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ κατέχει· α) τὴν Πορτογαλικὴν
Γουΐνέαν, ἡτις ἔκτείνεται περὶ τὸν ποταμὸν Ρίο-Γράντην καὶ

β) τὴν Γουΐνέαν καλεῖται ἡ χώρα ἡ ἔκτεινομένη ἐπὶ τῆς δυτικῆς πα-
ραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἀπὸ τῆς Σενεγαλίας, δῆλον. ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν πο-
ταμῶν Σενεγάλου καὶ Γαμβία διαρρεομένης χώρας μέχρι τοῦ Μέλανος
ἀκρωτηρίου, καὶ διαιρουμένη εἰς ἄνω καὶ Κάτω Γουΐνέαν. Τὰ παράλια
δέ τῆς χώρας ταύτης φέρουσι διάφορα διόδια, καλούμενα ἀκταὶ τῆς
Σιέρρας Λεώνης, ἀκταὶ τοῦ πεπέρεως, ἀκταὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἄλλας.

έχει πρωτεύουσαν τὴν Βολούμην· καὶ δ') τὰς ἀπέναντι κειμένας νήσους **Βισάγας**.

Εἰς τὸ Δυτικὸν Σουδάν ἀνήκει καὶ ἡ **Λιβερία**, ἡ οἵ εἶναι δημοκρατία ἀνεξάρτητος, ἰδρυθεῖσα τῷ 1821 ὑπὸ Ἀμερικανικῆς τινος φιλανθρώπου ἐταιρίας χάριν τῶν ἀπελευθέρων Μαύρων τῶν Ἡρωμένων Πολιτειῶν· ἔχει δὲ ἡ χώρα αὗτη **πληθυσμὸν** 1, 400,000 κ., ἐκ τῶν ὅποιων 18 000 εἶναι Μαῦροι πεπολιτισμένοι. Πρωτεύοντα δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ **Μονοροβία** μετὰ 30 000 κ.

γ) ΚΑΜΕΡΟΥΝ

Τὸ **Καμεροῦν** εἶναι ἀποικία Γερμανική, κειμένη μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ Κάτω Νίγηρος Ἀγγλικῶν κτήσεων καὶ τοῦ πρὸς Ν κειμένου Γαλλικοῦ Κόργου· ἔχει δέ ἔκτασιν 335 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 2 000 000 κ.

δ') ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΚΟΓΓΟΝ

Η χώρα αὗτη, ἡ οἵ εἶναι **Γαλλικὴ ἀποικία**, κεῖται πρὸς Ν τοῦ Καμεροῦν καὶ ἔχει ἔκτασιν 720 000 □ χλμ. μετὰ **πληθυσμὸν** 5 000 000 κατοίκων.

ε') ΕΑΕΥΘΕΡΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΓΓΟΥ

Η χώρα αὗτη ἀποτελεῖ κράτος ἀνεξάρτητον, ἰδρυθὲν τῷ 1855· ἔχει δὲ ἔκτασιν περὶ τὰ 2 500 000 □ μετὰ **πληθυσμοῦ** 25 000 000 κατοίκων καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου.

Στ') ΖΑΓΓΟΥΕΒΑΡΗ

Η χώρα αὗτη κεῖται πρὸς Α τοῦ ἐλευθέρου κράτους τοῦ Κόργου, ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, ἀπὸ τῆς Μο-

μόνον ιεραποστόλων ἔδρα δὲ τοῦ διοικοῦντος τὴν ἀποικίαν ταυ-
τὴν Γερμανοῦ διοικητοῦ εἶναι ἡ Ἀγκρα Πεκονένα.

Η ΔΕ ΑΓΓΛΙΑ κατέχει ὄλοκληρον τὸ ὑπόλοιπον τῆς Νοτίου
Ἀφρικῆς, ἥτοι ἀ) τὴν ἐν τῇ γοτίᾳ ἐσχατιᾷ τῆς Ἀφρικῆς κει-
μένην Ἀποικίαν τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἥτις ἔχει ἔκτασιν
μὲν περὶ τὰς 518 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 1 525 000
κ., ἐκ τῶν ὅποιών περὶ τὰς 375 000 εἶναι Εὐρωπαῖοι. Ἐπὶ
τῶν παραλίων τῆς χώρας ταύτης ὑπάρχουσιν εὔφοροι γαῖαι δη-
μητριακῶν καρπῶν καὶ ἀμπέλων· ἀξιολογωτέρα δὲ πόλεις αὐ-
τῆς εἶναι ἡ Καπιτόβην μετὰ 60 000 κ. καὶ ἡ Πόρτ-Ἐλι-
σαβέτ μετὰ 20 000 κ.

β) τὴν Νοτάλην, ἥτις κεῖται ΒΑ τῆς Ἀποικίας τοῦ
Ἀκρωτηρίου καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν περὶ τὰ 46 000 □ χλμ.,
πληθυσμὸν δὲ 550 000 κ., ἐκ τῶν ὅποιών περὶ τὰς 35 000
εἶναι λευκοί. Πρωτεύουσα δὲ τῆς χώρας εἶναι ἡ Πετερόσμα-
ριτσούργη, ἔχουσα 15 000 κ., ἀξιολογωτέρα δὲ πόλις αὐ-
τῆς εἶναι ἡ Δουρθάνη, ἥτις ἔχει 20 000 κ. καὶ ἀξιόλογον
λιμένα.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἡ Ἀγγλία κατέχει σήμερον δικαιώματι
πολέμου καὶ τὰς δύο μέχρι τοῦ 1900 ἀνεξαρτήτους δημοκρα-
τίας τῶν Βόρεος, ἥτοι

α) τὴν Ὁράγγην, ἥτις κεῖται πρὸς Β τῆς Ἀποικίας
τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 130 000 □ χλμ.,
πληθυσμὸν δὲ 150 000 κ., ἐκ τῶν ὅποιών 70 000 εἶναι
λευκοί καὶ 80 000 ιθαγενεῖς. Εἶναι δὲ ἡ Ὁράγγη χώρα ἀπο-
ζῶσα κατ' ἔξοχὴν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς
εἶναι ἡ Μπλευφοντέν μετὰ 3 000 κ.

β') τὸ Τράνσβααλ, τὸ ὅποῖον κεῖται πρὸς Β τῆς Ὁράγ-
γης καὶ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Βάαλ καὶ Λιμπόβου, καὶ ἔχει ἔδα-
φος κατάλληλον διὰ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν, καὶ πε-
προικισμένον δι' ἀφθονίας μεταλλείων, ιδίως χρυσοῦ, ἐκ τῶν
ὅποιών προηῆθε καὶ ὁ τελευταῖος καὶ καταστρεπτικὸς διὰ τὴν
χώραν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πόλεμος· ἐν τῷ ὅποιᾳ ὅμως οἱ Βόρεοι
ἔξεπληξαν τὸν κόσμον διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ των.

Έχει δὲ τὸ Τράνποβαλ ἔκτασιν μὲν περὶ τὰς 300 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰς 870 000 κ., ἐκ τῶν ὀπρίων 245 008 εἰναι λευκοὶ καὶ 625 000 ιθαγενεῖς.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς χώρας εἰναι ἡ Προσιτωρία, ἀξιολογωτέρα δὲ πόλις εἰναι ἡ Γιωανισθούγη μετὰ 100 000 κ., κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ.

Ἡ Αγγλία κατέχει πρὸς τούτους τὴν χώραν τὸν Ζουλοῦ, τὴν χώραν τὸν Μετεβελῆ, τὴν Βεζουάναν καὶ Βαροτσέ, καὶ ἄλλας.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Α'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΝΔΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

Αἱ νῆσοι τοῦ Ἰνδικοῦ ὥκεανοῦ, αἴτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αφρικήν, ἀποτελοῦσι πολλὰς συστάδας καὶ κατέχονται ἀπὸ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἢ διαιτελοῦσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν, εἰναι δὲ ἡ Μαδαγασκάρον, αἱ Μασκαρίναι, αἱ Κομόραι, αἱ Ἀμιθάνται, αἱ Σεϋχέλαι, ἢ πρὸς Α τοῦ κόλπου Ἀδένου Σοκώτρα, καὶ αἱ ἀπέναντι τῆς Ζαγκουεβάρης κείμεναι Ζανζιβάρη, Πένιβα καὶ Μουφία, ἐκ τούτων δὲ

Η ΜΕΝ ΓΑΛΛΙΑ ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν της μὲν τὴν Μαδαγασκάρον, ἦτις εἰναι μία ἐκ τῶν μεγαλυτέρων καὶ ώραιοτέρων νήσων τοῦ ὑφῆλιου, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν περὶ τὰς 600 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 3 - 5 000 000 κατοίκων, διηρημένων εἰς πολυκρίθιμους φυλάς. Τὸ μεγαλύτερον δὲ μέρος τῆς χώρας ταύτης κατέχεται ὑπὸ τῶν Χοδᾶς, λαοῦ τολμηροῦ, πανούργου καὶ ἀπίστου, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ταναναρίθαν μετὰ 150 000 κ.

Ἐχει δὲ ἡ Μαδαγασκάρη κλίμα θερμὸν, ὑγρὸν καὶ εἰς τὰ

παράλια πολὺ νοσηρόν, ίγιεινὸν δὲ μόνον εἰς τὰ ίψηλὰ μέρη· ἔδαφος δὲ εὔφορον, παράγον σιτηρά, σακχαροκάλαμον, καφέν καὶ βάμβακα.

Τύπο τὴν κατοχήν της δὲ ἔχει ἡ Γαλλία· α) τὰς Κομόρας, αἵτινες κεῖνται ΒΔ τῆς Μαδαγασκάρης, εἶναι δρειναὶ καὶ ήφαιστειώδεις, καὶ ἔχουσι περὶ τὰς 50 000 κ. παράγουσι δὲ σακχαροκάλαμον, πακάο, βανίλια καὶ βάμβακα· β') ἐκ τῶν πρὸς Α τῆς Μαδαγασκάρης κειμένων Μασκαρινῶν γῆσων τὴν Ἐνοσιν, ἥτις ἔχει πληθυσμὸν 170 000 κ. καὶ πρωτεύτευσαν τὸν "Αγίου Διονύσιου" μετὰ 30 000 κ.

Η ΔΕ ΑΓΓΛΙΑ κατέχει· α) τὰς ΒΔ τῆς Μαδαγασκάρης κειμένας Ἀμιράντας καὶ Σεῦχελλας γῆσους, αἵτινες ἔχουσι 15 000 κ.· β') ἐκ τῶν Μασκαρινῶν γῆσων τὴν γῆσον Μαυρίκιον, ἥτις ἔχει 300 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὸ Πόρτ-Λοῦ· ἐκ τῆς γῆσου δὲ ταύτης ἔξαρτωνται καὶ αἱ πρὸς Β τῶν Κομόρων γῆσων κείμεναι γῆσοι Ἀλδάρρα· γ') τὴν πρὸς Α τοῦ κόλπου Αδένου κειμένην ἕρημον σχεδὸν γῆσον Σοκώτραν.

Τύπο τὴν προστασίαν της δὲ ἔχει ἡ Ἀγγλία· α) τὴν ἀπέναντι τῆς Ζαγγουεβάρης κειμένην γῆσον Ζανζιβάρην, ἥτις εἶναι Σουλτανᾶτον μετὰ 200 000 κ. καὶ δύωνύμου πρωτευούσης μετὰ 80 000 κ. καὶ β') τὰς πλησίον τῆς Ζανζιβάρης κειμένας καὶ εἰς αὐτὴν ἀνηκούσας γῆσους Μουφίαν καὶ Πέμβαν·

Β. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

Αἱ ἐν τῷ Ατλαντικῷ ωκεανῷ ὑπάρχουσαι Ἀμερικανικαὶ γῆσοι εἶναι ὀλιγάριθμοι καὶ εἶναι αἱ ἔξης· αἱ Ἀζόραι, αἱ Μαδέραι, αἱ Κανάριοι, αἱ γῆσοι τοῦ κόλπου τῆς Γουίνεας, αἱ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, ἡ Ἀνάληψις (Ασσανσίδων), ἡ Ἀγία Ελένη καὶ αἱ γῆσοι Τοιστάν-δέκα Κούνα. Κατέχονται δὲ αὗται ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, Ισπανῶν καὶ Ἀγγλων. Καὶ

ΟΙ ΜΕΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΟΙ κατέχουσι· α) τὰς Ἀζόρας, καὶ τινες εἶναι ἐννέα ἡφαιστειώδεις καὶ εὐφορώταται νῆσοι, ἔχουσαι κλίμακ ὑγιεινὸν καὶ γλυκύτατον, πληθυσμὸν δὲ 270 000 κ. καὶ πρωτεύουσκαν τὴν Πόντα Δελγάδα. ἐν τῇ ὄποις ἐδρεύει ὁ Πορτογάλος διοικητής. Ἀποτελοῦσι δὲ καὶ νῆσοι αὗται μίκη ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Πορτογαλικοῦ κράτους· β) τὰς Μαδέρας, αἵτινες εἶναι ὥσταύτως εὐφορώταται, ἔχουσαι κλίμακ γλυκὺ καὶ ὑγιεινόν, πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰς 140 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Φουγκάλην μετὰ 20 000 κ. Ἀποτελοῦσι δὲ καὶ καὶ νῆσοι αὗται μίκη τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Πορτογαλικοῦ κράτους καὶ εἶναι ὀνομαστόταται διὰ τὸν περίφημον οἰνον αὔτῶν· γ') τὰς νησίους τοῦ Πριστίνου ἀκρωτηνίου, αἵτινες ἔχουσι 110 000 κ. καὶ χρησιμεύουσιν ὡς τόπος ἀπομονώσεως τῶν ἐξορίστων Πορτογάλων· καὶ δ') ἐκ τῶν νήσων τοῦ κόλπου τῆς Γουινέας τὴν τοῦ Ηρίγκιπος μετὰ 3 000 κ. καὶ τὴν τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ μετὰ 20 000 κ.

ΟΙ ΔΕ ΙΣΠΑΝΟΙ κατέχουσι· α) τὰς Καναρίους νήσους αἵτινες εἶναι ἡφαιστειώδεις καὶ εὐφοροί, παράγουσαι οἶνον, δημητριακούς καρπούς, βίμβακα, καφέν, σακχαροκάλαμον καὶ ἄλλα. ἔχουσι δὲ καὶ νῆσοι αὗται πληθυσμὸν περὶ τὰς 300 000 κ. καὶ εἶναι 20 τὸν ἀριθμὸν ἀξιολογώτεραι δ' ἐξ αὐτῶν εἰναι· ἡ Γράντ-Καναρία, ἡ Φέρος καὶ ἡ Τενερίφη. Πρωτεύουσα δὲ τῶν Καναρίων νήσων, αἵτινες εἶναι πατρὶς τῶν καλλιελάδων κανκρίων, εἶναι ἡ Σάντα-Κρούζη μετὰ 17 000 κ. Αἱ νῆσοι αὗται ἀποτελοῦσι μίκη τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ισπανικοῦ κράτους. β') ἐκ τῶν νήσων τοῦ κόλπου τῆς Γουινέας τὴν Φερδινάνδο-Πό, ἔχουσιν 25 000 κ. καὶ τὴν Ἀννοθών, ἔχουσκαν 3 000 κ.

ΟΙ ΔΕ ΑΓΓΛΟΙ κατέχουσι· α) τὴν Ἀνάληψιν (Ἀσσινισιῶν), ἡτις εἶναι μικρὰ καὶ ὅρεινὴ νῆσος, ἔχουσα πτωχὴν θλάστησιν καὶ κλίμακ ὑγιεινόν. Πρωτεύουσα δὲ αὕτης εἶναι ἡ Γεωργετόβην· β') τὴν Ἀγίαν Ἐλένην, ἡτις εἶναι μικρὰ ὕσκυτως νῆσος, ἔχουσα κλίμακ εὔκρατον, ἀλλ' ὑγρέν· πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰς 6 000 κ. Εἶναι δὲ ἡ νῆσος αὕτη ὀνο-

μαστή διότι ἐν αὐτῇ ἀπέθανεν τῷ 1821 ἔξοδιστος ὁ μέγας τῶν
Γάλλων αὐτοκράτωρ Ναπολέων ὁ Α'· γ') τὰς ΝΔ τῆς Ἀγίας
Ἐλένης κειμένας μικρὰς καὶ τρεῖς τὸν ἀριθμὸν νήσους **Τρι-**
στάν—δὲ—**Κούνα**, ἐν ταῖς ὁποίαις ὑπάρχει μικρά, ἀλλ' ἀ-
κραία **Αγγλικὴ ἀποικία**.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ

ΑΜΕΡΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Θέσις, δρισ, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά
τινα. Η Ἀμερικὴ κεῖται ἐν τῷ δυτικῷ ἡμισφαῖρῳ, χωρίζομέ-
νη ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ καὶ ἐκτεινομένη
ἀπὸ βορρᾶς πρὸς Ν ἐν σχήματι δύο τριγώνων, τὰ ὅποια συνδέον-
ται ἀδιὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Πανχαμᾶ καὶ ἔχουσιν ἐστραμμένας τὰς
κορυφὰς των πρὸς Ν. Καλεῖται δὲ ἡ ἥπειρος αὕτη καὶ νέα **"Η-**
πειρος ἢ Νέος κόσμος, διότι ἦτο ἄγνωστος μέχρι τοῦ 1422, διε-
δὲ ἐκ Γενούης τῆς Ἰταλίας καταγόμενος τολμηρὸς θαλασσοπόρος
Χριστόφορος Κολόμβος ἀνεκάλυψεν αὐτήν, ἐν ᾧ ἐζήτει πλέων πόδες
Δ τὰ εῦρη νέαν ὅδον πόδες τὰς Ἰνδίας· μέρος δύμας αὐτῆς, ἡ **ΒΑ**
κειμένη **Γροιλανδία** ἦτο γιωστὴ ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος εἰς τοὺς
Νορβηγοὺς, διῆτες εἰχον ἴδρυσην ἐν αὐτῇ ἀποικίαν, τὴν ὅποιαν δύ-
μας μετὰ ταῦτα ἐγκατέλειπον. **Ωνομάσθη** δὲ Ἀμερικὴ ἐκ τοῦ δ-
νόματος τοῦ μετὰ τὸν **Χριστόφορον Κολόμβον** ἐρευνήσαντος αὐτῆς
καὶ πρῶτον συγγράψαντος περιγραφὴν αὐτῆς θαλασσοπόρον **Α-**

μερίκον Βεσπουκίου, δότις ἡτο ὀδαύτως Ἰταλός, ἐκ Φλωρεντίας καταγόμενος.

Περιβρέχεται δὲ ἡ ἡπειρος αὕτη πανταχόθεν ὑπὸ θαλάσσης πρὸς Β μὲν ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγαμένου ὥκεαροῦ πρὸς Δ καὶ ΝΔ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Εἰρηνικοῦ ὥκεαροῦ καὶ πρὸς Α καὶ ΝΑ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεαροῦ ἔχει δὲ ἔκτασιν 41,000,000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 140,000,000 κατόκων περίπου, ἡτο εἶναι ἡ δευτέρα κατὰ τὴν ἔκτασιν ἡπειρος, ἀλλ' ἀραιότατη κατωφκημένη.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Χωρογραφικῶς δὲ, ἐνεκα τῆς φυσικῆς αὐτῆς κατασκευῆς, διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα Βόρεον Ἀμερικὴν, Κεντρικὴν Ἀμερικὴν καὶ Νότιον Ἀμερικὴν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΙΔΙΑ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ εἶναι ἐν τοῖς παραλίοις αὐτῆς πολυσχιδῆς καὶ βαθύκολπος, ὡς ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ασία, πεπροικισμένη ὑπὸ τῆς βραχέως εἰς τὴν ξηράν εἰσχωρούσης θαλάσσης διὰ πολλῶν κόλπων, γερσονήσων, ἀκωτηρίων καὶ πορθμῶν, καὶ ἔχουσα διαφέρουσες θαλάσσας καὶ πολλὰς νήσους. Καὶ

ΚΩΛΠΟΙ μὲν αὐτῆς ἀξιόλογοι εἶναι· α') δ' ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Εἰρηνικοῦ ὡκεανοῦ **ΝΔ σχηματιζόμενος κόλπος τῆς Καλλιφορνίας**· β') οἱ ὑπὸ τοῦ Βορείου Παχυμένου ὡκεανοῦ σχηματιζόμενοι **Ούνδσώνειος** καὶ **Βαθφίνειος**· καὶ γ') οἱ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὡκεανοῦ σχηματιζόμενοι, **ΒΔ** δὲ τοῦ **Αγίου Λαυρεντίου** καὶ **ΝΑ** δὲ **Μεξικανικός**.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΙ δὲ ἀξιόλογώτεραι εἶναι· α') **ΒΔ** ἢ τῆς **Ἀλάσκας**· β') πρὸς **Βοωθία** καὶ ἢ **Μελβιλλην**· γ') **ΒΑ** ἢ **Λαθραδωρίς**· δ') πρὸς **Α** ἢ **Νέα Βουνόβικη** καὶ ἢ **Νέα Σκωτία**· ε') **ΝΑ** ἢ **Φλωρίς** καὶ ἢ **Τουκατάνη**· καὶ στ') **ΝΔ** ἢ τῆς **Καλλιφορνίας**.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ δὲ ἀξιόλογώτερα εἶναι· α') τὸ **ΒΔ** ἐν τῷ Βεριγγίῳ πορθμῷ ἀκρωτήριον τοῦ **Πρίγκιπος τῆς Ούαλλι-ας**· β') πρὸς **Ν** τῆς Γροιλανδίας τὸ **Φερέβελον**· γ') τό δὲ τῇ Φλωρίδῃ **Ακρωτήριον Σάβλην**· δ') τὸ ἐν τῇ **Τουκατάνη** **Ατρωτήριον Κατοχήν**· καὶ ε') τὸ ἐν τῇ Καλλιφορνίᾳ **Ακρωτήριον τοῦ Αγίου Λουκᾶ**.

ΠΟΡΘΜΟΙ δὲ ἀξιόλογώτεροι εἶναι· α') **ΒΔ** καὶ μεταξὺ **Αμερικῆς** καὶ **Ασίας** δὲ **Βερίγγειος**· β') πρὸς **Β** δὲ **Λαγκάστριος**, δὲ **Φώξ**, δὲ **Ούνδσώνειος** καὶ δὲ **Δάβις**· γ') δὲ πρὸς **Α** τῆς Λαζραδωρίδος πορθμὸς **Νεόγειος**· καὶ δ') δὲ τῆς **Τουκατάνης**.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ δὲ ἀξιόλογώτεραι εἶναι· α') ἢ **ΒΔ** ἐν τῷ Μεγάλῳ Εἰρηνικῷ ὡκεανῷ σχηματιζόμενη **Βερίγγειος θάλασσα**· καὶ β') ἢ **ΝΑ** ἐν τῷ **Ατλαντικῷ** ὡκεανῷ σχηματιζόμενη **Αντιλλικὴ θάλασσα**, ἢ καὶ **Καραϊβιον πέλαγος** καλουμένη.

ΝΗΣΟΙ δὲ ἀξιόλογώτεραι εἶναι· α') πρὸς **Β** μὲν ἢ **Βάγκη**, ἢ τοῦ **Πρίγκιπος Αλβέρτου** ἢ **Βαθφίνη**, ἢ **Γροιλανδία** καὶ ἢ **Ισλανδία**· καὶ β') πρὸς **Α** ἢ **Νεόγειος** (ἢ **Φουλάνδη**).

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Η βόρειος **Αμερικὴ** ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς ἀχανοῦς πεδιάδος, κεντρικῆς καλουμένης καὶ ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ Βορείου Παχυμένου **Ωκεανοῦ** μέχρι τοῦ **Μεξικανικοῦ** κόλ-

που· ἐφ' ὄλοκλήρου δὲ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἔκτείνεται σειρά¹ ὑψηλοτάτων καὶ ὑφιστειογενῶν ὁρέων, ἐκ τῶν ὅποιων ὑψηλότερα εἰναι ή **Σιέρρα Νεβάδα** καὶ τὰ **Βραχώδη** ὅρη.

Πρὸς Α δὲ καὶ παραλλήλως πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν ἔκτεινόμενα ὑψοῦνται τὰ **Αλλεπάχεια** ή ἄλλως **Αλλεγγάνια** καὶ καλούμενα ὅρη

ΤΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Το ἐκ τῶν ἀφύνων βροχῶν, τῶν ἐκ τῶν Βραχωδῶν καὶ Αλλεγγανίων ὁρέων καταπιπτουσῶν, καταρρέοντα διὰ χύνεται διὰ διαφόρων ρείθρων εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὥκεανόν, εἰς τὸ Βόρειον Παγωμένον ὥκεανόν, εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν καὶ εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· σχηματίζονται δὲ ἐκ τούτου πολλοὶ ποταμοί, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογώτεροι· εἰναι α') **ὁ Κολομβίας**, β') **ὁ Ρίο—Σακραμέντος**, καὶ δ') **Κολοράδος** τῆς Δύσεως, κατερχόμενοι ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὁρέων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Μέγαν Εἰρηνικὸν ὥκεανόν· 6') **Ρίο—Γράντε—ντέλ—Νόρτε** ἦτοι διά μέγας ποταμὸς τοῦ βορρᾶ, διστις πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὁρέων ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, εἰς τὸν δύοιν ἐκβάλλει σχηματίζων εὐρύτατον δέλτα καὶ δ') **Μισθιστίπης**, διστις εἰναι εἰς ἐκ τῶν μεγίστων κατὰ τὸ μῆκος ποταμῶν τοῦ κόσμου, πηγάζων ἐκ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς κεντρικῆς πεδιάδος κειμένης λίμνης **Ιτάσκας** γ') **ὁ Αγιος Λαυρέντιος**, διστις πηγάζων ἐκ τῶν πέντε πρὸς Α τοῦ Μισσισιπῆς κειμένων λιμνῶν ἐκβάλλει εἰς τὸν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὥκεανῷ ὅμώνυμον κόλπον· καὶ δ') **ὁ Μακένζης** διστις πηγάζων ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῶν Βραχωδῶν ὁρέων ῥέει κατὰ πρῶτον ΒΑ, διστερὸν δὲ διέρχεται διά τινων πρὸς Β κειμένων λιμνῶν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον ὥκεανόν.

Πολλοὶ δὲ καὶ μεγάλοι λίμναι σχηματιζόμεναι ἐν τῷ βορείῳ τμήματι τῆς κεντρικῆς πεδιάδος ἐκβάλλουσι τὸ ἑαυτῷ μέδωρ διὰ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν θάλασσαν· α') **ἡ Μεγάλη λίμνη**

1. Ἐπειδὴ δὲ η σειρὰ αὗτη τῶν ὁρέων ὅμοιάζει ὡς ἐκ τῆς συνεχείας πρὸς κορδόνιον καλεῖται καὶ **Κορδελλιέραι**.

1) ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

‘**Η Γροιλανδία** ἀνηκαλυφθεῖσα τῷ 1 000 μ. Χ. ἔτει ὑπὸ Νορβηγῶν θαλασσοπόρων εἶναι ἐκτεταμένη, δρεινὴ καὶ βραχώδης νῆσος, κεκαλυμένη σχεδὸν ὀλόκληρος ἐπὶ ἐννέα μῆνας ὑπὸ χιόνος καὶ πάγων· εἶναι δὲ κατοικήσιμος μόνον ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς καὶ δυτικοῖς παραλίοις καὶ ἔχει 10 000 κατοίκων, ἐκ τῶν ὅποιων 300 περίπου εἶναι Δανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Ἐσκιμῷοι οἵτινες ἔχουσι πολὺ μικρὸν ἀνάστημα καὶ ζῶσιν ἐν σπηλαίοις, τῷεφόμενοι ἐκ σαρκῶν φωκῶν, τῶν ὅποιων τὸ μὲν δέρμα μεταχειρίζονται πρὸ κατασκευὴν σκηνῶν καὶ ἐνδυμάτων, τὸ δὲ λεπτὸς ἀντὶ βουτύρου. Ἀσχολοῦνται δὲ οἱ Ἐσκιμῷοι, συνεργαζόμενοι μετὰ Δανῶν, εἰς τὴν ἀλιείαν φωκῶν καὶ φαλαινῶν.

Τὰ πρὸς Βόρια τῆς νήσου ταύτης δὲν εἶναι εἰσέτει γνωστά· διότι δὲν ἡδυνήθησαν μέχρι τοῦδε νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτὰ οἱ ἔξερευνηταὶ θαλασσοπόροι· ἔνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος μεγίστου ψύχους καὶ τῆς περὶ αὐτά διακεχυμένης πυκνοτάτης δύμιχλης.

‘**Η Γροιλανδία** κατέχεται ἀπὸ τοῦ 1723 ὑπὸ τῶν Δανῶν καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι τὸ πτωχὸν χωρίον Ἰουλιανεχάβη.

2) ΚΑΝΑΔΑΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ὄρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ιδτορικά τινα. ‘**Η Καναδαία** ὁμοσπονδία κεῖται ἐν τῷ Βορείῳ τμήματι· τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ὄριζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου ὥκεανοῦ καὶ τῆς Ἀλάσκας· πρὸς Ν ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων Πολιτεῶν· πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ· καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεανοῦ.’ Ἐχει δὲ ἡ ὁμοσπονδία αὕτη ἔκτασιν μὲν 3 300 000 □χλμ., πληθυσμὸν δὲ ὑπὲρ τὰ 5 000 000.

‘**Η** χώρα αὕτη ἀποκτισθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Γάλλων οἴτινες διὰ συνθήκης τῷ 1763 παρεχώρησαν αὐτὴν εἰς τοὺς “Αγγλους, ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν ὅποιων σήμερον διατελεῖ.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Το πό φυσικήν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ χώρα αὗτη είναι πεδινή, ἔχει κλίμα ήπειρωτικόν, ητοι ψυχροτάτους μετά πάγων χειμῶνας καὶ θερμότατα θέρη· καὶ προϊόντα αὐτῆς είναι διφθέραι, ξυλεία, δημητριακοί καρποί, λινον, κάνναβις καὶ καπνός.

Γ' ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ταύτης 120 000 είναι Ἰνδοί (ἀρχαῖοι τῆς χώρας κάτοικοι), πρεσβεύοντες τὸν Φετιχισμόν περὶ τὰ 3 000 000 Ἀγγλο-Σάξονες, διαμαρτυρόμενοι οἱ δὲ λοιποὶ εἰναὶ Γάλλοι, καθολικοί.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ Ἡ Καναδαία ὁμοσπονδία συνισταται σήμερον ἐξ ἑπτὰ πρώην ἀνεξαρτήτων ἐπαρχιῶν· ἀ) τῆς **Κουεβέκης** ἢ **Κάτω-Καναδᾶ** β') τῆς **Όνταρίου** ἢ **"Ανω Καναδᾶ** γ') τῆς **Νέας Βρευνθικης** δ') τῆς **Νέας Σκωτίας** μετά τῆς ἀπέναντι κειμένης νήσου **Βρετώνης** ε') τῆς νήσου τοῦ **Πρίγκιπος** **'Εδουάρδου** στ') τῆς **Μανιτόβας** καὶ ζ') τῆς **Βρεττανικῆς Κολομβίας** καὶ ἐκ τινῶν διοικητικῶν ὀργανωμένων ἡ ἡμιωργανωμένων περιοχῶν. Συνδέονται δὲ τὰ διάφορα ταῦτα μέρη διὰ πολυάριθμων σιδηροδρόμων.

Διοικεῖται δὲ ὀλόκληρος μὲν ἡ ὁμοσπονδία ὑφ' ἐνὶς γενικοῦ διοικητοῦ, διορίζομένου ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὑπὸ μιᾶς ὁμοσπονδιακῆς βουλῆς ἐκάστη δὲ ἐπαρχία διοικεῖται ὑφ' ἐνὸς ὑποδιοικητοῦ καὶ ἴδιαιτέρας βουλῆς.

ΠΟΛΕΙΣ. Αἱ ἀξιολογώτεραι πόλεις τῆς ὁμοσπονδίας είναι τέσσαρες· ἡ **Ότταβα**, πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, ἔχουσα 55 000 κ., οὖσα ἐδρα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ· ἡ **Κουεβέκη** ἔχουσα 65 000 κ. τὸ **Τορόντον**, παρὰ τὴν λίμνην Ὁντάριον μετὰ 180 000 κ. καὶ ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις **Μοντρεάλη**, ητις είναι Γαλλικὴ πόλις, ἔχουσα μετά τῶν περιχώρων αὐτῆς 240 000 κ.

ΚΡΑΤΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΔΙΩΡΓΑΝΩΜΕΝΑ

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, δρια, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ίστορικά τινα. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι κεῖνται πρὸς Ν τῆς Καναδούς ὁμοσπονδίας καὶ **δριζονται** πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεαροῦ· πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεαροῦ· καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου.

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀνήκει καὶ ἡ ΒΔ κειμένη καὶ παρὰ τῶν Ἐργασιῶν τῷ 1867 ἀγορασθεῖσα περιφέρεια τῆς πλουτίας χρυσωρυχεῖα, σιδηρωρυχεῖα καὶ ἀνθρακωρυχεῖα ἔχούσης Ἀλάσκας.

Αἱ Ἡνωμέναι Παλιτεῖαι ἀποτελοῦσιν ὁμοσπονδιακὴν δημοκρατίαν, ἣτις συνεστάθη τῷ 1776 κατὰ πρῶτον ἐκ 13 Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν, αἵτινες ἐπαναστάτισασαι κατὰ τῆς μητροπόλεως αὐτῶν Ἀγγλίας ἐκήρυξαν ἑαυτὸν ἀνεξαρτήτους. Σήμερον ὅμως διὰ τῆς βαθμαίας προσθήκης νέων χωρῶν ἡ ὁμοσπονδία αὕτη συνίσταται ἐκ 46 ἡμιαεξαρτήτων κρατῶν, 1 ὁμοσπονδιακῆς ἐπαρχίας καὶ 4 διοικητικῶς ὀργανωμένων περιφερειῶν.

Ἐχουσι δὲ **ἔκτασιν** ὄλικὴν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 9 212 273 □ χλμ. (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἔκτάσεως τῆς Ἀλάσκας, ἣτις ἀνέρχεται εἰς 1 376 292 □ χλμ.) καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰ 65 000 000 κατοίκων· ἐκ τῶν ὅποιων 56 000 000 εἰναι Λευκοί, 7 500 000 Μαύροι, καὶ οἱ λοιποὶ Ἰνδοὶ (ιθαγενεῖς) καὶ Κινέζοι. Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ δὲ τούτου 30 000 μόνον ἀνήκουσιν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἀλάσκας.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔζεταξομένη ἡ ὁμοσπονδία αὕτη παρουσιάζει τρεῖς καλῶς διαχρινομένας ἀπ' ἀλλήλων χώρας. **ά)**

ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ, ητις ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκενοῦ μέχρι τῶν Ἀλεγγανίων δρέων, διαρρέεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν **Οὔδσωνος, Δαλαβάρου, Ποταμάκου** καὶ ἄλλων καὶ εἶναι ἡ πυκνότερον κατωχημένη καὶ καλλίτερον κεκαλλιεργημένη χώρα τῆς Ἀμερικῆς⁶⁾) ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΝ ητις ἐκτείνεται μεταξὺ τῶν Ἀλεγγανίων καὶ Βραχωδῶν δρέων, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ **Μισθιστόπη** καὶ τῶν μεγάλων αὐτοῦ πάραποτάμων, καὶ περιλαμβάνουσα ἀπεράντους καὶ ἀκαλλιεργήτους ἔτι περιοχάς, κοιλάδας εὐφόρους, μεγαλοπρεπῆ δάση καὶ ἀπεράντους χλωράς πεδιάδας, ἐν αἷς ὑπάρχουσι καὶ τινες ἑλώδεις τόποι· καὶ γ') ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗΝ ητις διαρρεομένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν **Κολουμβία, Κολοράδου,** καὶ **Σάκροαμέντου**, ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Βραχωδῶν δρέων μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκενοῦ καὶ ἔχει πλουσιωτάτην βλάστησιν καὶ ἀπέραντα δάση κέδρων καὶ πευκῶν ὑψίους καὶ πάχους τεραστίου.

Κλίμα δὲ ἡ χώρα αὗτη ἔνεκα τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐκτάσεως ἔχει πολὺ ποικίλον· πρὸς Β μὲν πολὺ ψυχρὸν καὶ τραχύ, ἀλλ' ὑγιεινόν· ἐν δὲ τῷ κέντρῳ καὶ τοῖς παραλίοις τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκενοῦ κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα ψυχρότατον· κατὰ δὲ τὸ θέρος θερμότατον· πρὸς Ν δὲ ὑπερθολικὴ θερμόν. **"Εδαφος** δὲ ἔχει εὐφορώτατον μετὰ πολλῆς ποικιλίας προϊόντων, οἷον δημητριακῶν καρπῶν, σταφυλῶν, καπροῦ, βάμβακος, δρύζης, σακχαροκαλάμου καὶ καφέ. Ἐκτὸς δὲ τῶν φυτικῶν προϊόντων τὸ ἔδαφος τῆς χώρας ταύτης προέχει καὶ ἀφθονα μεταλλικὰ προϊόντα διότι ἔχει πλουσιώτατα στρώματα διαφόρων **μετάλλων** σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, ψεοδαργύρου, όρδαργύρου, ἀργύρου, χρυσοῦ καὶ ἄλλων μετάλλων, καὶ πλουσιωτάτας πηγὰς ἔξαιρέστου πετρελαίου.

Γ' ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Ἡ ὁμοσπονδία τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν ἔχει πολίτευμα δημοκρατικὸν καὶ διοικεῖται ὑφ' ἐνὸς προέδρου, ἐκλεγομένου διὰ 4 ἔτη ὑπὸ γερουσίας καὶ

βουλῆς· αἵτινες συνίστανται ἐκ γερουσιαστῶν καὶ βουλευτῶν πάντων τῶν ἀποτελούντων τὴν ὁμοσπονδίαν κρατῶν. Ἡ ἐπικρατοῦσα δὲ ἐν τῇ χώρᾳ θρησκεία εἶναι ἡ τῶν διαμαρτυρομένων.

ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΟΨΙΣ. Ὑπὸ γενικὴν δὲ πολιτικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ ὁμοσπονδία αὕτη εἶναι χώρα λίαν ἀνεπτυγμένη κατὰ τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν παιδείαν καὶ τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον· ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν συγκοινωνίαν, ἥτις διενεργεῖται διὰ μεγάλων πλωτῶν ποταμῶν, διωρύχων καὶ πολυαρίθμων σιδηροδρόμων. Κατέχει δὲ ἡ ὁμοσπονδία αὕτη τὴν δευτέραν θέσιν μετὰ τὴν Ἀγγλίαν ἐν τῷ ἐμπορικῷ ναυτικῷ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ Στρατιωτικὴ κατάστασις τῆς ὁμοσπονδίας εἶναι ἀρίστη· διότι στρατὸν μὲν ἔχει, ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης 100 000 μετὰ 3 321 ἀξιωματικῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου 215 749 μετὰ 11 772 ἀξιωματικῶν¹ στόλον δὲ ἀποτελούμενον ἐξ 123 πολεμικῶν πλοίων, ὃν 22 θωρηκτά, μετὰ πληρώματος 23 000 ἀνδρῶν περίπου.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ Χωρογραφικῶς τὰ διάφορα κράτη διαιροῦνται· α) εἰς βορειοανατολικά· β') εἰς μεσομεσονοματολικά· γ') εἰς κεντρικὰ κράτη· δ') εἰς τα πλησίον καὶ πρός Α τῶν Βραχωδῶν ὄγέων κράτη· ε') εἰς τὰ παρὰ τὸν Εἰρηνικὸν ὥκεανὸν κράτη· καὶ στ') εἰς τὴν ΒΔ κειμένην Ἀγγλικανικὴν περιοχὴν τῆς Ἀλάσκας.

ΠΟΛΕΙΣ δέ ἀξιολογώτεραι εἶναι.

α') EN MEN TOIS BOREIOANATOLIKOIS KRATEΣIN ἡ **Βοστώνη**, ἥτις ἔχει 560 000 κ. καὶ εἶναι μέγας ἐμπορικὸς λιμήν, ἐζ οὖ ἔξαγονται ζῷα καὶ σῖτος· ἡ **Νέα Υόρκη**, ἥτις εἶναι δι πρώτος ἐμπορικὸς λιμήν τῆς ὁμοσπονδίας καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰ 3 434 000 κ. μετὰ τῶν παλαιῶν αὐτῆς προαστείων, ἥτινα ἦδη εἶναι ἡνաμένα μετ' αὐτῆς· ἡ **Φιλαδέλ-**

1. Εἶναι δημως ἀναγεγραμμένοι ἐν τοῖς ἀπογραφικοῖς καταλόγοις ως δυγάμενοι γὰ φέρωσιν δῆλα 10 850 000.

Φεια, ήτις είναι λίαν βιομήχανος πόλις ἐκτισμένη ἐπὶ τοῦ Δελαθέρου ποταμοῦ καὶ ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ περὶ τὸ 1 295 000. x. ἡ **Βαλτιμόρη**, ήτις ἔχει περὶ τὰς 510 000 x. καὶ μέγας λιμὴν ἐξαγωγῆς καπνοῦ· ἡ **Βασιγκτών**, ήτις ἔχει 280 000 x. καὶ πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας.

"Απασαι αἱ πόλεις αὗται κεῖνται μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ καὶ τῶν τῶν Ἀλλεγανίων δέεων, πλησίον τῶν ὅποιων κεῖνται ἡ **Πιτσθούργη**, ήτις ἔχει 320 000 x. καὶ πολλὰ σιδηρουργεῖα καὶ μεταλλοχοεῖα· καὶ ἡ **Κιγκινάτη**, ήτις ἔχει 325 000 x. καὶ μέγα ἐμπόριον ταριχευτῶν χοιρείων καεάτων.

β') ΕΝ ΔΕ ΤΟΙΣ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙΣ ΚΡΑΤΕΣΙΝ ἀξιολογώτερα πόλις είναι ἡ **Νέα Ορλεάνη**, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μισσισσιπῆς καὶ ἔχουσα 285 000 x. Καὶ γ') ΕΝ ΤΟΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΙΣ ΚΡΑΤΕΣΙΝ είναι τὸ **Σικάγον**, δπερ ἔχει 1 700 000 x.· καὶ ὁ **Άγιος Λουδοβίκος**, δστις ἔχει 575 000 κατοίκων.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

KENTRIKΗ AMERIKΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ περιλαμβάνει τὸ **Μεξικόν**, τὴν κυρίως καλουμένην **Κεντρικὴν Αμερικὴν** καὶ τὰς **Αντίλας** νήσους.

I. ΜΕΞΙΚΟΝ

A' ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Θέσις, ὅρια, ἔκτασις πληθυσμός καὶ ιστορικά τίνα. Τὸ Μεξικὸν κείται πρὸς Ν τῶν Ἡγωμέλων Πολιτειῶν καὶ

όσοι ζεται. πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Γουατεμάλας καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Χονδούρας καὶ πρὸς Δ ὑπὸ Ει-
ρηνικοῦ ωκεανοῦ.

"Εχει δὲ σήμερον τὸ Μεξικόν **ἔκτασιν** μὲν 1 987 201 $\square$
χλμ., **πληθυσμὸν** δὲ 13 500 000 κατοίκων ἐκ τῶν ὁποίων
3 000 000 εἰναι Εὐρωπαῖοι, 5 500 000 μιγάδες καὶ 5 000
000 ιθαγενεῖς.

Τὸ Μεξικὸν κατεκήθη τῷ 1519 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν,
οἵτινες διέδοσαν εἰς αὐτὸν τὴν θρησκείαν, τὴν γλώσσαν καὶ τὰ ἥθη
αντιῶν· ἀπηλλάγη δὲ τὸ Μεξικόν ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν δι' ἐπαναστά-
σεως περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰώνος.

Β. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

"Υπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔζεταζόμενον τὸ Μεξικόν εἰναι ὑψη-
λὸν δροπέδιον, διασταυρούμενον ὑπὸ διαφόρων διαχλαδώσεων τῶν
Κορδιλλιερῶν, τῶν ὁποίων ὑψηλότεραι κορυφὴι εἰναι **Ποποκι-
τεπέλτη** καὶ **ἡ Ορυζούβα**. Τὸ **κλίμα** δὲ τῆς χώρας ταῦ-
της εἰναι θερμὸν ἐν τοῖς παραλίοις καὶ ψυχρὸν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν
μερῶν, ἀναλόγως πρὸς τὸ ὄψος· τὸ δὲ **ἔδαφος**, ἐπὶ τοῦ
ὁποίου ὑπάρχουσι πολλαὶ λίμναι καὶ τὸ ὁποῖον διαρρέουσιν οἱ
ποταμοὶ **Ρίο-Γράντε-ντέλ-Νοορτέ** καὶ **Ρίο-Λεομέ**, εἰναι
εὐφορώτατον καὶ παράγει ποικίλα προϊόντα, σακχαροκάλαμον,
ἰνδικόν, βάμβακα, σιτηρά, διώροις, γεώμηλα καὶ ἄλλα· ὁ κυριώ-
τερος ὅμως πλοῦτος τῆς χώρας εἰναι τὰ πλούσια ἐν αὐτῇ **με-
ταλλεύτια** τοῦ χρυσοῦ ἀργύρου, ὑδραργύρου, μολύβδου καὶ ἄλλων
μετάλλων.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ Μεξικόν μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Ἰσπανικῆς κυριαρχίας ἀπαλ-
λαγὴν καὶ μακροὺς ἔμφυλίους ἀγῶνας ἀπετέλεσε τὴν σημερινὴν
όμοσπονδιακὴν δημοκρατίαν, ἣτις συνίσταται ἐξ 27 κρα-
τῶν, τριῶν περιφερειῶν καὶ ἑνὸς ὁμοσπονδιακοῦ τμήματος.

ΠΟΛΕΙΣ δὲ ἀξιόλογοι αὐτοῦ εἶναι· ἡ ὁμώνυμος πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας **Μεξικόν**, ἣτις ἔχει 345 000 κ.· καὶ εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ ὁροπεδίου 2 300 μ. ὅψους· ἡ **Πουέρτα** μετὰ 90 000 κ.· ἡ **Γουαδალαχάρα** μετὰ 100 000 λ.· ἡ **Δερόνη** μετὰ 80 000 κ.· τὸ **Γουαναζούατον** μετὰ 40 000 κ.· ὁ **"Άγιος Λουδοβίκος Ποτόσπιν** μετὰ 70 000 κ.· ἡ **Βερακρούζη**, ἣτις ἔχει 20 000 κ.· καὶ εἶναι ἐπίνειον τοῦ Μεξικοῦ· ἡ **Μέριδα** μετὰ 40 000 καὶ ἄλλαι.

Η ΚΥΡΙΩΣ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις καὶ πληθυσμός. Η κυρίως περιουμένη Κεντρική Αμερική κείται πρὸς Ν τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἔχει **ἔκτασιν** μὲν 500 000 □ χλμ., **πληθυσμὸν** δὲ 3 500 000 κατοίκων.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Τὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζομένη ἡ Κεντρικὴ Αμερικὴ εἶναι γύρωχ δρεινή, τὰ δὲ ὅρη αὐτῆς κλίνουσι πρὸς τὸ Καραϊβικὸν πέγος, καταλήγοντα εἰς χθυμαλάς καὶ νοσώδεις πεδιάδας· ἔχει δὲ **κλίμα** θερμὸν καὶ **ξηλαφίος** εὐφορώτατον, ἐγκλεῖσιν πλουσιώτατα μεταλλεῖα καὶ πυράγην κακά, ίνδικόν, ίνδονοκκον (κρεμέζο), καφέν καὶ ἄλλα.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Η κυρίως καλουμένη **Κεντρικὴ Αμερικὴ** περιλαμβάνει πέντε κράτη, τὰ δποῖα μέχρι τοῦ 1821 ἀνῆκον εἰς τὴν **Ισπανίαν**, ἀπὸ τῆς ὥρας δμως τῷ 1824 ἐπανασταήσατα ἔχωρίσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ιδίαν δμόσπονδιακήν δημοκρατίαν, ἐκ τῆς δημοίας δια-

λυθείσης τῷ 1839 ἐσχηματίσθησαν αἱ ἔξῆς πέντε ἀνεξάρτητοι δημοκρατίαι.

α') **Η Γουατεμάλα**, ἡτις ἔχει ἔκτασιν 125 100 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 1 575 000 κ., πρωτεύουσαν δὲ τὴν δρώνυμον πόλιν **Γουατεμάλαν** μετὰ 70 000 κ.

β') **Η Χονδούρα**, ἡτις καίτοι κατ' ἔκτασιν εἶναι ἵση πρὸς τὴν Γουατεμάλαν ἔχει **πληθυσμὸν** 585 000 κ., πρωτεύουσαν δὲ τὴν **Τεγκουσιγάλπιν** μετὰ 10 000 κ.

γ') **Η Σάν-Σαλβαδόρ** (= "Αγιος Σωτήρ), ἡτις εἶναι ἡ μικροτέρα τῶν πέντε δημοκρατιῶν καὶ ἔχει **ἔκτασιν** 21 070 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 915 000 κ., πρωτεύουσαν δὲ τὸν **"Αγιον Σωτῆρα** μετὰ 50 000 κ.

δ') **Η Νικαράγουα**, ἡτις ἔχει **ἔκτασιν** 123 950 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** περὶ τὰς 500 000 κ., πρωτεύουσαν δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ **Μενάγουα** μετὰ 30 000 κ., καὶ πόλεις ἀξιόλογοι ἡ **Λεώνη** μετὰ 45 000 κ. καὶ ἡ **Γρανάδα** μετὰ 25 000 κ.

ε') **Η Κόστα Ρίκα**, ἡτις ἔχει **ἔκτασιν** 59 570 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 310 000 κ., πρωτεύουσαν δὲ τὸν **"Αγιον Ιωδίαν** μετὰ 25 000 κατοίκων.

Πρὸς Β δὲ τῆς ἀνεξαρτήτου δημοκρατίας τῆς Χονδύρας ἔκτείνεται μικρὰ παραθαλασσία ζώνη, χθυμαλή, νοσηρὰ καὶ δασώδης, ἔχουσα **ἔκτασιν** μὲν 21 000 □ χλμ., **πληθυσμὸν** δὲ περὶ τὰς 30 000 κ., καὶ πρωτεύουσαν τὴν **Βελέζην** μετὰ 6 000 κ. Κατέχεται δὲ ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ τῶν **"Αγγλων**, διὸ καὶ **Βρεττανικὴ Χονδούρα** καλεῖται.

3. ΑΝΤΙΛΛΑΙ ΝΗΣΟΙ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αἱ ἐν τῇ πρὸς Α τῆς Κεντρικῆς Αμερικῆς ἐκτεινομένῃ μεγάλῃ ταραχῷδει θαλάσσῃ διεσκορπισμέναι νῆσοι καλοῦνται **Αντίλλαι** ἡ **Δυτικαὶ Ινδίαι**. διότι δὲ Χριστόφορος Κολόμβος δέ τὸ πρῶτον προσῆγγισεν εἰς τὰ παρόλια αὐτῶν ἐνόμισεν ὅτι

είχε φθάσει έκ δυσμῶν εἰς τὰς Ἀσιατικὰς Ἰνδίας. "Ἐχουσι δὲ ἑκτασίν περὶ τὰς 244 000 □ χλμ. μετὰ 6 000 000 κατοίκων, καὶ διαιροῦνται εἰς τρεῖς συστάδας.

1) εἰς τὰς Λουκατίας ἢ Βαχαμαίας νήσους· 2) εἰς τὰς Μεγάλας Ἀντίλλας· καὶ 3) εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

"Υπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἔξεταζόμεναι καὶ Ἀντίλλαι νῆσοι εἶναι ὄρειναται καὶ ἔχουσι κλίμα μὲν πολὺ θερμὸν καὶ ὑγρόν, καὶ διὰ τοὺς Εύρωπαίους νοσηρόν, ἐνεκα τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πολλῶν βροχῶν ἐνσκήπτοντος κιτρίνου πυρετοῦ· ἔδαφος δὲ εὐφορώτατον, παράγον ἐν ἀφθονίᾳ σάκχαρον, καφέν, ἴνδικόν, βάχυβακκα, καπνόν, ἀρωματικὰ προϊόντα καὶ ἄλλα.

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

"Υπὸ πολιτικὴν δὲ ἔποψιν ἔξεταζόμεναι καὶ Ἀντίλλαι ἀνήκουσιν εἰς διάφορα Εύρωπακά κράτη· εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Ολλανδίαν καὶ Δανίαν· καὶ εἰς ἓν Ἀμερικανικόν, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Ἐν τῇ νήσῳ δῆμως Ἄττην ὑπάρχουσι δύο ἀνεξάρτητοι δημοκρατίαι: 1) Ἡ Δημοκρατία τῆς Ἅττης, ἣτις ἔχει περὶ τὸ 1 210 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὸν μεγαλοπρεπῆ λιμένα τοῦ Πρίγκιπος μετά 60 000 κ. καὶ 6') Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἅγιου Δομενίκου ἣτις καίτοι εἶναι μεγαλυτέρα κατ' ἑκτασιν τῆς προηγουμένης ἔχει δῆμως πληθυσμὸν μόνον περὶ τὰς 420 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν διώνυμον πόλιν Ἅγιον Δομένικον μετά 20 000 κ.

"Ἐκ τῶν θοιπῶν δὲ νήσων ἀνήκουσιν·

ΕΙΣ ΜΕΝ ΤΑΣ ΗΝΩΜΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ· 1) Ἡ Κούβα, ἣτις ξνήκει εἰς την συστάδην τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν καὶ ἔχει ἑκτασίν μὲν 118 833 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὸ

1 575 000 κ., καὶ καλεῖται διὰ τὴν μεγάλην εὐφορίαν τὴν «Βασιλισσα τῶν Ἀντιλλῶν».

ΠΟΛΕΙΣ δ' ἀξιόλογοι τῆς νήσου ταύτης εἰναι· **ἡ Αθάννα** ὅγχος καὶ εὐλίμενος πόλις, ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον ἐξαιρέτου καπνοῦ καὶ συκαροκκλάμου, καὶ 235 000 κ.: **ἡ Ματάντζα** μετὰ 35 000 κ.: καὶ τὸ **Σαντιάγον** μετὰ 45 000 κ.

2. **Τὸ Πορτο—Ρίκο**, τὸ ὄποιον ἀνήκει ὁσαύτως εἰς τὴν συστάδην τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν, ἔχει **ἔκτασιν** 9 620 □ χλμ.-**πληθυσμὸν** περὶ τὰς 800 000 κ., καὶ πρωτεύουσαν τὴν πρὸς Β αὐτῆς κειμένην πόλιν **Άγιον Ιωάννην** μετὰ 30 000 κ.

ΕΙΣ ΔΕ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑΝ ἀνήκουσιν: 1) **Ἐκ τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν ἡ Ιαμαϊκὴ** καὶ αἱ **Βαχαμαϊαι νῆσοι**, καὶ 2) **Αἱ περιστότεραι** ἐκ τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν· ἐν ὅλῳ **ἔκτασις** 2 : 500 □ χλμ. μετὰ πληθυσμοῦ 1 300 000 κ. περίπου. Ἡ ἀξιόλογωτέρα δῆμος ἐκ τῶν νήσων τούτων εἰναι. **Ἡ Ιαμαϊκὴ** ἦντις ἔχει **ἔκτασιν** 10 900 □ χλμ. περίπου, **πληθυσμὸν** 680 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν πόλιν **Κιξτώνην** μετὰ 40 000 κ. **Αξιόλογώτατον** δὲ προτὸν τῇ; νήσου ταύτης εἰναι τὸ **ἐξαίρετον** αὐτῆς ρούμιον, τὸ παρ' ἥμιν καλούμενον **Ζαμάϊκα**.

ΕΙΣ ΔΕ ΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑΝ ἀνήκουσιν· ἐκ τῶν ἄλλοτε εἰς αὐτὴν καθ' ὄλοκληρίαν ἀνηκουσάν **Μικρῶν Ἀντιλλῶν** **ἡ Γουαδαλούπη**, **ἡ Μαρτινίκα** καὶ ἄλλαι τινὲς μικροί νῆσοι, ἐν ὅλῳ **ἔκτασις** 2 850 □ χλμ. μετὰ 400 000 κ. περίπου. Καὶ **Ἡ μὲν Γουαδαλούπη** εἰναι ἡ μεγαλυτέρη τῶν ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν νήσων καὶ ἔχει **πληθυσμὸν** 190 000 κ. μετὰ πρωτεύουσης τῆς **Βασσο—Τέρρα**.

Ἡ δὲ Μαρτινίκα εἰναι ἡφαίστειαδης νῆσος, ὑποστᾶσκ φοιβερὰς κκναστροφῆς ὑπὸ τῆς ἐσχάτως γενομένης ἐκρήξεως τοῦ ἀξιόλογωτάτου αὐτῆς ἡφαίστειον **Πελέ** εἰναι δῆμος εὐφορωτάτη νῆσος καὶ ἔχει 190 000 κ. πρωτεύουσαν τὴν **Φόρτ-δε-Φράνς** μετὰ 16 000 κ.. ἀξιόλογωτέρων δὲ πόλιων τὸν **Άγιον Νέτον** μετὰ 25 000 κ.

ΕΙΣ ΔΕ ΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑΝ ἀνήκουσιν· πέντε νῆσοι ἐκ τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν, μεταξὺ τῶν ὄποιων ἀξιόλογώτεραι εἰναι· **ὁ**

“Αγιος Εύσταθιος, ὁ “Αγιος Σάββας καὶ τὸ Κουραδάνον. Ή καθ’ ὅλου ἔκτασίς τῶν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἀνηκουσῶν νήσων εἶναι 1130 □ χλμ. μετὰ πληθυσμοῦ, 45 000 κ.

ΕΙΣ ΔΕ ΤΗΝ ΔΑΝΙΑΝ ἀνήκουσι τρεῖς πρὸς Α τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν κείμεναι νῆσοι· ὁ “Αγιος Σταυρός, ὁ “Αγιος Θωμᾶς καὶ ὁ “Αγιος Ιωάννης, ἐν ὅλῳ ἔκτασίς 360 □ χλμ. μετὰ 40 000 κ. περίπου.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Η Νότιος Αμερική, ἥτις συνδέεται μετὰ τῆς Κεντρικῆς διὰ τοῦ ἴσθμου τοῦ Πανχυμ, εἶναι δομοιόμορφος πρὸς τὴν Βόρειον Αμερικήν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐν τοῖς παρακλίοις αὐτῆς πολυσχιδῆς καὶ βαθύκολπος ὅπως ἐκείνη· διὰ τοῦτο τὰ παράλια αὐτῆς δὲν παρουσιάζουσι μορφῆς ποικιλίαν δι’ ἀξιολόγων κόλπων, χειρονήσων καὶ ἀκρωτηρίων, καίτοι ἐκ τούτων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὡς ἀξιόλογα τὰ ἔξι· τὸ τοῦ Αγίου Ρόκου ΒΑ, τὸ ἀκρωτήριον Παρθενα ΒΔ, καὶ τὸ τοῦ Φρούριον πρὸς Ν.

Τὰ μονότονα δὲ ταῦτα παράλια ποριστοιχίζουσιν διάγκαι τινὲς νῆσοι, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διεσκορπισμέναι· πρὸς Β αἱ Ἀτίλλαι· ΜΑ αἱ Μαλουΐναι ἢ Φαλκλάνδαι, ἢ Γεωργία καὶ αἱ Οοκάδες· ΝΔ αἱ τοῦ Ιωάννου Φερδινάνδου καὶ ἄλλαι· καὶ πρὸς Δ ἡ νῆσος Γαλλαπαγόσπ. Ἀπέναντι δὲ τῆς νοτιωτάτης ἀκροας τῆς Νότιου Αμερικῆς ὑπέρβαλλεν ἡ γῆδος τῆς Γῆς τοῦ Πυρούς, χωρίουσεν ἀποτῆλματος ἡ πειθών διὰ τοῦ Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ διασχίζεται πρὸς Δ καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος ὑπὸ μιᾶς μηκροτάτης σειρᾶς ὑψηλοτάτων ὄρεών, τῶν **Κορδιλλιερῶν** τῶν "Ἀνδεων", αἵτινες εἶναι τὰ ὑψηλότερα ὅρη τοῦ κόσμου μετὰ τὰ Ἰμαλάῖα. Ἐκτὸς τῶν ὄρεών τούτων ἔχει πρὸς Α καὶ οὐχὶ μηκρὰν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὡκεανοῦ καὶ ἀλλα ὅρη μικροτέρου λόγου ἀξία· τὰ δποῖς ἀποτελοῦσι δύο διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων δρεσσυστάδας· τὴν τῆς **Βρασιλίας** καὶ τὴν τῆς **Γουϊάνης**.

Εἰς πολλὰ δὲ τῶν ὄρεών τούτων μέρη σχηματίζονται ἀξιόλογα δροπέδια, ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῶν, δῆλα δὴ τῶν "Ἀνδεων" καὶ τῶν τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς ὄρεών, ἐκτείνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον μία μεγίστη καὶ ἀπέραντος πεδιάς.

ΤΔΡΟΓΡΑΦΙΑ Τὰ καθ' ὅλον τὸ κεντρικὸν μέρος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἐκ τῶν ἀφθόνων καταπιπτουσῶν βροχῶν ῥέοντα τὰ δίκτυα σχηματίζουσι δίκτυον θυμητού ποταμῶν, οἵτινες συγκαταλέγονται μεταξὺ τῶν ἀξιόλογων τῆς γῆς καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸ **Καραϊβιον** πέλαγος καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὡκενόν· διότι πρὸς Δ, εἰς τὸν Ειρηνικὸν ὡκεανόν, ἀπημοί τινες μόνον χείμαρροι ἐκβάλλουσιν.

Καὶ εἰς μὲν τὸ **Κεραϊβιον** πέλαγος ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς **Μαγδαληνῆς**, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν "Ἀνδεων" καὶ ῥέων μεταξὺ δύο διακλιθδώσεων αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ βαθειῶν κοιλάδων, δέχεται πολλοὺς παραποτάμους καταρρέουτας ἐν τῶν πέριξ ὄρεών μετὰ πολλῶν καταρρακτῶν.

Εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὡκεανὸν ἐκβάλλουσιν· α) ὁ **Ορενόκος**, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ δυτικοῦ μέρους τοῦ δροπεδίου τῆς Γουϊάνης καὶ δεχόμενος κατὰ τὸν ᾧδην τοὺς πολλοὺς παραποτάμους σχηματίζει εἰς τὰς ἐκβολάς του εὐρύτατον δέλτα· β') ὁ **Αμαζόνιος**, ὁ πολυυδρότατος καὶ ὁ μήκιστος μετὰ τὸν Μισσισσιπῆν καὶ τὸν Νεῖλον ποταμὸς τῆς γῆς, ὅστις πηγάζει ἐν τῷ δροπεδίῳ τῆς Περούβιας ὑπὸ τὸ ὄνομα **Μαρινίδων** καὶ καθίσταται μέγας δεχόμενος κατὰ τὸν ἐν τῇ πεδιάδι ᾧδην τοῦ, ἐκτὸς πολλῶν ἀλλων ὑδάτων, καὶ δέκα ἀξιόλογους ποταμούς· ἀπὸ μὲν τοῦ βορρᾶ, τὸν **Νάπον**, τὸν **Ικαν**, τὸν

Ιαπούρων, καὶ τὸν Ρίο-Νέγρον ἀπὸ δὲ τοῦ νότου, τὸν Οὐκαγιάλην, τὸν Γιουφούαν, τὸν Πούρον, τὸν Μαδείραν, τὸν Ταπάϊον καὶ τὸν Ξιγκού.

Ἐν ταῖς ἐκβολαῖς δὲ αὐτοῦ ὁ Ἀμαζόνιος ἔχει ἐσχηματισμένης διὰ τῶν ὑπὸ τῶν ὑδάτων του συναποκομίζομένων προσχωμάτικῶν συντριμμάτων διαφόρους νήσους, ἐξ ὧν ἀξιολογωτέρα εἰναι τὸ Μαράγιο. Καὶ γ') ὁ Ρίο-δέ-Λα-Πλάτας, δῆτις ῥέει διὰ τοῦ μεσημβρινοδυτικοῦ μέρους τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ ὄγκουται δεχόμενος ὡς παραποτάμους τοὺς ποταμούς Παραγουάνην, Παράναν, καὶ Οὐραγουάνην, οἵτινες σχηματίζονται ἐν τῷ δροπεδίῳ τῆς Βρασιλίας καὶ ἐν τῇ Κεντρικῇ πεδιάδι.

Ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς ῥέοντων ὑδάτων, ἂλλα ὕδατα ῥέουσιν ἐντὸς κοιλοτήτων τοῦ ἐδάφους καὶ σχηματίζουσι λίμνας, οὓς δημιούρους τῆς Βορείου Ἀμερικῆς μεγάλας· ἡ ἀξιολογωτέρα τῶν λιμνῶν τούτων εἶναι τὸ Τιτικάκα, κειμένη ἐπὶ δροπεδίου τῶν Ανδεών.

ΚΛΙΜΑ. ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τὸ κλίμα τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶναι θερμὸν καὶ ύγρόν, ψυχρὸν δὲ μόνον ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ ἐπὶ τοῦ νοτιωτάτου μέρους αὐτῆς, τὸ δύποτον ἐνεκα τῆς πρὸς τὸν νότιον Πόλον γειτνιάσεως διαπνέεται ὑπὸ ψυχρῶν ἀνέμων. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς χώρας εἶναι εὐφορώτατον καὶ παράγει ποικίλα προϊόντα· καφέν, σάκχαρον, κακάον, καπνόν, βάμβακα, κίναρ, ζύλον ἐβρένων καὶ ἄλλα πολλά. Ἐγκλείει δὲ καὶ πλούσιάτατα υε-τεραδεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, νίτρου καὶ ἀδίμαρτος.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ. Η Νότιος Ἀμερικὴ καίτοι κατὰ τὴν ἔκτασιν εἶναι ὀλίγον μικρότερά τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, εἶναι δημιούρος πολὺ ὀλιγώτερον κατφορημένη, ἔχουσα μόνον περὶ τὰ 36 0000 000 κατοίκων· οἵτινες εἶναι Ινδοί, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων τῆς χώρας κατοίκων, Λευκοί, οἵτινες ἀπώκησαν εἰς αὐτήν ἐξ Εὐρώπης, Μαύροι καὶ Κινέζοι, οἵτινες ἐκομίσθησαν διὰ διαφόρους ἐργασίας τῶν μεταλλείων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Οἱ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Λευκοὶ εἴναι ἀποικιστικῶς Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι, ἐγκαθεσταμένοι οἱ μὲν τελευταῖοι ἐν Βρασιλίᾳ, οἱ δὲ πρῶτοι ἐν τῇ ὑπολοίπῳ χώρᾳ διέδωσαν δὲ ἀμφότεροι τὴν ἔαυτῶν γλῶσσαν καὶ τὴν καθολικὴν θρησκείαν. Οἱ λαοὶ δύμας οὗτοι δεσπόσαντες τῆς χώρας καὶ καταπιεστικῶς διοικήσαντες αὐτὴν προεκάλεσαν τὴν σφοδρὰν ἀγανάκτησιν τῶν κατοίκων οἵτινες περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰώνος ἐπαναστατήσαντες ἀπέσεισαν μετὰ μακροὺς ἀγῶνας τὸν Εὐρωπαϊκὸν ζυγόν

Οὕτω λοιπὸν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων Ἰσπανικῶν καὶ Πορτογαλικῶν ἀποικιῶν ἐσχηματίσθησαν δέκα ἀνεξάρτητα καὶ δημοκρατικῶς ὀργανωμένα κράτη· διετηρήθησαν δύμας εἰσέτι καὶ Εὐρωπαϊκαὶ τινες ἀποικίαι, ἐν Γουιάνῃ εὑρισκόμεναι.

Ἐκ τῶν δέκα δὲ τούτων ἀνεξαρτήτων καὶ δημοκρατικὸν πολίτευμα ἔχόντων κρατῶν κεῖνται· ἄ) δύο μὲν, ἡ Βενεζουέλα καὶ ἡ Καλούμβιά, πρὸς τὴν Θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν· β') τέσσαρα δέ, ὁ Ἰσημερινός, ἡ Περούβιά, ἡ Βολιβία καὶ ἡ Χιλὴ, πρὸς τὸν Ειρηνικὸν ωκεανόν· καὶ γ') τέσσαρα ἡ Βρασιλία, ἡ Παραγουάν, ἡ Οὐρογουάν καὶ ἡ Ἀργεντινή, πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ωκεανόν· πρὸς τὸν ὄπιστον ωστεύτως κεῖνται καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ ὅλη χώρα διαιρεῖται εἰς δύο· Α') εἰς κράτη ἀνεξάρτητα· καὶ Β') εἰς Εὐρωπαϊκάς ἀποικίας.

Ίδιαιτέρως δὲ τὰ ἀνεξάρτητα κράτη ὡς ἐκ τῆς θέσεως ἐν τῇ ὄποιᾳ κεῖνται διαιροῦνται εἰς τρία τμῆματα· ἄ) εἰς κράτη τῆς Θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν· β) εἰς κράτη τοῦ Ειρηνικοῦ ωκεανοῦ· καὶ γ') εἰς κράτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ ωκεανοῦ.

Α'. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΛΛΩΝ

1). **ΒΕΝΕΖΟΥΤΕΛΑ**: ή ἐκ 15 αὐτονόμων κρατῶν ἀποτελουμένη ὁμοσπονδιακή αὕτη δημοκρατία κεῖται ἐν τῷ βορείῳ μέρει τῆς Νοτίου Αμερικῆς καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 1 027 030 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 2 500 000 κ. Εἶναι δὲ χώρα εὔφορος, ἔχει ἀνεκμετάλλευτα δάση καὶ ἀξιόλογους κτηνοτροφίαν.

Αξιολογώτεραι δὲ αὐτῆς πόλεις εἰναι: ὁ **Καρακᾶς** πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας ἔχουσα περὶ τὰς 75 000 κ. καὶ πανεπιστήμιον. ἡ **Βαλεντία** μετὰ 40 000 κ. περίπου· τὸ **Βαροκουσιμέτον**, περίφημος διὰ τὸ ἴνδικόν της, τὸν καφέν καὶ τὸ κακάον πόλις, ἔχουσα περὶ τὰς 32 000 κ. καὶ **Μαρακάϊβον** μετὰ 35 000 κ.

2) **ΚΟΛΟΜΒΙΑ**: καὶ ἡ δημοκρατία αὕτη, ἥτις κεῖται πρὸς Δ τῆς Βενεζουέλης, ἦτο μέχρι τοῦ 1886 ὁμοσπονδιακή, ἀποτελουμένη ἐξ 9 αὐτονόμων κρατῶν· σήμερον ὅμως εἰναι μία ἐνιαία δημοκρατία καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 1 330 875 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 3 880 000 κ. καὶ εἶναι ὅπως ἡ Βενεζουέλα εὔφορος.

Αξιολογώτεραι πόλεις εἰναι: ἡ **Σάντα-Φὲ-δὲ-Βογοτά**, πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας μετὰ 120 000 κ.· ἡ **Μεδελίνη** μετὰ 40 000 κ..· ἡ **Καρθαγένη** μετὰ 25 000 κ. καὶ ὁ **Παναμᾶς** μετὰ 30 000 κ., ἐπὶ τοῦ ὄμωνύμου ἰσθμοῦ.

ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

1) **ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ**: ἡ δημοκρατία αὕτη κεῖται πρὸς Ν τῆς Κολομβίας καὶ ἔχει ἔκτασιν 307 203 □ χλμ., πληθυσμὸν

δὲ περὶ τὸ 1 500 000 κ. Τὸ ἔδαφος τῆς χώρας ταύτης εἶναι εὔφορον, παράγει ποικίλα προϊόντα καὶ ἐγκλείει πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, πλατίνης καὶ γαιανθράκων.

Αξιόλογοι πόλεις τῆς δημοκρατίας ταύτης εἶναι τὸ Κουτσόν, πόλις ἐκτισμένη ἐπὶ ὁροπεδίου ὅψους 2 900 μέτρων καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀμφιθεατρικῶς κειμένων ἡφαιστείων, πρωτεύουσα δὲ τῆς δημοκρατίας ἔχουσα 80 000 κ.· καὶ εἶναι ὁ ἀξιολογώτερος λιμὴν τῆς χώρας.

2) ΠΕΡΟΥΒΙΑ· ἡ δημοκρατία αὕτη κεῖται πρὸς Ν τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἔχει ἔκτασιν μὲν 1 769 804 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 4 560 000 κ., καὶ συνίσταται ἐκ 18 ἐπαρχιῶν.

Αξιολογώτεραι πόλεις αὕτης εἶναι· ἡ Λίμα, πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας, κειμένη ἐν ὥραίκας κοιλάδι καὶ οὐχὶ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα δὲ περὶ τὰς 100 000 κ.· τὸ Καλλάον, λιμὴν τῆς Λίμας, μετὰ 35 000 κ.· καὶ τὸ Κούσκον μετὰ 25 000 κ., ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς Περουβίας.

3) ΒΟΛΙΒΙΑ· ἡ δημοκρατία αὕτη κεῖται πρὸς Α τῆς Περουβίας, τῆς ὁποίας μέχρι τοῦ 1810 ἀπετέλει μέρος, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 1 658 119 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 1 855 000 κ. Εἶναι εὔφορος χώρα καὶ ἔχει πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Αξιολογώτεραι πόλεις τῆς δημοκρατίας ταύτης, ἣτις διαιρεῖται εἰς 9 ἐπαρχίας εἶναι· ἡ Λαπάζη, πρωτεύουσα τῆς χώρας μετὰ 60 000 κ. περίπου, ἐκτισμένη ἐπὶ ὁροπεδίου 4 000 μέτρων ὅψους· ἡ Σούκον μετὰ 30 000 κ. περίπου· ἡ Ποτόζη μετὰ 15 000 κ. καὶ ἡ Κοχοβάμβα μετὰ 30 000 κ.

4. ΧΙΛΗ· ἡ δημοκρατία αὕτη, ἣτις κεῖται πρὸς Ν τῆς Βολιβίας ἔχει ἔκτασιν μὲν 724 664 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ 3 050 000 κ. Ἐχει δὲ κλίμα θερμὸν καὶ ξηρόν, καὶ ἔδαφος οὐχὶ πολὺ εὔφορον.

Συνίσταται δὲ ἡ δημοκρατία αὕτη ἐξ 22 ἐπαρχιῶν καὶ πρωτεύουσα αὕτης εἶναι τὸ Σαντιάγον, τὸ ὁποῖον ἔχει πανεπιστήμιον καὶ περὶ τὰς 300 000 κ., καὶ συνδέεται σιδηροδρομικῶς

μετά τῆς ἀξιολόγου πόλεως Βιλπαραίδου, ητις ἔχει 135 000 κατοίκους.

Ἡ Χιλὴ κατέχει δυνάμει συνθήκης, συνομολογηθείσης μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας, τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Παταγονίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός.

Σημ. Περὶ Παταγονίας καὶ Γῆς τοῦ Πυρὸς ἵδε ἐν τῷ τέλει τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας.

ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

1) **ΒΡΑΣΙΛΙΑ**· ἡ χώρα αὕτη κεῖται μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, Γουϊάνης, τῶν κρατῶν τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης καὶ τῶν τοῦ Ειρηνικοῦ ὥκεανοῦ, πλὴν τῆς Χιλῆς. Εἶναι δὲ ἀποικία τῶν Πορτογάλων, ἀπὸ τῶν ὁποίων δι' ἐπαναστάσεως ἐπεσπάσθη τῷ 1822 καὶ ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητον συνταγματικὴν μοναρχίαν, ητις κατηργήθη τῷ 1889 καὶ ἀντικατεστάθη διὰ τῆς σημερινῆς ὁμοσπονδιακῆς δημοκρατίας, τῆς συνισταμένης ἐξ 20 αὐτονόμων κρατῶν. Ἐγειρεῖ δὲ ἔκτασιν 8 337 218 □ χλμ. πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 14 335 000 κ.

ΠΟΛΕΙΣ ἀξιολογώτεραι τῆς Βρασιλίας εἰναι τὸ **Ρίον Ιανέηρον**, ὡραία παράλιος πόλις, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ καὶ ἐντὸς μεγαλοπρεπεστάτου καὶ εὐρυχωροτάτου λιμένος, πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 525 000 κ.. ἡ **Βαχία** πάλαι ποτὲ πρωτεύουσα τῆς Βρασιλίας, ἔχουσα 200 000 κ.. ἡ **Περοναμβούκη**, πόλις Β τῆς Βαχίας, παράλιος πόλις ἔχουσα 190 000 κ.. ὁ **Άγιος Παῦλος** μετὰ 40 000 κ.. τὸ **Πόρτ - Αλέγρον** μετὰ 55 000 κ.. καὶ ἡ **Πάρα** μετὰ 65 000 κ..

2) **ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ**· ἡ δημοκρατία αὕτη κεῖται πόρος Ν τῆς Βολιβίας καὶ Βρασιλίας, καὶ ἔχει ἔκτασιν 253 100 □ χλμ.. καὶ πληθυσμὸν 635 000 κ..

3) ΟΥΡΑΓΟΥΤΑΗ· ἡ δημοκρατία αὕτη κεῖται πρὸς Ν τῆς Βρασιλίας καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ **Ρίο-δὲ-Λα-Πλάτα**· ἔχει δὲ ἑκατασιν 186 926 □ χλμ. καὶ **πληθυσμὸν** 955 000 κ. περίπου.

Ἄξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἰναι· τὸ **Μοντεβίδιον**, δύχυρα, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις, πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας ἔχουσα περὶ τὰς 275 000 κ. καὶ ἡ **Κολωνία** μετὰ 50 000.

4) ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ· ἡ δημοκρατία αὕτη κεῖται μεταξὺ Χιλῆς, Βολιβίας, Παραγουάης, Οὐραγουάης καὶ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ, καὶ ἔχει ἑκατασιν μὲν 2 885 620 □ χλμ., **πληθυσμὸν** δε περὶ τὰ 4 800 000 κ.

Συνίσταται δὲ ἡ δημοκρατία αὕτη ἐκ 14 ὁμοσπόνδων ἐπαρχιῶν καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἰναι· τὸ **Βουένος** "Αἴγις. πόλις δύχυρωτάτη καὶ πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας, ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον καὶ **πληθυσμὸν** 820 000 κ.· τὸ **Ροζάριον** μετὰ 90 000 κ.· ἡ **Κορδόβα** μετὰ 45 000 κ.· καὶ ἡ **Τουκουμάνα** μετὰ 35 000 κ.

Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν δημοκρατίαν ἀνήκουσιν τὰ πρὸς Αἴγιναν "Ανδεων μέρη τῆς Παταγονίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός.

ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ καὶ **ΓΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ**. Η Παταγονία εἶναι χώρα ψυχρά, ἀγρία, καὶ ἄγονος καὶ δλίγον γνωστή, ἔχουσα κατοίκους γιγαντοσώμους καὶ ζῶντας βίον νομαδικὸν· ἡ δὲ γῆ τοῦ Πυρός συνίσταται ἐκ συστάδος νήσων δρεινῶν, ψυχρῶν καὶ ἀγόρων, αἵτινες χωρίζονται ἀπὸ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς διὰ τοῦ Μεγελλανικοῦ πορθμοῦ καὶ δυναμάζεται πρὸς τούτοις Ἀρχιπέλαγος τοῦ Μεγελλάνου καὶ Γῆ τοῦ Καρόλου. Φέρει δὲ ἡ συστάσις τῶν νήσων τούτων τὸ ὄνομα Γῆ τοῦ Πυρός διὰ τὰ πολλὰ πυρὰ καὶ τὸν καπνόν, τὰ δποῖα εἰδεν δέ μέγας θαλασσοπόρος Μεγελλᾶνος· μακρόθεν ἐν αὐτῇ καὶ τὰ δποῖα προϊδοχοντο πιθανῶς ἐκ τῶν πυρῶν, τὰ δποῖα οἵ ιθαγενεῖς εἶχον ἀνάφει.

Β'. ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

Εύρωπαικαὶ ἐπὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀποικίαι διατηροῦνται σήμερον σχεδὸν μόνον ἐν τῇ Γουϊάνῃ καὶ ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Τάλλωντος, Ολλανδοὺς καὶ Ἀγγλοὺς· δι' ὃ καὶ ἔχομεν Ταλλικήν, Ολλανδικήν καὶ Ἀγγλικὴν Γουϊάνην.

1) **ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΟΥΓΓΑΝΗ**· αὕτη ἔχει πληθυσμὸν 25—30 000 καὶ πρωτεύουσαν τὴν Καϋέννην μετὰ 12 000 κ.

2) **ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΓΟΥΓΓΑΝΗ**· αὕτη ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 65 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὸ Παραμάριον μετὰ 30 000 κ.

3) **ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΟΥΓΓΑΝΗ**· αὕτη ἔχει πληθυσμὸν 280 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Γεωγετόβηνην μετὰ 55 000 κ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνήκουσι πρὸς τούτοις αἱ Μαλούναι ἡ Φακλάνδαι νῆσοι.

BIBLION EKTON ΩΚΕΑΝΙΑ ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θέσις, ἔκτασις, πληθυσμὸς καὶ ίστορικά τινα.
Ἡ Ὡκεανία κεῖται ἐν τῷ νοτίῳ ήμισφαῖρᾳ, ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς πρὸς Α κειμένης Ἀμερικῆς, καὶ ἀποτελουμένη ἐκ τῆς ἡπείρου Αὐστραλίας καὶ ἀπειραρίθμων νήσων, διεσπαρμένων μεταξὺ Ἰνδικοῦ καὶ Μεγάλου Ειρηνικοῦ ὥκεανος.

Η ἔκτασις δὲ πασῶν τῶν χωρῶν αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν τὴν ἥπειρον ταύτην, εἶναι 11 000 000 □ χλμ. ὁ καὶ πληθυ-
σμὸς 40 000 000 κ. περίπου.

Τιο δὲ ἡ ἥπειρος αὕτη ἄγγωστος μέχρι τοῦ 16ου αἰώνος, διότε κατὰ πρῶτον ἐλάχιστον μέρος αὐτῆς ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ τολμηροῦ Πορτογάλου θαλασσοπόρου Μεγελλάνου. Ἐκτοτε δῆμος ἐν διαστήματι τριῶν περίπου αἰώνων ἀνεκαλύφθη ὅλη ἡ ἥπειρος ὑπὸ διαφόρων Εὐρωπαίων ἐρευνητῶν καὶ πολλαὶ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποι-
κίαι ἐπ' αὐτῆς ἴδρυθησαν.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ ἀκταὶ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς ἥπειρου ταύτης εἶναι λίγην ἔκτεταμέναι καὶ πολλοὶ κόλποι, χερσόνησοι καὶ ἀκρωτήρια ἐν αὐταῖς σχηματίζονται. Οἱ ἀξιολογώτεροι δὲ αὐτῆς κόλποι εἶναι οἱ ἐν τῇ Αὔστραλίᾳ σχηματίζόμενοι ὁ **Καρ-
πενταρίας** πρὸς Β., ὁ **Σπένσερ** καὶ ὁ **Αύστραλιακὸς** πρὸς Ν., καὶ ὁ **Τεωγραφίκος** ΝΔ.

Μεταξὺ δὲ τῶν διαφόρων νήσων σχηματίζονται ἀπειροὶ πορ-
θμοί, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεροι εἶναι ὁ μεταξὺ Αὔστραλίας καὶ νέας Γουινέας πορθμὸς **Τόρονς**, ὁ μεταξὺ Αὔστραλίας καὶ Τασμα-
νίας πορθμὸς **Βάστιος**, καὶ ὁ μεταξὺ νέας Ζηλανδίας καὶ Βο-
ρείου πορθμὸς **Κούκ**.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Αἱ μὲν μεγάλαι νῆσοι τῆς ὡκεανίας, ἣτοι ἡ **Αύστραλία**, ἡ **Νέα Γουινέα**, ἡ **Βόρυνεος**, ἡ **Σουμάτρα**, ἡ **Νέα Ζηλανδία**, καὶ ἡ **Ιάδα** εἶναι ὀρειναί· αἱ δὲ μικροὶ νῆσοι αὐτῆς εἶναι ἀλλαὶ μὲν ὑψηλαὶ καὶ ἡφαιστειώδεις, ἀλλαὶ δὲ χθαμαλαὶ καὶ κοραλλιογγενεῖς.

ΤΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Οἱ περισσότεροι ποταμοὶ τῆς ὡκεανίας εἶναι μικροί, τῶν δὲ μεγάλων ἀκριβῆς γνῶσις δὲν ὑπάρχει· ὁ ἀξιο-
λογώτερος δ' ἐκ τούτων ἔσει ἐν τῇ Αὔστραλίᾳ καὶ εἶναι ὁ **Μαυ-
ράνης**, ἔχων παραποτάμους τὸν **Δαρλίγγην** καὶ τὸν **Ναυ-
ρουμβίδην**.

τοῦ οἰανίας μπύντης καὶ τὸ νέον πρόταξην πέπλον καὶ εκτίνεθε
ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΟΝΑ. Τὸ κλίμα τῆς ἥπει-

ρον ταύτης εἶναι θερμόν, ἀλλὰ διὰ τῆς πνοῆς ἐλαφρῶν ὥκεανίων αὐρῶν καθίσταται γλυκὺ καὶ εὐχάριστον. **Τὸ δὲ ἔδαφος** δὲν εἶναι ἐξ ἵσου εὔφορον εἰς πάντα τὰ μέρη καὶ προϊόντα αὐτοῦ εἶναι ὅρυζα, ἀραβίσιος, κέγχρος, σακχαροκάλαμον, φοίνικες, πορτοκάλια, καφὲς καὶ διάφορα ἀρωματικά, καρέλλα, πέπερι, γαρύφαλλα, μοσχοκάρυα· ἐκτὸς δὲ τῶν φυτικῶν προϊόντων τὸ ἔδαφος τῆς Ὡκεανίας, ἐπὶ τοῦ δποίου ὑπάρχουσιν ἀκαίσι, πτέριδες καὶ εὐκάλυπτοι γιγαντιαίου ύψους 150 μέτρων, περιέχει καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ, σιδήρου κασσιτέρου καὶ λιθάνθρακος.

Ζῷα δὲ διάφορα, ἡμερα καὶ ἄγρια, ζῶσιν ἐπ' αὐτῆς· δέλεφας, δὲ ὁρνόκερως, δὲ ἵπποπόταμος, ἢ τίγρις δ βούβαλος, ἢ καγκουρώ, δ δριμόρρογυς καὶ ἄλλα. Πρὸς τούτοις πτηνὰ ὄρνιτα, οἷον τὸ διὰ τὸ πλούσιον πτέρωμά του περίφημον παραδείσιον πτηνόν, οἱ μέλανες κύκνοι, ὃ διὰ τὸ λευκόν του χρῶμα καὶ τὴν ὄραίν τὴν τῆς κεφαλῆς λοφιάν του λευκὸς ψιττακός, ἢ λύρα, καὶ ἄλλα. Ἔτι δὲ καὶ φοῖβερά ἐρπετὰ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ, οἷον δ βόας, δ κροκόδειλος, δ τροπίνωτος καὶ ἄλλα.

Εὔδοκιμοῦσι δὲ λίαν ἐν τῇ ἡπείρῳ ταύτη καὶ τὰ κατοικίδια ζῷα τῆς Εὐρώπης, ιδίᾳ δὲ οἱ βόες, τὰ πρόβατα καὶ οἱ ἵπποι.

Γ'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Οἱ ἐν τοῖς διαφόροις χώραις τῆς ἡπείρου ταύτης οἰκοῦντες λαοὶ διαιροῦνται εἰς δύο φυλάκες· ἀ) τὴν τῶν **Μελανοπόντιων**, οἵτινες οἰκουσιν ἐν ταῖς δυτικαῖς χώραις τῆς Ὡκεανίας καὶ ἔχουσι δέρμα μέλαν, τρύχας οὖλας καὶ ἐριώδεις, καὶ εἶναι φιλοπόλεμοι, ἀνθρωποφάγοι καὶ δυσπρόσιτοι εἰς τοὺς Λευκούς· καὶ β') τὴν τῶν **Πολυνυπίων**, οἵτινες ἔχουσι δέρμα μελαψὸν ἢ κίτρινον καὶ εἶναι ἐν μεγίστῃ μόνον ἐλλείψει τροφῆς ἀνθρωποφάγοι· πολλοὶ δὲ ἐκ τούτων ἔχουσιν εἰσέλθει εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Εὐρωπαῖκοῦ πολιτισμοῦ μεταβαλόντες ήθη καὶ θρησκείαν.

Θρησκεία δὲ ἐπικρατοῦσα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶναι ὁ πο-

ιτισμὸς ἔχει ὅμως ἀρκούντως διαδοθῆ εἰς αὐτὴν καὶ ὁ Μωά-
κεθανισμός. Οἱ Χριστιανισμὸς πρὸ δὲ γίγων ἐτῶν ἤρχισε νὰ
εἰσάγηται.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Διαιρεῖται δὲ ἡ Ὡκεανία εἰς 4
μεγάλα τμῆματα. α') τὴν Μαλαισίαν β') τὴν Μελανη-
σίαν. γ') τὴν Πολυνησίαν. καὶ Δ') τὴν Μακρονησίαν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΙΔΙΑ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΑΛΑΙΣΙΑ

Τὸ τμῆμα τῆς Μαλαισίας κεῖται πρὸς Δ καὶ ἀποτελεῖται
ά) ἐκ τῶν νήσων τῆς Σούνδης. β') ἐκ τῆς Βορνέου. γ')
ἐκ τῆς Κελέθης. δ') ἐκ τῶν Μόλούκων νήσων. καὶ
ε') ἐκ τῶν Φιλιππινῶν.

α) Αἱ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΣΟΥΝΔΗΣ, Σουμάτρα, Ιάβα, Βά-
λη, Λουβόκη, Σουμπάθα, Σούμβα, Φλωρίς, Τιμώρη
καὶ ἄλλαι, εἶναι δρεινοὶ καὶ ἡφαιστειογενεῖς. Αξιολογώτεραι
δ' ἐκ τούτων εἶναι ἡ Σουμάτρα καὶ ἡ Ιάβα.

Καὶ ἡ μὲν Σουμάτρα εἶναι νῆσος τελματώδης καὶ νο-
τηρὰ ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραχλίων τῆς, κατὰ τὸ πλεῖστον δ' ἔρη-
μος, ἔχουσα ἑκτασιν 440 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 4-8

000 000 κ. Ἐπισημοτέρα πόλις αὐτῆς εἶναι ἡ Παλευθάγ-
γα μετὰ 70 000 κ.

Η δὲ Ιάδα εἶναι εὔφορος καὶ ἡ πλουσιωτέρα τῶν νήσων
τοῦ Ἀσιατικοῦ Ἀρχιπελάγους, ἔχουσα ἕκτασιν 132 000 □ χλμ.
καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 21 000 000 κατοίκων. Ἀξιολογώτεραι
πόλεις αὐτῆς εἶναι ἡ Βαταβία, ἔχουσα 105 000 κ.: ἡ Σα-
ραβάγια, ἔχουσα 135 000 κ.: καὶ Σερακάστα, ἔχουσα
125 000 κ.

6') ΒΟΡΝΕΟΣ· ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ἀγνωστος σχεδὸν ἐπὶ^τ
καὶ ἔρημος κατὰ τὸ πλεῖστον. Εἶναι δὲ πλήρης θησαυρῶν· πε-
ριέχει πλούσια μεταλλεῖα γαικνθράκων, χρυσοῦ, ἀδαμάντων καὶ
ἄλλων δικρόβων μετάλλων· ἔχει ἀπέραντα δάση σιδηροξύλου
καὶ ἔβενου, ἐκ τῶν ὅποιών κατασκευάζονται ἐπιπλα καὶ σκεύη^τ
πολυτελείας. Εἰς δὲ τὰ ἀδενδρά μέρη ἔχει φυτείας, καφὲ καὶ
διαφόρων ἀρωματικῶν φυτῶν.

Ἡ ἕκτασις τῆς Βοργέου εἶναι 740 840 □ χλμ. καὶ ὁ πλη-
θυσμὸς 1 800 000 κατοίκων, καὶ κατὰ τὰ 3)4 ἀνήκει εἰς τὴν
Ολλανδίαν. Τὰ κυριώτερα δὲ κέντρα τοῦ πληθυσμοῦ τούτου
εἶναι τὸ Ποντιανάκ καὶ ἡ Βαγγερούμασιγγ.

γ') ΚΕΛΕΒΗ· εἶναι μεγάλη καὶ εὔφορος νῆσος, πέριξ τῆς
ὅποιας ὑπάρχουσι πολλαὶ μικραὶ νῆσοι, καὶ ἔχει περὶ τὸ 1 000
000 κ.: ἀξιολογώτεραι δὲ πόλεις αὐτῆς εἶναι ἡ Μακασσάρη
καὶ ἡ Μεράδο.

δ') ΜΟΛΟΥΓΚΑΙ ΝΗΣΟΙ· αἱ νῆσοι αὗται κείνται πρὸς Δ τῆς
Κελέθης, εἶναι πολλαὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ καλοῦνται «νῆσοι
τῶν ἀρωμάτων». διότι τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῶν εἶναι
μοσχοκάρυα, κανέλλα, ζιγκίθερις καὶ γαρύφαλλα. Κυριωτέρα
πόλις αὐτῶν εἶναι ἡ Ἀμβοάνη.

ε') ΦΙΛΙΠΠΙΝΑΙ ΝΗΣΟΙ· αἱ νῆσοι αὗται κείνται πρὸς Β τῆς
Κελέθης καὶ συνίστανται ἐκ δύο μεγάλων νήσων, τῆς Μανδα-
νάου καὶ τῆς Λουζόνος, καὶ πολὺῶν μικρῶν, μεταξὺ τῶν
ὅποιών ἀξιολογώτεραι εἶναι ἡ Μίνδαρος, ἡ Σαμάρη καὶ ἡ Πα-
λουάνη. Εἶναι δὲ εὔφοροι νῆσοι καὶ ἡ εὔφορωτέρα ἐξ αὐτῶν εί-

ναι ἡ Δουζών, τῆς ὁποίας ἀξιολογωτέρα πόλις είναι ἡ Μανίλα μετά 155 000 κ.

Νοτιοδυτικῶς δὲ τῶν Φιλιππινῶν κεῖνται αἱ μικραὶ ὄρειναι νῆσοι Σουλούναι, κατοικούμεναι ὑπὸ 100 000 κ. Μαλαΐων Μωσμεθανῶν.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

ἐν ταῖς νήσοις τῆς Μαλαισίας.

“Απασαὶ σχεδὸν αἱ νῆσοι τῆς Μαλαισίας ἀνήκουσιν εἰς τοὺς ἐν αὐταῖς ἀποικήσαντας Εὐρωπαίους.

α) Ἡ Σουμάτρα, ἡ Ιάβα, αἱ μικραὶ νῆσοι τῆς Μαλαισίας (πλὴν τοῦ ἀνατολικοῦ ἥμισεος τῆς Τιμώρης), αἱ Μολούκαι, ἡ Κελέβη καὶ τὰ 3/4 τῆς Βορνέου, ἀπασκι συναποτελοῦσκι ἔκτασιν 1 462 000 □ χλμ. καὶ κατοικούμενηι ὑπὸ 28 000 000 κατοίκων, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ὀλλαγδούς καὶ ἔχουσι γενικὸν διοικητὴν, ἐδρεύοντα ἐν τῇ πόλει Βαταβίᾳ τῆς Ιάβας.

β') Αἱ Φιλιππίναι νῆσοι μετὰ τῶν Σουλούνων ἔχουσιν ἔκτασιν 300 000 □ χλμ. καὶ περὶ τὰ 6 000.000 κ., ἐξ ὧν 10 – 15 000 εἰναι Εὐρωπαῖοι· πρότερον μὲν ἀνήκον εἰς τοὺς Ισπανοὺς, σήμερον δῆμος μετὰ τὸν ἀτυχῆ διὰ τοὺς Ισπανοὺς Ισπανοχμερικανικὸν πόλεμον ἀνήκουσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Αμερικῆς.

γ') τὸ βόρειον μέρος τῆς Βορνέου καὶ ἡ νῆσος Λαβουάνη, ἔχουσαι ἔκτασιν 60 000 □ χλμ. καὶ πληθυδιμόν 200 000 κ., ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλους, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ὁποίων διατελεῖ τὸ ΝΔ κείμενον βχούλειον Σιραβάκ.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ

Τὸ τμῆμα τῆς Μελανησίας ἀποτελοῦσι· ἀ) τρεῖς μεγάλαι νῆσοι, ἡ Αὔστραλιά, ἡ Τασμανία καὶ ἡ Νέα Γουϊνέα· β') ἐξ ἀρχιπελάγη, τὸ τῆς Νέας Βρεττανίας, τὸ τοῦ Σολεμδόντοι, τὸ τῆς Σαντακρούζης, τὸ τῶν Νέων Εβρίδων, τὸ τῆς Νέας Καληδονίας καὶ τὸ τῆς Ουτίνης· καὶ γ') ἡ νησίδος Νορθόλαντ.

Α'. ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΜΕΓΑΛΑΙ ΝΗΣΟΙ

1. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Θέσις, ὅρια, ἔκτοσις, πληθυσμὸς καὶ ιστορικά τίνα. Ἡ Αὔστραλία κείται μεταξὺ τοῦ Ἰνδικοῦ ὥκεανοῦ, δυτικοῦ περιβρέχει αὐτὴν ἀπὸ τριῶν μερῶν, ἦτοι ἀπὸ Βιρρᾶ, δυτικῶν καὶ νότου, καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεανοῦ, δυτικοῦ περιβρέχει αὐτὴν ἀπὸ ἀνατολῶν. Έχει δὲ ἔκτοσιν 7 628 000 □ χλμ. περίπου καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰ 4 000 000 κ.

Ἡ μεγάλη αὕτη νῆσος, ἡνὶς εἶναι μᾶλλον ἡ πειρος, ἐγένετο γραστὴ εἰς τὴν Εὐρώπην ὅπο τῶν Ὀλαγδῶν, οἵτινες ἐπεικέφθησαν αὐτὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰώνων καὶ ἐκ τῶν δοπίων ὀνομάσθη Νέα Ολλανδία, καίτοι οἱ Πορτογάλοι πρῶτοι είχον ἀνακαλύψει αὐτήν.

Β'. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ: Ἡ Αὔστραλία ἐν ταῖς ἀκταῖς αὗτῆς δὲν είναι πολυσχιδής καὶ βραχύκολπος. Σχηματίζονται δύμως καὶ ἐν αὐτῇ ἀξιόλογοι κόλποι πρὸς Β μὲν ὁ νόδοπος Καρπενταρίνης. ἐκατέρωθεν τοῦ δόποιου σχηματίζονται δύο χειροσόνησοι μετὰ δύο ἀξιολόγων ἀκρωτηρίων, ἦτοι πρὸς Α ἡ γερσόνησος Νέα Τύροκη μετὰ τοῦ ὄμωνύμου ἀκρωτηρίου, πρὸς Β τοῦ δόποι-

ου σχηματίζεται ὁ πορθμός Τόρρον, δι' οὗ ἡ Αὔστραλική χωρίζεται ἀπὸ τῆς Νέας Γουϊνέας πρὸς Δ δὲ ἡ χερσάνησος Κεβούργη μετὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀρνέυπ. Ἀλλοι δὲ κόλποι λόγου ἔξιοι σχηματίζονται πρὸς Δ ὁ Γεωγραφικὸς κόλπος, ἐκατέρωθεν τοῦ ὄποιου σχηματίζονται δύο ἀκρωτήρια, ἥτοι πρὸς Β τὸ Βορειοδυτικὸν καὶ πρὸς Ν τὸ Δειούβινον· πρὸς Ν ὁ Αὔστραλιακὸς, ὁ Σπένσερ, καὶ ὁ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου, πρὸς Ν τοῦ ὄποιου σχηματίζεται ὁ Β ἀσσιος πορθμὸς, δι' οὗ χωρίζεται ἡ Αὔστραλια ἀπὸ τῆς Τασμανίας πρὸς Α δὲ σχηματίζονται μικροὶ τινες κόλποι καὶ ΝΑ τὸ ἀκρωτήριον Θύτλωνος.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ. Η Αὔστραλια σχηματίζει ἐν μέγα δροπέδιον, τὸ ὄποιον διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς ἀνατολικὸν καὶ εἰς δυτικὸν δροπέδιον, μετὰ μιᾶς μακρᾶς ταπεινώσεως, ἐκτεινομένης ἀπὸ Β πρὸς Ν, ἀπὸ τοῦ κόλπου δηλαδὴ Καρπενταρία μέχρι τοῦ Σπένσερ. Καὶ τὸ μὲν ἀνατολικὸν δροπέδιον περιστοιχίζεται πρὸς Α ὑφ' ἑνὸς δρεινοῦ τόξου, τὸ ὄποιον σχηματίζουσιν αἱ Αὔστραλιακαὶ Ἀλπεις, τὰ Κυανᾶ δρον, τὰ Πυροναϊα καὶ τὰ δρον τῆς Κουννοδάνδονς, τὰ ὄποια ταπεινούμενα πρὸς Β θυμητὸν σχηματίζουσιν τὴν χερσόνησον Νέαν Ήρκην· τὸ δὲ δυτικὸν δροπέδιον ἐναι δλίγον γνωστὸν καὶ οὐχὶ ὑψηλότερον τῶν 300 μέτρων, διατεμνόμενον ὑπὸ σειρᾶς δρέων μικροῦ ὕψους.

ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ. Η Αὔστραλιχ ἐπειδὴ δὲν ἔχει ὑψηλὰ ὅρη καὶ πολλὰς βροχάς, δὲν ἔχει καὶ μεγάλους ποταμούς. Ο ἔξιολογώτερος ποταμὸς αὐτῆς εἶναι ὁ Μούράνης, δστις πηγάζει ἐκ τῶν Αὔστραλιακῶν Ἀλπεων καὶ δεχόμενος τοὺς παραποτάμους Δασλίγγην καὶ Μουρουμβίδγην ἐκβάλλει εἰς τὴν πρὸς Ν σχηματίζομένην λιμνόθαλασσαν Ἀλεξανδρίνην.

Ἐκτὸς τῶν ποταμῶν τούτων πολλὰ ὄδατα συρρέοντα ἐντὸς τοιλοτήτων σχηματίζουσι πολλὰς λίμνας, ἔξι ἢν αξιολογώτεραι εἶναι αἱ ἐν τῷ κέντρῳ σχεδὸν σχηματίζόμεναι· ή Ἐύρη, ή Τορρένση, ή Αὔγούστα, καὶ ή Γαρδνέον.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. Τό κλίμα τῆς Αὔ-

στρατίων εἰναι ἐν γένει εὐκρατές καὶ ὑγιεινόν, πρὸ πάντων πρὸς μεσημβρίαν. Τό δὲ ἔδαφος δὲν εἰναι πολὺ εὔφορον καὶ παρὰ γει δλίγα προϊόντα κατάλληλα πρὸς διατροφὴν τοῦ ἀνθρώπου, οἷον δημητριακοὺς καρποὺς, ἀραβόσιτον, σακχαροκάλαμον, καφέν, ἴνδικόν, μοσχοκάραν καὶ ἄλλα.

Ἐχει δὲ πλουσιώτατα μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ καὶ σιδήρου, καὶ ἀξιολογωτάτην κτηνοτροφίαν, πρὸ πάντων προβάτων, ἀτινα εἰναι πολυαριθμότατα καὶ ἔχουσιν ἔξαιρετον ἔριον.

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Λχοὶ οίκουσιντες ἐν Αὐστροχλίᾳ εἰναι· α) οἱ ιθαγενεῖς, οἵτινες εἰναι ἄγριοι, ἀνευ οὐδεμιᾶς σχεδὸν διανοητικῆς ἀνχπτύζεως, ἀνευ θρησκείας καὶ διοικητικοῦ δργανισμοῦ· ἥσαν δὲ ἀλλοτε 150—200 000 χιλιαδες, σήμερον δμως ἡλαττιώθησαν εἰς 55 000 μόνον καὶ β') οἱ ἄποικοι Εὐρωπαῖοι, οἵτινες καθ' ἐκάστην πληγήνονται. διὰ τῆς συρροῆς νέων ἀποίκων καὶ τῶν πολλῶν γεννήσεων. Ἐπικρατοῦσα δὲ παρ' αὐτοῖς θρησκεία εἰναι ἡ τῶν δικυρτυρομένων.

ΑΠΟΙΚΙΑΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Η Αὐστροαλία ἀτεκαλύφθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, ἀποκίσθη δμως ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, εἰς τοὺς δοιόντας ἐγένετο· καὶ φόρου ὑποτελής, ἀποτελέσασα κατὰ πρῶτον μὲν ἐπαρχίαν, ὑστερον δμως ὅτε ἀνεπιύχθη οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων χωρῶν αὐτῆς, ἔνεκα τῶν διαφόρων αὗτῶν συμφερόντων, ἰδρυσαν διαδοχικῶς ἄλλας ἀποικίας, διακεπομένας ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' ὑποτελεῖς πάλιν φόρου εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Οὕτω λοιπὸν ἐσχηματίσθησαν πέντε ἀποικίας·

1) Η τῆς Νέας Οὐαλλίας, ἰδρυθεῖσα τῷ 1821. 2) ἡ Βίκτωρία, ἰδρυθεῖσα τῷ 1851. 3) ἡ Μεσομερινὴ Αὐστροαλία, ἰδρυθεῖσα τῷ 1856. 4) ἡ Κουννδάνονήτοι ἡ χώρα τῆς βασιλίσσης, ἰδρυθεῖσα τῷ 1859. καὶ 5) ἡ Δινικὴ Αὐστροαλία.

Ἐκάστη δὲ τῶν ἀποικῶν τούτων ἔχει ἰδιαιτέραν κυβερνητικὴν καὶ ἰδιαιτέραν βουλὴν, καὶ οἱ νόμοι αὐτῆς κυροῦνται ὑπὲτοῦ διοικητοῦ ἐν δινόματι τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως.

ΓΙΔΙΑ ΕΚΑΣΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

1. **Η Νέα Νοτία Ουαλλία**, είναι ή ακμαιοτέρα τῶν Αύστραλων αποικιῶν, ἔχουσα πλουσίους σιτοφόρους ἀγρούς, καὶ λειμῶνας ἀπεράντους, ἐν τοῖς ὅποιοις νέμονται περὶ τὰ 40 000 000 προβάτων. Ἐχει δὲ πλουσιώτατα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ γαιανθράκων, καὶ πληθυσμὸν 1 135 000 κ. μετὰ πρωτευούσης τῆς πόλεως **Σίδνεϊ**, ἡτις ἔχει 425 000 κ.

2. **Η Βικτωρία**, ἡτις ἔχει πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ παράγει πολὺν σῖτον, ἔχει πληθυσμὸν 1 140 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν **Μελβούρνην** μετὰ 435 000 κ.

3. **Η Μεσημβρινὴ Αὐστραλία**, ἡτις ἔχει διάφορα μεταλλεῖα, σιτοφόρους ἀγρούς καὶ λειμῶνας πλήρεις ποιμίων, ἔχει πληθυσμὸν 315 600 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν **Άδελάΐδα** μετὰ 135 000 κ. εἰς τὴν διοίκησιν δὲ τῆς ἀποκλίσας ταύτης ἀνήκει προσωρινῶς καὶ ή μὴ διοικητικῶς ὀργανωμένη **Βορειοὶ Αὐστραλία**.

4. **Η Κουνιβλάνδον**, πρὸς Β τῆς Νέας Νοτίου Ουαλλίας κειμένη, ἔχει περὶ τὰς 400 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν **Βορδάνην** μετὰ 55 000 κ.

5. **Η Δυτικὴ Αὐστραλία**, ἡτις είναι ή μᾶλλον ἐκτεταμένη, ἀλλ' ελάχιστα κατωκημένη ἐκ τῶν πέντε αποικιῶν, ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 85 000 κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν **Πέρθην** μὲ 15 000 κ.

2. ΤΑΣΜΑΝΙΑ

Η Τασμανία κείται ΝΑ τῆς Αύστραλίας καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 68 000 □ χλμ, πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰς 160 000 κ. Ἀνεκαλύφθη δὲ ἡ νῆσος αὕτη τῷ 1643 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Ὀλλαγδοῦ θαλασσοπόρου Τασμάν, ἐξ οὗ καὶ τύ ὄνομα ἔλαβεν, καὶ είναι δρεινὴ καὶ εὔφορος, ἔχονσα ἀξιόλογα μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, χρυσοῦ καὶ ἀλλων μετάλλων.

Είναι δέ καὶ ἡ νῆσος αὕτη Ἀγγλικὴ χποικία, συγκαταριθμουμένη μεταξὺ τῶν ἀποικιῶν τῆς Αὐστραλίας· καὶ ἀξιολογώτεραι πόλεις αὐτῆς εἰναι: ἡ Χοβαρτάουν μέτα 40 000 καὶ Λαούντεστον μετα 20 000 κ.

3. ΝΕΑ ΓΟΥΓΙΝΕΑ

Η Νέα Γουγινέα κεῖται πρὸς Β τῆς Αὐστραλίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας γωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ Τόρρεως, καὶ ἔχει ἔκτασιν μὲν 785 000 □ χλμ., πληθυσμὸν δὲ περὶ τὰ 2 000 000 κ.

Ανήκει δὲ ἡ νῆσος αὕτη εἰς τρία Εὐρωπεῖκα κράτη: α') εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, ἣτις κατέχει τὸ δυτικὸν ημισυ μέρος· β) εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἣτις κατέχει τὸ ΜΑ αὐτῆς μέρος, τὸ γειτνιάζον πρὸς τὴν Αὐστραλίαν· καὶ γ') εἰς τὴν Γερμανίαν, ἣτις κατέχει τὸ ΒΑ μέρος, ὅπερ καλεῖται «περιοχὴ τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου».

ΤΑ ΕΞ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΗ

1. ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ. Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο κεῖται ΒΑ τῆς Νέας Γουγινέας καὶ περιλαμβάνει τὴν κυρίως λεγομένην Νέαν Βρεττανίαν, τὴν Νέαν Ιολανδίαν, τὸ Νέον Αννόβερον, τὰς νήσους τοῦ Ναυαρχίου καὶ ἄλλας τινάς.

2. ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ. Αἱ κυριώτεροι τῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους τούτου, τὸ ὄποιον κεῖται πρὸς Α. τῆς νέας Βρεττανίας, εἰναι: ἡ Βουγενβίλη, ἡ Σουαδέλη, ἡ Ισαβέλλη, καὶ ἡ Γουαδαλκανάρη.

3. ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΤΗΣ ΣΑΝΤΑΚΡΟΥΖΗΣ. Τὸ μικρὸν τοῦτο ἀρχιπέλαγος κεῖται ΝΑ τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ Σολομῶντος καὶ συνίσταται ἐκ τῆς Σαντακρούζης καὶ ἀλλοι τινῶν.

4. ΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΒΡΙΔΩΝ. Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο συνίσταται ἐκ νήσων εὑφοριωτάτων, ἀλλὰ κατοι-

κουμένων ὅπό ἀνθρώπων, οἵτινες καὶ σήμερον ἔτι εἶναι ἀνθρωποφάγοι· αἱ ἀξιολογώτερα δὲ αὐτῶν εἶναι· ἡ τοῦ Ἀγίου Ηνεύματος, ἡ Μαρθικόν, ἡ Σανδοβίχη καὶ ἄλλαι τινές.

5. ΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΑΛΗΔΟΝΙΑΣ. Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο κεῖται πρὸς Αἴγαθαν Λαζαρίνης καὶ συνσταται ἐκ τῆς κυρίως λεγομένης Νέας Καληδονίας, τῆς Διέφοι, τῆς Λογιάλτης καὶ ἄλλων τινῶν. Ἡ μεγαλυτέρα δὲ τῶν νήσων τούτων εἶναι ἡ κυρίως λεγομένη Νέα Καληδονία, ἥτις ἔχει ἔκτασιν 18 500 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰς 45 000 κ. ἐξ ὧν 21 000 εἶναι Λευκοί καὶ 24 000 Ιθαγείες, οἵτινες καλοῦνται Κανάκοι καὶ εἶναι ἀγριοί, δύστειρες καὶ ἐν μέρει ἀνθρωποφάγοι.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς νήσου ταύτης εἶναι ἡ Νουμέα. ἔχουσα περὶ τὰς 5 000 κ.

6. ΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΟΥΓΓΡΗ Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο εἶναι τὸ ἀνατολικώτερον τῆς Μελανησίας, καὶ ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλους· ἔχει δὲ δύο ἀξιολόγους νήσους, τὴν Ούτην καὶ τὴν Βάρουν, καὶ πληθυσμὸν 125 000 κατοίκων, ἀγρίων καὶ ἀνθρωποφάγων.

γ') Η ΝΗΣΟΣ ΝΟΡΦΟΛΚΗ

Ἡ νῆσος αὕτη, ἥτις εἶναι περίφημος διὰ τὸ ὠραῖον κλίμα της καὶ τὸ εὔφορον ἔδαφός της, κεῖται ΝΑ καὶ μακρὰν τῆς Νέας Καληδονίας, καὶ ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλους.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ

Η ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ ἀποτελεῖται ἐξ 600 μικρῶν νήσων, αἵτι-

νες είναι διεσπαρμέναι ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ωκεανῷ, πρὸς Β. τῆς Νέας Τουΐνεας, καὶ είναι αἱ ἔξης· αἱ Μαριάνναι, αἱ νησοὶ Παλάου, αἱ Καρολίναι, ἡ νησος τοῦ Μαρσιάλλου καὶ αἱ τοῦ Γιλβέρτου.

Ἐχουσι δὲ ἔκτασιν 3540 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν 100 000 κατοίκων, οἵτινες είναι γλυκεῖς, φιλόξενοι, εἰρηνικοὶ καὶ ἔργατικοί, ζῶντες κυρίως ἐκ τῆς ἀλιείας καὶ ἐκ τῆς γεωργίας.

Ανήκουσι δὲ αἱ νῆσοι αὗται εἰς τρεῖς Εὐρωπαϊκοὺς λαούς· εἰς τοὺς Ἰσπανούς, εἰς τοὺς Γερμανούς καὶ εἰς τοὺς Ἀγγλους. Καὶ εἰς μὲν τοὺς Ἰσπανούς ἀνήκουσιν αἱ Μαριάνναι, αἱ Καρολίναι καὶ αἱ νησοὶ Παλάου, ἔχουσαι ἐν δλφ. πληθυσμὸν 55 000 κ. εἰς δὲ τοὺς Γερμανούς τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Μαρσιάλλου, τὸ ὄποιον ἔχει πληθυσμὸν 10 000 κ. εἰς δὲ τοὺς Ἀγγλους τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Γιλβέρτου, τὸ ὅπο 35 000 κατοίκων κατοικούμενον.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ

Τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς Ὡκεανίας καλεῖται **Πολυνησία**, διότι ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν νήσων, αἵτινες ἔχουσιν ἔκτασιν 300 000 □ χλμ., καὶ πληθυσμὸν ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον. Ανήκουσι δὲ ἀπασαι σχεδὸν αἱ νῆσοι αὗται εἰς Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη καὶ είναι αἱ ἔξης.

1. Η ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ, ἡτις περιλαμβάνει δύο μεγάλας νήσους, τὴν Βόρειον καὶ τὴν Νότιον, ἔχουσας ἔκτασιν 270 000 □ χλμ. καὶ πληθυσμὸν περὶ τὰς 720 000 κατοίκων, ἐκ τῶν ὄποιών 40 000 είναι ιθαγενεῖς Μάροι καλούμενοι.

Ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων νήσων, τῶν ἀποτελουσῶν τὴν Νέαν Ζηλανδίαν, ἡ μᾶλλον κατωχημένη εἶναι **ἡ Βόρειος**, ἢτις ἔχει δύο λιμένας τὴν ἐπὶ θαυμασιας θέσεως κειμένην **Οκλανδον** ἔχουσαν 30 000 κ. καὶ τὴν **Βελλιγκτώνα**, ἵνα τῶν λαμπροτέρων λιμένων τοῦ κόσμου ἔχουσαν 32.000 κ. Ἐν δὲ τῇ Νοτίῳ ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι: **ἡ Δουννεδίνη**, ἔχουσα 45 000 κ. καὶ **ἡ Χοιστχούρχη** ἔχουσα 30 000 κ.

Αἱ πρὸς Ν καὶ Α τῆς Νέας Ζηλανδίας νῆσοι **Οκλανδον**, **Αντίποδες**, **Βάντη**, **Χατσανί**, καὶ ἄλλαι τινὲς εἶναι ἥφιστειώδεις καὶ ἀκατοίκητοι. Αἱ νῆσοι αὗται, καθὼς καὶ αἱ ΒΑ τούτων κείμεναι νῆσοι τοῦ **Φοίνικος**, τῆς **Ἐνδόσεως**, τοῦ **Κούκ** καὶ ἄλλαι τινὲς ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἀγγλους.

2. ΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, ἐκ τῶν ὅποιων ἀξιολογωτέρα εἶναι ἡ 12 000 κ. ἔχουσα **Ταΐτη**, ἢτις φημίζεται διὰ τὸ λαμπρὸν χλίμα καὶ τὰς φυσικὰς καλλονάς της καὶ ἢτις συνίσταται ἐκ δύο χερσονήσων, τῆς Ταΐτης καὶ τῆς μικροτέρας αὐτῆς Ταχιραβοῦ. Ἡ Ταΐτη, ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους, εἰς τοὺς ὅποιους ἀνήκουσιν καὶ αἱ **νῆσοι Τουαμοτοῦ** (ἢ **Πομοτοῦ**) καὶ τὸ χριπέλαγος τῶν Μανδανῶν, αἵτινες ὅμως ὡς ἀποικίαι εἶναι ἔχεδὸν ἐγκαταλειμμέναι.

3. ΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΟΓΓΑΙ, τιτανώδεις καὶ ἔνυδροι, καὶ δι' αὐτὸν καὶ ἄγονοι, ἔχουσαι πολλὰ ἐν ἐνεργείᾳ ἥφιστεια. Εἶναι δὲ αἱ νῆσοι αὗται ἀνεξάρτητοι, καθὼς καὶ αἱ πρὸς Β τούτων είμεναι **Σαμόαι νῆσοι**, ἔχουσαι πληθυσμὸν 35 000 κ. καὶ αἱ βορειότατα κείμεναι **Σανδβίχαι**, ἔχουσαι περὶ τὰς 10 000 κ. καὶ ἀποτελούσαι βασίλειον ἀνεξάρτητον, τοῦ ὅποιου φωτεύουσα εἶναι **ἡ Χονολουλοῦ** μετὰ 20 000 κ.

Τ Ε Λ Ο Σ

39

32

68

35

53

42

67

55

150 18

50 56

468

8

450

145L

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΧΑΤΖΗΕΜΜΑΝΟΥΧΑ
δ. φ. καθηγητοῦ ἐν τῷ Α' Βαρβακείῳ Γυμνασίῳ.

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Δ. Γ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ

8 — οδός Πραξιτέλους — 8

1905

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Lhomond Urbis Romae Viri illustres. Τεῦχος Α', Κείμενον.
Τεῦχος Β', Σημειώσεις.

Οεδίου Νάσωνος Μεταμυοοφώδεις. Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν βιβλίων
III, IV καὶ V μετὰ μακρᾶς εἰσαγωγῆς καὶ ἐρμηνευτικῶν
σημειώσεων.

Τίτου Λιβίου βιβλ. XXI. Τεῦχος Α', Κείμενον. Τεῦχος Β',
Σημειώσεις.

Τίτου Λιβίου βιβλ. XXII. Τεῦχος Α', Κείμενον. Τεῦχος Β',
Σημειώσεις

M. Tulli Ciceronis Tusculanarum Disputationum liber I καὶ
V. Τεῦχος Α', Κείμενον. Τεῦχος Β', Σημειώσεις.

Δατινικὴ Γραμματική.

Θέματα Δατινικά. Τεῦχος Α'.

Θέματα Δατινικά. Τεῦχος Β'.

Ρωμαϊκὴ Ιστορία (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ.
Καφίρη).

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Γραμματικαὶ ἀσκήσεις περὶ τὸ τυπικὸν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου,
μέρος Α' καὶ Β', πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνι-
κῶν σχολείων.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια, τόμος πρῶτος.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια, » δεύτερος.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια, » τρίτος.

Γεωγραφία.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΡΑΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΑΙΣ
ΚΑΙ ΠΑΡΑ ΤΩ. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙ (Οδός Σόλωνος 91).